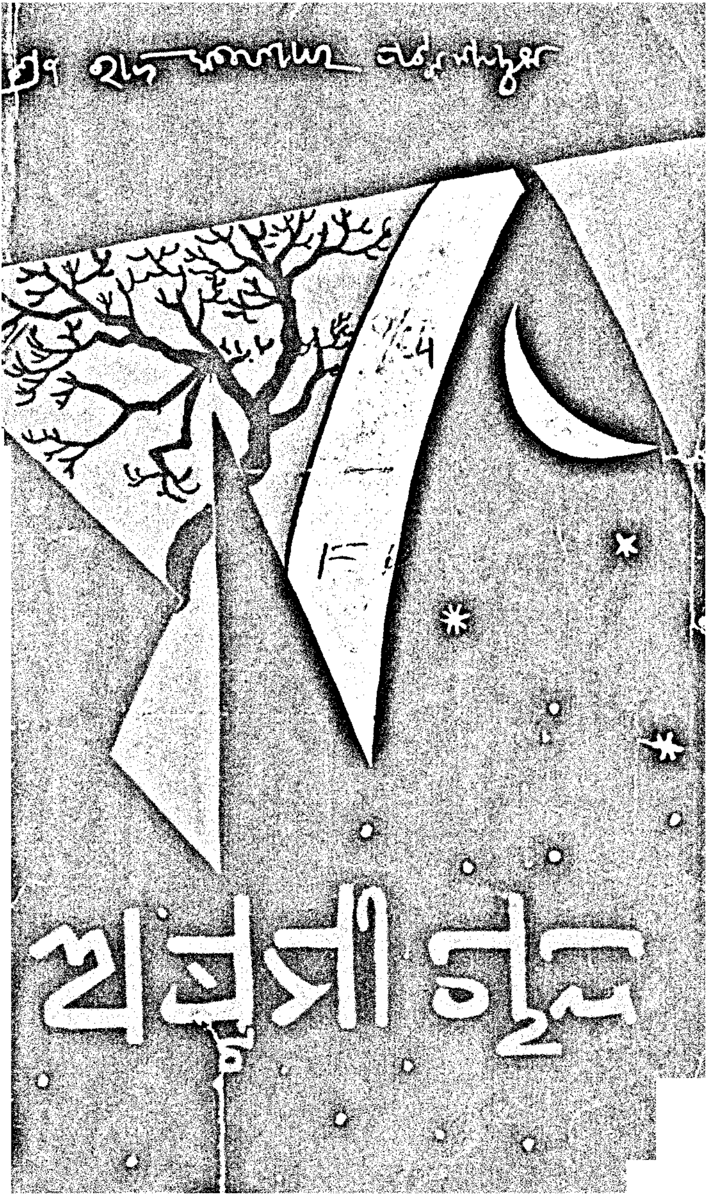

ଅଷ୍ଟମୀ ସୁଧି

ନଂ. ୨/64
ତା... 6-11-66...

[illegible]

ପ୍ର[illegible] ମୁଦ୍ରଣ
୧୯[illegible] ୨୦।୬୪

ମୂଲ୍ୟ ଛଅ ଟଙ୍କା ପଚସ୍ତରି ପ.
ବନ୍ଧେଇ ଏକ ଟଙ୍କା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ ଶିଳ୍ପୀ — ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥି ପ୍ରସାଦ ଦାସ

ପ୍ରଚ୍ଛଦ ଛପା — ରୟାଲ ହାଫ୍‌ଟୋନ କୋ:
କଲକତା

ମୁଦ୍ରାକର — ସରମା ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ସିଣ୍ଡିକେଟ, କଟକ-୧

ପ୍ରକାଶ କାଳ — ଦଶହରା (୧୫ । ୧୦ । ୭୪)

ମୂଲ୍ୟ — ଛଅ ଟଙ୍କା ପଚସ୍ତରୀ ପ.
ବନ୍ଧେଇ ଏକ ଟଙ୍କା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର

ପ୍ରକାଶକ
ଓ
ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ — ଶାନ୍ତିନିବାସ ବାଣୀମନ୍ଦିର
ପୁରୀଘାଟ ରୋଡ଼,
କଟକ-୧

ଉପହାର

0/64

ଏହି ଲେଖକଙ୍କର ପ୍ରକାଶିତ ଉପନ୍ୟାସ

୧ । ଅସରନ୍ତି	୨ । ସ୍ୱପ୍ନର ମଶାଣି
୩ । ବରହୁଣୀ	୪ । ପ୍ରେମିକର ଡାଏରୀ
୫ । ସଞ୍ଜବତୀ	୬ । ଚଲାବାଟ
୭ । ସପନ କୁହୁଡ଼ି	୮ । ଭସାମେଘ
୯ । ସିନ୍ଦୂର ଗାର	୧୦ । କଜଳ ଗାର
୧୧ । ଅଷ୍ଟମୀ ଗ୍ରହ	

ପ୍ରକାଶିତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପ ପୁସ୍ତକ

୧୨ । ପଥୁକ	୧୩ । ଶାଳଗ୍ରାମ
୧୪ । ଭୁଠପଥର	୧୫ । ଭଡ଼ାଘର
୧୬ । ହୃଦୟର ବନ୍ଧନ	୧୭ । ନିର୍ବାଣ ଝୁଣ୍ଟି
୧୮ । କଳ୍ପନାର ଫୁଲ	୧୯ । ପଥର ଟିମା

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ

୨୦ । ପ୍ରେମର ନୟୃତ	୨୧ । ପଞ୍ଜୁରୀ ପକ୍ଷୀ

ପ୍ରକାଶ ଅପେକ୍ଷାରେ

(କ) ହଜିଲା ବାଟ	(ଖ) ପ୍ରେମିକାର ଡାଏରୀ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ

ରମାରଞ୍ଜନ ମହାନ୍ତି

...କରକମଳେଷୁ !

ଧନମଜୁରିଆ ଶ୍ରେଣୀର ଓକଲତି ଜୀବନରେ ସୌଖିନ ସାହିତ୍ୟିକର କରୁଣ ସ୍ପର୍ଶ ମରିଗଲା ।

ସେଇ ଜୀବିକାବାଦୀ ଜୀବନର ଅହେତୁକ ସନ୍ଦେହ ଓ ଅଯୌକ୍ତିକ ଜଟିଳତା ମଧ୍ୟରେ ସାଧାରଣ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ମଧ୍ୟ ବିଭଙ୍ଗ ହୋଇ ବସା ବାନ୍ଧିଲା ।

ସେଥିଭିତରେ କଳିପଠା ଆଖପାଖ ବୟସ ହୋଇ ଆପଣ ଏଯାବତ୍ ନିର୍ମଳ ହୃଦୟର ସରସତା, ସ୍ନେହଶୀଳତା ଓ ସାହିତ୍ୟିକର ରସାପ୍ଲୁତ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି । ଏତକ ମନକୁ ବାରମ୍ବାର ଛୁଏଁ ।

ପୁଣି ମନେପଡ଼େ ମୋର ନାଟକହୋ ବହି ତାଲିକାର ଆପଣଙ୍କର ନାଟକ 'ଗୌଡ଼ ବଜେତା' ।

ମୋର ଏଇ 'ଅଷ୍ଟମୀ'ଗୃହ' ବହିଟିକୁ ଦୟା କରି ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

୧୦ । ୧୦ । ୭୮

ଅଷ୍ଟମୀ ଗୃହ

ଆଜିର ଏଇ ଅସରନ୍ତି ଯୋଜନାବସ୍ତ୍ରାଶି ଯୁଗରେ ନାରୀ ତା'ର କମନୀୟତା ନୂଆ ରୂପରେ ଦେଖାଉଛି ।

କମନୀୟତା ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ । ଗ୍ରହୀତାର ମନର ସ୍ୱଭ୍ ଏଇ ରସବୋଧର ଆଧାର । ଗ୍ରହୀତା ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଯାଉଛି ।

'ଅଷ୍ଟମୀ ଗୃହ'ର ନିହାରବାଲା ସତେ କ'ଣ ସେମିତ ବହି ର ପ୍ରକାଶ କାଳ ସମୟଟରେ ସେହିପରି ଦେଖା ଦେଉଛି ?

ଦେଖା ଦେଇପାରୁଥିଲେ—ଏଇ ଲେଖାଟି ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି ବୋଲି ମନେ କରିବି ।

୧୦।୧୦।୭୪

0/64

ମୋର କହିବାର କଥା...

ଅହଙ୍କାର ଓ ଅହମିକା ନାନା କାରଣରୁ ବର୍ଜନୀୟ, ବାଞ୍ଛନୀୟ ଓ କରଣୀୟ ନୁହେଁ ।

'ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଚାର ସମିତି'ରେ ଲେଖା ବିଷୟରେ ଆସ୍ଫାଳନ କରି ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଧାଡ଼ିଏ ବି ଲେଖିପାରି ନାହିଁ ।

ଏଇ ବହିଟି ୧୯୫୯ର ଲେଖା । ଏହାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ ଲେଖା ହେବା ସମ୍ଭବ ।

ଶାନ୍ତିନିବାସ
ପୁରୀଘାଟ, କଟକ-୧

୧୦ । ୧୦ । ୫୯

ଲୋକର
ପଢ଼ିବା
ମତାମତ

ନଂ ୯/୬୪
ତା ୬-୧୧-୬୬

ଲୋକେ ବଡ଼ ଅଦ୍ଭୁତ କଥା କହନ୍ତି—ନିହାର ଓ ସଞ୍ଜୟ ବିଷୟରେ । ସଞ୍ଜୟ ନିହାରକୁ ଭୁଲି ପାରୁନାହିଁ । ତା'ର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ସେମାନେ କହନ୍ତି—ନିହାର ସଞ୍ଜୟକୁ ଭୁଲେଇଥିଲା ।

ସତରେ କ'ଣ ଭୁଲି ନପାରିବା ସାଙ୍ଗରେ ଭଲପାଇବା ଗୁନ୍ଥି ହୋଇ ରହିଛି ? ଭୁଲି ନପାରିବା ସାଙ୍ଗରେ ଭୁଲେଇ ଦେବା ଏକାଠି କ'ଣ ମିଶିଯାଇଛି ? ଖରାପ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ସତରେ କ'ଣ ଭୁଲାଇପାରେ ଯାହାକୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ବୋଲି କହନ୍ତି, ସେଇ ଏକା କ'ଣ ମନେ ରହେ ? ସେ କାହାକୁ ଭୁଲାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ।

ହସପିଟାଲର ନର୍ସ ନିହାରବାଳା । ତା'ର ଯୌବନର ସେଇ କେତୋଟି ବର୍ଷ—ସେହି କଥାଟି ବାରମ୍ବାର ନିଜକୁ ପଚାରିଥିଲା । ସଞ୍ଜୟ ସେମିତି ନିଜକୁ ବହୁତ ଥର ପଚାରିଛି । ଦୁହେଁ ମିଶି ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ ଅଲଗା ଅଲଗାରେ ପଚାରିଛନ୍ତି ।

ନିହାରବାଳା ସଞ୍ଜୟକୁ ଭୁଲାଇଛି ବୋଲି ସଞ୍ଜୟ ସେହି ନର୍ସଟିକୁ ମନେ ରଖିଛି । ଲୋକେ ଥଟ୍ଟାଟାପରା କରନ୍ତି । ହୁଏ ସେମାନଙ୍କ କଥାକୁ ମାନିଯାଏ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଦେଖିବା, ଶୁଣିବା ଓ ଜାଣିବାର ବାହାରେ ସେ ନିହାରବାଳାକୁ ମନେରଖିଛି ।

କେଜ୍ଞ ତ ଠିକଣା ଉତ୍ତର ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ବଡ଼ ଅନୁଭବୀ ପରି ନିଜ ଅନୁଭବର ଉଦାହରଣ ଦେଇ ଅନ୍ୟଠାରୁ ଶୁଣିବା କଥାର ପ୍ରମାଣ ଦେଖାଇ ଏକପ୍ରକାରରେ ଏକା କଥା କହିଛନ୍ତି । ଚରିତହୀନା ନାରୀ ପକ୍ଷରେ ସବୁବେଳେ ଏଇ ଗୋଟିଏ କଥା ସମ୍ଭବ । ସେ ଭୁଲେଇବାରେ ପାରଙ୍ଗମ । ଭୁଲିବାରେ ପାରଙ୍ଗମ । ଅନ୍ୟ ଲୋକକୁ ଭଲ ନ ପାଇ ନିଜପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା ଟାଣିଆଣିବାରେ ଧୂରନ୍ଧର । କଳଙ୍କିନୀ ପକ୍ଷରେ ସବୁ ସମ୍ଭବ ।

କଳଙ୍କିନୀ ହୋଇଥିବ ତ ! ନ ହେଲେ ସେ କାହିଁକି ଚମ୍ପକ ଗୋରୀ ନ ହୋଇ ଶ୍ୟାମଳୀ ତନ୍ୱୀ ହୋଇଥାନ୍ତା ? ସେ କାହିଁକି ଆଖିରେ ବିଜୁଳି ଖେଳାଇ ପାରନ୍ତା ? କଥା କହି ସେ ହୃଦୟରେ ଚୁମ୍ବକ କାହିଁକି କାଢ଼ି ପାରନ୍ତା······ସେ ନିଶ୍ଚୟ କଳଙ୍କିନୀ ।

ସମସ୍ତେ କଣ ଏକାପରି ଭୁଲ କରନ୍ତେ ? ସମସ୍ତେ ତ କହିଚନ୍ତି କଳଙ୍କିନୀ ନର୍ସ ହୁଏ; ଆଉ ନର୍ସ ହେଉଛି କଳଙ୍କର ଅବତାର । ତାର ଭିତରଟା କଳଙ୍କ । ବାହାରେ ସେ ବୋଳିଥାଏ ସେବାର ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଦେଖାଣିଆ ରଙ୍ଗ । ନ ହେଲେ ମିଡ୍‌ୱାଇଫ୍‌ବାଲା ନର୍ସ ଏତେ ଯତ୍ନରେ କାହିଁକି ନିଜକୁ ସଜାଇ ରଖିଥାନ୍ତା ? ତାର ଶ୍ୟାମଳ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଢାଙ୍କି ନ ପାରିଲେ ବି ସେ କାହିଁକି ସେଥିରେ ଏତେ ପରିପାଟୀ କରି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବଢ଼ାନ୍ତା ?

ରୂପ ସହିତ କଳଙ୍କର ବନ୍ଧୁତା ଥିଲେ ନିହାରବାଳାର ରୂପର କାନ୍ତି କାହିଁକି ବାରମ୍ବାର ବଦଳି ଥାନ୍ତା ? ସେ କାହିଁକି ଶ୍ୟାମଳୀରୁ ଗୌର ବର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପରେ ନ ପାଇଲେ ବି ଶ୍ୟାମଳିମାକୁ ଦୂର କରି ପାରିଥିଲା ତ ।

ଯେତେବେଳେ ସେ ନିଷ୍ପାପ, ନିରପରାଧ ଓ ଅନଭିଜ୍ଞ ସେତେବେଳେ ତାର ନିଷ୍ଠ ସେହି କଳଙ୍କିନୀର ରୂପ ନେଇ ସେମିତି ରହିଥିଲା । ଦୁନିଆର ଲୋକେ ତାର ଉପରେ ଅପବାଦ, ଅପଯଶ ଓ ଅପନିନ୍ଦାର କାଳିଆ ଅସନା ରଙ୍ଗ ମନ ଇଚ୍ଛା ବୋଳିଲା ପରେ ସେ ତ ସେମିତି ଜନ୍ମରୁ ପାଇଥିବା ରୂପ-ବିଭବ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରଖି ପାରିଥିଲା ।

ଓକିଲ ଯେମିତି ଚୋର, ପୋଲିସ ସେମିତି ମିଛୁଆ, ଡାକ୍ତର ମଣିଷମାରୁ, ନର୍ସ ହେଉଛି ଅସତ୍ ଚରିତ୍ର । ସେ ପରିବାରର ଶାନ୍ତି ଶୃଙ୍ଖଳା ଭାଙ୍ଗି ନଷ୍ଟ କରିଦେବାକୁ ଜନ୍ମପାଇଛି । ସେ ଅନ୍ୟ ଦୁର୍ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରି ନ ଥିଲା, ଖାଲି ଚରିତ୍ରହୀନତାକୁ ଛୁଡ଼ ।

ପ୍ରତିଦିନ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ପଣ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେ ନିଜକୁ ହସି ସ୍ବରେ—ହେଇ ଦେଖ୍, ନିହାରବାଳା ନର୍ସ ······ଦୁଶ୍ଚରିତ୍ରା, ଚରିତ୍ରହୀନା !

ଦର୍ପଣ ଭିତରେ ତାର ସେହି କମନୀୟ ଆଖି ଦୁଇଟି ସେମିତି ନିରପରାଧର ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା, ଅନଭିଜ୍ଞତାର ବିମୂଢ଼ତା ଦେଖାଇ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି ।

ନିହାରବାଳା ନିଜକୁ ଦେଖେ । ମନ ସାଙ୍ଗରେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ହୁଏ । ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ଦୂରରୁ ଡାକ୍ତରଖାନା କୋଠାକୁ ଚାହେଁ । ବେଳେବେଳେ ଅତୀତକୁ ମନେ ପକାଏ······ତ୍ରୁଟି ଆଉ ଖୋଜେ । ରୋଗୀ ମୁହଁରେ ରୋଗର ଚିହ୍ନ ଖୋଜିଲା ପରି ସେ ନିଜର ଚରିତ୍ରକୁ ମନ ଭିତରେ ଓଲଟ ପାଲଟ କରେ—ଚରିତ୍ରର ରୋଗ କେଉଁଠି ଅଛି, ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ।

ଠିକ୍ ତା'ର ନାଁ ପରି ଚରିତ୍ର ଜନସନ୍ଧି ବି ଅସ୍ପଷ୍ଟ । କିଏ ଖାଇବାରେ ଚରିତ୍ର ଦେଖେ—ଅଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ ଚରିତ୍ର ନଷ୍ଟହୁଏ । ପିନ୍ଧିବାରେ କିଏ ଚରିତ୍ର ଦେଖେ—ଚଳିଥିବା ପ୍ରଥାରୁ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ପିନ୍ଧିଲେ ଚରିତ୍ର ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବାର ଶୁଣାଯାଏ । ନୂଆ ପ୍ରକାରରେ ମୁଣ୍ଡବାନ୍ଧିବା, ଆଖି ଝଲସିଆ ଗହଣା ପିନ୍ଧିବା, ମନ ଉତ୍ତେଜକ ବହିପଢ଼ିବା ଆଉ ଅପରକୁ ଉତ୍ତେଜନା ଦେବାପରି ନିଜକୁ ସଜାଇବା ଘୋର ଚରିତ୍ରହୀନତାର ଲକ୍ଷଣ ।

ମଣିଷ ନିଜେ ପାଣିରେ ବୁଡି ଅଣ୍ଡା ଜରି ଆଣିବା ଚରିତ୍ରର ଦୋଷ ନୁହେଁ । ବକତେ ଖାଇବାକୁ ନପାଇଲେ ଆକାଶ ପବନ କମ୍ପାଇବା ଚରିତ୍ରର ଦୋଷ ନୁହେଁ । ଲାଞ୍ଚ ନେଇ କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷିବା, ଚୁଲି ଖତ କରି ଗୃହକର୍ମରେ ଉନ୍ନତି କରିବା ଅବା ଘୁଷ୍ ଦେଇ ମକଦ୍ଦମା ଜିଣିବା ଚରିତ୍ରହୀନତା ନୁହେଁ ।

ତାର ପାଖ ଦେଇ ଝରକା ଦୁଆର ଭିତରେ ବାରମ୍ବାର ଘରଚଟିଆ ଉଡିଆସନ୍ତି । ଘରଭିତରେ ଏଣେତେଣେ ଲୁଚିଥିବା ଛୋଟ କୀଟପତଙ୍ଗଙ୍କୁ ଠୁଙ୍କି ଖାଇଯାଆନ୍ତି···ନିହାର ପଚାରେ—ଏଠି ତ ତେବେ ଏଇ ପୋକଗୁଡ଼ାକ ଚରିତ୍ରହୀନ । ସେମାନେ ଏ ଉତ୍ତେଜନା ଦେଲେ କାହିଁକି ? ଘରଚଟିଆ ଗୁଡିକଙ୍କର ଚେଁ ଚେଁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସେ ନିଜକୁ କହେ—ଏମାନଙ୍କର ଦୋଷ ନାହିଁ । ଏମାନେ ନିଷ୍କଳଙ୍କ, ସଚ୍ଚରିତ୍ର । ସବୁ ଦୋଷ ଏଇ କୀଟ-ପତଙ୍ଗଙ୍କର ।

ପୁଣି ଚମକି ପଡ଼ି ନିଜକୁ ପଚାରେ—ଦୋଷ କ'ଣ ମୋର ?·····ହବ ତ । ମୁଁ ଦୁଆର ଝରକା ମେଲା ନକରି-ଥିଲେ ଚଟିଆଗୁଡିକ ଭିତରେ ପଶିଥାନ୍ତେ କେମିତି ? ସରଳ, ସଚ୍ଚରିତ୍ର, ନିରପରାଧ ପକ୍ଷୀଗୁଡିକ ଚରିତ୍ରହୀନ ହୋଇଆନ୍ତେ

କାହିଁକି ? କୀଟପତଙ୍ଗଙ୍କର ଦୋଷ ନାହିଁ । ସେମାନେ ପରଦା ଉହାଡ଼ରେ ଲୁଚି ରହିଥିଲେ । ସେମାନେ ଉତ୍ତେଜିତ କରିନାହାନ୍ତି । କରିଛି ନିହାରବାଳା—ନର୍ସ ।

ପୁଣି ମନେ ପଡ଼େ—ଟିକିଏ ଭୁଲ ରହିଗଲା । ଚଢ଼େଇ ତ ପୋକଙ୍କୁ ଖାଇବ । ସେମାନେ ତ ଆସିଲାବେଳେ ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକା ପରି ଯୁଗଳ ସାଜି ଆନନ୍ଦରେ, ହସଖୁସିରେ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ଆସିଲା ପରି ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଆହାର ଖୋଜିଲାବେଳେ ସେମାନେ ପରଦା ଖୋଲି ଆଲମାରି ସନ୍ଧିରୁ କଡ଼ି-ବରଗାର ଖୋପ ଭିତରୁ ବେଶ୍ ଖୁଣ୍ଟି ଖାଇଗଲେ ।

ଚରିତ୍ରର ଦୋଷ କେଉଁଠି ରହିଲା ? ନିହାରବାଳା ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଦେହ ଆଢ଼ୁଆଳରେ ନରହି ପରଦା ଖୋଲି ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ବଳରାମ ବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଦୂରକୁ ଆସିଥିଲା ବୋଲି ସେ ଚରିତ୍ର ହରାଇଛି ।—କଳଙ୍କିନୀ ଆଖ୍ୟା ପାଇଛି ।

ପ୍ରଥମେ କଳଙ୍କ ବୋଳିଥିଲା ସେ ନିଜ ଦେହରେ । ତା'ର ଶାଶୂ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କର ବହୁବାଞ୍ଛିତ, ବହୁ ଆଶାର ମୂର୍ତ୍ତି ପୁଅ ବଳରାମକୁ ଭଲ ନପାଇ । ତା'ପରେ ବୋଳିଲା ସେ ନିଜ ପରିବାରରେ କଳଙ୍କ—ଯେତେବେଳେ ବାପ, ମା'ଙ୍କ କଥାରେ, ଖୁସିମନରେ ପୁଣି ବଳରାମ ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରି ନଗଲା ।

ନଗଲା ତ ନାହିଁ । ନିଜ ଜନ୍ମକଲା ପିଲାକୁ ନେଇଗଲା ସାଙ୍ଗରେ···ସେ ତ ଆଉ ଗୋଟାଏ କଳଙ୍କର ଗାର । କଳଙ୍କି ଲଗା ଲୁହା ଭଲ ଲୁହା ସାଙ୍ଗରେ ଲାଗିରହିଲେ ଯେମିତି କଳଙ୍କ ବୋଳି ଦିଏ; ସେମିତି ସିଏ ତ ନିଜେ କଳଙ୍କିନୀ । ସେ ଯାହାକୁ ପାଖରେ ଧରି ରଖିବ ସିଏ କଳଙ୍କିତ, ନହେଲେ ଆଉ କ'ଣ ତାର କିଛି ଉପାୟ ଅଛି ?

ସବୁଆଡ଼ୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ 'ହତାଶ' କରି ସେ ଆସି ଜୀବନର ଛକ ଉପରେ ଠିଆହେଲାବେଳେ ତାକୁ କହୁଥିବା ବାପଘର ଓ ଶାଶୁଘରର ଲୋକ ମନଭିତରେ ଭାବି, ପରସ୍ପରକୁ କହି, ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣାଇ କେବଳ ଗୋଟିଏ କଥା କହୁଥିଲେ—ନିହାର ମରୁଛି । ଯଦି ମରି ନଥାଏ; ତେବେ ସେ ଶୀଘ୍ର ମରିଯାଉ ।

ସନ୍ଦେହରେ ପଡ଼ିଲା ପରି ନିହାରବାଳା ନିଜର ସେତେବେଳର ଅଠର ବର୍ଷର ରୂପ, ଯୌବନ, ବୟସ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ପଚାରିଥିଲା—ନିହାରକୁ ଛୁଟି ଦେବୁ ?

କେହିତ କିଛି କହି ନଥିଲେ ।

ଅଗ ମାମୁ ରାସ୍ତାରେ ଘର ପାଖ ନଳାର ପକ୍କା ଉପରେ ବେଙ୍ଗ ଗୋଟିଏ ଖେଳୁଥିଲେ । ଭୋକିଲା ଆଖିରେ କୁକୁର ଦୁଇଟି ଚାହିଁଥିଲେ । ରିକ୍ସାବାଲାଟିଏ ଉତ୍ସାହରେ ଗୁଡ଼ିଏ କାଠ ବୋହି ଜୀବନକୁ ପକେଇଲା ପରି ରିକ୍ସାଟିକୁ ଟାଣୁଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ତ ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ବାଟ ଖୋଲା ନିହାରବାଳା ପାଇଁ ।

ସେ ଇଦିନ ସେ ନିଜକୁ ପଚାରିଥିଲା—କଳଙ୍କିନୀର ଅପମୃତ୍ୟୁ, ଆତ୍ମମୃତ୍ୟୁ ଆଉ ସ୍ୱେଚ୍ଛା-ମୃତ୍ୟୁ—କେତେ ପ୍ରକାରର ମୃତ୍ୟୁ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ତ ନାହିଁ ? ତା'ର ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଏକାବେଳେକେ ଅର୍ଥହୀନ । ତା'ର ଖାଇବା, ପିନ୍ଧିବା, ଦେଖିବା, ଶୁଣିବା ଓ ଶୋଇବା ଚେଇଁବା ସେମିତି ନିରର୍ଥକ ।

କାରଣ ତା'ର ଚରିତ୍ର ନାହିଁ । ବଳରାମ ବାବୁଙ୍କୁ ଭଲପାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ସେ ନିଷ୍ଠୁର ଚରିତ୍ରହୀନା ।

ହଁ, ହବନ୍ତ । ପରୀକ୍ଷାରେ ଫେଲ୍ ହେଲେ ପଢ଼ାପିଲାଗୁଡ଼ାକ ଏକାଦିନକେ ବୁଦ୍ଧିହୀନ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ସୁନ୍ଦରୀ ପାଇ ନପାରିଲେ

ବେକାର ହୁଅନ୍ତି । ଧନ ଦୌଲତ କମାଇ ନପାରିଲେ ବେକୁବ୍‌ରେ ଗଣା ହୁଅନ୍ତି । ନିଜର ସଂସାର ଭଲକରି ରଖି ନପାରିଲେ ବୁଦ୍ଧିହୀନ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ।

ସଂସାରର ଜାଣିବା ଲୋକେ ଗୁଣଦୋଷ ଦେଖି ଫଳକୁ ଚିହ୍ନି ବାହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଫଳ ଦେଖି ଗଛକୁ ଚିହ୍ନନ୍ତି । ସେମିତି କାମର ସାର୍ଥକତା ଦେଖି ସେଥିରୁ ଦୋଷଗୁଣ କାଢ଼ନ୍ତି ।

ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଜଣେ ହୋଇ ଏତେ ସମୟ, ଏତେ ପ୍ରକାର ଖର୍ଚ୍ଚ ସୁଦ୍ଧା ନିହାରବାଳା ତା'ର ଚରିତ୍ରକୁ ଯେତେବେଳେ ଠିକ୍‌ କରି ପାରୁ ନଥିଲେ—ସେ ଚରିତ୍ରହୀନା ବୋଲି । ସଂସାରର ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ମୁହଁରେ, ଏକ ସ୍ୱରରେ କେମିତି କହୁଥାନ୍ତି ଯେ ନିହାର ଚରିତ୍ରହୀନା, ଦୁଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ଓ କଳଙ୍କିନୀ ?

ସ୍ୱାମୀ ବଳରାମ ବାବୁ ରାଗ, କ୍ରୋଧ ଓ ପ୍ରତିହିଂସା ସବୁ ପ୍ରକାରର ସ୍ୱର ଏକାଠି ମିଶାଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିଥିଲେ—ନିହାର ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ, ବଳରାମର ଭାଗ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ, ତା'ର ସୁଖ ଦୁଃଖ ସାଙ୍ଗରେ ନିଜକୁ ଗୁନ୍ଥି ପାରିଲା ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝାଗଲା—ନିହାରବାଳା ଚରିତ୍ରହୀନା ଓ କଳଙ୍କିନୀ ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର କୋଠରୀ ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ବୋହୁଥିବା ଚିଠିଆଗୁଡ଼ିକୁ ବୁହି ଦର୍ପଣରେ ନିଜକୁ ଦେଖି ଯୁବତୀ ନର୍ସ ନିହାରବାଳା ଭାବୁଥିଲା—ସେ କଳଙ୍କିନୀ ।

କଳଙ୍କିନୀ ନ ହୋଇ ଆଉ କିଛି କ'ଣ ସେ ହୋଇ ପାରିବ ? ଦୁନିଆରେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ କଳଙ୍କିନୀ ବୋଲି ଡ଼ାକୁଛନ୍ତି । ଆଉ କ'ଣ କେହି ତାକୁ ଅନ୍ୟ ନାଁରେ ବୁଝିବେ କି ?·······ବୁଝିବେ ନାହିଁ । ନିହାରକୁ କଳଙ୍କିନୀ ବୋଲି ନକହିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞାନର

ପ୍ରକାଶ ପ୍ରମାଦପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବ । କଳଙ୍କିନୀ ବୋଲି ନ କହିଲେ ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ରକୁ ସନ୍ଦେହ କରିବେ ।

ତେବେ ଆଜ ସେଇ ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ସତ ମିଛ ଉପରେ ମନକୁ ସ୍ଥିର ନକରି ଦୁନିଆର ଲୋକଙ୍କର କଥା ମାନିଯିବା ଭଲ । ସେ ହସି ନିଜକୁ କହିଥିଲା ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଖାଇ—ଏଇ ହେଉଛି ନିହାରବାଳା ଓରଫ କଳଙ୍କିନୀ ଦେବୀ ।

ସେଇ କଳଙ୍କର ତ ପୁଣି ପ୍ରଭାବ ଅଛି । ରୂପ, ରସ, ଗନ୍ଧ ଓ ସ୍ୱାଦ ଛଡ଼ା କଳଙ୍କିନୀ ବଞ୍ଚିବ କେମିତି ? ସଞ୍ଜୟ ସେଥି ଭିତରୁ ଜଣେ । ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଗଣାଥିଲା ବେଳେ ସଞ୍ଜୟ ସାଙ୍ଗରେ ନିହାରବାଳାର ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ସେଇ ଦିନୁ ନିହାର ଭୁଲେଇ ରଖିଛି ସଞ୍ଜୟକୁ ।

ସେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ନିଜ ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ବୟସର ରେଖା ଟାଣିଛି । ଦରମା ଦେଇ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପାଠ ଅଧ୍ୟାୟ ଅଧ୍ୟାୟ କରି ଶେଷ କରିଛି । ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ନିଜର ଆୟୁ, ସମ୍ପଦ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ବଢ଼ାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଜୟ ଗୋଟିଏ କଥା ଛାଡ଼ି ପାରି ନାହିଁ—ସେ ହେଉଛି କଳଙ୍କିନୀର କଳଙ୍କ ଦାଗ ।

ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳାକୁ ଭୁଲି ପାରି ନାହିଁ । ସେଥିରୁ କ'ଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ହେଲ ନାହିଁ ଯେ ନିହାର କଳଙ୍କିନୀଙ୍କର ଶିରୋମଣି । ତା'ର ତୃଷ୍ଣା, ତା'ର ଚାହାଣୀ ଓ ତା'ର ବ୍ୟବହାର ତାନ୍ତ୍ରିକର ବନ୍ଧନଠାରୁ ଦୃଢ଼ । ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗୀଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍କଟ । ନିହାର ହେଉଛି ଛଳନାର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ।—ଅଭିନୟର ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ।

ନିହାର ଭୁଲାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଶିଖାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ନିହାରବାଳା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୁଲାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଭୁଲି ପାରୁନାହିଁ

ସଞ୍ଜୟ । କଳଙ୍କିନୀ ହେଲେ ବି ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଭଲ ପାଇବାର ଅଧିକାର ସଞ୍ଜୟର ନାହିଁ ।

କାରଣ ବଳରାମ ବାବୁଙ୍କ କଥାରେ ଏକମତ ହୋଇ ସମସ୍ତେ ତ କହୁଥିଲେ—ନହାରବାଳା ନାରୀ ନୁହେଁ, ସେ ବିଷ । ସେ ନାରୀ ନୁହେଁ—ସେ କୁଳଟା । ନହାରକୁ ଚିହ୍ନିଥିବା ଲୋକ ନିଶ୍ଚୟ ସବୁବେଳେ ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ ।

ନହାରକୁ ଦେଖିଲେ, ସଞ୍ଜୟକୁ ମନେପକାଇ, ଜାଣିବା ଲୋକେ ଦୁଃଖିତ ହୁଅନ୍ତି । ନହାର କେମିତି ପ୍ରଲୁବ୍ଧ କରିପାରେ, କେମିତି ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇପାରେ, ପୁରୁଷର ବିବେକକୁ କେମିତି ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ପାରେ, ଅନଭିଜ୍ଞ ଲୋକର ଭବିଷ୍ୟତ କେମିତି ଉଜାଡି ଦେଇପାରେ—ପ୍ରତ୍ୟେକର ଉଦାହରଣ ହେଉଛି ନର୍ସ ନହାରବାଳା ।

ନହାର ବି କେତେଥର ବିବ୍ରତ ହୋଇ ଭାବିଛି ଯେ ତା'ର ସେଇ ପରିଷ୍କାର ପରିଛନ୍ନ ଜୀବନରେ ସଞ୍ଜୟ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ କଳଙ୍କ । ଦୁନିଆରେ ସେଇ ଜଣେ ଲୋକ ଯେ ନହାରବାଳାର ମୁହଁ ଉପରର ତିଳଚିହ୍ନପରି ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ନହାରର ଗୋଟିଏ ନିଶାଣ । କଳଙ୍କିନୀ ଦେହରେ କଳଙ୍କ ଲାଗିଯାଇ ପାରେ ।

ନହାରବାଳା ଜୀବନରେ ଏମିତି ଅଲିଭା ଅକ୍ଷରରେ, ଅଲିଭା ରଙ୍ଗରେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇବାର କି ଅଧିକାର ସଞ୍ଜୟର ଥିଲା ? ଯାଦୁ ହାଇଅର୍ଥ ଦାଗ ବହର ଦାଗ ପରି, ସଞ୍ଜୟ କାହିଁକି ନହାରବାଳାର ଶୁଭ୍ର ସତେଜ, ଶ୍ୟାମଳ ରୂପ ଯୌବନର ସମ୍ଭାର ଉପରେ ଲାଗି ରହିଥିବ—ଚନ୍ଦନର ଦାଗ ପରି ?

ଦୁଇଟି ପରିବାରର ବନ୍ଧନ ନିହାରିବାଳାକୁ ଜନ୍ମରୁ ଆଜିଯାଏ ବାନ୍ଧି ଦେଇଥିଲି । ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ବାପା ମା, ଆର ପାଖରେ ଶ୍ୱଶୁର ଶାଶୂ । ସେମାନେ ତ ଏମିତି ଶିଙ୍କୁଳି ଦାଗ ଓ ବନ୍ଧନର ଚିହ୍ନ ରଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ବନ୍ଧନ ଖୋଲିଲାପରେ ନିହାର ବହୁଲୋକ ଦେଖିଛି, ବହୁଦେଶ ବୁଲିଛି । କିନ୍ତୁ କେହି ତ ତାକୁ ଏମିତି ସଞ୍ଜୟ ପରି କଳଙ୍କିନୀ କରି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ସେତିକି ସମ୍ଭବ ହେଲା ଗୋଟିଏ ସଚ୍ଚରିତ୍ର ପୁରୁଷ ପକ୍ଷରେ ।

ସଞ୍ଜୟ କେବଳ ଭଲ ପାଇଥିଲା ନିହାରକୁ । ସଞ୍ଜୟଠାରୁ ହିମାଳୟର ଚୂଡ଼ା ଓ ଆକାଶର ଚନ୍ଦ୍ର ଯେତିକି ଦୂରରେ ଥିଲେ, ନିହାରବାଳା ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଦୂରରେ ରହିଥିଲା । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଦୂରତାର ବ୍ୟବଧାନ ହେଉଛି ପ୍ରୀତିର ବ୍ୟବଧାନ—ଭଲ ପାଇବାର ଦୂରତ୍ୱ ।

କଳୁଷଭରା ପ୍ରୀତି ଯେତିକି ଦେହର ବ୍ୟବଧାନ କମାଇଦିଏ, ନିର୍ମଳ ଅନାବିଲ ପ୍ରୀତି ଦୂରତ୍ୱ ସେତିକି ବଢ଼ାଇ ଦିଏ । ଲୋକେ ହସନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନିହାର ଓ ସଞ୍ଜୟ ଉଭୟେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ନିହାର ପରି କଳଙ୍କିନୀକୁ ଥରେ ହେଲେ ନଛୁଇଁ ନିହାରବାଳାର ପାଦତଳେ ସଞ୍ଜୟ ନିଜର ପ୍ରୀତି ଅର୍ଘ୍ୟ, ହୃଦୟଭରା ପ୍ରାଣ-ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ, ଖାଲି ଶୁଭମନାସ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଆକାରରେ ଢ଼ାଳି ଦେଇଛି ।

ବର୍ଷାଦିନର ଆକାଶ ନିହାରବାଳା ଉପରେ ପାଣି ଅଜାଡ଼ିଲା ପରି, କୂଳ ଉଛୁଳାଇ ବୋହି ଯାଉଥିବା ବଢ଼ିଲା ନଈ ନିହାରକୁ ଗାଧୋଇ ଦେଲାପରି, ସଞ୍ଜୟ ତା'ର ଉଛୁଳା ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ପ୍ରୀତିର ଫୁଲ ଆଣି ଥୋଇ ଦେଇଛି ନିହାରବାଳାର ପାଦ ପାଖରେ ।

ନ ସବୁ ଗୁଡିକ ଫୁଲ ନିହାରକୁ ଛୁଇଁ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଳଙ୍କିନୀ ନିହାରବାଳା ନର୍ସ କେତେ ପାଇବାର ଦାବୀଦାର ସେ କଥା ନ ଭାବି - ସଞ୍ଜୟ ତାହାର ଅପରିଣତ ଓ ପରିଣତ ବୟସର ସବୁ କାମନାର ଫୁଲ ଓ ନୈବେଦ୍ୟ ଆଣି ରଖି ଦେଇଥିଲା ନିହାରବାଳା ପାଖରେ ।

ସଞ୍ଜୟ କିଏ, ତା'ର ସେମିତି ପ୍ରେମ-ନିବେଦନ କରିବାର ଯଥାର୍ଥତା ଅଛି କି ନାହିଁ; ନିହାରବାଳା ସଞ୍ଜୟଠାରୁ ଏଇ ପୂଜା ଗ୍ରହଣ କରିବ କି ନାହିଁ—ଏଇସବୁ ସମସ୍ୟା ମୋଟେ ଉଠି ନଥିଲା ।

କେଜାଣି କେଉଁ ଯୁଗର, ଜନ୍ମର ବନ୍ଧୁପରି ପ୍ରଥମ ଦେଖାରୁ ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳା ପାଖରେ ନିଜକୁ ସେମିତି ରଖି ଦେଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଦେଖାର ଆବେଗ ତା'ର କଟି ନାହିଁ········ ।

ମନେ ପଡିଲେ ଦୁହେଁ ଚମକି ପଡ଼ନ୍ତି । ସଞ୍ଜୟ ଭାବେ ବୃଥାଟାରେ ସେ ନିହାରବାଳାକୁ ଭୁଲେଇ; ତାକୁ ଭଲ ପାଇବାର ଛଳନା କରି ନିହାରକୁ ସେ ନିଜର ଅଧୀନ କରି ରଖିଛି । ତାର ଚରିତ୍ରରେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇଛି ।

ଭଲ ପାଇବାର ଦାଗ ଏତେ ସହଜରେ ପୋଛି ଦେଇ ହୁଏ ନାହିଁ । ନିଷ୍କଳଙ୍କ ଓ କଳଙ୍କିତ ଉଭୟଙ୍କୁ ସେ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଦାଗ ଦେଇ ଯାଏ ।

ଭଲ ପାଇ ନଥିଲା ବୋଲି ନିହାରବାଳା ହୋଇଥିଲା କଳଙ୍କିନୀ । ପୁଣି ସେମିତି ସଞ୍ଜୟକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲା ବୋଲି ସେ ବି ହୋଇଥିଲା କଳଙ୍କିନୀ । ଯେତେ ଯାହା ଯେମିତି କଲେବି ନିହାରବାଳା ଅନ୍ତରୁ ଶେଷଯାଏ ସେହି ଗୋଟିଏ ରୂପରେ ରହିଗଲା ।

ଚମ ଉପରେ ଶ୍ୟାମଳମା, ମନ ଉପରେ କଳଙ୍କ, ଦୁଇଟି ଦିଗରେ ସେ ଅସୁନ୍ଦର—ଦେହ ଆଉ ମନରେ ।

ଦେଖିଲା ଲୋକେ ପଚାରନ୍ତି ପରସ୍ପରକୁ । ନିହାରବଳାର କ'ଣ ଅଛି ଯେ ସେ ଏମିତି ଏତେ ଲୋକକୁ ଏତେ ଦିନ ପାଇଁ ଭୁଲେଇ ରଖି ପାରୁଛି ? ତାକୁ ଚରିତ୍ରହୀନା ବୋଲି ଜାଣି ମଧ୍ୟ କେମିତି ସଞ୍ଜୟ ପରି ଲୋକ ବି ତାକୁ ଝୁରି ହେଉଛନ୍ତି ? ଆଉ ତାର ଦୋଷ ଦେଖି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ?

ସ୍ତ୍ରୀ'ର ତ ଉତ୍ତର ଭାରି ସହଜ । ସିଏ କଳଙ୍କିନୀ, ସିଏ ମାୟାବିନୀ । ମନର ମାୟା ହେଉଛି ଚରିତ୍ରର କଳଙ୍କ । ମାୟା କହ, କଳଙ୍କ କହ, କୁହୁକ, ତନ୍ତ୍ର, ମନ୍ତ୍ର ଯାହା କହ, ସେ ସବୁ ଠୁଳ ହୋଇଛି ନିହାରବାଳା ପାଖରେ । ସେ ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତିଆଣୀ ଜାଲ ।

ନିହାରକୁ ଦେଖିଲେ କିଛି ତ ମିଳେ ନାହିଁ । ବୟସ ତ ଉଣା ନୁହେଁ । ସେଥିରେ ସେହି ଆଖି କଣା ଛଟା ନାହିଁ । କଥା ତ ସଙ୍ଗୀତ ପରି ଶୁଭେ ନାହିଁ । ଯୋଗ୍ୟତା କିଛି ନାହିଁ । ଦେଖିବାକୁ ସେ ଗୋଟିଏ ଅତି ସାଧାରଣ ନାରୀ । ଜୀବିକା କହ କି ବୃତ୍ତି କହ—ସେ ବି ତ ଅତି ସାଧାରଣ ।

ଏମିତି ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ନାରୀ ଅନ୍ୟର ମନକୁ ଅଧିକାର କରିବାରେ ଏତେ ଅସାଧାରଣ ପ୍ରତିଭା କୁଆଡୁ ପାଇଲା ? ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ କେମିତି ନିଜର କରି ରଖିପାରିଲା ? ଆଉ ଏଣେ ନିଜର ଲୋକ ଦୂର ହୋଇଗଲେ—ପର ହୋଇଗଲେ ?

ପରିବାରର କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିସର ଯାହାପାଇଁ ଅନ୍ଧକୂପ ପାଇଥିଲା ସେଇ ପୁଣି ବିରାଟ ପରିବେଶରେ ନିଜକୁ ଆନନ୍ଦର ଉତ୍ସ ରୂପେ ଥୋଇ ପାରିଥିଲା ।

ଦଶହରା ଶେଷ । ସଞ୍ଜୟ ହସପିଟାଲରେ ନାମ ଲେଖାଇଲା ।

କଲେଜକୁ ପ୍ରଥମ ଥର ଗଲାବେଳେ ତା'ର ମନରେ ଥିଲା ଉତ୍ସାହ । ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । କିନ୍ତୁ ହସ୍‌ପିଟାଲକୁ ଗଲାବେଳେ ତା'ର ଆଶଙ୍କା ଆସିଥିଲା—କାଳେ ସେଇଠି ଅପରେସନ ଟେବୁଲରେ ତା'ର ଜୀବନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼ିବ ।

ଖେଳିଲାବେଳେ ତଳ ପେଟରେ ମାଡ଼ଖାଇ ତା'ର ଦେହ ଉପରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ହତିଆର ଲାଗିବା ଦରକାର ହୋଇଛି । କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ନଖୁଣ ନଥିଲେ ସରକାର ବୃତ୍ତି ଦେବେ ନାହିଁ—ସେ ଯିବ ପରୀକ୍ଷା ଦବାକୁ ।

କି ବିଷମ ସରକାର—ଏଣେ କହିବେ ଫୁଟବଲ, ହକି, କ୍ରିକେଟ ନ ଖେଳିଲେ ତମର ଯୋଗ୍ୟତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲାନାହିଁ । ଆଉ ଖେଳୁ ଖେଳୁ ତମର ଦେହରେ କୌଣସି ଖୁଣ ବାହାରିଲେ ତମେ ଯେତେ ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିଥାଅ ନା କାହିଁକି, ତମେ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହଁ ।

ନହେଲେ ସଞ୍ଜୟ କାହିଁକି ଡାକ୍ତରଖାନା ଖୋଜିଥାନ୍ତା ? ସେଇ କୋଠାକୁ ସେ ବହୁତ ଥର ଯାଇଛି—କଲେଜର ଖେଳାଳି ରୂପେ ଖେଳିବା ପାଇଁ ଆଉ ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ ବଢ଼ାଇବାକୁ ।

ପରୀକ୍ଷାରେ ସବୁ ରକମର ଜ୍ଞାନ ଦରକାର—ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ କ'ଣ ଡାକ୍ତରଖାନା କେମିତି ହବା ଉଚିତ, ଠିକଣାର

କ ଉନ୍ନତି ଦରକାର, ଚିକିତ୍ସା ଶାସ୍ତ୍ର କିପରି ଭାବରେ ଉନ୍ନତି କରୁଛି ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏ ସବୁ ଜାଣିବାକୁ ସେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଦେଖିଥିଲା—ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲା । ରୋଗର ଚିକିତ୍ସାପାଇଁ ସେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ନିଜେ ନିଜର ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ରୋଗୀ ହୋଇ ଆସି ନଥିଲା···ସେ ଆସିଛି ରୋଗୀ ହୋଇ ।

ମନରେ ରୋଗୀର ଆଶଙ୍କା—ତାକୁ ଅଚେତ କରି ତାର ଉପରେ ଅସ୍ତ୍ର ଚଳାଇବେ । ଅସ୍ତ୍ର ଚିକିତ୍ସା ଯେତେ ସହଜ ହେଲେବି ଏକାବେଳକେ କ୍ଷତି ଶୂନ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ । ଅସ୍ତ୍ର ଚିକିତ୍ସା ସଫଳ ନହେଲେ ବା କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅବହେଳା ରହିଗଲେ ସେ ବହୁତ ଦିନ ଭୋଗିବ ।

ଏଇସବୁ ଆଶଙ୍କା ଭିତରେ ସଞ୍ଜୟ ନିଜର ଆଶାର ସୌଧ ଗଢ଼ିଥିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିନ୍ତାରେ ଉଦ୍‌ବେଗ ଦେଖାଇ—କିଛି ଖରାପ ହେବ ନାହିଁତ ? ଜନ୍ମର ଅପରେସନ ହୋଇଥିଲା ତା !

—ହବ ଟୋଟାଏ କ'ଣ ? ଆଠ ଦଶ ଦିନରେ ଫେରି ଆସିବ । ଡାକ୍ତରଖାନା ତ ଠିକ୍ ଘର ପରି···ଘରେ ଅବା ସେବା କରିବାକୁ କେହି ନାହାନ୍ତି, ସେଠି ପାଇବ କଅଁଳ ମୁହଁ, କଅଁଳ ହାତ ଆଉ ମିଠାକଥା ।

ଶୁଣିଲେ ବି ସଞ୍ଜୟର ମନ ଠିକେ ନାହିଁ ।

—କଣ ଭାବୁଛ ! ଭରି ଭଲରେ ଭଲରେ ଦିନ କଟିବ ।

ମୁଁ ଯାଇଥିଲି ଯେ ଆସିଲା ବେଳେ ଆଉ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ନାହିଁ । ମୋର ଚିହ୍ନା ହୋଇଥିଲା ବିଦମଣିଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ·····ସେ କେଉଁେ ସୁନ୍ଦର କରି କହିଥିଲେ—ହଉ, ଭୁଲିଯିବେ ?

—ମତେ ଭାରି ଭୟ ଲାଗୁଛି ।

ହସି ବନ୍ଧୁଟି କହିଥିଲା—ଭୟ ଲାଗେ ବୋଲି ଡ଼ାକ୍ତର-ଖାନାରେ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଫୁଲ ଆଉ ଚଟାଣ ଉପରେ ଶୁଶ୍ରୂଷାକାରିଣୀମାନଙ୍କୁ ସରକାର ଆଣି ରଖାଇଛି·····ଖାଲି ଭ୍ରମରମାନଙ୍କ ପରି ଛନଛନିଆ ରୋଗୀ ହେଲେ ଡ଼ାକ୍ତରଖାନା ଉଠିଲା ଜାଣ ।

ଏତେ ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ସଞ୍ଜୟର ମନ ତେଜ ଉଠିଲା ନାହିଁ । କଳ୍ପନା କରୁଥିଲା ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦୀଶାଳା । ସେଠି ସେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିବ ଆଉ ମାଡ଼ ପାଇବ·····ଫୁଲ କି ଆଉ ନାରୀ ଥିଲେ କେତେ, ଆଉ ନଥିଲେ·କେତେ ?

ସଞ୍ଜୟ ସବୁ ଶୁଣି ହସପିଟାଲକୁ ଯାଇଥିଲା । ହସପିଟାଲରେ ଜାଗା ପାଇବା ଗୋଟାଏ ସମସ୍ୟା·····ଜଣେ ରୋଗୀ ଯାଇଛି । ସଞ୍ଜୟ ଖାଲି ବିଛଣାଚାଦରଟା ବଦଳା ହେଲାପରେ ସେଇ ଖଟିଆକୁ ପାଇଲା ।

ସମସ୍ତେ ରୋଗୀ । ରୋଗ ଏକାଠି ପିଣ୍ଡୀଭୂତ ମନ୍ଦାକାର ଜମି ରହିଛି । ବିଛଣା ଚଦର ଉପରେ ମଇଳା ଦାଗ ନ ହେଲେ ବି ଦାଗ ଲାଗିଥାଏ । ସଞ୍ଜୟ ଆସି ବିଛଣା ଉପରେ ବସିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଦିନ ବାରଟା ।

କୌଣସି ନର୍ସ ନାହାନ୍ତି । ୱାର୍ଡଟିରେ ଥିବା କେତେଜଣ ବୟସ୍କ ଅସୁନ୍ଦର ନାରୀ ନିଜକୁ ସିଷ୍ଟର ବୋଲାଇ ଏଣେ ତେଣେ ହେଉଥାଆନ୍ତି । ଜଣେ ଆସି କହିଲା—ଟିକିଏ ପରେ ନମ୍ବର ଇତ୍ୟାଦି ମିଳିବ ।

ସଞ୍ଜୟ ଚାହିଁଥିଲା ସିଷ୍ଟରଙ୍କର ଦାଢ଼ି ନିକୁ । ଏମିତି ଲୋମଶ ନାରୀ ସେ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲା ।

ସିଷ୍ଟରଙ୍କ ଦେହରେ ଗୋଡ଼ରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ବଗପର ଧଳା ପୋଷାକ । ଅଣ୍ଟାରେ ହୁଇସିଲ ବାନ୍ଧଥାନ୍ତି । ବେକରେ ଠାକୁର ଜପିବା ପାଇଁ ମାଳା ପଡ଼ିଛି । ଲୁଗା ଉପରେ ବେକରେ ଓହଳାଇଛନ୍ତି କ୍ରୁଶ । ମୁହଁଟି ଶେଥା ପଡ଼ିଯାଇଛି ବୟସର ପ୍ରତାପରେ ।

ସଞ୍ଜୟ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ନେଲା । ଏମିତି ଏଡ଼େ ଅସୁନ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଡ଼ାକ୍ତରଖାନାରେ ରଖାହୋଇଛି କାହିଁକି ?

ପାଖ ଖଟିଆର ଗୋଟିଏ ରୋଗୀ ସିଷ୍ଟର ଗଲାପରେ ଧୀରେ କହିଲା ଏଇ ସିଷ୍ଟର ଭାରି କାମିକା । ଜଣେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ କାମ ସେ ଏକା ତୁଠେଇ ପାରନ୍ତି । ଭାରି ପରିଶ୍ରମି ।

—ଆଉ ଟିକିଏ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା —ସଞ୍ଜୟ କହିଲା ।

—ନର୍ସ ଓ ସିଷ୍ଟର ଅତି ସୁନ୍ଦର ହେବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ସୁନ୍ଦରୀମାନେ ମୋଟେ କାମ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

—ଆଉ କଣ ଏମିତି ଅସୁନ୍ଦର ଫୁଲକଗୁଡ଼ାଏ ଆଣି ରୋଗୀଙ୍କୁ ଦେଖାଇବ—ସେମାନଙ୍କର ଦାଢ଼ି ନଣ·· ରୋଗୀମାନେ ଭଲ ହୋଇଯିବେ । ଏବେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଫୁଲ ରହିବ ବୋଲି ହୁକୁମ ହୋଇଛି । ରୋଗୀର ମନ ଖୁସି ରହିଲେ ଯେ ଶୀଘ୍ର ଭଲ ହୋଇଯିବ । ଟିକିଏ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ସେଇ ପାଖ-ଖଟିଆର ରୋଗୀଟି ମୌନ ରହିଲା । ସଞ୍ଜୟ ପଚାରିଲା କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ ଯେ ?

—ଆପଣ ଏବେ ଯୁବକ ·· ଯୁବକ ବ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ତରୁଣ । ଆପଣ ଭାବୁଥିବେ ସଂସାରରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ବଡ଼ କଥା । ବଡ ହେଲେ ବୁଝିବେ; ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଖାଲି ଦେଖିବାକୁ ଭଲ—କାମକୁ ନୁହେଁ ।

ଉତ୍ସାହରେ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା ଯୋଉ ମଣିଷକୁ ଆଖି ଚାହିଁବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ ନାହିଁ, ହାତ ଛୁଇଁବାକୁ ରାଜି ହେବ ନାହିଁ·········· ସେଇ ମଣିଷ କ କାମରେ ଲାଗିବ ?

—ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିବାର ବୟସ ମୋର ନାହିଁ··········କହି ସେ ହସିଲେ·········ଆପଣ ଦେଖିବେ ଯେ ଆପଣଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ ଥିଲାବେଳେ ଆପଣଙ୍କର ବେଶି ଦରକାର ହେବ ସେବା—କାମକୁ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିବା ଲୋକ । ସେତେବେଳେ ମୁହଁ ସୁନ୍ଦର କେହି ଆସି ଠିଆ ହେଲେ ଆପଣଙ୍କୁ ବିରକ୍ତ ଲାଗିବ ।··· ଆପଣ ଦେଖିବେ ଯେ ନୂଆ ହୋଇ କେତେଜଣ ନର୍ସ ଆସୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ପୋଷାକ ମିଳି ନାହିଁ । ମନ୍ଦ ଦିଶୁ ନାହାନ୍ତି ।

—ହେଲେ ସେମିତି ଜଣେ ଲୋକ ଆସି ଏବେ ଆମକୁ ଏତେକ କହିଥିଲେ କ'ଣ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା···ଭଲ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା ।

—ସେମାନେ ତରୁଣୀ । ସେବା ଚିକିତ୍ସା ବିଷୟରେ କଥା କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ···ଆମର ଓ୍ୱାର୍ଡକୁ ଜଣେ ଆସିଛି । ସେ'ତ ଡାକ୍ତରଖାନାର କୌଣସି ଜିନିଷ ଛୁଇଁବାକୁ ରାଜି ଥିଲାପରି ଜଣା ପଡୁନାହିଁ । ଆପଣ ସେହିପରି ଲୋକକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ମନେ ମନେ··· ଆପଣ କରନ୍ତି କ'ଣ ?

ସଞ୍ଜୟ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ କହିଲା—ପଢୁଛି କଲେଜରେ ।

—ଓ, ସେ କଥା କହୁ ନାହାନ୍ତି । କେତେକ ଛାତ୍ରବନ୍ଧୁ ଆସନ୍ତି ଗଳ୍ପ ଲେଖିବାର ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ········ ଆପଣଙ୍କର ଦେହ କ'ଣ ହୋଇଛି ?········କିଛି ଦିଶୁ ନାହିଁ ତ ?

—ମୋର ଅପରେସନ ହେବ ।

—ବୁଝିଲି । ଏବେ ବହୁତ ଛାତ୍ର ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଉପାୟରେ ଚାଲିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଅପରେସନ ଦରକାର ହେଉଛି········

ପୁଣି କେତେ ଲୋକ ନିଜର ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମନକୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବାପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରୋଗୀ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରତିବାଦ କରି ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ଖେଳିଲାବେଳେ ମାଡ଼ ବାଜି ମୋର ଦେହ ଖରାପ ଅଛି । ଅପରେସନ ଦରକାର·······ମୁଁ ଯିବି ଦିଲ୍ଲୀକୁ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ । ରେଲବାଇର ପରୀକ୍ଷା ।

—କି ଚାକିରି ?

—ଏମିତି । ଏଠି ଚାରିବର୍ଷ ଭିତରେ ବର୍ଷେ । ଦରମା ହଜାରରୁ ଦି' ହଜାର, ତିନିହଜାର ଯାଏ·······ଦେହଟା ଖରାପ ହେଲା ।

—ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଭୁଲ ବୁଝିଥିଲି, ·······ଭାବିଥିଲି ଯେ ଆପଣ କବି କି ଲେଖକ ହୋଇଥିବେ । ଲେଖାପାଇଁ ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

—ମୁଁ ତ ଲେଖେ ନାହିଁ । ମୁଁ କଣ କବି ଭଳିଆ ଦେଖାଯାଉଛି କି ?

ହସି ସେ କହିଲେ—ଆପଣ ତରୁଣ । ଆପଣ ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର । ଆପଣଙ୍କର ବେଶ ପୋଷାକ ସିନେମା ଥିଏଟରକୁ ଯିବାପରି । ମୁଁ ଭାବିଲି ହୁଏତ କୌଣସି ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଙ୍କ କହିବୋଲି ଆପଣ ଏହି ଖଟିଆର ରୋଗୀକୁ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ବିଦାୟ କରିଦେଇ ଆସିଲେ ।

ନିଜ ନିନ୍ଦା ଓ ପ୍ରଶଂସା ଏକାଠି ଶୁଣି ସଞ୍ଜୟ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ଭଦ୍ରଲୋକଟିର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରେ ଅଭିଯୋଗ । ବ୍ୟବହାରରେ ସନ୍ଦେହ । ସାମ୍ନା ଓ ପାଖରେ ଥିବା ରୋଗୀଗୁଡ଼ିକ ଅତି ଅପରିଷ୍କାର ଦିଶୁଛନ୍ତି । ସେ ଭାବିଥିଲା ଭଲ ବେଡ୍‌ଟାଏ ପାଇଛି·······କିଛି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଆରମ୍ଭରୁ ଅଶାନ୍ତ ।

ମିଷ୍ଟର ଅସି ଦାଡି ନଶ ଦେଖାଇ କହୁଥିଲ—ମୁଁ ଗୋଟିଏ ନାଗ୍ରା । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଭଲ ପାଇବାର ଅସରନ୍ତ ଭଣ୍ଡାର ଖୋଲିଯିବ । ଭଦ୍ରଲୋକଟି ଏଣେ ସନ୍ଦେହ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ସଞ୍ଜୟ ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀ ଦେଖି ନଥିଲ ଯେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଛି । ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଯୋଉ କଥା ତା'ର କଲେଜ ବନ୍ଧୁଟି କହୁଥିଲେ, ଏଇ ରୋଗୀ ଭଦ୍ରଲୋକଟି ଠିକ୍ ସେହି କଥା କହୁଛନ୍ତି ।

ଓ୍ୱାର୍ଡ ଭିତରେ ଔଷଧର ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ନାକପୁଡ଼ା ବି ସହିପାରୁ ନଥାଏ । ସେ ବିବ୍ରତ ହେବାର ଦେଖି ଭଦ୍ରଲୋକଟି କହିଲେ—ପ୍ରଥମେ ଡ଼ାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଲେ ମଣିଷ ପଳାଇବାକୁ ଚାହେଁ । କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଯେ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ପରେ ଏଇ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ, ପରିସଡ଼ା ମଣିଷର ଦେହ ଆଉ ଏଠି ଚଳପ୍ରଚଳ ହେଉଥିବା କୁଲକୁକୁର ଓ ଅର୍ଥ-ଗୃଧ୍ରମାନଙ୍କୁ କେମିତି କେଜାଣି ମନ ସହିଯାଏ ।

—ଅର୍ଥ-ଗୃଧ୍ର କିଏ ?

—ଜାଣିନାହାନ୍ତି ? ଯିଏ ଟଙ୍କା ନେଇ ଆପଣଙ୍କୁ ସଙ୍ଗୀନ ରୋଗୀ ବୋଲି କହିଲ······ଯିଏ ଆପଣଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଜାଗାଦେବାକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅସୁସ୍ଥ ରୋଗୀକୁ ବାହାର କରି ଦେଲ·········ଯିଏ ଆପଣଙ୍କର ଅପରେସନ୍ କରିବ·········ସମସ୍ତେ·········ହିଁ । ଯଦି ସେବାକାରିଣୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସଦୟ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନେ ବି । ସେମାନେ ଏଇ ନରକର—କଳି ଓ ପଦ୍ମଫୁଲ ।

—ମୋର ପରୀକ୍ଷା ଅଛି । ଗୃହକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ବାଧ୍ୟରେ ସିନା ଡାକ୍ତରଖାନା ଆସିବା କଥା ।

—ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଅବା ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେମିତି ଇଚ୍ଛା ସେମିତି ଆସିଥାଆନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ବି ଡ଼ାକ୍ତରଖାନା ଭଲ ଲାଗିବ ।

ଆପଣଙ୍କ ଖଟିଆରେ ରୋଗୀ ମରିଗଲେ ବି ଆପଣ ଏଇ ଡାକ୍ତର-ଖାନାର ହତା ଭିତରେ କେବେ ଭୂତପ୍ରେତ ଦେଖିବେ ନାହିଁ । ଯା'ର ଭିତରେ ବହୁତ ମାୟା ଅଛି । ନ ହେଲେ ରୋଗର ନରକକୁ କଏ କାହିଁକି ହସି ହସି ଆସନ୍ତା ଆଉ ସେଠୁ ଫେରିଲାବେଳେ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ଯାଆନ୍ତା ? ......ଆପଣ କ'ଣ କେବେ ଆସି ନଥିଲେ ?

—ନା ମତେ ଏ ସବୁ ଭଲ ଲାଗନ୍ତ ନାହିଁ ।

ହସି ଭଦ୍ରଲୋକଟି କହିଥିଲେ—ମୁଁ ଭଲ ହୋଇଗଲଣି । ଦିନେ ଓଳକରେ ଚାଲିଯିବି । ମୋର ଖଟିଆଟି ଖୁବ ଭଲ । ନର୍ସକୁ କହିବେ, ସେ ବେହେରାକୁ ଡାକି ଆପଣଙ୍କର ମୁଣ୍ଡପାଖଟା ଟେକି ଦେବ । ଆପଣ ଯେମିତି ଚାହିଁବେ.......ତ୍ରିଭଙ୍ଗ, ଦୁଇଭଙ୍ଗ କି ସିଧା, ସେମିତି ବସି ପାରିବେ, ଶୋଇପାରିବେ । ଆଜି ମୋର ମନ ବିରକ୍ତ ହେଲା ଆପଣଙ୍କ ବେଡ୍‌ର ରୋଗୀଟିକୁ ବାହାର କରି ଦେଲାବେଳେ.......ତା'ର କେହି ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେ କଷ୍ଟ ପାଇଲା ନାହିଁ । ଶେଷକୁ ତାକୁ ଚଡ଼ ଦିଆହେଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ତୁନ ପଡ଼ିଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଲାବେଳେ ସେ ଅନ୍ୟକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ଆସିଛି । ମୂଳରୁ ପାଖ ରୋଗୀଟିର ଅଭିଯୋଗ । ଲୋକଟାର ବୟସ ବେଶି ହୋଇଯାଇଛି ବୋଲି ସେ ବଡ଼ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣମନା.......ଯାହା ଅଛି ସେୟା ଆଉ । ଯୋଡ଼ି ରୋଗୀ ଯୋଡ଼ିଟି ଅଛନ୍ତି, ଯାହା ଯେମିତି ଯୋଡ଼ିଟି ଅଛି.......ସବୁ ସେମିତି ଆଉ । ସେଇ ହେଉଛି ସାଥି.......ବନ୍ଧୁଟି କହିଥିଲା ଡାକ୍ତରଖାନା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସୁଯୋଗ ।

ସେ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ବସିଲା—କ୍ଳାନ୍ତ ଲାଗୁଛି, ବିଶ୍ରାମ ନେବ । ଏପାଖ ସେପାଖ ଚାହିଁ ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ କରିବାକୁ

ଚେଷ୍ଟା କଲା । ରୋଗର ମାତ୍ରା ଦେଖାଇବାକୁ ଏଠି ସେଠି ଚିହ୍ନ ରହିଛି—କମ୍ବଳ ଘୋଡ଼ାଇବା ପରିମାଣ ହେଉଛି ରୋଗର ଉତ୍କଟତାର ଚିହ୍ନ । ବଢ଼ିଲା ନଈର ପାଣି ମାପିଲା ପରି ଦେଖିଲେ ବୁଝାଯାଉଛି ।

କୋଠରୀର କଡ଼ ତଳେ ସବୁ ରୋଗୀ ସମାନ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସେଇ ଗୋଟିଏ ଆଶା—ବେଶି କଷ୍ଟ ନପାଇ ଶୀଘ୍ର ଭଲ ହୋଇ ଫେରିବେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଦାବୀ ଜଣାଇବାର ଗୋଟିଏ ଭାଷା—ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଧୀର ଓ ଉତ୍ତେଜିତ ଚିତ୍କାର ।

ଦାଢ଼ିଆ ନର୍ସଟି ସେଇ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବେଶି ସମୟ ରହୁଛି । ହସିଲେ ତା'ର ବାହାଡ଼ାଦାନ୍ତ ଦିଶିଯାଏ । ମୁହଁ ସୁନ୍ଦର ନଦିଶି ଆହୁରି ବିଭଙ୍ଗ ଦିଶେ । କେଉଁଠି ରୋଗୀ ଅବା କେଉଁଠି ରୋଗୀକୁ ଜଗିଥିବା ଲୋକ ତାକୁ ଆକୁଳ ହୋଇ ପଚାରୁଛନ୍ତି—ଭାରି କଷ୍ଟ ହେଉଛି ?

କଷ୍ଟ ଦୂର କରିବାର ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନଥିବାରୁ ସିଷ୍ଟର କହୁଛି—ଭଲ ହୋଇଯିବ । ଡ଼ାକ୍ତର ଆସିବେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ।

ଏଣେ ଦେହତଳର ବିଛଣାଟି ଫୋଡ଼ ହେଉଥାଏ ସଞ୍ଜୟ ଦେହରେ । ପର ବିଛଣାରେ ବସିଲେ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ···

ଇଏ ତ ରୋଗୀର ବିଛଣା ନୁହେଁ, ଅସୁମାର ରୋଗୀଙ୍କର ରୋଗର ବିଛଣା ।—ଇସ୍ କି କଦର୍ଯ୍ୟ ।

ପାଖର ଭଦ୍ରଲୋକଟି ଭାରି ଆରାମରେ ଥିଲାପରି ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ିବାରେ ମନ ଲଗାଇଲେଣି । ତାଙ୍କର ସଞ୍ଜୟ ପ୍ରତି ଆଉ କୌତୁହଳ ନାହିଁ । ସଞ୍ଜୟ ଜଣେ ରୋଗୀ । ଆଉ କିଛି ପରିଚୟ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ତା'ର ପରିଚୟ ହେଉଛି ରୋଗର ପରିଚୟ ।

ସେ ବଡ଼ ଅଶାନ୍ତି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା—କେଡ଼େ ନିରାନନ୍ଦ ଜାଗାକୁ ଆସିଛି ସଞ୍ଜୟ ! ଏତେ ରୋଗ ସେ ଏକାଠି ଦେଖିନଥିଲା । ସୁସ୍ଥ ଶରୀରରେ ରୋଗୀ ପାଲଟି ରୋଗୀଙ୍କ ମେଳରେ ବସି, ଅଳ୍ପ ସମୟ ସେମାନଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରଣାର 'ହା' ହତାଶ ଶୁଣିଲା ପରେ ସେ ନିଜେ ବି କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଗୋଟିଏ ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ୍ ଦିଆ ଲୁହା ଖଟ । ତା'ର ଘର ପାଖରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ଲୁହା ଜାଲର ଛୋଟିଆ ଆଲମାରିଟି ତା'ର ଏକମାତ୍ର ସମ୍ବଳ । ଲୁଗାପଟା ରଖିବାକୁ ଅଲଗୁଣି ଖଣ୍ଡେ ନାହିଁ । ନିଜର ବୋଲି କହିବାକୁ କେହି ମଣିଷ ଅବା କୌଣସି ଜିନିସ ନାହିଁ । ସେ ଏକାବେଳେକେ ଏକୁଟିଆ ।

ନିର୍ଜନ କାରାବାସ ନୁହେଁ—ସବୁ ଦୁଆର ଖୋଲା । ସେ ସବୁଆଡ଼କୁ ଯାଇ ଆସି ପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଏକାଠି ରୁଣ୍ଡ ହେବାକୁ ମନା ବୋଲି ସେହି ଦାଢ଼ିଆ ସିଷ୍ଟର ଦି' ଜଣ ରୋଗୀଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ବାହାନାରେ ହୁକୁମ ଦେଇଯାଇଛି—ଯେ ଯାହାର ଖଟିଆରେ ରହ । ଯାହାର ଯାହା କରିବା କଥା ଆମେ କରିବୁ ।

ସଞ୍ଜୟ କେବେ ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କାହାରି ପାଖକୁ । ସେ ନିଜ ଖଟିଆରେ ଖାଲି ରହିପାରିବ । ମେଲ୍ କୋଠରୀରେ ଯିବା ଆସିବାର ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ଭିତରେ ସେ ବନ୍ଦୀ—ନିଜର ଚିକିତ୍ସା ପାଖରେ, ନିଜର ରୋଗ ପାଖରେ ସଞ୍ଜୟ ବନ୍ଦୀ ।

ରେଶମ କାମିଜ୍ ପିନ୍ଧି ଶୋଇ ହେବ ନାହିଁ । ଶୋଇଲେ ଲେସୁ କୋଞ୍ଚ ହୋଇଯିବ । ଧୀରେ ଧୀରେ କାମିଜ୍‌ଟି ଖୋଲି ତାକୁ ସାବଧାନ ହୋଇ ତଉଲି ସଞ୍ଜୟ ଖଟ ବାଡ଼ରେ ରଖିଲା । ତା'ର ସବୁ ପୋଷାକଟିକୁ ଭଲକରି ପାଦଯାଏ ଢାଙ୍କି ରେଜେଇଟି ଦେହରେ ଲଗି ଚିତ ହୋଇ ଶୋଇଲା ।

ପାଦଠାରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲେ । ସଞ୍ଜୟର ଘୃଣା ଆସିଥିଲା ନିଜ ଉପରେ । ସେ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ମନକୁ ପଚାରିଥିଲା—କେମିତି ମଣିଷ ରହିବ ଏଠି ? ଶୋଇ ହେବ ନାହିଁ।·ଖାଇ ହେବ ନାହିଁ···ଦୁର୍ଗନ୍ଧ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗନ୍ଧ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉଛି ରୋଗର ବାର୍ତ୍ତାବହ ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ନିଃସଙ୍କୋଚରେ ଚଳିବା କଷ୍ଟ । ······ସେଥିରେ ଯଦି ସମସ୍ତେ ଅପରିଚିତ ଓ ଅବାଞ୍ଛିତ ଲୋକ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ନିଜକୁ ସରଳ ରଖିବା ବହୁତ ବେଶି କଷ୍ଟକର ।

ଆଖିପତା ବନ୍ଦ ହେବାକୁ ରାଜି ହେଉ ନଥିଲେ । ସଞ୍ଜୟ ଠିକଏ ଅକ୍ଷିବୃକ୍ଷ ଆଖି ଖୋଲି ଏଣେ ତେଣେ କୁକୁର ଛୁଆ ପରି ବୁଲୁଥିଲା । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ସେ ଅଲଗା । ନିଜର ଦେହ ଉପରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ମଇଳା-ଚିରା ଗେଞ୍ଜିଟିକୁ ଆଉଁସି-ସଞ୍ଜୟ ଭାବୁଥିଲା ସେ ରୋଗୀ ନୁହେଁ । ରୋଗ ହୋଇଥିଲେ ସେ ରୁଚିକର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ରହି ପାରନ୍ତା ନାହିଁ······ହୁଏତ ସଞ୍ଜୟର କୌଣସି ବିଶେଷ ଗୌରବ ଯୋଗୁ———ବାପ, ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଅବା ତାର ନିଜର— ତାକୁ ନିଜ ପୋଷାକରେ ରହିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ।

ଡାଳିଆ ଓ୍ୱାର୍ଡର ସଜ୍ଜାକୁ ବେଳେବେଳେ ବୁଲେ । ସଞ୍ଜୟ ହସି ନିଜକୁ କହେ———ମୁଁ ନୁହେଁ । ତୁମକୁ କେହି ଭଲ ପାଇବେ ନାହିଁ । କଲେଜକୁ ଫେରିଲେ ତୁମପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟଙ୍ଗଗଳ୍ପ ଲେଖିବି ।······

ଭାବିବାର ଆଉ କୌଣସି ବିଷୟ ନ ପାଇ ମନକୁ ଖୋରାକ ଯୋଗାଇବାକୁ ସଞ୍ଜୟ ସେହି ଡାଳିଆ ନର୍ସଟିର ରୂପ ଗୁଣ ଓ ସେବାର ବର୍ଣ୍ଣନା ବିଷୟରେ ଭାବିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

ଇଏମିତ ମଣିଷ ନୁହେଁ—ଇଏ ହେଉଚ୍ଛି ସେବାର ଖେଳଣା । ଦଶହରା ଯାତ୍ରା ବେଳେ ମିଳୁଥିବା ମାଟିର କଣ୍ଢେଇ ଅବା ମହମର ଛବି······କେବଳ ପିଲଙ୍କ ଛଡ଼ା ଆଉ ତ କେହି ଏଇ ସିଷ୍ଟରକୁ ହସି ଗ୍ରହିଁବେ ନାହିଁ·····ଖେଳୁ ଚ୍ଛି କେମିତି ? ସତେ ଯେମିତି ଭାରି କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ । ଚିକସ୍ରା ଗୁଡ଼ାକ କରି ଦେଉଛି !

ଇଏ ପୁଣି ସବୁଠାରୁ ବଢ଼ିଆ ସେବାକାରିଣୀ ବୋଲି ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ୁଥିବା ପାଖ ରୋଗୀଟି କହୁଥିଲା । ହୋଇଥିବ ଏଇ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ଆଖିରେ ତାର ଦାଢ଼ିକଣ ଲୁଚି ଯାଇଥିବ·· ······ସେ ତାର .ଗଳ୍ପର ନାଁ ଦେବ 'ମାନସୀ ପ୍ରତିମା' ।

ନାୟକ ହେବେ ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ୁଥିବା ଭଦ୍ରଲୋକ । ସେହି ଦାଢ଼ିଆ ସିଷ୍ଟରକୁ ତାର ସେବା ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ପରାୟଣତା କଥା ଛାଡ଼ ତା'ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ବୟସକୁ ଭୁଲି ତାକୁ ଭଲ ପାଇବେ ।

ସନ୍ତୋଷକୁ ଭାରି ମଜା ଲାଗିଲା । ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ର ଅପରେସା ଭିତରେ ସେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପାଇଲା । ସେମିତି ଗଳ୍ପଟିଏ ଲେଖିଲେ ସାରା କଲେଜ ଚମକିବ । ଭଦ୍ରଲୋକ କହୁଥିଲେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମନ ନେଇ ପିଲାଗୁଡ଼ାଏ ଆସୁଛନ୍ତି ରୋଗୀ ହେବାକୁ ···ସନ୍ତୋଷ ବି ।

ସନ୍ତୋଷ ଦେଖାଇ ଦେବ – ମଣିଷର ମନର ଗୋଟାଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଦିଗ । ସେହିମାନେ ବୟସର ଓ ବଞ୍ଚିବାର ଅଘାତରେ ମନର ସବୁ ପ୍ରକାର ସରସତା, ଭାବନାର ସବୁ ପ୍ରକାର ସ୍ୱାଭାବିକତା ବହୁତ ଦୂରରେ ହଜାଇ ସାରିଲେଣି, ସେମାନେ କମିତି ସହଜ

ସରଳ ଓ ସ୍ୱାଭାବିକ ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝି ନ ପାରି କଟାକ୍ଷ କରନ୍ତି···
ଦୁର୍ଗନ୍ଧକୁ ସୁଗନ୍ଧ ବୋଲି, କନ୍ଦର୍ପକୁ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି ଖାଲି ଯେ
କହନ୍ତି, ତାହା ନୁହେଁ ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।

ଆଖି ମେଲି କଣ୍ଟେସେ ଦୁଇ ଆଡ଼କୁ ଦୁଇ ଡୋଳା ବୁଲେଇ
ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ଖବର କାଗଜକୁ ଆର ପାଖରେ
ପିଷ୍ଟରର ଧଳା ଆପ୍ରନ୍‌କୁ ଚାହିଁ ନିଜକୁ ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର କେନ୍ଦ୍ରରେ
ରଖିଥିଲା···ସଞ୍ଜୟ ହେଉଛି ଏଇ ଦୁଇଜଣ ବୃଦ୍ଧ ଓ ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ
ପ୍ରେମିକଙ୍କର ପୁରୋହିତ ।

ଅଚ୍ଛା, ଗଳ୍ପରେ ଏହି ମଣିଷ ଦୁଇଟିଙ୍କୁ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦ ନକରି,
ଜଣଙ୍କର ଖବର କାଗଜକୁ, ଆର ଜଣଙ୍କର ପୋଷାକ ସାଙ୍ଗରେ
ବାହାଘର କରାଇ ଦେଲେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ହାସ୍ୟରସ ନ
ବାହାରନ୍ତା ?

ଡାକ୍ତରଖାନା ଭୁଲି ସଞ୍ଜୟ ହସି ଉଠିଲା ଟିକିଏ ବଡ଼
ପାଟିରେ । ହସପିଟାଲ ରୋଗୀଗୁଡ଼ିକ ବୁଲି ଚାହିଁଥିଲେ ସଞ୍ଜୟକୁ ।
ପାଖ ଭଦ୍ରଲୋକଟି ଖବର କାଗଜ ରଖିଦେଇ ବିଛଣାରେ
ବସିଥିଲେ । ଦାଢ଼ିଆ ମିଷ୍ଟର ଟିକକ ପରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ସଞ୍ଜୟ
ପାଖରେ ।

ଏତେ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟଙ୍ଗ ଚିତ୍ରଟି ବଟିଭି ଗଲା । ସଞ୍ଜୟ ବିବ୍ରତ
ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଭଦ୍ରଲୋକଟି ପଚାରିଲେ କ'ଣ ଏମିତି ଦେଖିଲେ
ଯେ ଆପଣ ଏତେ ହଠାତ୍ ଏତେ ଜୋରରେ ହସି ଦେଲେ ।

ସଞ୍ଜୟ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା—ଏଠାରୁ ଗଳ୍ପର ଉପାଦାନ
ପାଇଲି । ଆପଣ ହେଉଛନ୍ତି ନାୟକ, ଆଉ ଦାଢ଼ିଆଣୀ ହେଉଛି
ନାୟିକା···ଖବରକାଗଜ ହେଉଛି ପୁରୁଷ ଆଉ ଧଳା ଆପ୍ରନ
ହେଉଛି ପ୍ରିୟତମା ।

ବିବର୍ଣ୍ଣ ମୁହଁକୁ ଗମ୍ଭୀର କରି ଧୀର ସ୍ୱରରେ ନିଜର ପ୍ରତିବାଦ ଜଣାଇ ଜଣାଇ ଦାଢ଼ିଆ ସିଷ୍ଟରଟି ଭୁଲା ଫୁଲ ଉଜ୍ଜଳ ପରି ଦୁଇ ବେଣୀ ବହୁବିଧ ଠାଣିରେ ହଲାଇ ସଞ୍ଜୟ ପାଖକୁ ଆସୁଥିଲା । ସଞ୍ଜୟ ଅପଲକ ଆଖିରେ ଦେଖୁଥିଲା ତାକୁ—ତା'ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିଗ···ସେ ହସିଲାବେଳେ ଏତେ କଦର୍ଯ୍ୟ କିନ୍ତୁ ବିରକ୍ତ ହେଲାବେଳେ ସେ ସେତେ ଅସୁନ୍ଦର ନୁହେଁ ।

ବଗପରି ଧଳା ଲୁଗା ଭିତରୁ ତା'ର ସେହି ପାଣ୍ଡୁର ଗୋରା ମୁହଁଟି ଲାଲ ଦିଶୁଥିଲା ଉତ୍ତେଜନାରେ । ଆଖି ଡୋଳା ଦୁଇଟି ଅଙ୍ଗରକ୍ତ କଜଳଟାରେ ଆଖିପତା ଭିତରେ ଲୁଚି ଯାଇଥିଲା ।

ସଞ୍ଜୟକୁ ଚମକାଇ ସେ ଆସି ପଚାରିଲା—ରୋଗୀ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ କଷ୍ଟ ପାଉଥିଲାବେଳେ ଏମିତି ହସିବା ପାଇଁ ତୁମର ମାଷ୍ଟରମାନେ ତୁମକୁ ଶିଖାଇଛନ୍ତି କି ? କ'ଣ ପାଇଁ ହସିଲ ?

ସଞ୍ଜୟର ଗଳ୍ପର ନାୟିକା କଥା କହୁଛି । ତା'ର ତୁଣ୍ଡର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ସଞ୍ଜୟର ମନ ଉପରେ ଆଘାତ କରୁଥିଲା । ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ସେ କହିଲା—ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ସ୍ୱ ଘରୁ ଘରୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଅଛି ବୋଲି ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି ।

—ତୁମେ ତରୁଣ । ସେଥିପାଇଁ ବୁଝିନାହଁ । ଯେମିତି ଦୁଃଖ ହେଲେ ଲୋକଙ୍କ ମେଳରେ ବସି ଶବ୍ଦକରି କାନ୍ଦିବା ଅସୁନ୍ଦର, ସେମିତି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଏମିତି ମନ ଖୋଲି ହସ ହସିବା ଗର୍ହିତ···ତୁମର ପୋଷାକ କାହିଁ ?

ସଞ୍ଜୟ ବୁଝିଲା ସେ କାମିଜଟି ଖୋଲି ପକାଇ ଭୁଲ କରିଛି । ସେ ହାତ ବଢ଼ାଇଲା ରେଶମ କାମିଜ ଆଡ଼େ ।

—ସେ ନୁହେଁ । ଡ଼ାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ । ପାଇ ନାହଁ ? ···ପଠାଇ ଦେଉଛୁ । ତମର ଘରର ପୋଷାକ ଘରେ ପିନ୍ଧିବ ।

ସେତେବେଳଯାଏ ସଞ୍ଜୟ ନିଜକୁ ଜଣେ ଦେଖଣାହାରୀ ଆଉ ପଦସ୍ଥ ଲୋକ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲା । ଦାଢ଼ିଆ ସିଷ୍ଟରର କଠୋର କଥା ଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣି ସେ ନିଜକୁ ଡ଼ାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକରେ ଦେଖିଲା । ମୁହଁ ଶୁଖିଗଲା ।—ସଞ୍ଜୟ ଏମିତି କଦର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ଅନ୍ୟର ପିନ୍ଧାଲୁଗାକୁ ନିଜ ଦେହରେ ଲଗାଇବ !

—ମୋର ଲୁଗା ସଫା ଅଛି । ମୁଁ ଘରୁ ପ୍ରତିଦିନ ଲୁଗା ଆଣିବି ।

—ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏଠି ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଖାଲି ନିଜର ଖାଇବା ଜିନିଷ ତୁମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଆଣି ପାରିବ··· ଏଠି ଔଷଧ ନ ମିଳିଲେ ସେତକ ଆଣି ପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଘରୁ ପୋଷାକ, କମ୍ବଳ ଓ ବାଲିସ୍ କି ବିଛଣା ଗୁଦର ଆଣି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜୟ ନିଜ ବିଛଣାକୁ ଦେଖି ଅତିରିକ୍ତ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏବେ ପୁଣି ଏଇ କଦାକାର ସିଷ୍ଟରଟି ଆସି ସଞ୍ଜୟକୁ କହିଦେ ପୋଷାକ ଦେବା ବାହାନାରେ ଅସଂଖ୍ୟ ରୋଗୀଙ୍କର ପିନ୍ଧା ଲୁଗାକୁ ପିନ୍ଧାଇବାକୁ ହୁକୁମ ଦେଲାଣି ।

ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧି ଦେଖାଇ ସଞ୍ଜୟ ଅନୁନୟ କଲାପରି କହିଲା—ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଡ଼ାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଛି । ଏଠାକାର ନିୟମ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟର ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟର ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଜାଣେ ନାହିଁ । ଭାରି ଖରାପ ଲାଗିବ । ମୋର ଲୁଗା ମୋତେ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବେ କି ?

ସିଷ୍ଟରଟି ଟିକଏ ନରମ ହୋଇ କହିଲ—ତୁମର ଅଭଦ୍ରତା ନାହିଁ ବୋଲି ତୁମେ ଅନ୍ୟ ରୋଗୀଠାରୁ ଅଲଗା ବୋଲି ନିଜକୁ ଭାବୁଛ । ଏଇଟା ହେଉଛି ମନର ଗର୍ବ—ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତୁମପାଇଁ ଅନ୍ୟରୋଗୀଙ୍କୁ କେମିତି କଷ୍ଟ ଦେବି ? ସେମାନେ ଭାବିବେ ଯେ ତୁମକୁ ମୁଁ ପକ୍ଷପାତ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଉଛି । ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ ।

ବିବ୍ରତ ହୋଇ ସଞ୍ଜୟ ମିନତିଭରା ସ୍ୱରରେ କହିଲ—ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଯେ ମୋତେ ଏତେ ହଠାତ୍ ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଖାଲି ଦେହରେ ରହିବାକୁ ରାଜି । ଏଇ ବିଛଣା ବ୍ୟବହାର କରିବି । କିନ୍ତୁ ହସ୍ପିଟାଲର କୁର୍ତ୍ତା ପିନ୍ଧିବାକୁ ଭାରି ଖରାପ ଲାଗିବ ।

ଟିକଏ ହସି ସେ କହିଲ— ତୁମର ବୟସ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୁଁ ଜୋର୍ କରିବି ନାହିଁ । ମତେ ତୁମ ପାଇଁ କଟକଣା କୋହଳ କରିବାକୁ ହେବ । ଅଚ୍ଛା ତୁମେ ତୁମର ଲୁଗାଟା ପିନ୍ଧିପାର । କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରଖାନାର କୁର୍ତ୍ତା ପିନ୍ଧିବ ।

—ହଉ ଆପଣ ଯଦି ବାଧ କରିବେ···

—ବାଧବାଧକତାର କଥା ନାହିଁ । ମୋର କାମ ହେଲା ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରଖିବା । ସେମାନେ ଯେପରି କୌଣସି ବିଷୟରେ ଦୁଃଖିତ କି ବିମର୍ଷ ନ ରହନ୍ତି—ସେଥିକି ସତର୍କ ରହିବା ।········ଅଚ୍ଛା ଦିନଟିଏ ଭାବ । ତୁମର ଅନୁରୋଧ ଠିକ୍ କି ଭୁଲ୍ ସେ ବିଷୟରେ ଭାବ । ଆଜି ତୁମକୁ ନିଜ ପୋଷାକରେ ରହିବାର ଅନୁମତି ଦେଲି । ସିଷ୍ଟରର ମୁହଁ ଗମ୍ଭୀର ଓ କଠୋର ଦିଶୁଥିଲା ।

ବିମର୍ଷ ହୋଇ ସଞ୍ଜୟ ରାଜିହେଲା ପରି ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲା ।

ହସି ପିଷ୍ଟର କହିଲା—ତୁମେ ତୁମର ମନକୁ ଶାସନ କର, ସମସ୍ତଙ୍କ ପରି ହୁଅ । ନିଜକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଭାବିଲେ ତୁମର ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଅସୁବିଧା ହେବ········ ଅନୁଷ୍ଠାନର ମଧ୍ୟ ହେବ । ପଢୁନ୍ତ ? ତୁମେ କ'ଣ ଗ୍ରୁପ ?

—ହଁ । କଲେଜରେ ପଢ଼େ । ଚାକିରି ପାଇଁ········

—ଚାକିରି ତ ପାଇବା କଥା । ପଢ଼ିଲାବେଳେ ନିଜକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଓ ସଂଯତ ନ କଲେ ତୁମର ଭବିଷ୍ୟତ କେବେହେଲେ ସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ········ଆଉ ଏମିତି ପାଠିକରି ହସିବ ନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜୟର ଶୁଖିଲା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ପିଷ୍ଟର କହିଲେ —କାଲିଠାରୁ ତୁମେ ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକର । ସେଥିରେ ମାନ ଅପମାନର କଥା ନାହିଁ····· ଆଜି ଦିନକ ତୁମେ ତୁମର ଘରର ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧିବ । ·····ଟିକିଏ ରହି ହସି ପୁଣି କହିଲା—କିଛି ମନ ଦୁଃଖ କରିବ ନାହିଁ ।

ପିଷ୍ଟର ଚାଲିଗଲା ପରେ ସଞ୍ଜୟ ଲାଜରେ ଆଉ କାହାକୁ ଚାହିଁ ପାରିଲା ନାହିଁ । କେମିତି ସେ ପାଖ ଭଦ୍ରଲୋକଟିକୁ ଆଉ ମୁହଁ ଟେକି ଚାହିଁବ ? ଟିକକ ଆଗରୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ନାୟକ କରି ବ୍ୟଙ୍ଗଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଥିଲା । ଏବେ ନିଜେ ସେ ସେହି ଚିତ୍ରର ନାୟକ ।

କଠୋର ଆଘାତ ଦେଇ ଦାଡ଼ିଆ ପିଷ୍ଟର ସଞ୍ଜୟ ମନରୁ ଗୋଟିଏ ସରସ ଛବି କାଢ଼ି ନେଇଛି । ହସ୍ପିଟାଲରେ ମନ ମାନିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ତାର କଦର୍ଯ୍ୟ ରୂପ ଦେଖାଇ ଅତି

ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ୟବହାରରେ ମନ ଭିତରୁ ସବୁ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସିଆ ଭାବନା ଛଡ଼େଇ ନେଇଛି ।

......ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ସଞ୍ଜୟ ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ସେଇ କୋଠରି ଭିତରେ ଆଜି କ'ଣ ଘଟୁଛି କି ନାହିଁ ସେଥିପ୍ରତି ସେ ଏକାବେଳକେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ । ପାଖ ଭଦ୍ରଲୋକଟି ବାରମ୍ବାର ଖବରକାଗଜ ଖଡ଼୍‌ଖଡ଼୍ କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଜୟ ଆଜି ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲା ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ଚିନ୍ତାରେ ଆଘାତ ଲାଗିଲେ ଭାବ-ପ୍ରବଣ ଲୋକ ଭାରି ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଭାବେ—କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇଯାଏ । କ୍ଳାନ୍ତ ପରେ ଆପଣା ମନକୁ ଆଖିପତା ଦଉଡ଼ି ଲାଗିଯାଆନ୍ତି ।

ଅହେତୁକ ଆଶଙ୍କାରେ ସଞ୍ଜୟ ଆସିଥିଲା । ଡାକ୍ତରଖାନା ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ବସି ନିଜ ବିଷୟରେ ଅତିରିକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଧାରଣା କରିଥିଲା । ହଠାତ୍ ସେଥିରେ ସିଷ୍ଟରଠାରୁ ଅପମାନ ପାଇ ସଞ୍ଜୟ ନିଜକୁ ସେହିପରି ଅତି ହେୟ ଓ ଅତି ନ୍ୟୂନ ଭାବି ନିଜର ଅଜାଣତରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ସେଇ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନର ନିଦ ଭିତରେ ନିହାରବାଳା ସେହି କୋଠରିରେ ଡିଉଟି କରିବାକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲା । ନୂଆ ହୋଇ ଆସିଛି । ହସ୍ପିଟାଲର ପୋଷାକ ମିଳିନାହିଁ । କାମ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ପ୍ରତିଦିନ ଗୁଡ଼ିଏ ଅସୁସ୍ଥ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କରିବା ଭାରି କଷ୍ଟକର ।

ନିହାରର ହୋଇଛି ତିନି ଦିନ । ଦଶଦିବସ ପରେ ସଞ୍ଜୟ ଆସିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିଲା ବେଳେ ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ସେବିକା ଭାବରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥିନୀ ରୂପେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲା । ବହୁତ ଦିନର ଅଭିଳାଷ । ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ସେ ନିଜର ଜୀବିକା ଅର୍ଜନ କରିବ । ସେ ହେବ ନର୍ସ ।

ଏଥିରେ ବି ବହୁତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା—ଏତିକି ପଢ଼ା, ଏତିକି ବୟସ ଦରକାର । ଅଠର ବର୍ଷରୁ କମ୍ ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ବେଶି ବୟସ ହୋଇଗଲେ ସେ ନର୍ସ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଲା ବିଜ୍ଞାପନରୁ ପ୍ରାର୍ଥୀର ଯୋଗ୍ୟତା ବୁଝିଲା-ବେଳେ ତାକୁ ଭାରି ଲାଜ ଲାଗିଥିଲା । ଏତିକି—କ'ଣ କଅଁଳ ବୟସ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା ନିଶ୍ଚୟ ଥିବ । ଉଚ୍ଚ କୁଳର ହେଲେ ଭଲ । ଏତେ ଯୋଗ୍ୟତା ଥାଇଁ ସେ ଆସି ପୁରୁଷଙ୍କ ମେଳରେ ଏକୁଟିଆ ରହିବ ।

ଗୋଟିଏ ପିଲା ଥିଲେ ପଢ଼ିବାକୁ ଅନୁମତି ମିଳିବ ନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଅନୁମତି ନଥିଲେ ଓ ସେ ଯଦି ସ୍ୱାମୀ-ପରିତ୍ୟକ୍ତା ହୋଇ ନଥାଏ, ତାହାହେଲେ ବି ପଢ଼ିପାରିବ ନାହିଁ·······ସ୍ୱାମୀ ଥିବା କ'ଣ ନର୍ସ-ବୃତ୍ତିକୁ ଅସୁବିଧା·······କାହିଁକି ?

ନିଶ୍ଚୟ ଏଥିରେ ଅଭିସନ୍ଧି ଅଛି । କେହି କୁପାଣ୍ଡ ରଖିଥିବା କେତେକ ଯୁବତୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆମୋଦ-ପ୍ରମୋଦ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଖୋଲିବେ ବୋଲି ଏତେ କାଇଦା କଟକଣା କରିଛନ୍ତି ?·······ଯୁବତୀ ବୟସ, ମାର୍ଜିତ ବଂଶ, ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଆଉ ଶିକ୍ଷା । ଏସବୁ ଥିଲେ ବି ଯଦି ସ୍ୱାମୀ ଆଉ ପରିବାରଙ୍କର କଟାଳ ଥାଏ, ତାହାହେଲେ

କେହି ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ନାହିଁ·········ଘୃଣା ଦେଉଥିବା ସ୍ୱାମୀ, କୋଳରେ ଥିବା ପିଲା ସମସ୍ତେ ଅଡୁଆ । ସମସ୍ତେ ଅବବାଞ୍ଛିତା କମ୍ଳା ସ୍ୱାମୀ-ପରିତ୍ୟକ୍ତା ଖୋଜୁଛନ୍ତି ।

ସେ ତେବେ କ'ଣ ଗୋଟିଏ ନାୟିକା ହେବ ? ଉପନ୍ୟାସ ନାଟକର ନାୟିକା ହୋଇ ସେ ତା'ର ଜୀବନର ଖରାପ ଅଂଶତକ ପୋଛାଡ଼ ଦେଇ ଆଉ ଥରେ ନୂଆରୂପରେ ଶୋଭା ପାଇବ ?— କଳା ଆକାଶର ନକ୍ଷତ୍ର-ଖଚିତ ଜହ୍ନୁଆ ପରି ।

ଇସ୍ ! ଏଇ ବଳରାମବାବୁ ତା'ର ଜୀବନଟାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲେ । ତାରି କୋଳରେ ଦେଲେ ପିଲା । ଏଇ ପିଲା ତା'ର ଖାଲି ଯୌବନ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରି ନାହାନ୍ତି ଯେ ପୁଣି ଏବେ ତା'ର ଗୋଡ଼ରେ ଶିକୁଳି ବାନ୍ଧି ନିହାରବାଳାର ଜୀବନର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟରେ କେତେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ କେତେ ସମସ୍ୟା ଆଣି ପକାଇଆଉଛନ୍ତି ।

ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ ତାକୁ ଲେଖିବାକୁ ହୋଇଥିଲା ତା'ର ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ନାଁ । ବଳରାମଙ୍କୁ କେହି ଚିହ୍ନନ୍ତି ନାହିଁ । ନିହାର ପୁଣି ଲେଖିଲା ସେଇ ନାଁ'ଟି । ତାଙ୍କର ହତାଦର, ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ନିଷ୍ଠୁରତା ଭିତରେ ତାଙ୍କୁ ସେ ଯେତିକି ଘୃଣା କରୁଥିଲା, ସେଥିରୁ ସେହି ନିହାର ପୁଣି ଆଉ ଥରେ ନିଜକୁ ତା'ର ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ଜୀବନରେ ନିଜକୁ ବଳରାମଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ଦେଖାଇବ·········କେଡ଼େ ଦୁଃଖ ଟା । ଦେଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା ତ !

ପୁଣି ନିଜର କେତୋଟି ପିଲା ଅଛନ୍ତି—ସେତକ ଲେଖିବାକୁ ହେଲା । ସେତକ ବଳରାମଙ୍କର ପରିଚୟ । ଠିକଣା ଲେଖିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ନିହାର କିନ୍ତୁ ନିଜ ସ୍ୱାମୀ ବଳରାମଙ୍କର ଠିକଣା ଦେଲାନାହିଁ । ସେ ରହୁଥିବା ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ଠିକଣା ଦେଲା । —ଜଗନ୍ନାଥ ବଡ଼ସଡ଼କ ।

ଦରଖାସ୍ତ ଲେଖିଲାବେଳେ ଯେତେବେଳେ ନହାର ଦିଗମ୍ବର ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଅଛି ବୋଲି ଲେଖିଲା, ସେତିକବେଳେ କଲମକୁ କାମୁଡ଼ି ବଳରାମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହୁଥିଲା—ହେଇ ଦେଖ, ନହାରର ଆଉ ଠିକଣା ଅଛି କି ନାହିଁ···କହୁଥିଲି ପରା ସ୍ୱାମୀ ହେଉଛି ସ୍ତ୍ରୀର ଏକମାତ୍ର ପରିଚୟ···ଏବେ ବୁଝ ତାର ଆଉ ପରିଚୟ ଅଛି କି ନାହିଁ ।

ଦିଗମ୍ବର ବାବୁ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କାମ କରୁଥିଲେ—ନହାରବାଲାର ଦରଖାସ୍ତ ସିଦ୍ଧଲସର୍ଜନ ଦେଖିବେ । କାଳେ ଭୁଲ୍ ହୋଇଯିବ । ଦରଖାସ୍ତଟା ସୁନ୍ଦର ନ ହେଲେ ନହାର ବଗ୍ଯୁବନ୍ଧିରେ କଟିଯାଇ ପାରେ ।

ନହାର ଓ ଦିଗମ୍ବର ଦୁହେଁଯାକ ତାଙ୍କର ସବୁ ଏକାଗ୍ରତା ଠୁଳ କରି ବହୁତ ବେଶି ସତର୍କ ଓ ସାବଧାନ ହୋଇ ସବୁ ପ୍ରକାର ଦେବଦେବୀ ଓ ଇଷ୍ଟଦେବଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ଦରଖାସ୍ତଟି ପୂରଣ କଲାବେଳେ ମନରେ ଏକ ହୋଇଥିଲେ । ନହାର ତାଙ୍କର ଡାହାଣକୁ ବସିଥିଲା । ନହାର ଲେଖୁଥାଏ; ଆଉ ସେ ଚାହିଁଥାନ୍ତି ।

—ଠିକ୍ କରି ଲେଖ, ଯେମିତି ମୋଟେ କଟାକଟି ହେବ ନାହିଁ । ଆଗରୁ ବାଜେ କାଗଜରେ ଦୁଇ ତିନିଥର ନହାର ଲେଖିଥିଲା । ଅକ୍ଷର·ଗୋଲ ହେଉନାହିଁ । ଦିଗମ୍ବର ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହୁଥିଲେ—ସବୁଥିରେ ତୁମେ ସୁନ୍ଦର ଯେ ଅକ୍ଷର ଦି'ଟା ହେଲେ ସେମିତି ସୁନ୍ଦର ହେଉଥାଆନ୍ତା ?

—ନହେଉ । ମୋର ସେ ପଡ଼ା ଦରକାର ନାହିଁ । ନହାରର କଥାରେ ଅଭିମାନ । ତା'ର ମୁହଁ ପ୍ରେମର ଉଲ୍ଲାସ ଦେଖାଉଥିଲା। ସେ କଲମ ରଖିଦେଇ ବସିଲା ।

—ଲେଖ ମ ଲେଖ । ତମ ଅକ୍ଷର ଭଲ । ତେବେ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଲେଖିଲ ଭଲଆ ହଗୁଛୁ ।

—ମୁଁ ତ କାହା ପାଖକୁ ଚିଠି ଦିଏ ନାହିଁ । ଲେଖିବା ଅଭ୍ୟାସ ଥିଲେ ସିନା ହୁଅନ୍ତା । ତମ ପାଖକୁ କେବେ କ'ଣ ଚିଠି ଦେଇଛୁ କି ? କହି ନାରୀସୁଲଭ ପ୍ରୀତିଭରା ଅଭିମାନଆଁ ଗୃହାଣୀରେ ନିହାରବାଳା ଗୃହିଁ ରହିଲା ।

—ଲେଖ ମ .। ଏତେବେଳେ ବୁଝିଲେ କିଛୁ ଭଲ ହେବ ନାହିଁ । ତମେ ଦେତେ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥାଅ ନା କାହିଁକି, ତମ ର ଲେଖା ଦେଖି ସେମାନେ ପସନ୍ଦ କରିବେ ପରା ! ଲେଖ !

—ମୁଁ କ'ଣ ସୁନ୍ଦର କି ? କହି ନିହାର ତା'ର ହାତଟିକୁ ଦେଖାଇଲେ···ଦେଖନ୍ତୁ, କମିତ ରଙ୍ଗ !

—ରଙ୍ଗରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନଥାଏ ।

—ଆଉ କେଉଁଠି ?

—ବ୍ୟବହାରରେ···କଥାରେ ।

ମୁହଁ ଉପରେ ଲଜ୍ଜାର ରକ୍ତିମ ରେଖା ଅଙ୍କି ନିହାର କହିଲା—ମୋ ବ୍ୟବହାର ଖରାପ ବୋଲି ବଳରାମଙ୍କ ଘରର ପିଲାଟି ଲୁଚିଯାଏ ସମସ୍ତେ ମତେ ଦୂର୍ଦୂର୍ କଲେ··ନିଜ ଘରେ ବି ସମସ୍ତେ ଖସିଲେ । ଆଉ ଭଲ କ'ଣ ? —ମତେ ଠକୁଛ ?

—ସେମାନଙ୍କର ଆଖି ନାହିଁ । ବୁଝିବାପାଇଁ ତାଙ୍କର ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ତମର ବ୍ୟବହାର ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଯେ, ତମ ପାଖରେ ଯେ ଥରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବ, ସେ ତ ଅପଣା ଛାଏଁ ଖୁସି ହେଉଥିବ··· କହି ନିହାରବାଳାର କାଖକୁ ହଟମ୍ବର ଚିପି ଦେଲେ ।

—ଆଃ, କାଟ କ୍ରୁ ବୋଲି କହ୍ନ ନହାର ଟିକଏ ଅଣେଇ ? ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ପାଖକୁ···ଏମିତି ଅଫିସରେ ଆଉଁଷିଲେ କ'ଣ ଭଲ ବ୍ୟବହାର ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ କହିବି ?

—ତୁମେ ଯିବା ନରମ···ମୁଁ ତ ତମଉପର କଅଁଳ କି ମିଠା ନୁହେଁ । ତମ ବ୍ୟବହାର ଯେତିକି କଅଁଳ, ମୋ ବ୍ୟବହାର ସେତିକି···

ନହାରବାଲା ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ବାଜେ କାଗଜ ଉପରେ କଲମରେ ଗାରେଇଲା । ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ମୁହଁ ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ସେ ଅତି ଧୀରେ ନହାରବାଲା ପିଠିରେ ହାତ ରଖି କଅଁଳ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ଲେଖ ।

—ମୁଁ ଲେଖିବି ନାହିଁ । ମୋର ପଡ଼ା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଫେରିଯିବି ।

—ତୁମକୁ କ'ଣ ? କାଲି ପରା ଶେଷ ତାରିଖ । କାଲି ଶନିବାର ସକାଳେ କ'ଣ ଲେଖିବା ?···ବାରବେଳା···ତମର କଥା ଗୁଡ଼ାକ ଖରା କଅଁଳ ।

—ହଁ ହୋଇଥାଉ । ସେଗୁଡ଼ାକ ଯେମିତି କଅଁଳ ହେଲାରୁ ଯିବା ମୁଁ ଏତେ ଛଟପଟ ହେଉଛି । ମୁଁ ଯେବେ ଅଫିସର କଡ଼ା କଥା କହୁପାରୁଥାନ୍ତି ତାହାହେଲେ···

—ଲେଖିଦିଅ । ବୁଲିବାକୁ ଯିବା ।

—ନବ ତ ?···ମନେ ଖରା ଏକୁଟିଆ ଲାଗୁଛି । କାହିଁକି କେଜାଣି ମନଟା ଦୁରୁଦୁରୁ ହେଉଛି ।··· ତମେ କ'ଣ ସବୁଦିନେ ମତେ ଏମିତି ଏଇ ମନରେ ଦେଖୁଥିବ ?— କହି ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲା ।

—ଏମିତ କ'ଣ କହୁଛ ଆଜି ?

—ଆଜି ? ତମେ ତ ବଳରାମଙ୍କ ପରି ଜଣେ । ତମର ପିଲାମାନେ ଅସିଲେ ଆଗ ମୋତେ ଗୁଣୁଣି ଉଠାଇବେ···ଖବର ପାଇବେଣି ଯେ—କହି ନନ୍ଦାରବାଲା ଆଖି ଛଳଛଳ କଲା ।

—ମୁଁ ଜଣେ କବିରାଜ । ମୋ ଘରେ ଚିକିତ୍ସା କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ରୋଗୀ ରଖିଲେ ସେଥିରେ କହିବା ପାଇଁ ଲତାର କି ଅଧିକାର ଅଛି ?

—ଏଇଠି ଲତାକୁ ଗାଳି ଦେଉଥାଅ । ଲତା ଅସିଲେ ପାଟି ଫିଟିବ ନାହିଁ ।

—ତୁମ କଥାରେ ଲତା ଯଦି ପାଟି ଫିଟାଏ, ତେବେ ଦେଖିବ···ଅତି କ୍ରୋଧରେ ଦିଗମ୍ବର କହିଲେ—ତେବେ ଲତା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ମୋତେ ଛାଡ଼ିବ—ତୁମକୁ ଅପମାନ ଦେବାପାଇଁ ଯେବେ କତା ଚେଷ୍ଟାକରେ । ଲତା ସେପରି ନୁହେଁ । ଦେଖିବ ନାହିଁ ଯେ !

—ସତ କହୁଛ ?···କ'ଣ ପାଇଁ ମୋତେ ତମେ ଏତେବଡ଼ ଆଖିରେ ଦେଖ ? ମୋର ତ କିଛି ନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମକୁ କ'ଣ ଦେଇ ପାରିବ ? ମୋ ଜୀବନ ତ ମୋ ହାତରେ—ଭରିଏ ଅଫିମ କି ଧୁତୁରିକୁ···

—କ'ଣ କହୁଛ, ନନ୍ଦାର ! ଜାଣିଥାଅ, ତୁମେ ଯେଉଁଦିନ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଦେବ, ସେହିଦିନ ମୁଁ ବି ଏସବୁ ତୁଚ୍ଛ କରିଦେଇ ଚାଲିଯିବି ।

—ଯାଇ ପାରିବ ଏକାଠି, ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ? ମରଣ ଦୁଆର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିପାରିବ ?···ତୁମର ପିଲା କୁନିଝିଅ ତାଙ୍କୁ ଭୁଲି ପାରିବ ?

ହେବ ?

ନିହାରବାଳାର ଉତ୍ତେଜିତ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ନିଜକୁ ନିହା ଆଖିକୁ ନେଇଆସି ଦିଗମ୍ବର କହିଲେ—ତୁମେ ଜାଣ ନାହିଁ । ତୁମପାଇଁ ମୁଁ ସବୁ ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ କରି ପାରିବି । ଲତା କି ତା'ର ଅ ମୋ ପାଖରେ କିଛି ନୁହନ୍ତି । ତୁମେ ମୋର ସର୍ବସ୍ୱ ।

—କେଜାଣି । ମୋର ଏତେ ଭଲ ଠାକୁରେ ସହିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ବଡ଼ ଅଭାଗିନୀ । ମୋତେ ତ ବଳରାମ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଆଜି ମୁଁ ପୁଣି ତାରି ନାଁକୁ ଲେଖିଲି ଏଇ ଦରଖାସ୍ତରେ···ନିହାର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ି ଆସୁଥିଲା ।

ତା'ର ମୁହଁଟିକି ଦିଗମ୍ବର ନିଜ ଛାତିରେ ଯୋଡ଼ାଇ ଦେଇ ଅତି ସ୍ନେହରେ, ଅତି କୋମଳ କଣ୍ଠରେ କବିତାର କୁହୁକ ଦେଖାଇ କଳ୍ପନାର ସମସ୍ତ ହଟଚମଟ କଥାରେ ମିଶାଇ ଦିଗମ୍ବର କହିଲେ—ମୁଁ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ଲୋକ । ତୁମପରି ମଣିମାଣିକ ଧରି ରଖିବାକୁ ଅବା ପାଇବାକୁ ଅଭାଜନ···

ନିହାର ସେମିତି ତାଙ୍କର ଛାତି ଉପରେ ମୁହଁ ରଖି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—ମୁଁ ତୁମପାଇଁ ଅଯୋଗ୍ୟ ।

ନିହାର ପୁଣି ଦରଖାସ୍ତ ଉପରକୁ କଲମଟି ନେଲାବେଳେ ନିଜକୁ ପଚାରୁଥିଲା—ସେଇ ଏକା ବ୍ୟବହାର, ସେଇ ଏକା ନିହାରବାଳା···ଦିଗମ୍ବର ପାଖରେ କାହିଁକି ଅମୂଲମୂଲ, ଆଉ ବଳରାମଙ୍କ ପାଖରେ ଏକାବେଳକେ ରାସ୍ତାର ଗୋଡ଼ଠାରୁ ବି ହୀନ ।

ଦିଗମ୍ବର ନିହାରବାଳାର ସେଇ ଫୁଲପରି କଅଁଳ ଆଖି ଓ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ନିଜକୁ ପଚାରୁଥିଲେ—ଦିଗମ୍ବର ଯଦି ନିହାର ପାଖରେ ଏତେ ବଡ଼, ତେବେ ସେ କ'ଣ ପାଇଁ ଲତାପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ସାଙ୍ଗରେ ଏତେ ଭଲରେ ଚଳି ମଧ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଟିକେ

ଯା ପାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ···ସେ ହେଲେ ନହାରଙ୍କୁ ବଶ ହୋଇଥାନ୍ତା !

ନହାରବାଲା ଦରଖାସ୍ତ ପୁରକର ନଜର ନାଁଟି ଦସ୍ତଖତ କରି ସାରିଲା ପରେ—ଗୋଟିଏ କାମ ଛୁଟିଗଲା ବୋଲି ଭାବି ଦିଗମ୍ବରଙ୍କୁ ପଚାରିଲା—କାମ ସରିଲା । ଚାଲ ଏବେ ଏମିତି ଏଠୁ ଏକାଠି ହୋଇ ଚାଲିଯିବା···ଯେଉଁଠି କିଛି ବାଧା ବନ୍ଧନ ନାହିଁ··· ଏଇ ଆକାଶ ଓ ଏ ଦୁନିଆର ମାଟି ଆମପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ଦିଗମ୍ବର ଚାହିଁ ରହିଲା । ନହାରବାଲା ଆସିଲା ଦିନୁ ସେ ଭଲକରି ତା'ର ଦେହ, ଆସବ ଓ ଭସ୍ମ ପ୍ରତି ନଜର ଦେଇ ପାରିନାହିଁ । ଦରଭଡ଼ା ଉଠାଇବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ରୋଗୀ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି, ଅବା ଔଷଧ ବିକ୍ରି ହେଉ ନାହିଁ ।

—କ'ଣ ଭାବୁଛ ? ଯିବ ନାହିଁ କି ?

—ଟିକିଏ ଦୋକାନକୁ ନଗଲେ କାମ ଅଚଳ । ଭାବୁଥିଲି, ଦଣ୍ଡେ ପରରେ ଟିକିଏ ସେଠି ମୁହଁ ଦେଖାଇ ଫେରି ଆସିବି ।

—ଦୋକାନ କ'ଣ ? ଆମେତ ଆଉ ରହିବା ନାହିଁ । ଦୋକାନ ଆମର କ'ଣ କରିବ ?

ଦିଗମ୍ବର ଜବାବ ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ – ଗୋଟିଏ ନାରୀର ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା···ସବୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଖାଲି ମୋତେ ନେଇ ପାରିବ କି ? ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧନ, ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଯୋଗ । ମୋତେ ତମର ସବୁ ସ୍ୱାଧୀନତା, ସବୁ ସୁଯୋଗ ଓ ସୁବିଧାର ବଦଳରେ ନେଇ ପାରିବ କି ?

ଦିଗମ୍ବର ଚୁପ ରହିଲା । ନହାରବାଲା ଅଭିମାନଭରା କୁଣ୍ଠିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ନା, ତମେ ପାରିବ ନାହିଁ । ତୁମେ

ମୋତେ ଚଳାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ···ମୋତେ ବାଧା ଦେବ ? କହୁଥିଲ, ବୁଝିନ ?

—ଓକିଲ ମନାକଲେ । ତିନିଜଣ ଓକିଲଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମସୁଧା କଲି । ବୋକା ଗୁଡ଼ାଏ କିଛି ବାଟ ଦେଖାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ଏଣୁତେଣୁ ଗୁଡ଼ାଉଡ଼ାଇ ଭୁଣ୍ଡେଇ ପଚାରି ହେଲେ···ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଛାଡିବ କାହିଁକି···ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀଟି ତା'ର ସ୍ୱାମୀକୁ ଛାଡୁଛି କାହିଁକି···ସେ କଏ···ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ···କହିଲେ ।

—ତେବେ ବଳରାମକୁ ମୁଁ ଛାଡିପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । ଆଜି ମୁଁ ତା'ର ପାଇଁ ସବୁଦିନକୁ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିବି···ସତରେ ହେବ ନାହିଁ ?

—ନା ।

—ତେବେ ମୁଁ ଏମିତି ତୁମଘରେ କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥାଇ ତୁମ ପାଖରେ ରହୁଛି କାହିଁକି ? ଏ ନିଖିଳ ବିଶ୍ୱରେ ମୋତେ ଯେ ଆଶ୍ରୟ ଦେବ, ସେ କ'ଣ ମୋତେ ଆଜି ନିଜର କରି ପାରିବ ନାହିଁ ? ମୁଁ କ'ଣ ମୋର ଆଶ୍ରୟଦାତାକୁ ନିଜର ମଣିବି, ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି କହି ପାରିବି ନାହିଁ ? ତୁମେ ତେବେ ମୋର କେହି ନୁହଁ ?

ଗମ୍ଭୀର ସମବେଦନା ଦେଖାଇ ଦିଗମ୍ବର କହିଲା—ମୁଁ ନିକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିହାରବାଳା ! ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖାହେବା ଆଗରୁ ମୁଁ ବାନ୍ଧି ହୋଇଯାଇଛି ଲତା ସାଙ୍ଗରେ···ସେ ତ ତୁମରି ବଳରାମଙ୍କର ଦୂରବନ୍ଧୁ ।

—ହଁ ସତେ ତ । ଭୁଲିଯାଇଥିଲି । ମୁଁ ଆଜି ଆକାଶକୁ ଯିବି କ'ଣ ! ମୋର ଚାରିଆଡ଼େ ବଳରାମ ନଇଁଆ ବଳରାମଙ୍କର ନେକ···ତୁମେ ସମସ୍ତେ ମତେ ଘେରି ରହିଛ । ଥରେ ମୋତେ

ବଳରାମ ହାତକୁ ଟେକ ଦେଇଥିଲୁ ବୋଲି ଆଜି ସେଠୁ ମୋତେ ଖସେଇ ଆଣିବ ନାହିଁ ।···ଆଇନ ଯାହା କହୁଛି କହୁ । ଓକିଲମାନେ କହୁ ହୃଦୟର ରାଜା ନୁହନ୍ତି । ତୁମେ ମୋତେ ବାହା ହୁଅ···ହେବ ନାହିଁ ?

—ଜେଲଖାନା ହେବ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ।

—ହଁ, ଜେଲ ଯିବା । ଜେଲରେ ତ ଏକାଠି ରହି ପାରିବା !

—ମୁଁ ସେକଥା କହିଥିଲି । ସେମାନେ କହିଲେ—ଜେଲରୁ ଫେରିଲେ ବି ଆଉ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଇନ ଅନୁସାରେ ବାହାଘର ଡୋର ନଛିଣ୍ଡିଲେ ଏସବୁ କାମ ଆଇନ-ବିରୁଦ୍ଧ ହେବ ।

—କି ଅଇନ ମୋତେ ଦେଖାଉଛ ? ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଚଳିବାକୁ ମୁଁ ତ ବାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ବଳରାମ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ, ସେତେବେଳେ ତୁମର ଆଇନ କେଉଁଠି ଥିଲା ? ତୁମ ପାଖକୁ ଆସିଲାବେଳେ କେଉଁ ଅଇନ ଆସି ଅଟକାଇ ଥିଲା ? ତୁମେ ମୁଁ ଏକାଠି ଚଳିଲୁ, ଅଜିକି ଏଗାର ଦିନ, ଏଇ ଘର, ଘରର ସବୁ ଜିନିଷ ଆଉ ତମେ ଓ ମୁଁ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜର କରିଛୁ—ସେଥିରେ କେଉଁ ଆଇନ ବାଧା ଦେଇଥିଲା···ଆଜି ବାଧା ଦେବ ? —ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଦମ୍ବେରର ମନେ ପଡୁଥିଲା···ଲତାର ମୁହଁ । ଝିଅ କୁନିର ହସ, ଦୋକାନର ଭଡାବାଲାର ବୁଢ଼ାଣୀ, ଅଗରେ ବସିଛୁ ସ୍ୱାମୀ-ପତିଭକ୍ତା ନିହାରବାଳା । କହୁଛି ବାହାହୋଇ ଜେଲ ଯିବ ।

ଦମ୍ବେରକୁ ନିହାରବାଳା ଅତି ଅଦ୍ଭୁତର ଦିଶିଥିଲା । ତା'ର ରୂପ, କଥା ଓ ବ୍ୟବହାର···ପ୍ରକୃତରେ ବଳରାମ ଠିକ୍ କହିଛି, ନିହାରବାଳା ସର୍ପିଣୀ ନୁହେଁ, ସେ ବିଷ । ପାଣୁଦେଶଂନ୍ତ ବଳରାମ

ନିଜର ବଂଶରେ ଟେକ ରଖିବାକୁ ନିହାରବାଳାକୁ ବରଦାସ୍ତ କରିଥିଲ···ସତ ହୋଇଥିବ !

ନିହାରବାଳା ଆପଣା ମନକୁ ବୁଝାଇଲା ପରି କହିଲା— ସବୁଦିନେ ମୁଁ ଏମିତି ତମର ଚାକର ହୋଇ ରହିଥିବି ? କେହି ମୋତେ ନିଜର କରି ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଟିକିଏ ଛତା, ମୋ ପାଖକୁ ଟିକିଏ ଆପଣ ହୋଇ ଠିଆ ହେବେ ନାହିଁ । ସେତେଦିନ ଯାଏ··· କ'ଣ କହୁଥିଲ ଠିକ୍ କଥା ତ···ମୋର ରୂପ, ବ୍ୟବହାର ଓ କଥା ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିବ, ସେତିକିଦିନ ଏମିତି ତୁମ ପରି ଲୋକେ ଲୁଚେଇ ଛପେଇ, ମନକୁ ଶାସନ କରି କେଜାଣି ଅବା ହସି କଥା କହୁଥିବେ···ମୋତେ 'ଭୁଲାଇବାକୁ ମୋର ମନ ରଖିଲାପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବେ···ମୋର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଥିବାଯାକେ ତୁମେମାନେ ଥିବ···ଶେଷକୁ କେହି ରହିବେ ନାହିଁ ।

ଅଶ୍ରୁସଜଳ ଆଖି ଉନ୍ମତ୍ତ ହୋଇ ବୁଲିଥିଲା ଦିଗମ୍ବରକୁ । ସେ ତୋଳା ବୁଲାଇ ନେଲା । ଅପଲକ ଆଖିରେ ନିହାର କହିଲା— ହଉ, ତୁମକୁ ଦୋଷ ଦେବି କାହିଁକି ? ଯେତିକି ତୁମେ ଦେଇ-ପାରିବ, ସେତିକି ଅବା ମୁଁ ଫୋପାଡି ଦେବି କାହିଁକି ? ସବୁଦିନକୁ ମୁଁ ତୁମର ନୁହେଁ । ତୁମେ ଦି'ଦିନର ସାଥି···ମନ ଦୁଃଖ କଲକି ? କୋଉଠି ଖବରକାଗଜରେ ବୁଲିଥାନ୍ତି । ଅଳ୍ପଦିନ ପାଇଁ ହେଉ ପଛକେ, ତମେ ତ ମୋତେ ରହିବାକୁ ଖଣ୍ଡେ ଘର ଦେଇଛ । ଭଲ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଛ···ମୁଁ କୃତଜ୍ଞ ରହିବି ନାହିଁ କାହିଁ କି ?

ଦିଗମ୍ବରର କାତର ଆଖିରୁ ଝରୁଥିଲା ଲୁହ ଦୁଇଟୋପା ଖସି ପଡିଥିଲା । ସ୍ୱାମୀ-ପରିତ୍ୟକ୍ତା ନିହାରବାଳା କବିରାଜ ଦିଗମ୍ବରକୁ ତୁଳାପରି ଫୁଙ୍କି ଉଡ଼ାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ନିହାରପାଇଁ ସେ ଏତେ ବିପଦ

ଆପଦ, ଲୋକଙ୍କର ନିନ୍ଦା ଦୁର୍ନାମ, ଦୋକାନର କ୍ଷତି ସବୁ ସହିଛି ଓ ସହିବ···କିନ୍ତୁ ନିହାର ତା'ର ହେବ ନାହିଁ ।

—ହଉ, ଦରଖାସ୍ତ ଲେଖିଲି । ଟିକିଏ କଷ୍ଟ କରି କାଲି ନେଇ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଦେଇ ଆସିବ । ଯଦି ଠାକୁର କରନ୍ତି, ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ ନହେଲେ ତମ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ନହୋଇ ଆପଣା ବାହୁବଳରେ ପେଟ ପୋଷିପାରିବ । ପେଟ ଅପୋଷା ରହିବ ନାହିଁ । ଦିନେ ବଳରାମ ଜାଣିବ ଯେ ନିହାରବାଳା ଆପେ ଆପେ ମଣିଷ ହୋଇଛନ୍ତି···ଆଉ ବଳରାମର ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ତା' ଜମିରୁ ଭାଗ ନେଇ ନାହିଁ କି ଜମିର ଫସଲ ଖାଇନାହିଁ ।

ଏତେ ଆଶାର କବାଟ ପରି ଡାକ୍ତରଖାନାର ସିଭିଲସର୍ଜନ, ନିହାରବାଳାକୁ ଦିଶୁଥିଲେ ଯେମିତି ତା'ର ଅବରୁଦ୍ଧ, ଅଭିଶପ୍ତ ଓ ବିଧ୍ୱସ୍ତ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଦୁଆର । ସେ ବାଟ ଆଗୁଳାଇ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ମଣିଷ ତାକୁ ବଞ୍ଚିବାର ଗୌରବ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ପରିତ୍ୟକ୍ତା ନାରୀର ସମସ୍ତ ଅପବାଦ, ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିବା ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅଭିଶାପ, ନିହାରବାଳା ନିଜେ ନିଜେ ଦୂର କଲେ କରିପାରେ···ଦିଗମ୍ବର ନୁହନ୍ତି ।

ତା'ର ଅପଲକ ଆଖି ଆଗରେ ଅତି ଛୋଟିଆ ମଣିଷ ଦିଗମ୍ବର କ୍ଷୁଦ୍ରରୁ କ୍ଷୁଦ୍ରତର ହୋଇ ଲୁଚି ଯାଉଥିଲେ । ଦିଗମ୍ବରଙ୍କର ହାତ, ନିହାରବାଳାର ହିତ, ମନର ଅବସାଦ ଦୂର କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ । ସେ ପଚାରୁଥିଲେ—ତମେ ବଞ୍ଚିଛ ନିହାରବାଳା !

ସେ ଜବାବ ଦେଇ ନଥିଲା । ଉତ୍ତର ଶୁଣିବାର ଅଧିକାର ଦିଗମ୍ବରଙ୍କର ନାହିଁ । ନୂଆ ଜୀବନର ଯାତ୍ରା-ପଥର ଆରମ୍ଭରେ ସେ ଆସି ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ—ରେଳଷ୍ଟେସନର ଟିକେଟ

କଲେକ୍ଟର, ପ୍ଲାଟଫର୍ମର ବୋଝିଆ ଅବା ସହଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସେତେ ନେଇ ।

ସେଇ ଦିନ ନିର୍ମାଣ ହସ୍ପିଟାଲକୁ ଚାହିଁଥିଲି—ସେଇ ତା'ର କାମାକ୍ଷା । ସେଇ କୋଠାବାଡ଼, ସେଥିରେ ରହୁଥିବା ରୋଗୀ, ତାକୁ ଚଳାଉଥିବା ଡ଼ାକ୍ତର ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ଏକାଠି ହୋଇ ନିର୍ମାଣ-ବାଲାକୁ ଡାକୁଥିଲେ ଆସିବାକୁ ।

ଜୀବନର ପରିସମାପ୍ତି ହେବ । ଦୁନିଆର ହସକୁ ଜବାବ ଦେଇ ହେବ । ପେଟପୋଷିବାପାଇଁ ଧନ୍ଦା, ସମୟ କଟାଇବା ପାଇଁ କାମ, ଆଉ ଦୁଃଖକୁ ଭୁଲିବାପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ—ସବୁ ସେ ଏକାଠି କରି ତା'ର ହାତ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖି ପଠାଇ ଦେଇଛି । ସେଇ ଦରଖାସ୍ତ ପଢ଼ ଦେଖିଲେ ଲୋକର ଆଖିକୁ କହିବ ଯେ ସ୍ୱାମୀ-ପରିତ୍ୟକ୍ତା ନିର୍ମାଣବାଲା ତାଙ୍କର ଦରକାର, ତାହାହେଲେ ସେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ଦରକାରୀ ମଣିଷରେ ଗଢ଼ିପାରିବ ।

ସେମାନେ ବୁଝିଛନ୍ତି ଦୁନିଆର ସ୍ତ୍ରୀ—କଥା, ବ୍ୟବହାର, ବସ୍ତ୍ର ଓ ଶିକ୍ଷା···ଗୁଡ଼ିକରେ ଖାଲି ଯୋଗ୍ୟତା—ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଯୋଗ୍ୟତା ···ଯେତିକି ଭଲ ଲାଗିଛି ବିଶ୍ୱମ୍ଭରକୁ; ଯେତିକି ଖରାପ ଲାଗିଥିଲି ବଳରାମକୁ, ଯେତିକି ଦେଇଥିଲେ ବାପ ମା, ଯେତିକି ସଜାଡ଼ ଥିଲି ନିଜ ହାତରେ—ସେତିକି ତା'ର ଅଛି । ବଡ଼ ପାହିଆ କର୍ମବୃତ୍ତି ସିଦ୍ଧିଲସର୍ଜନ ସାହାବଙ୍କ ପାଖରେ ସତେ କ'ଣ ନିର୍ମାଣର ମୂଲ୍ୟ ହେବ !

ବିଶ୍ୱମ୍ଭରଙ୍କୁ ଭୁଲି, ତାଙ୍କର ରେଲବସର କଥାକୁ ଗୋଟାଏ ଅଡୁଆ ଓ ଅତ୍ୟାଗ୍ରହର ଢ଼ଙ୍ଗ ବନା ପ୍ରତିବାଦର ନିର୍ମାଣବାଲା ଦରଖାସ୍ତ ଦେବାଠାରୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଥିଲି—ପ୍ରତିବାଦ କରିବ କାହା ପାଖରେ ! ଜମି

ଆପତ୍‌ଖଜଣା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଘର ଥିଲେ ଭଡ଼ା ଅବା ଟିକସ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ସେମିତି ବଞ୍ଚିବାକୁ ହେଲେ କିଛି ନା କିଛି ଟିକସ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ଯାହାର ଯାହା ଉପରେ ଅଧିକାର ଅଛି, ସେ ଯାହାକୁ ଅଧିକାର କରିପାରୁଛି···ସମସ୍ତେ କିଛି ନା କିଛି ନେବେ । ସମସ୍ତେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ସେତିକି । ମନଲାଖି କଥା, ଆଖିଲାଖି ରୂପ, ମନକୁ ପାଇଲାପରେ ବପୁସ···ନାରୀଠାରୁ ଯାହା ଖୋଜନ୍ତି, ପୁରୁଷଠାରୁ ହୁଏତ ତାହା ଖୋଜନ୍ତି ନାହିଁ—ସେ ତ ଜଣେ ନାରୀ । ପ୍ରତିବାଦ କରିବ କାହା ପାଖରେ !

ଯାହା ପାଖରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥାନ୍ତା, ସେଉଁମାନେ ନିଜର ଲୋକ ବୋଲି ନିହାରର ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଖୁସିମନରେ ବରଦାସ୍ତ କରିଥାନ୍ତେ, ସେମାନେ ତାକୁ ଛାଡି ଯାଇଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ କପଟ ସ୍ନେହ ଦେଖାଇ ସ୍ନେହକୁ ବଳିଷ୍ଠ କରିବାକୁ ସେଥିରେ ଭଲପାଇବା ମିଶାଇ, ଶେଷରେ ତାହାକୁ ପ୍ରୀତି ବୋଲି ଭଣ୍ଡାଇ, ଏକନିଷ୍ଠ ମନ ଦାନ କଲେ ବୋଲି ଛଳନା ଦେଖାଇ ଅଧିକାର ନଥିବା ଜିନିଷକୁ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି—ବଳରେ ନୁହେଁ, କୌଶଳରେ ।

ମନରେ ସଙ୍କୋଚ ରଖି, ଦ୍ୱିଧା ରଖି ନିହାରବାଳା ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଶପ୍ତ ଲୋଭକୁ, ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ କାମନାକୁ କାହିଁକି ଅବା ଦୁଃଖିତ କରିବ ? ସେ ଯାହା ଖୋଜୁଛନ୍ତି, ମନ ପୂରାଇ ନିଅନ୍ତୁ । ସେତିକି ତ ହେଉଛି ତୃପ୍ତିର ମାପକାଠି, ସଫଳତାର ଓଜନ, ସୁଖର ଉଚ୍ଚତା ।

ଜମିକୁ ଯେ ଯେତେ ବେଶି ଖୋଳେ, ସେ ସେତିକି ଭଲ କୃଷୀ ସେତିକି ଧନୀ । ଖଣି କହ, ଘରର ମୂଳଦୁଆ କହ,

ତେଜଲର ପିଣ୍ଡି କନ୍ଧ—ସେ ଯେତେ ଜଳକୁ ଗଡ଼ିବ, ସେ ସେତେ ଚତ୍ତୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ ।

ଖୁସି ମନରେ ଯିଏ ମାଟି ଚତ୍ତୁ ଅଳଆ ଉଠେଇବ, ଘରର ଓଦାମାଟିର ବାସ୍ନକୁ ଖୁସି ପାଇବ, ସେ ସେତିକି ଜଳକୁ ଯିବ ।

ଜୀବନ ତା ଆଗରେ ଏଇ ସମସ୍ୟା ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇଛି—ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସମସ୍ୟା । ଅନ୍ୟମାନେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ ନ କଲେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ, ଦଶ ଅବୟବ ହାସ୍ୟ ଉପଭୋଗ ନ କଲେ ତାଙ୍କର ଶରୀର ତାଙ୍କୁ କହିବ—ନିହାରବାଳାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର କୌଣସି ଉପକାରିତା ନାହିଁ—ଦରକାର ନାହିଁ ।

ସବୁ ସମୟରେ ସେ ଶକ୍ତ । ତାହାହେଲେ ସେ କଣ ଜୀବନକୁ ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ମନରେ ବିଚରଣ କରିବାକୁ ଯାଇ ଜାଣି ଜାଣି ଆପଣା ହାତରେ ତାକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ କରିଦେବ ?

କାହିଁକି ? କରିବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ । ବଞ୍ଚିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ତାର ସମସ୍ତ ଅଭାବ ସେଇ ଜୀବନର ବିନିମୟରେ ନ ନେବ କାହିଁକି ? ବଳରାମ ଛାଡ଼ିଗଲେ ବୋଲି ନିହାରବାଳାକୁ ତାର ପରିଚିତ ସଂସାର ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିପାରିଲା ପରେ ସେ ଦେଖିଥିଲା ତା ପାଖରେ ରହିଯାଇଛି ଜଣେ—ସେ ହେଉଛି ନିଜେ··ନିଜର ଦେହ ।

ମଲା ପରେ ଏଇ ଦେହକୁ ଯଦି ଇତର ପଶୁପକ୍ଷୀ ଖାଇବାର ସୁବିଧା ପାଇବେ, ଆଉ ଦୁନିଆର କୌଣସି ଶୁଭାକାଂକ୍ଷୀର ଶୁଭକାମନା ପ୍ରତିବାଦ କରିବ ନାହିଁ, ତେବେ ବଞ୍ଚିଥିଲାବେଳେ ସେହି ଦେହ ଯଦି ସଂସାରର କେତେକ ନୀଚମନା ଓ ଘୃଣ୍ୟ ଲୋକଙ୍କର ମନର କାମନା ତୃପ୍ତ କରିପାରେ, ତାଙ୍କର ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ

କଳ୍ପନାକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବର୍ଣ୍ଣ-ବୈଭବରେ ରଙ୍ଗାଇ ପାରେ, ତେବେ କ'ଣ ତାର ଜୀବନ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ସେ କହିବ ?

କର୍ମମୟ ଜୀବନ ହେଉଛି ସମସ୍ତଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଅନ୍ୟର ଉପକାରରେ ଲାଗିଛି ବୋଲି ଜାଣିଲେ ସବୁ ମଣିଷ ସନ୍ତୋଷରେ ଟୁଳୁ ଟୁଳୁ ହୁଅନ୍ତି—ସେ ସୁନ୍ଦର, ସେ ଲୋକପ୍ରିୟ । ଏତିକି ହୋଇ ପାରିଲେ ସମସ୍ତେ ନିଜର ଜୀବନ ସାର୍ଥକ ହେଲା ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ତାହାହେଲେ ନିହାରବାଳା କାହିଁକି ନିଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସାର୍ଥକ କରିବ ନାହିଁ ?

ବାରମ୍ବାର ଚାହିଁରହେ ନିଜର ଦେହକୁ । ଏଇ ଦେହରେ ଅଭିନବ କିଛି ନାହିଁ । ଧୋବାଘରୁ ଆସିଥିବା ଲୁଗା ଯେମିତି ପିନ୍ଧିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ, ସେମିତି ଦେହ ସାଙ୍ଗରେ ମନଲୋଭା ବ୍ୟବହାର ଲଗାଇ ରଖିପାରିଲେ ସମସ୍ତେ ଭଲ କହିବେ··· ନିହାରବାଳା ଏବେ ବଦଳି ଯାଉ ।

ଭଲ ପାଇ ନଥିଲା ବୋଲି ବଳରାମ ବିରକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ବିରକ୍ତିରୁ ବୈରାଗ୍ୟ ଆସିଥିଲା । ଆଉ ସେଥିପାଇଁ ନିହାରବାଳା ହେଲା ବିରହିତା,—ସୃଷ୍ଟିଛଡ଼ା ଓ ଧର୍ମଛଡ଼ା ।

ସେ ଯଦି ଭଲ ନପାଇବା ବେଳେ ଭଲ ପାଇବାର ଛଳନା କରିଆନ୍ତା, ଷୋଳକଳାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଖ ପାଉଛି ବୋଲି ଅଭିନୟ କରି ପାରିଥାନ୍ତା, ଘୃଣା କରୁଥିବା ମଣିଷକୁ ନିଜର ବୋଲି ଟାଣି ଆଣିଥାନ୍ତା, ତେବେ ତ ଆସି ଡାକ୍ତରଖାନା ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ଧନ୍ଦାଟିଏ ମାଗିବାକୁ ଦରକାର ପଡ଼ି ନଥାନ୍ତା ।

ତେବେ ସେ ନୂଆ କରି ପୁଣିଥରେ ଆରମ୍ଭ ନ କରିବ କାହିଁକି ?······ହଁ, ଆରମ୍ଭ କରିବ । ପୁଣି ଥରେ ଆରମ୍ଭ କରିବ···

ଈଶ୍ୱର ଭଲ ପାଇବେ···ବଳରାମ ଭଲ ପାଇବେ···ସମସ୍ତେ ଭଲ ପାଇବେ ।

ଦରଖାସ୍ତ ଦେବାପରେ ନିହାରବାଳା ମନରେ ଏଇ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ପ୍ରାର୍ଥୀ ହିସାବରେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଗଲାବେଳେ ତା'ର ମନ ଭିତରୁ ସବୁ ଦ୍ୱିଧା, ଆଖି ଉପରୁ ସବୁ ସଙ୍କୋଚ କଟି ଯାଇଥିଲା । ତା'ର ଗୋଟିଏ କାମନା—ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ···ମୋତେ ଯେମିତି ଦେଖିଲେ ଲୋକ ଭଲ ପାଇବେ ।

ସେ ଯାଇଥିଲା ମନରେ ଅସୀମ ଦୃଢ଼ତା ନେଇ । ହାଟରେ ପସରା ରଖି ହାଟ ସଉଦାର ଦୋଷଗୁଣ କଥା ନ ଭାବି ହାଟୁଆ ଯେମିତି ଅସୀମ ଦମ୍ଭରେ, ଅସୀମ ସାହସରେ ନିଜର ଛୋଟିଆ ପସରାକୁ ଖାଲି କରିବାକୁ ଚାହିଁ ରହେ···ନିହାରବାଳା ବି ଠିକ୍ ସେମିତି ।

ଦରଖାସ୍ତ ଦେଖି ବଡ଼ ସାହେବ ଭାବିଥିଲେ — ନିହାର ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ପ୍ରାର୍ଥୀ । କିନ୍ତୁ ନିହାରର ସପ୍ରତିଭ ବ୍ୟବହାର ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା ।

ଆଖିରେ ନିବେଦନ ଭରିଦିବ ବୋଲି, ସେ ଆଖି ତଳକୁ କରିଥିଲା ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ତାଙ୍କର ଆଖି ନିହାର ଉପରେ ପଡ଼ିଲାବେଳେ ନିହାର ତାର ସେହି ସତର୍କ ଡୋଳା ଦୁଇଟିକୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରି ତାଙ୍କର ଶୁହାଣିକୁ ନିଜର କଣ୍ଠାଗ୍ରରେ କହୁଥିଲା—ନିହାର ଅଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ସେ ପଚାରିଥିଲେ ବଳରାମକୁ ଛାଡ଼ିଲ କାହିଁକି ? ନିହାର ଦୃଢ଼ ସ୍ୱରରେ କହିଥିଲା—ରଖିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ତାଙ୍କର ଥିଲେ ମୋ ଠାରୁ ବଡ଼ ମଣିଷ, ତ ସେ ରଖିପାରନ୍ତେ । କହିଲାବେଳେ

ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରେ ନହାରବାଲା ନିଜର ସେହି ଏକୋଇଶି ବର୍ଷର ସବୁ ଦୁଃଖ, ଅଭିଯୋଗ, ଅନୁଭବ ଓ ଶିକ୍ଷା ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲା ।

—ନର୍ସ ହେବାକୁ କାହିଁକି ଗ୍ରହୁଁ ? ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ନହାର ବାଲା ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥା ପରି କହିଥିଲା — ଅଧିକକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ।

—ତୁମେ ରୋଗୀଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇ ପାରିବ ? ସେତେବେଳକୁ ନହାର ସାହାବଙ୍କ ମନ ସାଙ୍ଗରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚିତ ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ସେ ହସି କହିଥିଲା—ଆପଣମାନେ ଯେଉଁଠି ସେଇ ରୋଗୀଙ୍କର ସେବାକୁ ଜୀବନର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି, ସେଠି ଆମପରି ଲୋକ ପାଇଁ ସେଇ ସୁବିଧା ଜୀବନର ଗୌରବ ।

ସେ ହସିଥିଲେ । ନହାର ହସିଥିଲା । ସେ ଆଖି ଦୁଇଟି ନହାର ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ କୌତୁହଳରେ, ନହାରକୁ ଭଲ କରି ବୁଝିବା ପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ରତାରେ ଅତି ଉଜ୍ଜଳ ଦିଶିଥିଲା । ନହାରବାଳାର ଆଶଙ୍କାତ୍ରସ୍ତ ଆଖି ଦୁଇଟି ଭାବ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ମେଘମୁକ୍ତ ଆକାଶରେ ତାରା ପରି ଦିଶିଥିଲେ ।

ନହାରବାଳା ଜିଣିଛି । ତା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ତାର ବ୍ୟବହାର, ତାର କଥା, ତାର ଶ୍ୟାମଳ ରୂପକୁ ଢାଙ୍କିଦେଇଛି । ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗାର ଶୁଭ୍ରତା ଯେମିତି ମିଶିଯାଇଛି ତାର ମ୍ଳାନ ଚର୍ମଉପରେ । ସଫଳତାର ଜ୍ୟୋତି ତାର ଯୌବନକୁ ଉଜ୍ଜଳ କରିଛି••ଜୀବନର ଦୁଆର ଖୋଲି ଯାଇଛି ।

ଦୁହେଁ ନୀରବ । ଚପଳଶି ଆସି ପରଦା ପାଖରେ ପାଦ ଦେଖାଇଲା—ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନୀରବତା ।

ଡାକ୍ତରସାହେବ କହିଲେ—ହଉ ଯାଅ । ତୁମର ହୋଇଗଲା ।

ବାହାରକୁ ଆସିଲା ପରେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଜାଣିଲା ଯେ ଡାକ୍ତରସାହେବ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀକୁ ଏତେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ନାହାନ୍ତି ଆଉ କାହାରିକୁ ସେ ମୁହଁରେ ପରୀକ୍ଷାଫଳ ଜଣାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ତାକୁ ଘରକୁ ଫେରାଇ ନେବାକୁ ଯେତେବେଳେ ଦିଗମ୍ବର ଡାକିଲେ, ନିହାରବାଳା ମୁହଁ ଉପରେ ଗଭୀର ବିରକ୍ତିର ରେଖା ଫୁଟି ଉଠିଲା । ହଠାତ୍ ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି ସେ ବିରକ୍ତିର ଦାଗକୁ ଲୁଚାଇ ଦେଇ ହସ ଖେଳାଇ ପଚାରିଲା—ତୁମର ହୋଇଗଲା, ନା ?

ଆଉ ନିହାରବାଳା ଭୁଲ କରିବ ନାହିଁ । ଭଲ ପାଉ ନଥିଲେ ଭଲ ପାଉନାହିଁ ବୋଲି କହିବ ନାହିଁ—ଦିଗମ୍ବରକୁ ନୁହେଁ, ବଳରାମକୁ ନୁହେଁ, ଆଉ କାହାରିକୁ ନୁହେଁ । ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା—ସେ ଯେତେ ଜ୍ଞାନୀ ହୁଅନ୍ତୁ ପଛକେ, କେହି ସତ କଥାଟାକୁ ସତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନାରାଜ ।

ନିହାରର ବାପାଙ୍କ ବୟସର ଡାକ୍ତରସାହେବ ନିହାର ପରି ତରୁଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଭଲପାଇବାର ସମ୍ବାଦ ଧଳାବାଳକୁ କଳା କରିଦିଏ । ନୀରସ ମନକୁ ହସାଏ । ଲୋଳ୍‌କୋଞ୍ଚ ଚମକୁ ପୁଣି ସିଧାସଳଖ କରିଦିଏ । ପ୍ରକୃତ ଭଲପାଇବା ନୁହେଁ—ଭଲ ପାଇବାର ଅଭିନୟ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ତା'ର ତିନିଦିନ ପରେ ଦିଗମ୍ବର ବୁଝିଆସିଲେ ଯେ ନିହାରବାଳାର ହୋଇପାରିଛି । ପ୍ରସନ୍ନ ହସ ହସି କହିଲେ—ଏଣିକି ତମକୁ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିବାକୁ ହେବ । ବଡ଼ମଣିଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିବ···ଆଉ ଦିଗମ୍ବର··· ।

—ମୁଁ ଯିବ ନାହିଁ ହଷ୍ଟେଲକୁ । ମୁଁ ରହିବ ତୁମ ପାଖରେ । ଯେତା ଆସୁ କି ଯିଏ ଆସୁ, ସେମାନେ ରହିବେ ଅନ୍ୟଠାରେ··· ସେମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି ପରା ?

କାଚର ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଦିଗମ୍ବର ଚୁପ୍ ରହିଲେ । ଗୋଟାଏ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ନିହାରବାଲା ଆରମ୍ଭ କରିବ···ମୁଁ ଭାବୁଛି, ମୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଛାଡିଦେବି । ଖୋରାକ ପୋଷାକ ନେବ ତ । ଆଉ କ'ଣ !

—ଛାଡିଦେଲେ ଆଉ କ'ଣ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇବ ? କାହାକୁ କହିବ ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ? ଛାଡିବ କାହିଁକି ?

—ବଡ଼ କଳହୁଡ଼ୀ କଦର୍ଯ୍ୟ ଲୋକଟାଏ ।

—ଟିକିକୁ କେତେବର୍ଷ ହେଲା ?···କେବେଠାରୁ ତାକୁ କଳହୁଡ଼ୀ ବୋଲି ଜାଣିଲ ?

—ମୂଳରୁ ଜାଣେ ଯେ, ତେବେ ସହି ଯାଉଥିଲି ।

—ଆଜି ସହିବ ନାହିଁ କାହିଁକି···ନିହାର ଯୋଗୁଁ···ତାକୁ ତ ତେମେ ବାହାହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ?

—ନହେଲେ ବି ମୁଁ ଖାଲି ତା'ର ସେବା କରିବି ।

ହସି ନିହାର କହିଲା—ଓ, ତମେ ବି ଜଣେ ନର୍ସ ହେବ ! ମୁଁ ତୁମକୁ ଆଉ ପରୀକ୍ଷା କରେ,···ଦରଖାସ୍ତ ଦିଅ ।

ଦିଗମ୍ବର ଚୁପ୍ ରହିଲ, ନିହାର ହସି କହିଲା—ସେମିତି କହନା । ମୁଁ ତ ଅଛି ତୁମର ହୋଇ···ଆଜ୍ଞା କହିଲ, ମୁଁ କ'ଣ ସତରେ ଲତାଠାରୁ ଏତେ ଭଲ ? ଏତେ ସୁନ୍ଦର ?

ନିହାରର ଆଖି ଦୁଇଟି ହସି ଉଠିଥିଲା । ଦିଗମ୍ବର ନିହାରକୁ ଗୁହିଁ ଅବୋଧ ଶିଶୁ ପରି କହିଲ—ତୁମେ ସୁନ୍ଦର । କିନ୍ତୁ ତୁମ ସେବା ଠାରୁ ବଡ଼ । ମୁଁ ତୁମର ଜଣେ ସେବକ ମାତ୍ର ।

ସେଇଠୁ ହସ୍ପିଟାଲ୍‌··ନିହାରବାଳା ପ୍ରଥମ ଦିନ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଆଶା ଆଶଙ୍କାର ଓ ଆଶା ଓ ନିରାଶାର ମଝିରେ ଡାକ୍ତରଖାନାର କୋଠାଟି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ଛୁଟି ଆସିଥିବା ଜୀବନର ଗତିପଥ କ୍ଷୀଣରୁ କ୍ଷୀଣତର ହୋଇ ପଛରେ ଲମ୍ବି ରହିଥିଲା । ନିହାରବାଳାର ଆଖିଆଗରେ ଡାକ୍ତରଖାନାର କୋଠାଟି ସମସ୍ତ ଭବିଷ୍ୟତର ରୂପକୁ ରୂପାୟିତ କରି ତାକୁ ଯେପରେ କହୁଥିଲା—ସଂସାରର ସୁସ୍ଥ ଲୋକେ ତୁମକୁ ଛୁଟି ପାଇଛନ୍ତି, ମୋତେ ପାଖକୁ ନିଅ । ପୁଣି ସେମାନଙ୍କୁ ଫେରି ପାଇବ ।

ଯେଉଁମାନେ ତାକୁ ଭକ୍ତ କରି ବାହାରକୁ ଠେଲି ଦେଇଥିଲେ, ସେହିମାନଙ୍କୁ ଫେରିପାଇବାକୁ ପୁଣି ସେହି ରୋଗୀଙ୍କର ମେଳା, ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ମୁମୂର୍ଷୁଙ୍କ ଚିତ୍କାର ଦେଖାଦେଇଛି । ସେହିମାନେ ନିହାରବାଳାର ମନଟାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଟାଣି ନେବାକୁ ନିଜର ବିଲୁପ୍ତ ଚେତନା, ଅଚଳ ଶରୀର ଓ ମୂକ କଣ୍ଠରେ ଆବେଦନ ଜଣାଉଛନ୍ତି—ସେମାନଙ୍କୁ ଏ ସୁସ୍ଥ ସଂସାର ଛାଡ଼ିଯାଇଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ଅସରନ୍ତି ସ୍ନେହକୁ ଫେରାଇ ଦେଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନଜଉରୁ ଜଡ଼ତା ଓ ଆଲୋକ ନେଇ ପାଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ଏଇ ଅକୃତଜ୍ଞ କେହି ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେବ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାର ପାଖ ଅଫିସ କୋଠାର ବାରଣ୍ଡାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ—ନୁହେଁ ଶରତ ନୁହେଁ ହେମନ୍ତ—ସକାଳର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ

ଆଲୋକରେ ନିହାରବାଳା, ଗୀତାରାଣୀ ଓ ଆଶାମୟୀ ତିନିଜଣ ଆଖିସାମନା ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଅଟକଳ କରୁଥିଲେ—ଏଇଠି ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ପରିଣତି ।

ସେଇ ଅଳ୍ପ କେଇ ପାହୁଣ୍ଡ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ବହୁତ ବେଳ ଲାଗିଗଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଅନିଶ୍ଚିତ ଆଶଙ୍କା—ନୂଆ ଜୀବନର ଉତ୍ସାହ । ରୋଗୀଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ସମସ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ରୋଗୀ ପାଖରେ ସବୁବେଳେ ରହିବାକୁ ଜୀବକା କରିବା ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି କଷ୍ଟ । କେହି ତାଙ୍କୁ ଆଦର ଅନୁରୋଧ କରି ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ନଥିଲା । ସେମାନେ ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଖୋଜି ଆସିଥିଲେ । ଆଜି ଏବେ ଡାକ୍ତରଖାନା ପହଞ୍ଚି ସାଇଛନ୍ତି ।

ନିହାରବାଳା ହସ୍ପିଟାଲ ବାରଣ୍ଡାରେ ଚାଲିଚଲେ ବେଳେ ନିଜକୁ ବାରମ୍ବାର ଅତୀତ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ଉପରେ ଠିଆ କରି କଳ୍ପନା କରିଥିଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାର କାନ୍ଥ ତାକୁ ଯେପରି ତନଖି କରୁଥିଲେ । ସେ ବାରମ୍ବାର ଭାବୁଥିଲା ଡାକ୍ତରଖାନା ଛାଡି ଫେରି ଯିବାକୁ । ହୁଅନ୍ତୁ ପଛେ ଦିଗମ୍ବର ବାବୁ, ସେ ତ ଜଣେ ସୁସ୍ଥ ମଣିଷ । ହୁଅନ୍ତୁ ପଛକେ ବଳରାମ ବାବୁ, ସେ ବି ତ ଜଣେ ସୁସ୍ଥ ସବଳ ଲୋକ ।

ଚାରିଆଡ଼େ ରୋଗୀ । ଚାରିଆଡ଼େ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ—ରୋଗର ଓ ଔଷଧର । ସବୁ ପ୍ରକାର ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଆସି ନିହାରବାଳାର ନାକପୁଡ଼ା ଦୁଇଟିରେ ହଠାତ୍ ବସା ବାନ୍ଧି ରହିଗଲେ···ଇସ୍ ।

ନୂଆ ଦୃଶ୍ୟର କୌତୁହଳ ନିହାରବାଳାକୁ ଯେପରି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଚଞ୍ଚଳ କରିଥିଲା । ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯୌବନର ଶିଖା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯୌବନକୁ ।

କୋଠରୀ ଭିତରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ନନ୍ଦାରବାଳା ହଠାତ୍ ସେପରି ପରିଚିତ ସ୍ଥାନକୁ ଆସିଛୁ ବୋଲି ମନେ କରିଥିଲି—କହି ଆସିଥିଲି ସିଭିଲସର୍ଜନଙ୍କୁ ସେ ରୋଗୀର ସେବା କରିବ—ଆଗରେ ରୋଗୀ ।

ସୁସ୍ଥ ଲୋକ କହିଲେ ଡାକ୍ତରଖାନାର କର୍ମଚାରୀ । ଆଉ ବାକି ସମସ୍ତେ ଅସୁସ୍ଥ । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କେତେବେଳେ ଅଲଗା ଅଲଗା ଆଉ କେତେବେଳେ ଏକାଠି ଚାହିଁ ନନ୍ଦାରବାଳା ମନକୁ ମନ କହୁଥିଲା—ଏମାନେ ମୋର । ଚେତାଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀର ଆଖିରେ ଟିକିଏ କୌତୂହଳ—ଇଏ ନୂଆ ଜଣେ କିଏ ? ସେବିକାର ପୋଷାକ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ରୋଗୀର କୋଠରି ଭିତରେ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଅନଭ୍ୟସ୍ତ ଆଖିକୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ନନ୍ଦାରବାଳା କୋଠରିଟି ପାର ହୋଇଗଲା । ଆଗରେ ସିଷ୍ଟରଙ୍କର ଘର । ସିଷ୍ଟରଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ଠିଆ ହେଲା । ତାଳୁରୁ ତଳିପା ଯାଏ ଚାହିଁଦେଇ ସିଷ୍ଟର କହିଲେ—ତୁମେ ନୂଆ ଆସିଛ ? ...ଏମାନେ ଆମର ରୋଗୀ । ଏମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେଇ ପାରିବ ?

ବେକ ଲମ୍ବି ନନ୍ଦାରବାଳା ଛୁଟି ଆସିଥିବା ରୋଗୀଙ୍କୁ ଚାହିଁ ପୁଣି ଫେରି ଚାହିଁଲା ସିଷ୍ଟରଙ୍କୁ । ସିଷ୍ଟରଙ୍କ ମୁହଁରେ ନିଶ ଆଉ ଦୁଇ ଗୁଚ୍ଛି ଦାଢ଼ି । ଗୋଡ଼ରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ସେବକାର ବଗପକ୍ଷୀ ପରି ଧଳା ପୋଷାକ—ସେ ପୁଣି ଥରେ ପଚାରିଲେ ସେଇ କଥା ।

ନନ୍ଦାରବାଳାର ଛାତି ଦବି ଗଲା । ରୋଗୀଙ୍କ ଯତ୍ନ କ'ଣ ସେ ନେଇ ପାରିବ...ସିଷ୍ଟର ହସି କହିଲେ—ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସମସ୍ତେ ରୋଗୀର ସେବା କରି ପାରିବେ । ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଦେହରେ ଈଶ୍ୱର ଅଛନ୍ତି । ଆଉ

ରୋଗଟା ଅଭିଶାପ ନୁହେଁ । ମନ ଭିତରେ ସ୍ନେହ, ବ୍ୟବହାରରେ ମମତା ଦେଖାଇ ଅଚିହ୍ନା ଅପରିଚିତ ଲୋକଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜର ବୋଲି ଭାବି ପାରିଲେ ତୁମେ ବି ଜଣେ ଭଲ ସେବିକା ହୋଇ ପାରିବ ।... ସିଭିଲ୍ ସର୍ଜନ ତମ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶଂସା କରି କହୁଥିଲେ ।

ନିହାରବାଳାର ଆଖି ଦୁଇଟି ହସି ଉଠିଥିଲା । ମଧୁର ଆଦେଶରେ ସିଷ୍ଟର କହିଲେ—ହଉ ତେବେ ଯାଅ । ବୁଲିଆଡ଼େ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ସେବା କିଏ କିପରି କରୁଛନ୍ତି ଦେଖ । ସନ୍ଦେହ ହେଲେ ପଚାରିବ । ରୋଗୀର ପ୍ରଳାପକୁ ସତ ବୋଲି ଭାବି ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଳା ଦୁଃଖ ପାଇଥିଲା । ଧୀରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀର ବିଛଣା ପାଖ ଦେଇ ପ୍ରଦର୍ଶନର ବିଭିନ୍ନ ଜିନିଷ ଦେଖିଲା ପରି ସେ ଧୀରେ ଡାକ୍ତରଖାନାଟି ବୁଲି ଯାଇଥିଲା—ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜଣେ ଜଣେ ରୋଗୀ ।

ସବୁ ବୟସର ସବୁ ଅବସ୍ଥାର ଲୋକ ରହିଛନ୍ତି । ରୁଚି-ସମ୍ପନ୍ନ ରୋଗୀ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ନିହାରବାଳା କେତେବେଳେ କେତେବେଳେ ଏକା ସିଷ୍ଟରଙ୍କ ପଛରେ କୋଠରୀଟି ପରିକ୍ରମା କରିଥିଲା । ତା'ର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ରୋଗୀଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ—ଡାକ୍ତରଖାନା କେମିତି ଲାଗୁଛି ।

କାହାର ମୁହଁରେ ବେଦନର ଭାବ ଦେଖି ନାହିଁ । ନିହାରବାଳା ପ୍ରତି ସଚେତନ ନ ଥିବା ଲୋକ ବେଶି ଦେଖିଲା ନାହିଁ । ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବ । କେତେବେଳେ ଭାବିଥିଲା—ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଛୁଇଁଛୁଇଁ ଯାଇଥାଆନ୍ତା । ମୁଣ୍ଡରେ ଦେହରେ ହାତମାରି ଜର ଦେଖିଥାଆନ୍ତା !

ଖଟିଆ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ରୋଗୀ ଅସୀମ କୌତୂହଳରେ ଚାହିଁ ରହେ । ନିହାରବାଳା ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନିଏ । ପାଖ ଯାଏ ଆସି ମଧ୍ୟ ଛୁଇଁ ପାରେ ନାହିଁ । ତାର ମନେ ହୁଏ, ତାକୁ ଯେପରି ଭଲ ପାଇବାକୁ ରୋଗୀମାନେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଇଚ୍ଛା ନଥିଲେ ବି ପୁରୁଣା ଅଭ୍ୟାସ ଯୋଗୁ ନିହାରବାଳା ଦେହ ଉପରେ ଲୁଗାଟିକୁ ଟାଣି ଦିଏ । ମୁହଁକୁ ନୁଆଇଁ ନେଇ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ଚାହେଁ । ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଲୁଚି ଯିବାକୁ ଅନ୍ୟବାଟ ନ ପାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ସେଠୁ ଘୁଞ୍ଚିଯାଏ ଅନ୍ୟ ଖଟିଆ ପାଖକୁ ।

ନିହାର ଭଲ ପାଏନା ରୋଗୀଙ୍କୁ । କିନ୍ତୁ ରୋଗୀମାନେ ତାକୁ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି । ସେହି ପୁରୁଷ ଆଖିଗୁଡ଼ିକ ନିହାରବାଳାକୁ ପଚାରୁଛନ୍ତି ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରଶ୍ନ···ଏ କ'ଣ ସମ୍ଭବ ! ରୋଗୀ-ମାନଙ୍କର ଭଲପାଇବା କ'ଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ?

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଟିଆ ଉପରେ ନାଲିରଙ୍ଗର କମ୍ବଳ···ରୋଗର ନିଶାଣ ପରି । ରୋଗୀର ସନ୍ତକ ପରି ଚଉତା ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ଆଉ ସେହି କମ୍ବଳ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ରଖି ରୋଗୀମାନଙ୍କର ଆଖିଗୁଡ଼ିକ ନିହାରବାଳାକୁ ସେହି ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରନ୍ତି । —ସେମାନେ ନିହାରକୁ ଭଲ ପାଇପାରିବେ କି ?

ସେହି ଦାଢ଼ି ନଥିବା ମିଷ୍ଟରଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେ ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲେ—ରୋଗୀଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ···ନିଜର କରି ଭାବିବାକୁ । ନିଜ ଆଡ଼ୁ କିନ୍ତୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ରୋଗୀମାନେ ପଚାରୁଛନ୍ତି—ସେମାନେ ଭଲ ପାଇପାରିବେ କି ନାହିଁ । ଆଉ ନିହାର ବାରମ୍ବାର ନିଜକୁ କହୁଛି—ନା, ଅସମ୍ଭବ । ରୋଗୀର ଭଲପାଇବା ସେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।!

କେଜାଣି କାଳେ ଭୁଲ ହୋଇଥିବ ବୋଲି ନିହାରବାଳା ବାରମ୍ବାର ସେହି ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରିଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ—ନିହାର ଆଡ଼କୁ ନୁହେଁ, ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ । ବିବ୍ରତ ହୋଇ ନିହାର ଭାବିଥିଲା—ରୋଗର ମେଳରେ, ରୋଗୀଙ୍କ ମେଳରେ, ଡାକ୍ତରଖାନା କୋଠରୀ ଭିତରେ ବି ମଣିଷର ମନ ଭଲପାଇବା ଖୋଜେ ।

ଭଲପାଇବା ହେଉଛି ଜୀବନ—ସୃଷ୍ଟିର ଆଲୋକ, ସୃଷ୍ଟିର ଉତ୍ସ, ସଂସାରର ସୌରଭ । ଡାକ୍ତରଖାନାର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଔଷଧକୁ ଲୁଚାଇ ଦେଇ, ନିଜର ଶରୀରର ସମସ୍ତ କଷ୍ଟକୁ ଭୁଲାଇ ଦେଇ, ବାସ୍ତବକୁ ଲୁଚାଇ ଦେଇ, ମଣିଷଗୁଡ଼ିକ ପଚାରୁଛନ୍ତି—ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରଶ୍ନ ।

ସିଷ୍ଟର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଧୀରେ ନିହାରବାଳାକୁ ଡାକି ନେଇ ଶାସନ କଲାପରି କହିଲେ—ତୁମେ ରୋଗୀକୁ ଭଲ ସିନା ପାଇବ···ରୋଗୀଙ୍କ ଆଖିରେ ଏଇ ଶୁହାଣୀ ଦେଖାଦେଉଛି କାହିଁକି···ଏଇଟା ତୁମର ଭୁଲ—ତୁମର ଦୋଷ, ତୁମର ଦୁର୍ବଳତା ।

ନିହାରବାଳା ଚମକି ପଡ଼ିଥିଲା । ସେ ଦୋଷ କରିନାହିଁ । କାହାରିକୁ ପ୍ରବଞ୍ଚନା କରିନାହିଁ । ରୋଗୀକୁ ରୋଗୀ ବୋଲି ଭାବିଛି । ସିଷ୍ଟର କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ?

ନିରୁତ୍ତର ନିହାରବାଳାର ଚକିତ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସିଷ୍ଟର କହିଲେ—ରୋଗୀର ସେବାରେ ମନ ଲଗାଇ ଦିଅ । ଦେଖିବ ଯେ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ଆଖିରୁ ଏଇ ପ୍ରକାର କୌତୁହଳ କଟି ଯାଉଛି । ସେମାନେ ତୁମଠାରୁ ସେବା ଆଶା କରୁଛନ୍ତି—ପ୍ରୀତି ନୁହେଁ । ଆଉ ତାଙ୍କ ସେବାରେ ମନ ଲଗାଇ ନ ପାରିଲେ ସେମାନେ

ତୁମକୁ ସେବିକା ଭାବରେ ନ ଦେଖି ଯୁବତୀ ଭାବରେ ଦେଖିବେ । ରୋଗୀର ଭଲ ପାଇବା କୌଣସି ସୁସ୍ଥ ଲୋକ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବ ନାହିଁ······ମନେ ରଖିଥିବ ସେମାନେ ରୋଗୀ ।

ନିହାରବାଳା ସିଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଚାହିଁଥିଲା । ଉପରିସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀର ଅଧସ୍ତନ ପ୍ରତି ଉପଦେଶ ଓ ଆଦେଶ··ଉଭୟେ ନାହିଁ । ମନକଥା ବୁଝିଲା ପରି କହିଛନ୍ତି ।

ସିଷ୍ଟରଙ୍କ କଥାକୁ ମନ ଭିତରେ ଖେଳାଇ ନିହାରବାଳା ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ନୂଆ ପ୍ରକାରରେ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ଠିକ୍ ଭାବରେ ଦେଖି ନ ପାରିଲେ ବି ପ୍ରଥମ ଥରର ଭୁଲ ଆଉ ହେଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ରୋଗୀକୁ ଭଲ ପାଇବା ସହଜ ନୁହେଁ । ସୁସ୍ଥ ଶରୀରରେ ଅସୁସ୍ଥ ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ପାଖକୁ ନେବା, ନିଜର ବୋଲି ଭାବିବା, ରୋଗୀର ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ଦେହକୁ ନିଜର ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ନିହାରବାଳାର ଦୁସାଧ୍ୟ ମନେ ହେଲା ।

ପ୍ରଥମ ଦିନ ନିହାରବାଳା ଡାକ୍ତରଖାନା ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ କଲାବେଳେ ନିଜେ ନିଜର ପରିଚୟ ପାଇଥିଲା । ଆଗରୁ ସେ ଭାବୁଥିଲା—ନିଜକୁ ବୁଝିଛି ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ସିଷ୍ଟରଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ମତ ଅନୁସାରେ ନିଜର କାମକୁ ଦେଖି କଲାବେଳେ ନିହାରବାଳା ନିଜର ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପରିଚୟ ପାଇଥିଲା—ସେବିକା ହେବାକୁ ସେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ।

ନିଜ ମନକୁ ସେ ପଚାରିଥିଲା···ବସ୍ତୁବନ୍ଧି ପରୀକ୍ଷାବେଳେ ଡାକ୍ତର ସାହେବ ଯାହା କହିଥିଲେ··ହିଁ ତ । ସେତେବେଳେ ସେ ନିହାରବାଳାକୁ ଯୁବତୀ ହିସାବରେ ଦେଖିଥିଲେ । ସେ ନଥାଇ ସିଷ୍ଟର ଯଦି ପରୀକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ନିହାରବାଳାର ହୋଇ ନଥାନ୍ତା । ନିଜକୁ ପୁଣି ଥରେ ଡାକ୍ତର ସାହେବଙ୍କ

ଆଗରେ ଛୁଟି ହେବାର ଦୃଶ୍ୟଟି କଳ୍ପନା କଲାବେଳେ ନନ୍ଦାରବାଳାର ମୁହଁ ଚହଟି ଉଠିଥିଲା···ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମୋତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

···ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବାର ଚେଷ୍ଟା ଭିତରେ ନର୍ସ ଚାକରୀ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ବି ନନ୍ଦାରବାଳା ପ୍ରକୃତରେ ନିଜକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାର ରୋଗୀ ଗୁଡ଼ିକ ତାକୁ ଭାରି ଅସୁନ୍ଦର ଓ କଦାକାର ଦିଶୁଥିଲେ । ଏମାନେ ନନ୍ଦାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ଏମିତି ତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଇସାରାରେ ଡାକି ନେଇ ସିଷ୍ଟର ଧୀରେ କହିଥିଲେ— ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହେଲେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଦାୟିତ୍ୱ ତମେ ନେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ରୋଗୀର ସେବା କରିବାର ପ୍ରଥମ ପାଠ ହେଉଛି—ସେମାନଙ୍କର ଅଭାବ ଓ ଅସୁବିଧା ପ୍ରତି ମନଯୋଗୀ ହେବ; ନିଜ ପ୍ରତି ନୁହେଁ । ମନରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅସ୍ଥିରତା ଆସିଲେ ମନେ ମନେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବ । ତାହାହେଲେ ତୁମର ମନ ନିଜ ଆଡ଼ୁ ଯାଇ ରୋଗୀମାନଙ୍କଠାରେ ରହିପାରିବ । ···ପାରିବ ନାହିଁ ?

ଟିକିଏ ଦ୍ୱିଧାଣୀରେ ସିଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଚାହିଁ ନନ୍ଦାରବାଳା ନିଜର ଭୁଲ ବୁଝିପାରିଲା ପରି କହିଥିଲା—ପାରିବ ।

ସାହସ ଦେଇ ସିଷ୍ଟର କହିଲେ—ନିଶ୍ଚୟ ପାରିବ । ଅସୁବିଧା ହେଲେ ସେଇ ଈଶ୍ୱର ତମକୁ ବଳ ଦେବେ । ସେଇ ତମକୁ ବାଟ ଦେଖାଇବେ । ନିଜ ପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି ସବୁ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରରେ ପାପ । କିନ୍ତୁ ନିଜର ସମସ୍ତ ସ୍ନେହ, ପ୍ରୀତି ଅପରକୁ ଦେବା ସବୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଧର୍ମ ।···ଟିକିଏ ରହି ମନର

ଗୋପନ ସ୍ତରରୁ ପଦେ କହିଲା ପରି ସେ କହିଲେ—କେବେନା କେବେ ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବିଫଳ ହୁଏ, ସେତିକବେଳେ ସେ ଅନ୍ୟର ସ୍ୱାର୍ଥପାଇଁ ତା'ର ଭଲ ପାଇବାର ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜି ପ୍ରତ୍ୟେକ କାତର, ବିକଳ ଓ ଦୁସ୍ଥ ଲୋକକୁ ଦେଇ ପାରିଲେ ସେ ପୁଣି ତା'ର ବିଫଳତାକୁ ଯୁଝାଇ ପାରେ ।

ନ କହିବା କଥା କହି ଯାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ହଠାତ୍ ଯେପରି ସେ ସଚେତନ ହୋଇଗଲେ । ମୁହଁ ଉପରେ କୃତ୍ରିମ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଆଣି ନିହାରବାଳାକୁ କହିଲେ—ଏଇ ନୂଆ କାମରେ ଆଜି ତମର ପ୍ରଥମ ଦିନ । ଆଜି ଭୁଲଭଟକା ହେବାର କଥା··· ଏଣିକି ଯେମିତି ଆଉ ଭୁଲ ମୋ ଆଖିରେ ନ ପଡ଼େ···ରୋଗୀକୁ ରୋଗୀ ପରି ଦେଖିବ—ଏଇ ଗୋଟିଏ କଥା, ମନେ ରଖିଲେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଆପେ ଆପେ ସୁଧୁରି ଯିବ ।

ଡାକ୍ତରଖାନା କୋଠରି ଭିତରେ ନିହାରବାଳା ନିଜକୁ ବଡ଼ ଏକୁଟିଆ ମନେ କରୁଥିଲେ । ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ଜୀବନର ଶେଷ ଓ ଗୋଟିଏ ଜୀବନର ଆରମ୍ଭ ସେଇ ସକାଳ ଭିତରେ ଘଟି ଯାଇଛି । ନିଜକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ସେ ମନେ ମନେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ସେଇ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆହ୍ୱାନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ।

ନିଜପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲେ । ଏବେ ସେ ଅନ୍ୟପାଇଁ ନିଜକୁ ଭଲ ପାଇବ ।···ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ରୋଗୀ । ରୋଗ ପାଇଁ ଘର ଛାଡ଼ି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ପରିଜନଙ୍କର ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିବେ ନିହାରବାଳା ଆଉ ତା'ରି ପରି ଲୋକେ ।

ହସ୍‌ପିଟାଲ ବାରଣ୍ଡାରୁ ସେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଭିତରକୁ ଚାହିଁଥିଲା···ସତେ ଯେପରି ବହୁତ ଦୂର ସେ ଚାଲି ଆସିଛି । ତା'ର ପରିଚିତ ସଂସାର ବହୁତ ଦୂରରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି । ନିଜର ଦେହ, ନିଜର ପୋଷାକ ସେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା – ଡାକ୍ତରଖାନାର କୋଳାହଳ ଭିତରେ ନିହାରବାଳା ନୂଆ ସଂସାରର ହାନିଲାଭ ଦୁଃଖସୁଖ ଓ ଆଶା \ ଆଶଙ୍କାର ରୂପରେଖ ଦେଖି ପାରୁଥିଲା ।

ମନ ଭିତରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ।···ରୋଗୀମାନଙ୍କର ଖାଇବା ବେଳ ହେଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାର ଆହାର ବଣ୍ଟା ହେଲା ବେଳେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଭୁଲିଯାଇ ସେଇ ଖାଦ୍ୟ ଉପରେ ମନ ଦେଇଥିଲେ । କୁହେଁ ପାଖ, କୁହେଁ ଦୂର ହୋଇ ନିହାରବାଳା ସେମାନଙ୍କର ଖଟିଆ ପାଖରେ ଗଲା ଆଇଲାବେଳେ ଜାଣିଲା ଯେ ରୋଗୀମାନଙ୍କର କୌତୁହଳ ବହୁତ ଊଣା ପଡ଼ିଯାଇଛି । ନିହାରବାଳାର ବିଶେଷ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଳାର ଛୁଟି । କ୍ଳାନ୍ତ ଦେହକୁ ଟାଣି ଟାଣି ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ବାହାରିଲା ବେଳେ ନିହାରବାଳା ଜାଣିଥିଲା ଯେ ସେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ସଂସାରକୁ ଆସିଛି । ଏଠି ସମସ୍ତଙ୍କର ପରିଚୟ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପାୟୁ । ରୋଗରେ ଆୟୁ ଦେଇ ଅତ୍ମୀୟତରେ ଆୟୁ । ନିହାରବାଳା ଯିବ···କୌଣସି ରୋଗୀ ତାକୁ ବିଦାୟ ଦେଇ ନାହିଁ ଅବା ପାଛୁଡ଼ି ନେବ ବୋଲି ଇଙ୍ଗିତ ବା ବ୍ୟବହାରରେ କହି ନାହିଁ ।

ସେ ଦିନ ନିହାରବାଳା ଲୁଗା ବଦଳାଇଲା ବେଳେ ନିଜକୁ ନିଜ ପାଖରେ ଅପରିଚିତ ବୋଲି ଲାଗୁ ଥିଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାର

ସବୁଗନ୍ଧ ନହାରବାଳାର ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗଟକୁ ଯେମିତ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇଛି ।

ଜ୍ୱର ଓହ୍ଲ ଆସିଲାବେଳେ ତାର ସମସ୍ତ ଅସ୍ୱାଭାବିକତା କଟି ଯାଇଥିଲା । ସେ ଥର୍ମୋମିଟର ହାତରେ ନେଇ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ଜ୍ୱର ପରୀକ୍ଷା କଲାବେଳେ କୌଣସି ରୋଗୀର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ପାରୁ ନଥିଲା । ତାର ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ତାରି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ।

ତେଇଶି ନମ୍ବର ଖଟିଆର ରୋଗୀ ଶୁଣିଲା ହସ ହସି ପଚାରିଥିଲା—ମୋତେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଛାଡ଼ିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ତ ପୁରାପୂର ଭଲ ହୋଇନାହିଁ ?

ସେ ଭଲ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ଏ ଖବର ନିହାରବାଳା ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ଏକାବେଳକେ ନୂଆ । ସାମନାର ରୋଗୀର କାଗଜକୁ ଚାହିଁ ଠିଆ ହେଲା । ରୋଗୀଟି ପୁଣି ପଚାରିଲା —ମୁଁ କଣ ଭଲ ହୋଇ ଯାଇଛି ?

ନିହାର କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଜ୍ୱର ତ ରହୁଥିଲା ଆଜି ନାହିଁ । କେତେ ଦିନରେ କାହାକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ହୁଏ ସେ କଥା ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଟିକିଏ ଭାବି କହିଲା—ଡାକ୍ତର ଯଦି କହୁଛନ୍ତି ତେବେ ଭଲ ହୋଇ ଯାଇଥିବ ।

ଏବେ ଫେରିଗଲେ ପୁଣି ଖରାପ ହେବ । ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିପାରିବ ନାହିଁ । ଆପଣ ଟିକିଏ ମୋ ପାଇଁ କହନ୍ତୁ ।

ନିହାରବାଳା ଚାହିଁ ରହିଲା ରୋଗୀର ମୁହଁକୁ··ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିବା ପାଇଁ ତାର ଇଚ୍ଛା । ଭଲ ହୋଇଛି ବୋଲି କେହି କହିଲେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ସେ ନାରାଜ । ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରିଲା —ରୋଗୀ କଣ ଭଲ ହୋଇଛି ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ

ବୁଝେ ନାହିଁ·····ତାର ମୁହଁ ଉପରେ ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଲହଡ଼ି ଖେଳୁଥିଲା ।

ତାକୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଦେଖି ରୋଗୀଟି ପଚାରିଲା—ମୋ ପାଇଁ ଟିକଏ କହିବେ ନାହିଁ ?·····ମୋ ମନ କହୁଛି, ଆପଣ କହିଲେ ହୋଇଯିବ ।

ଅତର୍କିତ ଭାବରେ ସିଷ୍ଟର ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେଣି । ଇସାରାରେ ନହାରବାଲାକୁ ଡାକି ନେଇ କହିଲେ—ରୋଗୀ ସାଙ୍ଗରେ ଏତେ ଗପସପ୍ କଣ ? ସେ ନେଳକତ ଭଲ ହୋଇଗଲାଣି ।

—ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି କହୁଥିଲା ।

ହସି ସିଷ୍ଟର କହିଲେ—ରୋଗୀଙ୍କ କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ସମସ୍ତେ ସମାନ ଆଖିରେ ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ । କେତେ ବି ରୋଗୀ ଏଇଟାକୁ ଜେଲଘର ଆଉ ଥିଏଟର ଘର ବୋଲି ଭାବନ୍ତି·····ତେବେ ଭଲ ହୋଇଯାଇଥିବା ରୋଗୀ ସାଙ୍ଗରେ ଆମର ତ କିଛି କାମ ନାହିଁ ।

ନହାରବାଲା ଉଭୟଙ୍କର କଥାଶୁଣି ଖଟିଆରୁ ଖଟିଆପାଖକୁ ଯାଉଥିଲା । ସିଷ୍ଟରଙ୍କ କଥା ଠିକ୍—ଆଉ ରୋଗୀର କଥା ଠିକ୍ ।

ଅନ୍ୟ ବିଛଣା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଆଖି କଣରେ ଚାହିଁ ନହାରବାଲା ଦେଖିଲା ଯେ ସେଇ ତେଇଶି ନମ୍ବର ରୋଗୀ ଅପଲକ ଆଖିରେ ନହାରବାଲାକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି ।

ତାର ସହାନୁଭୂତି ଅଟକିଲା ମନରେ । କଣ ସେ ତାକୁ କହିବ ? ସେ ପଚାରୁଥିଲା—ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲା । ନହାରବାଲାର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ତା ପାଖକୁ ଯାଇ ତାକୁ କହି ଦେବାକୁ——ସେ ଭଲ ହୋଇ ଗଲାଣି ବୋଲି ।

ସେ କଥା ଶୁଣିଲେ ନିହାରବାଳା ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼େ । ଶୁଣିବା କଥା କହି ହେଉନାହିଁ । ରୋଗୀର ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଜବାବଦେଇ ପାରି ନ ଥିବାରୁ ତାର ମନ ଭିତରେ ଆସି ପ୍ରଶ୍ନଟି ବୁଲୁଛି । ରୋଗୀର ମୁହଁ ପାଉଁସିଆ ଦିଶୁଛି । ଆଖି ଦୁଇଟି ଜ୍ୱଳନ୍ତ । ଦେହ ଦୁର୍ବଳ··· କିନ୍ତୁ ସେ ଭଲ ହୋଇ ଯାଇଛି । ନିହାରବାଳା କେମିତି ଯାଇଁ ତାକୁ କହିବ······ଭୁଲପାଅ ।

ନାଁ, ସେ କହିପାରିବ ନାହିଁ । ସେ କାହାରିକୁ ଡାକ ଅଣି ନାହିଁ । କାହାରିକୁ ବ ସେ ବଦାସ୍ତ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଚବିଶ ନମ୍ବର ବିଛଣାର ରୋଗୀଟି ବହୁତ ବେଳ ଚାହିଁ ଧୀରେ ତେଇଶି ନମ୍ବର ରୋଗୀକୁ କହିଲା—ରହିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁଛି ? ନା, ନୂଆ ଲୋକଟିକୁ ଦେଖି ରହୁଛ ?

—ନାହିଁ । ମୋ ଦେହ ପୂରା ଭଲ ହୋଇନାହିଁ ।

—ଘରେ ଭଲ ହୋଇଯିବ ଯେ ।···ଏଠି ରହିଲେ ଦେହ ଭଲ ହୋଇଗଲା ବେଳେ ମନ ଏକାବେଳକେ ବଦଳି ଯାଇଥିବ, ଏଇ ନୂଆ ନର୍ସର ମାୟାରେ । ଚିହ୍ନିଛ ତାକୁ ?

—ନା ।

—ଓ, ସେଥିପାଇଁ ସେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ନର୍ସ ହେବାକୁ ଆସିଛି । ନାଁ ହେଉଛି ନିହାରବାଳା । କହେ ଯେତେ ତା' ଠାରୁ ବେଶି ଜଣାଇ ଦିଏ । ଆପଣଙ୍କର ତ ସ୍ତ୍ରୀ ପିଲା ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସେବା କ'ଣ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ?

ନିରୁତ୍ତର ହୋଇ ରୋଗୀଟି ଅପର ରୋଗୀକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ଚବିଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ସେମିତି ହସି ପୁଣି କହିଲା— ଏକ ଲୋକଙ୍କ ସେବା ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ । ନୂଆଲୋକର

ହାତ ଘର ମିଠା ଲାଗେ । ଆପଣଙ୍କର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଯେ ନୂଆ ଲୋକର ସେବା ପାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଦୂରରେ ନିହାରବାଳା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା ଯେ ଚଉଦଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି ନିହାର ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି···ମନରେ ରାଗ ଆସିଲା । ଭାବୁଥିଲା ଆସି ଚାଟିଦ୍ କରିଦେବ ଯେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଗପିବା ପାଇଁ ହୋଇନାହିଁ । ଲୋକଟା ନିଶ୍ଚେ କୁତ୍ସା ପ୍ରଚାର କରୁଛି ।—ଚିହ୍ନେ ବୋଧହୁଏ ।

ଚିହ୍ନି ନଥିବ ତ । ନିହାରବାଳା ଆସିଛି ସେଦିନ । ଏତେ ଶୀଘ୍ର ତା'ର ସମ୍ବାଦ ଡାକ୍ତରଖାନା ରୋଗୀ ପାଖରେ ରହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ···ତେବେ ସେ ଆଲୋଚନା କରୁଛି କ'ଣ ? ନୂଆ ଆସିଛି ବୋଲି ଅବା କ'ଣ ଛୁଗୁଲେଇ କହୁଥିବ । ରୋଗୀଟିକୁ ନାନା କଥା କହି ମତାଉଥିବ ।

ନିହାରବାଳା କାମରେ ମନ ଲଗାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ! ତା'ର ମନେ ହେଲା ଯେପରି ସେମାନେ ତାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛନ୍ତି । ତା'ର ଅତୀତ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ମୁକୁଳା କରିଦେଇ ନିହାରବାଳା ବିଷୟରେ ମନ ଭିତରେ କଦର୍ଯ୍ୟ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଛନ୍ତି··· କେଡ଼େ ଅନ୍ୟାୟ !

ନିହାରବାଳାକୁ ନୂଆ କରି ଆଉ ଥରେ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିବାର ସୁବିଧା ସେମାନେ ଦେବେ ନାହିଁ । ତା' ବିଷୟରେ ନିଜେ ଜାଣିବେ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ଜଣାଇବେ···ନିହାରବାଳା ଖରାପ ।

ବାରମ୍ବାର ଚାହିଁ ନିହାରବାଳା ସ୍ଥିର କଲା, ସେ ଯେଣିବ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ । ଚଉଦଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ କଥା କହିବା ବନ୍ଦ କରୁନାହିଁ । କହିଲାବେଳେ ଚାହିଁଛି ନିହାରବାଳା ଆଡ଼େ—

ସେ ଗୋଟିଏ ଅପରାଧୀ । ତା'ର ଅନ୍ୟପ୍ରକାରର ସ୍ୱଚ୍ଛ ପରିଚୟ ନାହିଁ ।

ନିଜର ଭାଗର ପେଷନା ଦେଖାଇ ନିହାରବାଳା ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଥିବାପରି ଫେରିଲା । ନିକଟ ହୋଇଯିବାରୁ ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି ପଚାରିଲା—କେତେଟା ବାଜିଲା ?

—ମୁଁ କହିପାରିବି ନାହିଁ ।

—ଘଡ଼ି ନ ବାନ୍ଧିଲେ ନର୍ସ କଣ ହେବେ ··· କହି ସେ ହସି ଚାହିଁଲା ।

ସେଇ ହସ ନିହାରକୁ ବିବ୍ରତ କଲା । ମନ ଭିତରେ ତା'ର ସେଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ—ନିହାରବାଳାର ଘଡ଼ି ନାହିଁ । ସେ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ସେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ।

ସିଷ୍ଟରର କୋଠରିକୁ ଫେରିଗଲାବେଳେ ନିହାରବାଳାର ମନେ ହେଉଥାଏ ଯେପରି ସେ ଅତି ଦରିଦ୍ର । ଅପରଲୋକଙ୍କୁ ଦି' ପଦ କଥା କହିବାକୁ ତା'ର କୌଣସି ସ୍ପୃହା ନାହିଁ ।

ସିଷ୍ଟରଙ୍କ ଘଡ଼ିରେ ଚା'ଟା ବାଜିବାକୁ କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ୍ ବାକି । ତା'ର ଛୁଟି ହେବାକୁ ଆଉ କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ୍ ।

ଟେବୁଲ ଉପରେ ଭରାଦେଇ ନିହାରବାଳା ସେଇ ୱାର୍ଡକୁ ଚାହିଁଲା । ସବୁ ରୋଗୀ ଆପଣା ଚିନ୍ତାରେ ମଗ୍ନ । କେହୁ କାହାରିଠାରୁ ଅଲଗା ନୁହନ୍ତି । ସେଇ ଷୋଳଟି ରୋଗୀ ଭିତରୁ ଦୁଇଜଣ ନିହାର ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲେ । ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି ତାକୁ କହିଥିଲା···ତା'ର ସହାୟୀ ମିଳିଲେ ସେ ଆଉ କିଛି ଦିନ ରହିପାରିବ । ତେର ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି ତାକୁ କହିଥିଲା—ତା'ର କିଛି ନାହିଁ ।

ଚଉଦ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି ଉପରେ ତା'ର ରାଗ ହେଲା—ଘଡ଼ି ନ ଥିଲେ ନର୍ସ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ହାତର ଚୁଡ଼ି ଆଉ ମୁଦି ଓହ୍ଲାଇ ଦେବାକୁ ସିଷ୍ଟର ହୁକୁମ ଦେଇଥିଲେ—ସେ ସବୁ ଥିଲେ ମଇଳା ରହିବ । ରୋଗୀମାନେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହେବେ ।

ହାତରୁ ସବୁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ସଙ୍କୋଚ ଆସିଥିଲା । ପଟେ ପଟେ ଚୁଡ଼ି ରଖିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା ଯେ ସିଷ୍ଟର ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଗୋଟିଏ ହାତରେ ପଟେ ରଖିବାକୁ···ସେଥିରେ ତାକୁ ଅଭିମାନରେ ଅସଜ ଲାଗୁଥିଲା···କିନ୍ତୁ ଘଡ଼ିଟିଏ ଦରକାର । ଘଡ଼ି ନ ଥିଲେ ଜୀବନ ବୃଥା ।

ସମସ୍ତ ସବୁରି ତାକୁ ଟଉଡ଼ ଦେଉଛନ୍ତି । ନିହାର ଡରି ଯାଉଛି । ଅହେତୁକ ଭୟ କରୁଛି···ଭୟ କରିବାର ତ କିଛି କାରଣ ନାହିଁ । ସେ ଯାଇ ତାକୁ କହି ଆସିବ ସମସ୍ତ···ଏଥିରେ ତ କିଛି ଭୟ ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ରୋଗୀ ପାଖକୁ ଫେରିଲା । ମନରେ ତା'ର ଉତ୍ସାହ ।

—ଥୋଡ଼ାଏ ମିନିଟ ଅଛି ଛ'ଟା ବାଜିବାକୁ···କହିଲା ବେଳେ ସେ ଶୁଣିଲା, ଭଦ୍ରଲୋକଟି କହୁଛନ୍ତି, 'ଅନ୍ୟାୟରେ ତାକୁ ସେମାନେ ଘରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ ।' ନିହାର ଚମକି ପଡ଼ିଲା ।

ତା'ର ହୃଦୟରେ ଏ କଥା । ଅଚହ୍ନା ଭଦ୍ରଲୋକଟି ନିହାରକୁ ଚହନ୍ତି ବୋଧହୁଏ । ନିହାରବାଲା ପଚାରିଲା—କାହା କଥା କହୁଥିଲେ ?

—ଆପଣଙ୍କ କଥା···ଯାହା ହେଉ ଭଲ କଲେ । ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଆଛନ୍ତି ।

ନିହାରର କଣ୍ଠସ୍ୱର ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା । ସେ କାହାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବ ? ତାକୁ ତ ସମସ୍ତେ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛନ୍ତି···ପଚାରିଲା—ଆପଣ ମୋତେ ଚିହ୍ନିଲେ କେମିତି ?

ହସି ଭଦ୍ରଲୋକଟି କହିଲେ—ଆପଣ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଚହ୍ନନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦିନ ଗଲେ ଜାଣିବେ ଯେ···

ନିହାରବାଲା ଚାହିଁ ରହିଲା ସେହି ଅପରିଚିତ ଲୋକଟିକୁ । ବେଶି ବେଳ ଠିଆ ହେଲେ ପୁଣି ସିଷ୍ଟର ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବେ । ସେ ଯେ ଭାବଥିଲା ନିଜକୁ ଅପରିଚିତ ବୋଲି ସେମିତି ନୁହେଁ । ତାଙ୍କୁ ଚହ୍ନିବା ଲୋକ ଅନନ୍ତ—କ'ଣ ଭାବୁଥିବେ ସେ କେଜାଣି ! ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ସାଙ୍ଗରେ ନିହାର କଥା ହେଉଥିଲା ।

ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ୱାସ ପକାଇ ନିହାରବାଲା ଫେରିଆସିଲା । ଫେରିଲାବେଳେ ତା'ର ମନେ ହେଲା ଯେପରି ସେ ବଡ଼ ଅକୃତିମା । ପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କର ପରିଚୟ ଭୁଲନ୍ତି । ଅପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କର ପରିଚୟ ନେଉନ୍ତି ।

ସେହି ଦିନ ନିହାରବାଲା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଦୁଇଟି ଚିହ୍ନା ଲୋକ ଆବିଷ୍କାର କଲା । ଆଜି ବି ଦୁଇଜଣ ଅଚିହ୍ନା ଲୋକ ତାହାର ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ କଲେ—ତାଙ୍କ କଥା ଭାବି ଭାବି ସେ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିଲା ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର କୋଠରୀ ଭିତରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲାବେଳେ ନିହାରବାଲା ମନରେ ସେହି ତେଇଶ ଆଉ ଚବିଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ଦୁଇଟି ଜୀବନର ସଂଳାପ ଖୋଲିଥିଲେ । ସେ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ନ ଭାବିଲେ ଯେପରି ତା'ର ଆଉ ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ହସ୍ପିଟାଲଟି ଧୀରେ ଧୀରେ ପୂରି ଉଠିଲା । ଗୀତା ଓ ଅଶା ଅସି କହୁଲେ—କିନ୍ତୁ ସୁବିଧା ଜାଗା ନୁହେଁ ।

ଗୀତା କହିଲା—ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ରୋଗୀଗୁଡ଼ାକ ଖାଲି ସେବାଶୁଶ୍ରୂଷା ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ସତେ ଯେପରି ଘରେ ସେବାକାରୀ ପୁଞ୍ଜା ପୁଞ୍ଜା ଛଣ୍ଡିଥିଲେ !

ଅଶା କହିଲା—ତମକୁ ସେମିତି ନଜମା ଦେଖିତାନ୍ତୁ ସେମାନେ ଓଜର କରିଥିବେ । ମତେ ଯେବେ କିଏ କହୁଥାନ୍ତା ମୁଁ କଥା ପଦକରେ ତା' ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥାନ୍ତି···ତେବେ ଆମ ଓ୍ୱାର୍ଡରେ ଡାକ୍ତରୀ ପିଲଙ୍କର ଉତ୍ପାତ ବେଶି । ଚୁଲ୍ହାଣ୍ଟାରେ ମୋ ଦେହ ଦପି ଯେ ଗୋଟାଏ ଯା' ଅସ କରୁଥାଏ ।—ତା' କଥା କାଲି ବୁଝିବି ।

—କ'ଣ ବୁଝିବ ? ତମେ ତ ଯେଉଁଠି ସେ ତ ସେଇଠି । ବୁଝିଥାଅ ଅଶା, ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଲଢ଼େ କରିବ ନାହିଁ । ମତେ ଦସ ଜଣେ କହୁଥିଲେ, 'ଯେତେ ଯାହା ଭଲ କ ସେପ କରୁଛ କର ଲଢ଼ କରିବ ନାହିଁ ।'···ଅଶା କହିଲା ।

—ନାହିଁ ଲଢ଼ କରିବ ନାହିଁ । ଯାହାର ଯେମିତି ଇଚ୍ଛା ସେ ତମ ସାଙ୍ଗରେ ସେମିତି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବ । ଏସବୁ ଅନ୍ୟାୟ କଥା ଦେଖିଲେ ମୋ ଦେହ ଟକ୍ଦେ—କ'ଣ କହୁଛ ନିହାର ? ନିହାର ଭାରି ଭଲ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇପାରେ ।

ମନେ ଧ୍ରେଟଳେରେ ନିହାରବାଲା କହିଲା—ସେଇ ବ୍ୟବହାର କେତେବେଳେ କାହାକୁ ଭଲ ଲାଗେ ଦେଖାଇବାକୁ । ପୁଣି କାହାକୁ ଭଲ ଲାଗେ ସେଇ ବ୍ୟବହାର ପାଇଲେ । ପୁଣି କେତେବେଳେ ଦେଖାଇବା ଲୋକ ଓ ପାଇବା ଲୋକ ଉଭୟଙ୍କୁ ପେଲ୍ଲା ପିତା ।

ଗୀତା ଓ ଅଣା ଚୁହିଁ ରହିଲେ ନାହାରବାଲା ମୁହଁକୁ । ଗୀତା ପଚାରିଲା—ତମକୁ କିଏ ଅଣି ଦେଇଲେ ଦଶା ଅଭିସା କରିବାକୁ ?

—ନାହିଁ ତ । କହିବାକୁ କେତେ ଡେରି ! ଅଜି କହି ନାହାନ୍ତି, କାଲି କହିବେ । ଅଜି ଖାଲି ଜଣେ କହିଥିଲା—ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ସୁପାରିଶ୍ କରି ତାକୁ ଖଟିଆରେ ରଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଦିନ ।

—କ'ଣ କଲ ? ଅଣା ପଚାରିଲା ।

—ମୁଁ ଅଉ କ'ଣ କହିବି ? ସେ ତ ଡାକ୍ତରଙ୍କ କାମ । ତେବେ ଶୁଣି ମନଟା ଟିକିଏ କେମିତି କେମିତି ହେଲା । ବିଚରା ରୋଗୀଟି ଚୁହିଁ ରହିଥିଲା ।

ସମସ୍ତଙ୍କର କହିବାପାଇଁ ବହୁତ କଥା ଅଛି । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଦିନଟିଏ ହୋଇଥିଲେ ବି ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ଜାଣିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଏଇ ନର୍ସଗୁଡ଼ିକୁ ।—ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ସେବା ଖୋଜନ୍ତି ।

କାହାରିକୁ ତ ଭରସା ଲାଗେ ନାହିଁ—ଅଜଣା ଲୋକର ପରିଚୟ ସବୁବେଳେ ମନକୁ ଭଲ ଲାଗେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ମନର କଥାକୁ ଯେତେବେଳେ ହୃଦୟର ଉଦ୍‌ବେଗ ଭଙ୍ଗୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଦେଖିବାକୁ, ଶୁଣିବାକୁ ଅଉ ଲେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଲାଗେ । କେହି ଯଦି ପରିଚୟ କରିବାକୁ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହେବାକୁ କୌତୂହଳ ନ ଦେଖାନ୍ତା ତେବେ ତ ଜୀବନ ବଡ଼ ଦୁର୍ବହ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ତରୁଣୀ ତାଙ୍କର ଗୋପନ କଥାଗୁଡ଼ିକ ମନରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ଖେଳାଇବା ବେଳେ ପରସ୍ପରକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ।

ସେ ନିଜେ ଏକା ସୁନ୍ଦର—ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ାକ କିଛି ନୁହନ୍ତି । ତା'ର ନିଜର ଦେହ ଭଲ—ଅନ୍ୟମାନେ କିଛି ନୁହନ୍ତି···ତଥାପି ତିନିଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ବନ୍ଧୁତା । ସେଇଠା ମନର ବନ୍ଧୁତା ନୁହେଁ—ଏକାଠି ରହିବାର, ଏକା କାମ କରିବାର ବନ୍ଧୁତା ।

ନିହାରବାଲାର ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟିର କଥା—ସେ ନିହାରକୁ ଚାହିଁଲା କିପରି ? ଜାଣିଥିବ ତ ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ କଥା । ନିହାର ତା'ର ଆଗରେ କେମିତି ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖାଇବ ତହିଁଆର ଦିନ···କେଜାଣି କାଲେ ଦିଗମ୍ବର କଥା ଜାଣିଥିବ । ନିହାରର ବହୁତ ବନ୍ଧୁ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ମନରେ ଖରାପ ଲାଗୁଥିବ ।

କ'ଣ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ପରି ନିହାର ପଚାରିଲା—ଆଚ୍ଛା, ତମକୁ ଚାହାନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।

ଆଶା ଓ ଗୀତା ଏକା ସାଙ୍ଗରେ କହିଲେ—ନା । ଆମେ କାହାରିକୁ ନାଁ କହୁନାହୁଁ ।

—ନାହିଁ ତମ ଚାହାଁ ଲୋକ କେହି ରୋଗୀ କି ଡାକ୍ତର ନାହାନ୍ତି ?

ମୁଣ୍ଡ ଝୁଙ୍କାଇ ଦୁଇଜଣଯାକ ନୀରବ ରହି ଚାହିଁଲେ ନିହାରବାଲା ମୁହଁକୁ । ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଆଶା କହିଲା—ଅନ୍ୟ ଲୋକେ ଆମକୁ ଚାହିଁବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ନଥିବାବେଳେ ଆମ୍ଭଙ୍କର କ'ଣ ହେବ ?

ନିହାରବାଳା ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ କହିଲେ—ବେଶି ଲୋକ ଚାହିଁବା ଯେତିକି ସ୍ୱର୍ଗ ସେତିକି ବି ଦୁର୍ଯୋଗ । ତେବେ ଚାହାଁ ଲୋକ ମିଳିଲେ ଏକୁଟିଆ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

— ଆଶା କହିଲେ—ରୁଚ୍ଛାଂସରେ ମୋତେ ଆଶା ଦେବୀ ଆଶା ଦେବୀ ବୋଲି ସେ ଡାକ୍ତର ପିଲାଟି ଡାକୁଥିଲେ । ମୋତେ ସ୍ୱର ବଦଳି ଲାଗୁଥାଏ । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଏତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ସେଠି ପିଲାଟିଏ ତାଙ୍କୁ ମୋ ନାଁ ଧରି ବାରମ୍ବାର ଡାକବ ।

ନିହାର ପଚାରିଲେ—ଦେଖିବାକୁ କେମିତି ?

—ମନ୍ଦ ନୁହେଁ । ତେବେ ଏମିତି ଯେଉଁ ପୁରୁଷମାନେ ପରିଚୟ କରିବାକୁ ଅଟସ୍ତୁ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ କୋଟି ଜୁହାର !

ବୁଝି ନ ପାରିଲା ପରି ଗୀତା କହିଲେ—କାହିଁକି ? ଠର

—ସେମାନେ ଚାହାଁ ହେବାକୁ ଯେତିକି ବ୍ୟଗ୍ର, ନିଜକୁ ଦେବାକୁ ତହୁଁ ଜଣା ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ ମନକୁ ନ ବୁଝି ଖାଲି ଉତ୍କଣ୍ଠ ହୁଅନ୍ତି । ମନ ଭାରି ଅସ୍ଥିର ।

ଗୀତା କହିଲେ—ସେମିତି ଲୋକ ତ ଭଲ । ଅଧିରେ ଝଡ଼ ଉଠି । ଅଳ୍ପ ଝଡ଼ ତୋଫାନ ପରେ ସବୁ ଥିର । ଅଳ୍ପ ଯେଉଁମାନେ ଧୀରସ୍ଥିର ଠିକ ଠିକ ଚିନ୍ତୁଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ଗଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ, ସ୍ୱର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରନ୍ତି ।

ହସି ନିହାରବାଳା କହିଲେ—ଆଶା ଝୋଳୁଛି ଝଡ଼ । ··· ଅନେକ ଆଶା, ଝଡ଼ ସଂସାର ଘର ଭାଙ୍ଗୁ ନାହିଁ, ଘର ବାନ୍ଧରୁ ନାହିଁ । ଝଡ଼ କାହାର ନୁହେଁ । ସେ ଅପେ ଖାଲି ଧ୍ୱଂସ କରିବାକୁ । ନୀର ପାଣି ଯେତେ କଷ୍ଟ ଦେଲେ ବି କେବେ ଛାଡ଼ଏ ନାହିଁ ।

—ତମ ବିର କେମିତିକୋ·· ଝଡ଼ ନା ଧୀର ପାଣି ?

ନିହାରବାଳାର ମୁହଁ ଉପରେ ଦୁଃଖର ଗମ୍ଭୀର ରେଖା ଫୁଟି ଉଠିଲା । ତା'ର ସବୁ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସ୍ନେହ ସେ ପାଇପାରି ନାହିଁ । ଆଉ ସେ ତାଙ୍କୁ ଏତେଦୂର ଘୃଣା କରୁଥିଲେ ଯେ ନିହାରବାଳା ମନରେ ବଳରାମଙ୍କ କଥା ସ୍ମରିଲେ କ୍ରୋଧ ଓ ପ୍ରତିହିଂସା ଛଡ଼ା ଆଉ କୌଣସି ଭାବ ଆସେ ନାହିଁ ... କ'ଣ ବୋଲି ସେ ଆଜି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିବ ? ଗୀତା ଓ ଆଶା ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ।

ନାରୀର ମନ ଏତେ ଅଦ୍ଭୁତ ଯେ ଅତି ନଗଣ୍ୟ ଜଣେ ଲୋକର ଭଲ ପାଇବା ସେ ପାଇନାହିଁ ବୋଲି କେହି ତାକୁ କହିଦେଲେ ସେ ମନେ କରେ ନିଜକୁ ଦୁଃଖୀ ବୋଲି ।... ଅନ୍ୟ ପଟେ ବଳରାମ ଜଣେ ନଗଣ୍ୟ ଲୋକ, ତାଙ୍କର ଭଲପାଇବା ପାଇପାରି ନାହିଁ କହିଲେ ନିହାରର ସିନା ଅପମାନ ।

ହସି ନିହାରବାଳା କହିଲା— ସେ ମୋତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିବୋଲି ଆସିଛି ।

—ସତେ ! ଏଠି ରହିଥିବ । ସେ ଆସିଲେ ଆମକୁ ଟିକିଏ ଡାକିଦେବ । ଭଲ ପାଉଥିଲେ ତ ନିଶ୍ଚେ ଆସିବେ···ଗୀତା ଓ ଆଶା ପଦକୁ ପଦ ଯୋଡ଼ି ନିହାରବାଳାକୁ କହିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଏକାପରି ଅଦ୍ଭୁତ ଏକାଠିରେ ଚପଳ । ସ୍ୱାମୀ ପାଇ ନ ଥିବା ବେଳେ ଯେମିତି ଅଉ ସ୍ୱାମୀ ପାଇଥିବା ବେଳେ ବି ଠିକ୍ ସେମିତି । କାହାରିକୁ ହିଁ ଆସନ ଦିଆଯାଇ-ପାରେ ନା ।

ବୁଢ଼ୀ ଦୂରର ଆଶା କହିଲା—ମୁଁ ହୋଇଥିଲେ ମୋଟେ ତାଙ୍କୁ ଦିନକ ପାଇଁ ବି ଛାଡ଼ ଅଦନ୍ତ୍ର ନାହିଁ । ଜଳ, ଜ୍ୱାଳା, ଦଣ୍ଡ, ସାନ ଯାହା ହେଉଥାନ୍ତୁ ।

ଗୀତା ଶୁଣି ରହିଲା ଆଶା ମୁହଁକୁ । ହସି ଆଶା କହିଲା—ନିହାର ଲୁଚାଇଲେ ବି ସବୁ କଥା ମୁଁ ବୁଝିଛି ।

ନିହାରବାଲା ମୁହଁ ମଉଳି ଗଲା । ତା'ର ଗୋପନ କଥା-ଗୁଡ଼ିକ ଫିଟିଯିବା ଯୋଗୁଁ ନୁହେଁ । ନିଶ୍ଚୟ କେହି ହିଂସାପରାୟଣ ଲୋକ ନିହାର ବିଷୟରେ ପ୍ରଚାର କରୁଛି । ଡାକ୍ତରଖାନା ରୋଗୀଙ୍କୁ, ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ କହୁଛି ଯେ ନିହାରବାଲା ସ୍ୱାମୀ-ପରିତ୍ୟକ୍ତା ।

ଏଇଟା ତ ନାରୀର ଭୂଷଣ ନୁହେଁ । ଯେ କେହି ହେଉ, ତାକୁ ଛାଡ଼ିଯାଇଛି ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିଲେ ଭାରି ଲଜ୍ଜା ହେବାର କଥା ।

ୱାର୍ଡର ମଇଳା ଅନ୍ଧାରରେ କ୍ଳାନ୍ତ ଦେହଗୁଡ଼ିକ ବିଛଣାରେ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ । ହସି ଗୀତା ଆଶାକୁ କହିଲା—ନିହାରକୁ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥିବ ଏମିତି ଅନାଥପରି ନିଅଙ୍ଗୀ ମଠରେ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ । ...ଆଶା କହିଲା ନିହାର, ଏକୁଟିଆ ରହିବା ଆଉ ବର ସାଙ୍ଗରେ ରହିବା ଭିତରେ କି ପ୍ରଭେଦ ?

ଦୁଃଖଭରା କଣ୍ଠରେ ନିହାର କହିଲା—ଆକାଶରେ ତାରା ନ ଥିଲାବେଳେ ଯେମିତି ଜହ୍ନ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ନାହିଁ, ସେମିତି ତାହାର ସାଙ୍ଗରେ ରହିଲେ ମନରେ କୌଣସି ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ରହିପାରେ ନାହିଁ...ପାଖରେ ଥିବା ଲୋକଟି ତମ ମନ ଭିତରୁ ସବୁ ଅଭାବ ଏମିତି ହରିନିଏ ।

—ତାହିଁ ଆଜିକୁ ତ ସେମିତି ଲାଗୁ ନାହିଁ ।

ଯୋତା ନ ପିନ୍ଧିବା ଯାଏ ଯେମିତି ପାଦଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ଅଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମିତି ନିଜର ଲୋକ

ନ ଥିବାଯାଏ ମଣିଷ ଅପରର ଅଭାବ କେବେବେଳେ ମନରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଧାରଣା କରିପାରେ ନାହିଁ...ତମେମାନେ ସିନା ମିଛଟାରେ କିଛି କଥା ଗୁଡ଼ାଏ କହୁଛ । ସବୁଥିବ ଯେ ତମେମାନେ ବଡ଼ ସରଳ ।

ଗୀତା ଓ ଅଶା ଦୁହିଙ୍କ ମନରେ ହଠାତ୍ ଉତ୍ସାହ ଦେଖା-ଦେଲା । ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସ୍ନେହ ପ୍ରୀତିରେ ରିକ୍ତ ନୁହନ୍ତି । ନନ୍ଦାବଉଳାଙ୍କ ପରି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ନନ୍ଦାବଉଳା ପଚାରିଲେ—ତମେମାନେ କହୁନାହଁ...ନିଶ୍ଚେ ତ କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଉଥିବ ? ଭଲ ପାଇଲାବେଳେ ତୁମେ କ'ଣ ବୁଝି ନାହିଁ ଭଲ ପାଇବାର କି ମୂଲ୍ୟ ?

ଗୀତା କହିଲା—ଭଲ ପାଇଲେ ଦୁଃଖ ଅର୍ଜିବା ଖାଲି ସାର । ଲୋକ ଅସିଲାବେଳେ ଯେତିକି ସୁଖ ଦେଇଥାଏ, ଗଲାବେଳେ ତହିଁରୁ ଅଧିକ ଦୁଃଖ ଦେଇଯାଏ ।

ଅଶା କହିଲା—ନାହିଁ, ସେମିତି ନୁହେଁ । ଆସିଲାବେଳେ ସେ କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ଅଜାଡ଼ି ଦେବ ବୋଲି କହୁଥାଏ କିନ୍ତୁ ଗଲାବେଳେ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ସେ ଦୁଃଖ ଦେବାକୁ ଆସିଥିଲା...ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି ନାରୀ ଜୀବନର ଦୁଃଖ ।

ନନ୍ଦାବଉଳା ପ୍ରତିବାଦ କରି କହୁଥିଲେ—ହଁ, ଦୁଃଖ ହେଲେ ବି ଭଲ ନ ପାଇଲେ କିନ୍ତୁ ସୁଖ ଲାଗେ ନାହିଁ...କହି ନିଜର ହାତଟିକୁ ଅରୁ ହାତରେ କୃପିଟରେ ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହୁଥିଲେ

—କେହି ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି ଦୁଃଖ । ମଣିଷକୁ ଭଲ ପାଇ ହୁଏ ନାହିଁ ।

—ଆଉ କାହାକୁ ଭଲ ପାଇବ ?

—ମଣିଷକୁ ଭଲ ପାଇବ ତ । ତା' ଛଡ଼ା ଆଉ ବାଟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେହି ମଣିଷ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯାଆନ୍ତି —ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଯୋଗ...ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସି ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ପୁଣି ଭଲ ପାଇବାକୁ ହେବ ।

—କିଏ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବ ? କାହିଁକି ଅବା ଭଲ ପାଇବ ? ଭଲ ପାଇବା ଖୋଜି ଖୋଜି ଶେଷରେ ରୋଗୀଙ୍କୁ... ଗୀତା ହସିଲା ।

ଆଶା କହିଲା—ନିହାରର ଚେଷ୍ଟ ସର୍ଜନ । ସେ କାହାକୁ ହେଲେ ଭଲ ପାଇବ । ଭଲ ମଣିଷ ନ ମିଳିଲେ ରୋଗୀଙ୍କୁ । ଆଉ ରୋଗୀ ନ ମିଳିଲେ ମୁର୍ଦ୍ଦାରକୁ । ନିହାରର ଭଣ୍ଡାର ସବୁବେଳେ ପୂରି ରହିଥିବ ।

ଶୁଣିକି ହସ ହସି ନିହାର କହିଲା—ତ'ଣ କହିବା ଭଉଣୀ, ତମମାନଙ୍କର ପାଇବାର ଆଶା ଅଛି ବୋଲି ସିନା ତମେ ଭଲ ଝରସ ରଖି ପାରୁଛ । କିନ୍ତୁ ଯେ ସାର ହରାଇଛି, ଆଉ ହରେଇ ସାରି ପାଇବ ବୋଲି ଆଶା ରଖିନାହିଁ, ତା' ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ସମାନ —ଜୀଅନ୍ତା ଓ ମଲା ମଣିଷ, ଭଲ ଆଉ ଖରାପ ମଣିଷ...ଡାକ୍ତର-ଖାନା ରୋଗୀ ବି ।

ନିହାରର କଥାର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଆଜି ଦୁଇଟି ନାରୀଙ୍କୁ ଅଭିଭୂତ କରିଥିଲା ।

ଦୁଃଖୀ ସମସ୍ତଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା ଖୋଜେ । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ବିକଳ କରନ୍ତି ।

ତହିଁ ଅରଦିନ ସକାଳେ ନହାରବାଲା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଦେହଣ୍ଟୁଳେଲେ ତାହାର ଅଖି ଆଗରେ ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟିର ବିଦାୟ ବେଳା ଅଙ୍କି ହୋଇଯାଉଥିବ—ଯେବେ ତାକୁ ବିଦାୟ ଦେଉଅନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ସେହି ଦିନ ସେ ଯିବ । ସେ ଝଟିଅଟି ଖାଲି ପଢ଼ିବ ।

ନହାରବାଲା କୌଣସି ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଦେଖି ପାରୁ ନ ଥିବ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ । କୌଣସି ଲୋକର ଆସିବା ଯିବା ସେ ଦେଖି-ନାହିଁ । ତା'ର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା—ସମସ୍ତେ ଯେ ଯେଉଁଠି ଅଛନ୍ତି ଥାଆନ୍ତୁ । ତାଙ୍କର ମନ ନ ହେଲଯାଏଁ ସେମାନେ ଯିବେ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନାର କେଉଁଣା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତାହାର ଡରିଦିଏ । ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟିକୁ ବିଦାୟ କରିଦେବ—ଏହାନୁଭୂତରେ ଲୁଚିଲେବେଳେ ତାହାର ମନ ଉପରେ ସେହି ରୋଗୀଟି ଗଳଦଳର ଛୀଣ ସ୍ମୃତିରେଖାଟିକୁ ଗଭୀର କରି ଅଙ୍କି ଦେଉଥିବ ।

ସେ କଏ ନହାରବାଲା ଜାଣେ ନାହିଁ । ସେ ହୁଏତ ନହାରବାଲାର ଚେହେରା ପାଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏମିତ ପରସ୍ପର ଅଜଣା ଲୋକଟି ନହାରବାଲାକୁ ଅନ୍ୟମନା କରିଥିଲା ।

ଇଏ କ'ଣ ପ୍ରେମ ? —ଯାହାକୁ ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ନର୍ସର ସ୍ପର୍ଶ…ନୁହେଁ ତ । ସେ ରୋଗୀ ନ ହୋଇ ହସ୍ପିଟାଲକୁ ଆସିଥିଲେ ଆଉ ନର୍ସ ହେବାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ନିହାର ସାତ ଯାଇ ନ ଥିଲେ ସେମାନେ ଅବା କାହିଁକି ଭେଟାଭେଟି ହୋଇଥାନ୍ତେ !…କିନ୍ତୁ ନୁହେଁ ସେ ।

ସିଷ୍ଟରଙ୍କ କୋଠରୀ ଭିତର ଦେଇ ନିହାରବାଳା ଓ୍ୱାର୍ଡ ଭିତରକୁ ପାଦ ପକାଇଲାବେଳେ ତା'ର ପାଦଟି ରହିଯାଇଥିଲା । ତେଇଶ ଆଉ ଚବିଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ଦୁଇଟି ଅପଲକ ଆଖିରେ ତାକୁ ଚାହିଁଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ପରିଚୟ ନିହାରବାଳା ଅର୍ଜନ କରିଛି । ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଠିକଣା ଜାଣେ ନାହିଁ—ମଣିଷର ମଣିଷ ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ ।

ହାତରେ ଥର୍ମୋମିଟର ଇତ୍ୟାଦିର ତାଲିକା ଧରି ନିହାରବାଳା ତାହାର କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ରୋଗୀ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ନାଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ, ନିଃଶ୍ୱାସ ଗଣିବାକୁ ଓ ଦେହର ଉତ୍ତାପ ମାପିବାକୁ ନିହାରବାଳା ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲାବେଳେ ତା'ର ମନଟି ଉତ୍ସୁକ ଓ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହୁଥାଏ ସେହି ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟିକୁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକର ନାଡ଼ି ଓ ନିଃଶ୍ୱାସ ପରୀକ୍ଷା କଲାବେଳେ ନିହାରବାଳାର ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠୁଥାଏ । ସେ ବେଳେ ଏମିତି ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ କାମ ଭୁଲେ ଅପର ପୁରୁଷଙ୍କ ହାତ ଧରି ତାଙ୍କର ନାଡ଼ିର ଗତି ଆଉ ନିଃଶ୍ୱାସ ପରିମାଣ ଗଣି ନ ଥିଲା… ଲୋକେ କହନ୍ତି ସେ ଦେହରେ ଦେହ ବାଜିଲେ, ହାତଟି ହାତକୁ ଛୁଇଁଲେ ପରସ୍ପର ହୃଦୟ ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ ହୁଏ ।

ଏହି ଭଲ ପାଇବା, ଏଇ ହୃଦୟ ବନିମୟର ଆଲୋ ଥିବାର ବୃଦ୍ଧଙ୍କୁ ତରୁଣୀ ଓ ସୁନ୍ଦରୀ ନାରୀ ତା'ର ଜୀବନ୍ଧା କରିବାକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚୁଛ ।

ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ସେ ଚିହ୍ନିଥିଲ । ରୋଗରେ ପଡ଼ି, ରୋଗର ପ୍ରକାଶକୁ ଦେହରେ ଦେଖାଇ ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଦେହରୁ ଭଲ ପାଇବାର ବଜୁଳି ହରାଇଛନ୍ତି । ବୟସ ବେଶି ନୁହେଁ । ତା'ର ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ରେ ବୁଢ଼ାଠାରୁ ଯୁବକ ବେଶି । ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ଚିହ୍ନି ନିହାର ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରିଥିଲ—ଖାଲି ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଏତେ ରୋଗ କ'ଣପାଇଁ ହେଉଛି ? କାହାରିକୁ ପଚାରିବାକୁ ସାହସ ହେଲ ନାହିଁ ।

ତା'ର ତା କ'ଣ ଯାଏ ଆସେ ? ରୋଗୀର ବୟସ ନେଇ ପଚାରିବା ଶିଷ୍ଟାଚାରବହିର୍ଭୂତ । କିନ୍ତୁ ସମାଜର ଶିଷ୍ଟାଚାର ହୃଦୟର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଲୁଚାଇ ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । ନାଡ଼ିର ଗତି, ନିଃଶ୍ୱାସର ସଂଖ୍ୟା ଆଉ ରକ୍ତଚାପର ମାପ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀର କାଗଜ ଉପରେ ଅଙ୍କିଲବେଳେ ନିହାରବାଳା ବହୁତ ବେଳ ଚିହ୍ନି ରହେ । ରୋଗୀର ନାଁ ଆଉ ବୟସ ଇଂରାଜୀରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପଢ଼ି ସ୍ମରଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

କାମ ଏଲେଖ କରିବାକୁ ରୋଗୀଙ୍କୁ ନମ୍ବରଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନିବା ସହଜ । ଛୋଟରୀ ଭିତରେ ଦୁଇଧାଡ଼ି ଖଟ । ପ୍ରତି ଧାଡ଼ିରେ ଆଠଟି କରି ଖଟିଆ । ଏଇ ଷୋଳ ଜଣ ତା'ର ଅତିଥି । ନୂଆ ଜୀବନର ଆରମ୍ଭରେ ଏଇ ଷୋଳଟି ରୋଗୀଙ୍କର ପରିଚୟ ଓ ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କରିବାକୁ ନିହାରବାଳାର ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ।

ମନକୁ ମାନିଲା ପରି ଓ ମନକୁ ପାଇଲା ପରି ସେମାନେ ନୁହନ୍ତି । ଘଣ୍ଟାକେତେରେ କିଏ କେଉଁଠୁ ଆସି ଖାଲି ବସିଥିବା ଯୋଗୁଁ ନିହାରବାଳା ସଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ କରିଥିଲେ ।

ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ମନରେ ନିହାରବାଳା ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୋଟିଏ ରୋଗୀ ପାଖରୁ ଅନ୍ୟଟି ପାଖକୁ ଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ମୁହଁକୁ ଚାହେଁ, ନାମକୁ ଦେଖେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକର ମୁହଁ ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଇବା ଦେଖାଏ ନାହିଁ । ଚକିତେ ଆଖି ଉଦାସ । କେତୋଟି ବା ନିର୍ଲିପ୍ତ । ପୁଣି ଏଠି ସେଠି ଗୋଟିଏ ନିହାରକୁ ଭଦ୍ରଦିଏ—ନିହାର ଦେଖିଛନ୍ତି ନାସ୍... ସୁନ୍ଦର ନାସ୍ ।

ଅପରର ଆଖିରେ କାମନାର ବ୍ୟଗ୍ରତା ଦେଖି ତା'ର ହାତଟିକୁ ହାତ ଭିତରେ ଧରି ତା'ର ମୁହଁଟିକୁ ଚାହିଁ ରହିବା କେତେ ମଧୁର ଓ କଷ୍ଟକର—ଅନୁଭବୀ ବିନା କେହି କହିପାରିବ ନାହିଁ ।

ସେଇ ରୋଗୀଗୁଡ଼ିକଙ୍କର ନାଡ଼ି ଦ୍ରୁତ ହୁଏ । ନିଃଶ୍ୱାସ ଜୋର ହୁଏ । ଆଉ ହୁଏତ ଦେହର ଉତ୍ତାପ ବଢ଼ିଯାଏ ।

ଯାହା ହେଉଛି ବୃଦ୍ଧିପାଇଲା ସେଇଠି ଏକାଠି କରି ରୋଗୀର ଚିକିତ୍ସାରେ ନେଇଥିବାବେଳେ ନିହାରବାଳା ଆପଣା ମନକୁ ପଚାରୁଥିଲେ—ରୋଗପାଇଁ ନୁହେଁ, ମନର ଉପଚାର ପାଇଁ ଏଇ ରୋଗୀଟିର ସବୁ ଜିନିଷ ତ ଭଲ ··କେମିତି ସେ ପଚାରିବ ଏଇ ରୋଗୀମାନଙ୍କର କଥା ।

ସିଷ୍ଟରଙ୍କ ଚୋଟପ୍ରେ ଅଡ଼େ ଚାହିଁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନର୍ସର ମନରେ ଏଇ ଯେଉଁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଆସିଛି, ତା'ର ଉତ୍ତର କେମିତି ମିଳିବ··· ପଚାରିବାକୁ ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଜଣେ ପଚାରୁଥିଲା—ଜ୍ୱର କେତେ ଉଠିଲା ?

ନିହାରବାଳାର ଗାଲ ଉପରେ ରକ୍ତିମ ଛଟା ଅଙ୍କି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ଆଖି ଉଠାଇ ଚାହିଁଥିଲା ରୋଗୀଟିର ମୁହଁକୁ । ସେଇ କାମନାସିକ୍ତ ଆଖି ଦୁଇଟି ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ନିହାରବାଳାର ଉତ୍ତର ··ନିହାରର ନିଃଶ୍ୱାସ ରୁଦ୍ଧ ହେବାର ଉପକ୍ରମ କରୁଥିଲା । ସେ ଚାର୍ଟଟି ଧରି ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ଆଗକୁ ।

ଏମିତି ଯଦି ସକାଳୁ ଅନ୍ୟର ଭଲ ପାଇବା ଉପରେ ଦିନଟା ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ତ ଜୀବନଟା ନିଶ୍ଚୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ହେବ—ପୁଣି ସେମିତି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ନିହାରବାଳାର ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତଙ୍କର ମନରେ ନ ହେଲେ ବି କେତେକଙ୍କ ମନରେ ଏଇ ନୈଶ ପ୍ରୀତିର ତରଙ୍ଗ ଉଠାଇବ, ସେଥିରେ ନିହାରବାଳା ନର୍ସ କପାଳ ସ୍ୱଭାବରେ ଦାୟୀ ! ତା'ର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା···ସେ ହେଲେ ଅସୁନ୍ଦର ହୋଇଥାନ୍ତା ! ତାକୁ ଦେଖି କାହାର ମନରେ କାମନାର ଝଡ ଉଠନ୍ତା ନାହିଁ । ତେବେ ସିନା ନିହାରବାଳା ରୋଗୀକୁ ରୋଗୀ ଭାବରେ ଦେଖି ତାହାର ସେବାଯତ୍ନ କରିପାରନ୍ତା ।

ଏମିତି କେତେ ପ୍ରକାରର ନୂଆ ଭାବନାର ବୋଝ ବୋହି ନିହାରବାଳା ତେଇଶ ନମ୍ବର ବେଡ଼ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ରୋଗୀଟିର ଆଖିରେ କାମନା ନାହିଁ—କାକୁତି । ବୟସ ବି ତୋଳ ସେ ବୃଦ୍ଧ । ନିହାରବାଳା ଆସି ତା'ର ହାତଟିକୁ ଧରିବାକୁ ହାତ ବଢ଼ାଇଲାବେଳେ ସେ ପଚାରିଲା—କିଛି ବୁଝିଲେ ମୋ କଥା ?

—ନାହିଁ । କେହି ତ କିଛି କହୁ ନାହାନ୍ତି ଆପଣଙ୍କ ପିତା ଦେଖିବେ । ଆପଣ ଯଦି ଭଲ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ତେବେ ଆପଣଙ୍କୁ ଭୟ କାହିଁକି ଏଠୁ ବିଦାୟ ଦେବ ?

—ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି, ଏଇ ଓ୍ୱାର୍ଡରେ ଦ'ଟା ଗୋଟାଏ ଜାଗା ଖାଲି ହେବ । ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ମୋର । ସିଭିଲ୍ ସର୍ଜନଙ୍କ ସୁପାରିଶ୍ ନେଇ ରୋଗୀ ଆସୁଛନ୍ତି । ଆପଣ ଟିକଏ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ନାହିଁ ?

ନିହାରବାଳାର ମନେ ପଡ଼ିଲା···ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଦିନ ବିଷୟରେ । ନିହାର ଦେଇଥିବା ଉତ୍ତର ଆସି ରୋଗୀଟିର କାନରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ସେ ଅସ୍ୱସ୍ତି ହୋଇ ଚାହିଁରହିଲା ସେହି ରୋଗୀଟିକୁ । ଧୀରେ କହିଲା—ମୁଁ କହିଲେ କେମିତି ହେବ ? ସେ କ'ଣ ମୋ କଥା ଶୁଣିବେ ?

—ମୁଁ ଜାଣେ ସବୁ କଥା । ଆପଣ କହିଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ହୁଅନ୍ତା । ଅନ୍ୟର ସୁବିଧାପାଇଁ ଆପଣ ନିଜର ମାନ ଅପମାନକୁ ଏତେ ବଡ଼ ସ୍ଥାନ ଦେବେ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବି ନ ଥିଲି ।

ରୋଗୀଟି ନିହାରକୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରିଦେଇଛି । ସିଷ୍ଟର କେଉଁଠି ଚାହିଁଦେଲେ ପୁଣି ଆସି ବିରକ୍ତ ହେବେ । ପାଖର ବେଡ଼ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ବିଛଣାରେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ସେ ବେଶ୍ ଶୁଣୁନାହାନ୍ତି ଭଳି···ହେଇ ନିଶ୍ଚୟ ଏଇ କେଉଟିକୁ ନିହାର ବିଷୟରେ କହିଛନ୍ତି । ସେ ସବୁ ଖବର ରଖିଛନ୍ତି ।

ନିହାର କଣେଇଁ ଚାହିଁଲା । ତା'ପରେ ସାଧାରଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—ମୁଁ ନୂଆ ଲୋକ । ତାହାଙ୍କୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନେ ନାହିଁ । କେହି ମୋ ନାଁରେ କୁତ୍ସା ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଥିବ । ଆପଣ କରନ୍ତୁ କ'ଣ ?

—ଏଇ ବୁଝର କଥା । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଝଗଡ଼ା ଦେଉନାହିଁ । ଏତେ ନେହକୁ ପୋଷିଲେ କଷ୍ଟ ଦୁନିଆ ହେବ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ହୃଦରେ ଲୀନ ନ ହୋଇ ଦେହକୁ ଦେଖିବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଲୋକଟି ତରୁଣ । ତରୁଣ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନେଉଛନ୍ତି । ସାଧାରଣ ବିଷୟକୁ ସେ ଖାଲି ନିଜର ସ୍ୱତଃପ୍ରବଣତାରେ ଗୋଟାଏ ସମସ୍ୟା ବୋଲି ମନେ କରି ସେଥିରେ ବ୍ୟସ୍ତ ବିବ୍ରତ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ତାହାର ହାତଟିକୁ ନିଜ ହାତରେ ଧରି ନିହାରବାଳା ଚାହିଁରହିଲେ ତଳକୁ । ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ନିହାରର ମନ ଭିତରେ ବହୁତ ବିଷୟ ବୁଝିବାର ଇଚ୍ଛା ଦୂରି ବୁଲୁଥିଲା···ସେଇ ଜଣେ ରୋଗୀ । ସେଇ ତାକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ନିହାର ବିଷୟରେ ମତ ଧାରଣା ନ ଆଣି ନିହାରକୁ ନିଜଠାରୁ ବଡ ବୋଲି ବ୍ୟବହାରରେ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ।

ନିହାରବାଳା ରୋଗୀଟିର ଅଚିହ୍ନା ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଚିହ୍ନିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ତା'ର ଅଙ୍ଗରେ ଥିଲା ବିନତ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ପ୍ରୀତି ନ ଥିଲା । ସେ ନିହାର ଠାରୁ କାମ ନେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ତା'ର କଥାରେ ସରଳତା ନ ଥିଲା ।

ତା'ର ପରିଚୟ ଜାଣିବାକୁ ନିହାରବାଳା ଟିକେଟ ଉପରେ ଆଖି ପକାଇଲେ । ହୃତରେ ସେ ଭଲ ହୋଇଗଲେଣି । ନାଡ଼ିର ଗତି ଧୀର । ଦେହରେ ତାପ ନାହିଁ । ନିଃଶ୍ୱାସରେ କ୍ଷିପ୍ରତା ନାହିଁ । ସେ ମନକୁ ମନ କହୁଥିଲେ—ବୋଧହୁଏ ଯିବ···ସଦାନନ୍ଦ ଦାସ । ଲେଖିବା କାମ ସାରିଦେଇ ନିହାରବାଳା ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ଭାରି ଦୟା । ଅତି ଅକିଞ୍ଚନ ଲୋକକୁ ଆପଣ ବଡ଼ ବୋଲି କହିପାରନ୍ତି···କହୁ କହୁ ବୁଝିଗଲା ତରଳ ନମ୍ର ରୋଗୀ ଯାଙ୍କୁ ।

ସେଟି ଶୁଣି ହୋଇ ରହିଲେ । ସେ ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ଶୋଇବାର ଛଳନା କରୁଥିଲେ । ଏହି ଲୋକ ସମସ୍ତ ହୃଦୟର

ବେଡ୍ । ବୟସ୍କ ବୃଦ୍ଧ, ତରୁଣ ବୃଦ୍ଧ, ପ୍ରୌଢ଼ । ଦୁସାଧ୍ୟ ରୋଗ ସବୁ ଦିଶୁଛନ୍ତି । ସେ ଚାହାନ୍ତି ଯେ ନୀହାରବାଳା ତାଙ୍କୁ ନିଦରୁ ଉଠାଇ ତାଙ୍କର ଖବର ବୁଝିବ ।

ଆଶା ଓ ଗୀତାଙ୍କର କଥା ନୀହାରର ମନେ ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ କହୁଥିଲେ ଯେ ରୋଗୀମାନେ ବଡ଼ ଅଭଦ୍ର···ଏଇ ଚବିଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ତାଙ୍କର ସବୁ ଜଣେ ।

ଟିକିଏ ହଲଚଲ ହୋଇ ନୀହାରବାଳା ରୋଗୀର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ଭାବିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗାଇବ । ପୁଣି କ'ଣ ଭାବି ସେ କିଛି ନ ଦେଖି ଆଗ ଦିନର ହିସାବ ଅନୁସାରେ ରୋଗୀଟିର ଟିକେଟ ପୂରଣ କରିଦେଇ ସେଠୁ ଧୀରେ ଚାଲିଗଲା···ଶୋଇଥିବା ଲୋକେ ଶୋଇଥାନ୍ତୁ ।

ସେ ଚାଲିଯିବାର ଟିକିଏ ପରେ ଭଦ୍ରଲୋକଟି ଆଖି ମେଲିଲେ । ସଦାନନ୍ଦ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ଆଜି ନର୍ସ ଦେଖା ହେଲା ନାହିଁ । ଆପଣ ଶୋଇଥିଲେ ବୋଲି ସେ ସେମିତି ଲେଖି-ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

—ଭାରି ଅଧମ ଲୋକ ତ । ଦୁଷ୍ଟ ବଦ୍‌ମାସ୍ କହିଲେ ଲୁକ କ'ଣ ହେବ ? ଏମିତି କ'ଣ ରୋଗୀର ସେବା କରାଯାଏ ? କହୁଥିଲି ପରା ଏଇ ନୀହାରବାଳା ଭାରି ଗେଡ଼ ।

ସଦାନନ୍ଦ ମୁହଁରହୁଲ··ହସି ସେ କହିଲେ—ମୁଁ ତ ବହୁତ ଦିନାବେଳେ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସାଧ କଲେ ଯାଇ ହସ୍‌ପିଟାଲ ଛାଡ଼ିବ । ସେ ଏମିତି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।

—ଆପଣ ଶୋଇପଡ଼ିଲେ ପରା !

—ଶୋଇଲେ କ'ଣ ହେବ ? ମୋତେ ଚିହ୍ନିଛି ବୋଲି କ'ଣ ନୀହାରବାଳା ମୋର କାମରେ ହେଳା କରିବ

ଆପଣମାନଙ୍କର ସରଳ ମୁହଁ ଦେଖି ସେ ଛଟକ ଖାଉଛନ୍ତି । ନନ୍ଦାରଙ୍କୁ ଶାସନ ନ କଲେ ସେ ଉତ୍ପାତ କରିବ···ଅଶୁ ସେ ।

ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ରୁ ଫେରିଯାଇ ନନ୍ଦାରବାଲା ମନ ଭିତରେ ଟକୁଥିଲା । ହେଡ଼୍ ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି ଗୋଟାଏ ଝପଦ । ଗୋଲମାଲିଆ ଲୋକଟାଏ ପରି ଜଣାପଡୁଛନ୍ତି ।

କାଲେ ସେ ସିଷ୍ଟରଙ୍କୁ କହିବ, ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଜଣାଇବ··· ତା'ର ଦେହ ରୋଗ ଟାଣିପାରେ । ଏମିତିସ୍ଥଳରେ ଠିକଠ ପୂରଣ କରିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ ।

କହିଦେଇଛନ୍ତି ତ, ଏବେ ଅଉ ଉପାୟ କ'ଣ ! ଭେତର ବ କଥାଟା ନନ୍ଦାରବାଲା ମନ ଭିତରେ ଗୋଲମାଲ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ।

ଓଃ, ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଏତେ ପ୍ରକାରର ମଣିଷ ଆସନ୍ତି ! ଭଲ, ରୋଗ, ଟଣ୍ଡା ଓ ଉନ୍ମାଦ···ସେ ଅଧି ଦୂଅର ମାଟରେ ବରୁ ରୋଗୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ କଣପଟର ସେ ରୋଗୀଟିକୁ ଚାହିଁଲା । ବଇଣା ଉପରେ ବସି ସେ ବୃଦ୍ଧାଜଚନ୍ଦ୍ର ବଦାନଦବାବୁଙ୍କୁ ।

ନ ଗଲେ ନ ଚଳେ । ଏଇ କଣ୍ଠାଳିଆ ରୋଗୀଗୁଡ଼ାକ ମୋଟେ ଦୂରେଇ ହୁଅନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ବଡ଼ ପ୍ରୟୋଜନ । ଅଉ ହେଉ ହେଲେ ବି ମାନଙ୍କର ସନ୍ତୋଷ ନାହିଁ । ଲୋକଟି ସାଙ୍ଗରେ ରହା ନ କଲେ ସେ କେତେ ଝମେଲା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ।

ରୋଗୀଟିର ଗମ୍ଭୀର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ବସ୍ତୁ ନ କରି, ମୁହଁରେ ଭଲକ ହସ ଖେଳାଇ ନନ୍ଦାରବାଲା ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଗେଇଗଲା । ଲୋକଟିର ମୁହଁରେ କ୍ରୋଧ ଓ ଅଭିମାନ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ନନ୍ଦାରବାଲା ଯାଇ ତା'ର ଖଟିଆ ପାଖେରେ ଠିଆ ହେଲା । ସେ ପଚାରିଲେ ସଚିନ୍ତରେ—କ'ଣ ?

—ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଭୁଲ କରନ୍ତୁ ।

ସ୍ୱଗତ ଉତ୍ତର ଦେଇ ସେ କହିଲେ—କେତେ ଠିକ୍ କହିଥିଲେ ଯେ ଅଜ ଭୁଲ୍ ହୋଇଗଲା !

ହଠାତ୍ ହସ ହସି କହାରବାଲା କହିଲା—ଆପଣ ଶୋଇ-ଥିଲେ । ଶୋଇବା ଲୋକକୁ ଉଠାନ୍ତି ନାହିଁ...ନିଜ ଲୋକ କେହି ଉଠାଇଲେ ଅବା ଉଠାଇପାରେ...କହି କହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ସେଇ କଥା କେଇପଦ ଭିତରେ ଥିଲା ଦୁହିଁଙ୍କ କଥାର ପରିସମାପ୍ତି । ସେହି ସ୍ୱରର ଝଙ୍କାରରେ ଥିଲା ମନର ଅଭିମାନ ଆକୁଳତା ଓ କ୍ଷମାପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଖାଇବା ଜିନିଷର ପିଠାପରି, ଭଲ ଜିନିଷ ଲୁଚିବାର ଚେଷ୍ଟା ମାତ୍ରକେ ଯେ, ସେହି ଝିଅଟିର ଆଖି ଆଗରେ କହାରବାଲାର ସେହି ଲମ୍ବା ମୂର୍ତ୍ତି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟର ଅବତାରଣା ଅନେକ ଥର ହେଉଛି ଗୋଡ଼ ପାଖକୁ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ।

ମନ ଭିତରୁ ସମସ୍ତ କୋଠର ଉଦ୍ବେଗ ଦୋହଲି ହୋଇଗଲା । ସେ ଚାହିଁ ରହିଲେ କହାର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ । କହାର ତାଙ୍କୁ ମୁହଁ ଚାହିଁଥାଏ ।

ତାଙ୍କର ଲଜ୍ଜା ଲାଗୁଥିଲା ଭୁଲ ହାତରେ କହାରର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖୁଥାନ୍ତେ । ହାତ ଦୁଇଟି ଚେଷ୍ଟା ଦେଉଥିଲେ । ସେହି ଓଡ଼ିଆ ରମଣୀଙ୍କ ମନରେ, ମୁହଁ ଅନ୍ଧାରରେ କହାରବାଲାର ମାନରକ୍ଷା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ନିଜର ଅସାମର୍ଥ୍ୟ ତାଙ୍କର ପାଖକୁ ଲେଖିଛି ଅଛି । କହାରବାଲାର ହୃଦୟରେ ଆଉ କୌଣସି କଥା ନାହିଁ । ସେ ଚାହିଁରହିଥାଏ ତାଙ୍କୁ

ନମ୍ବର ବେଗୀ ଅଙ୍କୁ—ତା'ର ବି ସେଇ ଅପଲକ ଚାହାଣୀ । ନହାରବାଲା ପ୍ରଭୁ ନୁହେଁ—ସେ ବକା ।

—ମୋର ତ ଭୁଲ୍ ହୋଇଥିବ । ମୁଁ ଶୋଇପଡ଼ିଲି । ସେଥିରେ ଦୋଷ କ'ଣ ହେଲା ଯେ । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ତ ସକାଳେ ଶୋଇବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ...ପୋଷାକ କ'ଣ ମିଳିନାହିଁ କି ?

—ହଁ, ମିଳିଛି ଯେ, ପିନ୍ଧିଲେ ଲୁଗ ଭେଳ ଦିଶୁଛି । ସିସ୍ଟର ଗାଳି ଦେଇଛନ୍ତି ଅଜ । ଉପର ଓଳିଠାରୁ ପିନ୍ଧିବି...ଖୁବ୍ ଡେରି ହେଲେ କାଲି ସକାଳଯାଏ ।

—ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକରେ ଲେପ କ'ଣ ? ସେ ବି ତ ଚେକ୍ ଭଲ ଦିଶେ ।

ଅଭିମାନ ଭରା ନହାରବାଲା ପଚାରିଲା—ଭଲ ଦିଶେ ? ...ଆମେ ତ ପିନ୍ଧି ଆରଶିରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଦିଶୁଛି ।

—ନାହିଁ, ଭଲ ଦିଶିବ । ପିନ୍ଧି କରି ଆସ, ଦେଖିବା । ତମେ ଏକାବେଳକେ ନୂଆ, ନା !...ଆଉ କ'ଣ ଯିବ ନାହିଁ ଘରକୁ ?

—ଘର କାହିଁ ? ଘର ହେଲେ ଯିବା ସ୍ତ୍ରୀ...କହି ନହାରବାଲା ତାଙ୍କର ମୁହଁ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣି ହସ୍ତ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—ସିସ୍ଟର ଗାଳି ଦେବେ ।

—ସାହସ କର । ସିସ୍ଟର ନ କହିବା କଥା ତ ନାହିଁ । ସେ ସବୁବେଳେ ଥିବେ...ଅସିବ । କଥା ହେବା । ମୁଁ ତମର ଜବର ଲୋକ ।

ଅଖି ଟେକି ନିହାରବାଲା ଚାହିଁଲା ସେହି ରୋଗୀଟି ଆଡ଼େ ।

—ଚିହ୍ନିବ କାହିଁକି ? ମୋତେ ତୁମେ ଦେଖିନାହଁ ଦିଗମ୍ବରବାବୁ କବିରାଜଙ୍କ ଦୋକାନରେ ? ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଯାଏ ।

ନିହାରବାଲା ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ତ ମାତ୍ର କେଇଦିନ ହେଲା ଦିଗମ୍ବରବାବୁଙ୍କ ବସାକୁ ଆସିଥିଲା । ଇଏ ତ ଆସି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିଛନ୍ତି । ଦେଖିଲେ କେମିତି !

—ଦିଗମ୍ବରବାବୁ ମୋର ବନ୍ଧୁ । ସେଇ ମୋତେ କହିଥିଲେ ତୁମ କଥା । ତୁମର ଆସିବାର କଥା ଥିଲା । ସେଠି ଅସୁବିଧା ହୋଇଥିଲେ ତୁମେ ମୋର ଘରେ ରହୁଥା'ନ୍ତ ।

ନିହାରବାଲା ଚାହିଁ ରହିଲା ତାଙ୍କର ମୁହଁକୁ । ନିହାର ଜୀବନେ ଆସି ଏମିତି ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତଙ୍କର [illegible] ମିଳେ [illegible] ବହୁତ ଟିକାଲି ଅତି ଜଟିଳ ରୋଗୀ ଦିଗମ୍ବରବାବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ··· ଏ ବି ହୋଇଥାନ୍ତେ ଜଣେ ଅନ୍ନଦାତା ।

ଅତି ଅନୁତପ୍ତ ସ୍ୱର ବେଡ଼ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି କହିଲେ— ମୋର ବଡ଼ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଯେ ତୁମେ ଆସିଲବେଳକୁ ମୁଁ ଏଠି ଡାକ୍ତର-ଖାନାରେ ରୋଗୀ । ଏବେ ଅଛ କୋଉଠି ?

ତାଙ୍କର ମୁହଁ ଉପରେ ଅଙ୍କି ହୋଇଯାଇଥିବା ଯନ୍ତ୍ରଣାର ରେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଚାହିଁ ନିହାରବାଳା କହିଲା—କାହିଁକି, ଆମର ହଷ୍ଟେଲ ଅଛି ।

—ତେବେ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିବ ?

ନିହାରବାଳା ଚାହିଁ ରହିଲା ତାଙ୍କର ମୁହଁକୁ । ସେଇ ମୁହଁ, ଅଖି, ଓଠ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ କାହାଣୀ,

ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ପୁରୁଷର ପ୍ରୀତି—ପ୍ରେମ ର ନୁହେଁ ଲାଳସା ।

ଗର୍ବର ଅଭିମାନରେ ନିହାରବାଳା ଭଦ୍ରୁଳ—ଅସୁବିଧା ହେଉନାହିଁ । ହବୁବେଳେ ସବୁ ସୁବିଧା ମିଳେ ନାହିଁ । ଛାଉ ନ ଗୋଟିଏ କେତେ ଅବା ସୁବିଧା ପାଇବ ?

ନିହାର ଧୀରେ ଧୀରେ ଫେରିଗଲ । ଆଉ ଯେମିତ ତା'ର ଶୁଣିବାର କିଛି ନାହିଁ । ତା'ର ମଧ୍ୟ କହିବାର କିଛି ହେଉ ନାହିଁ ।

ତା'ର ମନ ଭିତରେ ବାରମ୍ବାର ସେହି ଚେକ୍ ନମ୍ବର ସେଗୀଟି ଅପି ତା'ର ସଦ୍ଦିଚ୍ଛ ନେକ ହୁଏ, ଦନମ୍ବର କବିରାଜଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ହୁଏ, ନିହାରବାଳାର ବନ୍ଦୁ ଖା-ପ୍ରସ୍ତାବ ଅବେଦନଭାସ୍ୱ ହୁଏ ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ । ଘରିଚ୍ଛୁର ବ୍ୟବଧାନ ହେଉଛି ଦେହର ବ୍ୟବଧାନ···ନିହାରକୁ ଯାଇଥାନ୍ତେ, ଯାଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ତୃଷ୍ଣା ଜୀବନ ନିହାରକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିଥିବ । ଅନ୍ତଃପୂର୍ଣ୍ଣା ହୋଇ ସେ ଅନ୍ତ୍ୟ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜାଣିବାର ଦରକାର । ସମସ୍ତେ ଯେପରି ନିହାରବାଳାର ଯୌବନ ଉପରେ ତାଙ୍କର କାମନା-ବହ୍ନିର ସ୍ପର୍ଶ ଆଣି ଦିଅନ୍ତି ଲଗାନ୍ତି···ଏଇ କି ସେଥିଭିତରୁ ଜଣେ···କିଏ ସେ ? ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ନିହାର ଯାହା ବୁଝିଥିଲା ସେ ତାକୁ କେହି ଚିହ୍ନନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଯେପରି ଇଚ୍ଛା ସେପରି ନେଇପାରିବ । ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନତାରେ କେହି ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରିବ ନାହିଁ···ସବୁ ରୂପାଇ ଯେମିତ ଖାଲି ତା'ର···କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ତାକୁ ଭଲ କରି ଦେଖିଥିବା ଲୋକ ? ତାଙ୍କୁ

ପରତନ୍ତ୍ରର ଶୃଙ୍ଖଳରେ ତା'ର ଛୋଟିଆ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ବାନ୍ଧି ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ?

ମୁକ୍ତି ନାହିଁ । ସରିତାର ଲୋକ ନ ଥିଲେ ଅବା ମୁକ୍ତି ମିଳନ୍ତା । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ନ ଦେଉଣୁ ଏଇ ଲୋକଟି ଅପି ହୋଇ ନ ଥିବା ପରତନ୍ତ୍ରର ଭିନ୍ନମନ୍ତ୍ରରେ ଅଧିକାର ଦେଖାଉଛି··· ନିହାରବାଳା ସମସ୍ତଙ୍କର ।

ସଭଟେର ଜୀବନ ସାର ଦୁଣୀ ! କୁଥାଣ୍ଟାରେ ସେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଖୋଜି ଖୋଜି ଡାକ୍ତରଖାନା ନର୍ସ ହୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାଧୀନତା କାହିଁ ? ଇଏ ରୋଗୀ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଆଗରୁ ପରିଚୟ ହୋଇଥାନ୍ତା । ରୋଗୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଅଜ ପରିଚୟ ହେଲା ।

ଏଇ ତେବେ ନିହାରବାଳାର ଶେଷ ପରିଚୟ ! କିଣକର ଅଶ୍ରୁ ଲୁହ ସେ ଅଜ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଶ୍ରିତ । ଡାକ୍ତରଖାନାର ରୋଗୀ ନିହାରବାଳା ଠାରୁ ଅନେକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ।

ନିହାରବାଳା କୁଲଗଳ ପରେ କହୁଥାଉ ନ ଥିବା କଥାଗୁଡ଼ାକର ବୋଝ ସେ ପାଖ ରୋଗୀଟିକୁ କହୁଥିଲେ—ତା' ନାଁ ହେଉଛି ନିହାର । ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ଅତି ଦୁଷ୍ଟ ଓ କୁଟିଳ ଲୋକ । ସେ ବିନା କାରଣରେ ନିହାରବାଳାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛି ।

—ସତେ ? ଏତେ ଖରାପ ଲୋକଟାଏ ! ଇଏ ତ ଖରି ଭଲ ।

—ଭଲ ଲୋକ ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶତ୍ରୁ । ଯିଏ କୌଣସି କଥାରେ ପ୍ରତିବାଦ କରେ ନାହିଁ ତା'ର ସବୁଥିରେ ଦୋଷ । ପୁଅ କଥାରେ ବାପ ମା ଅଉ କୁଟୁମ୍ବଙ୍କର ସମର୍ଥନ । ବିଚାରି ଏକୁଟିଆ ହୋଇଯାଇଛି ।

ସଦାନନ୍ଦ ବୁଝିହି ରହିଲା ପାଖ ରୋଗୀଟିର ମୁହଁକୁ । ସେଇ ଲୋକଟି ଗୋଟିଏ ସର୍ବଜ୍ଞ । ଏତେ କଥା ଜାଣନ୍ତି ସେ ! ସ୍ୱର ଉତ୍ସାହରେ ପଚାରିଲେ—ଆପଣ କ'ଣ ଆଗରୁ ଜାଣି ନ ଥିଲେ ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ବୋଲି ?

—ନା । ଦିଗମ୍ବର ମୋତେ ସିନା ଖବର ଦେଇଥାଆନ୍ତା । କାଲି ସେ ଗଲାପରେ ମୁଁ ଜାଣିଲି ।

ଦିଗମ୍ବର ତାଙ୍କର କ'ଣ ହୁଅନ୍ତି ?

—କିଛି ନୁହେଁ । ନିଜର ଲୋକ ଯେତେବେଳେ କିଛି ନ ହୁଅନ୍ତି, କିଛି ନ ହେଉଥିବା ଲୋକ ସେତିକିବେଳେ ନିଜର ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ଦିଗମ୍ବର ନ ଥିଲେ ଇୟାର ବହୁତ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥାଆନ୍ତା ।

ହସ୍ପିଟାଲର ଡାକ୍ତରମାନେ ଧାଡ଼ି ଲଗାଇଲେଣି । ଏଣିକି ସମସ୍ତେ ନିୟମ ଶୃଙ୍ଖଳା ମାନିବେ । କେହି କାହାର ଖଟଣାକୁ ଯିବେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜର ଖଟଣାରେ ରହିବେ ।

ନିହାରବାଲା ବଡ଼ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଅଚ୍ଛା ଗୋଟାଏ ଓ୍ୱାର୍ଡ ତା' ଭାଗ୍ୟରେ ପଡ଼ିଲା ଯେ ଓ୍ୱାର୍ଡ ଭିତରକୁ ଯିବାର ବାଟ ବନ୍ଦ । ଗୋଟାଏ ରୋଗୀ ମନକୁ ଟାଣୁଛି । ଅଉ ଜଣେ ସେମିତ ଡେଉଁଛି । ଜଣେ ଭାବୁଥିବ, ନିହାର ତା'ର ଉପକାର କରିପାରିବ । ଅଉ ଜଣେ କହୁଥିବ, ସେ ନିହାରବାଲାର ଉପକାରୀ ଲୋକ । ଜଣେ ବନ୍ଧୁଜନ—ଅଉ ଜଣେ ଗୁରୁଜନ ।

ଚାମ ଶିଖିଲବେଳେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲା ଦେଖିବାକୁ ନିଜର ଲୋକ କେବେ କେହି ନ ଥାନ୍ତି, କେଉଁଠି ବି ହେବ ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଲାକୁ ଶାସ୍ତି ଦେବାକୁ ସତେ ଯେପରି ସେମାନେ ଜଗୁଆଳ ହୋଇ ପହଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ।

ଡାକ୍ତରମାନେ ଆସିଲା ପରେ ନର୍ସମାନେ କାମ ଦେଖାଇବାକୁ ଲାଧ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମରେ ଠକିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ରୋଗୀଙ୍କର ସେବାପାଇଁ ଯେତିକି ଆୟୋଜନ ହୋଇଛି, ସେତିକି ତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଦରକାର ! କାମ ଜାଣି ନ ଥିବାରୁ ସହଜ କାମ ଢୋଲ ସବୁ ଗ୍ଲେଟ କାମ ନିହାରବାଲାର କାମ ତାଲିକାରେ ରଖାହୋଇଛି । ବାରମ୍ବାର ଆସି ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ବୁଝିବା ଦରକାର ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଭିତରେ ନ ହେଲେ ବି ଡାକ୍ତର-ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ବହୁତ ଉତ୍ସାହ ଏଇ ନୂଆ ଲେଡିଗୃହିଣୀ ବିଷୟରେ । ଗୁଜୁଅଁଡି ଖବର ହୋଇଛି ଯେ ନିହାରବାଲା ଘର କେତେ ଜଣ ଡାକ୍ତର-ଖାନାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।—ଉତ୍ସାହୀ ଲୋକେ ତାଙ୍କର ଖବର ନେବାକୁ ବୁଲାନ୍ତି ।

ଗୀତା ଓ ଆଶା ଯାହା କହୁଥିଲେ, ସେଇଟା ବି ନିହାର ବିଷୟରେ ଏକାବେଳକେ ନିର୍ଭୁଲ ନୁହେଁ । ତରୁଣ ଛାତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ଓ ସଙ୍କୋଚଭରା ବ୍ୟବହାର ପାଇଲେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି ଅସ୍ୱରସାଦ କ୍ୟାସ୍ୱ ।

ନିହାରବାଲା ମୁହଁକୁ କେହି ଚାହିଁଲେ ସେ ଆଖି ତଳକୁ କରେ ନାହିଁ ଲଜ୍ଜାରେ । ନିର୍ଭୀକ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟ ଚାହାଣୀରେ ଚାହିଁ ସେ ତାଙ୍କର କଥାର ଉତ୍ତର ଦିଏ । ଅଥଚ ଏଇ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସେମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବ କରିବା କଥା, ଅଥଚ କରୁଥିଲେ ବି ।

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଆସିଛନ୍ତି । ନିହାରବାଲା ଟିକିଏ ନିଜ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ନେଲା ।

ଦେଶର ଆଉ ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ନିଜର ଲୋକଙ୍କର ଭଲ ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ହେଉଛି ଉତ୍ତମ ଚରିତ୍ରର ଲକ୍ଷଣ । ଆଉ ପର ମଣିଷଙ୍କର ଭଲ ପାଇବାର ବିରୋଧ କରିବା ହେଉଛି ସେହି ସବୁ ଦେଶର ଲୋକ-ଦେଖାଣିଆ ପ୍ରମାଣ ।

ଆଉ ଯେ ଅନ୍ୟ ଲୋକର ଭଲ ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥନ କରିଗଲା, ସେଇ ହେଉଛି ଦୁଶ୍ଚରିତ୍ର ଓ ବିଦେଶୀ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ।

ତେଣୁ ହସିଲ ନିହାରବାଲା ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଛି । ଲୋକମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାହାର ମନ ମିଶିଲା ନାହିଁ—ଏତିକି ହେଉଛି ତା'ର ଦେଶହୀନତାର ପ୍ରମାଣ । ନାନାଅଡ଼୍ ଲାଞ୍ଛିତ ହୋଇ ସେ ସ୍ଥିର କରିଥିଲା ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ଭଲ ପାଇବ—ଭଲ ପାଇବା ଲୋକଙ୍କୁ ଆଉ ଭଲ ନ ପାଇବା ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ।

ତା'ର ତ ଆଉ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ମନକୁ ସେ ବୁଝାଇ ଦେଉଛି ଯେ ଏତିକି ହେଉଛି ମଣିଷ ଜୀବନର ସଫଳତା ଆଉ ବିଫଳତା ଉପରେ ଉଦାର୍ । ବୁଆରେ ମନଟାକୁ ନିଜ ବନ୍ଧନରେ ଲଗାଇବା ଅଶାନ୍ତି ଯେତିକି, କଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ।

ଜଣେ ଜଣେ ହୋଇ ଆସି ନିଜର ଅଧିକାର ଦେଖାଇ ନିହାରବାଳାକୁ ନାନାପ୍ରକାରର କଥା ପଚାରନ୍ତି… । ସଂସାରର କାଇଦା କଟକଣା ସେ ଛାଡ଼ି ଆସିଛି । ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନରେ ସେ ନୂଆ କରି ଛୋଟିଆ ଛୋଟିଆ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ପରାଧୀନତାର ବନ୍ଧନ ଚିହ୍ନିବ ।

ନିହାରବାଳାର ସମସ୍ତ ସମ୍ବାଦ ଏଇ ଦିନ ଦୁଇ ତିନିଟା ଦିନରେ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇସାରିଛି । ତା'ର ଦରଖାସ୍ତ ପାଇବାରୁ ତା'ର ବୟସ, ଯୋଗ୍ୟତା, ଠିକଣା ସବୁ ସେମାନେ ସଂଗ୍ରହ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ ସେମାନେ ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ ନିହାରବାଳା ଚରିତ୍ରହୀନା । ଚରିତ୍ରହୀନାର ଲାଜ ସଙ୍କୋଚ ନ ଥାଏ । ତା'ର ବ୍ୟବହାରରେ କୌଣସିପ୍ରକାରର କଟକଣା ନ ଥାଏ ।

ତେବେ ସେ ଏତେ ଗମ୍ଭୀର କାହିଁକି ! ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଆପଣାଛାଏଁ ସହଜ ଓ ସରଳ ଭାବରେ ସବୁ କଥା କହୁନାହିଁ କାହିଁକି ! ସେ କ'ଣ ଖୋଜୁଛି ଅନୁନୟ ବିନୟ···ତା'ର ତ ସେ ଅଧିକାର ନାହିଁ ।

ଏତା କାରଣରେ ନିହାରବାଳା ପାଖଦେଇ ସେମାନେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହେଲାବେଳେ ନିହାରବାଳାକୁ ଚାହିଁ ଦେଉଥିଲେ—ସେ ପ୍ରତିବାଦ କରୁଛି କି ନାହିଁ ଦେଖିବାକୁ । କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତର ଛଳନା ଦେଖାଇ କାମର ପେନେ ଧରି ସେମାନେ ନିହାରବାଳାକୁ ଶୁଣା ଥାଇ ନ ଥାଇ ହେଉ କଥା କହୁଥିଲେ । ନିହାରବାଳା କହୁଥିବ ପ୍ରତିବାଦ କରି କହିବ ବୋଲି—ଏମିତି ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଲେ କେହି କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇପାରେ ନାହିଁ ।

ପୁଣି ବା କହିବ କାହିଁକି ? ଯିଏ ଯାହା ମନରେ ନେଇ ଅଛନ୍ତି···ଅଛିଥାଆନ୍ତୁ । ଯୁବତୀର ଯୌବନ ଲେଉଟିଲେ ହେଲେ ନିର୍ଗୁଣ, ଦୋଷହୀନ ହୋଇ ଏଇ ସଂସାର ଦରଅକୁ ପାରି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁକୁ ନିହାରବାଳା ଚାହିଁ ରହୁଥିଲା । ତା'ର ଆଖିରେ କ୍ରୋଧ ନାହିଁ, କୌତୂହଳ ନାହିଁ । ତା'ର ବ୍ୟବହାରରେ ପ୍ରତିବାଦ ନାହିଁ, ଅବା କେମିତି ଅମଙ୍ଗଳ ନାହିଁ ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ସବୁ ଅଳି ଅନୁରୋଧ ଭିତରେ, ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରେମର ନିବେଦନକୁ ମନରେ ଧରି, ସେଥିପ୍ରତି କୌଣସି ଉତ୍ସାହ ବା କୃତଜ୍ଞତା ନ ଦେଖାଇ ନିହାରବାଳା ଡାକ୍ତରଖାନାର କାମ କରିଯାଉଥିଲା···ଖାଲି ସେଇ ତେଇଶ ଆଉ ଚବିଶ ନମ୍ବର ବେଡ଼ଟା ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ସଙ୍କୁଚିତ ହୁଏ । ସେଇମାନେ ଯାହା ମନରେ ଗାର ପକାଇଥିଲେ । ସେଇ ଦୁଇ ଜଣ ନିହାରବାଳାକୁ ସଚେତନ କରିଥିଲେ ।

ରୋଗୀ ଦେହରେ ହାତ ଦେବାକୁ ନିହାରବାଳାକୁ ଅଡୁଆ ଓ ସଙ୍କୋଚ ଲାଗୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଗାଧୋଇ ଦେବା ତା'ର କାମ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ।

ପ୍ରଥମ କରି ପାଣି ଗାମୁଛା ଆଉ ତଉଲିଆ ହାତରେ ଧରି ସେ ଗୋଟିଏ ରୋଗୀ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା—ସେତିକି ହେଉଛି ରୋଗୀର ସମସ୍ତ ସେବାର ପରିସମାପ୍ତି । ରୋଗୀ ତ ହାତରେ ଖାଏ । ସମସ୍ତେ ଖାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ହାତରେ ଗାଧୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

—ପୋଛିଆଣୁ ହେବ ପରା ?

—ହଁ, ଜ୍ୱର ଟେମ୍ପ କମୁଛି । ଦ'ଦିନ ହେଲାଣି ଦେହରେ ପାଣି ବାଜି ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଳା ଚାହିଁ ରହିଲା ରୋଗୀଟିର ମୁହଁକୁ । କେମିତି କ'ଣ କରି ସେ ତାକୁ ଓଦା ତଉଲିଆରେ ପୋଛି ଦେବ । ସ୍ୱଚ୍ଛ, ଏଇଟିକି କାମ ଦେ ନ ଥାନ୍ତା, ତେବେ ନର୍ସ କାମ ସେତେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

ପରେ ଭିତରୁ ପିଅର ଚାହିଁଥିଲେ ନିହାରବାଳା କ'ଣ କରୁଛି ଜାଣିବାପାଇଁ । ଦେଖିଲେ ନିହାରବାଳା ରୋଗୀ ପାଖରେ ଠିଆ

ହୋଉଛନ୍ତି । ହସି ନିଜକୁ କହିଲେ—ଏତକ ବୁଝିବାକୁ ଏମାନେ ଅସମର୍ଥ । ମନରେ ଏତେ ପର-ଆପଣା ଜ୍ଞାନ ।

ସେ ନିଜେ ଅସି ରୋଗୀଟିର ସେବା କଲେ । କୌଣସି ବିକାର ନାହିଁ । ସତେ ଯେପରି ନିଜର ହାତ ସେ ଧୋଉଛନ୍ତି ।

ନିହାରବାଳା ପ୍ରଶଂସା କରି ନ ପାରି ମୁଗ୍ଧ ଚାହାଣୀରେ ଚାହିଁଥିଲ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ । ଦେଖିଲେ କେହି ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସେବାରେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ମୁଗ୍ଧ ହେବେ । ନିର୍ଲିପ୍ତ ହୃଦୟରେ ସେ ସ୍ଥାନ, ଅବହେଳିତ ଓ ଲାଞ୍ଛିତର ସେବା କରିପାରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଦେହରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ମନରେ ଦେବତ୍ୱ ।

ଠିକ୍ ନିଜର କୋଳରେ ରୋଗୀଟିକୁ ପୋଛପୋଛି କରି ଈଶ୍ୱର ପଚାରିଲେ—କେମିତି, ଭଲ ଲାଗିଲା ?

ରୋଗୀଟିର ମୁହଁରେ କୃତଜ୍ଞତା । ତା'ର ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ଅଳେ । ଭଙ୍ଗା ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ।

ନିହାରବାଳା ବୁଝିଥିଲ କହୁଛ ତୋଲ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଯେ ଏତେ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ଭାବରେ ସେବା କରିବା ତା'ର ମନରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ରୋଗୀ ଦେହର ଦୋଷ ହୋଇଥିବା ମଇଳା ପାଣିକୁ ପାତ୍ରରେ ଧରି ଯେତେବେଳେ ସେ ଦେଖିଥିଲ ଯେ ତା'ର ସେହି ଉଦ୍ଧତ ଲୋକ ଦୁଇଟି ନିହାରବାଳାର ଦ୍ୱିଧା, ସଙ୍କୋଚ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ସେହି କାରଣରେ ମୁହଁ ଉପରେ ଦୃଢ଼ତା ଦେଖାଇ ଯିଶୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଫେରିଲା ।

ଏଇ ହେଉଛି ତା'ର ଜୀବନ । ଗୁଡ଼ାଏ ଲୋକ ତାଙ୍କୁ ଟେ
କାରଣରେ ଭଲ ପାଇବେ—ତା'ର ମନକୁ ନୁହେଁ, ତା'ର
ଦେହକୁ । ଆଉ ଗୁଡ଼ାଏ ଲୋକଙ୍କୁ ନିହାରବାଲା ନିଜେ ଭଲ
ପାଇବ ଖାଲି ବାଧରେ, ନିଜ ଜୀବିକାର ଉପରୋଧରେ ।
ଗୋଟିଏ ପାଖେ ତା'ର ଦେହ ଆଉ ପାଖେ ତା'ର ମନ···ଏତେ
ହେଲେ ଠିକ୍ ଚାଲିଛି ଯାଆନ୍ତା ! ଭାବିବାର କଥା ନୁହେଁ । ଏତେ
ହେଉଛି ମଣିଷର ସାଧନା । ନ ମିଳିବା କଥାକୁ ମିଳିଛି ବୋଲି
ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେଉଛି ଜୀବନର ଚରମ ସାଧନା···
ସେବାର ପ୍ରାଣ ।

ବାରମ୍ବାର ଔଷଧ ନେଇ ବହୁତ ରୋଗୀଙ୍କ ପାଖରେ ଛୁଟି
ହେଲାବେଳେ ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ହାତରେ
ଧରିଥିବା ଔଷଧ ଉପରେ ଆଖି ପକାଏ । ରୋଗୀ ପଚାରେ—କ'ଣ
ଖାଇ ପିଇ···ଇସ୍, ଯେତେ ଔଷଧଗୁଡ଼ାକ ।

—ବେଶି ଖରାପ ନୁହେଁ । ଖାଇ ଦିଅ । ଦେହ ଭଲ
ହୋଇଯିବ ।

ରୋଗୀ ପାଟି ଫେଇ କରେ । ଆଉ ନିଜକୁ ଖରାପ ଲାଗୁଛି
ପର ନିହାରବାଲା ଏଠି ଚପି ଧରି ହାଣରେ ଚିକିତ୍ସାକୁ ଠି
ରୋଗୀ ପାଟିରେ ଔଷଧକୁ ଢାଳି ଦେଇ ଅପଲକ ହୋଇ ଚା
ରହେ···ଟିକେ ପରେ ପଚାରେ—ଖୁବ୍ ଖରାପ ଲାଗିଲା ନା ?

—ସେତେ ଖରାପ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତମେ ବଡ଼ ଖୁବ୍ ଭଲ ।

ନିହାରବାଲା ମୁହଁ ଉପରେ ରଙ୍ଗ ହେଉଥିବା । କେତେ
ଦିନ ପରେ ଏଇ ଅଶାନ୍ତିତ, ଅନାକାଙ୍କ୍ଷିତ ରୋଗୀଗୁଡ଼ିକ ତା
ଏଇ ସମ୍ବାଦ ଆଣି ଦେଉଥିନ୍ତି—ତାହାର ମଧ୍ୟ କେତେକ
ଗୁଣ ଅଛି ।

କୃତଜ୍ଞତାଭରା ଚାହାଣୀରେ ନିହାରବାଳା ଚାହିଁବେ ସେହି ଅପରିଚିତ ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ।

ନିହାରବାଳା ଭୁଲିଯାଏ ନିଜର ବୟସ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଚରିତ୍ର । ସମାଜର ଲାଞ୍ଛନା, ସମସ୍ତଙ୍କର ଶତ୍ରୁତା ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟପାଇଁ ହେଲେ ବି ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଉଠେ ଗୋଟିଏ ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନ—ମଣିଷର ମଣିଷ ସାଙ୍ଗରେ ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ହୁଏ ଏମିତି ସେବା ଭଲପାଇଲେ । ଦେହର ରୂପ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଯୌବନପାଇଁ ନୁହେଁ । ସେତେବେଳେ ଭୁଲିଯାଏ ଯେ ସେ ଗୋଟିଏ ନାରୀ ।

ନିହାରବାଳା ଫେରିଆସେ । ପୁଣି ସେହି ସିଷ୍ଟରଙ୍କ ଓଠରୁ ତା'ର ସେହି ପରିଚିତ ରୋଗୀ ଦୁଇଟିଙ୍କ କଥା ଶୁଣେ । ସେମାନଙ୍କୁ ହେଲେ ସେ ସେହି ପ୍ରକାରର ସେବା ଦେଇ-ପାରନ୍ତା । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ହେଲେ ନିହାରବାଳା ନାରୀ ରୂପରେ ନୁହେଁ, ମା କିମ୍ବା ଭଉଣୀ ରୂପରେ ଦେଖା ଦେଇ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ସେବାର ନୈବେଦ୍ୟ ଦେଇପାରନ୍ତା ।

ବାରମ୍ବାର ଭାବନ୍ତି ତାଙ୍କରି ପାଖକୁ ଯିବ ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ପରିଚୟର ସଙ୍କୋଚ ନିହାରବାଳାକୁ ଦୂରରେ ରଖି ଦେଇଛି । ଅପରିଚିତ ଲୋକେ କେତେ ସହଜରେ ନିଜର ହୋଇପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପରିଚିତ ଲୋକେ ସବୁ ସୁବିଧା ଥିଲେ ବି ଦୂର ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ସିଷ୍ଟର ଆପଣା ମନକୁ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହୋଇ କହୁଥିଲେ—ଅଣତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ଭଲହେବ…ଖାଇ ସାରିଲେ ।

ନିହାରବାଳା ଜମା ଶୁଣୁଥିଲା—ସେ ଠିକ୍ ଜାଣିଥିଲା । ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ସବୁଦିନର ସେହି ବ୍ୟଥା-କାତର, ସେହି ବାବୁଲେଖର ମୂର୍ତ୍ତିଟି ନାଚି ଉଠିବ…ସେ ଭୁଲିଯିବ ।

ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ବି ତାଙ୍କର ପାଖକୁ ନିହାରବାଳା ଯାଇପାରନ୍ତା ନାହିଁ । ଗଲେ କ'ଣ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ କହିବ ? ଏତେ କଠୋର ହୋଇ ସେ ଅପ୍ରିୟ କଥା କହିପାରିବ ନାହିଁ ।

ହସ୍ପିଟାଲରୁ ଗଲାବେଳେ ନିହାରବାଳା ତା'ର କୋଠରୀ ଭିତରୁ ସଦାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା—କାଲି ଦେଖା ଆଉ ଆଜି ମେଲଣି । ଦିନକର ପରିଚୟ, ଦିନକର କଥା କାହିଁକି କେଜାଣି ମନଟାକୁ ଚଞ୍ଚଳ କରୁଛି ··ସତେ ଯେପରି କେଜାଣି କେତେ ଦିନରୁ ଚିହ୍ନା ।

ସେ ଯାହା ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ ଆଉ ଫେରିଲାବେଳେ ତାଙ୍କୁ ନିହାରବାଳା ଦେଖିବ ନାହିଁ । ଟିଫିନ୍ କାରିଅରରେ ତାଙ୍କର ଖାଇବା ଜିନିଷ ନୂଆ ହୋଇଛି । ···ଡିସ୍କର ବାରମ୍ବାର ଚାହିଁ ଯାଉଛନ୍ତି । ସେ ଖାଇ ପାରିଲେ ତାଙ୍କୁ କହିବେ ।

କେତେ ଦୟା ତାଙ୍କର ! ସେ ନିଜେ ବି ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ ରୋଗୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ହୋଇନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିବାପାଇଁ ତା'ର ଅଧିକାର ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସଂସାରରେ ରୋଗ ଆଉ ଦୁଃଖର ଅଧିକାର ଠାରୁ ଭଲ ବଡ଼ ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ଅଛି । ସେଇଟା ହେଉଛି ସୁପାରିସର ଅଧିକାର, ବଡ଼ ମଣିଷଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ଓ ସାହାଯ୍ୟର ଅଧିକାର । ଧନ ଦଉଲତ୍, ରୋଗୀ, ଦୁଃଖୀ ସେହିପରି ସୁହୃଦର ଅବସ୍ଥା ନ ଥିଲେ ବିଶେଷ ସୁବିଧା ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଦଶେ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ଯାଇପାରିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତା'ପାଇଁ ହୁକୁମ ନାହିଁ—ସେ ରହିବ ।

ନିହାରବାଳାର ସେହି ମମତାହୀନ ଆଖି ଦୁଇଟି ଛଳ ଛଳ ଦିଶିଲେ । ସେ ତା'ର ନୂଆ ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ କିଛି ପାଇବାର ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ।

ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ କ୍ଲାସ । ପଢ଼ିବାକୁ ହେବ । ଏଇ ଘଣ୍ଟାକ ଭିତରେ ନିଜର ସମସ୍ତ କାମ ଶେଷ କରି ଆସିବାକୁ ହେବ । ବିଶ୍ରାମ କେହି ନେବେ ନାହିଁ । ବିଶ୍ରାମ ଯେତେ ଅବଶ୍ୟକ ଥିଲେ ବି କାମ ଶିଖିଲାବେଳେ ଓ କାମ କଲାବେଳେ ମନର ଅନ୍ୟମନସ୍କତା ଦୂର କରିବାକୁ ସତେ ଯେପରି ସମସ୍ତେ କାମର ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ଫର୍ଦ୍ଦ ତିଆରି କରି ଦେଇଛନ୍ତି···କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଆଘାତକୁ ମନ ଉପରୁ ଲିଭାଇ ଦେବାକୁ ।

ଠିକ୍ ଯେମିତି ଔଷଧ ପାଣିର ଗନ୍ଧ ହାତରେ ଲାଗିଥିବା ସବୁ ରୋଗୀଙ୍କର ଦେହର ଦାଗକୁ ପୋଛି ଲିଭାଇ ଦେଇଛି, ଠିକ୍ ସେମିତି ନିଜ କାମ-ତାଲିକା ମନ ଉପରୁ ସବୁ ପ୍ରକାରର ଦାଗ ଲିଭାଇ ଦେବ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଟେମ୍ପରେଚର ନିହାରବାଳାର ଡ୍ୟୁଟି ହେଉ ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ଶଯ୍ୟାରେ ଥିଲା । ସେ ପରଖ କରି ଦେଖିଥାନ୍ତି ବୃଦ୍ଧ—ଏଥରେ କ'ଣ ଡାକ୍ତରଖାନାର ବିଛଣା ଖାଲି ହୁଏ ? ଆଉ ଜଣେ ନୂଆ ଲୋକ ଆସିବ ।

ମନ ଭିତରେ ସେହି କୌତୂହଳ ପୁଣି ଥରେ ଉଠିଥିଲା ନୂଆ ରୋଗୀଟି ବିଷୟରେ । ସଦାନନ୍ଦ ଜାଗାରେ କିଏ ଆସିବ ? ଯିଏ ବା ଆସିବ, ସେ କ'ଣ ଠିକ୍ ସେମିତି ସଦାନନ୍ଦ ପରି ନିହାରବାଳାକୁ ମନେ ପକାଇଦେବ ଯେ ସେ ଜଣେ ସାଧାରଣ ନର୍ସ ନୁହେଁ, ସେ ଜଣେ ଅସାଧାରଣ ନାରୀ ।

…ନା, ପାରିବ ନାହିଁ । ଦୁଇ ଜଣ ମଣିଷ କେବେହେଲେ ସମାନ ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସମାନ ହେଲେ ବି ସମାନ ଲାଗନ୍ତି ନାହିଁ । ସେହି ବିଛଣାରେ ପୁରୁଣା ଲୋକ ବଦଳରେ ନୂଆ ଲୋକ ଆସିବ । …ହଁ, ସେ ନୂଆ ।

ନୂଆ ଲୋକ ପର ପରିଚୟ କରିବ । ନିହାରବାଲାକୁ ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ଦେଖିବ । ନୂଆ ପରିଚୟର କୌତୂହଳରେ ହୁଏତ ପାଖର ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀକୁ ପଚାରିବ—ଇଏ କିଏ ?

ତା'ର ପାଖରେ ନିହାରବାଲା ସଙ୍କୋଚ କରିବ ନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେବିକା ସ୍ତରରେ ତାକୁ କେବଳ ରୋଗୀ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ବୋଲି ସେ ଭାବିବ ନାହିଁ । ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିବା ପରେ ସେଇ ହେବ ପ୍ରଥମ ରୋଗୀ ।

ନାରୀସୁଲଭ କୌତୂହଳରେ ନିହାରବାଲା ଆସିଲାବେଳେ ବୁଝିଥିଲା—ନୂଆ ଲୋକ ଜଣେ ଶୋଇଛି…ସତେ ତ ନିହାରବାଲାକୁ ପୁରୁଣା ପରିଚୟର ସ୍ମରଣିକା ଦେବ ନାହିଁ ।

ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ନିହାରବାଲା କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ରୋଗୀମାନଙ୍କର ନାଡ଼ି, ନିଶ୍ୱାସ ଓ ଜର ଦେଖିବା କାମ ସହଜ ହୋଇଗଲାଣି । ସେ ରୋଗୀ ପରେ ରୋଗୀ ଶେଷ କରି ତେଇଶ ନମ୍ବର ବିଛଣା ପାଖରେ ଯାଇଁ ଠିଆ ହେଲା…ନୂଆ ଲୋକଟି ଶୋଇଛି ।

ନୂଆ ଲୋକ ତ । ତା'ର ଏବେ ମାସ୍ତୁଲ୍ ଦରକାର କ'ଣ । ଜଣାପଡ଼ୁଛି ସୁସ୍ଥ ଲୋକ ପରି । ଚବିଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି ହସି ଇସାରାରେ କହିଲେ—ସେ ଶୋଇଛି । ନିହାରବାଲା ଚଟି ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି ଚବିଶ ନମ୍ବର ପାଖକୁ ଆସିଲା । ବିଛଣାକୁ ଲଗି ଠିଆ ହୋଇ ତାଙ୍କର ହାତଟିକୁ କଅଁଳ ଭାବରେ ନିଜ ମୁଠା

ଭିତରକୁ ନେଇ ଧୀରେ କହିଲା—ଆଜ ସକାଳ ୯ଟା ଓ ଉପର ୯ଟା ଦୁଇ ଥରର ମାପ ନିଆଯିବ ।

ସେତିକି କଥାରେ ତାଙ୍କର ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଖର ହୋଇଆସିଲା । ଓଠ କୂଳରେ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟଭରା ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ପ୍ରକୃତ ରୋଗୀପରି ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଶୋଇ ରହିଲେ ।

ନିହାରବାଳା ଚାହୁଁଥିଲା ତାଙ୍କୁ କହିବାକୁ—ଏତିକ ହେଉନ୍ତି ନର୍ଭସ ଭଲ ପାଇବା । ଏତିକ ଡର ନ ଥିଲା ବୋଲି ସେ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲେ । ଏବେ ତାଙ୍କପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ନିଜର ସ୍ୱବନାର ମାପକାଠିପାଇଁ ନିହାରବାଳାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥିଲା ରୋଗୀଟି ।

ପାଟିରେ ଥର୍ମୋମିଟର ଦେଇ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ନିହାରବାଳା ହାତ ଘଣ୍ଟିକୁ ଚାହିଁଲା । ଆଉ ଏଣେ ଆଉ ହାତରେ ଘଡ଼ିକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି·· କହିବାର କ ହଲିଲେ ହେବାର ସୁବିଧା ନାହିଁ । ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ।

ଭଦ୍ର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇ ନିହାରବାଳା କହିଲା—ରୋଗୀମାନେ ହଲଚଲ୍ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଜର ଦେଖା ହେଉଛି ।

ରୋଗୀଟିର ଆଖି ଦୁଇଟି ତାରୁଣ୍ୟରେ ଦେହି ଉଠିଲା । ସେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ ନିହାରବାଳାର ମୁହଁକୁ । କେତେକ ସେକେଣ୍ଡ ବାଦ ଦିନରେ ନିହାରବାଳା ତାଙ୍କୁ ବିମୋହିତ କରିଛି ।

ନିଜ ହାତରେ ଥର୍ମୋମିଟରଟି କାଢ଼ିନେଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ଏତେବେଳେ ସ୍ପୁରଣ ହେବ ନାହିଁ ? ତମେ ସକାଳେ

ଚାହିଁକି ଜର ଦେଖିଲ ନାହିଁ...ଭଲ ଚାହିଁକି ଚଢ଼ା ଦେଲ ନାହିଁ ?

ବେଦନାଭରା ଆଖି ଦୁଇଟି ଚାହିଁ ରହିଲେ ରୋଗୀର ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ । ଧୀରେ ନିହାରବାଳା କହିଲେ—ଆପଣ ସିନା ମୋର ପରିଚୟ ପାଇଥିଲେ, ମୁଁ ତ ଆପଣଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇନାହିଁ... ଯାଉଛି, ସିସ୍ଟର ଖୋଜୁଥିବେ ।

ବୁଲପଡ଼ ଶୋଇପାଇଥିବା ତେଇଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀକୁ ଚାହିଁ ଅନୁନୟ ଭରାସ୍ୱରେ କହିଲେ—ଶୋଇଚନ୍ତୁ ତ । ତାଙ୍କୁ ଉଠିଲେ କହିବେ ଜର ଦେଖା ସରିଗଲାଣି ।

ନିହାରବାଳା ବୁଲିଗଲାବେଳେ ଭାବିଲେ ରୋଗୀର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଣି ବୋଲି ଥରେ ବୁଲି ଚାହିଁଥିଲେ । ସେ ଉଠି ନାହିଁ...ନିଜ ଘରେ ପରି ଆନନ୍ଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ସିସ୍ଟର ପଚାରିଲେ—ଏତେ ୱାର୍ଡରେ କ'ଣ ଦେଖିଲ ?

ଚକିତ ହୋଇ ନିହାରବାଳା ଚାହିଁଲେ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ । କିଛି ଦେଖିନାହିଁ ତ ସେ ।...ଟିକିଏ ପରେ ଧୀର କହିଲେ—ନୂଆ ରୋଗୀଟି ଘରୋଇ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ତାହାର କିଛି ନୋଟ୍ କରିନାହିଁ ।

—ସେ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଲୋକ । ସେଥିପାଇଁ ଏକର କରି କହୁଛି ଯେ ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବ ନାହିଁ...ଅଳ ଘନକ ।

ନିହାରବାଳାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସିସ୍ଟର କହିଲେ—ଡାକ୍ତର-ଖାନାର ନିୟମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାନିବାକୁ ହେବ । ହସ୍ପିଟାଲର ଅଙ୍ଗ ଏଇ ଅଳ୍ପ ବ୍ୟୟର ଲୋକଙ୍କର ଗୋଷ୍ଠୀଏ ନିଜ ଅନୁମାନ ଥାଏ—

ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା । ତାଙ୍କର ସବୁବେଳେ ଠିକର ଦୁଏ ବଟକପ ସୁବିଧାପାଇଁ ।

ନିହାରବାଳାକୁ ସତର୍କ କରିଦେବାକୁ କହିଲେ—ଆମ ପାଖରେ ସବୁ ରୋଗୀ ସମାନ । ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଖଟକଣାରେ ବନ୍ଧା । ରୋଗୀ ଅନେକ କଥା କହିପାରେ । କିନ୍ତୁ ରୋଗର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁସାରେ ଯିଏ ଯେତିକି ପାଇବାକୁ ଦାବୀଦାର, ସେତିକି ଛଡ଼ା ଅଧିକ କାହାରିକୁ ଦିଆ ହେବ ନାହିଁ···ଭଲ ସେ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧୁ···ଅବା ଧନିକ ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେଉଛି ।

ସିଷ୍ଟର ତାଙ୍କର କାମରେ ଲାଗିଲେ । ନିହାରବାଳା ଡାକ୍ତରଖାନା କାମରେ ମନ ଲଗାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

ରୋଗୀଟି ଉଠି ବସିଲାଣି । ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହୁଁଛି । ତାକୁ ଦଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀଟି କହୁଛି ଯେ ନର୍ସ ଆସି ଫେରିଗଲା । ବୁଝାଇବାକୁ ସାହସ କଲା ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଳା ସେତେବେଳେ ସେହି ଖାଟକୁ ଆସୁଥିଲା । ନିହାରକୁ ଦେଖି ହଠାତ୍ ବୁଝିଲା ଯେ ତା'ର ଖାଟକୁ ନର୍ସ ଆସିବ ।

ତୁମକୁ ଅଶିରେ କଥା···ବୋଲୁଥିଲି···ମୋ ନାମ ମୁଁ ଜାଣିଛି ।

ସୁସ୍ଥ ଲୋକଟିଏ । ଅଧିକ୍ଷ ଲୋକଟିକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଛାଡ଼ି ଦେବ ନିଜେ ଛଡିଆଇ ଅଧିକାର କରି ବସିଛୁ । ନିହାରକୁ ଭଲ ଲାଗିବ ନାହିଁ ।

ଫେରିଲା । ନିହାର ସେପ୍ତ । ଚନ୍ଦ୍ରକାର ଜେଜେ ସୁନ୍ଦର ଲୋକଟି···ଏଇ ଲୋକଟି ସେ । ସେ ଯେତେ ବଡ଼ କି ସାନ ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ, ନିହାରବାଳା ଖାଲି ତା'ର ଚଣ୍ଡୀ କହିବ··· ହେଲେ ତାଙ୍କର କାଣ୍ଡି ଜାଣିଥାଆନ୍ତା ! ଭୁଲ ହୋଇଗଲା ।

କଥା ନ କହି ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କର ପରିଚୟ କରିଥିଲେ । ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ଜଣାପଡୁଥିଲା, ସତେ ଯେପରି ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର । ଦୂରରେ ରହି ସେ ଆଉରି ଅଧିକ ମନୋରମ ଦିଶୁଥିଲା ।

ଚବିଶ ନମ୍ବର ବିଛଣା ପାଖକୁ ଯାଇ ଡାକ୍ତରଖାନା ଘଡ଼ିଲ । ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ଦେଖି ନିହାରବାଳା ଭଦ୍ରତାକୁ କହୁଥିଲା—ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଆଜି ପରିଚୟ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

ତା'ର ଟନ୍ଦା ରୋଗୀଟି ହସି କହୁଥିଲେ—ସଞ୍ଜୟବାବୁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଲୋକେ ଆସି ଡାମ ସାଦ୍ଦେଇ ଗଲେ ।

ନିହାର ଭୁଲ ବୁଝିଲା ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ । ସଞ୍ଜୟ ସେତେବେଳେ ନିରୁତ୍ତର । କ'ଣ ସେ ନିହାରକୁ କହିବେ ?

ଆଖି ଦୁଇଟି ସରଳ ଓ ନିଷ୍କପଟ । ମନରେ ଭାବୁଣୀର ଛବିଟା । ଲୁହଚାର ସ୍ପର୍ଶ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଳା ସେଇ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ଦେଖୁଥିଲା ଅମାପ ବିଦ୍ରୋହ । ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ।

ଏତେ ନିମ୍ନ ଭାବନା କେବେ ମନ ହେଲା ସେ ତାହାରିଠାରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନ ଥିଲା । ଏଇ ସେଇଟି ଏକାବେଳକେ ଅଚେତନ ଦେଖାରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ହୋଇପଡ଼ୁଛି । ନିହାରବାଳା ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନେଲା ।

—ମୋର ବେଳ ହୋଇଗଲାଣି ..ପିଲ୍ଲର କହିଲେ ବାଳି ସେ ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବେ—..କହି ହସି ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ମୁହଁ ନରମ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—ସବୁ ରୋଗୀ ସମାନ । କେହି କୌଣସି ବିଶେଷ ସୁବିଧା ପାଇପାରିବେ ନାହିଁ ।

କଥାର ବୋଝ ହାଲୁକା କରିବାକୁ ସନ୍ତୋଷ କହିଲେ—ଖୋଜିଲେ କ'ଣ ସବୁ ଜିନିଷ ମିଳେ ଯେ ମୁଁ ବିଶେଷ ସୁବିଧା ଖୋଜିବି । ଅନ୍ୟମାନେ ଯାହା ପାଉଛନ୍ତି ମୋର ବି ସେତିକି ।

ଓଠ କଣରେ ଟିକିଏ ହସ ଖେଳାଇ ନିହାରବାଳା ଚାହିଁଥିଲେ ସନ୍ତୋଷଙ୍କୁ । ସେଇ ଆଖି ଦୁଇଟିର ଉଲ୍ଲାସକୁ ଆଜି ଥରେ ଦେଖି ସେ ଫେରିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଗଲାବେଳେ ସେ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଫେରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ନିଜକୁ ନିଜେ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲେ—ଲୋକଟି ସରଳ । କିନ୍ତୁ ବହୁତ ଦିନ ପରେ ଏପରି ଜଣେ ଲୋକ ଦେଖା ପଡ଼ିଲେ ।

କୌଣସି ଅନୁଭୂତି ନ ଥିବା ଲୋକ ସବୁବେଳେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗେ । ଅନୁଭବ ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଅନୁଭବ ନ ଥିବା ଲୋକ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆକର୍ଷଣ କରନ୍ତି ।

ସଦାନନ୍ଦ ଚାଲିଗଲେ । ସନ୍ତୋଷ ଆସିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଇ ନୂଆ ଲୋକଟି ପୁରୁଣା ଲୋକଟିର ସମସ୍ତ ସ୍ମୃତି ଚିହ୍ନ ଲିଭାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ନିଜର ବ୍ୟବହାରଗୁଣରେ ।

ଡାକ୍ତରଖାନା ହତା ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କର ଛବି ଯେତିକି ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା, ହତା ବାହାରେ ସେତିକି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ରୋଗୀମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖସୁଖ ସେଇ ହତା ଭିତରେ ରହିଗଲା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତ୍ରୀର ନୂଆ ଅନୁଭୂତି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସେଇ ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟା—ଟିକିଏ ବାହାର ଭଲ ପାଇବାକୁ ଜୀବନ ସୂତ୍ରରେ ଗ୍ରହଣ ଓ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି ।

ସାଧାରଣ ସଂସାର ଜୀବନରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଭଲ ପାଇବା କଥା ଏକାଠି ସବୁବେଳେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । କେବଳ ଡାକ୍ତରଖାନାର ସେବିକା ଜୀବନରେ ଏଇଟା ସମ୍ଭବ ।

ଦିନର କ୍ଳାନ୍ତି ଲିଭିଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମନରେ ସେ ଦିନର ସମସ୍ତ ଭୁଲର ଆଦାନପ୍ରଦାନ ତହିଁ ଅବଦାନପାଇଁ ସଜାଡ଼ ହୋଇଯାଏ ।

କିଏ କେତେ ନାଁରେ କାହାକୁ ଡାକନ୍ତି । ରୋଗୀର ରୋଗ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭିତରେ, ଡାକ୍ତରଖାନାର ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ରହଣି ଭିତରେ କିଏ କେମିତି ମନର ଭଲ ପାଇବା ଦେଖାଇନ୍ତି ।

ନିହାରବାବୁର ମନେ ପଡ଼ୁଥିବ ସନ୍ଧ୍ୟାର ସେହି ଆଖି ଦୁଇଟି । ସେଥିରେ ବୃଦ୍ଧାଣୀର ଉଗ୍ରତା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରଖରତା ନାହିଁ । ଏକାଗ୍ର ଚଞ୍ଚଳତା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ନାହିଁ । ଭଲ ପାଇବାର ସମସ୍ତ ଆବେଦନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ସଂସାରର ସମୀକ୍ଷା ନାହିଁ । ମୋଟ କଥାରେ ସେଥିରେ କୌଣସି ଦେନେଦେଣ ନ ଥିଲା—ଥିଲା ଖାଲି ଗୋଟାଏ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଅର୍ପଣ ।

ନିହାରବାବୁ ନିଜକୁ ବୁଝି ଅପଣା ମନକୁ ପଚାରୁଥିଲେ— ଆଜି ବ କ'ଣପାଇଁ ମୁଁ ଅପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ଏକେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଏକେ ଯୌବନ କ'ଣ ଅନ୍ୟକୁ ଏତେ ବନ୍ଧନ କରେ । ସମ୍ଭବ.. ନା, ନିହାରଙ୍କ ଭୁଲ ହୋଇଛି ।

ନ ଥିବା କେଉଁଟିର ସେହି ବୃଦ୍ଧାଣୀ ନିହାର ଆଗରେ ନାଚ କରିଥିଲା । ସେହି ଆଖି ଦୁଇଟି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ...ହେଲେ ବି ଚିକ୍‌କଣ । ଚକ୍‌କର ଦେଲା । ତା'ରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ରାଜ ଭାବନାରୁ ମନରେ ଚହଟ କରିଯାଉଛି ।

ନିହାର ସେହି ନୂଆ ସ୍ୱେଗାର୍ଟର କଥା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ କହିଲା ନାହିଁ । ତାହାର କିଛି ବିଶେଷତ୍ୱ ନାହିଁ । ବିଶେଷତ୍ୱ ଥିବା ଲୋକର ଭଲ ପାଇବା ସିନା ପ୍ରଚାର କରାଯାଏ । ସେଥିରେ ସିନା ନିଜ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଗୌରବ ବଢ଼େ । କିନ୍ତୁ ବିଶେଷତ୍ୱ ନ ଥିବା ଲୋକର ଭଲ ପାଇବା ଗୌରବ ବଢ଼ାଏ ନାହିଁ । ମଣିଷକୁ ଇତର ଶ୍ରେଣୀକୁ ନେଇଯାଏ ।

ସହାନୁଭୂତିରେ ନିହାରବାଳା ସେହି ସ୍ୱେଗୀଟି କଥା ଲୁଚିଥିଲା । ସେ ଯଦି ଜଣେ ଜଣାଶୁଣା ମାତବର ଲୋକ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ତାଙ୍କର କଥା କହିବାରେ ନିହାରବାଳାର ଆପତ୍ତି ରହନ୍ତା ନାହିଁ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଫୁଲାର କହିଥାନ୍ତା···ମୋତେ ଅମୁକ ଲୋକ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ସନ୍ତୋଷ ସେହି ଶ୍ରେଣୀର ଚରିତ୍ର ଥିଲେ । ଖଟିଆ ଉପରେ ଶୋଇ ସନ୍ତୋଷ ନିହାରବାଳାକୁ କଳ୍ପନା କରୁଥିଲା— ଅନ୍ଧାରରେ ଚନ୍ଦ୍ର, ପୋଖରୀର ଫୁଲ, ଅଉ ନାନାପ୍ରକାରର ସୁନ୍ଦର ଜିନିଷ ସାଙ୍ଗରେ ସମାନ କରି । ସେମାନେ ଯେମିତି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇଲାବେଳେ ପରିଚୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ଯେତେ ଅନୁଭୂତ ହେଲେ ବି ଅନୁରାଗ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ; ନିହାରବାଳା ହୁଏତ ସେହିପରି ପରିଚୟ କରିବ ନାହିଁ, ଅନୁରାଗ ହେବ ନାହିଁ, ସନ୍ତୋଷକୁ ଚିହ୍ନିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହିସବୁ ବିଚାର କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଓ ଶକ୍ତି ସନ୍ତୋଷର ନ ଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ଦେଖାରୁ ସେ ଭଲ ପାଇଛି । ଦେବତାମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସେ ଶୁଣିଥିଲା, ସେମାନେ ସବୁ ଜାଣିପାରନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନକୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତରେ ବଦଳେଇ ପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ

ନିହାରବାଳାକୁ ଦେଖି ଭଲ ପାଇଲାବେଳେ ନିହାରବାଳାର ବୃତ୍ତିର ପରିଚୟ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆଣି ନ ଥିଲା ।

ଭଲ ପାଇଲାବେଳେ ମଣିଷ ଏମିତି କାରଣ ଓ ପ୍ରମାଣ ନ ଥାଇ ଭଲ ପାଏ । ସନ୍ତ୍ରୟର ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା ନିହାରବାଳାର ସେହି ଦେହ—ସେ ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ସୁନ୍ଦର । ଠିଆ ହେଲାବେଳେ, ଚାଲିଲାବେଳେ, କଥା କହିଲାବେଳେ ସେ ସୁନ୍ଦର । କିନ୍ତୁ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲାବେଳେ ସବୁଠାରୁ ସେ ବେଶି ସୁନ୍ଦର ।

ନିହାରବାଳାର ଯେଉଁ ଛବି ସେ ଆଜି ଦେଇଥିଲା, ସେଇ ଛବିଟି ସନ୍ତ୍ରୟକୁ ବାରମ୍ବାର ମୁଗ୍ଧ କରୁଥିଲା । ଲୋକେ ହୁଏତ କହିବେ, ଏଥିରେ କାମନା ଓ ଲାଳସା ଭରି ରହିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସନ୍ତ୍ରୟର କୌଣସି ଲାଳସା ସେଦିନ ସେହି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ, ତରୁଣର ଯାଯାବରର ଅନ୍ତରରେ ଦେଖା ଦେଇ ନ ଥିଲା । ଏହାର ସାକ୍ଷୀ ସେ ନିଜେ ।

ସନ୍ତ୍ରୟକୁ ନୀରବ ରହିବାର ଦେଖି ପାଖ ଲୋକଟି ତାକୁ ପଚାରିଥିଲେ—ବହୁତ ବେଳ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ରହି କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ?... ପଚାରିପାରେ କି ?

—କିଛି ନାହିଁ ।

ହସି ସେ ପୁଣି କହିଲେ—ନାହିଁ ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ନିହାରବାଳା କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି । ନୂଆ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ମୋହିତ କରେ । ଆଉ ସବୁ ପୁରୁଣା ଲୋକେ ତାହା ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଏତ ଅନୁଭବରେ ସନ୍ତ୍ରୟ ପଚାରିଲା—କାହିଁକି ?

—ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ ଭଲ ଲାଗେ ସେମାନଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ଦେଖିଲେ ବଡ଼ ବିରକ୍ତ ଲାଗେ...ବହୁବାର

ଦେଖିଲା ପରେ, ବହୁତ ସମୟ ଏକାଠି ମିଶିଲା ପରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ ଭଲ ପାଇପାରେ ସେହିମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ତା'ର ମନର ମଣିଷ ।

ସଞ୍ଜୟ ଚାହିଁ ରହିଲା ସେହି ଝିଅଟିକୁ । ଉପରର ବଲ୍‌ବ ଆଲୁଅର ସାମାନ୍ୟ ଆଲୁଅରେ ସଞ୍ଜୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଦେଖିପାରୁ ନ ଥିଲା । ସେ ବି ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ ସଞ୍ଜୟକୁ । ଝପଡ଼ା ବାଟରେ ହଠାତ୍ ପଡ଼ିଯାଇ ସଞ୍ଜୟ ଯେପରି ମାଟି ଖାଦୁଅର ଛୁଟାରେ ଖରାପ ଦିଶୁଛନ୍ତି ।

ସେ ପୁଣି କହିଲେ—ନର୍ସ ଏମିତି ମସୃଣ ଯେ ଗୋଡ଼ ଦେଲେ ଗୋଡ଼ ଶିଡ଼ିକୁ ଚଢ଼ିବା ଆଗରୁ ଖସିଯାଏ । ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ନିହାରକୁ ଦେଖି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି···ମୁଁ ତାକୁ ଜାଣେ । ତାହାଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବେ । ନ ହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ୍ ବଡ଼ ଦୁଃଖକର ହୋଇ ଉଠିବ ।

କପଟ ଜିଜ୍ଞାସାରେ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ନର୍ସ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର କି ସମ୍ବନ୍ଧ !

—ସେ କଥା ମୁଁ ଜାଣେ ନା । ମଣିଷର କାହାରି ସାଙ୍ଗରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ଥାଏ । କାରଣ ନ ଥାଇ କେତେକ ଅମର ସତ ଭରିତାକୁ ଛପି ପକାଇପାଆନ୍ତି । ଯେ ଯାହାର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ନେଇଯାଆନ୍ତି···ଆପଣଙ୍କର ବି ଅଣ୍ଟି ପଶିଯିବ । ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରର ସତେଜ ସ୍ନିଗ୍ଧତା ଭଣା ହୋଇଯିବ । ମନର ସରଳତା କୁଟିଳ ହୋଇଯିବ । ଆପଣ ବି ଦିନେ ନିହାରକୁ ଘୃଣା କରି ମୋଭଳି ମଧ୍ୟ କହିପାରନ୍ତି ।

—ଘୃଣା କରିବ କାହିଁକି···ମୋର ଏତେ ସତ ହେବ କାହିଁକି ?

—ଯେ ବହୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଏ, ସେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଘୃଣା ପାଏ । ତାହାରଠାରୁ ଭଲ ପାଇବା ପାଇପାରେ ନାହିଁ । ଖୋଜୁଥିବା ପ୍ରୀତି ନ ପାଇଲେ ସେ ନିଜେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଭିଶପ୍ତ କରିବାକୁ ଖୋଜେ । ଲୋକ ହସିଲେ ଅନ୍ୟକୁ ହସାଏ । କାନ୍ଦିଲେ ସେମିତି ଅନ୍ୟକୁ କନ୍ଦାଏ । ପ୍ରୀତି ପାଇଥିଲେ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଏ । ପ୍ରୀତି ହରାଇଥିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେମିତି ବଞ୍ଚିତ କରିଦିଏ...ବହୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବା ଲୋକ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ନର୍ସ ହେବାକୁ ଖୋଜେ ।

—ସତେ !

— ବଡ଼ ହେଲେ ଜାଣିବେ । ସାଧାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବନ୍ତ ଅବସ୍ଥାର ଲୋକ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ । ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବନ୍ତ ଲୋକ ଏମିତି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ହୋଇ ଚଳେ । ନିହାରବାଲା ସ୍ୱାମୀକୁ ଛାଡ଼ି ଏବେ ଏଇଠି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଖଟିଆରୁ ଖଟିଆ ପାଖକୁ ଯାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀର ମୁକ୍ତିକୁ ଚାହୁଁଛି । ନିଜର ସେହି ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବନ୍ତ ଭଲ ପାଇବାକୁ କାମରେ ଲଗାଉଛି...ଆଉ ସେ ସେମିତି ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଆପଣଙ୍କ ପରି, ମୋ ପରି ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଭଲ ଲଗନ୍ତା କେମିତି ?

—ମୁଁ ତ ମୋଟେ ତା' କଥା ବୁଝୁ ନାହିଁ ।

—ତାହାହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ । ଏହି ନିହାର ପରି ଲୋକଙ୍କୁ ଥରେ ଭଲ ପାଇଲେ ଆଉ ଆପଣ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ । ପୁଣି ଖାଲି ଭଲ ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଇ ନିହାର ପରି ଲୋକେ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଛଳନା ଦେଖାଉଥିବେ । ଠିକ୍ ସେତେବେଳେ ଆପଣ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବା ଆରମ୍ଭ

ଭରିଦେବେ, ଅଉ ତାଙ୍କର ଦେଖା ପାଇବେ ନାହିଁ···ସେମାନଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆକର୍ଷଣ ଏତିକ ।

ସନ୍ଦେହଯୁକ୍ତ ନେତ୍ର ଲଗିଲା । ଭାବେ ନିଜ କଥା ଖୋଲିଦେବ ବୋଲି ସେ ନିହାରବାଳାର କଥା ବନ୍ଦ କରି ଏଣୁ ତେଣୁ ଗପ ଲଗାଇଲା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ମନ ଉପରେ ସେ ନିହାରବାଳାକୁ ବହୁତ ବେଶି ଭଲ ପାଇଲା···ସମସ୍ତେ ଯେ ତୁମକୁ କହୁଛନ୍ତି ଦେଖ, ତାହାହେଲେ ତୁମେ ଭଲ···ଯାହାକୁ ସବୁଦିନେ ଧରି ରଖିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ସେହି ପ୍ରକାରର ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାରେ ଗୌରବ ଅଛି । କ୍ଷତି ଥାଇପାରେ ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର ଝଙ୍କା ଚେହେରା ଉପରେ ଅଧା ଅଚେତ ନିହାରବାଳା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହାନୁଭୂତି ସହିତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୃଦୟରେ ବସିଥିଲା···ପ୍ରକୃତରେ ନିହାର ବଡ଼ ଦୁଃଖୀ । ସେ ଏମିତି କାରଣ ନ ଥାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଠେକେଇ କରେ । କିନ୍ତୁ କଥା ନ ଥିଲା । ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ସାଥିରେ ଦି'ପଦ କଥା ହୋଇ ସେ ଯାହିଁ ତାଙ୍କର ପରେ ରହିଥିଲା । ଅଥବା ଦିଗମ୍ବର ଲଟାକୁ କ ବୈପିସୁନ ଦେବେ—ସେଇ କଥା ଭାବୁଥିଲେ । ଭଲ ପାଇବାର ମୂଲ ଦେଇ ନ ଥିଲେ, ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ।

ଆପଣା ମନକୁ ଜାଣି ସେ ବୁଝିଥିଲେ—ସ୍ୱାର୍ଥପର ଲୋକେ ଦାମ୍ ନ ଦେଇ ଜିନିଷ କିଣିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଏବଂ ନ ସହି ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦର ମନୋହର ଲୋକକୁ ନିଜର କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି···ଦିଗମ୍ବର ତ ବୁଝୁଥିଲେ । ଏଣେ ନିଜର ପ୍ରେମିକା ସତୀକୁ ଠିକ୍ ସେମିତି ସଜେଇ ରଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ସବୁ ନେଇ କିଛି ନ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ପୋଡ଼ିଯାଉ ତାଙ୍କର ସଂସାର । ସେ ସଂସାର ରହୁଲେ କି ଗଲେ ନିହାରର କ'ଣ ଯାଏ ଆସେ । ନିହାର ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିରେ କେହି କିଛି କରିନାହିଁ । ମନ ଟାଣି ହେଲେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ସେ ସାହାଯ୍ୟ ତ ପ୍ରୀତି ନୁହେଁ ।...କିନ୍ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରପୁ ଦିଗମ୍ବରଠାରୁ ଅଲଗା, ବଳରାମଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ।- କାଁଳି ଜନ ଜନ ମୂର୍ତ୍ତି ବାରମ୍ବାର ଦେଖା ଦେଉଥିଲେ । ଦେହର ଓ ବୟସର କୋମଳତା ଛଡ଼ା ତା'ର ଆଉ କିଛି ସମ୍ପଦ ନାହିଁ । ବିହ୍ୱଳ ବିମୋହିତ ହେବା ଛଡ଼ା ସେ ଆଉ କିଛି କରିପାରି ନାହିଁ । ଗୃହିଣୀର ଅଧୀରତା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ଦେଇପାରି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେଇ ଆଖିରେ ଥିଲେ ସର୍ବସ୍ୱ ଦାନର ଇଙ୍ଗିତ ।

ଯାହାର କିଛି ନାହିଁ ସେ ସବୁ ଦେଇପାରେ । ଯାହାର ସବୁ ଅଛି, ସେ କିଛି ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । କିଛି ନ ଥିବା ଲୋକକୁ କେହି ପଚାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗତ ସାହୁବାର ଥରେ ଅଗଟୁ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ଉଠି ନିହାରବାଲା କଥା କହୁଥିଲେ ।...ନିହାର ଆସିବ । ଆଜି ସେ ନିହାରକୁ ଭଲ କରି ଦେଖିବ । ଆଗ ଦିନ ସେ ଶୋଇଥିଲେ । ନିହାର ତା'ର ଭଲ ଦେଖିନାହିଁ । ଆଜି ତାକୁ ସୁନ୍ଦରାକୁ ଗୋଟାଏ ସୁତ ଦେଉଥାଉଛି ...ସ୍ୱର ହୁଣ୍ଟି ସେ ।

ସକାଳୁ ଉଠି ଦର୍ପଣ ପାଖରେ ଆଗ ଦିନର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ମନ ଭିତରେ ତୁଳନା କଲାବେଳେ ନିହାରବାଲାକୁ ମୁଖ କହିଲେ

ନାହିଁ···ଡାଲିଠାରୁ ସେ ଖରାପ ଦିଶୁଛନ୍ତି । ତେଇଶ ଓ ଚବିଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ଦୁଇଟି ନହାରକୁ ଦେଖିଲେ ଖୁସି ହେବେ ନାହିଁ । ନହାର ତାଙ୍କୁ ପୁରୁଣା ପୁରୁଣା ଦିଶିବ ।

ତାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ପ୍ରତିଦିନ ସେ ଯଦି ନୂଆ ପ୍ରକାରର ନ ଦିଶିଲା, ତେବେ ଭଲ କ'ଣ ହେଲା ! ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନରେ ସେ ଯଦି ସବୁବେଳେ ଆଉ ସବୁଦିନେ ନିଜକୁ ନୂଆ ପ୍ରକାରର କରି ନ ପାରିଲା, ତେବେ ସେପରି ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନ ଥାଇ ଲାଭ କଣ ? ପୁରୁଣାରୁ ନୂଆ ହେବାକୁ ସେ ବଲଗ୍ରନଙ୍କର ପରାଧୀନତାର ବନ୍ଧନ କାଟିଦେଇ ଡାକ୍ତରଖାନାର ରୋଗୀଙ୍କ ମେଳରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି—ଆର୍ତ୍ତ ଓ ଦୁଃଖୀଙ୍କ ସେବାରେ ଯୌବନର ଚଞ୍ଚଳା ମନପ୍ରବୃତ୍ତି ସେ କଟେଇବ ବୋଲି ।

ସୁଟ୍‌କେସ୍ ଖୋଲି ଭିତରକୁ ଚାହିଁଲା । ଆଖିକୁ ଭଲ ଦିଶିଲାପରି ଲୁଗା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପିନ୍ଧିବା ମନା । ପୋଷାକ ଓ ଗହଣାର ନୂତନତା ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଚଞ୍ଚଳ କରିବା ଡାକ୍ତରଖାନାର ଅନୁଶାସନବିରୋଧୀ । ସିଷ୍ଟର କହୁଥିଲେ—ରୋଗୀ ଯେପରି ତମର ସେବା ଗ୍ରହଣ କରେ ସେତିକି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବ । ଗୁଡ଼ାଏ ଏଣ୍ଡୁ ତେଣ୍ଡୁ କାମ କରି ରୋଗୀଙ୍କୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରିବ ନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଲୋକ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି । ଦଳେ ହେଉଛନ୍ତି ରୋଗୀଙ୍କର ପ୍ରିୟଜନ । ଭଲ ବେଶ ପୋଷାକ ହୋଇ ରୋଗୀ ଦେଖିବା ବାହାନାରେ ନିଜକୁ ଦେଖାଇବାକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସବୁବେଳେ ଚଞ୍ଚଳ । ଭୁଲ୍ କରିବାକୁ, କ୍ଷେପିବାକୁ, ଉଡ଼ିଯିବାକୁ ଅବା ଅନ୍ୟକୁ ଭୁଲ କରିବାକୁ,

ଶୋଇବାକୁ ଆଉ ତଳେ ପକାଇ ଦେବାକୁ ମନରେ କଷ୍ଟ କୁଣ୍ଠା ନେଇ ଆସନ୍ତି ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲରେ ଏମିତି ବର୍ଷ ବର୍ଷ ତାଙ୍କର କଟେ । ପଢ଼ନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣୁଣା ଲୋକେ କହନ୍ତି । ରୋଗୀ ଭଲ ହେଲ ପରେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଫେରେ । ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ରୋଗୀ ହୋଇ ଆସେ । ରୋଗୀ ହୋଇ ଆସିଲବେଳେ ତା'ର ବନ୍ଧୁ ଓ ପ୍ରିୟ ଲୋକେ ଆସନ୍ତି । ଡାକ୍ତର ଆଉ ଡାକ୍ତରଖାନାର କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଛୁଇଁଲେ ଏଇ ଏତିକି ହେଲେ ବାହାରର ଲୋକ । ଏମାନଙ୍କ ଆଖି ଥାଏ ନର୍ସ ଉପରେ ।

ନର୍ସର ଦେହ ନାହିଁ ବୋଲି ବୃଦ୍ଧଅଛେ ଖବର । ତେଣୁ ସେ ଲୋକେ ନିଜକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଦାମିକା ଲୁଗା ପିନ୍ଧି, ଦାମିକା ଘଣ୍ଟା, କଲମ ଆଉ ଯୋତା ମଡ଼ାଇ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ନର୍ସମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସନ୍ତି ।

ଏଇଟା ଜଣାଶୁଣା କଥା । କିନ୍ତୁ କେହି କାହାକୁ ଦୋଷ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ସିଷ୍ଟରମାନେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା ହେଲେ ବି ଏଇ ଗୋଟିଏ କଣ୍ଟକଣା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସକାଳ ଓ ଉପରଓଳି ଦିନରେ ଦୁଇଥର ସେମାନେ ଡାକ୍ତର-ଖାନାରେ ବୁଲନ୍ତି । ସକାଳ ଓଳି ସମସ୍ୟା ସୁବିଧା ନୁହେଁ—ଡ'ହେଇଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ବି ନର୍ସମାନେ ଡ୍ୟୁଟିରେ ଥାଆନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ଉପରଓଳି ନର୍ସମାନଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ଏଇ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ଓ ଚତୁର ଲୋକେ ଯା'ଆସ କରନ୍ତି । ଧଳା ଓ ବଙ୍କ କହାଣୀ ଛଟେଶ ପୋଷାକ ନର୍ସ ଉପରେ ବାରମ୍ବାର ଝୁଲିଯାଉଥାଏ । ସେମାନେ ଅନ୍ୟେ କଥା ହେଉଥାଆନ୍ତି—ନର୍ସମାନଙ୍କର ଦେହ କଥାରେ । ଦେହସ୍ଥାନକୁ ଅଜବ କରିବି

କରିବାକୁ ଧନ, ଯୌବନ ଓ ସମ୍ଭାର ସବୁ ପ୍ରଲୋଭନ ଓ କୁଟିଳ ବୁଦ୍ଧିର ସବୁ ସାଜସରଞ୍ଜାମ ନେଇ ସେହିମାନେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ପ୍ରେମତୀର୍ଥ ବୋଲି ଭାବି ଡାକ୍ତରଖାନା ଅରମ୍ଭରୁ ଏମିତି ଆସୁଛନ୍ତି ଓ ଆସିବେ ।

ତାଙ୍କର ସବୁ ପ୍ରଲୋଭନ ଏଡ଼ାଇ ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀ ନର୍ସକୁ ତା'ର ଶିକ୍ଷା ଓ ବୃତ୍ତିର ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଯୌବନ ପାର କରାଇ ଦେବା ବଡ଼ ଦୁଃସାଧ୍ୟ । ପ୍ରତିଦିନ ଅନ୍ତର୍ଜିତ ଅବସ୍ଥାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଲୋକ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ନିହାରବାଳା ପରି ଅନଭିଜ୍ଞ ଓ ଅଭିଜ୍ଞ, ସରଳ ଓ ଜଟିଳ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଶୃଙ୍ଖଳାର ଉପସ୍ଥାନ ତାଙ୍କଠୁ ଖସାଇ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଆସୁଛନ୍ତି ।

ନିହାରବାଳା ସେହି ସମସ୍ତଙ୍କ କଥା ଭାବୁଥିଲା । ତା'ର ମନ ହେଉଥିଲା ଯେ ଅତି ଅଧିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ନାରୀର ରକ୍ଷା-କବଚ । ନାରୀର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଯେମିତି ତାହାରି ଆଡ଼କୁ ଲୋକର ଦୃଷ୍ଟି ଟାଣିଆଣେ ସେମିତି ସେଇ ମୁଗ୍ଧ ଲୋକଙ୍କୁ ତା'ର ଗୁରୁଅଙ୍ଗେ ପ୍ରତିଶ୍ରୀ କରି ରଖିଦିଏ । କିନ୍ତୁ ଅସୁନ୍ଦର ବା ଅଳ୍ପ ସୁନ୍ଦର ନାରୀଙ୍କର କେହି କରୁଥିଲ ନାହିଁ ।

ଛାଡ଼ି ଆସିଥିବା ଜୀବନର ଛୋଟ ବଡ଼ କଥା ନିହାରବାଳାର ମନରେ ନାଚ ଯାଉଥିଲା । ପରିବାର ଭିତରେ ଟିକିଏ ତାହାରକୁ ମନ ବଢାଇଲେ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ହୋଇ ଅକାଣ୍ଡ ହୋଇଉଠନ୍ତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ତରଫରୁ ନିର୍ମଳ କରିବାର ନ ପାରିଲେ ବି ମଳିନମୁକ୍ତ ରଖିବାକୁ ବଡ଼ିଆ ଗର୍ଜନତର୍ଜନ କରନ୍ତି ।

ସେଇ ଘରର ଛାଇଦା କୋଚଣା ନିହାରବାଳା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ-ଭାବରେ ମାନି ପାରୁ ନ ଥିବ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ନିହାରବାଳାକୁ

ଟିକଏ ଟିକଏ ଠେଲି ଠେଲି ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲେଣି ଡାକ୍ତର-ଖାନା ହତା ଭିତରେ । ଡାକରେ ଯାଉଥିବା ଗାଡ଼ି ପରି ସେ କେତେ ହାତ ଦେଇ ବୁଲି ଆସିଲାଣି । ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଗୃହାନ୍ତ୍ର ଭଲ ପାଇବାର ମୋହରଟିଏ ଦେଇ ନିଜର ଅଧିକାର ଜାହିର କରିଦେଇ ନିଜ ନିଜ ବାଟରେ ଯିବେ ।

ମଣିଷର ରକ୍ତ ଏତେକ ଜପ୍ତୁମ ଥାଇ କି ବିଭ୍ରାଟ ନ କରେ ! ରୋଗୀମାନଙ୍କର ରକ୍ତଚାପ ମାପିଲାବେଳେ ନିହାରବାଲା ମନରେ ବାରମ୍ବାର ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା ଆସିଛି—ରକ୍ତଚାପ ଟିକଏ ବଢ଼ିଲେ ଜର । ଟିକଏ କମିଲେ ସନ୍ନିପାତ । ଅଙ୍କ ଯେତେକ ରହିବା କଥା ସେତେକ ରହିଲେ ଦେଉଛି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଜୀବନ ।

ଅଥଚ ସେ ଜୀବନ ସବୁବେଳେ ଅନ୍ୟର ଦେହର ଓ ମନର ରକ୍ତଚାପ ସାଙ୍ଗରେ ନିଜର ସୁସ୍ଥତାକୁ ଉପେକ୍ଷା କରିବା ସଙ୍କେତ ପାଉଛି ଆସିବାକୁ ରଙ୍ଗ କହୁଛି । ଦମ୍ଭବର, ବଲରାମ ସାହା ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ନେଲେ । ନିହାରବାଲା ରୋଗୀ ନୁହନ୍ତି ବୋଲି ତାଙ୍କର ରକ୍ତଚାପ ଦେଖିବା କଥା ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ସମସ୍ତେ ନିହାରବାଲାର ଦୁଃଖ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ।

ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସି ସେ ଦେଖିଥିଲେ ବିଷାଦ । ବିଷାଦର ଦୁଃଖ ତାହାଙ୍କୁ ଲାଗଏ ନାହିଁ । ଷୋଳ ନମ୍ବର ରୋଗୀ ନିହାର-ବାଳାକୁ ପରିଚୟ ନ ଦେଇ ତାଙ୍କ ହୃଦରେ ଅଧିକାର ଦେଖାଇ-ଥିଲେ·· ଦୁଃଖ କହିଥିବେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିହାରର ଉଦ୍ବେଗ ।

ଯେତେ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ନିହାରବାଲା ଏତେ ଦୂର ଅଚିହ୍ନ । ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ବଞ୍ଚିବ । ବିଚିବ ଓ ଖାଇବ । ସାଙ୍ଗ ଲୋକଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ ଲଢ଼ିବ । ସେବୁ ଠିକ୍ ଥିଲା ।

ତୋଲ ଏବେ ଅସୁବିଧା ହୁଉ—ଅପରିଚିତ ଲୋକେ ପରିଚିତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।

ମନର ପରିଚୟ ନୁହେଁ—ଦେହର ପରିଚୟ । ନିହାରବାଳାର ପରିଚୟ ନୁହେଁ, ତା'ର ଯୌବନ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀରେ ପରିଚୟ ।

ମନେ ମନେ ସେ ଗୀତା, ଅଶା ଅଉ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମନେ ପକାଉଥିଲା । ସମସ୍ତେ ସେମିତି ବ୍ୟଗ୍ର-କଳସୀ, କାମନା-ଦଗ୍ଧ ଅଖି, ଉତ୍ତେଜନାବଶ ସ୍ୱର ଶୁଣିଛନ୍ତି ଓ ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ନିହାର ବି ଶୁଣିବ ।

ଏଇ ବେଦାନନ୍ଦ ଅଉ ସନ୍ତୋଷ ପରି କେତେ ନିହାରବାଳାର ଚିହ୍ନି ନେବାକୁ ଆସିବେ । ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଗାରଦଖାନା ପରି ଅଙ୍ଗସାର-କାରଖାନା କୁହାଗଲେ କେହି ଭଲ ନ ହୁଅନ୍ତା ! ଅଥଚ ସେମାନଙ୍କୁ ସେବିକା ବୋଲି ଡାକ ଗୌରବ ନ ଦେଇ ଅଙ୍ଗସାରିକା ବୋଲି କହିଲେ କ'ଣ ବା କ୍ଷତି ସେବିକାମାନଙ୍କର ହୁଅନ୍ତା ।...ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଲୋକଙ୍କୁ ରୋଗ ଦଂଶିବ । ରୋଗଗ୍ରସ୍ତଙ୍କୁ ରୋଗ ତୋଳ ସେମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଭଲ ନାଁ ଦେଇ ମାଟି ତଳେ ହୋଇଥିବା ଅନେକ ଗଦା ପରି ତାଙ୍କୁ ରଖିଥିବେ ।

ଏସ୍ତା ତ ! ତେବେ ମନର ସବୁ ଅବର୍ଜନାକୁ ଓ ଦେହର ସମସ୍ତ ରୋଗକୁ ଜୋଡାଳର ସାବଧାନରେ ଢାଙ୍କି ଦେ ଓ ଅଶିବର ହସ ଦେଖାଇ କୁଞ୍ଚିତ ଅଖି ଅଉ କୁଞ୍ଚିତ ମନକୁ ଦୂରରେ ରଖିବାର ସବୁ କୌଶଳ ନିହାରବାଳାକୁ ଓ ତା'ର ପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶିଖିବାକୁ ହେବ ।

ସିଷ୍ଟର ଡାଗଦା କହୁଚନ୍ତି, ଭଲ ସେବିକା ହେବାକୁ ହେଲେ ରୋଗୀକୁ ଘୃଣା କରିବ ନାହିଁ । ରୋଗୀକୁ ଭଲ ପାଇଲେ ରୋଗୀର ସମସ୍ତ ପ୍ରିୟଜନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଘୃଣା କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏଇ ଦୁରୁହ ବାଟରେ ନିଜକୁ କଳଙ୍କିତ କରିବ ନାହିଁ ।

ସଂସାର ସବୁ ସହିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଭଲ ପାଇବାର କଳଙ୍କ ଦାଗ ସହିପାରେ ନାହିଁ । ସ୍ୱାର୍ଥୀନ ମନରେ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି ସଂସାରର କଳଙ୍କ । ସେହି କଳଙ୍କଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ନିହାରବାଲା ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଥିଲ । ଆଉ ସେଠି ସେହି କଳଙ୍କର ପାହାଡ଼ ତା'ର ଭୀଷଣ ରୂପ ଦେଖାଇ ଠିଆ ହୋଇଛି ।

ସିଭିଲ୍ ସର୍ଜନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ହେବା ଦିନଠାରୁ ସେଇ କେତେ ଦିନ ସେ ତେଲେ ଜଣଙ୍କ ପାଖ ଦେଇ ଯାଇଛି ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିହାରବାଲାର ନାମକୁ ଅଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଚନ୍ତି । ଆଉ ଏଇଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କହୁଚନ୍ତି ।

ଅପଲଗ୍ନ ସୂଚନା ଘଡ଼ି ବଜୁଛି ଧୀରେ ଧୀରେ ଘଣ୍ଟା ଟେଲୁଛି । ନିହାରବାଲା କାତର ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ସୂଚନାରେ ସତ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଦିନ ଅଛୁଣ୍ଣା ଭାଗର ଚାଲିବା ଅଣି ଠିଆ କରୁଛି । ତାହାରକୁ ବାହାରିଲେ ସାଜ ହେବାକୁ ହେବ । ଡାକ୍ତରଖାନା ଯିବାକୁ ହେବ । ରୋଗୀଙ୍କ ଦେହରେ ହାତ ଦେବାକୁ ହେବ । ଆଉ ସେଥିଭିତରେ ନିଜକୁ ବିପଥଗାମୀ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିବ ନାହିଁ ।

ସମସ୍ତେ ହେଉଚନ୍ତି ରୋଗୀ । ସମସ୍ତେ ସମାନ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଏକାପରି ହସିବାକୁ ହେବ । ମୁହଁ ଶୁଖାଇଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଧୀର ପଦକ୍ଷେପ ହୋଇ ଦିନଟର ଭାର ବୁଝାଇଲେ ପୁଣି

ଚହିଁଅର ଦେନର କାମ ଦେଖା ଦେବ । ଏମିତି ଚଳିଥିବ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଦିନ । ତା ସହିଲେ ଚଳସି···

ତେବେ ସେ ନିଜକୁ ନୂଆ କରି ସଜାଇବ ନାହିଁ କାହିଁକି ? କୁହିଲି କଦାକାର ଜନିଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଯଦି ସୁନ୍ଦର ନାମ ଓ ପୋଷାକ ଦେଇ ଭଲ ବୋଲି ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ସେ ନିଜେ ସେଥିରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଠିଆ ହେଲେ କ'ଣ ବା ସୁବିଧା ହେବ ! ତାକୁ ଦେଖି ସେଗୀ କ'ଣ ହସିବ ପାରନ୍ତି·· ହେବେ ତ ସେ ସୁନ୍ଦର ···ହେବେ ତ ସେ କଲ୍ୟାଣୀ ଓ ଦେବଯାନୀ ।

ସଂସାରରେ ସୁନ୍ଦର ହେଉଛନ୍ତି ଏଇ କଲ୍ୟାଣୀ ଓ ଦେବଯାନୀମାନେ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସୁବାସ ହେଉଛି ଦେବଯାନୀତା । ନିହାରବାଳା ଭାବିଥିଲା—ସେ ଟିକିଏ ଦେବଯାନୀ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲା । ଏବେ ସେ ତାର ଦେବଯାନୀତା ଭିତରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେଇଛି ।

ଝଙ୍କା ଚାହାଣି ଦେଇ ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ତା'ର ସେହି ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେହ ଲାଗିଲା ତାକୁ ଦେଖୁଥିଲା । ନିଜକୁ ହେମନ୍ତ ଓ ସୁନ୍ଦର କରି ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା ଓ ପ୍ରୀତିକୁ ଅର୍ଜନ କରିବ ହେମିତି ହସି ହସି । ତାହା କଲେ ସେ ହେମିତି ତାକୁ ନିଜ ଅଙ୍କକୁ ଟାଣି ଆଣିବ, ପୁଣି ସେମିତି ସେଇ ହସରେ ସେ ହେମନ୍ତଙ୍କୁ ହୃଦରେ ରଖିବ । ସେଥିରୁ ସେ ନେବ ଦଳୀମ ଓ ତାଙ୍କର ଜାତି ଜଗତରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ।

ହେମନ୍ତ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ହେମିତି ଅନ୍ଧକାରରେ ତାକୁ କହିଥିଲା । ସେଇ ଅନ୍ଧକାରରେ ପୁଣି ହୃଦୟରେ ସେ ତାକୁ କହିଥିବ । ନିହାରବାଳାର ଅର୍ପଣ ଓ ଅଜାଣ ହେମନ୍ତକୁ ସେମିତି କିଳିଦେଇ ବସିଥିବ । ହେମନ୍ତ ପାଖରେ ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ନାହିଁ ।

ଘନେ ସେ ବି ସଦାନନ୍ଦ ପରି ଛୁଟି ନେଇ ଚାଲିଯିବ । ଗଳବେଳେ ଦେଖା ହେବ ନାହିଁ ।

ଅତି ଅଳ୍ପ ଦିନର ସଂସାର । ତା'ର ଭିତରେ ଅହେତୁ ହାତଗଣତି କେଇଟା ଦିନର ବେଭାର । ସେଥିକତରେ ସେ ଯିବ । ପୁଣି ତେଇଶ ନମ୍ବର ଖଟିଆକୁ ନୂଆ ଲୋକ ଆସିବେ··· ଆସୁଥିବେ ।

ପ୍ରାଣହୀନ ପଦାର୍ଥ ପରି ସେଇ ହସ ହସି ସେଇ ଭଳି ପାଇବାର ସାଜ ଦେଖାଇ ନିହାରବାଳା ସେମାନଙ୍କୁ ପାଖେଇ ଆଣିବ ଆଉ ବିଦାୟ ଦେବ ।—ଏଇଆ ହେଉଛି ତା'ର ଜୀବନ ।

ତେବେ ସେ ନିଜକୁ କାହିଁକି ନୂଆ କରି ସଜେଇବ ନାହିଁ ? ଏକା ସଜ୍ଜାରୁ କାହିଁକି ଆଉ ଅନ୍ୟ ଲୋକେ କ'ଣ ଠିକ୍ ସଜ୍ଜାରୁ ପରି ଦେଖା ଦେବେ ନାହିଁ ?

ନିହାରବାଳା ମୁଣ୍ଡକୁ ଅଲଗା ପ୍ରକାରରେ କୁଣ୍ଡାଇଲା ।

ବେଳ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ପୁଣି ସେହି ପୁରୁଣା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମନ ଭିତରେ କ୍ଳାନ୍ତିଯୁକ୍ତ ଆବେଗ ନେଇ ନିହାରବାଳା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚୁଥିଲେ ମୁଣ୍ଡରେ ଖୋସିବ ବୋଲି ଦୁଇଟି ଫୁଲ ବଗିଚାରୁ ତୋଳାଇ ଆଣିଥିଲା ।

ଗାଡ଼ିରେ ଆସିଲାବେଳେ ସେଇ ଫୁଲ ଦୁଇଟିକୁ ଜୁଡ଼ାରେ ଖୋସି ନିଜକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିଥିଲା—କେହି ପଛେ ନ ଦେଖୁ, ଗୀତା ଦେଖିଲେ ଯା'ଅପ କହୁଥିବା ଲୋକେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ କହିଁବନ୍ତି ।

ୱାର୍ଡର ପାଖ ପାଖରେ ନିହାରବାଳା ଫୁଲ ଦୁଇଟିକୁ ଖୋଲି ନେଲା—ଏଣିକି ଏଇଟା ମନା । ୱାର୍ଡରେ ଡେଙ୍ଗୁ ଦେଇ ହିସ୍ପତାଲ ଲୋଟସ୍କୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଗ ସେ ସେଇ ଚନ୍ଦା ଷେତୀ

ଦୁଇଟିଙ୍କର ବିଛଣା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ହସି ନମସ୍କାର କରି କହିଲା—ଏ ଦୁଇଟି ଆଣିଥିଲି ।

ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ମୁହଁ ହସି ଉଠିଲା । ନିହାରବାଳାର ଫୁଲ ଦୁଇଟିକୁ ଚାହିଁ ଥରେ ଚାହିଁଥିଲେ ନିହାରକୁ । ଦୁହେଁ ଦେଖୁଥିଲେ ସେଇ ମୁହଁଟିରେ ଅସୀମ ସ୍ନେହ ।

ସେମାନଙ୍କର ସେଇ ଚାହାଣିଟି ଆଖିର କୃତଜ୍ଞତା ନିହାରବାଳାକୁ ଜଣାଇ ଦେଉଥିଲା—ଏତେ ଅଳ୍ପରେ ବାହାରର ଲୋକେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ତା'ର ଛାତି ଫୁଲି ଉଠିଥିଲା ଆନନ୍ଦରେ । ଭଲ ନ ପାଇ ସେ ସେମାନଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟାଣିପାରିଛି ।

ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ନିହାରବାଳାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣା ନ ଥିଲା । ସେ ଯେ ଏତେ ସହଜରେ ଏତେ ସାମାନ୍ୟ ହୃଦ୍ୟତା ଦେଖାଇ ଏପରିଭାବରେ ବହୁତ ବୟସର ଓ ବହୁତ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଦୁଇଟି ମଣିଷଙ୍କୁ ଅଭିଭୂତ କରିପାରେ—ଏଇଟା ତା'ର ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ଅନୁଭୂତି ।

ଅତି ଉତ୍ସାହ ଓ ତୃପ୍ତି ଗତିରେ ସେ ଓ୍ୱାର୍ଡର ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସିଷ୍ଟରଙ୍କ କୋଠରୀରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲାପରେ ସେ ହସି କହିଲେ—ଠିକ୍ ଏମିତି ହସଖୁସିରେ ଆସିଲେ ଡାକ୍ତରଖାନାର କାମ ଭଲ ହେବ…ଖାଲି ଡାକ୍ତରଖାନା କାହିଁକି ସବୁ କାମରେ ମନ ଖୁସି ରହିଲେ କାମରେ ମନ ଲାଗେ ।

ମନର ଆନନ୍ଦ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏକାଠି ଗୋଟିଏ ସୂତାରେ ଗୁନ୍ଥା । ନିହାରବାଳାକୁ ଖୁବ ଭଲ ଲାଗିଲା—ଏତେ ଦିନ ପରେ ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ନିଜର ମଳିନତାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଛି । ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ନ ପାଇ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜକୁ ଭୁଲିଛି ।

ତା'ର ମନ ସନ୍ତୁଷ୍ଟପାଇଁ କୃତଜ୍ଞତାରେ ପୂରିଗଲା । ସେ ତାଙ୍କୁ ସେପରିଭାବରେ ଚାହିଁ ନ ଥିଲେ ନିହାର ସେ ଦିନ ସକାଳେ ନିଜକୁ ନୂଆ ପ୍ରକାରରେ ଦେଖି ନ ଥାନ୍ତା । ନୂଆ ଜୀବନର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ନ ଥାନ୍ତା । ବହୁ ବର୍ଷର ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା, କଳୁଷ ସେ ଗୋଟିଏ ତରୁଣର ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ଚାହିଁ ପୋଛି ନେଇ ଦେଇପାରି ନ ଥାନ୍ତା ।

ନିହାରବାଲାର ଫୁଲ ଦୁଇଟିକୁ ଚାହିଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କହିଲା—ହରି ସ୍ନେହ ତାଙ୍କର । ଆମକୁ ଭଲ ଲାଗିବ ବୋଲି ସେ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ ଦୁଇଟି ଆଣିଥିଲେ ।

—ଆମକୁ ଭଲ ଲାଗିବ ବୋଲି ନା ଆମକୁ ଭଲ ପାଇବେ ବୋଲି ?...ଖାଲି ଚାହିଁଲେ ତାଙ୍କର ଏଇ ଗୋଟିଏ କାମ । ମତେ ଭାରି ବିରକ୍ତ ଲାଗେ ଏମାନଙ୍କର ଏଇସବୁ ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ।

—ଆପଣ ବୃଥାରେ ଦୋଷାରୋପ କରୁଛନ୍ତି । ଏପରି କହିଲେ ଭଲ ଲୋକର ବି ମନ ବିଗିଡ଼ିଯିବ ।

—ଆପଣ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଭାଉ ! ବୟସ ଭର୍ ଥିଲାବେଳେ କେହି ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ । ଜୀବନର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଝ, ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖ ହେଉଛି ଭଲ ପାଇବାର ବୋଝ, ଭଲ ପାଇବାର ଦୁଃଖ...ଆଉ ଏଇ ନିହାରବାଳା ପରି ଲୋକଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି ଜୀବନର ଅଭିଶାପ ।

—ଅଭିଶାପ ହେଉ ବା ଯାହାକିଛି ହେଉ, ମୁଁ କହିବି ଯେ, ଇଏ ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇବେ ସେ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ।

ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ହସ ହସି ସେ କହିଲେ—ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ସହଜ କଥାରେ ନିଜକୁ ଅଭିଶପ୍ତ ମନେ କରିଛନ୍ତି । ଏବେ ଆପଣଙ୍କର ସେହି ଯୋଗ ପଡ଼ିଲାଣି ।

ନିହାରବାଳା ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ ଭିତରେ ଦେଖା ଦେଲା । ଓଠ କୋଣରେ ସେହି ମିଠା ହସ ଟିକକ ଲାଗି ରହିଛି । ସେ ଦିନ ଓ୍ୱାର୍ଡର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀ ତା'ର ପାଖରେ ପ୍ରିୟ । ସଂସାରରେ ଯେପରି ଦୁଃଖ, ମଇଳା ଓ ରୋଗ ନାହିଁ । ସବୁ ମଣିଷ ସମାନ ।

ସେ ଦିନ ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ନିହାରବାଳା ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅପ୍ରତିଭ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ସଚେତନ ଓ ସଜାଗ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ହସି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହୁଁଛି । ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା କଥା ପଚାରୁଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଚଞ୍ଚଳ ଆଖିକୁ ଦେଖୁଛି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ସେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜୟ ସେମିତି ଚାହିଁ ରହିଥାଏ । ଆଖିରେ ତା'ର ଅଧୀରତା । ଯେତେବେଳେ ନିହାରବାଳା ଆସି ତା'ର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚେ । ଏତେ ଦୂରରେ ଖଟିଆ ପାଇଥିବାରୁ ସେ ନିଜକୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖୀ ମନେ କରୁଥିଲା ।

ଡାକ୍ତରଖାନାର ଓ୍ୱାର୍ଡଟି ହସିଉଠିଛି—ଗୋଟିଏ ଫୁଲର ସଜୀବତା, ଗୋଟିଏ ହୃଦୟର ଉଲ୍ଲାସ ଓ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତିର ସୁନ୍ଦର ସ୍ପର୍ଶରେ । ଅଳ୍ପ ସମୟପାଇଁ ହେଉ ପଛକେ, ସେହି ଅଳ୍ପ ସମୟର ଆନନ୍ଦରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ମନରେ ଦୁଃଖ ଓ କ୍ଲାନ୍ତି ଦୂର ହୋଇଯାଇଛି ।

ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି କେହି ହୁଏତ ମନେ ରଖିବେ —ନିହାରବାଳାର ସେହି ସକାଳର ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ । କେତେ ଅଳ୍ପ ବା କେତେ ଦିନକୁ ମନେ ରହୁ ପଛକେ—ମନେ ରହିଯିବ ।

ଅପ୍ରତିଭ ହସ ହସି ନିହାରବାଳା ସଞ୍ଜୟ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସଞ୍ଜୟ ହଠାତ୍ ତାକୁ ପାଖରେ ପାଇ ନିଜର ସମସ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତତା

ଏକାବେଳକେ ଟେପର ହଟାଇ ଦେଲ···ନିହାରବାଲା ଅପି ପଡ଼ୁଅଛନ୍ତି ।

ଫୁଲ ତୁଲଟି ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ । ନିହାରବାଳା ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ନେଇ ଟବେଶ ନମ୍ବର ରୋଗୀର ହାତରେ ଦେଇ ହସି କହିଲ—ଆପଣ ବଡ଼ ବଦମାସ ମଣିଷ । କାହାରି ଶ୍ରଦ୍ଧା ରଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

—ତୁମେ ଓ'ଣ ଅଣିଥିଲ ମୋପାଇଁ, ଏଇ ବୁଢ଼ା ବିଦ୍ୟାଧର ପାଇଁ···ଫୁଲଟିପାଇ ଦଅ ସତ୍ତ୍ୟ ବାବୁଙ୍କୁ । ସେ ଏବେ କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି, କବିତା ଲେଖୁଛନ୍ତି, ବଡ଼ ହେବାକୁ ସ୍ବପ୍ନୁଛନ୍ତି ।

ସତ୍ତ୍ୟଙ୍କୁ ଚାହିଁ ନିହାରବାଳା କହିଲ—ଅପଣଙ୍କର ଏତେ-ଗୁଡ଼ାଏ କାମ । ଆପଣଙ୍କୁ ତ ମୋଟେ ବେଳ ମିଳୁ ନ ଥିବ—ହସି ଫୁଲଟିପାଇ ଫୁଲ ବିଦ୍ୟାଧର ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଇ କହିଲ—ଯିଏ ଖୋଜେ ନାହିଁ ସଂସାରରେ ସବୁ ଜିନିଷ ତା'ର । ଖୋଜିବା ଲୋକକୁ କିଛୁ ମିଳେ ନାହିଁ । ସେ ଖାଲି ଖୋଜେ ।

ସତ୍ତ୍ୟର ମୂର୍ତ୍ତି ମଳିନ ଗଲ । ନିହାରବାଳା ଫୁଲ ତୁଲଟି ନେଇ ବିଦ୍ୟାଧର ବାବୁଙ୍କ ପେଲଟ୍‌ରେ ରଖି ହସି କହିଲ—ଅପଣଙ୍କ ପରି ଲୋକଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଓ ଖୁସିରେ ରଖିବାକୁ ଡିକ୍ଟରଙ୍କର ହୁକୁମ୍ ।

ତାଙ୍କୁ ନିରୁତ୍ତର ଦେଖି ଟେମ୍ପେରେଚରଚାର୍ଟ ତାଙ୍କ ଖଟିରେ ଲଗାଇ ଶାସନ କଲାପରି କହିଲ—ଦେହ ଖରାପ ଟିକେ ତୋଟହୁଏ । ଦେହ ଖରାପ ଥିଲେ ମନ ମଇଳାଏ···ମଇଳା ମନକୁ କିଏ କି ଔଷଧ ଦେବ !

ଅତି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ ଏଲା ବଦ୍ୟାଟେବଙ୍କୁ ଶୃଙ୍ଖଳପର ନିହାରବାଳା କହୁଥିଲ—ଥର୍ମୋମିଟରର ଥିବାରୁ ପାଟି ବନ୍ଦ୍ । ତାଙ୍କର ହାତଟି ନିହାରବାଳା ଧରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ନିହାରବାଳା ଚାହିଁ ରହୁଛନ୍ତି ।

ନିହାରବାଳା ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ନାଡ଼ି ଦ୍ରୁତ ହୋଇ ଆସିଛି, ନିଶ୍ୱାସର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଛି । ତାଙ୍କର ହିମଶୀତଳ ମନ ପୁଣିଥରେ ଦେହର ଉଷ୍ଣତାକୁ ନିଜର କରି ତାଙ୍କର ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ଆନନ୍ଦର ଧାରା ଖେଳାଇଛନ୍ତି ।

ଥର୍ମୋମିଟର କାଢ଼ିନେଲେ ପରେ ସେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ନିହାରବାଳାକୁ କହିଥିଲେ—ତମେ ସବୁ ଭଲ ନର୍ସ ହେବ । ଏହି ଚାରି ଦିନ ଭିତରେ କେହି ଏମିତି ତମପରି ପଦେ କଥା କହିନାହିଁ ।

ନିହାରବାଳା ମୁହଁ ଶୁଖାଇଲେ...ଏଇ ପ୍ରଶଂସା ଅତି ମୂଲ୍ୟହୀନ । ଅନ୍ୟକୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବାକୁ ଯାଇ ସେ ତାର ମନ ଭିତରୁ ଆନନ୍ଦର ଧାରା ଶୁଖାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟର ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇବାକୁ ସେ ନିଜ ମୁହଁରୁ ହସର ଗାର ଲିଭାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଏଇ ନୂଆ ଜୀବନର ଶପଥ ସେ ନେଇଛନ୍ତି—କେବଳ ନ ଦେଖି ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାର ସାଧନା କରିବ । ସେମାନଙ୍କର ଶୁଷ୍କ ମୁହଁରେ ହସ ଖେଳାଇବ, ସେତିକି ତା'ର କାମ । ସେଥିଭିତରେ ତା'ର ହୃଦୟ, ମନ ଓ ଭଲ ପାଇବାର କୌଣସି ବିଶେଷ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ନର୍ସର ଜୀବନରେ ତନ୍ତ୍ରୀର ଏହି ସୁର ଦେଖା ନ ଦେଲେ ସେ ବ୍ୟବହାର ଠିକ୍ ଧାରାରେ ଚଳିବେନି । ସେଥିପାଇଁ ଦୁନିଆର ଲୋକେ ତା'କୁ କହନ୍ତି ହୃଦୟହୀନ...ଅଥ ହୃଦୟ

ନ ଦେଇ ସରସ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଲେ ସବୁ ଅବସ୍ଥାରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କୁହାଯାଏ—କୁଟିଳ ଓ କୁଶଳୀ ।

ବିଦ୍ୟାଧର ଯାହା ଭାବୁଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଜଣା ବହୁତେ ସେଇଆ ସ୍ୱଭାବ ।

ନିହାରବାଲା ସନ୍ତୋଷ ପାଖକୁ ଫେରିଆସିଲା । ସେତେବେଳ-ଯାଏ ସେ ନିହାରର ମୁଣ୍ଡର ଜୁଡ଼ାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା । ନିହାରବାଲା ଏତେ ସୁନ୍ଦର—ଜୁଡ଼ା ତଳେ ଥିବା ଲୁଗାର ଧଡ଼ି ନିହାରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପରି ସନ୍ତୋଷର ଆଖିକୁ ଦିଶୁଥିଲା । ନିହାରର ଚଳଣି, ସୁଚନା, ଲୁଗାର ରଙ୍ଗ, ଚଟିର ରଙ୍ଗ ଓ ଦେହର ରଙ୍ଗ ଓ ସୌଷ୍ଠବ ସବୁ ସନ୍ତୋଷକୁ ବାରମ୍ବାର ମୁଗ୍ଧ କରୁଥିଲା ।

ଏଇ ଭଲ ପାଇବାରେ ସନ୍ତୋଷ କି ନିହାରବାଲା କିଏ ଦୋଷୀ, ଏହାର ବିଚାର କେବେହେଲେ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଦୁନିଆର ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ନିଜକୁ ଏହିପରି ସଜାଇ ନିହାରବାଲା ଯଦି ଜଣକର ଅପରିଣତ ମନ ଉପରେ ଅତିରିକ୍ତ ଭଲ ପାଇବାର ଜୁଆର ଉଠାଇ ଆଣେ, ତାହାହେଲେ ସେଇଟା କ'ଣ ନିହାରର ଦୋଷ ?

ଆଗଦିନ ସନ୍ତୋଷ ସାଙ୍ଗରେ କଥା ନ କହୁ ସନ୍ତୋଷର ମୁହଁରେ ସେଇ ଅତିରିକ୍ତ ଭଲପାଇବାର ଆକର୍ଷଣ ଦେଖି ନିହାରବାଲା ନିଜକୁ ଦୋଷୀ ମନେ କରୁଥିଲା । ଏବେ ନିହାର ଭାବୁଛି, ସନ୍ତୋଷର ନିଜ ଲୋକେ, ଦୁନିଆର ସବୁ ଲୋକେ ନିହାରପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲ

ଯାଇବାର କୁଆର ଉଠାଇବାପାଇଁ ଦୋଷ ଦେଇ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ଚିର ଦିନକୁ କଳଙ୍କ ଲେପି ଦେଇଛନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ଅପରିଣତ, ଅନଭିଜ୍ଞ ଲୋକଙ୍କୁ ଜାଣି ଜାଣି ବାଛିଭଲ ନ କରିଥିଲେ ଅପରର ଅପରିପକ୍ୱତା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକୁ ଦୋଷ କାହିଁକି ଦିଆ ହେବ ?

ସଂସାରରେ ଏପରି କୌଣସି ନାରୀ ନାହିଁ, ଯେ ଅପରର ଆଖିରେ ଅତିରିକ୍ତ ଲାଳସା ଦେଖିଲେ ନିଜକୁ ଦୋଷୀ ମନେ ନ କରେ । ଆଉ ନିଜକୁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ଭାବିଲେ ସେ ସେହି ଦୋଷର କ୍ଷାଳନପାଇଁ ନିଜେ ନିଜେ ଆପି ଆଘାତ ନ ଦେଇ କୋମଳ ବ୍ୟବହାରରେ ସହଜ, ସରଳ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହି ନ ଦିଏ —ବନ୍ଧୁ ...ପ୍ରିୟ, ଏପରି ଅତିରିକ୍ତ ଲାଳସା କୌଣସି ନାରୀ କେବେହେଲେ ଭଲ ପାଏ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଆଦାନପ୍ରଦାନର ଏହି ଗୋପନ ଇତିହାସ କେବେ ତାହାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ନାହିଁ । ଭଲ ପାଇବାରୁ ଯେଉଁ ଲାଳସାର ଉତ୍ପତ୍ତି, ସେ ଲାଳସା ପ୍ରୀତିର ପୂର୍ଣ୍ଣ୍ୟରେ ହଜିଗଲେ ପବିତ୍ର ବନ୍ଧନ-ରୂପେ ଅତି ଲଜ୍ଜିତ ନାରୀର ସଙ୍କୋଚିତ ମନରେ ସବୁ ଦିନକୁ ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର ବନ୍ଧନରୂପେ ରହିଯାଏ ।

ସେଇ ଲାଳସା ଯୋଗୁଁ ନିହାରବାଲା ଅନେକତେ ଉତ୍ତମ ପାଇଁ ଫୁଲ ଫୁଲଟି ତୋଳି ଆଣିଥିବ । ତାହାର ଆଖିରେ ଟିକିଏ ଅନାଦର ରେଖା ଲଗାଇ ଦେବ ବୋଲି ସେ ନିଜକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ସଜାଇଥିବ । ସେଇ ଟିକିଏ ଦେଖି ଖୁସି ହେବ ବୋଲି ଉପାଧରକୁ ବେଶି ଅନୁରକ୍ତ ଦେଖାଇବାର ଛଳନା କରି ଉତ୍ତମକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନିଜକୁ ଦେଖାଇଥିବ ।

କେହି ହୁଏତ ବୁଝିବ ନାହିଁ, ସନ୍ତୋଷ ଭାବୁଥିବ ଯେ ସୁବିଧା ପାଇ ସେ ନିହାରବାଳାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛି । କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଳା ଯେ ସନ୍ତୋଷପାଇଁ ସେ ଧନ ଭାବିଲେ ଏତେ ଅର୍ଥହୀନ ଚିନ୍ତା ଆଉ ଏତେକ ପରିଶ୍ରମ କରିଥିଲା, ତା'ର ସାଥି ସେହି ଜଣକ—ବଳରାମ ପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାମୀର ପରିତ୍ୟକ୍ତା ନିହାରବାଳା ।

ବିଦ୍ୟାଧରର ବିଛଣା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ବିଦ୍ୟାଧରର ମନ ନେବାପାଇଁ ଗୁଡ଼ାଏ ଛଳନା-ମିଶା ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଲା-ବେଳେ ନିହାରବାଳା ଆଖି ଆଗରେ ବିଦ୍ୟାଧର ନ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ତା'ର ପିଠି ଆଡ଼େ ଥିବା ସନ୍ତୋଷ କଥା ଭାବି ମନକୁ ମନ କହୁଥିଲା—ଆହା, ସରଳ ଲୋକଟି କେଡ଼େ କଷ୍ଟ ନ ପାଉଥିବ···ଏଇ ନିହାରବାଳା ପାଇଁ ।

ଯେତେ ଭଲ ପାଇଲେ ବି ଭଲ ପାଉଥିବା ଲୋକର ଅବିବେକତା ଓ ତାର ଦୁଃଖ ଅତି ଅଧମ, ଅତି ହୀନ, ପତିତାର ଆଖିରେ ସହାନୁଭୂତିରେ ଗାର ଟାଣିଦିଏ । ପାଛରେ ଦେଖି ନିହାରବାଳା ଫୁଲ ଭୂଇଁଟି ବିଦ୍ୟାଧରକୁ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ଆଉ ତାକୁ ଦେଲାବେଳେ ସେଇ ସନ୍ତୋଷକୁ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହୁଥିଲା—ନଖାଇଲା ଲୋକକୁ କିଛି ମିଳେ ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳେ ତା'ର ମନରେ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ଯେ ପ୍ରଭୁ ଏଇ ସନ୍ତୋଷର ମନରେ ବଳ ଦିଅନ୍ତୁ । ତା'ର ଏହି ଦୁର୍ବଳପଣ ଭୁଲିବାକୁ ତା'ର ମନ ଭିତରୁ ପ୍ରେରଣା ଦିଅନ୍ତୁ । ଭଲ ପାଇବାର ମାତ୍ରାଧିକ ଆକର୍ଷଣ ହେଉଛି ଜୀବନର ଅଭିଶାପ । ସେଇ ଅଭିଶାପ କାହାରି ପାଖକୁ ନ ଆସୁ ।

ଉନ୍ମତ୍ତ ହୋଇ ସେ ସନ୍ତୋଷ ପାଖକୁ ଆସିଲ । ସେଇ ପୂର୍ବର ସେ ଶେଷ ଯୋଗୀ । ଯୋଗୀ ଦେଖିବାର ଜନ୍ମ ବଦଳାଇ ସମ୍ମୁଖ ବାମ ପାର ସେ ସନ୍ତୋଷ ପାଖରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହେଲାବେଳେ ନିଜକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ମନେ କରୁଥିଲ । ସନ୍ତୋଷର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଚାହିଁ ପାରିଲ ନାହିଁ । ଆଖି ଦୁଇଟି ନିଜ ଦେହ ଉପରେ ରଖି ଲୁଗା ସଜାଡ଼ି ନିହାରବାଲା ଠିଆ ହେଲ ।

ଯେଉଁ ନିହାରବାଲା ନିଶ୍ଚୟ ମନରେ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଓ ନିଜର ଘର ଛାଡ଼ି ଗୃହଆଡ଼େ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଥିଲ, ସେଇ ଏବେ ଗୋଟିଏ ତରୁଣ ଯୁବକ ନିକଟରେ, ତା'ର ଅପରିଚିତ ବନ୍ଧୁର ସ୍ନେହଲତା ନିକଟରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ଠିଆ ହୋଇଛି । ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ସନ୍ତୋଷ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ମଣିଷ । ସେ ଆଗ ପଛ ନ ବୁଝି, ନିହାରବାଲାର ଦୋଷଗୁଣ ବିଚାର ନ କରି ତା'ର ମନକୁ ଉଜାଡ଼ି ଦେଉଛି ।

କଣ୍ଠସ୍ୱର ଅନୁରୋଧରେ ନିହାରବାଲା ଥମେଇ ମିଠରକି ସନ୍ତୋଷର ଗାଡ଼ି ପାଖରେ ଅଟକିଲ । ସନ୍ତୋଷ କିଛି ନ କହି ପାଟିକି ନେଇ ଉପଦେଶ ଦେଲେ ନିହାରକୁ ଦେଖୁଥିଲ, ସତେ ଯେପରି ଏମିତି ଅପୂର୍ବ ରୂପ, ଏତେ ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ସେ କେଉଁଠି ପାଇ ନାହିଁ ।

ଯୋଉ ନିହାରବାଲା ସନ୍ତୋଷର ବୁକୁ ଭିତରେ ଝଡ଼ ଉଠାଇ-ଥିଲ, ଏବେ ସେଇ ଆସି ସନ୍ତୋଷର ହାତ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଛି । ଉତ୍କଣ୍ଠାର ଭାବ ନିହାରବାଲାର ମନ ଉପରେ କିଛି ଭଲ ପ୍ରଭାବଟିଏ ଆଣି ଥୋଇ ଦେଇଛି । ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ଏଇ ସନ୍ତୋଷର ହାତ ଧରିଥିଲେ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ଗୋଟିଏ ମଧୁର ମିଳନର ଦେଶ

ପରିଚ୍ଛେଦ । କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ତା'ର କିଛି ଅର୍ଥ ନାହିଁ··· ଡକ୍ଟର କହିଚନ୍ତି ସବୁ ଶ୍ରେଣୀ ସମାନ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ହାତଟି ନିଜର ସେହି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ-କାନ୍ତର ହାତରେ ଧରି ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ନିହାରବାଳା ଶିଶୁକୁ ଚାହିଁଥିଲା । ତା'ର ଓଠ ଉପରେ ଅଜସ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା···ସେ ପାଖରେ ବିଦ୍ୟାଧର । ସେ ଜାଣିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ ନିହାରବାଳା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକୁ ଭଲ ପାଉଛି ।

ସେମିତି ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ ନିହାରବାଳା ତା'ରି ପ୍ରତି ସଚେତନ···ନା, ନା, ନିହାରବାଳା ମନ କଥା ଲୁଚାଇ ରଖିବ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପାଖରୁ । କେମିତି କେମିତି ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହି ବୁଲିବାକୁ । ଏଇ ଜଳସାର ଚୋଟ ତାକୁ ଚିନ୍ତିତ ନ କରୁ । ନିହାରବାଳା ବହୁତ ହୃଦୟରେ ଦୁଃଖୀ । ସେ ଦୁଃଖ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତରଖାନା ଷ୍ଟେସନ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେ ଦିନ ନିହାରବାଳା ନିଜର ହୃଦୟକୁ ପରଖ କରିଥିଲା । ଦେଶମୁଖ ଯାହା କହି ଥାଆନ୍ତୁ, ଲୋକମାନଙ୍କର ମତ ଯାହା ହୋଇଥାଉ, ଅତି ଜଟିଳ ନାରୀ ମଧ୍ୟ ଅତି ସହଜ ଭାବରେ କୌଣସି ସମୟରେ ମଣିଷରେ ସ୍ୱୀକାର ହେଉ ନ ଥିବା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପରି ଗୋଟିଏ ତରୁଣ ଯୁବକକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ପାଇପାରେ ।

ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ସେ ନିଜର ଉଦ୍ବେଳିତ ହୃଦୟରେ ଚାହିଁ ପାଇବାର ଅନ୍ୱେଷଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଭୁଲି ଗୋଟିଏ ଗଭୀର ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ନିକଟ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଚାଲିଯାଇ କାହାରିକୁ ନ ଚାହିଁ ନାମ ଲେଖିବାର ଖାତାରେ ଦସ୍ତଖତ-

ଯେତେ ଅସମ୍ଭବ ହେଲେ ବି ଭାବୁଥିଲା—ସଞ୍ଜୟ ଭୁଲି-ଯାଆନ୍ତା କି ।

କ୍ଳାନ୍ତ ପାଦ ଦୁଇଟିକୁ ଟାଣି ଟାଣି ସକାଳର ସମସ୍ତ ଉତ୍ସାହ ସଞ୍ଜୟ ପାଖରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବସନ୍ନ ମନରେ ସେ ଯାଇ ସିଷ୍ଟରଙ୍କ କୋଠରୀରେ ଚୌକିରେ ବସିଲା ।

ସେ କ୍ଳାନ୍ତିର କାରଣ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ପରି ଜଣେ ନାରୀ ହଠାତ୍ ଏପରି ଅନଭିଜ୍ଞା କୁମାରୀ ପରି ଭଲ ପାଇବାଦ୍ୱାରା ଆଘାତ ପାଇପାରେ—ଏ କଥା କେହି କ'ଣ ସତ ବୁଝିବ !

ଆଖି ଆଗରେ କେତେ ଲୋକ ଆସିଗଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ପୁରୁଷ ରୂପେ, ପ୍ରେମିକ ରୂପେ ପାଖରେ ପାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମନର ଆକର୍ଷଣ ଏପରିଭାବରେ ସେ କେବେ ଅନୁଭବ କରି ନ ଥିଲା ।

ପୁଣି ୱାର୍ଡ଼କୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ରୋଗୀଙ୍କର ଭାର ଅଛି । ଯେତେବେଳେ ବିନା କାରଣରେ ସେ ସଞ୍ଜୟକୁ ବାରମ୍ବାର ଚାହୁଁଥିଲା । ସଞ୍ଜୟ ଆଖି ଲଗାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ତା'ର ମନେ ହୁଏ—ନିହାରବାଲା! ସଞ୍ଜୟର ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ବିରକ୍ତ ହେବ ।

ଅତିରିକ୍ତ ଭାବପ୍ରବଣ ଭଲ ପାଇବାର ଏଇ ତ ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷଣ । ଭଲ ପାଇଥିବା ଲୋକଟି ପାଖରୁ ଲୁଚି ରହିବାକୁ ମଣିଷ ଚାହିଁଲେ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଭଗବାନ ଏପରିଭାବରେ ନିୟମ ବାନ୍ଧି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଯେତେବେଳେ ଲୋକଟି ପାଖରୁ ଲୁଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଲୋକଟିକୁ ଭଲ ପାଇହୁଏ ।

ନିହାରବାଳା ଗୃହଲଗନ ପରେ ବିଦ୍ୟାଧର ଫୁଲ ଦୁଇଟିକୁ ଦେଖାଇ ସଞ୍ଜୟକୁ କହୁଥିଲା—ବାବୁ, ଦେଖିଲେ ତ ! କେଡେ ଚଗୁଲି ଏ ପିଲା ! ମତେ ବି ହାତରେ ରଖୁନ୍ତି ।

ମୁହଁ ଖୁଆଇ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।

—ସେ କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତ ଭଲ ପାଇବା ପବିତ୍ର ମନରେ ସମ୍ଭବ । କଳଙ୍କିନୀ କେବେହେଲେ ଭଲ ପାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯେ ନିଜର ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇପାରି ନାହିଁ, ସେ କେବେହେଲେ ପର ମଣିଷଙ୍କୁ···

—ଆପଣ ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛନ୍ତି ।

—ସ୍ତ୍ରୀ କୁଟୁମ୍ବ ଧରି ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ହେଉଛି ଅନ୍ୟାୟ । ମୋ ଘର ଲୋକ ଏହିପରି ଜଣେ ନର୍ସକୁ ଭଲ ପାଇଲେ ସବୁ ହିସାବରୁ ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ହୋଇପାରେ ନା ।

ଦୁହେଁ ନୀରବ ରହିଲେ । ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳାର ଛବିକୁ ମନେ ପକାଇ ଆପଣା ମନକୁ କହୁଥିଲା—ହେ ଅଭାଗିନୀ । କିଛି ନ ଜାଣି ଓ ନ ବୁଝି ସେ ଅକାରଣଟାରେ ଫୁଲ ଦୁଇଟି ଆଣିଥିଲା ଯେ···

ନିହାରବାଳାର ଚିତ୍ତର ଭେଦ ବୁଝିଲା । ବେଦ୍ୟାଟର ମୂର୍ତ୍ତି ଭୁଲାଇ ରହିଛି ଏ ଚିହ୍ନିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ତାହା ଭିତରେ ଅଶ୍ରୁ ଝରି ସେ ନିଜକୁ ଧିକ୍କାର କରୁଥିଲା । ଏତେ ସ୍ନେହରେ ବି ତା' ସ୍ୱାମୀମାନେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଫୁଲ ଦୁଇଟିରେ ସେ ନିଜକୁ କୃତାର୍ଥ ମନେ କରୁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଳାର କପାଳର ଏବେ ହେଉଛି ଛତୋଳ ।

ପରେ ନିହାରବାଲା ପାଖପାଏ ଅସିଥିବ । ନିଜର ଗର୍ବରେ ବିଦ୍ୟାଧର କହୁଲ—ଏଣେ ଆସିବ ନାହିଁ ?

ସଙ୍କୋଚ ମନ ନେଇ ନିହାରବାଲା ଅସିଥିଲ । ହପି ବିଦ୍ୟାଧର ଧୀରେ କହୁଲ—ଘର ଚମତ୍କାର ଦଶୁଛ !

ନିହାରବାଲାର ମୁହଁ ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲ—କୋଧ ଓ ଅଭିମାନରେ । ନିଜର ଲୋକ ବୋଲି କହୁଥିବା ଲୋକେ ଏମିତ ଅପଦସ୍ତ କରି ଭଲ ପାଇବା ଦେଖାନ୍ତି । ଅଜ ନଜର ଅଧିକାରକୁ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ଏଇ ରୂପରେ ଦେଖାଇ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ।

କୌଣସି ନାରୀକୁ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ନ କଲେ ପେପର ତା'ର ପ୍ରତ ନଜର ଭଲ ପାଇବା ଦେଖାଇବାର ଅନ୍ୟ ବାଟ ଏମାନଙ୍କୁ ଜଣା ନାହିଁ ।

ଅପବାଦ ଓ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ବସ୍ତୁ ଦନରୁ ନହାରବାଳାର ସାଥି ହେଲେଣି । ବାରମ୍ବାର ହପି ସେଇ ଅପବାଦର ଦୁର୍ନାମ ଅଭ ଅପ୍ରସ୍ତୁତର ଅଘାତ ନଜ ଉପରୁ ଫୁଙ୍କି ଉଡ଼ାଇ ଦେଉଛୁ ।

ନିହାରବାଲା ହପି ଅଖି କଣରେ ଅପ୍ତସ୍ତକୁ କହୁଥିବ । —ତା'ର ମୁହଁ ଶୁଖିଯାଇଛୁ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାର କାମ ପରେ କ୍ଲାସ । କ୍ଲାସ ପରେ ପୁଣି ଡାକ୍ତରଖାନା । ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ କାମର ରୁଟିନ୍ ଭତରେ

ନହାରବାଳା ଆଉ ଏକୁଟିଆ ସନ୍ତ୍ରାପ୍ତ କଥା ଭାବିବାକୁ ବେଳ ପାଇ ନ ଥିଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ଓ୍ୱାର୍ଡ଼କୁ ଆସିଲାବେଳେ ସେ ସନ୍ତ୍ରାପ୍ତକୁ ଦେଖି ସାଧାରଣ ଭାବରେ ସବୁ କଥାର ବିଚାର କରିଥିଲା । ଭଲ ପାଇବାର ଉଗ୍ରତା କମି ଯାଇଛି । ଅତିବେଗର ଗତି ଧୀର ହୋଇଗଲାଣି । ଖୁସି ହୋଇ ନହାରବାଳା ଭାବିଲା, ଭଲ ହେଲା ।

ସନ୍ତ୍ରାପ୍ତ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳେ ସେ ସ୍ଥିରଦୃଷ୍ଟିରେ ସନ୍ତ୍ରାପ୍ତକୁ ଚାହିଁଥିଲା । ଗୁଣ୍ଡୁ ଗୁଣ୍ଡୁ ହୋଇ ନିଜକୁ କହୁଥିଲା— କୋଉଠି ଦେଖିଛି ।

ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ପାଖରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଲୋକ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେଣି । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖି ନହାରବାଳା ଉପରେ । ଦିଗମ୍ବର ଆସି ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଆସିଛନ୍ତି । ସେ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କୁ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ନହାରବାଳା ସାଙ୍ଗରେ ଦିଗମ୍ବର ଦେଖା କଲେ ଲଜ୍ଜା ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବ । ନହାରବାଳାକୁ ଶୁଣାଇଲା ପରି ସେମାନେ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ —ଦୁନିଆଁରେ ପ୍ରକୃତ ହେଉ ନହାରବାଳାର ଅଠାଗାର୍ତ୍ତି ।

ବାରମ୍ବାର ନହାରବାଳା ଚମକି ପଡ଼େ । ସାଧାରଣ ଭଦ୍ରତା ଜ୍ଞାନ ଦେଖାଇଲେ କ'ଣ ବା କ୍ଷତି ହୁଅନ୍ତା ? ଦିଗମ୍ବର କହୁଛି ଅବୋଧ ବାଳକ ନୁହନ୍ତି ଯେ ନହାରବାଳା ତାଙ୍କୁ ଠକି ଦେଇ ତାଙ୍କର ଜୀବନ ନଷ୍ଟ କରିଛି···କରିନାହିଁ ତ । ସେହିଦିନୁ ସେ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରିନାହିଁ ।

ତାଙ୍କ ଭିତରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ଯାହା ହୋଇଥାଉ, ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧର ଅବର୍ଣ୍ଣନ ନହାରବାଳାକୁ ଟାଣି ନେଇପାରି ନାହିଁ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ଉପାକୁ । ସେ ଯାହା ଦେବାର ଦେଇଛି । ଦିଗମ୍ବର ତାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ନେଇଯାଇଛନ୍ତି । ସେଥିକରେ କ'ଣ ଦୁଃଖର ବୃତ୍ତ ହେଲା ନାହିଁ

ଯେ ପୁଣି ନିହାରବାଲା ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେବାକୁ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ଶୁଭାକାଙ୍କ୍ଷୀ ବନ୍ଧୁମାନେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଭିତରେ ତା'ର ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଛନ୍ତି !

ସେ ପୁଣି ଯିବ ଡେପୁଟିଙ୍କ ପାଖକୁ । ସେଠି ସମସ୍ତେ ତା'ର ବିରୋଧୀ···ଏଇ ଦୃଢ଼ନିଷ୍ଠା ହେଲେ ନ ଥାନ୍ତା । ତାଙ୍କ ଟିକେଟ ଉପରେ ନମ୍ବର ନ ବଢ଼ାଇଲେ ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ତା'ର କଥା ସନ୍ତୁ ନ ଜାଣିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।

ସନ୍ତୁ କ'ଣ ଶୁଣି ନ ଥିବ ? ତାକୁ ଶୁଣାଇକି ତ ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି । ଦୁନିଆଁ ଜାଣିଛି, ସନ୍ତୁ ଏବେ ଜାଣିବ । ସବୁ ତ ନିହାରବାଲା ଗଲା— ସେଥିକି ଏବେ ବଳ କ'ଣ ?

ମନକୁ ଦୃଢ଼ କରି ମୁହଁ ଗମ୍ଭୀର କରି ନିହାରବାଳା ଯାଇ ଠିଆ ହେଲା ଡେପୁଟିଙ୍କ ପାଖରେ । ସମସ୍ତେ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲେ । ହସି ସେ ଡେପୁଟିଙ୍କୁ ପଚାରିଲା— କ'ଣ ମୋର ଉନ୍ନତି କରିଛନ୍ତି ? କିଏ ଅନୁକମ୍ପା କରିବ ?

କଥାର ଦୃଢ଼ତା ଦେଖି ଡେପୁଟି କହିଲେ— ସେଥିରେ ଆମର କ'ଣ ଅଛି ? କେହି ତ କିଛି କେବେ ଦୁନିଆଁ କଥା ସରେ ନାହିଁ ।

ଡେପୁଟିଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ଅନେକ ଲଜ୍ଜା । ନିହାରବାଲା ହେଲା ଅସମ୍ଭବ । ହେଉ ଦେଖିବ ଦୁହାଣୀ ନିହାରବାଲା କହିଲା ଦେଉଛି । ଉତ୍ତେଜନା ଟୋକି ଜାଣିଲେ ଦୁଃଖରେ ଅଶ୍ରୁ ହେଉଁ ଜଣ ଅଛି ଏ, ହେଉ ଜଣ ନିହାରବାଲା ପାଖରେ ମୋଟେ ନୁଆଁ ନୁହେଁ ।

ଉଠିଥିବା ଲୋକମାନେ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହେବେ ଦୋଷୀ । ଅଧଃ ମନକୁ ବୁଝାଇ ଫେରି ନିହାରବାଳା

କହିଲ—କେହି ତ ସବୁ ଆଡ଼ର କଥା ବୁଝି, ଶୁଣି ଓ ଦେଖି କଥା କହେ ନାହିଁ…ସିଷ୍ଟର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଓ୍ୱାର୍ଡରେ ଗୋଳମାଳ ଚପ କରନ୍ତ । ମୁଁ କରିବ କେମିତ ? ସେ ଯାହା ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରନ୍ତୁ ।

ବିଦ୍ୟାଧର ଖୁସି ହେଲାପରି କହିଲ—ଦେହ ଭଲ ହୋଇ-ଆସିଲଣି ବୋଲି ବନ୍ଧୁମାନେ ସନ୍ଦେଶ ଆସିଥିଲେ । ଏଣିକି ଆମେ ଗୁଲିଯିବା । ଆଉ ଗୋଳମାଳ ହେବ ନାହିଁ ।

ସିଷ୍ଟର ଖୋଜୁଥିବାର ସେଟେନ ଦେଖାଇ ନିହାରବାଳା ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠିଲ । ଶୀଘ୍ର କାମ ସାରିଦେଇ ସେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ-ଟେଲକୁ ବିଦ୍ୟାଧର କହିଲ—ଇଏ ନରେନ୍ଦ୍ର, ଭୁବନର ହାଇସ୍କୁଲର ଜଣେ ଚିହ୍ନା ଲୋକ ।

କିଛି ବୁଝି ନ ପାରିଲାପରି ନିହାରବାଳା ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ଚାହିଁ ରହିଲ । ସେଇ ଲୋକଥିଲ ଦିଗମ୍ବର ବିଷୟରେ ।

ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ନମସ୍କାର କରି ନିହାରବାଳା କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣାଇ କହିଲ—ମୁଁ ଯାଉଛି । ସିଷ୍ଟର ଗାଳି ଦେବେ ।

ଉତ୍ସାହ ନ ଥିଲେ ବି ସେ ସ୍ଥାନରୁ ଗୁଲିଯିବାକୁ ନିହାରବାଳା ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଅଗେଇ ଗଲ । ଏଇମାନେ ଆସିଥିଲେ ନିହାରବାଳାକୁ ମନେ ପକେଇ ଦେବାକୁ—ତାର ଗତ ଜୀବନ ।

ଭଲ ଲୋକ ନା ସେମାନେ ! ସେଥିପାଇଁ ବେଶ୍ୟାଙ୍କୁ ବେଶ୍ୟା ବୋଲି କହିବାକୁ ତାଙ୍କର ଭାରି ଉତ୍ସାହ । ଏଣେ ତୁଣ୍ଡରେ ସେତେକ ନିନ୍ଦା, ଅନ୍ଧାରେ ସେତେକ ଚଟକ । ଲୋକଙ୍କ ନଜରରେ ଯେଉଁମାନେ ନିନ୍ଦା କରିବାରେ ମୁଖର, କେହି ନ ଥିଲାବେଳେ ସେହିମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧୀନ ।

ନିଜର ଅସାମର୍ଥ୍ୟ ଘୋଡ଼ାଇବାକୁ ସେମାନେ ଏହିପରି ଅନ୍ୟର ଅପମାନ କରିଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ନିଜର ଯୋଗ୍ୟତା ହେଉଛି ଅପରକୁ ନିନ୍ଦା କରିବାର ଶକ୍ତି ।

ନିହାରବାଲା ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ସେ ଦିନ ଫେରିଲେ । ଲୋକେ ତାକୁ ଏକୁଟିଆ ଛାଡ଼ି ଦେବେ ନାହିଁ । ବିନା କାରଣରେ ନିନ୍ଦା କରିବେ । ତା'ର ଚରିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନାନା କଥା କହି ତା'ର ସାଧାରଣ ସହଜ ଗର୍ବକୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦେବେ ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିଲେ । ବାଟରେ ଭାବି ଭାବି ଯାଉଥିଲେ ସେଇ ଗୋଟିକ କଥା—କ'ଣ କଲେ ସେ ଲୋକନିନ୍ଦାର ଝଡ଼ ହାତରେ ନିଜକୁ ସ୍ଥିର ରଖିପାରିବ । ପ୍ରତିବାଦ କରି ଲାଭ ନାହିଁ । ପ୍ରତିବାଦ କଲେ ଲୋକନିନ୍ଦା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ତେଜି ଉଠେ । ନିନ୍ଦୁକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଲେ···

ନିନ୍ଦୁକଙ୍କୁ କ'ଣ ଭଲ ପାଇ ହେବ ? ସେମାନେ ତ ସବୁବେଳେ କାରଣ ନ ଥାଇ କ୍ଷତି କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର । ଭଗବାନ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଯେ ସେଇଥିପାଇଁ ନିହାରକୁ ନିନ୍ଦା ସହିବାକୁ ହେବ—ଭଗବାନ ଛାଡ଼ିଦେଲେ କାହିଁକି ?

ସ୍ୱାମୀ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବି ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଣି ତାଙ୍କର ମତାମତକୁ ଅପେକ୍ଷା ରଖି ଚଳୁଥିବ ହେବ ।···ଭଲ ବୁଝାମଣା ତ । ହେଲା ଏବେ ସେ ଆସି ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯେମିତି ମନ, ଯେମିତି ଇଚ୍ଛା ସେମିତି ଚଳିବ ।···ନା, ସେ ସ୍ୱାଧୀନତା ବି ତା'ର ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ କେହି ଭଗବାନ କି ଦିଗମ୍ବରଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ଦୋଷ ହେଉଛି ନିହାରବାଲାର ।

ସବୁ ସହି ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଅଯଥା ଲୋକନିନ୍ଦାର ଆଘାତ ସହି ହୁଏ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ମଣିଷ ନିଜକୁ ବଡ଼ ଅନୁକମ୍ପା

ଦେଖାଏ । ନିହାରବାଲା ବିଛଣାରେ ଶୋଇରହି ନିଜକୁ ନିଜେ ଦୋଷୀ କରୁଥିଲା । ନିଜର ଜିଦ୍‌ରେ ସେ ଗୁଡ଼ାଏ ଲୋକନିନ୍ଦା ଉଡ଼ାଇ ଆଣିଛି ନିଜ ପାଖକୁ ।

ତାହାରକୁ କହି ହେବ ନାହିଁ । ସେଇ ହଷ୍ଟେଲ ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ସେଇ ଲୋକନିନ୍ଦାର ଆଘାତରେ ମ୍ରିୟମାଣ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସେହି ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟା—ବଡ଼ଠାରୁ ଛୋଟଯାଏ । ବିନାକାରଣରେ ଲୋକେ ନର୍ସମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଅତୀତ ଜୀବନକୁ ଖୋଳି ତାଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।

ଅଣା ଆସି ସେଇ କଥା କହୁଥିଲା । ସେ ଦିନ ଜଣେ ଲୋକ ତାକୁ ବିଦ୍ରୂପ କରି କହୁଥିଲା—ଏମିତି କାହିଁକି ମ ! ଆପଣ ପଦେ କଥା କହୁଲେ ମୁହଁ ମୋଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ! ଆମେ କ'ଣ ମଣିଷ ନୋହୁଁ ?

ଅଣା ତାକୁ ଜବାବ ଦେଇଥିଲା—ଆପଣ ମଣିଷ ହୋଇ-ଥିଲେ ଏପରି କଥା କୁହନ୍ତେ ନାହିଁ କି ଏପରି ବ୍ୟବହାର ପାଆନ୍ତେ ନାହିଁ···ଅଣା ବିରକ୍ତ ହୋଇ ନିହାରକୁ ପଚାରୁଥିଲା—ସମସ୍ତଙ୍କୁ କ'ଣ ଭଲ ପାଇ ହେବ ? ଭଲ ନ ପାଇବାଯାଏ ସେମାନଙ୍କ କବ୍ଜାରୁ ବାହୁ ନାହିଁ ।

ସେଇ କଥା ନିହାର ଅଣାକୁ ପଚାରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ଅଣାର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ନିହାର କହିଲା—ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ମୁଁ ବି ମନେ ମନେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ । ମୋର ନିଜର ଅସଂଖ୍ୟ ଦୋଷ ଥିବାରୁ ମୁଁ କାହାର ଦୋଷକୁ ଦୋଷ ବୋଲି ଦେଖେ ନାହିଁ । ଯେତେ ମନ ଉଦାର କଲେ ବି ଲୋକେ ମାତ୍ର ଦେବାକୁ ପଛାନ୍ତି ନାହାନ୍ତି ।

—ଏମିତି ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବା କାହିଁକି ? ଅମର ଦୋ ଥିଲେ କେତେ ନ ଥିଲେ ବା କେତେ । ଦୁନିଆଯାକ ଲୋକଙ୍କୁ କାହିଁକି ଅବା ଭଲ ପାଇବ ? ମୁଁ ତ ଠିକ୍ କରୁଛି, ଯେ ଯେତେବେଳେ ଆସି ଏମିତି ଖେଳ ଦେଖାଇବ, ତାକୁ ପାନେ ପାନେ ଦେବ ।

ନିହାର ଗୃହିଁ ରହିଲା ଅଶାର ମୁହଁକୁ । ମୁହଁରେ କପଟତା ଓ ନିଷ୍ଠୁରତା ପୂରି ରହିଛି···ତାକୁ ଆଉଁସି ଦେଇ ନିହାର କହିଲା—ଭଲ ପାଇବାର ଛଳନା ଦେଖାଇ କ'ଣ ତମର ଲାଭ ହେବ ? ସେମାନେ ଟାଣି ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି କ୍ଷତ କରିବାକୁ । ଭଲ ନ ଲାଗିଲେ ଏଡ଼େଇ ହୋଇଗଲେ ଯିବ ତ ।

—ଏଡ଼େଇ ହେବ କୋଉଠିକି ? ସେମାନେ ଯେ ପଛେ ପଛେ ଲୁଚିଛନ୍ତି । ନିଜେ ନ ଆସିଲାବେଳେ ତାଙ୍କର ଆଖି ଦୁଇଟି ଗୋଡ଼ାଉଛି । ମନ ତମର ପିଛା ଧରିଛି । ତମ ମନ କଥା ବୁଝିବାକୁ ତାଙ୍କର ବେଳ କାହିଁ ? ତାକୁ କ'ଣ ଭଲ ପାଇବା କହନ୍ତି ?

—ସେତିକିର ସେମାନେ ଅଧିକାରୀ । ସେତିକି ତାଙ୍କୁ ଜଣାଅଛି । ତାଙ୍କୁ ଝୁରିଲେ କ'ଣ ହେବ । ପାନୁଛ ଯଦି ମିଠା କଥା କହୁ ତାଙ୍କୁ ଝୁପି କରି ରଖ ।

—ବେଶ୍ ଭଲ କଥା, ନିହାର ! ତମର କହୁଣ ବନ୍ଦ୍ ହୋଇଯିବ । ସମସ୍ତେ ତ ଅଧିବାଟରେ କହୁଛନ୍ତି ଧୂଳ । ଏବେ ଧୂଳ ଅମର କ'ଣ ହେବେ ?

—କାହିଁକି ? ଉପହାର ଦେବେ, ଭେଟି ଦେବେ, କାମରେ ଲାଗିବେ । ତମର ଯେ କାମ ନ ଥାଏ, ନୂଆ ନୂଆ କାମ ବାହାର କରି···ନେବାକୁ ବୁଝିଛନ୍ତି ତ । ତାଙ୍କୁ ଠେଲି ବାହାର

କର ନ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଭଲ ପାଇବାର ଗୋଟାଏ ମୂଲ ଲଗାଇ ଦେଲେ ସେମାନେ ଭୁଲିଯିବେ ନାହିଁ କି ?

ଅଶା ନିହାର ମୁହଁକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ସେହି ଅଖି ଦୁଇଟିର ସବୁ ଅଭିସନ୍ଧି ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାଥିଲା । ନିହାରବାଲା କେପରି ଗୋଟାଏ ଯୋଜନା କରନ୍ତି—ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଇ ପୁଣି ତାଙ୍କଠାରୁ ନେବାର ଯୋଜନା । ତା'ର ମନରେ ଅଶାର ମନପରି ବିଦ୍ରୋହ ନାହିଁ । ଅଶା ଜାଣୁଥିଲା ଯେ ସେ ନିହାରଠାରୁ ବହୁତ ଉପରେ । ତା'ର ଚରିତ୍ର ନିଷ୍କଳଙ୍କ ।

ଅଶାର ମୁହଁରେ ସନ୍ଦେହ ଦେଖି ନିହାର ପଚାରିଲା—ଖରାପ ଲାଗିଲା, ନା ? ଖୋଲା କଥାଟାକୁ ଖୋଲାଖୋଲି କହିଦେଲି ବୋଲି ଖରାପ ଲାଗିଲା···ତୁମକୁ କ'ଣ କେହି ଭଲ ପାଇ ନାହିଁ ? କେହି କ'ଣ ତମକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଅପି ଘୃଣା କରି ନାହାନ୍ତି ?

ଅଶା ଚମକି ପଡ଼ିଲା···ସତେ ତ ! ସେ ଅଜି ନର୍ସ ହୋଇଛି କେବଳ ସେହି ଗୋଟିଏ କାରଣରୁ । ମନକୁ ଥୟ ରଖିପାରି ନ ଥିଲା ବୋଲି ସେ ପ୍ରିୟନାଥକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲା । ସେହି ପ୍ରିୟନାଥ ଅଶାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ପଠାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଅଶା ଭାବିଥିଲା, ପ୍ରିୟନାଥ ତାକୁ ବାହା ହେବେ । ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନଟିକୁ ନିଜର ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତ ଦେବେ···କାହିଁ ? ପ୍ରିୟନାଥ ନିଜେ ଅଦେଖା ମନକୁ ଖାଲି ଯେ ଅଲଗା ହୋଇଗଲେ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଅଲଗା ହେଲାବେଳେ ଚିରଦିନପାଇଁ ଅଶାର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ କଳଙ୍କର ବୋଝ ଥାପି ଦେଇଗଲେ । ସେଇ ଖବର ଅଶା ଲୁଚାଇଛି ଦୁନିଆର ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ—ନିହାରବାଳା ବି ଜାଣେ ନାହିଁ···

ନିହାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଅଶା କପଟ ଦୃଢ଼ତା ଦେଖାଇ କହିଲା —ମୋତେ କେହି ଭଲ ପାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ଅସୀମ ତୃପ୍ତ ନିହାରବାଳାର ଅଖିରେ । ସେ ସତ ବୁଝିଲ ପରେ କହିଲ—ଯାହାହେଉ ଅଶା, ତମେ ବଡ଼ ସୁଖୀ ! ଯୌବନ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଥାଇ ତମକୁ କେହି ଭଲ ପାଇ ନାହାନ୍ତି —ଇଏ ଆଜି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଖବର । ଆଉ ବି ତାହାର ପ୍ରୀତିରେ ବିଫଳ ନ ହୋଇ, ତାହାର ପ୍ରୀତି ନ ପାଇ ତମେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନର୍ସ ହେବାକୁ ଅସିଛ । ଆଜି ଦ'ଦିନ ଭିତରେ ଏତେ ଲୋକଙ୍କର ଏତେ କଥାକୁ ତମେ ଖାଲି ଗୋଡ଼ରେ ହାତରେ ଅଡ଼େଇ ଦଉଛ···କହି ନିହାରବାଳା ହସିଲ ।

ନିଜେ ମୁକୁଳା ହୋଇଗଲା ପରେ ଅଶାକୁ ଖୁବ ଅଡୁଆ ଲାଗିଲା । ସେ ଟିକିଏ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚିଅସି କହିଲା—ନିହାର, ତାହାର ଲୋକ ଅପମାନ ଦେଲେ ବି ତମେ ବି ଶେଷରେ ଅଶାକୁ ଏମିତି କଥା କହିଲ ! ତା'ର କଣ୍ଠସ୍ୱର ଅଭିମାନ-ଭରା ।

ନଇଁପଡ଼ିଥିବା ଅଶାକୁ ନିଜ ପାଖକୁ ଟାଣିନେଇ ନିହାର କହିଲା—ଭଲ ପାଇବା ଗୋଟାଏ ଦୋଷ ନୁହେଁ । ସେହି ସ୍ନେହ-ଖୁଣ୍ଟା ଉପରେ ସଂସାର ଠିଆ ହୋଇଛି । ଯାହାକୁ ତମେ ଫେରେଇ ଦେଇଛ ଯେବା ଯିଏ ଅନ୍ୟକୁ ଫେରେଇ ଦେଉଛି, ସେହିମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଅମର ଲୋକ । ତାଙ୍କର ଘୃଣା ଭିତରେ ଯେତିକି ସ୍ନେହ ଅଛି ଅଉ ସ୍ନେହ ଭିତରେ ଯେତିକି ଘୃଣା ଅଛି, ସେତିକି ହେଉଛି ଅମର ସମ୍ପଦ ।

ଅଶା ଚାହିଁ ରହିଲ ସାଥି ନର୍ସଟିର ମୁହଁକୁ । ଅଶାପରି ଦେଖିବାକୁ ସଫା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ମନରେ କେତେ ଦୁଃଖର ଦାଗ । ହସିବାବେଳେ ବି ହସ ଭିତରୁ ଦୁଃଖର କଳା ଦାଗ ଦିଶିଯାଏ । ସେଇ ନିହାରକୁ ଅଶା ଟିକିଏ ଅଗରୁ ଗୁହାଏ ମିଶ

କହୁଥିଲ । ଏବେ ନନ୍ଦାରର ବାହୁବନ୍ଧନ ଭିତରେ ଆଶା ନିଜକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଉଥିଲ—ତାକୁ ଜଣେ କେହି ଭଲ ପାଇ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଉଛନ୍ତି ।

ଆଶାର ଆଖି ଦୁଇଟି ଲୋତକସିକ୍ତ ଦେଖି ଗଭୀର ସହାନୁଭୂତିରେ ନନ୍ଦାର କହିଲ—ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଆଖିର ଲୁହ କାହାର ମନକୁ କରୁଣ କରେ ନାହିଁ । ପ୍ରୀତି ସବୁବେଳେ ହସର ପିଅସୀ । କାନ୍ଦିଲେ ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ ମରିଯାଆନ୍ତି । କ'ଣପାଇଁ ଓ କାହାପାଇଁ କାନ୍ଦିବ ?

ଆଶା ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଲ । ତା'ର ଲୋଟିଆ ମୁହଁକୁ ନିଜର ହାତ ଭିତରେ ଜାକିରଖି ନନ୍ଦାର କହିଲ—ଅହା ! ନ ଜାଣି ତମକୁ ଆଘାତ ଦେଲି । ଗଲ ଛଅବର୍ଷ ହେଲଣି ମୁଁ ଟେସ୍କୁଛି । ମଝେ ସମସ୍ତେ ତଡ଼ ତଡ଼ ଏଇ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇଦିଅନ୍ତି । ମୁଁ ଯେମିତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବି । ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ଜାଣ ନାହିଁ ଆଶା, ମୁଁ ଏଠିକି ଆସି ମୋର ଦୁଇ କୁଳରେ କଳା ବୋଳିଛି । ଏବେ ବି କେତେ ଆସି ବାରମ୍ବାର ମୋତେ କହିବାକୁ ବୁଝନ୍ତି ଯେ ନନ୍ଦାର ସବୁଠାରୁ ଖରାପ ।

—ସମସ୍ତେ ତ ଆମକୁ କହିବେ !

—କହିବେ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଚାହାବେଳେ ଦୂରେଇ-ଯିବେ । ପୁଣି ଅଚହ୍ନା କେତେ ଆସିବେ । ଇଏ—ଇଏ ନ ହେଲେ ସିଏ । କେହି ନା କେହି ଆସି ଆମକୁ ଭଲ ପାଇବ । କିଏ ଅବା ତମକୁ ମନେ ଅଛି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖୋଜିବ । ଅଛି କିଏ ଏକା ତନର ନଇଲେ ଏକା ମୋର ।

—ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି, ଡାକ୍ତରମାନେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଯେ ନର୍ସମାନେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଜା । ତମେ ଶୁଣିନ ?

—ନାହିଁ ତ । ବେଶିଗୁଡ଼ାଏ ବଳାତ୍କାର କଲେ ଆମେ କ'ଣ ତାଙ୍କୁ ଲେଉଟାଇ ଦେଇ ପାରିବା ନାହିଁ ?

—ସେମାନେ କୁଆଡ଼େ ଜୋର ଜବରଦସ୍ତି କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ କଥା ନ ଶୁଣିଲେ ପରୀକ୍ଷାରେ ନମ୍ବର କାଟନ୍ତି । ସୁବିଧା ମିଳେ ନାହିଁ ।

ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ନିହାର କହିଲା—ଅଭ ସେ କଥା ହେଉ କଣ ? ବିଜ୍ଞାପନରେ ଆମେ ତ ଦେଖିଥିଲେ ଯେ ନର୍ସ ହେବାପାଇଁ ଖାଲି ଯୁବତୀ, ସୁନ୍ଦରୀ ଓ ଶିକ୍ଷିତା ଦରକାର । ଦରଖାସ୍ତ କରିକ୍ସ ବଛା ହୋଇ ଆମେ ତ ଆସିଛୁ ।

—ତେବେ କ'ଣ ଏମିତି ମନ ନ ଥାଉ ଇଚ୍ଛା ନ ଥାଉ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଇଁ ଆମେ କେଇକଣ ଆସି ରହିଛୁ । ମତେ ଡର ଭର ମାଡୁଛି ।

—ଡରିଲେ କ'ଣ ହେବ ! ସବୁବେଳେ ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବା ସେମାନେ ଆମକୁ ଭଲ ପାଇଲେ ତ ଅତି ଉତ୍ତମ । ଭଲ ନ ପାଇଲେ ଲାଭ କ'ଣ ! ତାଙ୍କର ମନକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଯାହା ଦେଇ ନେଇ ପାରିବେ ନେବେ ତ । ଅଭିନୟାଏ ଅନର୍ଥ ଘଟାଇ ପାରିବୁ କରି ଭୁଲିଲେ ଖାଲି ନିଜର ମନ…ସମସ୍ତେ କହିବେ, ନର୍ସମାନେ ପ୍ରତିବାଦ କରୁଛନ୍ତି—କିଛି ନିହାତି ହୁଏନି ।

—ମୁଁ ବୁଝୁଛି, ସରୋଜିତ । ମୋତେ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ । ଏତେ ବେକାର ଏତେ ଦୁଃଖର ଝିଅଙ୍କ କଥା କେ ଦେଖିବ ନାହିଁ ।

—ପଲେଇବ ? ଭୋଜଠିକ ଯିବ ? ଆଉ ଏ ଜୀବନରେ ଲୋକନିନ୍ଦାରୁ ମୁକ୍ତି ନାହିଁ । ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟାଯାଏ ଖାଲି ରୋଗୀ—ରୋଗୀଙ୍କର ଆକ୍ରମଣ, ରୋଗୀ ଆଉ ତାଙ୍କର ନିଜ ଲୋକ ସମସ୍ତଙ୍କର । ମୁଁ ଏବୁଣ୍ଟୁ ଖରାପଟାକୁ ଖରାପ ବୋଲି ନ ଭାବିଲେ ଲୋକ ବେଶି ଖରାପ ହେବ ନାହିଁ । ଲୋକନିନ୍ଦାକୁ କାନ ନ ଦେଲେ ଲୋକେ ଊଣା ନିନ୍ଦା କରିବେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଲେ ସେମାନଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା କମିଯିବ ।

ଆଶା ପଚାରିଲା—ତେବେ କ'ଣ ଆମେ ଦ୍ୱାର ଭିତରେ ରହି ନିଜକୁ ଭଲ ରଖିପାରିବା ନାହିଁ ?

—ଭଲ କ'ଣ, ଖରାପ କ'ଣ ? କେତେକ କାମକୁ ଠାକୁର ଖରାପ କହନ୍ତି । ଆଉ କେତେକ କାମ ମଣିଷ ଖରାପ ବୋଲି କହେ । ଜୀବିକାପାଇଁ ଯେତକ କରୁଛୁ, ସିଏ ତ ଖରାପ ହୋଇ-ପାରେ ନା । ନିଜ ପାଇଁ କ'ଣ ବା କଲୁ ?…ଆମେ ତ କାହାକୁ ଘରୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଡାକନାହୁଁ । ଆସିବା ଲୋକ ଯଦି ଆପଣା-ଛାଏଁ ଭଲ ପାଇ ବସେ !

—ସତେ ତ ! କାହାର ତ କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ଆମର ତ କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ଏଇ ଏତେ ବଡ଼ ସଂସାର ଭିତରେ ମଣିଷ ତା'ର ବାଟ ଅବାଟରେ ଚାଲିଛି ।

—ଝୁଲି ଝୁଲି ଝୁଲ୍ କରି ଚାଲିବା ଯେମିତି ମଣିଷର ଗୁଣ, ସେମିତି ଚାଲିବାବେଳେ ରାସ୍ତାକୁ ଚିହ୍ନିବା ବି ସେଇ ମଣିଷର କାମ ।

ହୁହୁଙ୍କ ଆଖିରେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଓ୍ୱାର୍ଡଗୁଡ଼ିକ ନୂଆ ପ୍ରକାରରେ ଦେଖା ଦେଉଥିଲା । ସେଠି ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ

ସ୍ନେହ ଆଦର ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ସଂସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ନିନ୍ଦା କରୁଛନ୍ତି । ଦୁନିଆର ବଡ଼ ଦାଣ୍ଡରେ ଯାହା, ଡାକ୍ତରଖାନାର ପାଚେରି ଭିତରେ ବି ସେୟା । ମଣିଷର କାମ ଭିତରେ ଭଲ ମନ୍ଦ କି ନ୍ୟାଯ୍ୟ ଅନ୍ୟାଯ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ଯାହାକୁ ଯେତେବେଳେ ଯୋଉ କାମ ଖରାପ ଲାଗିଲା, ସେ ତାକୁ ଖରାପ ବୋଲି କହେ । ଆଉ ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ସେମିତି କରିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ, ସେ ସେହି କାମକୁ ଆଉ ସେହି କଥାକୁ ଭଲ ବୋଲି ଭାବେ ।

ସେଇ ଦିନ ଯୋଡ଼ାଏ ନର୍ସ ମନ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଅବସ୍ଥାରୁ ଆଉ ଅବସ୍ଥାକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମନ ଭିତରୁ ଭଲ ପାଇବାର ଆକର୍ଷଣ ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟ ଭିତରୁ ସେହି ଗୋପନ ସ୍ପର୍ଶ ଲିଭିଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେତିକି ଛାଡ଼ିଦେଲା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଆଦର ଓ ପ୍ରୀତି ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ସକାଳ ଆସିଛି । ଆଉ ଡାକ୍ତରଖାନାର ସଂସ୍ତ୍ର ପ୍ରତି ଉତ୍ସାହ ନାହିଁ, ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ପ୍ରତି ଭୟ ନାହିଁ । ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଭିଯୋଗ ନାହିଁ । ତାହାର ପ୍ରତି ମନରେ ସରାଗ ନାହିଁ ।

ଆଜି ବେଶପରିପାଟୀ କରିବାରେ ମନରେ ସଙ୍କୋଚ ନାହିଁ । ସେହି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ନିହାରବାଲାର ହୃଦୟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ନାହିଁକି କେଜାଣି ସେହି ହୃଦୟହୀନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନିହାରବାଲାକୁ

ବର୍ଣ୍ଣିତ କରିଥିଲ । ମନ ଭିତରୁ କୁଣ୍ଠା କମିଯିବାରୁ ସେ ଯେତେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି ।

ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିହାରବାଲାକୁ ସେମିତ ସାଙ୍ଗେଟି ନେଇ-ଥିଲେ । ନିହାର ଶୀଘ୍ର ଚାଲି ଚାଲି ଆସୁଥିଲ ହଷ୍ଟେଲରୁ ଡାକ୍ତର-ଖାନାକୁ । ତା'ର ହାତ ଦୁଇଟି କହୁଣୀ ପାଖରୁ ବଡ଼ ଅସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଦୂରକୁ ଝୁଲୁଥାଏ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାର ପୋଷାକ ସଞ୍ଜୟ ପିନ୍ଧନ୍ତି ଅପରାହ୍ନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ —ନିହାରବାଲା ଗଲା ପରେ । ସକାଳେ ନିହାର ଆସିଲେ ଦେଖେ —ସଞ୍ଜୟ କି ଅସୁନ୍ଦର । ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା ଖାଲି ସଞ୍ଜୟର ମନ ବାରମ୍ବାର ଭିତର ହୋଇ ଯାଉଥିଲ ।

ସକାଳେ ସେମାନେ ଆସିବା ଆଗରୁ ସେ ଯାଇ ବାହାରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲ —ନିହାର ଅଫିସବେଳେ ଦେଖୁ । ତା'ର ଅଙ୍ଗ ଉପରୁ ଦୁର୍ବଳର ଦାଗ ଲିଭିଯାଉ । ସେ ଦେଖୁ ଆଜି କୁହୁ ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଖାଇଦାଇଁକଣ କେମିତି ସଞ୍ଜୟକୁ ଉପେକ୍ଷା କରିଦେଇଛନ୍ତି ।

ନିହାରବାଲାର ଆଉ କୌତୂହଳ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ନିସ୍ପୃହ ପାଳିବ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଛି—ତାହାର ପାଖକୁ ସେ ନିଜର ଆଖିରେ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ନେଇ, ଆବେଦନ ଜଣାଇ ଆସି ଠିଆ ହେବ ନାହିଁ । ତା' ପାଖରେ ସମସ୍ତେ ସମାନ—ଅଚ୍ଛା ଲୋକ ଯେମିତି ଅଚ୍ଛା ଲୋକ ବି ସେମିତି । ସେ ସିଷ୍ଟର ପରି ନିର୍ବିକାର ହେବ ।

ସଞ୍ଜୟ ସ୍ଥିରଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହୁଥିଲ ନିହାରବାଳାକୁ —ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ ତ ଚିହ୍ନି ହୁଏନା । ନିହାର ଆଗରୁ ଆସୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ନିହାର ବୋଲି ଭାବି ସଞ୍ଜୟ ବାରମ୍ବାର କୁଣ୍ଠିତ ହୋଇ ଲେଉଟିବାକୁ ଲାଗେଇ ଆସିଥିଲ । ଡାକ୍ତରଖାନା ବାରଣ୍ଡାରେ

ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ସେମାନେ ଦେଖି ବିନା କୌତୂହଳରେ ନିଜ ନିଜର ଓ୍ୱାର୍ଡ଼କୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲେ ।

ସଞ୍ଜୟର ମନ ବିଦ୍ରୋହ କରୁଥିଲା । ତାହାର ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ନିଜପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ର, ବ୍ୟାକୁଳ ଭରିବାକୁ ସେ କ'ଣ ସତରେ ଅସମର୍ଥ ! ସେମିତି ଚାଲିଗଲା ଲୋକ ଚାହିଁଦେଇ ଚାଲିଯାଉଥିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି, ସେମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁକି ନିହାର ବୋଧ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହଉଥିଲା, ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଖାଟରେ ନାରୀମାନେ ଏତେ ଅଲଗା ଦିଶନ୍ତି । ଆଜି ଦୂରରୁ ସେମାନେ ଏମିତ ଏକାପ୍ରକାରର ଦିଶନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ ବି ନିହାରବାଲା ପରି ଦିଶିପାରନ୍ତି ।

ସେମାନଙ୍କର ଚାଲିବା ଠାଣି, ହାତ ଗୋଡ଼ ହଲାଇବାର, ଝୁଲାଇବାର ଶ୍ରୀ ସଞ୍ଜୟକୁ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥିଲା । ସେ ମନେ ମନେ ନିହାରବାଲାକୁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ବହୁତ ବେଶି ସୁନ୍ଦର ବୋଲି ସ୍ଥିର କରି ବଡ଼ ଖୁସି ହେଉଥିଲା ।...ସମସ୍ତେ ତ ଆସିଲେ । ନିହାରବାଲା କାହିଁ ? ସଞ୍ଜୟ ଆଖିରେ ଉଦ୍‌ବେଗ । ନିଶ୍ଚୟ ନିହାରବାଲା ଆଜି ଛୁଟି ନେଇଛି । ସମୟ ଗଡ଼ିଗଲାଣି । ନିହାରବାଲା ଆସିବ ନାହିଁ ।

ନିହାର ଆସିଲାବେଳେ ସଞ୍ଜୟକୁ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଲା । ଟିକିଏ ସଙ୍କୋଚ ନେଇ ହସୁଥିଲା ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି, ନିହାରବାଲା ଆସିବ ବୋଲି ଜାଣି ସଞ୍ଜୟ ସତେ ଯେପରି ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଛି ।

ନିଜ ଦୁଃଖରେ ନିଜକୁ ଭୁଲିଥିଲା—ଟିକିଏ ଭଲ କରି ଲଗାଇଥିବା ପିନ୍ଧିବାର ସୁବିଧା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ବର୍ତ୍ତମାନକର ନାହିଁ । ଏଠି ସମସ୍ତେ ସମାନ—ଖୁବ୍ ଭଲ ଅବା ଖୁବ୍ ଖରାପ ସମସ୍ତେ ।

ସନ୍ତୋଷ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ଚାହିଁଥିଲା ରାସ୍ତା ଉପରକୁ । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ନିହାରବାଳା ଚାଲିଯାଉଛନ୍ତି । ଆଜି ଯେଉଁ ନିହାର କଥା ଭାବି ଭାବି ତନ୍ମୟ ହେଉ ସନ୍ତୋଷ ରାସ୍ତାକୁ ଚାହିଁ ମଧ୍ୟ ନିହାରକୁ ଦେଖିପାରୁ ନ ଥିଲା, ସେହି ନିହାର ଆସି ୱାର୍ଡରେ ପହଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ।

ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଲା ପରେ ନିହାରର ମନ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ସେଇ ପୋଷାକ ତଳେ ତା'ର ନାରୀତ୍ୱର ସମସ୍ତ କମନୀୟତା ଲୁଚିଯାଇଥିଲା···ଗୋଡ଼ ତଳର ଘାସ ଯେମିତି ରାସ୍ତାର ମାଟିକୁ ଢାଙ୍କିରଖି ଶାଗୁଆ ରଙ୍ଗର ଲହରୀ ଖେଳାଉଥିଲା ଡାକ୍ତର-ଖାନାର ରାସ୍ତା ପାଖରେ ।

ଦିନକୁ ଦିନ ସବୁ ବଦଳି ଯାଉଛି । ସେବିକା-ଜୀବନର ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଲୁଚିଯାଇଛି । ରୋଗୀମାନଙ୍କର କୌତୁହଳ ଆଜି ତାକୁ ବିବ୍ରତ କରୁନାହିଁ । ସିଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଆଜି ସେହି ସତର୍କ ଚାହାଣୀ ଫେରି ପାଉନାହିଁ । ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଧଳା କାନ୍ଥ ପରି ଜଣେ ସେବିକା ।

ମନରେ ଆଜି ଉଲ୍ଲାସ ବା ଉଦ୍‌ବେଗ ନାହିଁ । ହାତରେ ସେହିପରି ସକାଳର ସାଜସରଞ୍ଜାମ ଧରି ନିହାରବାଳା ୱାର୍ଡ଼ ଭିତରେ ପାଦ ଦେଲାବେଳେ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବା କେତେ ଠିକ୍ ସେମିତି ଆହ୍ଲାଦରେ ଚାହିଁଥିଲେ ବି ଆଜି ସେହି ଚାହାଣୀର ଅର୍ଥ ବୁଝିବାକୁ ନିହାରର ଉନ୍ମାଦନା ନ ଥିଲା ।

ସନ୍ତୋଷ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳେ ସନ୍ତୋଷ ନିହାରକୁ କ'ଣ ପଚାରିବ ତା'ର ଫର୍ଦ୍ଦର ତାଲିକା ମନ ଭିତରେ ରଖିଥିଲା । ଭାବିଥିଲା କହିବ ବୋଲି—ସେ ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଏ ।

କହିପାରିଲ ନାହିଁ । ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ନିହାରବାବୁ ସଞ୍ଜୟର ମନ ଭିତରୁ ସବୁ ପୁରୁଣା ପ୍ରଶ୍ନ ଲିଭାଇଦେଏ । ପହଞ୍ଚି ସଞ୍ଜୟକୁ ହସି ପଚାରିଲେ—ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ ଖରାପ ଲାଗୁଥିଲା କିରେ ? କାହିଁ ଭଲ ଦିଶୁଛୁ ତ !

ସଞ୍ଜୟ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ଚୁପ୍ ରହିଲା ।

ତା'ର ଶୁଖିଲା ମୁହଁରେ ହସ ଖେଳାଇବାକୁ ନିହାର କହିଲେ—ପୋଷାକରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନ ଥାଏ । ଆମକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଏଇ ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । କେତେବେଳେ ପିନ୍ଧିଲେ···

ବିଦ୍ୟାଧର ସଞ୍ଜୟ ତରଫରୁ କହିଲେ—କାଲି ତୁମେ ଗଲା ପରେ । ମୁଁ କହୁଥିଲି—ଭଲ ଦିଶୁଛୁ ବୋଲି ।

ହସି ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କୁ ଚାହିଁ ନିହାର କହିଲେ—ମତେ ବି ତ ଭଲ ଦିଶୁଛି । ଏବେ ଯେ ସଞ୍ଜୟବାବୁ ଦିଶିଲେ ରୋଗୀପରି । ଆଗରୁ ଜଣାପଡୁଥିଲେ ରୋଗୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସୁଥିବା ଭଦ୍ରଲୋକ ପରି ।

ସଞ୍ଜୟ ଚାହିଁ ରହିଲା ନିହାରବାବୁ ମୁହଁକୁ ।···ସହାନୁଭୂତି-ଭରା କଣ୍ଠରେ ନିହାର କହିଲେ—ମୁଁ ବୁଝିଥିଲି ଆଜି ସକାଳେ ନର୍ସ ଆଣି ଆପଣଙ୍କୁ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧେଇବାକୁ । ମନେ ରଖିଥିବେ, ଏଇ ଡାକ୍ତରଖାନା ପୋଷାକ ମନ ଭିତରୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ପ୍ରତି ସବୁ କୁଣ୍ଠା ବାହାରିନିଏ ।···ମୋର ବି ଆଜି ଏଇ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଲା ପରେ ନୂଆ ପ୍ରକାରର ଭାବ ଆସୁଛି ।

ବିଦ୍ୟାଧର ରହସ୍ୟ କରି କହିଲେ—ତମେ ତ ସବୁଦିନେ ନୂଆ ଥିବ ।

ସେ କଥାର ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ କାତର ଗୃହାଣୀଟିରେ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତକୁ ଛୁଇଁ ନିହାରବାଳା ତାର କାମ ଆରମ୍ଭ କଲା । ନାଡ଼ି ଦେଖିଲା-ବେଳେ ହାତଟି ଧରିଥିଲା ଅତି ସହଜ ଓ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ । ସନ୍ତ୍ରସ୍ତର ମନରେ ବି ସେଥିରୁ ଝଙ୍କାରର ଆବେଗ ନ ଥିଲା । ନିହାର ଯେପରି ସନ୍ତ୍ରସ୍ତର ଅତି ପରିଚିତ ଲୋକ ।

ଆଉ ନିହାରର ସେହି ଆବେଗଭରା ମନ ନାହିଁ । ବ୍ୟବହାରରେ ପ୍ରେମିକାସୁଲଭ କୁଣ୍ଠା ନାହିଁ । ଆଖିରେ ସେହି ଅଭିସାରିକାର ଚାହାଣୀ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯେମିତି ତା'ର ଦେହରେ ଆଉ ମନରେ ଛାପ ବସେଇ ଦେଲଣି ।

ଦୁଇ ଦିନ ଭିତର ନିହାରବାଳା ଆଉ ଯେପରି ଦେଖା-ଦଉର ନାହିଁ ।...ତର ତର ହୋଇ କାମ ସାରି ନିହାରବାଳା ଫେରିଯାଏ ତା'ର କୋଠରୀ ଭିତରକୁ । ଆସେ ଓ ଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ନିବିଡ଼ ଘନିଷ୍ଠ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ପାରୁଥିଲା, ଆଉ ସେତିକି ପାରେ ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ଯେପରି ସେ ନିଜେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପାଖରେ ଅତି ସାଧାରଣ ଓ ମାମୁଲି କରିଦେଇଛି ।

ପ୍ରତିଦିନ କୌଣସି ନା କୌଣସି ନୂଆ କଥା ଜାଣିବାକୁ ଓ ନୂଆ କଥା ଦେଖାଇବାକୁ ଯେତେ ଯାଞ୍ଚ କଲେ ବି ମଣିଷ ନିଜ ପାଖରେ, ନିଜର କୌତୂହଳ ପାଖରେ ଓ ଆଶା-ଅଭିଳାଷ ପାଖରେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଅତି ପୁରୁଣା ହୋଇଯାଏ । ନିହାରବାଳା ନିଜ ପାଖରେ

ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ନାମ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଧରାବନ୍ଧା ଦିନର ଅତି ଜଣାଶୁଣା କର୍ମସୂଚୀ ତାକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଢ଼ାଇ ଗଢ଼ାଇ ନେଇଥିଲା ।

ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନୂଆ ଲୋକ ଆସନ୍ତି—ସେହି ଏକା-କଥାକୁ ନୂଆ ନୂଆ ଲୋକେ ନୂଆ ନୂଆ ସ୍ୱରରେ ପ୍ରକାର ପ୍ରକାର କରି କହନ୍ତି । କାହାଁ ଆଖିରେ ଚଞ୍ଚଳ, କାହା ଆଖିରେ କୌତୁହଳ । ନିହାରବାଳା ଦେଖି ମନେ ମନେ ହସେ । ସେଥିରୁ ସେ କୌଣସି ବିଶେଷ ଅର୍ଥ ପାଏନାହିଁ । ଏମିତି ବି ସମୟ ଆସେ ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ ଅସାଧାରଣ କଥାକୁ ସାଧାରଣ ବୋଲି ମନେ କରେ, ନାମ ବି ତା'ର ନାମତ୍ୱକୁ ଭୁଲେ ।

ପରିଚିତ ନିହାରବାଳାର ପରିଚୟକୁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଗ୍ରହୀ ଆଖି ଓ ବ୍ୟାକୁଳ ମନ ଯେତେବେଳେ ସେହି ପରିଚୟର ସୁବିଧା ନେଇ ନିହାରବାଳା ପାଖକୁ ଆସନ୍ତି, ନିହାରବାଳା ଦେଖିପାରେ ନିଜର ଗୋଟିଏ ନୂଆ ରୂପ ।

ସେତେବେଳେ ହାତ ଥାଳି ବଡ଼ ହୋଇଛି । ହାତ ଶୁଖିଲା । ଡାଲି ରହି ରହି ଶୋଷ ହୋଇଗଲାଣି । ତରକାରି ଅଲଣା ଓ ଥଣ୍ଡା । ଯେତେ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ ବି କାଳ ବାରଣ କରେ । ମଣିଷ ସେମିତି ନିଜର ବ୍ୟବହାରର ଉଷ୍ଣତା ଶୀତଳତା ନେଇ, ନିଜ ରୁଚିର ଢାଞ୍ଚା ଅନୁସାରେ ମଣିଷକୁ ମଣିଷଠାରୁ ଦୂରେଇ ଦିଏ ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର ଜଣାଶୁଣା କୋଠରୀର ଥାକ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଥିବା କରୁଣ ଡାକ୍ତରଖାନାର କାଠକଣା ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୁରତ, ନିଜକୁ ଅଧିକ ଆବେଗମୟୀ, ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀ ରୂପେ ଦେଖାଇବାକୁ ଆପଣାଛାଏଁ ଯେମିତି ଛିଟି ଯାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ

ଆସିଥିବା ନିଦ୍ରାରବାଲା ଆଉ ନର୍ସ ନିଦ୍ରାରବାଲା ଭିତରେ ଏବେ ବହୁତ ପ୍ରଭେଦ ।

ଆଜିର ନିଦ୍ରାରବାଲା ବହୁତ ଅଧିକ କୋଉନମ୍ଭ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ସେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୂରରେ । କାରଣ ତା'ର ମନ ଭିତରେ ପୁରୁଷର ପୌରୁଷ ଆଉ ସେହି ପରିଚିତ ସ୍ଥାନ ନେଇ-ପାରୁ ନାହିଁ ।

ରୋଗୀ ଆଉ ରୋଗୀଙ୍କର ପ୍ରିୟଜନଙ୍କର ଆଖି, ଡାକ୍ତର-ଛାତ୍ର ଓ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ରଙ୍ଗରହସ୍ୟ ନିଦ୍ରାରବାଲାକୁ ବାରମ୍ବାର କହୁଦଏ—ଆଜିର ନିଦ୍ରାରବାଲାର କୌଣସି ଆକୋ ନାହିଁ । ତା'ର ମନ ଏବେ ତା'ର ବନ୍ଧୁ । ନିଜର ମନ ନିଦ୍ରାରକୁ ରକ୍ଷା କରୁଛି ।

ସେଥିଭିତରେ ସନ୍ତୋଷ ନିଦ୍ରାର ପାଖକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଟାଣି ହୋଇଯାଉଥିଲେ ବି ନିଦ୍ରାର ମନରୁ ସନ୍ତୋଷ ଦୂରରୁ ଦୂରକୁ ଖୁସିଯାଉଥିଲା । ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ନର୍ସ ରୋଗୀର ବିଛଣା ପାଖକୁ ଆସିବ, ରୋଗୀର ଦେହରେ ହାତ ଦେବ, ହସି ରୋଗୀକୁ ପଚାରିବ, ରୋଗୀର ଦୁଃଖରେ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇବ··· ଦେଖାଉଛି ତ, କରୁଛି ତ, କିନ୍ତୁ ସେ ସମ୍ପର୍କ ସେହି ସେବାର ସମ୍ପର୍କ ।

ସନ୍ତୋଷର ବନ୍ଧୁମାନେ ଅଭ୍ୟାସ କଲପରି ଆସନ୍ତି । ସନ୍ତୋଷକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯେତିକି ଆଗ୍ରହ ନିଦ୍ରାର ସାଙ୍ଗରେ ପଦେ କଥା କହିବାକୁ ତାଙ୍କରୁ ବଳି ବେଶି ଇଚ୍ଛା । ନିଦ୍ରାରବାଲା ଦେଖେ—ସେମାନଙ୍କର ବୟସ···କାହାର ନିଦ୍ରାରଠାରୁ ଊଣା, କିଏ ନିଦ୍ରାରର ସମବୟସୀ, ଆଉ କିଏ ଅବା ଟିକିଏ ବଡ଼ । ପ୍ରକାର ପ୍ରକାର ପୋଷାକ

ମୁଗ୍ଧକଣ୍ଠା, ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ପ୍ରକାଶର ବିଭିନ୍ନ ଭଙ୍ଗୀ—ନିହାରର ମନକୁ ଟାଣିବାକୁ ବହୁତ ପ୍ରକାରର ଆୟୋଜନ । ସବୁ ସେହିପରି ନିହାର ଦେଖେ ।

ସବେ ତାଙ୍କୁ ପାଇଁ କହିବ—ବୁଆଟାରେ ନିହାର ପକ୍ଷରେ ଥିଁ ନିଜକୁ ଅନୁତପ୍ତ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ନିହାର ଦୁନର ଭଲ ପାଇବାର ଇଚ୍ଛା ଖୋଜେ ନାହିଁ, ଦୁନର ଉପହାର ଖୋଜେ ନାହିଁ । ସେ ନିଷ୍ଠୁରଙ୍କ ନ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାହାରିକୁ ଅଭିଶପ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ନା । ବହୁତ ସତେ । କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଖୋଲି କହିପାରେ ନାହିଁ । ଝିଲିଟି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ନିଜର ସଙ୍କୋଚ ଯୋଗୁଁ ଲାଜରେ ଝାଉଁଳି ପଡ଼େ ।

ନିହାର ଦେଖେ ଯେ ତରୁଣ କବିବନ୍ଧୁଙ୍କର କଥାର ଭିତରେ ଝାଳ ଟପ୍ ଟପ୍ ହୋଇ ଦେଖାଦିଏ । କାହାର କାହାର ମୁହଁ ଶୁଖିଯାଏ । କେତେବେଳେ କୌତୂହଳ ଓ ଅଳ୍ପ କେତେ-ବେଳେ ସହାନୁଭୂତିରେ ନିହାର ସେମାନଙ୍କ କଥା ଭାବେ—ଆହା ! ବୁଆଟାରେ ଏମାନେ ନିହାର ପ୍ରତି ଟାଣି ହୋଇ ଅସିଛନ୍ତି । ଏତକ ହେଲେ ନ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ନିଜ କୋଠରୀକୁ ଯାଇ ନିହାର ଭାବେ । ସେଇ ତରୁଣ କବିବୃନ୍ଦ ନିହାରବାଳାର ମନରେ ସହାନୁଭୂତିର ମର୍ମର ଜଗାନ୍ତି । ସେଏ ଉତ୍ସାହୀ ଯୁବକ ନିଜର ଯୌବନର ଉନ୍ମାଦନାରେ ଉନ୍ମତ୍ତ ହୋଇ ନିହାରବାଳାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି···ନିହାରର ବନ୍ଧୁ, ସ୍ନେହ । ଙ୍କର କାମନା ବହୁ ରୂପରେ ଦେଖାଦିଏ ।

କେବେ ଅବା ନିହାର ନିଜ ଭିତରେ ଏହିପରି ତରୁଣଙ୍କର ଭ ପାଇବା ଅର୍ଥୀ ଖୋଜିଥିଲା । ଏହିପରି ତରୁଣମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ନିଜକୁ ତାଙ୍କର ଉତ୍ସାହର ତରଙ୍ଗରେ ଭସାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା

କରୁଥିଲ । ସେହି ନିହାରବାଲା ଆଜ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୂରରେ
ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହକୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବୋଲି
ମନେ କରୁଛନ୍ତି ।

ଅପରର ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ନିହାରବାଲା ବାରମ୍ବାର ଭାବୁଛି,
ତା'ର ହେଲେ ବୟସ ଶୀଘ୍ର ବଢ଼ିଯାଆନ୍ତା । ସେହି ସାମାନ୍ୟ ରୂପର
ମାଦକତା ହେଲେ ଶୀଘ୍ର ଜୁଣା ହୋଇଯାଆନ୍ତା । ତେବେ ସେ ମୁକ୍ତି
ପାଆନ୍ତା ଏଇ ପ୍ରକାର ଚନ୍ତା ଓ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାର ଗ୍ଲାନିରୁ । ତା'କୁ
ଦେଖାଗୃହିଁ ସଂସାରର ନାନାପ୍ରକାରର ଲୋକଙ୍କ ଦର ଏମାନେ
...ନାରୀର ଯୌବନ ଓ ନାରୀତ୍ୱ ଏମାନଙ୍କୁ ବାତୁଳ କରିଦିଏ ।

କେହି ଏହି ଦୁଃଖ ବୁଝିନାହାନ୍ତି । କହିଲେ ମଧ୍ୟ କେହି
ବୁଝିବେ ନାହିଁ । ଦେବତାକୁ ଗଣିକା ସାଙ୍ଗରେ ସମାନ କରି
ସଂସାରର ମାନଦଣ୍ଡରେ ମାପିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଖାଲି
ଗଣିକାର ଚାହିଦା ଟିକଏ ବେଶି ।

ଅପରର ଉତ୍ସାହର, ଅଧୀରତାର ସୁବିଧା ନେଇ ସେମାନଙ୍କ
ମନ ସାଙ୍ଗରେ ଯେ ମନକୁ ମିଶାଏ, ସେଇ ଲୋକଙ୍କର ଉତ୍ସାହ
ଯେ ଉପେକ୍ଷିତ କରେ—ସେଇ ଲୋକକୁ ଗୋପ କୁହାଯାଏ । ସେ
ଅଜ୍ଞବୃତ୍ତିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ସମାନ କରି ଗଣନ୍ତି ।

ଅଳ୍ପ କେଇଦିନର ଅନୁଭବରେ ନିହାରବାଳା ଏତ
ବୁଝିଛି । ତା'ର ଦେହ ଓ ଯୌବନ ପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ମନୋଯୋ
ଦେଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାହାର ହୃଦୟ, ମନ ଓ ରୁଚି ପ୍ରତି କେହି
ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ମୋଟାମୋଟି ତାକୁ କୁହନ୍ତି ଗୋଟିଏ ନର୍ତ୍ତ
ସେବକା । ନୂଆ ଯେମିତି, ପୁରୁଣା ସେମିତି । ନିହାର ଯେମିତି,
ଅଣା ଯେମିତି...ସମସ୍ତେ ସମାନ ।

ବେଳେ ବେଳେ ନିହାରବାଳାର ମନ ଭିତରେ ଅଭିମାନ ହେଉ ଥାଏ । କେହି ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହକୁ ନେଇ ନାହିଁ । ସେ ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସମାନ ନୁହେଁ । ସମସ୍ତଙ୍କପରି ସେ ତ ନିଜକୁ ସାଧାରଣଠୁ ଅତି ସାଧାରଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନାହିଁ । ବରଂ ସେବିକା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।

ନିଜର ଅଭିମାନ ନିଜ ଭିତରେ ମରେ । କାହାକୁ ଅବା ସେ ବୁଝାଇବ ? ଦିଗମ୍ବର ଆସି ବାରମ୍ବାର ଦେଖା ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ଏତେ ଥର ଆସିଛନ୍ତି ଯେ ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲରେ ତାଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ନାନାପ୍ରକାରର ଆଲୋଚନା ହୋଇଛି । ସେ ଦିନ ଆସି ଦେଖା ଦେଲେ—

ନିହାରବାଳା ତାଙ୍କୁ ସେ ଦିନ ବୁଝାଇଥିଲା ଲତା ଆସିଛି । ତାହା ମନରେ କଷ୍ଟ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ । ନିହାର ସାଙ୍ଗରେ ଏତେ ଆତ୍ମୀୟତା ରଖିବା ସୁନ୍ଦର ନୁହେଁ । ତାଙ୍କର ସେଇ ଗୋଟେ କଥା···ନିହାରବାଳା ବଦଳିଯାଇଛି । ନିହାର ପର କରିଦେଇଛନ୍ତି ।

ଦିଗମ୍ବରଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଚାହିଁ ନିହାରବାଳାର ଆଖି ଦୁଇଟି ଝରିଉଠେ—ଅନୁତାପରେ ନୁହେଁ, ଭୟରେ । ଦିନକର ପୁରୁଣା କଥାକୁ ଧରିରଖି ଦିଗମ୍ବର ସବୁ ଦିନପାଇଁ ନିହାର ମୁଣ୍ଡରେ ଦର ସଙ୍ଗିବାର କଳଙ୍କ ଲଗାଇ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଯାକୁ କ'ଣ କହନ୍ତି ଭଲ ପାଇବା ?

ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରେ—ସେ କ'ଣ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କୁ ଭଲ ପାଏ ନାହିଁ ଯେ କୁଆଡ଼ାରେ ତାଙ୍କର ଛୋଟିଆ ସଂସାରକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବ । ଲତା ତ ତା'ର ଶତ୍ରୁ ନୁହେଁ । ଲତାକୁ ସେ ଭଲ ପାଏ ।

ଦିଗମ୍ବରଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇ ନ ଥିଲା । ଦିଗମ୍ବର ତାକୁ ହୁଏତ ଭଲ ପାଇ ନ ଥିଲେ । ସେ ରହୁଥିଲା ତାଙ୍କର ପାଖରେ । ଶୋଇଥିଲା ଏକା ବିଛଣାରେ ।

ସେଇ ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ସବୁ ଦିନପାଇଁ ଜୀବନ୍ତ କରିବାକୁ ସେ ଆପି ମନର ଦୁଆରରେ ହାତ ମାରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେଇଟା ସ୍ନେହର କସ୍ରଘାତ ନୁହେଁ । ସେଇ କଥା ତାଙ୍କୁ କହିବ କହିବ ହୋଇ ନିହାର କହିପାରେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଗୃହିଁ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ କହେ —ଭୁଲ ତ ସମସ୍ତେ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭୁଲ୍‌ଟାକୁ ସବୁ ଦିନପାଇଁ ଯେ ସମ୍ପାଦିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ସେ ତ ଖରାପ ମଣିଷ ।

—ଖରାପ, ଅଧମ, ନୀଚ, ହୀନ ଯାହା କହିବ କୁହ । ତମକୁ ନ ଦେଖିଲେ ମୋତେ ବଡ଼ ଅସ୍ଥିର ଲାଗୁଛି ।

ସ୍ୱଚଳ ସ୍ୱଚଳ ପରେ ନିହାରବାଳା କହେ—ତୁମେ କ'ଣ ମୋତେ ଏତେ ଭଲ ପାଅ ଯେ, ମୋ'ର ପାଇଁ ଏତେ ବ୍ୟଗ୍ରହ··· କହି ହସେ ।

ଆଉ କାହିଁକି ମନେ ରଖିବ ? ଆଜି ସିନା ନିହାରବାଳା ବଡ଼ ମଣିଷ । ସେ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କୁ ଛୋଟିଆ ମଣିଷଟିଏ ବୋଲି ପର କରିଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ ଦିଗମ୍ବରର ତ କେହି ନାହିଁ ।

ବାହାର ଲୋକେ ଶୁଣିବେ ବୋଲି ନିହାରବାଳା ତାଙ୍କୁ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ କହୁଥିଲା—ଛି ଛି ! କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ତୁମେ କହୁଛ ! ସବୁ ଦିନକୁ ତୁମେ କ'ଣ ମୋର ନୁହଁ ଯେ ଏସବୁ କଥା ତୁଣ୍ଡରେ ଧରୁଛ ! ମୁଁ ତ ବହୁତ ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖୀ । ସେଥିରେ ପୁଣି ଲୋକାପ ଅଭିଶାପ କାହିଁକି ନିଜ ମୁଣ୍ଡରେ ବୁହାଇବ ? ତୁମକୁ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ ପାଇଥାଏ, ତେବେ କ'ଣ ତୁମକୁ ଲୋକ ପାଖରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମର୍ପଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ ? କରୁଛି ତ ।···ଦିନକର ବି ଟିକିଏର

ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ବନ୍ଦ କର ନାହିଁ । ନିଜକୁ ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ କର ନାହିଁ ।… ତେବେ ସବୁ ଦିନେ ତୁମେ ମୋର ହୋଇ ରହିବ ।

— ତୁମେ ଆସୁନାହଁ କାହିଁକି ? ସେହିଦିନୁ ଯେ ଗଲ ଆଉ କାହିଁକି ଫେରୁନାହଁ ? ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ମୋତେ ଘୃଣା କର—ଦିଗମ୍ବରର ଆଖିରେ କାମନାର ବ୍ୟାକୁଳତା ।

—ତୁମ ପାଖକୁ ନ ଗଲେ ବି ତୁମ କଥା ତ ସବୁବେଳେ ହୁଏ । ସେଇ କେଇଟି ଦିନର ହସଖୁସି ପାଇଁ ମୁଁ କ'ଣ ସବୁ ଦିନକୁ ତୁମର ଇଚ୍ଛାଧୀନ ହୋଇ ରହିଲି ନାହିଁ କି ?

—ତୁମେ ମୋତେ ଠକୁଛ, ନିହାରବାଳା । ମୁଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଦେବି ।

ନିହାରବାଳା ସେତେବେଳେ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଥିବ । କଳଙ୍କର ଶେଷ ଅପବାଦ ଦେବାପାଇଁ ସେ ଯେପରି ପଣ କରିଛନ୍ତି । ନିହାରପାଇଁ ଦିଗମ୍ବର କାହିଁକି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବେ ? ଆତ୍ମହତ୍ୟା କ'ଣ ଭଲ ପାଇବା ଜଣାଇବାର ଖାଲି ଗୋଟିଏ ବାଟ ?

ନିହାର ତାଙ୍କୁ ବୁଝେଇ ଶୁଝେଇ ବିଦାୟ କରିଥିବ । କିନ୍ତୁ ମନ ଭିତରେ ରହିଗଲା ଟିକିଏ ଖଟକା । ଏଇ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କୁ ସେ ତ ଏଥର କୌଣସି କାରଣରୁ ଉତ୍ତେଜିତ କି ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ କରି ନାହିଁ । ସେ ନିଜେ ସୁବିଧାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ନିହାରବାଳା ଦୁର୍ବଳତାର ମାହ'ସୁଲ୍ ନେଇସାରି ଏବେ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ସବୁ ଦିନପାଇଁ ଗୋଟିଏ କଳଙ୍କିତା ଦେଇଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

…ଜଣକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ଯାହା, ତାକୁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବା ମଧ୍ୟ ସେୟା । ଦିଗମ୍ବର ଭଲ କି ଖରାପ ମଣିଷ ଯାହା ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ, ତାଙ୍କର ମନର ଏଇ ହାହାକାର ଓ

ଦୁଃଖକୁ ଦେଖି ନିହାରବାଲା ମନରେ ତାଙ୍କପ୍ରତି ଅସୀମ ଦରଦ ଆସୁଥିଲା—ଯେ ନିନ୍ଦା ଦେଇଛନ୍ତି, ଯେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇଛନ୍ତି, ସେଇ ତ ମନକୁ ଅଧୀର କରିପାରେ ।

ସାଙ୍ଗସାଥି ଦିଗମ୍ବରଙ୍କର ରୂପ ଭେକ ଦେଖି ତାଙ୍କର କଥାକୁ ଠଟ୍ଟର କରି ନିହାରବାଲାକୁ ନାନାପ୍ରକାରର ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଥିଲେ । ପଦେ କଥାରେ ନିହାରବାଲା ଛୋଡ଼ାଇ ଦେଲା—ସେ ଜଣେ ପବିତ୍ର ଲୋକ । ନିହାରର ଶୁଭକାମୀ ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ନାନାପ୍ରକାରର ସନ୍ଦେହ ଫେଳିଯାଇଥିଲା । ନର୍ସର ଶୁଭାକାଙ୍କ୍ଷୀ ହେଉଛନ୍ତି ତା'ର ପ୍ରେମିକ । ଯୁବତୀର ପ୍ରେମିକ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ପବିତ୍ର ଲୋକ ନାହାନ୍ତି ।

କେତେ ପ୍ରକାରର କଟୂକ୍ତି...କିଏ ସେ ମହାତ୍ମା ! ତମକୁ କ'ଣ କାନରେ ମନ୍ତ୍ର ଦେଇଛନ୍ତି କି...ଗୁରୁ ହସ ଉଠିଥିଲା ।... ଦେଇଥିବେ ତ । କାନ ପାଖରେ ମୁହଁ ଲଗାଇ କାହାରିକୁ ନ ଶୁଭିଲା ପରି ମନ୍ତ୍ର ଦେଇଥିବେ ।

ନିହାରର ସ୍ମିତ ଉତ୍ତର ପ୍ରତିବାଦରେ ଗର୍ଜି ଉଠେ । ସେଇ ଟିକକର ଭୁଲ୍ ଚିରଦିନକୁ ତା'ର କଳଙ୍କ । ସେ ହେଲେ କେମିତି କେମିତି ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶି ଏତେ ପାଖକୁ ନ ଆସିଥାନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ସେ ଆଜି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ନିଜର ଟେକ ରଖିପାରନ୍ତା ।

ହେଲା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇ ନିଜର ସମ୍ମାନକୁ ପବିତ୍ର ରଖିପାରିଲେ ପ୍ରକୃତରେ ବାହାଦୁରୀ ଅଛି । ଆଉ ନିଜକୁ ଅପବିତ୍ର ଭୋଳି ନିଜକୁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଜୁଡ଼ିଦେଲେ ସବୁବେଳେକୁ ମ... ଗଣା ହୋଇଯାଏ ।

ନିହାର ନିଜକୁ ନିଜେ ବାରମ୍ବାର ସେହି ପବିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧ ପାଇଁ ତିଆରି କରିଥିଲା—ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ରହିବ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ କୌଣସିପ୍ରକାରେ ଦୋଷ ନ ଥିବ । ସେତିକି ହେଲେ ନିହାରି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଛାତି ଫୁଲେଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ସ୍ନେହକୁ ବଢ଼ାଇ କହି କହିପାରିବ ।

ଯେଉଁଠି କଳଙ୍କ ଆଜି ପଙ୍କରେ ନିହାରବାଲା ଡାକ୍ତର-ଖାନାରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲା ଧନୁ ନିଜକୁ ସେହି କଳଙ୍କର ପାପରୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା···ସଞ୍ଜୟ ଦେଖା ଦେଇଛି ।

ତା'ର କଅଁଳ ମୁହଁ ଉପରେ, ସରଳ ଆଖି ଦୁଇଟି ଉପରେ ଭଲ ପାଇବାର ଅସରନ୍ତି ଉତ୍ସାହ । ସଞ୍ଜୟକୁ କ'ଣ ସେମିତି ଭଲ ପାଇ ହେବ ? ସଞ୍ଜୟର ଭଲ ପାଇବାକୁ ପବିତ୍ର ନିଷ୍କଳଙ୍କ ରଖି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ନିହାରବାଲା କ'ଣ କହିପାରିବ—ମୁଁ ସଞ୍ଜୟକୁ ଭଲ ପାଏ, କିନ୍ତୁ ଆମର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅତି ପବିତ୍ର ଓ ଅତି ନିର୍ମଳ ।

କେଜାଣି ! ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କର ପରସ୍ପରର ସ୍ନେହ, ପ୍ରୀତି ଓ ମମତାର ଆକର୍ଷଣ ଭିତରେ, ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଦେହାତୀତ ଭଲ ପାଇବା ଚିର ଦିନକୁ ଜଳାଇ ରଖିବା କ'ଣ ସମ୍ଭବ ?

ମନ ଆଗରେ ସଞ୍ଜୟକୁ ଥୋଇ ସଞ୍ଜୟର ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ନିହାର ବାରମ୍ବାର ପାଗଳୀ ପରି ପଚାରୁଥିଲା—ତୁମେ କ'ଣ ଏଇ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ପରି ଓ ଦୁନିଆର ଆଉ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ପରି ଜଣେ ?··· ନୁହଁ । ତୁମ ଆଖିରେ ସେ କାମନା କି ସେ ଲାଳସା ନାହିଁ···ତୁମେ ବିଦ୍ୟାଧରଙ୍କ ପରି ନୁହଁ, ତୁମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ନୁହଁ ।

…ନର୍ସ ବୋଲି ତୁମେ କ'ଣ ଘୃଣା ନ କରିବ ? ଦୋଷ-ତ୍ରୁଟି ଦେଖିଲେ ତୁମେ କ'ଣ ଘୃଣାରେ ମୁହଁ ଅନ୍ତେଇ ନ ଦେବ ! ତୁମେ କ'ଣ ନିହାରକୁ ଭୁଲ ନ ବୁଝିବ…ତୁମେ କ'ଣ ସତେ ନିହାରକୁ ନିଜର କରିପାରିବ ?…ଦୁନିଆ ଯାହା ଦେଇନାହିଁ, ତୁମେ କ'ଣ ସେତିକ ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ?

ଜୀବନଧାର ଯେମିତି ଉତ୍ତର ନାହିଁ, କଳଙ୍କର ଯେମିତି କୈଫିୟତ ନାହିଁ, ମନର କୌତୂହଳର ଯେମିତି କାରଣ ନାହିଁ; ସେମିତି ମଣିଷର ଅଶାର ଆଗ-ପଛ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

ସବୁବେଳେ ନିହାରବାଲା ଚମକି ପଡ଼େ ।…ଏଇ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ କିଏ ?…କ'ଣପାଇଁ ସେ ତା'ର ମନ ଭିତରେ ଅସି ଏମିତି ଘୂରି ବୁଲୁଛି ! ଜଣେ ରୋଗୀର ସାମାନ୍ୟ ପରିଚୟ ଭିତରେ ସେ କାହିଁକି ଏମିତି ଏତେ ବଡ଼ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରୁଛି !

ମନ ଭିତରୁ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତକୁ ତଡ଼ିବାକୁ ନିହାରବାଲା ଚେଷ୍ଟା କରେ । ତଥାପି ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ବାରମ୍ବାର ଅସେ—କିଛି ଥିଲା ବୋଲି ନୁହେଁ, କିଛି ନ ଥିଲା ବୋଲି ବୋଧହୁଏ ।

ଏଇ ହେଉଛି ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟର ଆରମ୍ଭ । ମନର ଘାତପ୍ରତିଘାତ ଭିତରେ, ମନର ଅଜସ୍ର କୁଣ୍ଠା, ସଙ୍କୋଚ ଓ ସନ୍ଦେହ ଭିତରେ ଦୈବ-ପ୍ରେରିତ ପରି ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ଅସି ପହଞ୍ଚିଥିଲା ତା'ର ସମସ୍ତ ଉଚ୍ଛଳତା, ତାରୁଣ୍ୟ ଓ ସରଳତା ନେଇ ।

ବିଦ୍ୟାଧର ଚାଲିଗଲେଣି । ସେ ନ ଯିବାଯାଏ ନିହାରବାଳାକୁ ସେଇ ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ଟି ଭଲ ଲଗୁ ନ ଥିଲା । ସେଠି ପଡ଼ିଥିଲେ ନିହାର ଅନେକ ଥର ବୁଝିଛି ଯେପରି ସେ ଗୋଟିଏ ଦୋଷୀ । ତା'ର ସମସ୍ତ ଅତୀତ ଆସି ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଯାଏ—କୁଳ-କଳଙ୍କିନୀ ନିହାରବାଳାର ଗୋଟାଏ କଦର୍ଯ୍ୟ ଚିତ୍ର ।

ବିଦ୍ୟାଧର ଗଲା ପରେ ନିହାରବାଳାର ମନ ଉଦାସ ହୋଇଗଲା । ସେ ଆଉ ଫେରିବେ ନାହିଁ, ସକାଳ ସଂଧ୍ୟାରେ ଆଉ ଦେଖା ଦେବେ ନାହିଁ । ଦିଗମ୍ବରଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନେ ଆସିବେ ନାହିଁ । ନିହାର ପ୍ରତି ତାଚ୍ଛଲ୍ୟଭରା ଭଲ ପାଇବା ଯୋଗାଡ଼ିବେ ନାହିଁ ।

ନିହାର ଔଷଧ ଗିଲାସଟି ଧରି ସଞ୍ଜୟ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିଲା ।

—ଧର ପିଅ ।

ଅତି କରୁଣ ସ୍ୱରରେ ନ ଜାଣିଲା ପରି ନିହାର କହୁଥିଲା—ମୁଁ ଜାଣି ନାହିଁ ତ । ଭଲ ଔଷଧ ଦେବାକୁ କହୁଥିଲେ ।

ଔଷଧ ଖାଇ ସଞ୍ଜୟ ଭ୍ରୂକୁଟି କରିଥିଲା । ନିହାର ଚାହିଁ-ରହିଥିଲା ତା'ର ମୁହଁକୁ । ସଞ୍ଜୟର ଆଖି ବନ୍ଦ । ମୁହଁରେ ଔଷଧ ପିଇ ତିକ୍ତ···ନିହାରର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ଡାକି ସଞ୍ଜୟକୁ ଅଳିଙ୍ଗି ଦେଇଥାନ୍ତା···ବୁଝେଇ । ସଞ୍ଜୟ ବୁଝିବ ନାହିଁ ।

ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ନିହାରର ମନକୁ କ'ଣ ସଞ୍ଜୟ ବୁଝିପାରିବ ? ନିହାରର ଆଖି ଦୁଇଟି କରୁଣ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ । ମନ କହୁଥିଲା—ନା, ସେ କାହିଁକି, କେହି ବୁଝିବେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଖୋଜିବେ ଦେହକୁ । ନିହାରବାଳା ହାତକୁ ବୁଝିବେ, ଆଖି ଓ ମୁହଁକୁ ବୁଝିବେ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ମନକୁ ବୁଝିବେ ନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜୟ ଆଖି ଖୋଲିଲା । ନିହାର ପଚାରିଲା—ମସଲାମସଲି କିଛି ନାହିଁ ?

କରୁଣ ସ୍ୱରରେ ଉତ୍ତର ପାଇଲା—ନା ।

ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସଟିଏ ପକାଇ ନିହାରବାଲା ଚାଲିଗଲାବେଳେ ତା'ର ବ୍ୟବହାର କହିଦେଇଥିଲା ଯେ ସେ ସଞ୍ଜୟକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ସଞ୍ଜୟ ସେହି ଔଷଧର କଥାଟା ଭୁଲିଯାଇଥିଲା ।—ମନର ଏତେ ଜୋର୍ !

ତହିଁଅରଦିନ ନାଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲାବେଳେ ଗୋଟିଏ ସାଧା ଲଫାପାରେ କିଛି ମସଲା ଆଣି ନିହାରବାଲା ଥୋଇ ଦେଇଥିଲା—ସଞ୍ଜୟ ପାଖରେ । ସଞ୍ଜୟର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁନାହିଁ । ଅସୀମ କୌତୂହଳରେ ସଞ୍ଜୟ ଲଫାପା ଭିତରୁ ମସଲାତକ କାଢ଼ି ତାକୁ ହାତପାପୁଲିରେ ମଣିମାଣିକ ଦେଖିଲାପରି ଦେଖି ବସିଲା ।

ଦୂରରୁ ନିହାରବାଲା ଚାହିଁଥିଲା । କେତେ ସାମାନ୍ୟ ଜିନିଷକୁ ସଞ୍ଜୟ କେତେ ଯତ୍ନରେ ରଖୁଛି । କେତେ ସତର୍କ ହୋଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଛି ।

ସେହି ଖଟଣା ପାଖକୁ ନିହାରବାଲା ଆସିଲାବେଳେ ସଞ୍ଜୟର ଆଖି ଦୁଇଟି ହସୁଥିଲେ—ସଫଳତାରେ, କୃତଜ୍ଞତାରେ ଓ ଆନନ୍ଦରେ । ସେଇ ଆଖି ଦୁଇଟି ନିହାରବାଲାକୁ କହି-ଦେଉଥିଲେ···ମୁଁ ଜାଣେ—ତୁମେ ମୋତେ ଭଲ ପାଅ ।

ନିହାରବାଲା ସତର୍କ ହୋଇଥିଲା—ନା ଏତେ ଦୂରକୁ ନୁହେଁ ତ । ମସଲା ଦ'ଟା ଲୁହୋର ବୋଲି ସମ୍ଭବ ନାହିଁ । ତାକୁ ହୃଦୟ-ନିବେଦନ ବୋଲି ମନେ କରିବ ନାହିଁ ।

ଭୁଲ୍ କରୁଛି । ନର୍ସ ସାଙ୍ଗରେ କାହାର ପବିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିପାରେ ନା । ସେ ସବୁବେଳେ ଘୃଣ୍ୟ । ଅପରକୁ ଛଳ

ଥାଉଳବେଳେ ସେ ଅତି ଘୃଣ୍ୟ···ଭୟରେ ନିହାରବାଳା ଫେରି-ବୁଲିଯାଇଥିଲା । ସଞ୍ଜୟର ପାଖରେ ରହିବା ବିପଦ ।

ଯେଉଁ ନିହାରବାଳା ଅତି ମ୍ଳାନ, ବର୍ବର ପୁରୁଷଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭୟ କରୁ ନ ଥିଲା, ସେଇ ଏବେ ଅପରିଣତ, ତରୁଣ ଯୁବକଟି ପାଖରେ ଭୟରେ ଥରି ଉଠୁଥିଲା···ଭଲ ପାଇବାର ଭୟ । ଯେଉଁ ପ୍ରେମର ପ୍ରତିଦାନ ସେ ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ, ସେଇ ପ୍ରୀତି ତା'ରି ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡ଼ୁଛି । ଯେଉଁ ସଞ୍ଜୟକୁ ସେ ଅତି ସାଧାରଣ ବୋଲି ଭାବିଥିଲା, ସେଇ ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳା ମନରେ କୌତୂହଳ ଜଗାଇଛି ।

ଦୂରରେ ରୋଗୀ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ରୋଗୀଙ୍କ କାମ କଲାବେଳେ ନିହାରବାଳା ସଞ୍ଜୟ ଆଡ଼କୁ ପିଠି କରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୂରତା ବଢ଼ାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ପିଠି ଉପରେ ତାତି ଉଠୁଥିଲା ସଞ୍ଜୟର ଚାହାଣୀର ଉତ୍ତାପରେ ।

ରୋଗୀର ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳାକୁ ଛୁଇଁବାକୁ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ନାନା ପାଞ୍ଚ କରୁଥିଲା । ନିଜକୁ ନିଜେ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲା—ନିହାରବାଳା ମୋର···ମୋର ପ୍ରିୟ ନିହାରବାଳା ।

ତା'ର ସେହି ତରୁଣ ମନର ଭିତର ନିବେଦନ ନିହାରବାଳା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ପାରୁ ନ ଥିଲା । ଟ୍ରେଣ୍ଡର କଥା, ଅଧିର ଚାହାଣୀ, ହାତଲେଖା ଚିଠି ସାହାଯ୍ୟ ନ କଲେ ମନର ସବୁ ଆକୁଳତା ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ମନ ଭିତରେ ମରେ ।

ସଞ୍ଜୟକୁ ଦେଖିଲେ ନିହାରବାଳା ପଚାରେ—କେମିତି ଅଛ ?

—ମୁଣ୍ଡ ଖୁବ ବିନ୍ଧୁଛି । କିଛି ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ ।...କହି କପାଳକୁ ଚାପେ ।

ସଞ୍ଜୟ ଆଡ଼େ ନ ଚାହିଁ ନିହାରବାଲା ପଚାରେ—ଡାକ୍ତର କ'ଣ କହିଲେ ?

ଅଭିମାନ ଝରିପଡ଼େ ସଞ୍ଜୟର କଥା କେଇ ପଦରେ ।—ଡାକ୍ତର କ'ଣ କରିବେ ମୁଣ୍ଡବିନ୍ଧାକୁ ।

ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ନିହାରବାଲା ଶୁଣିଯାଏ । ଅଧିକ କିଛି ସେ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ସଞ୍ଜୟ ଦେହରେ ସେ ହାତ ଦେବ ନାହିଁ । ସବୁ ରୋଗୀଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ସେବାଯତ୍ନ ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ମନର ଆଗ୍ରହ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ ନିଜକୁ ସଞ୍ଜୟଠାରୁ ଦୂରରେ ରଖିବ । ଆଜି ତାକୁ ବୁଝାଇବ ଯେ ନିହାରବାଲା ତା'ର କେହି ନୁହେଁ ।

ଏଇ କଥା ଜଣାଇ ନିହାରବାଲା ଚାଲିଯାଇଥିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ମନ ଭିତରେ ସେଇ ତା'ର ନାରୀସୁଲଭ ଅଭିମାନ ନେଇ ନିଜ ଓଠକୁ ଚାପିରଖିଥିଲା ।...ମୁଁ ତୁମର କେହି ନୁହେଁ । ମୁଁ ତୁମର ନିକଟକୁ ଆସିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ...କାହିଁ, ତୁମେ ତ ମୋତେ ନିକଟକୁ ନେଲ ନାହିଁ । ତୁମେ ତ ମୋତେ ନିଜର କରିପାରିଲ ନାହିଁ ।

ତକିଆ ଖୋଳ ଉପରେ ଲାଗିଥିବା ସୁଗନ୍ଧ ତେଲର ସୁବାସ ସହିତ ସେପରି ତା'ର ଆଖିରୁ ଦୁଇ ଟୋପା ପାଣି ଗଡ଼ାଇ ଆଣେ । ସେହି ନୀରବ ଅଶ୍ରୁର ଅର୍ଘ୍ୟ ସଞ୍ଜୟପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଜୟକୁ ସେ କଥା ସେ କହିବ ନାହିଁ । ସେ ତାହାଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବ ।

ମନର ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ମନ ଭିତରେ ରଖି ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ଅଭିମାନକୁ ସେହି ହୃଦୟରେ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଇ ନିହାରବାଲା

ତା'ର ଶୃଙ୍ଖଳ ଓଠରେ ସେହି ପରିଚିତ ହସ ଟାଣି ସଞ୍ଜୟକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ବିଦାୟ ଦେଇଥିଲା ।

ସଞ୍ଜୟ କହିଥିଲା—ଯାଉଛି । ତୁମେ ତ ଭୁଲିଯିବ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତୁମକୁ ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ···ନିହାରବାଳାର ସେହି ଓଠଟି ଥରି ଉଠିଥିଲା । କ'ଣ କହି ସେ ଏଇ ଗୁରୁତର କଥାର ଉତ୍ତର ଦେବ ।

ଅନ୍ତରର ବହୁ ଅଭିଳାଷା ସେଇ ପତଳା ଓଠ ଦିଓଟି ଉପରେ କେଜାଣି କେତେ ଦୁଃଖ ଅଭିଯୋଗର କାହାଣୀ ଆଙ୍କି ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ସରଳ ନିଷ୍ପାପ କେବଳ କଥାର ଉତ୍ତର ସେ ଦେବାକୁ ଅକ୍ଷମ ।

ବୁକୁଭରା ଆବେଗରେ ନିହାରବାଳା ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ସଞ୍ଜୟର କଥା । ନିହାରକୁ ନିରୁତ୍ତର ଦେଖି ସଞ୍ଜୟ ନିଜକୁ ଅପରାଧୀ ମନେ କରିଥିଲା ··କହିଦେଇ ସେ ଯେପରି ଭୁଲ କରିଛି । ନିହାରବାଳା କାଳେ କ'ଣ ଭାବିଥିବ !

ନିହାରବାଳା ସେତେବେଳେ ଭାବୁଥିଲା କ'ଣ କହି ସଞ୍ଜୟକୁ ଆଉ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ବୁଲିଯିବାକୁ କହିବ । ଡାକ୍ତରଖାନାର ସେଇ ଦିନ କେଇଟା ରହଣି ଭିତରେ ସଞ୍ଜୟ ତାକୁ ଯେପରି ବ୍ୟାକୁଳ କରିଥିଲା । ସେହି ବ୍ୟାକୁଳତାରୁ ନିହାରବାଳା ଛୁଟି ନେବାକୁ ଚାହେଁ ।

ନିହାରବାଳାର ମନେ ପଡୁଥିଲା ସଞ୍ଜୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା । ପିତା ଔଷଧ ଖାଇବାକୁ ଯେତେ ଜୋର କରିଲେ ବି ନିହାର ଅପିତ ତୋଳ ସଞ୍ଜୟ ଉତ୍ସାହରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହୁଥାଏ । ଦିନେ ନିହାରକୁ କହିଥିଲା ଓ'ଧାନ ଔଷଧରେ ଭଲ ହେଉନାହିଁ । ମୋତେ ଚୂର ପାନ କରି ଦିଅ···ନିହାର ହସିଥିଲା । କେତେ କଳିତ

ହୃଦୟରେ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ସାମାନ୍ୟ ଟିକଏ ସାନିଧ୍ୟପାଇଁ ନିହାରବାଲାଙ୍କୁ ଖୋଜୁଛି !

ତରୁଣର କଳ୍ପନାବିଳାସୀ ମନ ଛୋଟ କଥାକୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଭାବେ । ସାମାନ୍ୟ ପରିଚୟକୁ ବନ୍ଧୁତା ବୋଲି ଧରିନେଇଥିଲା । ଦି'ପଦ ହସିଲ କଥାକୁ ପ୍ରେମ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରୁଥିଲା । ଦିନକର ଦେଖାରୁ ଅରଦିନ ମନେ ପକାଉଥିଲା—ମନେ ପକାଇ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

ସେଇ ଛୋଟ ହସିଲ ମୁହଁଟିକୁ ଦେଖିଲେ ନିହାରର ସହାନୁଭୂତି ଆସେ । ଯୋଉ ରୋଗ ତାକୁ ଧରିଛି, ସେଥିରୁ ସେ କ'ଣ ସହଜରେ ଭଲ ହୋଇପାରିବ···ନିହାରଠାରୁ ଦୂରରେ ନୁହେଁ, ନିହାର ପାଖରେ ବି ନୁହେଁ ।

ସନ୍ତ୍ରସ୍ତର ଆଖି ଦୁଇଟି ଏବେ ଅନାହାର ଭିତରେ ବି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶେ । ସେହି ଆଖି ଦୁଇଟିର ଭାଷା କହୁଛି ଏ ଯେ ନିହାରବାଲାଙ୍କୁ ସେ ଭଲ ପାଉଛି ।

ନର୍ସ ହୋଇ ନିହାରବାଲା ଅନେକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଦାନ ସେ ତ କେବେ ଖୋଜି ନାହିଁ । ସଦାନନ୍ଦ ବୁଲିଗଲାବେଳେ ନିହାରବାଲା ଦୁଃଖ କରିଥିଲା —ପଦେ କଥା ନ କହି ଚାଲିଗଲେ ବୋଲି । ବିଦ୍ୟାଧର ବୁଲିଗଲାବେଳେ ନିହାର ଖୁସି ହୋଇଥିଲା ··ସେ ନିଜେ ଭୂତଙ୍କ, ବିଦ୍ୟାଧର ବୁଲିଯାଇଛନ୍ତି ବୋଲି । ଆଜି ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ଗଲାବେଳେ ନିହାରବାଲା ବଡ଼ କାତର ହୋଇ ନିଜକୁ ପଚାରୁଥିଲା—ଏଇଟି କ'ଣ ଶେଷ ?

ନିହାର ଚାହିଁଥିଲେ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟାଣିବାକୁ, ସହଜରେ ପାରିଥାନ୍ତା···ନା ତା'ର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଏଇ

ସ୍ୱଳ୍ପ ଜୀବନରେ ସେ ଆଉ ବନ୍ଧନ ଖୋଜେ ନାହିଁ । ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି ବଡ଼ ବନ୍ଧନ । ସେଇ ବନ୍ଧନରୁ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ନିହାରବାଲା ଆପଣା ମନରୁ ସନ୍ତୋଷଙ୍କୁ ଦୂର କରିଦେବାକୁ ନିଜ ଆଡ଼ୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

ଆଖିରେ ଅସୀମ କୃତଜ୍ଞତା ଖେଳାଇ ସନ୍ତୋଷ କହୁଥିଲା—ଖୁବ୍ ଭଲ ମସଲା ହୋଇଛି । ମୁଁ ମସଲାରୁ ଗୋଟିଏ ଖାଇଲେ ତୁମକୁ ମନେ ପକାଏ ।

ନିହାରବାଲା ମୁହଁ ଶୁଖାଇଦିଏ । ସନ୍ତୋଷ ଚମକି ପଡ଼େ । ଅଭଦ୍ରତା କରିଛି ବୋଲି କ୍ଷମା ମାଗେ…ତା'ର ଆଖିରେ ସେତେବେଳେ ବହୁତ ଦୁଃଖ । ଦୁଃଖ-ବହୁଳ ଆଖିରେ ସେ କହେ—କିଛି ମନେ କଲ କି ?…

ନା, କ'ଣ ମନେ କରିବି…

ମୁଁ ଏମିତି କହିଦେଲି ବୋଲି ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ଦେଲ…

ହସି ନିହାରବାଲା କହେ—ନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ନୁହେଁ ସେ ମୋର ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ।

ହସି ଦେଇ ନିହାରବାଲା ଚାଲିଯାଏ । ନିଜକୁ ନିଜେ କହେ —ଏ ବି ସଂସାରର ମଣିଷ । ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଦେଲେ ନିଜେ ନିଜେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ ବି ସେମିତି ମଣିଷ, ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହି ନିହାରବାଲାର ମଜ୍ଜା ଅସାଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ବ୍ୟାକୁଳ ମନ ନିହାରକୁ ସନ୍ତୋଷ ପାଖକୁ ଟାଣେ । ନିହାର ନିଜକୁ ନିଜେ ବାରଣ କରେ…ସନ୍ତୋଷ ସେମିତି ଆସୁ । ଶୀଘ୍ର ସେ ଯାଉ, ଆଉ ଭୁଲିଯାଉ ନିହାରବାଲାକୁ ।

ସଞ୍ଜୟ ନିଜେ ନିଜେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଥାଏ—ଚିରଦିନ ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଇବ । ସଞ୍ଜୟର ବନ୍ଧୁମାନେ ନିହାରବାଳା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସଞ୍ଜୟକୁ ରହସ୍ୟ କରି କିଛି କହିଲେ ସେ ପ୍ରତିବାଦ କରେ—ତମେମାନେ ବୁଝିନାହଁ । ସେ ଝିଅ ଭଲ ।

—ଭଲ ! ସବୁ ପ୍ରେମୀଙ୍କୁ ନର୍ସମାନେ ଅପୂର୍ବ ପରି ଦିଶନ୍ତି । ଡାକ୍ତରଖାନା ହତା ଭିତରେ ଏକା ନିହାର କାହିଁକି, ସମସ୍ତେ ଅପୂର୍ବ ଅପ୍ସରା । ଆମେ ଦେଖିଛୁ ନିହାରବାଳାକୁ···ସଞ୍ଜୟ ଶୁଣି ନାହିଁ ନିହାରବାଳାର ଅନ୍ତରର ଭିତର କଥା ।

ସଞ୍ଜୟ ଚାହିଁରହେ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ···କ'ଣ ସବୁ ଶୁଣାଯାଏ ନିହାର ବିଷୟରେ ?

—କ'ଣ ଶୁଣା ନ ଯାଏ ଯେ ! ଓଲେଇ ଗାଈକୁ କଏ କ'ଣ ତାଲିକା କରି ସେ କୋଉଠି କୋଉଠି ମୁହଁ ମାରିଥିଲା, ସେତିକି ମନେ ରଖେ ?···ଅସଲ ଓଲେଇଟାଏ ।

ନିହାରବାଳା ପାଖକୁ ଆସିଲେ ସେମାନେ ତାକୁ ରହସ୍ୟ କରି କହନ୍ତି—ସିଷ୍ଟର, ଜ୍ୱର ଶୋଷ କରୁଛି ।

—ପାଣି ପିଇ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଏଇ ପାଖ କଳରେ ପାଣି ଅଛି ।

—ଆମେ କ'ଣ ଜାଣିନାହୁଁ ସେ କଥା ! ତମେ ଆଣି-ଦିଅନ୍ତ ନା ଗିଲାସେ ପାଣି···ଜ୍ୱର ଥଣ୍ଡା ଅତି ସୁନ୍ଦର ଲାଗିବ !

ଦୃଢ ସ୍ୱରରେ ନିହାରବାଳା କହେ—ଏଇଟା ଆମର କାମ ନୁହେଁ କହି ବିରକ୍ତ ହେଲା ପରି ଧପ୍ ଧପ୍ ଚାଲିଯାଏ । ଘୂରିଥିବା କେବଳ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଅନ୍ୟମାନେ କୌତୁକ କରନ୍ତି—କଥା କହୁଥିଲ, ପାଇଲ ଯେ ।

ଟିକକ ପରେ ଗିଲସ ଧୋଇଲାବେଳେ ନାହାରବାଲା ଭବେ—ପାଣି ଗିଲସେ ପାଇଲେ ସେମାନେ ବେଢ଼େ ଖୁସି ନ ହେବେ ! ଭାବିବେ ଯେ ନାହାର ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛି···ଆପଣା ମନକୁ ହସି ପଗୃରେ—ଭଲ ପାଉଛି କ ?

ସମ୍ପ୍ରଯୁର ବନ୍ଧୁ ବେଆଡ଼ା କଥା ଓ ଖରାପ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଲେ ବ ତା'ର ବନ୍ଧୁ । ତାର ସେହି ମୁହଁଟିକୁ ମନେ ପକାଇ ନାହାରବାଲା ସଫା ଗିଲସରେ ଫ୍ରିଜରେଟର ପାଣି ଆଣି ଦଦେ—ଏଣିକ ଆସିଲାବେଳେ ପାଣି ପିଇ ଆସିବେ । ସିଧାର ବାଣିଲେ ଏକାବେଳକେ ଡାକ୍ତରଖାନା ହତା ଉଆଁ ଦେବେ । ସେତେବେଳେ ବୁଝିପିବେ ଯେ ।

ପାଣି ପିଉ ପିଉ ଓଠ ପାଖରେ ଟହଲଯାଏ । ମେଞ୍ଚାଏ ପାଣି ଛିଟିକି ପଡ଼େ ଲୁଗା ଉପରେ । ନାହାରବାଲା ସେମିତ ଉଦାସ ଅଖିରେ ବୃହିଁ ପଗୃରେ—ଇଏ କ'ଣ ହେଲା ଭଲ ! ରୁମାଲରେ ପୋଛି ପକାନ୍ତୁ ।

ନାହାରବାଲା ଫେରିଗଲେ ନାହାର ବଷଯ୍ୱରେ କାହ୍ଲା ଜମିଯାଏ । ସେହି ବ୍ୟଙ୍ଗଚିତ୍ର ପ୍ରକରୁଥିବା ଲୋକର ବ ଭଲ ପାଇବାର ଅଧିକାର ଅଛି । ନାହାରବାଲା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛି ।

ଏମିତ ଭଲ ପାଇବା ଯୋଗୁଁ ନାହାରବାଲା ଦେହଙ୍କ ଉପରଠାରୁ ନାନା ଶୁଣେ, ପୁଣି ସେମିତ ସେମାନଙ୍କର ମୁହଁରୁ ପ୍ରଶଂସା ବ ଶୁଣେ । ପଦେ ପଦେ କଥାରେ ତା'ର ସହଜ ଚଞ୍ଚଳତା ଦେଖିବାକୁ, ତା'ର ମନ ଜାଣି ଚଳିବାକୁ ତରୁଣ ଯୁବକଗୁଡ଼ିକ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତି—ସଙ୍କୋଚ ନାହିଁ, ଦ୍ୱିଧା ନାହିଁ । ଖାଲି ଗୋଟାଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସେମାନେ ନାହାରବାଲାକୁ ଭଲ ପାଇବେ ।

ନିହାରବାଲା ଶୁଣୁ କି ନ ଶୁଣୁ ତା'ର ପ୍ରଶଂସାରେ ଗୁଞ୍ଜରି ଉଠେ କେତେ ମନ ! ନିହାରର ରୂପ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁତ ପ୍ରକାର ପ୍ରଶଂସା । ନିହାରର ଯାହା ନାହିଁ, ସେ ସବୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆବିଷ୍କାର କରିଯାନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଲା ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ନାରୀ—ସାଧାରଣ ନାହିଁକି ଅତି ସାଧାରଣ । ଏତେ ରୂପର ଅଧିକାରିଣୀ ବୋଲି ସେ ନିଜେ ବି ଭାବି ନ ଥିଲା ।

ଖାଲି ସନ୍ତୋଷ କାହିଁକି, ସନ୍ତୋଷର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବନ୍ଧୁକୁ ନିହାରବାଲା ଦୂରରେ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ଦୂରରେ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସେମାନେ ପାଖକୁ ମାଡ଼ି ଆସନ୍ତି । ନିହାର ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଯାଏ—ତା'ର ଭୁଲ । ସେ ବୋଧହୁଏ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଚଳିତ କରୁଛି ।

କ'ଣ ତା'ର ଦରକାର ଏଇ ତରୁଣ ହୃଦଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରିବାରେ ! କିଛି ତ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନା ହତା ଭିତରେ ଏତେ ହତାକାଂଡ଼ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ବନ୍ଧୁଭାବାମୀ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ଯେ ସେଥିଭିତରେ ଆଉ ବାହାରର ଲୋକଙ୍କୁ ଆଣି ନିଜେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିବା ଓ ତାଙ୍କୁ ବିବ୍ରତ କରିବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ ।

ସନ୍ତୋଷର ଚାଲିଯିବା ଦିନର କଥାଗୁଡ଼ିକ ନିହାରବାଲା ମନରେ ଆଙ୍କି ହୋଇଯାଇଥିଲା—କୌଣସି କୌତୂହଳ ଯୋଗୁଁ ନୁହେଁ, ସନ୍ତୋଷର ବ୍ୟାକୁଳତା ଯୋଗୁଁ ।

ସନ୍ତୋଷ ଚାଲିଯାଇଛି । ଗଲାବେଳେ ନିହାରବାଲା ନ ଥିଲା। କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଲା ଜାଣିଥିଲା, ସେ ଦିନ ସନ୍ତୋଷ ଚାଲିଯିବ । ଫେରିଆସି ସନ୍ତୋଷକୁ ଖୋଜିଥିଲା । ସେଇ ତେଇଶ୍ ନମ୍ବର ବେଡ଼ଟା ନୂଆ ରୋଗୀଟିଏ ଧରି ବସିଛି ।

ଅଳ୍ପ କେଇ ଦିନରେ ସେଇ ବିଛଣାଟି ତିନୋଟି ରୋଗୀ ଦେଖିଲଣି । ନୂଆ ରୋଗୀଟି ପରିଚୟ କରିଥିଲା ନିହାରବାଳା ପାଖରେ । ସେ ଗୋଟିଏ ଦୁଃସ୍ଥ । ତା'ର କେହି ନାହିଁ ଏବା ନିହାରବାଳାକୁ ଛାଡ଼ି । ଯେ ଯେତିକି ଅସମର୍ଥ, ସେ ସେତିକି ଆତୁର ନିହାରବାଳାର ସ୍ନେହପାଇଁ ।

ନିଜର ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ ଦିନ ସେ ତେଇଶ ନମ୍ବର ବିଛଣାର ରୋଗୀକୁ ତା'ର ଦରକାରି ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାରମ୍ବାର ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା ସନ୍ତୋଷର ସେହି ତନ୍ମୟତା, ସେହି ସ୍ୱପ୍ନଭରା ଆଖି ଦୁଇଟି—ନିଜର ଅକ୍ଷମତା, ଅପଲପକ୍ୱତା ଓ ଅସ୍ଥିରତାରେ ନାଚିଯାଉଥିଲେ ନିହାରବାଳା ପାଖରେ—ସେ ବି ଭୁଲିଯାଇଛି ।

ଏମିତି ଜଣ ପରେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ତାର ନିବେଦନ କରି କିଏ ବଳ ପାଇ, କିଏ କୃତଜ୍ଞତା ଦେଖାଇ ଛାଡ଼ିଯିବେ । ସେ ବି ସେମିତି ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ରୋଗୀକୁ ନିଜର କରି ସେବାଶୁଶ୍ରୂଷା ଦେଇ, ପ୍ରତିଦାନର ଆଶା ନ ରଖି ଛାଡ଼ି ଭୁଲିଯିବ । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ମିଳନ ବିଚ୍ଛେଦ ନିହାରକୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥିଲା···ଇଏ ତ ଗୋଟିଏ କାହିଁଅର ଦୁଃଖ କାହାଣି । ପୁରା ଓ୍ୱାର୍ଡଟାକୁ ହିସାବ କଲେ ତାକୁ ଜଣାଯାଉଥିଲା—ସତେ ଯେପରି ଏଇଟି ଗୋଟିଏ ଧର୍ମଶାଳା !

ଧର୍ମଶାଳାର ସବୁଦିନିଆ ଜଗୁଆଳି ପରି ନିହାର ଯେପରି ଠିଆ ହୋଇଛି ଫାଟକ ପାଖରେ । ଆସିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ିବ ଆଉ ଚାଲିଗଲା ଲୋକଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେବ । ଖାଲି ସେମାନେ ଲେଖିଦେଇ ଯିବେ ତାଙ୍କର ନାଁ ଓ ପରିଚୟ···ନିହାର ବି ବହୁତ ଲୋକଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇଲଣି ।

ସେଇଠି ସେ ଦେଖିଛନ୍ତି ସବୁପ୍ରକାର କଣାଶୁଣା ସମ୍ବନ୍ଧ··· ମା'ମାନଙ୍କୁ ପୁଅ ପାଖରେ, ପୁଅକୁ ବାପା ପାଖରେ, ବନ୍ଧୁକୁ ବନ୍ଧୁ ପାଖରେ, ଭାଇକୁ ଭାଇ ପାଖରେ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ୱାମୀ ପାଖରେ ।

ବାପ ପୁଅ ଏକାଠି ନିହାରବାଲାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା, ସେଇ ଡାକ୍ତରଖାନା ଭିତରେ ନିହାରର ଅନୁଭୂତ ଭିତରକୁ ଥରେ ନୁହେଁ, ବାରମ୍ବାର ଆସିଛନ୍ତି । ସବେ, ତାଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ନିହାର କହନ୍ତା —ନର୍ସମାନେ ଯେତେ ଜଘନ୍ୟ ହେଲେ ବି ଏମିତି ଏକାପ୍ରକାରର କୁଟିଳ ଗୃହାଣୀ ବାପ ଓ ପୁଅ ଦୁହିଙ୍କଠାରୁ ପାଇବାକୁ ଆଶା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ସେମିତି ନିହାରବାଲାକୁ ଗୋଟିଏ ଅନେଡ଼ା ନାସିରୂପେ ଗ୍ରହି ରହନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଗୃହାଣୀ କହୁଛଏ···ତାଙ୍କର ସବୁ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଲାର କିଛି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଗର୍ବରେ ଖାଲି ବିଛଣା ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲାବେଳେ ନିହାରକୁ ମନେ କରନ୍ତି—ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଠେଲାଗାଡ଼ି ପରି ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର । ଠେଲାଗାଡ଼ି ଯେମିତି ଔଷଧ ବୁହାଏ, ଏମାନେ ସେହିପରି କଳଙ୍କିତ ଜୀବନ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ପେଟ ପୋଷିବାକୁ ।

ତାଙ୍କୁ ତ ନିହାର ଉତ୍ତର ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । ତା'ର ସେହି ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ପ୍ରତିହିଂସାର ନିଆଁ ଜଳି ଉଠେ । ସେମାନଙ୍କର ବିଦ୍ରୂପଭରା ଗୃହାଣୀ ନିହାର ମନରେ ପ୍ରତିରୋଧ ଆଣେ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅନୁରୋଧରେ ନିହାରବାଲା ପାଖକୁ ଆସି, ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ମନ ନ ଦେଇ ତା'ର

କାମ ସାରିଦେଇ ଚାଲିଯାଏ । ରୋଗୀ ଉପରେ ତା'ର ଘୃଣା ଆସେ ।

ସେତିକବେଳେ ନିହାରବାଲା ବୁଝିପାରେ ଯେ ତା'ର ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ଅଭାବ ରହିଗଲା । ସେ ସଂସାରର ଆଉ ପାଞ୍ଚଟି ନାରୀଙ୍କଠାରୁ ସରସ ନୁହେଁ । ସେଇ ରୋଗୀଟିର ଯେଉଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଗୃହିଣୀ ନିହାରବାଲା ଦେଖି ଆସିଥିଲା, ସେଇ ଗୃହିଣୀ ଆଉ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଚାରିଆଡ଼େ ଘେରି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ । ସେ ଅଧିକାର ଭିତରକୁ ନିହାରବାଲାର ଯିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ ।

ସେଇଠି ସେ ଦେଖନ୍ତି ମା'କୁ ରୋଗୀଣୀ ପୁଅର ସେବା-କାରିଣୀ ହିସାବରେ । ମା'ର ସ୍ନେହ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ନିହାରବାଲା-ପାଇଁ ଭାସି ଉଠିଛି ସହାନୁଭୂତି ଓ ଦୟାର ମେଘ । ନିହାରକୁ ପାଖକୁ ଡାକି କଅଁଳ ସ୍ୱରରେ ସେମାନେ ତା'ର ପରିଚୟ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ପୁଣି ସେଇ ନାରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପରେ ନିହାରବାଲାକୁ ବିଦ୍ରୂପ କରୁଛି···ନିହାର ନିଜେ ବି ସ୍ତ୍ରୀ, ଆଉ ନିଜେ ବି ମା ।

ନିହାରର ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ନିଜର ପିଲାଟି କଥା । ସେ ବି ଏମିତି ମା ପାଖରେ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତା ! କିନ୍ତୁ ନିହାର ବାଧ୍ୟରେ ନିଜର ପିଲାଟି କଥା ଲୁଚାଇ ଦେଇଛି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରୁ । ସମସ୍ତେ ତରୁଣୀକୁ ତରୁଣୀ ହିସାବରେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ମା' ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେତିକବେଳେ ନିହାର ମନରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଆସେ । ଛାଡ଼ି-ଆସିଥିବା ପିଲାଟି ପ୍ରତି ମନଟା ଟାଣେ । ଏଣେ ମା ଏଠି ରୋଗୀଙ୍କର ସେବାଶୁଶ୍ରୂଷା କଲାବେଳେ ତା'ର ପିଲାଟି ପାଖରେ କେହି ନାହିଁ ।

ପିଲଟି ଛୋଟ । ଚିଠି ଦେଲେ ବୁଝିବ ନାହିଁ । ଚିଠି ଲେଖିପାରିବ ନାହିଁ । ତାକୁ ପାଖକୁ ଆଣିହେବ ନାହିଁ । ବାରମ୍ବାର ତାହାର ପାଖକୁ ଯାଇହେବ ନାହିଁ ।

ସବୁପ୍ରକାରର ରୋଗୀଙ୍କ ମେଳରେ ନିହାରବାଲା ମନରେ ସବୁପ୍ରକାରର ଅଶାନ୍ତି ପୂରି ରହିଥାଏ । କେଡ଼େ ବିଭଙ୍ଗ ଏ ଜୀବନ ! ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇବା କଥା, ଯାହାକୁ ନିକଟରେ ଧରି ରଖିବା କଥା, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଦୂରରେ ଅଛନ୍ତି । ଆଜି ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ଅନ୍ୟପ୍ରକାରର ସବୁ ଜିନିସ ।

ଦାଢ଼ିଆ ସିଷ୍ଟରଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ । ସେ ନିହାରକୁ ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲେ···ରୋଗୀକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ । ଭଲ ନ ପାଇଲେ ସେବା କରି ହୁଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳେ ନିଜର ଅତୀତ ଆସି ବାଧାଦିଏ । ସେଇ ଅତୀତର ଛୋଟ ଛୋଟ ଅଧ୍ୟାୟ ଆସି ମନେ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି —ନିହାରବାଲା ସେମାନଙ୍କର, ଏଇ ଡାକ୍ତରଖାନାର ନୁହେଁ ।

କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ହତା ଭିତରେ ନିହାରବାଲା ତା'ର ସେହି ପୁରୁଣା ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ସେଇମାନେ ତା'ର ମୂର୍ତ୍ତିରେ ଦୁଃଖର କାଳିମା ବୋଳି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ମନ ଭିତରେ ଏହିପରି ପରସ୍ପରର ବିପରୀତ ଭାବନାର ବୋଝ ବୋହି ନିହାରବାଲା ଡାକ୍ତରଖାନାର କାମ ଶେଷ କରୁଥିଲା ।

ତା'ର ଏଇ ଉଦାସ ଭାବ ଦେଖି ତା'ର ପରିଚିତ ଲୋକେ ତା'ର ମୁହଁକୁ, ତାଙ୍କର ସବୁ ସନ୍ଦେହର ଉତ୍ତର ଜାଣିବାକୁ ବାରମ୍ବାର ଚାହୁଁଥିଲେ ।

ପଢ଼ାଉଥିବା ଡାକ୍ତର, ବି ଚାହିଁରହନ୍ତି—ସାର୍‌ଙ୍କ ଆଖିରେ ଥାଏ ସେଇ ଏକା ନିବେଦନ···ମୋତେ ଭଲ ପାଅ ।

ସେହି ଶ୍ରେଣୀର ସବୁ ନର୍ସ-ଛାତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁରହନ୍ତି ସବୁପ୍ରକାର ଅଶ୍ରଦ୍ଧ ଓ ଅଭଦ୍ରପାଇଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ଏକାଠି କରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ସେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ।

ତାଙ୍କର ରହସ୍ୟମିଶା କଥା ଶୁଣିଲେ ସବୁ ଯୁବତୀଙ୍କ ଓଠରେ ହସ ଫୁଟିଉଠେ । ନିହାରବାଲା ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ବସେ । ଡାକ୍ତର-ବାବୁ ଖାଲି ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ ଛଳନା କରୁଛନ୍ତି—ଯେଉଁ ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରୟୋଜନ ତାଙ୍କର ନାହିଁ, ସେଇସବୁ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ଉଦାସ ନିହାରବାଲା ମୁହଁରେ ହସ ଖେଳାଇବାକୁ ସେ ବହୁତ ଥର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରି ନିହାରକୁ ହସାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ନିହାର ହସିନ ନାହିଁ···ଏଇଠା ବି ନର୍ସ-ଛାତ୍ରୀର ଭୁଲ । ସେ ବି ଗମ୍ଭୀର ରହିଲେ । ନିହାରକୁ ଦେଖିଲେ ରାଗରେ ଜଳି ଉଠନ୍ତି ।

ସାର୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ ପଢ଼ା ବୁଝିବାପାଇଁ, ବିଭିନ୍ନପ୍ରକାରର ଗ୍ରୋଷ୍ଠ ନଡ଼ କାମରେ ସାର୍‌ଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନେବାପାଇଁ ନିହାରର ବନ୍ଧୁମାନେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ତାଙ୍କର ଖେଳଣା । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ସେ କହନ୍ତି···ତୁମେ ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ତୁମେ ଭଲ ନର୍ସ ହେବ ।

ନିହାର ଏକା ଆସି ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହୁଚନ୍ତି ଯେ ନିହାରବାଲାର କାମରେ ମନ ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଲା ଭାବେ । ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରେ—ଏଇ ତେବେ ତା'ର କଳଙ୍କିତ ଜୀବନର କହୁଥିଲ । ଓ୍ୱାର୍ଡ୍‌ର ସିଷ୍ଟର ବୁଝେଁ, ଏଇ ଡାକ୍ତରବାବୁ ତା'ର ଭାଗ୍ୟବିଧାତା ।

ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ସେ ବିରକ୍ତି ଦେଖାଇ ବିଦ୍ରୂପ କରି ନିହାରକୁ କହନ୍ତି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ନ ହେବାପାଇଁ । ଖାତାକୁ ଚାହିଁ ନିହାରବାଳା ମନକୁ ଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ସେ ତାଙ୍କର ଅପ୍ରିୟ ।

ଅନ୍ୟମାନେ ଅତୀତକୁ ନଷ୍ଟ କରିଥିଲେ – ଅତୀତ ବିଷୟରେ ବଖାଣିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଇଏ ଚାହୁଁଚନ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତ୍ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ । ଏତିକି ବି ତାହାହେଲେ ବାଦ୍ ଯିବ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ, ଅସଂଯତ ଜୀବନରେ ତାହାହେଲେ କ'ଣ ମୁକ୍ତି ନାହିଁ ? ନିହାରବାଳା ମନେପକାଏ ବଳରାମ, ଦିଗମ୍ବର ଓ ସଞ୍ଜୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ସେମାନେ କେବେହେଲେ ଏଇ ଅନ୍ୟାୟ ଲଦିବାକୁ ଚାହିଁ ନ ଥିଲେ ।

ଯାହା ହେବାର ହେଉ, ନିହାରବାଳା ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଦୂରରେ ରଖିବ । ସେତିକି ତା'ର ସାଧ ଓ କାମନା ।

ନିହାର ବିଷୟରେ ଅଣା, ଗୀତା ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ନାନାପ୍ରକାର କଥା କହୁଥିଲନ୍ତି । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଆଗରେ ଚୂଗୁଲି କହନ୍ତି । ନିହାରବାଳାକୁ ସବୁଠାରୁ ବିଭତ୍ସ ଓ ଚରିତ୍ରହୀନା ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରି ନିହାରବାଳାର କ୍ଷତି କରିବାକୁ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ନିହାରବାଲା ପାଖକୁ ବହୁତ ଚିଠି ଆସେ । ଅନେକ ଲୋକ ତା'ର ଚହ୍ନା । ଅନେକ ଲୋକ ତା'ର ସାଇ । ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଚିଠି ଦଅନ୍ତି । ଏମିତ ଚିଠି ଆମ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଆମେ ତ ଡାକଘରକୁ ଫେରାଇ ଦଅନ୍ତୁ !

ନିହାର ଭାବେ ସେହି ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର କଥା । ତାଙ୍କ କହିବା କଥା ଅନୁସାରେ ନିହାର ଯଦି ଏତେ ଖରାପ, ତେବେ ତା'ସାଙ୍ଗରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ରଖିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ଏଣେ ବନ୍ଧୁ ସାଜି, ତେଣେ ନିହାରକୁ ଏହିପରି ଚିଠି କଲେ ନିହାର ତ ବଦଳିବ ନାହିଁ, ଓଲଟି ସେମାନଙ୍କର ନିନ୍ଦା ହେବ ।

ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅବା କି ସମ୍ବନ୍ଧ ! ଚରିତ୍ରବାନ୍ ଲୋକଙ୍କର ସିନା ପରସ୍ପର ଭିତରେ ବନ୍ଧୁତା ହୁଏ, ଚରିତ୍ରହୀନ ଲୋକଙ୍କର ପରସ୍ପର ଶତ୍ରୁତା । ତଥାପି ସେମାନେ ବହୁତ ବେଶି ଏକାଠି ଚଳନ୍ତି···ଏମିତ ଚଳୁଛନ୍ତି କେଜାଣି କେଉଁ ଯୁଗରୁ ।

ନିହାରବାଳା ବହୁତ ରକମ ଲୋକଙ୍କର ଶତ୍ରୁତା ଜାଣିଥିଲା— ନିଜ ଲୋକଙ୍କର, ତାକୁ ଭଲ ପାଇବା ଲୋକଙ୍କର, ତାକୁ ଚିହ୍ନି ନ ଥିବା ଲୋକଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ଏବେ ତା'ର ନୂଆ ହୋଇ ବନ୍ଧୁ ହୋଇଥିବା ତା'ର ସବୁ ସ୍ତ୍ରୀଗୁଡ଼ିକଙ୍କର ସେହି ଶତ୍ରୁତା ସେ ବୁଝିପାରୁ ନ ଥିଲା···ସେ କ'ଣ କେତେବେଳେ ନ ଜାଣି ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କୋଉଠି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ହୋଇଛି କି ?

ବାରମ୍ବାର ବୁଢ଼ୀ ଗୀତା ମୁହଁକୁ, ଅଣା ମୁହଁକୁ ଆଉ ତା'ର ନିନ୍ଦା କରୁଥିବା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମୁହଁକୁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ତ ବହୁତ ପୁରୁଷଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଚହ୍ନା । ସମସ୍ତେ ସ୍ୱାଧୀନ । ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର ଡାକବାଲା ସମସ୍ତଙ୍କପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଚିଠିର ତାଡ଼ା ଆଣିଥାଏ । ନିହାର ତ ସେତେ ଚିଠି ପାଉନାହିଁ । ଆଉ ତେବେ

ହଠାତ୍ ସେଇ ଚିଠି ପାଉଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମେଳରେ ନିହାରର ନିନ୍ଦା ଏମିତ ତେଜ ଉଠୁଛି କାହିଁକି ?

ପ୍ରଶଂସା ଭିତରେ ରହିହୁଏ । କିନ୍ତୁ ନିନ୍ଦା ଭିତରେ ରହିବାକୁ ଖୁବ୍ ଅଡୁଆ ଲାଗେ । ନିନ୍ଦା ଓ ପ୍ରଶଂସା ଠିକ୍ ଏକାପରି ହୁଏନ । ସେହି ଲୋକର ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନିନ୍ଦା ଶୁଣିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଲା ମନେ ପକାଇଲା—କେହି ତ ନୂଆ ପ୍ରେମିକ ଚିଠି ଲେଖି ନାହାନ୍ତି । କେହି ପ୍ରେମ ଚିଠି ଦେଇ ପ୍ରେମିକ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି । ତେବେ ହଠାତ୍ ସେ ଖରାପ ହୋଇଗଲା କେମିତ ?

ସାଥିମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା । ସେତକରେ ନିହାର ଭାଗ ନିଏ ନାହିଁ । ପଢ଼ାଇଲାବେଳେ ଡାକ୍ତର ଚିଡ଼ନ୍ତି ନିହାର ଉପରେ । ନିହାର ଯେପରି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ନିରସ ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ କଥା ମନ ଭିତରେ ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ କରେ । ସେଇ ଜଣେ ଲୋକ ନିହାର ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ସେ ପଢ଼ାଉଛନ୍ତି । ଡାକ୍ତରଖାନାର ଜଣେ ହାକିମ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପାଖରେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଟେବଲ ଉପରର ଫୁଲତୋଡ଼ା ଧରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକାଠି ଦେଖିବାରେ ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ । କାହାରିକୁ କାହାରିଠାରୁ ଅଲଗା ବୋଲି ସେ ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେଇ କ'ଣ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଏତିକି ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି··· କରିବାର କଥା ନୁହେଁ ତ । ସେ ନିଜେ ବହୁତ ଉପରେ । ତଳୁଆ ଲୋକ ସିନା ନିନ୍ଦା କରେ । ସାଙ୍ଗସାଥି କୁତ୍ସା କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଉପରର ଲୋକ ଏସବୁ କାହିଁକି କରିବ ।

ଉନ୍ନ
ନିହାରବାଳାକୁ କେହି ଶାଆନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ନିହାରକୁ ସନ୍ଦେହମିଶା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି । ଏକାଠି ବସିଲା-ବେଳେ ରୁଚିହୀନ ବନ୍ଧୁପ୍ର ଓ ରହସ୍ୟ ଗୃହଅଡ଼େ ବୁଣି ହୋଇ ପଡ଼େ । ନିହାର ସେଥିରେ ଯୋଗ ଦିଏ ନାହିଁ ।...ସେ କ'ଣ ତା'ର ଏହି ବିମର୍ଷ ସ୍ୱଭାବ ଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅବମାନନାର ପାତ୍ର ?

ନିଜର ସାଙ୍ଗସାଥି ମେଳରେ ଆଦର ନ ପାଇ ନିହାରବାଳାର ମନ ବିରକ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଅଭିଯୋଗ ଉଙ୍କିମାରେ ମନରେ । ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ରେ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ସେ ଆଜି ସେମିତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ନେଇ ସେବା କରିପାରେ ନାହିଁ । ତା'ର ସମସ୍ତ ବଳାପଡ଼େ । କୌଣସି କାମରେ ମନ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

ଦିଗମ୍ବରଙ୍କଠାରୁ ଚିଠି ଆସିଥିଲା । ସଦାନନ୍ଦ ଚିଠି ଦେଇଥିଲା । ଦୁଇଟି ଚିଠି ନିହାରବାଳା ଲୁଚାଇ ଲୁଚାଇ ପଢ଼ିଥିଲା । ଦୁହେଁ ପଚାରିଛନ୍ତି ସେହି ଗୋଟିଏ କଥା...ଦିଗମ୍ବର ପଚାରିଛନ୍ତି, ନିହାର ଆଜି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛି କି ନାହିଁ । ସଦାନନ୍ଦ ପଚାରିଛନ୍ତି, ସେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବ କି ନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିବାହିତ ଲୋକ ଏକାପ୍ରକାରର କଥା କହନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀଙ୍କୁ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।

ବହୁତ ଦେଖି ଆସିଛୁ । ଏଇ ବିବାହିତ ଲୋକଙ୍କର ମନର ଗତି ସବୁବେଳେ ଏକାପ୍ରକାରର । ସେମାନେ କହନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖରେ ସେମାନେ ବଡ଼ ଦୁଃଖୀ । ନିହାରକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି—ସ୍ତ୍ରୀର ସମସ୍ତ ରୂପଗୁଣ ତୁଳନାରେ ନିହାରବାଳା

ଗୋଟିଏ ଅସ୍ୱସ୍ତି, ଗୋଟିଏ ଦେଖା । ନିହାରକୁ ଦେଖିଲା ଦିନୁ ସେମାନଙ୍କର ମନ ସଂସାର ଉପରେ ପିଛା ହୋଇଯାଇଛି ।

ସେମାନଙ୍କର ସଂସାର ଉଜାଡ଼ିବାକୁ ସେମାନେ ନିହାରକୁ ଡାକନ୍ତି · ନିହାର ଯାଇ ସେମାନଙ୍କ ଘରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁସି କରି ଫେରିଆସିବ । ଏଇଟା ତ ନିହାରର କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଭାଗ ଭିତରେ ଗଣା ହେବା କଥା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଏ ଦାବୀ ନିହାର ଉପରେ ଚାଲେ ।

ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଗୋଟିଏ ଯୁକ୍ତି—ତମେ ଯେମିତି ତୁମର ସ୍ୱାମୀଙ୍କଠାରେ ଅସୁଖୀ, ଆମେ ସେମିତି ଅସୁଖୀ । ଆମର ହୋଇଛି ଗୋଟିଏ ପରିବାର···ଦୁଃଖୀଙ୍କର ପରିବାର ।

ନିହାରର ସମବେଦନା ପାଇବାକୁ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଚିଠି ଦେଖିଲେ ସେ ବିରକ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ଏଇ ଦୁଃଖୀ ଲୋକଙ୍କ କଥା ଭାବିଲେ ସେ ନିଜକୁ ଅଧିକ ଦୁଃଖୀ ବୋଲି ଭାବେ । ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ନିହାରକୁ ବିବ୍ରତ କରେ । ଚିଠିକୁ ଚିହ୍ନି ନିହାର ଭାବେ—ଏମାନଙ୍କର ଚିଠିକୁ ଚିରି ଫୋପାଡ଼ି ଦେବ··· ଫୋପାଡ଼ି ନ ଦେଇ ପୁଣି ସେମିତି ଲଫାଫାରେ ଭରତି କରି ଫେରାଇଦେବ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠିର ଜବାବ ।

ପୁଣି ମନ ବଦଳିଯାଏ । ଦୁଇଟି ଲୋକ ତ ଆଉରେ ଦେ ହେବେ । ନା, ତାଙ୍କର ଚିଠି ଦୁଇଟି ଥାଉ । ଦରକାରବେଳେ କାମରେ ଆସିବ । ଦୁଃଖ ଭରିଥିବା ଚିଠି ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଲମ୍ବା ନିହାରବାଲା ସୁଟ୍‌କେଶ୍ ଭିତରେ ରଖିଦିଏ । ସେମାନଙ୍କର ଶତ୍ରୁତା-ପାଇଁ ଏ ଦୁଇଟି ହତିଆର ପରି କାମ ଦେଖାଇବ ।

ସେମାନଙ୍କର ଚିଠି ପଢ଼ି ନିହାରବାଲା ନିଜର ଅ ଗୋଟିଏ ପଦବସ୍ତୁ ପାଏ—ସତେ ଯେପରି ସେ ଅନ୍ୟର ଘ

ସର୍ଜିବାକୁ କନ୍ଥ । ଅପରର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାମୀପରିତ୍ୟକ୍ତା କରିବାକୁ ନିହାରବାଲା ସଂସାରକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ସମସ୍ତେ ତ ବଳରାମଙ୍କ ପରି । ବଳରାମଙ୍କଠାରେ ଯେଉଁ ଦୋଷ ଦେଖି ନିହାରବାଳାର ମନ ତାଙ୍କଠାରୁ ଛାଡ଼ିଯାଇଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ସେ ସେହି ଦୋଷ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁ କାରଣରୁ ସେ ସ୍ୱାମୀପରିତ୍ୟକ୍ତା, ସେହି କାରଣ ଅଳ୍ପବହୁତେ ବହୁତ ଜାଗାରେ ଦେଖିଥିଲା, ଆଜି ବି ଦେଖୁଛନ୍ତି ।

ଏଥିରେ ସେ ଆଜି ଭୁଲ ନେବ ନାହିଁ । ବିବାହିତ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ସେ ଦୂରେଇ ରହିବ । ତାଙ୍କୁ ପଢ଼ାଉଥିବା ଡାକ୍ତର ଆଉ ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ବଳରାମଙ୍କ ଭିତରେ ବେଶି ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ ।

ପୁରୁଷମାନେ ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀର—ବିବାହିତ ଓ ଅବିବାହିତ । ଅବିବାହିତ ପୁରୁଷ ଯେତିକି ଆଶଙ୍କା ଓ ଦ୍ୱିଧା ନେଇ ନିଜର ଭଲ ପାଇବା ଜଣାଏ, ବିବାହିତ ପୁରୁଷ ସେତିକି ସ୍ୱାଧୀନ ଓ ଉତ୍ସାହୀନ ହୋଇ ନିଜର ମନକୁ ଖୋଲିଦିଏ । ବିବାହିତ ପୁରୁଷ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ କୁଳଟା ବୋଲି ଅପବାଦ ଦେଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଅବିବାହିତ ଲୋକ କୁଳଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦରେ ନିଜର ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିପାରେ ।

ପୁଣି ବିବାହିତ ପୁରୁଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ଓ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲ ନ ପାଇ ଭଲ ପାଇବାର ଛଳନା କରନ୍ତି ଓ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲ ନ ପାଇ ସେଇ କଥା ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କହିଦିଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବି ବହୁତ ପ୍ରଭେଦ ।

ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲ ପାଉ ନ ଥିବା ଲୋକ କୌଣସି ନାରୀକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରେ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲ ପାଇବାର ଛଳନା କରୁଥିବା ଲୋକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଆଉ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଭଲ ପାଉଥିବା ଲୋକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରେ ।

ଜଣେ ବିବାହିତା ନାରୀ ଭାବରେ ନିହାରବାଲା ମନ ଭିତରେ ସବୁପ୍ରକାରର ଲୋକଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିଛି । ନିଜର ଉକ୍ତି ଅନୁଭବରୁ ସେ ବୁଝିଛି ଯେ ଏଇ ସନ୍ତୋଷପର ଅବିବାହିତ ଲୋକେ ଭଲ ପାଇ ଜାଣନ୍ତି । ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ଭଲ ପାଇବା······ ପ୍ରକୃତ ରୂପର ଆରାଧନା । ସେହିମାନେ କେବଳ ପ୍ରୀତିର ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇପାରନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବାର ଚେଷ୍ଟା ଯଦି ସବୁ ବିଷୟରେ ନିନ୍ଦନୀୟ ହୋଇଥାଏ, ତଥାପି ସନ୍ତୋଷପର ଲୋକଙ୍କର ଭଲ ପାଇବାର କିଛି ମୂଲ୍ୟ ଅଛି । ସେମାନେ କବି ବା କଳାକାର ନ ହୋଇଥିଲେ ବି ଠିକ୍ ତାଙ୍କର ପରି ପ୍ରତିଦାନର ଆଶା ନ ରଖି ତନ୍ମୟ ହୋଇପାରନ୍ତି । ରୂପ, ଗୁଣ ଓ ଚରିତ୍ରର ଦୋଷତ୍ରୁଟି ନ ଦେଖି ସେମାନେ ଭଲ ପାଇପାରନ୍ତି ।

ସନ୍ତୋଷର ଆଉ ଦେଖା ମିଳିନାହିଁ । ସନ୍ତୋଷଠାରୁ ଚିଠି ଆସି-ନାହିଁ । ଅଚହ୍ନା ଅକ୍ଷର ଦେଖିଲେ ନିହାରବାଳା ଉଦ୍‌ବେଗରେ ଚିଠିଟିକୁ ନେଇ ଖୋଲେ···କାଳେ ସନ୍ତୋଷ ଲେଖିଥିବ ପତ୍ର । ସନ୍ତୋଷଠାରୁ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ପାଇଲେ ସେ ନିଜକୁ ବଡ଼ ସୁଖୀ ମନେ କରିବ । ସେହି ଏକା ନିହାରଠାରୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଶା ନ ରଖି ନିହାର ପାଖରେ ତା'ର ହୃଦୟ ନିବେଦନ କରିଥିଲା ।···କେହି କାହାରିକୁ କହି ନାହାନ୍ତି । ସନ୍ତୋଷ ହୁଏତ ଜାଣିବ ନାହିଁ ନିହାର

ବୁଝିଛନ୍ତି ବୋଲି । ସେ ହୁଏତ ଜାଣେ ନାହିଁ, ନିହାର ସଞ୍ଜୟର ଖଣ୍ଡେ ଚିଠିକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଚାହିଁ ବସିଛନ୍ତି ବୋଲି ।

କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଳାର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ-ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ—ଏକା ସଞ୍ଜୟକୁ ଛାଡ଼ି । ସେମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାର ଦେଖି ନିହାରବାଳା ସଞ୍ଜୟକୁ ଦୂରକୁ ଠେଲିଦିଏ ମନ ଭିତରେ—ଏଇ ଖରାପ ଲୋକଙ୍କ ମେଳରେ ସଞ୍ଜୟ କାହିଁକି ପଶିବ ।

ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଧରିବାନ୍ଧି ନିହାରକୁ ଟାଣୁଛନ୍ତି ପୁଣି ଥରେ କଲଙ୍କର ବାଟକୁ । ଯେ ତା'ର ଚିହ୍ନା ରାସ୍ତାରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସେ, ସେ ତ ବାଟବଣା ହୁଏ । ବାଟ ଖୋଜେ । ନିହାରବାଳା ଏଇ ଅସୁବିଧା ଭିତରେ ଯେତେ ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ତାକୁ ବାଟ ନ ଦେଖାଇ ସହାଜଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପୁରସ୍କାର ପରି ଟିକିଏ ଟିକିଏ ପୁରସ୍କାର ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ଆଉ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ସେତିକି ସବୁ ଦିନକୁ ।

ସହଜ ସରଳ ହୋଇ ରହିବା ଯଦି ଅସମ୍ଭବ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ଅବା ନିହାର କିଛି ଗୋଟାଏ ବାଟ ବାଛି ଦିଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭବ ମନେ ହେଉଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭିତରେ ସେ ପୁଣି କାହିଁକି ବିନା କାରଣରେ ବାରମ୍ବାର ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଅହଙ୍କାର ପାତ୍ର ହେବ ।

ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି ଗୀତା କହୁଥିଲା—ଚିଡ଼ିବ ନାହିଁ ନିହାର ! ସାର୍ ତୁମ କଥା ପଚାରୁଥିଲେ । ଅଜଯାଏ ତମେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇନାହଁ କାହିଁକି ?

—ସେଠି କ'ଣ କାମ ଅଛି ମୋର ?

—ସେ ଟେଷ୍ଟରେ ଫେଲ୍ କରିଦେବେ । ତୁମେ କ'ଣ ଜାଣିନାହଁ ତାଙ୍କୁ ?

—ତେବେ ଫେରିଯିବ ମୋ ଘରକୁ ।

—ସେମିତି କୁହନା । ସେ ଘର ଭଲ ଲାଗିବ, ଘର ଉଦାସ ଲାଗିବ ।

—ତାହାହେଲେ ଫେଲ୍ କରେଇ ଦେବରେ କାହିଁକି ?

—ତାଙ୍କ ହାତରେ ସବୁ । ସେ ତମକୁ ଯିବାକୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି ।

—ହଉ, ତାଙ୍କୁ କହିଦବ, ନିହାର ଯିବ ନାହିଁ ।

ତିନ ଦିନ ପରେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଭିତରେ କ'ଣ ଟିକିଏ ଭୁଲପାଇଁ ଡାକ୍ତର ଏକବେଳକେ ରାଗି ଉଠିଲେ… ସାଙ୍ଗରେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ତଳିଆ କର୍ମଚାରୀ, ଡାକ୍ତର-ଛାତ୍ର, ଆଉ ତା'ର ପର ନର୍ସମାନେ ।

ରୋଗୀର ହେଳା ହୋଇଛି । ଏଇ ନିହାରର ହେଳାରେ ରୋଗୀ ମରିବେ । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦୋଷ ଓ ଡାକ୍ତରଖାନାର ନିନ୍ଦା ହେବ ।

ଅଶ୍ରାବ୍ୟ ଭର୍ତ୍ସନାର ଗର୍ଜନ ୱାର୍ଡର ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଚମକାଇ ଦେଇଥିଲା । ଡାକ୍ତର ପ୍ରମାଣ କରିଥିଲେ ଯେ ଏଇ ନର୍ସ ନିହାରବାଳା ସବୁବେଳେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ । ଡାକ୍ତରଖାନା ହତାରୁ ସେ ବାହାରିଯିବା ଦରକାର ।

ନିଜର ଦୋଷ ଯୋଗୁଁ ନୁହେଁ । ନିହାରବାଳା ଜୀବନରେ ତାହାଙ୍କଠାରୁ ଏପରି କଡ଼ା କଥାର ଜୁଆର ଦେଖି ନ ଥିଲା ।

ସବୁ ଭୁଲ ଯେପରି ନିହାରବାଳାର ! ତା'ର ସେହି ଆଖି ଦୁଇଟିରୁ ପାଣି ଗଡ଼ୁଗଡ଼ୁଥିଲା କଥାର ଆଘାତରେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ନ୍ୟୂନ । ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ସେ ଅଧମ ।...ଘରୁ ଆସିଛି କଳଙ୍କ-ପସରା ମୁଣ୍ଡରେ ଥୋଇ । ପୁଣି ସେ ଫେରିବ ଆଉରି ଗୁଡ଼ାଏ କଳଙ୍କ ନେଇ ।

ଘରକୁ ଚାଲିଯିବ ବୋଲି ଗୀତାକୁ କହୁଥିଲା । ଫେରିବା ବାଟ ଆସି ଦେଖାଗଲଣି । ଭାବିଲାବେଳେ ନିହାରବାଳାର ମନ ଥରି ଉଠିଥିଲା । ତା'ର ମନ ତାକୁ କହୁଥିଲା...ଫେରିବାର ବାଟ ନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିଚିତ ଲୋକକୁ ସେ ଦିନ ସେ ଆଶ୍ୱାସପାଇଁ ଚାହୁଁଛି । କାହାରିଠାରୁ ସମବେଦନା ପାଉନାହିଁ । ସେ ଏକାବେଳକେ ନିରାଶ୍ରୟ । ତା'ର ଦୋଷ ହେଉଛି ଯେ ସେ ନିଜକୁ ନାରୀତ୍ୱର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ସେତିକି ହେଉଛି ତା'ର ଅବାଧତା ।

ସେଇ ପ୍ରକାରର ଅସୁନ୍ଦର ପରିସ୍ଥିତି ଭିତରେ ନିହାରବାଳାକୁ ବହୁତ ସମୟ ରହିବାକୁ ହୋଇଥିଲା । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଆଖି ତାକୁ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲା...ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼ୁଛି । ରୋଗୀଙ୍କୁ ଖାଲି ଭଲ ପାଇଲେ କି ରୋଗୀଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ କେହି ନର୍ସ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ସେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ବାଧ ।

ମନ ଖୋଲି କହିବାର ଅଧିକାର ତା'ର ନାହିଁ । ମନର ଦୃଢ଼ତା ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି । ନିହାରବାଳା ଫେରିଆସିଥିଲା ହଷ୍ଟେଲକୁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ସେଇ ଏକା କଥା—ନିହାରବାଳାର ଅପମାନ ।

ଖସିବେଳେ ସେ ବହୁତ ଥର ନିଜର ଏଇ ସମସ୍ୟା କଥା ଭାବିଛନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନ ନାରୀ କେବେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇପାରେନା । ତା'ର ରୂପଯୌବନ କେବେହେଲେ ତା'ର ଇଚ୍ଛାର ଅଧୀନ ହୋଇପାରେନା । ତା' ପକ୍ଷରେ ଦୃଢ଼ତା ଦେଖାଇବା ବିଡ଼ମ୍ବନା...

ସଞ୍ଜୟ, ଦିଗମ୍ବର ଓ ସଦାନନ୍ଦଙ୍କ ପରି ଲୋକେ ଏତିପରି ଦୁଃଖ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ସେ ବାରମ୍ବାର ଡାକ୍ତରଙ୍କ କଥା ଭାବିଥିଲେ ।—କ୍ଷମତା ଯେତିକି ବେଶି ନିଜର ଅବିବେକିତା ତହିଁରୁ ଅଧିକ ।...ସେ ଖୋକୁଚନ୍ଦ୍ର ନିହାରବାଲାକୁ । ନିହାର ଯାଇନାହିଁ ବୋଲି ଏଇସବୁ ଝଡ଼ ତୋଫାନ ।

ସେ ଦିନ ନିହାର ଆଖିରେ ବଳରାମ ପଟେଲ୍ ବଡ଼ ମଣିଷ ରୂପରେ ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ । ସେ ବହୁତ ପ୍ରକାରର ଅତ୍ୟାଚାର କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଇ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରି ସେ ହୃଦୟହୀନ ନୁହନ୍ତି । ସେ ନିଜେ ଚରିତ୍ରହୀନ ହୋଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ନିହାରକୁ ଚରିତ୍ରହୀନା କରି ନ ଥିଲେ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ନିହାରକୁ ରହିବାକୁ ହେଲେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମନ ନେଇ ରହିବାକୁ ହେବ । ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନରେ ବି ପରାଧୀନତା ଅଛି ।

ଅତୀତର ସମସ୍ତ କଳଙ୍କ-ଘେରା ଘଟଣା, ନିଜର ଖିଆଲର ସମସ୍ତ ଅସ୍ଥି-ପ୍ରକାଶ ନିହାରର ମନ ଭିତରେ ସ୍ତର ସ୍ତର ହୋଇ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ସେ ତ ପ୍ରକୃତରେ ସଚ୍ଚରିତ୍ର ନୁହେଁ । ସେ ତ ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଛି । ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଛି... ଏବେ ଡାକ୍ତର...

ନା, ସେ ପୁଣି ଫେରିଯିବ ସେହି ପରିଚିତ ଜଗତକୁ । ସମସ୍ତେ ନିହାରକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲେ । ନିହାରବାଳାର ଉତ୍ସାହ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖୁସି କରିଥିଲା ।

ଗୀତା ଓ ଆଶା ନିହାରକୁ ଅଧିକ ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ ଦେଖାଉଥିଲେ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ତଳେ—କାରଣ ଡାକ୍ତର ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ତେବେ ଡାକ୍ତର କାହିଁକି ଭଲ ନ ପାଇବେ ? ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ହେବାକୁ ଯାଇ ସେ କାହିଁକି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ନ୍ୟୂନ ହେବ ?

ସେତେବେଳର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ନିହାରବାଳାକୁ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଦେଇଥିଲା···ତା'ର ରୂପଯୌବନର ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବହାରିକ ବିନିଯୋଗ ।

ଭାବିଲାବେଳେ ନିହାରବାଳା ମନେ କରିଥିଲା ସେ ବିରକ୍ତ ହେବ ନିଜ ଉପରେ । ଧିକ୍କାର ଦେବ ନିଜକୁ ··କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ଭବିଷ୍ୟତ୍‌ର ସ୍ୱପ୍ନ । ଛୋଟିଆ ଭବିଷ୍ୟତ ହେଲେ ବି ତା'ର ଗୋଟିଏ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ର । ଅନ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ଅତୀତ···ନିଜର ଖିଆଲ, ଉତ୍ସାହ ଓ ଅନଭିଜ୍ଞତାର ଚିତ୍ର ।

ମନକୁ ମନ ସେ ପଚାରିଥିଲା—ଏଥିରେ କ'ଣ କିଛି ପ୍ରଭେଦ ଅଛି ? ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ମନ ନେଇ ଜଣକ ସାଙ୍ଗରେ ହସକୌତୁକ କଲେ, ଅନ୍ୟ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ମନ ନେଇ ବାଧ୍ୟବାଧକତାରେ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ପାଖକୁ ଆସିଲେ, ସେଇ ଏକା ମଣିଷର ଦୁଇଟି କାମରେ କ'ଣ ଆକାଶପାତାଳ ପ୍ରଭେଦ ?

ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ଯେ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି କରିବା ସବୁଠାରୁ ବଳ ଅଧମ କାର୍ଯ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଇଚ୍ଛାକୁ ଗଢ଼ିବାରେ ମଣିଷ ତ କିଛି କରିପାରେ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଯାହା ମନକୁ ଆସେ,

ଯାହା ସେ ଭଲ ବୋଲି ଭାବେ ସେଥିକୁ ମଣିଷ କହେ ଇଚ୍ଛା—କିଛି ଅନୁଭବର ଅଭାବରୁ, କିଛି ଜ୍ଞାନର ଅପରିପକ୍ୱତାରୁ, ଆଉ କିଛି ପିଲାଦିନର ଦେଖାଚାହାଁ ସଂସାରର ଶିକ୍ଷାରୁ ।

ଯାହା ସେ ଜାଣିଥିଲା କି ବୁଝିଥିଲା, ସେଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ସେ କାହାରି ପାଖରେ ବାଧ୍ୟବାଧକତାରେ ହସଖୁସି ହେବାକୁ ଚାହିଁ ନ ଥିଲା । ଆଜି ତା' ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟା । ସେ କ'ଣ ବାଧ୍ୟବାଧକତାରେ ନିଜର ରୁଚି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନ କରି ସବୁବେଳକୁ ସେହି ପୁରୁଣା କଥାକୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଧରି ରଖିବ ।

ସେହି ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର କୋଠାବାଡ଼ ତାକୁ ଅନେକ ନୂଆ କଥା ଦେଖାଇଥିଲା । ଇଚ୍ଛା କରି କେତେ ଏଠାକୁ ଆସି ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନେକ କାମ କରିଛନ୍ତି । ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏଠାକୁ ଆସି ଇଚ୍ଛା କରି ସେମିତି ବହୁତ କାମ କରିପାରିଛନ୍ତି । ତାକୁ କିଏ କହୁଛି କଳଙ୍କ, କିଏ କହୁଛି ନିଜର ଚରିତ୍ର ଓ ସ୍ୱଭାବର ଦୋଷ ।

ଜଣାଶୁଣା ଭଲ ଲୋକଙ୍କ ସମାଜରୁ ବାହାରିଆସି ସେ ଆଜି କି ତା'ର ନୂଆ ସମାଜରୁ ଚାଛଡ ହେବାକୁ ଯାଉଛି···ନା, ନା, ସେ ଅଲଗା ହୋଇଯିବ ନାହିଁ । ସେ ଆଉ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ନର୍ସଙ୍କ ପରି ଜଣେ ହେବ । ଉପରଓଳି ଯେତିକି ପରିପାଟୀ କରିବା ସମ୍ଭବ, ସେ ସବୁ କରି ଘରୁ ଖୁସି ଥିଲାପରି ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଥିଲା··· ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ । ଓ୍ୱାର୍ଡରୁ ଛୁଟି ନେଇଥିଲା । ଆଜି ସେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ତାଙ୍କର ମନ ଓ ଦେହ ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ···ହିଁ ସେ ରୋଗୀ ।

ଡାକ୍ତର ରୋଗୀ ଦେଖିବାକୁ ଆସିବାବେଳେ ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ ହସି ପଚାରିଲା—ସାର୍, ମୋ' ଅଣ୍ଟା ଘର ଖରାପ ହୋଇ ମୁଣ୍ଡ ବିନ୍ଧୁଛି ।

ଇଏ ତ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ନିହାରବାଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ କମନୀୟତା । ପୁରୁଷର ଆଖିକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ଆଣିବାକୁ ଅଶେଷ କ୍ଷମତା । କଥାରେ ତା'ର ମୂର୍ଚ୍ଛନା—ସେ ଯେପରି କହୁଛି, ତା'ର ଅଧିକାର ଅଛି, ଦାବୀ ଅଛି ଓ ସେ ବିନମ୍ରର ସହିତ ଅନୁମତି ମାଗୁଛି ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କର ସେହି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଆଖି ଦୁଇଟି ହସି ଉଠିଲା । ମନ ଭିତରେ ଅନୁତାପ ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ସାଧାରଣ ଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାରର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୁଝେ ନାହିଁ । ଧମକ, ଚମକ, ଶାସ୍ତି, ଭୟ ଠିକ୍ ବୁଝିପାରେ···ନିହାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ହସି କହିଲେ—ଏଠି ସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ଘରକୁ ଆସିବ । ଛ'ଟା ସାତଟା ମଧ୍ୟରେ ଆଖି ଦେଖାଇବ ।

ସେମିତି ସ୍ନିଗ୍ଧ ହସ ହସି କିଛି ନ ଜାଣିଲା ପରି ନିହାରବାଲା ପଚାରିଲା—ଟିକିଏ ମଟର ପଠାଇବେ ?

—ନା, ରିକ୍ସା କରି ଆସିବ ।

ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ଫେରିଲା । ତା'ର ସେହି ଫେରିବା ରୂପକୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଲୋଭ-ସିକ୍ତ ଆଖି ଅନୁସରଣ କରିଥିଲା । ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ କହୁଥିଲେ—ନିହାରବାଲା ସମସ୍ତଙ୍କ-ଠାରୁ ଅଲଗା ଅତି ସୁନ୍ଦର ।

ତାଙ୍କର ବି ମନରେ ଆଲୋଡ଼ନ ଆସିଛି । ତରୁଣ ପ୍ରେମିକ ପରି ସେ ବି ନିହାରବାଳାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ଘର ଭିତରେ ବସି । ଆଜି ଗୋଟିଏ ଭଲ ଦିନ···ସେ ବି ଅପେକ୍ଷା କରିପାରନ୍ତି ।

ବାରମ୍ବାର ଘଣ୍ଟାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ସମୟଟା ବିଳମ୍ବ କରି-ଦେଉଥିବାରୁ ସେ ନିଜେ ଦୁଃଖିତ ହେଉଥିଲେ । ନିହାରବାଲାର ରିକ୍‌ସାଟିକୁ ଅଧୀର ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ।

ଅଭିମାନଭରା ଚାହାଣୀରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନେଇକରି ନିହାରବାଲା ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା । ଭଡ଼ା ଦେବାକୁ ଡାକ୍ତର ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ—ସେ ନିଜେ ବାହାରକୁ ଯାଇ ଦେବା ଠିକ୍ ହେବ କି ନାହିଁ, ସେଥିକି ତାଙ୍କର ମନରେ ସନ୍ଦେହ । କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଲା ନିରୁତ୍ତର···ଆସିଛି ତ । ଯାହା ସେ ଯେମିତି ଚାହୁଁଛନ୍ତି କରନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ରିକ୍‌ସାବାଲାକୁ ଭଡ଼ା ଚୁକାଇ ଦେଇଥାଏ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଲାବେଳେ ସେ ବଡ଼ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ରିକ୍‌ସାବାଲା ବିଷୟରେ ଭାବିଥିଲା । ଯାହାକୁ ଟିକିଏ ଭଲ ପାଇ ପ୍ରେମ କରିବେ ବୋଲି ଡାକି ଆଣିଛନ୍ତି ତା'ର ଗୌରବ ପ୍ରତି ଟିକିଏ ବି ନଜର ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନାର ରିକ୍‌ସାବାଲାମାନେ ଏହି ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଭଲ କରି ଚିହ୍ନନ୍ତି । ଏହି ରିକ୍‌ସା ହିଁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଘରୁ ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲକୁ ନେଇ ନିଆଆଣିବା କରୁଛି । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠିକଣା ଶୁଣି ରିକ୍‌ସାବାଲା ବି ହସି କହୁଥିଲା—ଭଲ କରି ଭଡ଼ା ଦେବେ ।

ଅତୀତ ସାଙ୍ଗରେ ଏଇ ଜୀବନ କେତେ ଅଲଗା । ଏଠି ତ ଗୋପନ ଭାବ ନାହିଁ, ଅନ୍ୟର ମନକୁ ଜୟ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ, ଅନ୍ୟର ଗୌରବକୁ ବଢ଼ାଇବା ମନ ନାହିଁ । ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ନିହାରବାଲା ରିକ୍‌ସା ଉପରେ ନିଜ ଅଙ୍ଗକୁ ଚାହିଁ ଦୁଃଖିତ ହୋଇଥିଲା—ଏଇ ରୂପ, ଯୌବନ ଓ ବୁଦ୍ଧି ହେଉଛନ୍ତି ତା'ର ଶତ୍ରୁ ।

ଡାକ୍ତର ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ବି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଅଛି । ନିହାରବାଲା ଦେଖୁଥାଏ ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ । ସେଠି ଉଦାରତା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଗୌରବ-ବୋଧ ଅଛି । ଯୁବତୀଙ୍କ କହିବ ବୋଲି—ରିକ୍‌ସାବାଲାକୁ ଭଡ଼ା ଦେଇଛି । କିଛି କହିଲା ନାହିଁ ।

ସେ ଘଦାକୁ ଅସି ଚାହିଁଲେ । ତାଙ୍କର ଗୃହାଣୀ ଅତି ଚକିତ । ମନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଚଳିତ । ବାହାରେ କାହାକୁ ନ ଦେଖି ଫେରିଆସି ପଚାରିଲେ—ସେ ଗଲା କୁଆଡ଼େ ?

—ଚାଲିଗଲାଣି । ପଇସା ନେଇଛି ।

ସେଇ ଉଦାସ ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ଚାହିଁ ନିଜର ବାହୁ ବନ୍ଧନ ଭିତରେ ନିହାରବାଲାକୁ ଧରି ରଖି ଆବେଗଭରା କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ—କାହିଁକି ମୋତେ ଏମିତି କଷ୍ଟ ଦେଉଛୁ ନିହାରବାଲା !

ପ୍ରତିବାଦ ନାହିଁ, ଉତ୍ତର ନାହିଁ···ସେ ଚାହିଁଥିଲେ ଗୋଟିଏ ଜଡ଼ ପଦାର୍ଥ । ଆସିଛି, ନିଅନ୍ତୁ ।

—ନା, ଏମିତି ନୁହେଁ । ତୁମେ କଥା କହୁନାହିଁ କାହିଁକି ? କୁହ ନିହାର କୁହ !

ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଯେତେ ଘୃଣା କଲେ ବି ତାଙ୍କର ସେହି ଉଷ୍ଣ ନିଶ୍ୱାସ ଆଉ ବୁକୁଭରା ଉଚ୍ଛ୍ୱାସମିଶା କଥାଗୁଡ଼ିକ ନିହାରବାଲାକୁ ଯେପରି ଅନୁନୟ କରୁଥିଲା କଥା କହିବାକୁ···କି କଥା କହିବ ? କଥା ତ ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଲାର ଶୀତଳ ଉଦାସ ମନକୁ ତନ୍ମୟ କରିବାକୁ ଡାକ୍ତର ତାକୁ ଆଣି ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ବୁଦ୍ଧିରେ ଚଞ୍ଚଳ କରିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଳାର ତରୁଣୀ ଦେହ ଉପରେ

ଦେଇ ନ ଥିଲ । ତା'ର ମନ ତାକୁ କହୁଥିଲ—ଏଇ ଡାକ୍ତର ଜୀବନ୍ତ ନିହାରବାଲାକୁ ଖୋଜନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଗୃହାନ୍ତି ନିହାରର ଜଡ଼ ଦେହ ।···ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଉନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଏତେ ମୃତାର୍ଥୀ ଲୋକର ଏତେ ଶିଶୁସୁଲଭ ଅନୁନୟ ! ନିହାରବାଲାଠାରୁ ସ୍ନେହ ପାଇବାପାଇଁ ବାରମ୍ବାର ସେଇ କଥା ସେ ଶୁଣିଛନ୍ତି । ସେ ସେତେବେଳେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଘର ବଖ୍ୟରେ ଅଚେତନ । ସେଠି କଏ ଅଛନ୍ତି କି ନାହାନ୍ତି, ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ଗୋପନ କି ନୁହେଁ—ଏତକ ବିଚାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଆଜି ନିହାରବାଳାର ନ ଥିଲ ।

ରିକ୍ସାବାଲର ଆଖି ଆଗରେ ନିଜର ଦେହରେ ନିଜେ କଲା ଚୋଳି ନିହାରବାଲା ଅଛିନ୍ତି । ରାସ୍ତାରେ ଶହ ଶହ ଦେଖଣାହାରି—ଚିହ୍ନନ୍ତି କି ନ ଚିହ୍ନନ୍ତି, ନିହାରବାଲାକୁ ଗୃହିଁଛନ୍ତି । ସେ ଅଛିନ୍ତି ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥକୁ—ବଞ୍ଚିବାର ଧର୍ମ-ତୀର୍ଥ ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ କଥା ସେମିତି ତାକୁ ଶୁଭୁଥାଏ । ଜଣାଶୁଣା ଅଦରକାରୀ ଶବ୍ଦପରି ସେ ନିଜେ ଅନୁତପ୍ତ ହୋଇ ବାରମ୍ବାର ନିହାରକୁ କ୍ଷମା ମାଗୁଥାନ୍ତି ହାତ ଧରି ଓ ପାଦ ଧରି । ତାଙ୍କର ରକ୍ତସ୍ରୁତ ଥିବାରୁ ହଠାତ୍ ସେ ରାଗିଯାନ୍ତି ସାମାନ୍ୟ ଭୁଲରେ ।

ନିହାରବାଳା ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଗୃହିଁଲ । ସେ ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେଇପାରି ନ ଥିଲ । ତାଙ୍କର ଅପବ୍ୟବହାରର ପ୍ରତିବାଦ ଜଣାଇ ପାରି ନ ଥିଲ । ତାଙ୍କର ଅଭିସନ୍ଧି ସେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରି ନ ଥିଲ । ସେ ସମସ୍ତର ଗୋଟିଏ ରେଖା—ଅଶ୍ରୁର ରେଖା ।

କାହିଁ ସେ ଉଭୟ ମଣିଷ ! ଯେଉଁ ଡାକ୍ତର ମଣିଷକୁ ମଣିଷ ପରି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେହି ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଯେ ଗୋଟାଏ କମନୀୟ ମନ ଥାଇପାରେ, ସେ କଥା ଡାକ୍ତର ବି ଜାଣି ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଆଜି ସେ ପ୍ରବୃତ୍ତି ନାହିଁ ! ନିରୁତ୍ତର ଓ ଦୁର୍ବଳ ନିହାରବାଳାକୁ ସେ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି । ନିହାର ମନରେ ଦେଇଥିବା ଆଘାତପାଇଁ ନିଜକୁ ଦୋଷୀ କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବ୍ୟବହାରରେ ସେ ଯେପରି ବାରମ୍ବାର କହୁଛନ୍ତି ଯେ ନିହାରବାଳା ତାଙ୍କଠାରୁ ଉପରେ । ସେ ନିହାରର ମନ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ।

ଦୂରକୁ ଧୁଣ୍ଡୁଆଇ ଡାକ୍ତର ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସିଲେ । ତାଙ୍କର ଏ ବ୍ୟବହାର ନିହାରବାଳା ବି ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଖି ଦୁଇଟି ସେମିତି ପାଣିରେ ଟଳ ଟଳ ହୋଇ କହୁଛି—ହୃଦୟହୀନର ବି ହୃଦୟ ଅଛି । ଚରିତ୍ରହୀନର ବି ଚରିତ୍ର ଅଛି ।

ବହୁତ ବେଳ ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଚାହିଁଥିଲେ । ନିହାର ସେମିତି ନିଃଶବ୍ଦରେ ପଚାରୁଥିଲା—କାହିଁକି ଡାକିଥିଲେ, ଆସିଛି ତ । ଡାକ୍ତର ବି ସେମିତି ତାଙ୍କର ସେହି ନୀରବ ବାଣୀ ଭିତରେ କହୁଥିଲେ—ଡାକିଥିଲି; କିନ୍ତୁ ତମ ପାଖରେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।

ଘରର ନିଃଶବ୍ଦତା ଭିତରେ ନିହାରବାଳା ରୁଦ୍ଧକଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା—ଡାକିଥିଲେ ସାର୍ !

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଆଖିରୁ ପାଣି ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା ଗୋଟିଏ ନର୍ସର ପାଦ-ତଳେ । କେହି ସିନା ଦେଖିବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତର ତ ନିହାରବାଳା ପାଖରେ ଲୁଚାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଆଖି ପୋଛିଦେଇ ନିହାରବାଳା ତାଙ୍କୁ ସ୍ନେହରେ କହିଲା—ସାର, କ'ଣ କରୁଛନ୍ତି ! ଆପଣଙ୍କର ମନ

ଏମିତ ବଦଳିଯାଇଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ମୋର ଦୋଷ ଥିଲେ କ୍ଷମା ଦେବେ । ଜାଣି ଜାଣି ଭୁଲ୍ କରିନାହିଁ ।

ଉତ୍ତପ୍ତ କଣ୍ଠରେ ଡାକ୍ତର ପଚାରିଲେ—ତୁମେ ମୋତେ ଘୃଣା କର, ନିହାରବାଲା ?

—ଆପଣଙ୍କୁ ଘୃଣା କରିବି ! ଆପଣଙ୍କ ହାତର କଲମ ଉପରେ ମୋର ଦାନାପାଣି ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଆଖିରୁ ଅନୁତାପର ଲୁହ ଗଡ଼ିଯାଉଥିଲା । ସେ ଚେଯାର୍ ମଣିଷର ମନକୁ କେବେ ଚିହ୍ନି ନ ଥିଲେ । ଆଜି ଚିହ୍ନିଲେ ।

ତାଙ୍କର ମୁହଁଟିକୁ ନିଜର ହାତ ଉପରକୁ ଆଉଜାଇ ଆଣି ନିହାରବାଲା ଧୀରେ କହିଲା—ଛି, ସାର୍, କାନ୍ଦନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଭୁଲ୍ ନାହିଁ । ସଂସାରଟା ଏମିତି ।

—ତମକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଏ, ନିହାରବାଲା !

—ହଁ, ମୁଁ ଜାଣେ ।

—ଆଗରୁ ତମକୁ ଯେଉଁ ଆଖିରେ ଦେଖୁଥିଲି, ଆଜି ତାହାଠାରୁ ଅଲଗା । ସତରେ ତମକୁ ଆଜି ମୁଁ ଭଲ ପାଏ । ତମେ ଖୁବ୍ ଭଲ ।

—ଘର ନର୍ସକୁ ଆପଣ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ! କେହି ତ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

—ତମେ ମୋତେ କ୍ଷମା କରିଛ ତ ?

ନିହାରବାଲା ଚୁପ୍ ରହିଲା···କାହାକୁ ସେ କ୍ଷମା କରିବ ! ତାକୁ ସମସ୍ତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ସେ ନିଜେ ତ ପାଣି, ପବନ, ଆକାଶ, ପୃଥିବୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହୁଛି ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖରେ ଦେହକୁ ଦେହ ଲଗାଇ ବସି ନିହାରବାଳା ଭାବୁଥିଲେ—ଏଣିକି ଭାଗ୍ୟଦେବୀ ହସିବେ । ସାଧୁଙ୍କର ତପସ୍ୟା ଭାଙ୍ଗିଲା ପରେ ସତ୍-ଚରିତ୍ରର ଓ ସତ୍-ସ୍ୱଭାବର ତପସ୍ୟା ଭାଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଲଜ୍ଜା କଉଡ଼ରେ ଜଗୁଥିବା କଳଙ୍କି ଘର ଯେତେ ଯାହା କଲେ ବି ଲଜ୍ଜା ଦେହରେ ବାରମ୍ବାର କଳଙ୍କ ଫୁଟିଉଠେ ।

ସତ୍‌ମାର୍ଗର ଯେପରି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ଏଇ ମଣିଷ-ଗଢ଼ା ପୃଥିବୀରେ । ଆସିଲାବେଳେ ସେ ତା'ର ନୂଆ କରି ଗଢ଼ୁଥିବା ଦଓଟି ଗୋଟିଏ ଭଲ ଅଭ୍ୟାସକୁ ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର ଫାଟକ ପାଖରେ ଥୋଇଦେଇ ଆସିଥିଲେ । ସେଥିରେ କିଛି କାମ ନାହିଁ ।

ଏଇ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଆଜି ସେ ସତ୍-ସ୍ୱଭାବ, ସାଧୁ ଜୀବନ ଓ ନିର୍ମଳ ପବିତ୍ରତା କଥା ଭାବୁ ନ ଥିଲେ । ଆସିଛୁ ମୂଲ ଦେବାକୁ, ମାହାସୂଲ ଦେବାକୁ···ସେ ଯାହା ଦରମ୍ବର ସେୟା । ଜଣେ ଖୁସି କରି ନେଇଥିଲେ, ଆଜି ଜଣେ ଜୋର କରି ନେବ ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁ କୌଣସିପ୍ରକାରର ଚଞ୍ଚଳତା ନାହିଁ । ସତେ ଯେପରି ମାମୁଲି ଭାବରେ ସେ କ୍ଲାସରେ ବସିଛନ୍ତି । ନିହାରବାଳା ଭାବିଲେ—ଏମିତି କ'ଣ !

କୌତୁକ କରି ପଚାରିଲେ—ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ସାର୍, ମୋତେ ଏମିତି ଡକାଇ ଆଣି କିଛି ନ କହିବା ମୋପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ ନୁହେଁ କି ?···କହି ନିହାରବାଳା ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତିଲେ ।

—ତମେ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରହେଳିକା ! ତୁମ ନାଁ ନିହାରବାଳା କିଏ ଦେଲା ?

ହସି ନିହାରବାଳା ଚାହିଁଲେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମୁହଁକୁ । ସେ ଦେଖୁଥିଲେ ନିହାର ମୁହଁର କେତେ ଗୋଲାପୀ ଛବି ।

—ତ'ଣ କହୁଛ ପ୍ରହେଳିକା ?

ମନ ମନ ହୋଇ ଚାହିଁ ନିହାରବାଳା ଟିକଏ ନିଜକୁ ସଂଯତ କରିବସିଲା । ଡାକ୍ତର ଉଠିଆସିଲେ ପାଖକୁ । ତା'ର ମୁଣ୍ଡଟି ହଲାଇ ଦେଇ ଉତ୍ସାହରେ କହିଲେ—ସତରେ ତମକୁ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଏ । ନିହାରବାଳା ନିଜକୁ ଆଉଜାଇ ଦେଲା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦେହ ଉପରେ । ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗରେ ଅନୁତାପର ଲେଶକ ନାହିଁ, ତାଙ୍କର ମନରେ ଆଉ ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ନାହିଁ । ନିହାରବାଳା ସ୍ପର୍ଶରେ ସେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାଭାବିକ ତାରୁଣ୍ୟ ଫେରିପାଇଛନ୍ତି । ନିହାରବାଳାର ପ୍ରତିଟିକ ଅବୟବ ତାଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥିଲା । ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟିର ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲେ ।

କାହାରି ମନ ନେବାକୁ ହେଲେ ତାକୁ ଖୁସି କରିବା ଉଚିତ ···ଡାକ୍ତର ବି ଖୁସି ହୁଅନ୍ତୁ । ଯାହା ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସେତିକି ପାଆନ୍ତୁ । ଦେବା ନେବାରେ ହୃଦୟର ଭାବ ମିଶେ ନାହିଁ । ଚଢେଇର ରଙ୍ଗ ପରି ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗିଆ ଡେଣା ତାକୁ ଉଡ଼ିବାରେ ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ । ସୁଆଦିଆ ରନ୍ଧଣା, ନାନା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟର ଲୁଗା, ଗହଣା ହୃଦୟର ଆବେଗ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ଅଛି ।

ନିହାରବାଳା ଫେରିଲା ମଠରେ । ଡାକ୍ତରବାବୁ ତାଙ୍କୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ସେ ତାଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବ ଡାକ୍ତରଖାନା ହତା ଭିତରେ । ସେଥିରେ ସେ ରାଜି ।

ଫେରିଲାବେଳେ ନିହାରବାଳା ରିକ୍ସାରେ ଫେରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଏକା ଜିଦ୍ । ନିହାରବାଳା ଫେରୁଥିଲା ତାଙ୍କର ମଟରରେ । ଡ୍ରାଇଭର ମୁହଁରେ ସେହି ପରିଚିତ

ସ୍ୱିଡହସ ।—ଯାହାକୁ ବୁଝେଁ ସେଇ ଜଣେ ଲୋକ, ଯାହାପାଇଁ ସେଇଟି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ବାଣ୍ଟରେ ଡ୍ରାଇଭର ପଗ୍ଗୁରିଥିଲା ଯେ ନିହାର ଦେଖା ଆଜ ଲୁଅଡ଼େ ବୁଲାବୁଲି କରିବେ ନା ସିଧାସଳଖ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିବେ ।

—ଶୀଘ୍ର ଚାଲ । ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଗଲଣି ।

ବାଣ୍ଟରେ ଡ୍ରାଇଭରର ହାତଟି ନିହାରବାଲାକୁ ଚମକାଇ ଦେଇଥିଲା···ମୋର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ । ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଏମ୍ କଥା କହିଦେବ ।

—ଏମିତ କ'ଣ ମ ! ସବୁବେଳେ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ବସି ରହିଲେ କ'ଣ ତମକୁ ସମସ୍ତେ ପୂଜା କରିବେ ?

ଡ୍ରାଇଭର ବ ଢେରେ ଭ'ଣ ହକ୍‌ଦାର ? ନିହାରବାଲା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମଣ୍ଡରର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଖୋଜୁଥିଲା ଯେ, ଏଇ କ'ଣ ହେଉଛି ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ରୁପରେଖ ?

—ତମୁକୁ କହିଲି ପରା, ତୁମେ ଏମିତ ବଳ ଦେଖାଇଲେ ଅସୁବିଧା ହେବ—ନିହାରର କଣ୍ଠ ସ୍ୱରରେ ଦୃଢ଼ତା ।

—ଗରିବ ଲୋକେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତଙ୍କର ନାପସନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତି । ହଜ ଉମର ତମେ ବଡ଼ପଣ ରଖିଥାଅ । ଏଇ ମଣ୍ଟର ଲୋଭେ ନବା-ଅଣିବା କରିବ ତମକୁ । ଲୋକେ ଯାହା ପଗ୍ଗୁରିବେ ମୋତେ ପଗ୍ଗୁରିବେ ତ !

—ଦେଖ, ତମେ ତ ଜାଣ ତୁମର ବାବୁଙ୍କୁ । ମୋର କଣ୍ଟି ଦୋଷ ନାହିଁ । ମୁଁ ତମମାନଙ୍କ ହାତରେ ।

ନିହାରବାଲା ମୂର୍ତ୍ତିର ସେହି ମ୍ଳାନ ହସ ଦେଖି ଡ୍ରାଇଭରର ମନ ବଦଳିଗଲା । ସେ ଉତ୍ସାହରେ କହୁଥିଲା—ମୋତେ ଭୁଲିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମର ଚହୁଟ ଉପକାରରେ ଲାଗିବ ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିଲାବେଳେ ନିହାରବାଲା ଖବର ପାଇଲା ଯେ ଦିଗମ୍ବର ଆସି ବସି ହସି ଯାଇଛି । ଶୁଣି ବିରସ ମନରେ ନିଜକୁ କହୁଥିଲା, ପୁରୁଣା ଜୀବନକୁ ଧରିରଖିବାରେ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ପୁରୁଣା ଲୋକଙ୍କୁ ମନରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଲେ ମନ ତ ଉପରକୁ ଉଠେ ନାହିଁ; ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେଥିରେ କିଛି ଉପକାର ନାହିଁ । ଏବେ ନିହାରବାଲା ଫେରୁଛି—ଦୁଃଖ ଭିତ୍ତି କି ସୁଖ ଭିତ୍ତି, ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଅଭିଜ୍ଞତା ନେଇ ଫେରୁଛି । ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ପରାଧୀନତାର ଚିହ୍ନ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଛି ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଛି ବୋଲି ଗୀତା ଓ ଆଶା ଅନୁମାନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଆଖିଗୁଡ଼ିକରେ ସନ୍ଦେହ ଓ କୌତୂହଳ···

—କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲ କି ?

—ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଘରକୁ ।

—କୋଉଠି କି ? କିଏ ସେ ?

—ସେ ଯିଏ ହୁଅନ୍ତୁ, ତମର ସେଥିରେ କ'ଣ ଅଛି ?

—ଚିଡ଼ୁଛ କାହିଁକି ? ଆମେ ସିନା ଖରାପ ଆଉ ତମେ ଭଲ । ଚିଡ଼ିଲେ କ'ଣ ଆମେ ଭଲ ହୋଇଯିବୁ ?

ନିହାରବାଳା ଗୃହଲଗ୍ନ । ମିଛରେ ଆଲୋଚନା କରି ଲାଭ କ'ଣ । କ'ଣ କରିବ କି ନ କରିବ ସ୍ଥିରୁଥିଲା ବୋଲି ସିନା ସେ ଅଗପଛ ଭାବି ବାର ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରି ହେଉଥିଲା । ଏବେ ସେ ମନକୁ ଦୃଢ଼ କରି ସୁବିଧା ସୁଯୋଗର ବାଟ ଆଦରି ନେଇଛି । ସେଥିରେ ଆଉ ଏମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆଲୋଚନା କରିବାର କ'ଣ ଅଛି ?

ତହିଁଆରଦିନ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଲାବେଳେ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ, ଡାକ୍ତର ପିଲ ଓ ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର କୌତୂହଳର ନୂଆ ଅର୍ଥ ପାଉଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷମତା ନାହିଁ, ନିହାରବାଳାର ମୁଣ୍ଡକୁ ନୁଆଁଇ ଦେବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ । ତା'ର ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ ଆସିଥିଲା ।

ସେମାନଙ୍କର ମଧୁର ରହସ୍ୟର ସିଂହାସନ ଉପର ନିହାରବାଳା ଦିଏ । ଦେଲାବେଳେ ଭାବେ, ଭୟ ଥିଲେ ସିନା କଥା ଅସ୍ପଷ୍ଟ, ସ୍ୱର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ।···ଆଜି ତ ଭୟ ନାହିଁ । ଆଜି ତ ଲୋକନିନ୍ଦାର ଡର ନାହିଁ । ଲୋକନିନ୍ଦା ଏବେ ତା'ର ଭୂଷଣ ।

ନିହାରବାଳା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଚହଳ ପକାଇଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକକୁ ସେ ନିଜର କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ତା'ର ଆସକ୍ତି । କାହାରି ପ୍ରତି ଭୟ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ କୁହାକୁହି ହୁଅନ୍ତି—ନିହାରବାଳା ଗୋଟିଏ ଚଗ୍‌ଲା ଲୋକ ।

କିନ୍ତୁ ତାକୁ ନିକଟରେ ପାଇବାକୁ ସବୁ ନିଦୂଟଙ୍କ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଚାଲେ । ସମସ୍ତେ ନିହାରବାଳାକୁ ଆସି ଆଗରୁ ସତର୍କ କରିଦିଅନ୍ତି—ନିହାରକୁ ଅପଦସ୍ତ କରିବାକୁ ନର୍ସ ଓ ଡାକ୍ତରମାନେ ନାନାପ୍ରକାରର ମେଳି ବାନ୍ଧୁଛନ୍ତି, ଆଉ ତାକୁ ସେଥିରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ।

ନିହାରବାଲା ଗୃହିଣୀରହେ ସେମାନଙ୍କୁ । ସେହି କମନୀୟ ଆଖି ଦୁଇଟି ହସିଉଠେ । ସେ ଘଟେର···ଇଏ ବି ତ ଗୋଟାଏ ଅନୁଭୂତି । ନିହାରବାଲାକୁ ନିଷ୍କଳଙ୍କ କରିବାକୁ ଏତେ ଲେଖକଙ୍କର ଆଗ୍ରହ । ଘଟେବ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବ—ନିହାର ତାଙ୍କର କିଏ ?

ପଚାରିବାରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଶତ୍ରୁ ହଠାତ୍ ତେଜି ଉଠିବା ଆଉ ସେମିତି ବିନା କାରଣରେ ଗୁଡ଼ିଏ ବନ୍ଧୁ ପାଇବା ଏକାବେଳକେ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ସେ ତ ନିଷ୍କଳଙ୍କ ନ ଥିଲା । ଆଜି ବି ତ ସେ ସେହି କଳଙ୍କିତ ଅବସ୍ଥାରେ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ବନ୍ଧୁ ନ ଥିଲେ । ଆଜି ବନ୍ଧୁ ମିଳିଛନ୍ତି । ସବୁ ଦିନେ ଶତ୍ରୁ ଥିଲେ । ସେମାନେ ଆଜି ବି ଅଛନ୍ତି ।

ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ନେଇ ତ ବଞ୍ଚିହୁଏନା, ମଣିଷ ବଞ୍ଚିଛି ବୋଲି ସେମାନେ କହିଦେଇ ଯାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବଞ୍ଚିବାପାଇଁ ବନ୍ଧୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରୟୋଜନ ।

କେବେ ସେ ବାଛବିଚାର କରି ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ କରୁଥିଲା । ନର୍ସ ନିହାରବାଲାର ଆଜି ଆଉ ସେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଚାର କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ସମଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖେ ।

ପ୍ରତିଦିନ ନୂଆ ନୂଆ ଉଦ୍‌ଯୋଗ । ସବୁ ଆସେ ଶଟିରେ । ବହୁତ ପ୍ରକାର ଲୋକଙ୍କର ଚିଠି । ସମସ୍ତେ ସମାନ ନୁହନ୍ତି । କିଏ ତପସ୍ୱୀ, କିଏ କବି, କିଏ ପ୍ରେମିକ, କିଏ କଳାକାର—ସମସ୍ତେ ନିହାରବାଲାକୁ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ହସି ହସି ନିହାରବାଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଏ । ସମସ୍ତେ ନୂଆ ଅଭିଜ୍ଞତା ଦେବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ନିହାରବାଲାକୁ ଖୁସି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବଳ ପ୍ରୟୋଗ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ତୁଣ୍ଡରେ ଭିକ୍ଷାର୍ଥୀର କଥା । ସମସ୍ତେ ଚାହାନ୍ତି ଟିକିଏ ଗୌରବ ଯେ ନିହାରବାଳା ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଏ ।

ଇଏ ତ ଘର ସହଜ । ଅଯଥା ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟରେ ନିଜର ମୂଲ୍ୟ ନ ବଢ଼ାଇଲେ ବନ୍ଧୁତା-ପ୍ରୟାସୀ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ଟିକିଏ ଉଦାର ହେଲେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ବନ୍ଧୁ ବଢ଼ିଯାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଖୋଜନ୍ତି ଟିକିଏ ସ୍ନେହ, ଟିକିଏ ହସ, ଆଉ ଟିକିଏ ମନରଖା କଥା । ନିହାରବାଳା ସେଥିରେ କେବେ କୃପଣତା ଦେଖାଇ ନାହିଁ । ବ୍ୟବହାରର ସେହି ଗୋଟିଏ ଦାଗପାଇଁ ସେ ବନ୍ଧୁ ଯେମିତି ଅର୍ଜିଛି, ନିନ୍ଦା ବି ସେମିତି ମୁଣ୍ଡାଇଛି ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଳାମିଶା ହୋଇଯିବା ଦିନୁ ନିହାରବାଳାର ପ୍ରତିପତ୍ତି ବଢ଼ିଥିଲା । ଡାକ୍ତରବାବୁ ସେହି ଦିନଠାରୁ ନିହାରବାଳାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।

ଏବେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜର କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଅଳ୍ପ ଦିନ-ପାଇଁ ହୁଅନ୍ତୁ ପଛକେ—ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ । ମନର ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ଦାଗ, ନିହାରବାଳା ଜାଣି ନ ଥିଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହି ସେ ବୁଝିପାରିଲା ଯେ ସ୍ନେହୀମନ ଥରେ ଶାସନ ଓ ଲୋକାଚାରର ଶିକୁଳିରୁ ଫିଟିଗଲେ ବଡ଼ ଉଦାର ହୋଇଯାଏ ।

ସଞ୍ଜୟ ପାଖରେ ଏଇ ସମ୍ବାଦ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ତା'ର ଅନ୍ତରର ଦେବତା ଆଜି ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ । ସଞ୍ଜୟ ନିଜେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ବି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ଲୋକାଚାରର ମାନ-ଦଣ୍ଡରେ ନିହାରବାଳାକୁ ତଉଲିଥିଲା ।

ମୋତେ ଭଲ ପାଇଲେ—ସେଇଟାକୁ କହନ୍ତି ପ୍ରେମ । ପ୍ରତିଦାନ ଆଶା ନ ରଖି ଭଲ ପାଇଲେ—ପ୍ରେମର ଅତି

ଉତ୍ତମ ଧଗ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଲେ—ସେଇଟା ହେଉଛି ବ୍ୟଭିଚାର ।

ସଞ୍ଜୟର ବିଚାରରେ ନିହାରବାଲା ତାଳକୁ ଖସିଛି । ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇ ସେ ନିଜକୁ ଅତି ଅଧମ ଅବସ୍ଥାକୁ ନେଇଯାଇଛି ।

ମନ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେଲା—ନିହାରବାଲା କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ତାକୁ ଭଲ ପାଏ...ପାଉଥିଲେ ସେ ଏମିତି ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶୁଛି କାହିଁକି ?

ସଞ୍ଜୟ ଚିଠି ଲେଖିଥିଲା । ତା'ର ମନର ସବୁ ଅଭିମାନ ଚିଠି ଉପରେ ଢାଳହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଚିଠିଟି ହୋଇଥିଲା ଅସ୍ପଷ୍ଟ । ଯାହା ସେ ଲେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ଲେଖିପାରି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେଥିର ଭାବ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଲେ ବି ଗୋଟିଏ ତରୁଣ ହୃଦୟର ସବୁ ଆବେଗ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରରେ ଅଙ୍କିହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଚିଠିଟି ଖୋଲି ନିହାରବାଲା ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ିଥିଲା—ସଞ୍ଜୟର ପ୍ରଥମ ଚିଠି । ସେଥିରେ ଗୁଡ଼ାଏ ସ୍ନେହ, ଘୃଣା ଭଳି ଶବ୍ଦ ପୂରି ରହିଥିଲେ ବି ଅଧିକାଂଶରେ ଭାବ ନିହାରବାଲା ପାଖରେ ଅବୋଧ ।

...ତୁମକୁ ଦେଖିଲା ଦିନୁ ଏଇ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ଦକ୍ଷିଣା ପବନ ବୋହୁଥିଲା, ତାକୁ କ'ଣ ତୁମେ ପେଶଇ ଦେବାକୁ ଚାହଁ... ତୁମେ ବୁଝିନାହିଁ ଏସବୁକୁ । ଅନିଷ୍ଟ ପାଞ୍ଚୁଥିବା ଈର୍ଷାପରାୟଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇ ତୁମେ କ'ଣ ମୋତେ ଆଘାତ ଦେବାକୁ ଚାହଁ...ତୁମେ କ'ଣ କହିପାରିବ ଯେ ନିର୍ମଳ ପ୍ରୀତି ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରେ...ତୁମକୁ ମୁଁ ମୋର ମାନସୀ-ପ୍ରତିମା କରି ଗଢ଼ିଥିଲି, ତୁମେ କ'ଣ ତା'ର

ଲୟଯୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ ?···ତୁମର ଉତ୍ତରକୁ ଚାହିଁ ରହିଲି । ତୁମର ଉତ୍ତର ଉପରେ ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ୍ ସୁଖଶାନ୍ତି ନିର୍ଭର କରୁଛି ।

ନାନାପ୍ରକାରର ଅବୋଧ ବାକ୍ୟ ଭିତରେ ନିହାରବାଳା ଏଇ କେତୋଟିର ବିଷୟକୁ ମନ ଭିତରେ ଉଜାଳିଥିଲା—ନିହାର ବିଷୟରେ ସଞ୍ଜୟର ବିଚାର ।

ଏକାଗ୍ର ମନରେ ସଞ୍ଜୟର ଚିଠିକୁ, ସଞ୍ଜୟକୁ ଆଉ ନିଜକୁ ପରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ସଞ୍ଜୟ କହୁଛି ଯେ ନିହାର ତା'ର ମନର ମଣିଷ । ତେଣୁ ସେ ସଞ୍ଜୟର ମନ ନେଇ ଚଳିବ । ସେଥିରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଲେ ସଞ୍ଜୟ ତାକୁ ଭଲ ପାଇବ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବା ସଞ୍ଜୟକୁ ଭଲ ପାଇବାର ବିରୋଧୀ । କେତେ ଦିନୁ ସଞ୍ଜୟ ଗଲଣି । ନିହାରବାଳାର ଦୁର୍ନାମ ଶୁଣି ତାହାର କୁଶଳ ସମାଚାର ବୁଝିବାକୁ ଆସିଥିଲା । ଏଥିଭିତରେ ନିହାରର କ'ଣ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ହୋଇଛି ଜାଣିବାକୁ କେବେ ସେ ମନ ବଳାଇ ନାହିଁ ।

ଏଇ ତ ହେଉଛି ସବୁ ପ୍ରେମିକଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଚାର, ଗୋଟିଏ ଗୁଣ । ତାଙ୍କୁ ଏକା ଭଲ ପାଇଲେ ସେମାନେ ଯେତିକି ବଡ଼ ବୋଲି ନିହାରକୁ ମଣିବେ, ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଜଣେ ବୋଲି ହିସାବ କରି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଲେ, ସେମାନେ ନିହାରକୁ ସେତିକି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି କହି ବୁଲିବେ ।

ନିହାର ସଂସାରକୁ ବୁଝିନାହିଁ । ନିହାର ନିଜର ଭଲମନ୍ଦ ଜାଣେ ନାହିଁ·· ଚିଠିକୁ ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ି ନିହାରବାଳା ନ ବୁଝି-ପାରୁଥିବା ଅଂଶଗୁଡ଼ିକ ବୁଝିପାରୁଥିବା ଅଂଶ ସାଙ୍ଗରେ ମିଳାଉଥିଲା ।

ଅବୋଧ ଭାଷାରେ ମନର ଭାବକୁ ସଞ୍ଜୟ ଜଣାଇଛନ୍ତି । ତା'ର ମନେ ପଡ଼ିଲା ସଞ୍ଜୟର ସେହି କଅଁଳ ମୁହଁ ଆଉ ସରଳ ଆଖି । ସେହି ମନ ଆଉ ଆଖି ନିହାରବାଲାକୁ ବଡ଼ ଓ ସାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।

ଚିଠିର ଜବାବ ଦେବାକୁ ହେବ । ସଞ୍ଜୟର ଠିକଣା ଅଛି । ନିହାରବାଲା କାଗଜ କଲମ ଧରି ବସିଲା । କିନ୍ତୁ ଲେଖିବାକୁ କିଛି ନାହିଁ ।

...ସେ ନିହାରକୁ ଭଲ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ ଏଇ ଚିଠିଟା ତାଙ୍କର ଭଲ ପାଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଆଉ ଖରାପ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ ଉତ୍ତର ପାଇବାର ସେ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହନ୍ତି ।

ଚିଠି ଲେଖି ସେ ତ ଡାକଘରକୁ ଚାହିଁ ବସିଥିବେ । ଛୋଟିଆ ମଣିପର ମନ ବି କିଛି କମ୍ କଷ୍ଟ ପାଏ ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଲା ଲେଖିଥିଲା—ଭାଇ ସଞ୍ଜୟବାବୁ !...ଆପଣ ଏକା ନାହାନ୍ତି, ଦୁନିଆରେ ସମସ୍ତେ ଛୋଟକୁ ବଡ଼ କରନ୍ତି । ଭଲକୁ ଖରାପ ଆଖିରେ ଦେଖନ୍ତି । ତମେ ବି ତ ସେମିତି । ତମକୁ ଚିଠି ନ ଲେଖିଲେ ତମେ ଦୁଃଖ କରିବ ବୋଲି ଏଇ ଚିଠିଟି ଦେଲି । କିନ୍ତୁ ଯେତେଦିନ ଯାଏ, ତମେ ମୋତେ ଭଲ ଆଖିରେ ଦେଖି ନ ପାରିବ, ସେତେ ଦିନ ଆଉ ମୋତେ ଚିଠି ଦେବ ନାହିଁ ।... ଖରାପ ବୋଲି ଭାବି କ'ଣ ମୋତେ ଚିଠି ଲେଖିଛ । ଖରାପ ଲୋକକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛ...ସେମିତି କରିବ ନାହିଁ । ତମେ ପିଲାଲୋକ । ବଡ଼ ହେଲେ ବୁଝିବ ଯେ ନିହାରବାଲା ଖରାପ ନୁହେଁ । ତୁମକୁ ଟିକିଏ ବେଶି ସ୍ନେହ କରିଥିଲି ଆଉ କରିବି ମଧ୍ୟ । ମୋତେ ଆଉ ଚିଠି ଦେବ ନାହିଁ ।

ଚିଠିଟି ଲେଖି ନିହାରବାଳା ସନ୍ତୋଷର ଠିକଣା ଲେଖିଲା-ବେଳେ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ଭାବିଥିଲା ··ସନ୍ତୋଷ ତେବେ ଦୂରକୁ ଗଲେ ଏଥର···ତାଙ୍କପ୍ରତି ଟିକିଏ ମାୟା ଆସିଯାଇଥିଲା ଯେ କଟାଇ ନ ଦେବାକୁ ବାଟ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ସେ କିଛି ନେଇନାହିଁ, କିଛି ବି ଦେଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମନର ଅନ୍ଧାରି କୋଣରେ ସେ କହୁଯାଇଥିଲା ··ନିହାର ମୂଲ୍ୟହୀନ ନୁହେଁ । ଏବେ ସେ କହୁଛି ଯେ ନିହାର ମୂଲ୍ୟହୀନ । ଗୋଟିଏ ଇତର ନାରୀ । ସେ ସନ୍ତୋଷର ମନର ପ୍ରତିମା ହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।

ସେ ଭାବିଲା ଯେ ପୁଣି ଥରେ ଚିଠି ଦେବ । ସନ୍ତୋଷକୁ ଆସିବାପାଇଁ ଡାକିବ । କଲମ ଧରି କାଗଜକୁ ଚାହିଁଲା । ଥରେ ଚିଠି ଦେଇଛି । ସେଥିରେ ତା'ର ଯାହା କହିବାର କଥା ସେ କହିସାରିଛି । ଆଉ ତାକୁ ବଦଳାଇବ କାହିଁକି ? ଦୁନିଆର ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକ ଆଉ ସନ୍ତୋଷ ଭିତରେ ପ୍ରଭେଦ କ'ଣ ? ···କିଛି ନାହିଁ ।

ପାଖରେ ଥିବା ଲୋକେ ତାକୁ ଦେବୀ ବୋଲନ୍ତି । ଗାଁରେ ବଳରାମ ନିହାରବାଳାର ସମ୍ବାଦ ପାଆନ୍ତି । ନିହାରବାଳା ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ହୋଇଛି ।

ବଳରାମ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଲେଖିଥିଲେ— ନିହାରବାଳା ଗୋଟିଏ ପତିତା, ଘୃଣ୍ୟ ନାରୀ । ତା' ହାତରେ ରୋଗୀର ଜୀବନ, କଅଁଳା ପିଲାଙ୍କ ଜୀବନ ନିରାପଦ ନୁହେଁ । ତାକୁ ବାହାର କରିଦିଅଯାଉ···ଯେ ସ୍ୱାମୀକୁ ଛାଡ଼ିପାରେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଇପାରେ ।

ସେତେବେଳେ ନିହାରବାଳା ହସିଥିଲା । ବଳରାମଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟର୍ଥତା ଦେଖାଦେଇଥିଲା ।

ନିହାରବାଲାକୁ ଛାଡ଼ ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିଭା ହେବାର ଆୟୋଜନ କଲବେଳେ ଓ ବିଭା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନିଜର ବୋଲି ଦେଖାଇବା ଗୌରବ ନେଲବେଳେ ସେ ଆଉ ତାଙ୍କର ନିଜ ଲୋକେ ଭାବିଥିଲେ—ନିହାରବାଲା ପ୍ରତିବାଦ କରିବ—ଫେରି-ଆସିବ ।

ଗଲ ନାହିଁ ତ । ବଳରାମ ବିଭା ହେଲେ ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖବର ଦେଇଥିଲ ଯେ ବିଭା ନ ହୋଇ ସେ ଯେତେ ଯାହା କରନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ନିହାରବାଲା କ୍ଷମା ଦେବ । କିନ୍ତୁ ବଳରାମ ଯେଉଁଦିନ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିଭା ହୋଇ ନିଜ ଘରକୁ ଆଣିବେ, ଆଉ ତାକୁ ନିହାରବାଲାର ସପତ୍ନୀ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରିବେ, ସେହିଦିନଠାରୁ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜର ପରମାୟୁ ଗଣିବ··· ଯାହା ହେବାର ହେଉ ।

ବଳରାମ ବିଭା ହୋଇ ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମନକୁ ଯେମିତି ଇଚ୍ଛା ସେମିତି ଚଳାଇଥିଲେ । ନିହାର ଖବର ପାଏ । ବଳରାମଙ୍କ ପ୍ରତି ଘୃଣା ଆସେ । ତାଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ନିହାର ବି ସେମିତି ମନଇଚ୍ଛା ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲେ—ବୁଲୁଛି ତ । ବନ୍ଧୁ ସଂଗ୍ରହ କରୁଛି । ତା'ପରେ ଡାକ୍ତରଖାନା ।

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପୁଣିଥରେ ନୂଆ ପ୍ରକାରରେ ନିଜର ରଥକୁ ଠେଲିଲବେଳେ ନିହାର ମନରେ ବଳରାମଙ୍କ ପ୍ରତି ପୁଣି ମାୟା ଆସିଥିଲ । ତାଙ୍କୁ ଘୃଣା କରି ତାଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଯାଇ ସେ ବହୁତ ଦୂର ଚାଲିଆସିଛି । ଏବେ ସେ ନିଜର କ୍ରୋଧରେ ନିଜେ ପରିଶ୍ରାନ୍ତ ।

ଏହି ବଳରାମ ଥିଲେ କେତେ ଅଶାନ୍ତ ନ ହୋଇଥାନ୍ତେ ! ବହୁତଗୁଡ଼ିଏ କଷ୍ଟରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିଥାନ୍ତା । ସ୍ୱାମୀର ଭଲପାଇବା

ହସାଇବା ଯେତିକ ଦୁଃଖକର, ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଆସିବା ତହୁଁ ଅଧିକ ଅସୁବିଧା । ବଳରାମଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ନିହାରବାଳାକୁ ଅନୁତପ୍ତ କରିଥିଲା । ସେ ଭୁଲ୍ କରିଛି ବୋଲି ତାକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇଥିଲା । ଖାଲି ଭାବିବାରେ ଯେଉଁ ବିଚାରର ଭ୍ରମ ଆସେ ତା'ର ସଂଶୋଧନ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ କୌଣସି କାମ କରିଦେଲେ…ଏପରିକି ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଲେଖିଦେଲେ…ସେ ଭୁଲକୁ ଆଉ ସୁଧାରି ହୁଏନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିବା ମାସକରୁ ଅଧିକ ହେଲଣି । ନିହାର ଦେଖୁଥିଲା ଯେ ତା'ର ଭିତରେ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯାଇଛି—ତା'ର ବ୍ୟବହାର, ଲୋକଙ୍କର ବ୍ୟବହାର, ଆଉ ତା'ର ପ୍ରତି ଲୋକଙ୍କର ଆଉ ତା'ର ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ମନର ଭାବ ।

ବଳରାମ ପ୍ରିୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅଜଣା ଅଶୁଣା ଲୋକେ ମନକୁ ଟାଣିଛନ୍ତି । ଦିଗମ୍ବର ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ସନ୍ତୋଷ ଆସିଛି । ଆଉ ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକେ ପାଖରୁ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଆଗେଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ନିହାରକୁ ନିଜର କରିନେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି… ଏକା ବଳରାମ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି । ସନ୍ତୋଷ କଥା ଭାବିଲେ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଅଭିମାନ ଆସେ ନିହାରବାଳାର । ତା'ପରେ ଲୋକ ବି ଶେଷରେ ତାକୁ ଦୋଷ ଦେଲେ । ସେ ସନ୍ତୋଷର ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ ବୋଲି ତାକୁ କହିଲେ ।

ତା'ର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ଡାକ୍ତରଖାନା ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାକୁ । ଏଠି ସେ ସୁଖସନ୍ତୋଷ ପାଉନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ତା'ର ଦୋଷ ଦେଖାଉଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଆଘାତ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ନିହାରକୁ ନିଜର ଭିତରର ଛଳନା ଦେଖାଇ ସାତ ପର

କରୁଛନ୍ତି । ନିନ୍ଦା ଦେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବଳରାମ ତାଙ୍କୁ ସେଯାଏ ଘର କରିପାରି ନାହିଁ ।

ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରିଲା—ଭଲ ପାଇବାରେ ଯଥ କ'ଣ ···ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଉ ସମସ୍ତେ ନିଜକୁ କେତେବେଳେ ନା କେତେବେଳେ, କିଏ ବହୁବାର, ଆଉ ବା କିଏ ଥରେଅଧେ ପଚାରୁଥାନ୍ତି । ଭଲ ପାଇବା ବଦଳରେ ମୂଲ ମାହାସୁଲ ଗ୍ରହଣ କଲେ ସେଇଟାକୁ ଖରାପ ବୋଲି ନିନ୍ଦା କରାଯାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକାପରି ଭଲ ପାଇଲେ ସେ ପ୍ରକାର ଭଲ ପାଇବାକୁ ମହାନ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଜଣକୁ କୌଣସି ପାଇବାର ଆଶା ନ ରଖି ପ୍ରାଣପଣେ ଭଲ ପାଇଲେ ତାକୁ କୁହାଯାଏ ଆଦର୍ଶ ।

ନିହାରବାଲା ଓଠରେ ହସ ଖେଳିଗଲା । ଯୋଉ ମଣିଷ ଭଲ ପାଇବା ଶିଖାଇଛନ୍ତି, ସେଇ ପୁଣି ଭଲ ପାଇବାର କାଇଦା-କଟକଣା ଗଢ଼ିଛନ୍ତି । କେଡ଼େ ଅମାନିଆଁ ଏଇ କଟକଣାଗୁଡ଼ିକ ! ଆଜି ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇବ, ତାକୁ କାହିଁକି ସବୁବେଳେ ଆଉ ସବୁଦିନେ ଭଲ ପାଇବ ? ପିଲାଠାରୁ ବୁଢ଼ାଯାଏ ସମସ୍ତେ କେତେ-ବେଳେ କୋଉ ଜିନିଷଟାକୁ ଖୁବ୍ ଅପୂର୍ବ ବୋଲି ସମ୍ପାଦଥାନ୍ତି । ଯୋଉଥିରେ ମନ ଲାଗିଲା ତାକୁ ସେତେବେଳେ ସେଇ କେଇଦିନ-ପାଇଁ ଏକାବେଳକେ ଆଣ୍ଠି ଧରିଥାନ୍ତି । ପୁଣି ତ ଛାଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି ।

ମନ ବଦଳେ । ମନ ବଦଳିଗଲେ ତାଙ୍କର ଦିନକର ନୟନ-ପିତୁଳା ଓ ମନର ଖେଳଣା କୁଆପଥରପରି ମିଳେଇଯାଏ । ସେତେବେଳେ ତ କେହି କେବେ ଅଭିଯୋଗ କରିନାହିଁ ।

ଲୋକେ ଏମିତି ଅଯଥା ନିନ୍ଦା ଦେଇ ଦିନକର ସ୍ନେହକୁ, କ୍ଷଣିକର ଖିଆଲକୁ ଚିରସ୍ଥାୟୀ ଚିର ଶାଶ୍ୱତ କରି ରଖିବାକୁ

ଲୋକନିନ୍ଦାଦ୍ୱାରା ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳେ କରୁଛନ୍ତି କ'ଣ—ନିନ୍ଦାର ଯେମିତି ଅଛୁ, ସେମିତି ଥାଉ । ଯେଉଁଠି ପଡ଼ିରହିଛୁ ସେମିତି ସେ ସେଇଠି ପଡ଼ିରହିଥାଉ ।

ନା, ସେ ରହିବ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ସେ ଯାହାର କାମରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ପେଟ ପୋଷିବାକୁ ସବୁପ୍ରକାର ନିନ୍ଦା, ଦୁର୍ନୀତି, ଅନୀତି ପାସୋର ଯାଉଛନ୍ତି । ବଡ଼ କଥା ତ ! ଖାଲି ଚରିତ୍ର କଥା ବଖାଣି ହେଲେ ଜୀବନ ସାର୍ଥକ ହୋଇଟ'ରେ କି ? ନିଜପାଇଁ ନୁହେଁ—କିନ୍ତୁ ନିଜର ପିଲାଟିପାଇଁ ନିନ୍ଦାରକୁ ସବୁ ପାସୋର ଯିବାକୁ ହେବ ।

ଚରିତ୍ର ଯଦି ବଞ୍ଚିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ ନ କଲା ତେବେ ସେ ଚରିତ୍ର କ'ଣ ମୂଲ୍ୟହୀନ ନୁହେଁ ? ଅସତ୍ ଚରିତ୍ରର ଲୋକ କ'ଣ ଜୀବନରେ ସାର୍ଥକତା ପାଏ ନାହିଁ ? ଅସତ୍ ଚରିତ୍ରର ଲୋକ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରୁ କ'ଣ ଦୂରରେ ?

ନିଜ କଥା ମନେ ପକାଇଲାବେଳେ ସେ ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖି-ପାରୁଥିଲା ଯେ ତା'ର ଦୋଷ ହିସାବରେ ଗଣିଲେ ଖାଲି ଗୋଟିଏ ଦୋଷ ସେ ଦେଖିପାରୁଛି । ଚରିତ୍ର-ଦୋଷର ନିନ୍ଦା ଦେଇ ବଳରାମ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେହି ଚରିତ୍ର-ଦୋଷର ସୁବିଧା ନେଇ ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ପରି କେତେ ଜଣ ଆସିଛନ୍ତି । ସେହି ଚରିତ୍ର-ଦୋଷ କାଳେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ପହାଉଥିବା ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ପରି ଲୋକେ ବି ଉପସ୍ଥିତ ହଉଛନ୍ତି । ସେହି ଚରିତ୍ର-ଦୋଷ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଦୋଷ ବୋଲି ଲୋକେ ତାଙ୍କର କାମଦାମ ଛାଡ଼ି ତା'ର ବିଷୟରେ ଗୁଡ଼ାଏ କଥା କହି ହୋ ହା କରୁଛନ୍ତି ।

କେତେ ଦିନ ଅବା ଏହି ଚରିତ୍ରର ଦୋଷ ! ଟିକିଏ ସୁଖଶାନ୍ତିରେ ରହିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳକୁ ଏଇ ଲୋକନିନ୍ଦା

ସେଠି ଆସି ପାହାଡ ପରି ଠିଆ ହୋଇଯାଉଛି । ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ଶୁଣି, ନିଜର ଦୋଷକୁ ବଡ଼ କରି ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି । ମନ ଭିତରୁ ଭୂତ ବାହାରି ଭୟ ଦେଖାଉଛି ।

ହେଲେ ଏବେ ସେଇଠା ଭୁଲ୍ । କିନ୍ତୁ ଆଉ କୋଉ ବିଷୟରେ ନିହାରବାଳା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ? ସବୁ ପ୍ରକାରରେ ସେ ନିଜର ପ୍ରତିଦିନର କାମକୁ ପରଖି କରିଥିଲେ । ସେଥିରୁ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରୁଚିବିହୀନ କି ନୀତିବିହୀନ କୌଣସି କାମ କରିଛନ୍ତି ବା କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଦେଖିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ସେହିମାନେ ଏବେ ତାଙ୍କର ନିଜର ବ୍ୟର୍ଥତା ଢାଙ୍କିବାକୁ ସେହି ବ୍ୟର୍ଥତାକୁ ଆଣି ଲଦି ଦେଉଛନ୍ତି ନିହାରର ଦଦରା ମନ ଉପରେ···ସେହିମାନେ କହୁଛନ୍ତି—ନିହାର ସମସ୍ତଙ୍କର । ନିହାର ସମସ୍ତଙ୍କର ମନ ନେବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ।

କେଡ଼େ ମିଛ କଥା । କେବେ ବି ନିହାର ସେମାନଙ୍କର କି କାହାର ମନ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନାହିଁ । ତାକୁ ଲୋକେ ନିନ୍ଦା କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି କାହାରି ପାଖରେ ବସି ତାଙ୍କର ଦୟା, ଅନୁକମ୍ପା କି ପ୍ରବୋଧ ନେବାକୁ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇ ନାହିଁ ।

ଟିକେଟେ ନାଁ ତା'ର ଦିଆଗଲାଣି ! ଡାକ୍ତରବାବୁ ଦେଇଛନ୍ତି 'ପ୍ରହେଳିକା' ବୋଲି । ସନ୍ତୋଷର ବନ୍ଧୁ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହୁଥିଲେ —ନିହାର ଦେବୀ, ତୁମେ ହେଉଛ ପ୍ରକୃତରେ ତୁଷାର ।

ସନ୍ତୋଷ ଜାଣେ ନାହିଁ । କହିଲେ ହୁଏତ ବଡ଼ ଦୁଃଖ ପାଆନ୍ତା । ଭକ୍ତି ଉପରେ ବିରକ୍ତି ହୁଅନ୍ତା । ସେ କହୁଥିଲେ ଗଳ୍ପ ଲେଖିବେ ବୋଲି—ତୁଷାରର ଆଶୀର୍ବାଦ ।

ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ନିହାର ଡାକି ଆଣିଥିଲା ? ସେ ଗଳ୍ପ ଲେଖନ୍ତି କି ନାହିଁ, କେବେ କଣ ନିହାର ବୁଝିବାକୁ ଯାଇଥିଲା ? ସେ "ତୁଷାରର ଆଶୀର୍ବାଦ ଓ ଅଭିଶାପ" ସେ ବିଷୟରେ ଗଳ୍ପ ଲେଖନ୍ତୁ—ଏଥିପାଇଁ କ'ଣ ନିହାର କେବେ ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇଥିଲା ?...ନୁହେଁ ତ ।

ଗଳ୍ପ ଲେଖିବେ ବୋଲି କହି ସେହି ବନ୍ଧୁଟି କ'ଣ ନିହାରକୁ ବିଚଳିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି । ସେ କ'ଣ ଦେଖା ହେଲେ ନିହାରକୁ ନିନ୍ଦା କରିବେ ନାହିଁ । ନିହାରର ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ କହିବେ ତ ।

ଏଇ ତରୁଣମାନେ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ଲୋକ । ଆପଣାଙ୍କ ଏଁ ଆସି ଚଲଚ୍ଛାର କରି ଝଡ଼ର ବେଗରେ ମନର ପ୍ରୀତିକୁସୁମ ଢାଳିଦେଇ ଶେଷକୁ ଯେମିତି ଇଚ୍ଛା ସେମିତି କହିବେ ।

ସନ୍ତ୍ରପୁର ବନ୍ଧୁମାନେ ତାଙ୍କୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନାଁ ଦେଇ ନ ଗଲେ ! ସେହିମାନେ କହିଲେ—ନିହାର ହେଉଛି ବିଚିତ୍ର । ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନିହାରର ଛବି କୁଆଡ଼େ ଅଲଗା ଅଲଗା ରକମର ଦିଶେ । ସେହି କଥା ଶୁଣିଲେ ନିହାର ବାରମ୍ବାର ଖୁସି ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀକୁ ପୁଛିଲେ ନିଜ କଥା କହିବେ...ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଅଲଗା ।

ସେ ପ୍ରକୃତରେ ବିଚିତ୍ର । ସେଥିପାଇଁ ସେ ନିଜର କାମରେ ଉତ୍ସାହ ପାଉଛି । ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ନିଜର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ସେମାନଙ୍କର ସେବା କଲାବେଳେ ନିଜକୁ ବିଚିତ୍ର ବୋଲି ଭାବି ସେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପ୍ରଭାବର ପ୍ରେରଣା ପାଉଛି ।

କେତେ ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ଲୋକଙ୍କର ନାନାପ୍ରକାର ମନର ପ୍ରଶଂସା ତା'ର ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି—ଲୋକଙ୍କ ନିନ୍ଦା ଯେମିତ ପ୍ରଶଂସା ବି ସେମିତ ।

ଏବେ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ମନକୁ କ'ଣ ଲାଗିଛି କେଜାଣି, ସେ ସବୁବେଳେ ତାକୁ ଡାକୁଛନ୍ତି 'ମାସ୍ୱା' ବୋଲି । ସେ ନିହାର ନୁହେଁ । ସେ ହେଉଛି ମାସ୍ୱା । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ସବୁ ଅନ୍ୟାସ୍ତ ପାସୋରି ଯିବାକୁ ଅମ୍ବା ଡାକେ । ପ୍ରଥମେ ସେ ଯାହା ଭାବି ଯାହା କରିଥାନ୍ତୁ, ଶେଷରେ ସେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ ନିହାରକୁ ତାଙ୍କ ଅଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଇଛନ୍ତି ।

ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲେ ନିହାରବାଳାକୁ କେମିତ ଗୋଟାଏ ମଜା ଲାଗେ । ସେ କ'ଣ ସତରେ ଜଣେ ମାସ୍ୱା… ହୋଇଥିଲା । କାମ ଭିତରେ, ଡାକ୍ତରଖାନା ଭିତରେ କେଜାଣି କେମିତ ସୁବିଧା କରି ସେ ତ ନିହାରବାଳାକୁ କହୁଦଅନ୍ତି… ନିହାରର ଚୁହାଣୀ, ପୋଷାକ, ବସିବାର ଢଙ୍ଗ, କହିବାର ଲହର, ହସିବାର ଛଟା ସବୁ ଯେପରି ନୂଆ ।

ତାଙ୍କର ବୟସ ବହୁତ ହେଲାଣି ତ । ଜୀବନରେ ସେ ଏଇ ବାଟରେ ଯଦି ସବୁଦିନେ ଚାଲିଥିବେ, ତେବେ ସେ କେତେ-ପ୍ରକାରର ମଣିଷ ଦେଖି ନ ଥିବେ ! ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଏଇ ନର୍ସ ନିହାରବାଳାକୁ ସେ ଅଲଗା କରି ଏତେ ସ୍ନେହ ବୋଲି ପାଉଛନ୍ତି ।

ବରଂ ନିହାରର ମନ କଷ୍ଟ ହେଉଛି ଯେ ସେ ଯେପରି ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ସ୍ନେହର ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିଦାନ ଦେଇପାରି ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ସେ ଯେପରି ମନ ଦୁଃଖ ଭଲ ପାଇପାରି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ସ୍ନେହର ଗଭୀରତା ଅନୁଭବ କରିପାରି ନାହିଁ ।

ଚରିତ୍ର-ଦୋଷ ତାଙ୍କର ଯେମିତି ଅଛି ନିହାରର ବି ଠିକ୍ ସେମିତି । କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ସେମିତି ପ୍ରେମପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଖିରେ ଦେଖି ତାଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ କାଢ଼ି ପାରୁଛି କି ? ନୁହେଁ ତ ।

ନିଜକୁ ସେ ମାୟା, ବଚନା ଆଉ ତୁଷାର ବୋଲି ଭାବୁଥିଲା । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ନାଁ ତା'ର ଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ପରିଚୟର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଚିହ୍ନ । ସେ କାହାରିକୁ ଭୁଲିନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ କଥା ସେ ଗୋପନ ରଖିଛି । କିନ୍ତୁ ସେହି ସେହି ଲୋକଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ଆଉ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲେ ସେ ନିଜକୁ ସେମିତି ସେହି ପ୍ରକାରର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

ଏଥିରୁ ଜୀବନର ସୁଆଦ ନିହାର କ'ଣ ପାଇନାହିଁ ? ଚରିତ୍ରହୀନତାରୁ ସେ କ'ଣ ବଞ୍ଚିବାର ଯଥାର୍ଥତା ପାଇନାହିଁ ? ନାନା ନିନ୍ଦା ଓ କଳଙ୍କରେ ଜଡ଼ି ହୋଇ ରହିଥିବା ନିହାରବାଲା କ'ଣ ଏଇ ଚରିତ୍ରହୀନତାରୁ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ମଧୁର ସ୍ପର୍ଶ ପାଇନାହିଁ ?

ପାଇଛି ତ । ତା'ର ମାୟା ଅଛି ଏହି ଡାକ୍ତରଖାନା ପ୍ରତି ଆଉ ଏହି ନୂଆ ଜୀବନ ପ୍ରତି । ସେଥିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କହ୍ନୁଚନ୍ଦ୍ର—ସେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରହେଳିକା । ହେଲା ଏବେ ସେ ପ୍ରହେଳିକା । ସତେ କଥାରେ ସେ କ'ଣ ମନ ଲୁଚାଇ ଦେବ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ପାଖରେ ? ...ନା ।

ଯେଉଁ ଚିଠି ଯାଉଛି ଯାଉ । ଚିଠିଟିକୁ ଥୋଇ ନିହାରବାଳା ଦେଖିଲା ଯେ ତା'ର ଜୀବନ ସବୁଦିଗରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ତାକୁ ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ଭଲ ପାଇପାରି ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଭଲ ପାଇବା ତାକୁ ହତାଶ କରିନାହିଁ । ତା'ର ଜୀବନରେ ଆଶା ଜଗେଇଛି ।

ଝଗଡ଼ାଝଟାକୁ ଭଲ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ଶିଖାଉଛନ୍ତି । ନିଷ୍ଫଳତାକୁ ସାର୍ଥକତା କରିବାକୁ, ଭଙ୍ଗୁର, ଅସାର କଥାକୁ ଅଭିନନ୍ଦନପାଇଁ ହେଉ ପଛକେ, ସତ ଓ ଅପୂର୍ବ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ତା'ର ମନରେ କଳ୍ପନା ଜଗାଉଛନ୍ତି ।

ହଷ୍ଟେଲର ମାଟ୍ରନ୍ ସବୁବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ । ତାଙ୍କର ଖାଲି ଗୋଟିଏ କାମ—ଏଇ ତରୁଣୀମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ସଂଶୋଧନ କରିବା । ସେମାନେ ଯେମିତି କାହାର ପାଖକୁ ଚିଠି ନ ଦଅନ୍ତୁ କି ଚିଠି ନ ପାଆନ୍ତୁ—ତା'ର ତଦାରଖ କରିବା ।

ତାଙ୍କର ପାଟି ଶୁଭିଲା । ନିହାରବାଲା ଚିଠି ଲୁଚାଇ ଦେଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲା । ସେ ଘରଭିତରକୁ ପଶିଆସି ନିହାରକୁ ପଚାରିଲେ —ମୁଁ ଶୁଣୁଛି, ତମେ ବହୁତ ଚିଠି ପାଉଛ ?

—ନାହିଁ ତ । ଆଗରୁ ଚିହ୍ନା ଲୋକେ କେବେ କେମିତି କିଏ ଚିଠି ଦଅନ୍ତି । ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିବା ପରେ ମୁଁ ତ କାହାକୁ ଚିଠି ଦେଇନାହିଁ । ଚିଠି ନ ଦେଲେ ସେମାନେ ବାରମ୍ବାର ଚିଠି ଦେଇ ବିରକ୍ତ କରିବେ ବୋଲି ଭାବୁଛି । ଚିଠି ଲେଖି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମନା କରିଦେବି ।

—ହଁ, ସେମିତି କର । ଚିଠି ଆସିଲେ ଆମର ଦୁର୍ନାମ ହେବ ।

ନିହାର କୌଣସି କାରଣ ନ ଥିଲେ ବି ତାଙ୍କୁ କହିଲା —ତମର ଆଜି କାହିଁକି ମୁହଁ ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଛି ? ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ କି ?

—ନା । ମୁଣ୍ଡ ଧରିଛି ।

ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ନିହାର ଔଷଧ ଆଣି ଜବରଦସ୍ତି ଲଗାଇଲା । ବିଛଣାରେ ଶୁଆଇ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଅଉଁସି ତାଙ୍କର

ବହୁତ ତାରଣ୍ଟ୍ କଲା । ଦରକାର ନ ଥିଲେ ବି ତାଙ୍କପ୍ରତି ବହୁତ ଉତ୍ସାହ ଥିବାର ଛଳନା କଲା । ସେ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ ପଚାରିଲେ—ନର୍ସ କାହିଁକି ହେଲି ? ଏଠି ତ ସମସ୍ତେ ନର୍ସଠାରୁ ଯାହା ନେବାର ନେବେ । ତାକୁ ଶେଷରେ କାଙ୍ଗାଳ କରି ମଶାଣିକୁ ଠେଲି ଦେବେ ।

ଦୀର୍ଘନିଶ୍ବାସ ପକାଇ ନିହାର କହିଲା—ମୋତେ ତ ସମସ୍ତେ ବାହାର କରିଦେଇଛନ୍ତି । ନିଜର ଲୋକେ ଠେଲି ଦେଇଛନ୍ତି ମରିବାପାଇଁ ଏଇ କାକରରେ ।

ମାଟ୍ରନ୍‌ଙ୍କ ମୁହଁ ହତକାନ୍ତି ଦିଶିଲା । ତାଙ୍କର ଜୀବନ ଠିକ୍ ଏମିତି । ଚରିତ୍ର-ଦୋଷରୁ ସମାଜ-ଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିଥିଲା । ପୁରୁଣା ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଚିହ୍ନ ରହିଯାଇଛି··· ଗୋଟିଏ ପିଲା । ତା'ର ବାପା ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନାହାନ୍ତି । ମା ହୋଇ ସେ ତାକୁ ଛାଡ଼ିପାରି ନାହିଁ । ତା'ର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସେ ଅଜାଯାଏ ବଞ୍ଚିଛି ।

ଆପଣା ମନକୁ ସେ କହିଲେ—ଦରପାଠୋଇ ଅଭ ମନରେ ପାଗଳ ହୋଇଥିଲେ ସ୍ତ୍ରୀର ବହୁତ ବିପଦ ।

ଦୁଇଟି ନାରୀ ପରସ୍ପର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଅଖି ଚାରେଟି ହରବାନ୍ତ କରିଥିଲେ···ଜୀବନର ଦୁଃଖ ସମାନ । ନିହାର ଭାବୁଥିଲା ଯେ ଯେଉଁ ଦୋଷ କ ଦୁର୍ବଳତା କଥା ସେ କହୁଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବି ନିହାରର ଅଛି । ସେ କ'ଣ ତାଙ୍କରି ପରି ଦିନେ ଏମିତି ଶୃଙ୍ଖଳ ପଦ ଧରି···ନୂଆ ଗଛର ନୂଆ ମାଟିର ହୋଇ ଗଛରେ ଝୁଲୁଥିବ ?···ତାଙ୍କରି ପରି ସେ କ'ଣ ଦିନେ ଏମିତି ମୁଣ୍ଡବାଳକୁ କଳା ଓ ଧଳା କରି ଅନ୍ତରାଗ୍ନିର ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇବ

ତା'ର ଏଇ ଭୃଷାର, ପ୍ରହେଳିକା, ମାୟା ଆଉ ବଚନା ନାଁଗୁଡ଼ିକ ଲୁଚିଯିବ ?

ସେ କ'ଣ ଭାବୁଥିଲେ ଆଉ ଭାବୁଥାନ୍ତି । ମାଟ୍ରନ୍‌ଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ପଚାରିଲେ—କ'ଣ କଲେ ବୟସ ଦିନକୁ ଦୁଃଖ ରହିବ ନାହିଁ ?

—ସେ କଥା ମୁଁ କହିପାରିବ ନାହିଁ । ଯାହାକୁ ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ବେଶି ଆନନ୍ଦ ମିଳେ, ତାକୁ ବେଶି ବୟସରେ ବେଶି ଦୁଃଖ ମିଳେ । ହେଲେ ବି ବୟସ ଥିବାଯାଏ ଜୀବନକୁ ଭୋଗ ନ କଲେ, ବୟସ ଗଲାପରେ ଆଉ କିଛି ନ ଥିବ···ହେଉ ଟିକେ ଶେଷକୁ ମନସ୍ତାପ, ଅନୁତାପ ଆଉ ଦୁଃଖର ବାହାନା, କିନ୍ତୁ ଯୌବନକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

—ବଡ଼ ହେଲେ ବୁଝିବ । ମୋର ପରି ଯେତେବେଳେ ତୁମର ମୁଣ୍ଡବାଳ ଧଳା ହେବ, ହଲକା ଦାନ୍ତ ପଡ଼ିବ, ବୁଢ଼ୀ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ଲୋକେ ତମକୁ ଆଉ ଚାହିଁବେ ନାହିଁ, ସେତିକ-ବେଳେ ମନରେ ଗୋଟାଏ ଝାଞ୍ଜଣ ପ୍ରତିଶୋଧର ଇଚ୍ଛା ଆସେ । ଯାହା କରି ନ ଥିଲି ସେତିକ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ଯାହା ନେଇ ନ ଥିଲି, ସେତିକ ଛାଡ଼ିନେବାପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳତା ଆସେ । ଆଜି ମୋର ପ୍ରଧାନ ଅନୁତାପ ଯେ ମୁଁ ଲୋଭ କରି ନ ଥିଲି । ଲୋଭ କରିଥିଲେ, ଅନ୍ୟକୁ ଲୁଟି କରିଥିଲେ ମୋର ମୂଲ ଗଣ୍ଡାକ ମୁଁ ନେଇଯାଇଥାନ୍ତି । ଆଜି ଅଭିଅଁଖି ଓ ମନ କାନ୍ଦନ୍ତା କାହିଁକି ?

କିଛି ବେଶିଗୁଡ଼ାଏ କହିପକାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସେ ହଠିଗଲେ । ବୃଦ୍ଧ ଅଦେଢ଼ ମାଟ୍ରନ୍ କଥା ବୁଝିବାକୁ ଅନ୍ୟ ନର୍ସମାନେ ଆସି ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ହେଲେଣି । ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଖବର ଦେଇ

ପଠାଇଥିଲେ । ନିହାରବାଲା ପାଖରେ ବହୁତ ଚିଠି ଅଛି । ସେ ଧରିବେ । ସେ କାମ ନ କରି ଆସି ନିହାର ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ଖୁସି ଗପ କରୁଛନ୍ତି ।

ନିହାର ସେଦିନ ମାଟ୍ରନ୍‌ଙ୍କ କଥାଗୁଡ଼ିକ ନିଜପାଇଁ ଲଗାଇଲାବେଳେ ଆପଣା ମନରୁ ଉତ୍ତର ପାଇଲା—ସେମିତି ସେ କରିବ ନାହିଁ । ଛାଡ଼ିଗଲା ଲୋକେ ଛାଡ଼ି ଯାଆନ୍ତୁ । ସେ ଯେମିତି ତାହାକୁ ଆସିବାକୁ କହିବ ନାହିଁ, ତାହାଙ୍କୁ ଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ କହିବ ନାହିଁ । ଥିଲାବେଳେ ତାଙ୍କୁ ସେ ଧରି ରଖିବାକୁ ବି ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ ।

ସେମାନେ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ ନାଁ ଦିଅନ୍ତୁ । ଯେତେ-ପ୍ରକାରେ ତାଙ୍କ ମନ ସେପରି ସ୍ନେହ, ଆଦର ଦେଖାନ୍ତୁ, ସେଥିରେ ନିହାର ଭୁଲିବ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ନ ପାଇଲେ ବି ଘୃଣା କରିବ ନାହିଁ । ନିଜର ଜୀବନକୁ ସେ ଥରେ ପରଖ କରିବ । ଆଜି ଯଦି ସୁବିଧା ହୁଏ, ଆଜି ମାଟ୍ରନ୍ ସେତେବେଳକୁ ବଞ୍ଚିଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ କହିବ ଯେ ବିନା ଦୁଃଖରେ, ଅନୁତାପରେ ଜୀବନ ବିତାଇବାକୁ ହେଲେ, ମିଳିଲାବେଳେ ସବୁ ଜିନିଷ ନେଇଯିବା, ବୁଦ୍ଧି ଖଟାଇ ଅନ୍ୟକୁ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ କରିବା ଠିକ୍ ବାଟ ନୁହେଁ ।

ସେତେବେଳେ ତା'ର ସେହି ଛାଡ଼ିଆସିଥିବା ସ୍ୱାମୀ ବଳରାମଙ୍କ ପ୍ରତି, ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିବା ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ପ୍ରତି, ମନା କରି-ଦେଇଥିବା ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଆସିଲା । ଦେଖାଇ ନ ପାରିଲେ ବି

ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛୁ । ସବୁ ଦିନକୁ ମନେ ରଖିବ । ସବୁ ଦିନକୁ ଭଲ ପାଇବ ?

ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ବଳରାମଙ୍କ ପାଖକୁ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଦେବାକୁ । ସେ ତାଙ୍କୁ ଖୋଲି ଲେଖିଦେବ ଯେ ନିହାର ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯଦି ନିହାରଠାରୁ କିଛି ଆଶା କରନ୍ତି, ନିହାରକୁ କୌଣସି କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ତେବେ ସେ ବଳରାମଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ସବୁବେଳେ ତିଆର ।

ବଳରାମଙ୍କ କଥା ଶୁଣି, ତା'ର ମନରେ ବଳରାମଙ୍କ ବିଷୟରେ ଧାରଣା ହେଲା ଯେ ସେ ଭୁଲ୍ ବୁଝି, ଲୋକଙ୍କ କଥାରେ ପଡ଼ି ନିହାର ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରିଛନ୍ତି । ଭୁଲ୍, ଦୋଷ ସମସ୍ତଙ୍କର ଥାଏ—କାହାର ବେଶି, କାହାର କମ୍ । ସେଥିପାଇଁ କ'ଣ କ୍ଷମା ମିଳେ ନାହିଁ ? ସେ ତ କ୍ଷମା ଦେଲେ ନାହିଁ । ଏବେ ନିହାର ତାଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଦେବ ।

ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଚିଠି ଦେବ । କାଲେ ମନ ବଦଳିଯିବ ବୋଲି ସେ ସେତିକିବେଳେ ବସି ଚିଠି ଲେଖିଲା । ଛୋଟିଆ ଚିଠି··· ସେଥିରେ କାକୁତିମିନତି ନାହିଁ, ଘୃଣା ନାହିଁ । ପରିଚିତ ଲୋକର ଚିଠି ପରି ସେ ସତ୍ରମ୍ଭ କି ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ପାଖକୁ ଲେଖିଲା ପରି ତାଙ୍କର ପାଖକୁ ଲେଖିଲା । ଅଉ ସବା ଶେଷରେ ଲେଖିଲା, ଖାଲି 'ନିହାରବାଲା'···ତୁମର କି ଆପଣଙ୍କର ବିନୀତ, ସ୍ନେହାଧୀନ କି ଇଚ୍ଛାଧୀନ କିଛି ଲେଖିଲା ନାହିଁ ।

ସେ ଦିନ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଆଣିଛି ଅବା ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇଛି, ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ । ସେ ଦିନ ସେ ଉଦ୍ଧତା କି କ୍ଷମାଶୀଳା—ସେ କଥା ସେ କହିପାରିବ ନାହିଁ ।

ତେବେ ଜଣେ ନାରୀ ଏଇ ନର୍ସ ନିହାରବାଳା ପରି ନିଜ ଉପରେ ମାଡ଼ିପଡ଼ୁଥିବା ନିନ୍ଦା, ଅପବାଦ, ଅପମାନକୁ ଠେଲି-ଦେଇ ଏତିକି ସ୍ନେହ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତି ? ଖରାପ ଲୋକଙ୍କୁ ଖରାପ ନ କହି ରହିପାରନ୍ତି ? ଭଲ ଲୋକକୁ ଭଲ ବୋଲି ସବୁ ପାଖକୁ ଟାଣି ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରନ୍ତି ?

ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ଏଇ କଥା ନିହାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିବ··· କିନ୍ତୁ କହିବାକୁ ଲୋକ ନାହିଁ । ସନ୍ତୋଷର ବନ୍ଧୁମାନେ ହେଲେ ଶୁଣନ୍ତେ । ଶୁଣିଲେ ବୁଝନ୍ତେ କାହାକୁ କହିଲେ, କେହି ଅବା ତା'ର ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନରୁ ଟିକିଏ ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତା । ନିଜର ଦୁର୍ବହ ଜୀବନକୁ ସୁଖକର ଭାବନ୍ତା ।

ଖାଲି ଚରିତ୍ରର ଦୋଷକୁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ଯେଉଁମାନେ ସେହି ବସ୍ତୁର ଉପରେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ବୃଥାରେ ଅଭିଶପ୍ତ କରିଦଅନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କ ପାଇଁ କେମିତି ହେଲେ ପଦେ ନିହାର କହିପାରନ୍ତା । ମୁହଁ ଖୋଲି ସେ ହେଲେ କହନ୍ତା ଯେ ଚରିତ୍ରର ଦୋଷ ନାରୀକୁ ଏକାବେଳକେ ଘୃଣ୍ୟ, ନାରକୀ କରିଦିଏ ନାହିଁ । ସେ ସବୁ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସମାନ ।

କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଗୋଟିଏ କଥା—ଯାହା ସ୍ୱାମୀପରିତ୍ୟକ୍ତା, ଚରିତ୍ରହୀନା ନିହାରବାଳା କହିପାରିବ । ଚରିତ୍ର-ହୀନତା ମନରେ ଅଧିକ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାବ ଆଣେ, ହୃଦୟରେ କ୍ଷମା ବଢ଼ାଏ । ସଂସାରଟାକୁ ସ୍ୱପ୍ନମୟ, ସୁନ୍ଦରମୟ ଓ ଇଙ୍ଗିତମୟ କରିଦିଏ ।

ଆଜି ବି ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତା—ଦୁନିଆର ଅସଂଖ୍ୟ ନାରୀ ପ୍ରକୃତିରେ ଭଲ ପାଇବା ନ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଦେଉଥିବାର ଛଳନା କରି ନିଜର

ମନକୁ ସବୁବେଳେ ବିଷାକ୍ତ କରି ରଖନ୍ତି । ନାନାପ୍ରକାରରେ ଶରୀରକୁ ପୀଡ଼ା ଦେଇ ମନକୁ ପାସୋରାଇବାକୁ କପଟ ଅଭିନୟ କରୁଥାନ୍ତି ।

ସେମାନେ ଯଦି କିଛି ଦିନପାଇଁ ଏଇ ନିଃସ୍ୱାରପର ନର୍ସ ନ ହେଲେ ବି ଚରିତ୍ରହୀନା ହୁଅନ୍ତେ, ମନକୁ ଅସାଧ ସାଧନ ନ କରି ମନ ଅନୁସାରେ ଅଳ୍ପ କିଛିଦିନ ଚଳନ୍ତେ, ତେବେ ତାଙ୍କର ଆପଣାଛାଏଁ ଜୀବନର ମାର୍ଗ ବଦଳିଯାଆନ୍ତା ।···ତାହାକୁ ସେ କହିବ ! କିଏ ବା ସେ କଥା ବୁଝିବ !

ଚରିତ୍ରହୀନା ନାରୀ ଯେତିକି ସଂସାରର ପରିବାରକୁ ଆଜି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ଓ ପ୍ରେମିକଙ୍କୁ ସୁଖୀ କରିପାରେ— ସେତିକର ସମ୍ବାଦ ସେମାନେ ହେଲେ ପାଆନ୍ତେ !

ହଷ୍ଟେଲର ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା । ନିହାରବାଲା ନିଜର ସେହି ଅଛିଣ୍ଡା ଭାବନାର ଖିଅକୁ ଗୋଟାଇ ନେଇ ବିଛଣା ଉପରେ ଚଢ଼ିଲା···ଏସବୁ ସ୍ୱପ୍ନ । ଏସବୁ ଖାଲି ମନର କଳ୍ପନା । ଏଇ ସଂସାରର ଲୋକେ ଏସବୁ ବୁଝିବେ ନାହିଁ । ମାଟ୍ରନ୍ ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ କହୁଥିଲେ ।

କେଇଦିନ ଶୁଖିଲା ରହିବା ପରେ ଯେତେବେଳେ ପହିଲି ବର୍ଷାର ପାଣି ପବନର ଧୂଳିକୁ ନିଜ ଦେହରେ ବୁହାଇ ଆଣି ମାଟି ଉପରର ଧୂଳି-ମଖା ଗଛ ପତ୍ର ଉପରେ ଛୁଏଁ, ସେତେବେଳେ

ମନେ ହୁଏ, ସତେ ଯେପରି ଗଛପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଅଶ୍ରୁମୟୀ ହୋଇ ପଚାରୁଛନ୍ତି—ଏମିତି କ'ଣ ପାଣି ପଡ଼ିବ ?...ଅଶ୍ରୁ ପାଣି ।

ନିହାରବାଲାର ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନର କଳୁଷ ଉପରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଉତ୍ସାହର ପହିଲି ଦାଗ ତା'ର ଦୁଃଖ ଦୂର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା, ସେତିକବେଳେ ତା'ର ମନ ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଥିଲା—ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନରେ ଉତ୍ସାହ କ'ଣ ଏମିତି ଦେଖା ଦେଇପାରେ ?...ଏଇ କ'ଣ ଆରମ୍ଭ ନା ଶେଷ ?

କଳଙ୍କପସରା ଉପରେ ପୁଣି ନୂଆ କଳଙ୍କ ପରି ଯେଉଁ କେତୋଟି ଘଟଣା ତା'ର ଜୀବନରେ ରେଖାପାତ କରିଥିଲା, ସେହି ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରିଥିଲା—ନୂଆ କଳଙ୍କ ଆଉ ଜୀବନକୁ ସୁନ୍ଦର କି ସୁଖକର କରିବ କେମିତି ?

ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର କେହି ଦେଇ ନ ଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ତାରି ଉତ୍ତର ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନପରି ପଚାରିଥିଲା । ମେଦୁଆ ଆକାଶରେ ବିଜୁଳିର ଛଟା ପରି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଅପଣାଛାଏଁ ତା'ର ମନର ଆକାଶକୁ ଆଲୋକିତ କରି, ତା'ର ମନ ଭିତରର ଅନ୍ଧାରକୁ ଠେଲି ଦେଇ ତାକୁ କହୁଥିଲେ—ଅନ୍ଧାରରେ ବସି ରହିବା ଜୀବନ୍ତ ମଣିଷର ଧର୍ମ ନୁହେଁ ।

ନିଜର ଭୁଲ୍‌ରୁ ହେଉ ବା ଅପରର ବୁଝିବା ଦୋଷରୁ ହେଉ ଯଦି କୌଣସି କାରଣରୁ ଜୀବନଟା ଭୁଲ ମନେ ହେଉଛି, ତେବେ ସେହି ବ୍ୟର୍ଥ-ଜୀବନକୁ ବସି ବସି ଅଙ୍କିବା ଅଧିକ ଅଧିକ ଦୁଃଖକର ଓ ହାନିକର ।

ଜଣାଶୁଣା ମଣିଷଙ୍କର ଜଣାଶୁଣା କଥାର ମାନଦଣ୍ଡରେ ମାପ ହେଲେ ମଣିଷର ଜୀବନର ତଉଲ ଜାଣିହୁଏ । କୌଣସି

ପ୍ରକାରର ଜୀବନ ଅଭିଶପ୍ତ ନୁହେଁ । କେହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବ୍ୟର୍ଥ ନୁହେଁ । ଅତି ବ୍ୟର୍ଥ ଓ ଅତି ହେୟ ଓ ହୀନ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ହୃଦୟର ସ୍ପନ୍ଦନ ଥିବାଯାକେ, ପ୍ରାଣବାୟୁର ଆନ୍ଦୋଳନ ଥିବାଯାଏ, ସେହି ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଅଛି—ସେହି ମୂଲ୍ୟ ହେଉଛି ଅପରର ସେବାରେ ନିଜକୁ ଲଗାଇବା

ମଣିଷକୁ ମପାଯାଏ ଏଇ ଗୋଟିଏ ମାନଦଣ୍ଡରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବନର ମାପ ଠିକ୍ ଏମିତି ଏଇ ପ୍ରକାରେ ସବୁ ଦେଶରେ ଓ ସବୁ ଯୁଗରେ ନିଆଯାଇଛି ଓ ନିଆଯାଉଥିବ । ଏହି ନିଖିଳ ବିଶ୍ୱରେ ଅଦରକାରୀ ଓ ଘୃଣ୍ୟ ଜିନିଷ କିଛି ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବନ୍ତ ଶରୀରରେ ଆତ୍ମା ଅଛି ପରମାତ୍ମା ବିରାଜମାନ କରୁଛନ୍ତି । ସେ ଏହିସବୁ ଦୋଷଗୁଣର ବିଚାର ରଖନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସାଧୁସନ୍ଥଙ୍କର ଯେତିକି ଦୋଷ ଅଛି, ଅତି ପାପାତ୍ମା ପାପିଷ୍ଠଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେମିତି ଗୁଣ ଅଛି । ଏଇ ଦୋଷ-ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହେବା ମଣିଷର ଦୋଷ ନୁହେଁ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ତା'ର ଦେଶ, କାଳ, ପାତ୍ରର ଫଳ । ଆଉ କେତୋଟି ତାହାର ଏଇ ଜନ୍ମ ଓ ପୂର୍ବ ଜନ୍ମର ଫଳ ।

ପିଲାଦିନରୁ ଅଜାଏ ସେ ଯାହା ଶୁଣିଥିଲା କି ଜାଣିଥିଲା, ସେ ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଏକାଠି ହୋଇ ତା'ର ପରିବର୍ତ୍ତନର ସେହି ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ ତାହାକୁ ବୁଝାଇଥିଲେ ଯେ ନିହାରବାଳା ଜୀବନର ବହୁତ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ।

ବଞ୍ଚିବାର ଆଗ୍ରହ ମଣିଷ ମନରେ ଏଇସବୁ ଭାବନା ଆଣିଦିଏ । ତା'ର ମନର ଅଭାବକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ତାକୁ ବହୁତ ନୂଆ କଥା ଦେଖାଏ ଓ ଶୁଣାଏ । ନିହାରବାଳାର ମନେ

ହେଉଥିଲା, ସେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଜୀବନରେ ପାଦ ଦେଇଛି ।

ଆଖି ଓ ମୁହଁ ହସି ଉଠିଲଣି । ନିଜ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ଆସିଲଣି ।

ସେତକ ହେଲେ ପୁଣି ସେହି ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ପରିବାର ଓ ପିତୃକୁଳର ସମସ୍ତେ, ପୁରୁଣା ଜୀବନର ସବୁ ବନ୍ଧୁ ଓ ପରିଚିତ ଲୋକେ ନିହାରବାଳାକୁ ପୁଣି ଥରେ ନିଜର କରି ଆପଣା ପାଖକୁ ନେବେ ।

ସେତେବେଳେ ସେ ଭୁଲିଯିବ ଏଇ ନୂଆ ଲୋକଗୁଡ଼ଙ୍କୁ । ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ଖୁବ ଫୁଲେଇ କହିବ—ମୁଁ ମୋ ଘରକୁ ଫେରିଯାଉଛି । ସେଠୁ ଆସିଥିଲି ନୂଆ ସଂସାରର ପରିଚୟ କରିବାକୁ । ଦେଖାଚାହିଁ, ମିଳାମିଶା, ଆନନ୍ଦ କଲ୍ଲୋଳ ସବୁ ହେଲା । ଏବେ ମୁଁ ଫେରିଯାଏଁ—ପୁଣି ମୋର ସେହି ଛୋଟିଆ ସଂସାରକୁ ।

ରୋଗୀର ଟିକଟ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ନିହାରବାଳା ଗୋଟିଏ ରୋଗୀର ଗାଁ ନାଁ ଦେଖି ଚମକି ଉଠିଲା । ଏଠି ତା'ର ନଣନ୍ଦ ବସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଅଜ୍ଞାନ ଅବସ୍ଥାରେ ରୋଗୀଟି ଆସିଛି । ଅତି ଦରିଦ୍ର । ନିଜର ଲୋକ କେହି ନାହାନ୍ତି ।

ବଞ୍ଚିବ କି ମରିବ—ଏ ବିଷୟରେ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର କୌଣସି ନିଶ୍ଚିତ ମତ ନାହିଁ । ରହିବାର ଅସୁବିଧା ଯୋଗୁଁ

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ସମର୍ପି ଦେଇ ତାକୁ ବୋହି ଆଣିଥିବା ଲୋକେ ବିଦାୟ ହୋଇ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ନିହାରବାଲା ସେହି ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ରେ ଅଛି ବୋଲି ସେମାନେ ଜାଣିଥିଲେ ଅବା ପରିଚୟ ଦେଇଥାନ୍ତେ ଆଉ ତା'ର ସାହାଯ୍ୟ ମାଗିଥାନ୍ତେ ।

ନିଜର ପରିଚିତ ଲୋକ ପରି ନିହାରବାଲା ତା'ର ସେବା କରିଥିଲା । ତା'ର ପୁରୁଣା ସଂସାରର ସମ୍ବନ୍ଧ ଲଗାଇ ଲୋକଟି ଆସିଛି—ସେ ଦୁଃଖୀ, ସେ ରୋଗୀ ।

ନିହାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେହି ରୋଗୀଟି ବିଷୟରେ ପଚାରିଛି । କେହି କେହି ହସିଛନ୍ତି—ନର୍ସ ହୋଇ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୋଗୀ ପ୍ରତି ଏତେ ଉତ୍ସାହ କାହିଁକି !

ନିହାରର ସମସ୍ତ ଅନୁରୋଧ, ଆଗ୍ରହ ଏଡ଼ିଦେଇଯାଇ ରୋଗୀଟି ଖରାପ ଅବସ୍ଥାକୁ ଗଲା···ଆହା, ସେ ବଞ୍ଚିବ ନାହିଁ ।

ନିହାର ମନରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖାଦେଲା—ସେ ମଶାଣିକୁ ଯିବ କେମିତି ? ନିରାଶ୍ରୟ ଲୋକର ମରଣ କ'ଣ ଏଇ ଲୋକଟିର ଭାଗ୍ୟରେ ଲେଖା ହୋଇଛି···ନିହାର ତାକୁ ତ ଚିହ୍ନେ । ପରିଚୟ ନ ଥିଲେ ବି ଚିହ୍ନେ···ରୋଗୀଟିର ନିଶ୍ଚୟ ସତ୍କାର କରାହେବ ।

ନିହାର ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ ଥିବା କେତେକ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ନିହାର ଅନୁରୋଧ କଲା ରୋଗୀଟି ବିଷୟରେ । ସେହି ଲୋକଟି ପାଇଁ ସତ୍କାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ଚାନ୍ଦାର ଆୟୋଜନ କଲା । ସେ ନିଜେ ବି କିଛି ଦେଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିରଖିଥାଏ ଯେ ରୋଗୀଟି ଯେମିତି ସହାୟସମ୍ବଳଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ମଶାଣିକୁ ନ ଯାଏ ।

ତଥାପି ମନ ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ତା'ର ଘରଲୋକେ ଆସିବା ଦରକାର···ଅନ୍ତତଃ ନିହାର ଅଛି ବୋଲି ଜାଣିବା ଦରକାର ।

ସ୍ରେଗୀର ଅବସ୍ଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖରାପ ବୋଲି ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତୁ । ନିହାର ଟେଲିଗ୍ରାମ ପଠାଇଲା ଯେ ସ୍ରେଗୀର ସତ୍କାରପାଇଁ ସେମାନେ ଆସନ୍ତୁ ।

ମଣିଷ ମଲାବେଳେ ବେଶି ସଂଖ୍ୟାରେ ମରନ୍ତି ସନ୍ଧ୍ୟା ପାହିଲା ବେଳକୁ । ନିହାର ମନ ଭିତରେ ସ୍ଥିର କରିନେଇଥିଲା ଯେ ସେ ଦିନ ସ୍ରେଗୀଟି ନିଶ୍ଚୟ ମରିବ । ସକାଳୁ ସେ ଯାଇ ତା'ର ମଡ଼ା ଦେଖିବ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖବର ଦେବ । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଛୁଟି ନେବ । ସେଥିପାଇଁ ଟଙ୍କା ଗୃହିଁଯାଇଥିଲା ।

ସ୍ରେଗୀ ମରି ନାହିଁ । ତା'ର ଚେତା ଫେରିଛି । ନିହାର ଶତ୍ରୁତ ହୋଇପଡ଼ିଲା—ସ୍ରେଗୀ ମରିଯାଇଛି ବୋଲି ନିହାର ନାଲିଛା ନିଜ ନାଁରେ ତାର କରିଦେଇଛି । ସେମାନେ ଆସିଲେ ଲୋକଟିକୁ ବଞ୍ଚିବାର ଦେଖି ଆଉ ଯାହା ଭାବନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି ନିହାରକୁ ଦୋଷ ଦେବେ ।

ଲୁହଭରା ଆଖିରେ ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ କହିଲା—ମନ ଗ୍ରହରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ନ ଥିଲେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଭଲ କାମ କଲାବେଳକୁ ଯାବତ୍ ବିଭ୍ରାଟ ହୁଅନ୍ତା କାହିଁକି ?...ହୋଇଛି ତ । ଏବେ ନିହାର କରିବ କ'ଣ ?

ଗତି ଖଣ୍ଡେ ଲେଖି ଶ୍ରୀଧରବାବୁଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆସିବାକୁ ମିନତି ଜଣାଇଲା—ଏଇଟି ନିହାରର ପ୍ରଥମ ଅଯାଚିତ ଗତି ।

ଶ୍ରୀଧର ଓ ତା'ର ବନ୍ଧୁ ବାସୁଦେବ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସବୁ କଥା ଶୁଣି ନିହାରକୁ ଭର୍ତ୍ସନା କଲେ । ଏଇଟା ତ ଡାକ୍ତର-ଖାନାର ଲୋକଙ୍କର କାମ ନୁହେଁ । ମରି ନ ଥିବା ଲୋକକୁ ମରିଯାଇଛି ବୋଲି ଜଣାଇବା ଭେଟେ ଖରାପ କଥା ।

—କ'ଣ କରିବି ! ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ବୋଲି ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ କରିଦେଲି । ନିହାରର ସ୍ୱରରେ ଗଭୀର ଅନୁତାପ ।

—କ'ଣ ଆଉ କରାଯିବ ! ରୋଗୀ ଯଦି ବଞ୍ଚିଯାଏ, ସତରେ ବଡ଼ ବିପଦ ହେବ । ଡାକ୍ତରଖାନାର ଉପରିସ୍ଥ ଲୋକେ ଜାଣିବେ । ନିହାରକୁ ସେମାନେ ବାହାର କରିଦେଇ ପାରନ୍ତି ।

—କ'ଣ ଠିକ୍‌ଏ କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ଆଉ ଏମିତି ଭୁଲ୍ କେବେ କରିବି ନାହିଁ ।

—ବଞ୍ଚିଥିବା ଲୋକକୁ କ'ଣ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ୍ ଦେଇ ମାରିବି ···ଶ୍ରୀଧର ଚାହିଁଲା ବାସୁଦେବର ମୁହଁକୁ । ନିହାରବାଲାର ମନ ନେବାପାଇଁ ବାସୁଦେବ ଠିକ୍‌ଏ ଚଞ୍ଚଳ ହେଉଥାଏ ।

ଓ୍ୱାର୍ଡ୍ କାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନାହିଁ । ନିହାରବାଲାର ମନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଷଣ୍ଣ । ସେ କହିଲା—ପଳାଇବି । ଆଉ ଏ ଜୀବନ ରଖି ଲାଭ ନାହିଁ ।

—ଏମିତି କାହିଁକି ହେଉଛ ? ଆସିଲେ କହିବ, ମୋଠାରୁ ଖବର ପାଇ ଭୁଲରେ ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିଥିଲି··· ଶ୍ରୀଧର କହିଲା ।

ବାସୁଦେବ ତାକୁ ଅଭୟ ଦେଇ କହିଲା—କିଛି ଭୟ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଆସିଲେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଯାଇ ବୁଝେଇ ଦେବି । ଟେଲିଗ୍ରାମଟାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବି ।

ନିହାରବାଲା ଚାହିଁ ରହିଲା ସେ ଦୁହିଁଙ୍କର ମୁହଁକୁ । ସେମାନେ ନିଜର ଲୋକ ନୁହନ୍ତି । ସେହିମାନଙ୍କର ସାହସର ଭରସାରେ ସେ ଦିନ ସେ ଠିଆ ହୋଇଛି ।

ସେ ଦିନ ସେ ସବୁ ଦେବଦେବୀଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିଥିଲା । କୌଣସି ଅପରାଧ ନ ଥାଇ ଖାଲି ଟିକିଏ କ୍ଷମାହ ଯୋଗୁଁ ସେ

ସେ ଦିନ କେତେ ବିଷମ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ୁଛି, ତା'ର ଦୁଃଖ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲା ।

ବାରମ୍ବାର ଆସି ରୋଗୀ ପାଖରେ ଠିଆ ହୁଏ । ତା'ର ସେ ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ଚାହିଁ ମନକୁ ମନ କହେ—ତୁମେ କି ଶେଷରେ ଥିଲ ଏଠି ମୋତେ ଅପଦସ୍ତ କରିବାକୁ ! ସେହି ଦରିଦ୍ର ଓ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ରୋଗୀଟିକୁ ଦେଖି ନିହାରବାଳା ଭାବେ··· ଏଇ ରୋଗୀର ଜୀବନ-ପାଇଁ ନିହାରବାଳା ଦାୟୀପାତ୍ର ନାହିଁ ତ ।

ସେଥିପାଇଁ ସେ ବଡ଼ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇଛି । ନିଜର ଭୁଲ-ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଗୋଟିଏ ରୋଗୀର ମରଣ ବାଞ୍ଛା କରିଛି ···କରିଛି ତ । ଲୋକନିନ୍ଦା କେତେ ଭୟଙ୍କର ।

ସେ ଦିନ ନିହାରବାଳାର ଆଉ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲା । ସେ ଚାହୁଁଥାଏ ଯେ ରୋଗୀ ପାଖରେ ସେମିତି ରହିଯିବ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲ ହେବାଯାଏ···ଭଲ ହେଲେ କ୍ଷମା ମାଗିବ । ଆଉ ଭଲ ନ ହେଲେ···

ଉପରଓଳା ଆସିଲାବେଳକୁ ରୋଗୀଟି ମରିଯାଇଛି । ତାକୁ କାଢ଼ିନିଆ ହୋଇଛି ବିଛଣା ଉପରୁ । ବାହାରେ ଶୁଆଇ ଦିଆ ହୋଇଛି ।

ନିହାର ଯାଇ ତା'ର ମୁହଁ ଉପରୁ ଲୁଗା କାଢ଼ି ସେହି ଲୋକଟିକୁ ମନେ ମନେ କ୍ଷମା ମାଗିଥିଲା—ଅହୋ, ମନର କଳ୍ପନା ଏତେବେ ଫଳିଗଲା । ବଞ୍ଚିଯାଇଥାନ୍ତା ହେଲେ !

ପୁଣି ଚିଠି ଲେଖିଲା ସେହି ଶ୍ରୀଧରବାବୁ ଓ ବାସୁଦେବଙ୍କ ପାଖକୁ···ରୋଗୀ ମରିଯାଇଛି ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ । ରୋଗୀଟି ଯାହାହେଉ ଶେଷରେ ନିହାରବାଳାର ଭୁଲକୁ ସଂଶୋଧନ କରିଦେଇଯାଇଛି ।

ଗଦ୍‌ଗଦ ହୋଇ ନିହାରବାଲା ଆରମ୍ଭ କଲ—ହେଲେ ସେ ବଞ୍ଚିଯାଇଥାଆନ୍ତା !

—ବଞ୍ଚିଥିଲେ କାହାର କ'ଣ ସେ କରନ୍ତା ? ଯାଇଛନ୍ତି ଭଲ ହୋଇଛି···ଶ୍ରୀଧର କହିଲ ।

—ନାହିଁ ସେ ମୋର ଅଭିଶାପରୁ ଗଲ । ମୁଁ ତ ସବୁବେଳେ ଖାଲଚୁଣ୍ଡୀ ହୋଇ ସେ ମରୁ ମରୁ ବୋଲି ଭଜ ହେଲି ।

ବାସୁଦେବ ହସି କହିଲ—ଆଜି କରିଥାନ୍ତ କ'ଣ ? ତାଙ୍କ ଲୋକ ଅସିବାବେଳକୁ ସେ ବଞ୍ଚିଥିଲେ··ଆଜି ଏହାବେଳକେ ଭଲ ହୋଇଯାଇଥିଲେ କ'ଣ ଅବା କାହାର ହୋଇଥାନ୍ତା ? ଅଦରକାସ୍ତ ଲୋକଟାଏ !

ଅଭିମାନିଆ ସ୍ୱରରେ ନିହାରବାଲା କହିଲ—ଆପଣଙ୍କ ଡାକ୍ତରଖାନା କଥା । ଏମିତକା ଲୋକ ଆସିବେ । ସେ ଅଜ ଅଧିକା ଅଦରକାସ୍ତ କ'ଣ ?

ବାସୁଦେବ କହିଲ—ଅଦରକାସ୍ତ ନୁହେଁ ଘର ଦରକାସ୍ତ ଲୋକଟିଏ ପିଏ । ଥିଲ ବୋଲି ନିହାର ଦେବୀ ଅମୂକୁ ଢ' ଢ' ଥର ଚିଠି ଲେଖିଲେ । ଆଗେ ତ ପାଞ୍ଚ ପଦ ପଗୁରିଲେ ପଦେ ଜବାବ ମିଳୁ ନ ଥିଲ···ପୁଣି ତା'ର ସଲ୍ଲାର ଖାମ ଅଛି ।

—ସଲ୍ଲାର କ'ଣ ହବ ? ଡାକ୍ତରଖାନା ଲୋକଙ୍କୁ କହିଦେଲେ ସେମାନେ କରିଦେବେ ।

ନିହାରବାଲା ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଲ—ସେମିତ ହୋଇ-ପାରିବ ନାହିଁ । କେହି କଲ୍ଲ ନ କଲେ, ମୁଁ ସେ ଲୋକଟିର ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବ···ଅପଣମାନେ ମୋତେ ଠକଲେ ନା ?

—ଠକିଲି କଏ ? ଆମେ ତ ସମସ୍ତେ ବୃଢା ହେଇଛୁ ଆଜ ବ୍ରିଜ ଅଛୁ । ତେବେ ଏଥି ମନଭେକଟିପାଇଁ ତମର ଏତେ ବିକଳ କାହିଁକି ? ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ତମେ କ'ଣ କରୁଛ ?

ଅଦ୍ଭୁତ ସ୍ୱରରେ ନାହାର କହିଲା—ଭଲେ ତ କିଛି ଅପତ୍ତି ନାହିଁ । କିଏ ହେଉଛନ୍ତି କଉଠି ? ଇସ୍ତ୍ରୀ ମୋର ନଣନ୍ଦର ଗାଁର ଲୋକ ! ତାଙ୍କର କୁଟୁମ୍ବ ।

—ସତେ ନା ! ସତ କଥା ତେବେ ! ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ଏଇଟା ଆମ ନାହାର ଦେବାଙ୍କର ଟୋଟାଏ ଖିଅଲ । ଅପଣମାନଙ୍କର ତ କିଛି ଠିକଣା ନାହିଁ । ଚେତେତେବେଳେ କାହା ପଛରେ ମନ ଦଉଡ଼େଇଲେ ତ...ବାହାରିଲା ଗୋଟାଏ କାମ ।

ଶ୍ରୀଧରର କଥାର ଉତ୍ତର ନାହାର ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ । ବାସୁଦେବ କହିଲା—ଆମ ନାହାର ଦେବାଙ୍କର ଖୁବ ମାୟା ଶାଶୂଙ୍କର ଉପରେ । ମୁଁ କହୁଛି ମୋ କଥା ଶୁଣନ୍ତୁ...ଅପଣଙ୍କ ମନ ଯଦି ଏଣେତେଣେ ଧାଇଁବ, ତେବେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଭାବ ଖରାପ ହେବ ।

ବାସୁଦେବଙ୍କ କଥାର ରହସ୍ୟ ନାହାରବାବାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସେ ସବୁ ଜାଣିଥିଲା ପର ନାହାରଙ୍କୁ ଥଟ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ସେ ପେପର ତା'ର ଶାଶୂଙ୍କରେ ଏକାବେଳକେ ବଟେଣୀ । ତା'ର କିଛି ସମ୍ମତ ନାହିଁ ।

—ଜଣାଶୁଣା ଗାଁ ବୋଲି ମୁଁ ଟିକିଏ ଯତ୍ନ କରୁଥିଲି । ଅପଣମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ମାଗୁଛି । ଅପଣମାନେ ଯଦି ସାହାଯ୍ୟ ନ କରିପାରିବେ ତାହାହେଲେ ମୁଁ ତ କିଛି କରିପାରିବି ନାହିଁ... ମତେ ଆଉ ଏମିତି କଥାଗୁଡାଏ କହି ଲାଜ ଦେବାର କ'ଣ ଅଛି ?

ମିଳାମିଶା ହେବ । ନିହାରକୁ ସେମାନେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବେ ନାହିଁ । ନିହାରର ସେହି ଗୋଟିଗୀଟିର ନଥାବଧି କିସ୍ମା ହେବ ।

ନିଜର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ତାକୁ ଶ୍ମଶାନକୁ ନେଇ କାମସାରି ଫେରିବା ପରେ ସେମାନେ ନିହାରକୁ ସେହି ଖବର ଦେବାକୁ ଯାଇଥିଲେ···ଆଖିରେ ଅସୀମ କୃତଜ୍ଞତା ଓ ସ୍ନେହ ।

ଶ୍ରୀଧରକୁ ଆଉଁସି ଦେଇ ନିହାର କହିଲା—ଆପଣ ଆଜିଠାରୁ ମୋର ଭାଇ ହେଲେ । ମୋର ସାମାନ୍ୟ କଥାକୁ ଆପଣ ଯେ ପାଳିଲେ ସେଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛି ।

—ଆଉ ମୋତେ ?

ହସି ନିହାର ବାସୁଦେବକୁ କହିଲା—ମୁଁ ତ ଜାଣେ, ଆପଣ ମୋତେ ଭଉଣୀ ଆଖିରେ ଦେଖନ୍ତି । ଆପଣ ଶ୍ରୀଧରବାବୁଙ୍କ ପରି ନୁହନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ପିନା ଅନୁରୋଧ କରିବା ଦରକାର ।

—ସେ ତେବେ କ'ଣ ବଡ଼, ଆଉ ବାସୁଦେବ କଣ୍ଟ ନୁହେଁ ?

—ନାହିଁ । କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ମଣିଷ ତା'ର ମନ କଥା କହେ ଆଉ ମନ ଦଏ । ଆଉ କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ସେମିତ ଡରି ଡରି କଥା କହିହୁଏ ।

ଶ୍ରୀଧରର ମୁହଁ ମଉଳିଗଲା । ନିହାର ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ିଲା । କ'ଣ କଲେ ସେ ଏଇ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରିବ ? ଏକାଠି ଆସିବନ୍ତି । ଏକାଷ୍ଟକାରର ବ୍ୟବହାର ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ଉପକାର କରୁଛନ୍ତି । ବଦଳରେ ମାଗୁଛନ୍ତି ନିହାରକୁ···ନିହାରର ବନ୍ଧୁତା ।

ଦୁହିଙ୍କୁ ହସି ନିହାର କହିଲା—ବଲେ ଆପଣମାନେ ଜାଣିବେ ଯେ···କଏ ବଡ଼, କଏ ସାନ । କାହାକୁ ବେଶି ଭଲ

ପାଇ ହୁଏ । କଏ ବେଶି ଭଲ ପାଏ । ଆଉ ଗୁଡ଼ାଏ ଛାତ୍ରର ସୁଆଦିଆ କଥା ଶୁଣି ଲାଭ କ'ଣ ! ଆଜିଯାଏ ମୋର କେହି ବନ୍ଧୁ ନ ଥିଲେ । ନିଜର ବୋଲି କାହାରିକୁ ପାଇ ନ ଥିଲି ।

ନିହାରର ଆଖି ଦୁଇଟି ଭାବପ୍ରବଣ ହୋଇଉଠିଲା । ତା'ର ଆଖି କୋଣରେ କ୍ଷୀଣ ଜଳଧାର ।

ନିହାରକୁ ସେପରି ଭାବରେ ବିବ୍ରତ ହେବାର ଦେଖି ଯୁବକ ଦୁଇଟି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ସେମାନେ ଆସିଥିଲେ ସିନେମା ଓ ନାଟକର ଛବି ଦେଖିବାକୁ । ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଖୋଜୁ ନ ଥିଲେ । କେବଳ ତା'ର ଅଭିନୟ ସେମାନଙ୍କର ଦରକାର ଥିଲା ।

ନର୍ସ ହଷ୍ଟେଲର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଖରେ ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟ ଅଛି । ନିହାର ବାଲା ସେଥିଭିତରେ ଜଣେ । ଏହି ନର୍ସମାନେ ଏତେ ଚତୁର ଯେ ପଦେ ଭଲ କଥା କହିଲେ, ବଦଳରେ ଦଶଟା କାମ କରାଇନେବେ···କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଶ୍ମଶାନ । ଏମାନେ କାମ ଛାଡ଼ି, ଲେଉବାଜ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଅଚିହ୍ନା ରୋଗୀକୁ ନେଇ ମାତିଲେ ।

ନିହାର ଆଖିରୁ ବିନା କାରଣରେ ଦୁଇ ଟୋପା ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ଲୁହ ଖସିପଡ଼ିଲା । ସେତେବେଳେ ସେ ଭାବୁଥିଲା ନିଜ କଥା । ସେ କି ଧନେ ଏମିତି ସହାଃସ୍ୱସମ୍ବଳଶୂନ୍ୟ ହୋଇ କେଜାଣି କୋଉଠି ଜୀବନ-ଦୀପ ଲିଭାଇବ·· ସେତେବେଳକୁ···

—କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ? ସେ କ'ଣ ତମର ନିଜର କେହି ଲୋକ ?

—ମୁଁ ତ ତା'ର ପର । ତା'ପାଇଁ ସିନା ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିଲି ··ମୋର ତ କେହି ନାହିଁ । ମୁଁ ମଲାବେଳକୁ ସତେ

କ'ଣ ମୋତେ କଏ କାନ୍ଧରେ ବୋହି ନେଇ ମୋପାଇଁ କଷ୍ଟ କରିବ ?

—ତମପାଇଁ କରିବେ ନାହିଁ ! ନିଶ୍ଚୟ କରିବେ । ଆମେ କହୁଛୁ କରିବେ ।

—କେହି କରିବେ ନାହିଁ । ଆପଣମାନେ କୋଉଠି ଥିବେ କେଜାଣି···ଘର ମନଟା କେମିତି ଲାଗୁଛି । ଆପଣମାନେ ଦୟାକରି ଯାଆନ୍ତୁ···କହି ନିହାର ଟେବୁଲ ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ମାଡ଼ି କାନ୍ଦ ବସିଲା ।

ଟେବଲେ ହୋଇ ଶେଖର ଓ ବାସୁଦେବ ବାହାରିଗଲେ··· ପୁଣି ଆସିବେ ବୋଲି ନିହାରକୁ ଶୁଣାଇ ଦେଇ ଗଲେ । ଗଲାବେଳେ ଆପଣା ଭିତରେ କୁହାକୋହି ହେଲେ—ସ୍ନେହୀ ହେଲେ କ'ଣ ହେବ, ମୁଣ୍ଡପାଗଲୀଟାଏ । ବୋଧ ହୁଏ ଏଇଥିପାଇଁ ତାକୁ ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ଛାଡ଼ିଦେଇଛନ୍ତି···ଗୋଟାଏ ସାମାନ୍ୟ ବେଗୀ-ପାଇଁ ଦେଖ କେଡ଼େ ମମତା ! କେବେକୁ କାନ୍ଦ ।

ଏହି ନିହାରକୁ ଭେଟେହେଲେ ଭଲ ପାଇ ହେବ, ସେ ବିଷୟରେ ବନ୍ଧୁ ଦୁଇଟି ଅନ୍ଦୋଳ କରୁଥିଲେ···ଶେଖର କହିଲା— ତା' ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବାକୁ ମୋତେ ଘର ଭଲ ଲାଗେ । କଥା କହିଲେ ଜବାବ ଦେଉ ନ ଥିଲା । ଏଥର ଦେଖିବା···ବାସୁଦେବ କହିଲା—ମତେ ତାକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ । ସୁନ୍ଦର ନ ହେଲେ ବି ତା'ର ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ଅଛି ।

—କି ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ?

—ତମେ ଦେଖିଥିବ, ସେ କେବେହେଲେ ସଳଖ ଚାହିଁ କଥା କହେ ନାହିଁ । କେମିତି ତୋଳାଟା ବୁଲାଏ ନେ, ଥରେ ଦେଖିଲେ ବାରମ୍ବାର ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ।

ଘର ଛଟକା ସେ ! ଦେଖୁନ, ଡାକ୍ତର ସାହେବ ଚିଡ଼ୁଥିଲେ । କେମିତି ତାଙ୍କୁ ସେ ମନେଇ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ ନିହାରକୁ ନ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ବଣା ହୋଇଯାଉଛି । ବୁଢ଼ାମାନଙ୍କୁ ଏହି ନର୍ସଯାକ ବଡ଼ ମଜାରେ ଭାଗେଇ ନେଇ ପାରନ୍ତି ।

—ବୁଢ଼ା ନୁହେଁ, ବୁଢ଼ା, ପିଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ । କଥା କ'ଣ କି, ଏମାନେ ବାହାରେ ବୁଲି ଅଭ୍ୟାସ କଲାପରେ ବହୁତ ପ୍ରକାରର ଛଟକ ଶିଖିଗଲେଣି । ହେଲେ ବାସୁଦେବ ପାଲରେ ପଡ଼ିବା ଲୋକ ନୁହେଁ ।

—ନର୍ସ ପାଲରେ ଗୋଟାଏ କ'ଣ ପଡ଼ିବ ? ହସ ଦେବ ଅଳି ନେବ । ଭଲ ପାଇବ, ଟଙ୍କା ଦେବ ।

ବାସୁଦେବଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଏମିତି କଥା କହିବା, ନିହାର ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ । ନିହାର ସେପରି ନୁହେଁ । ସେ ନିହାର ତରଫରୁ ହୋଇ କହିଲେ—ତମେ ଭୁଲ୍ ବୁଝୁଛ । ଦେଖୁନାହିଁ, ତମକୁ ସେ କେତେ ଭଲ ପାଏ !

—ହଁ ତ । ସେଇଥିପାଇଁ ମୁଁ କହୁଛି, ସେ ଗୋଟାଏ ଯାଦୁ ପାରୁଛି । ଟିକିଏ ମଜା କରିବାପାଇଁ ମୋର ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ।... ଜାଣିଲ ନାହିଁକି ?

ବାସୁଦେବ ସ୍ୱର କହିଲେ—କିଛି ତ ବୁଝି ହେଉନାହିଁ । ସେଗୀତା ତ ମୋଟେ ମାତବର ଲୋକ ନୁହେଁ । ତାଙ୍କୁ ତ ତା' ଘର ଲୋକେ ଛାଡ଼ିଗଲେ । ଏଣେ ତାଙ୍କୁ ନେଇ ନିହାର ଫାନ୍ଦ ଲଗାଇଛି ।

—ନାହିଁ ତମେ ବୁଝିନାହିଁ । ସେ କାନ୍ଦୁଥିଲା ନିଜପାଇଁ । ତାହାର କେହି ନାହାନ୍ତି । ସେ ଅଯତ୍ନରେ ମରିବ । ସେ ମଲା ବେଳକୁ କେମିତି ନିଅଁହେବ, ସେଇଥିପାଇଁ କାନ୍ଦ ।

ଆହା ! କେତେ ଦୁଃଖୀ ସେମାନେ ! ପ୍ରତିଦିନ ରୋଗୀର ସେବା କରିବେ ନିଜର କେତେପରି । ମାଇପୀ ଲୋକ ବୋଲି ରୋଗୀର ଦୁଃଖସୁଖକୁ ଭାବି ଆଖି···ନିଜପାଇଁ ତ କିଛି ନାହିଁ ।

ବାସୁଦେବ ପିଠି ଥାପୁଡ଼େଇ ଶ୍ରୀଧର କହିଲା—ବୁଝିଲ ବାବୁ, ଏଥିପାଇଁ ଏ ଡାକ୍ତରୀ କାମ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ହେବ । ସମସ୍ତେ ତୁମକୁ ନିଜ ଦୁଃଖ କଥା କହି, ଫିସ୍ ନ ଦେଇ ଖସି ଚାଲିଯିବେ । ଖାଇବ କ'ଣ ଯେ ତମେ ଦୟା ଦେଖାଇବ !

—ଯାହା ହବାର ଥିବ ହବ ।

—ମନକୁ ବଦଳାଅ । ମନକୁ ଠାଣ କର । ମଜଜ ମଜଲସ୍ କରିବା ତ ଦରକାର ।* ଆଉ ଗୁଡ଼ାଏ ସବୁବେଳେ ଦୟାରେ ନିଜକୁ ବିଗାଡ଼ ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ ଭଲ ହେବ ।

ନହାରବାଲା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଗୀତା ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ପଚାରୁଥିଲା—କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ?

—ଭାରି ଖରାପ ଲାଗୁଛି ସେ ଲୋକଟି ମରିଗଲା ବୋଲି ।

—ଅମେ କ'ଣ ତାକୁ ମରିବାକୁ କହିଥିଲୁ ? ସବୁ ମଲାମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ କାନ୍ଦିଲେ କାନ୍ଦିବାକୁ ବେଳ ଅଣ୍ଟିବ ନାହିଁ ।

ନହାର ଗୀତାକୁ ଚାହିଁ ପଚାରିଲା—ଆମ ପାଇଁ କିଏ କାନ୍ଦିବ, ଗୀତା ?

ଗୀତା ହତଭମ୍ବ ହୋଇଯାଉଥିଲା···କେହି କ'ଣ କାନ୍ଦିବେ ନାହିଁ ! ନହାର, ଡାକ୍ତରବାବୁ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଲୋକେ ।

ନହାର ଆବେଗରେ ପଚାରିଲା—ସତରେ ଗୀତା, ଅଜ ସେ ଲୋକଟି ମଲାପରେ, ମୁଁ ସେହି କଥା ଭାବୁଛି । ଆମର କେହି ନାହିଁ ।···କିନ୍ତୁ ଆଜି ଆଉ ଲୋକେ ତ ଅମ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହି କହି ନାନା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଭୁଲି ଅଣି ଠିଆ ହେଉଛନ୍ତି ।

ସେତେବେଳେ ସେହିମାନେ କ'ଣ ଆଉ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବେ··· କେହି ଆସିବେ ନାହିଁ ।

—ନ ଆସିଲେ କ'ଣ ହେଲା । ଆମେ ତ ମଉଜାଇଥିବା, ଲୋକ ଦେଖୁଥିବା ଯେ !

—ତେବେ ଏତେ ଧନର ସବୁ ଆଶା, ସବୁ ସୁଖ, ଏଇ ଦେହ, ଏଇ ରୂପ ସବୁ ଯେମିତି ଶୁଖି ଝଡ଼ିଯିବ । କେହି ଆମକୁ ପଚାରିବେ ନାହିଁ । ଆଜି ଯିଏ ଆମକୁ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି କ'ଣ ଆମପାଇଁ ଦି'ଟୋପା ଲୁହ ଗଡ଼ାଇବ ନାହିଁ ?

ସନ୍ଦେହ କଣ୍ଠରେ ଗୀତା କହିଲା—ନାହିଁ, କେହି ପଚାରିବେ ନାହିଁ । ଆମର ତ ମୂଳରେ ଅଛି ଶେଷରେ କାଟିଲା ଅମର ପଦବୀ ···ନର୍ସ । ନର୍ସ କୁଆଡ଼େ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖୋଜେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜାଲ ପକାଇ ଧରେ । ତାକୁ ହସିଅର ରହିବାପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଜାଗ୍ରତ । ନର୍ସପାଇଁ ନର୍ସମାନେ କାନ୍ଦିଲେ ଅବା କାନ୍ଦିବେ ।

—ସେ କଥା ନୁହେଁ । ଆମ ଭିତରେ ତ ଯାବତ ବାଦ । କେଜାଣି ଟଙ୍କା ନେଲେ ଅବା ମନେ ପକାଇ ପାରନ୍ତି ।

—ଟଙ୍କା ନେଲେ ତାଙ୍କର କାମପାଇଁ ଟଙ୍କା ହୋଇଛନ୍ତି । ଆମେ ନ ହସିଲେ ରାଗିଯାଉଛନ୍ତି । ହସିଲେ କହୁଛନ୍ତି ଭଲ କରି ହସ । ଲମେ ଖରାପ ଲୋକ···ଜଳ ସରପ ଗାଡ଼ ଘର ବଢ଼ିଆ କରି ହସ···ମୁଁ ବହୁତ ହସିଛି, ଆଜି ତାଙ୍କୁ କୋଷିବ ।

ନନ୍ଦାର ତୁନି ପଡ଼ିଲା—ଏଇଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତାକୁ ତ ସମସ୍ତେ ନାନା ସ୍ୱରରେ ପ୍ରଶଂସା କରୁଥାନ୍ତି, ବୋଧହୁଏ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ନୁହେଁ ବୋଲି । ଠିକଏ କହିଲା ବୋଲି ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ଶାଢ଼ୀର ଓ ଡାକ୍ତରବାବୁ ଏତେ ନାମ କରିଗଲେ··· ଗୀତାକୁ କହିଲା—ନାହିଁ ଗୀତା, ଆମେ ଜଣ ଅଟୁ କାହିଁକି କୁପାଙ୍ଗ କରିବା ?

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏମିତି ସେବା କରୁଥିବା, ସ୍ନେହ ଦେଉଥିବା, ତେଣିକି ତାଙ୍କ ଧର୍ମ ତାଙ୍କର ।

-ଧର୍ମ ନାହିଁ ଏ ସଂସାରରେ । ଏଠି ତ ସମସ୍ତେ ରୋଗୀ, ସମସ୍ତେ ପାପୀ । ଏହା ଭିତରେ ଧର୍ମ ଖୋଜୁଛ କାହାର ! ମୋ କଥା ମାନ । ଲୋକେ ତମଠୁଁ ଯେମିତି ମଜା ପାଉଛନ୍ତି, ତମେ ସେମିତି ତାଙ୍କର ମଜା କାଢ଼ିନିଅ । ସୁଖୀସୁନ୍ଦି ହୋଇଯାଅ । ପଛ କଥା ପଛକୁ ।

—ହେଇଟି ଟିକିଏ ନୁହଁ । ତମେ ଅବା ବାହା ହୋଇନାହଁ, ହବ । ମୁଁ ତ ବାହା ହୋଇଥିଲି । କିଛି ସୁଟେଇ ହୁଏ ନାହିଁ । କାହାରିଠାରୁ କିଛି ଛଡ଼ି ନେଇ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏତେ ଅଭୁଆରେ ନ ପଶି ନିଜ ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଦର ନ ରହିବା କାହିଁକି ?

—ତେବେ ସବୁ ଦିନେ ଲୋକେ ଆସି ଠକୁଥିବେ, ଆଉ ତମେ ବସି କପାଳକୁ ନିନ୍ଦା କରି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଉଥିବ ।

—କାନ୍ଦିଲେ ଶାନ୍ତି ମିଳେ ।

—ମିଛ କଥା । ମନ ଅଶାନ୍ତ ହେଲେ ତ ମଣିଷ କାନ୍ଦେ । କାହାର କାନ୍ଦରେ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ଏତିକି ତ ଜୀବନ ! ତାକୁ ଆଉ କାନ୍ଦିବାରେ କଟାଇବା କାହିଁକି ? ହସିବା, ମନକୁ ଭୁଲାଇବା । ଯାହା ମିଳିଲା ଧରିବା । ଯେ ଯାହା ନେଇଗଲା, ତାକୁ ଭୁଲିଯିବା··· ଏମିତି ଦିନେ ସଳିତା ଲିଭିଯିବ ।···

ଗୀତା କହିଲା—ମୁଁ ଦିନେ ଏମିତି ଭାବୁଥିଲି ମୋତେ କଣେ ଛାଡ଼ିଗଲା ବୋଲି । ମୋର ଆଖି ଲୁହ ତାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିଲା ନାହିଁ । ସେ ସେମିତି ହସି ହସି ଆଉ କଣକୁ ବାହା ହୋଇଗଲା ।

ତମେ କ'ଣ କାନ୍ଦିଲେ ତମର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରିଯାଇ ପାରିବ ?

ନିହାରବାଳାର ଆଖି ଶୁଖିଗଲା । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ସେହି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ପରଖ କରୁଛନ୍ତି । ତା'ର ହସ, କାନ୍ଦ, ଦୁଃଖ, ସୁଖ ସବୁଥିରେ ସେମାନେ ସେହି ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରି ହେଉଛନ୍ତି—ତମର ସ୍ୱାମୀ ତମକୁ ଛାଡ଼ିଲା କାହିଁକି, ତମେ ତା' ପାଖକୁ ଫେରିପାରିବ କି...ସେ ତମକୁ ପୁଣି ଭଲ ପାଇବ କି ?

ନିହାର କହିଲା—ହଁ ଫେରିପାରିବି । ଆଉ ସେ ମୋତେ ଭଲ ପାଇବେ ।

—କ'ଣ ଏମିତି ଏଠି ବସି କାନ୍ଦିଲେ ସେ ତମକୁ ଭଲ ପାଇବେ ନା ତାଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଆଣିବାକୁ ଉପାୟ କରିବ ?

—କାନ୍ଦିବି ଆଉ ଉପାୟ କରିବି ।

—ତେବେ ତ ଠିକ୍ ହେଲା, ଏଇ ଆଖି ଲୁହ ମିଛ । ଆଉ ନଟଚନ୍ଦ୍ର ନାନା ଉପାୟ ପାଞ୍ଚୁବା ହେଉଛନ୍ତି ସତ । ତାଙ୍କୁ ଭୁଲାଇ ଦିଅ । ସେ ତମକୁ ପାଖକୁ ନେବେ । ତାଙ୍କୁ ସତ କଥା ବୁଝେଇ ଦିଅ । ସେ ତମକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଠେଲି ଦେବେ ।

ନିହାର କହିଲା—ତମ କଥା ଠିକ୍ । ମୁଁ ଖାଲି ବିକଳ ହେଉଛି ବୋଲି ଦହଗଞ୍ଜ ହେଉଛି । ଆଉ କ'ଣ କରୁଛି ବାଟ ନାହିଁ ?

—ଅଛି । ଭୁଲ୍ ବାଟରେ ତମେ ଦେବ, ଆଉ କିଛି ନବ ନାହିଁ କି ମାଗିବ ନାହିଁ । ମଲବେଳେ ତମପାଇଁ ବିଲୁଆ, ଶାଗୁଣା ବସିବେ ଓ ଚିତ୍କାର କରିବେ...ଆଉ ଏତେ ଆଗରୁ ବସି ଆଖି ଓଦା କରୁଛ କାହିଁକି ? ଆସିଲା ବେଳ ଅଛି...ଦେଖାଯିବ...

—କ'ଣ ଦେଖାଯିବ ?...ନିହାର ପଚାରିଲା ।

—ସବୁ କଥା । ଲୋକେ ସେତେବେଳେ କାଲଂଠାଏ ଗଲା ବୋଲି ନିଶ୍ଚେ ଖବର ନେବାକୁ ଆସିବେ । ନ କାନ୍ଦିଲେ ବି ମନେ ପକାଇବେ । ମଡ଼ା ମୁହଁ ଉପରୁ ଲୁଗା ଟେକି ମରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ବୁଝିବେ...

ନିହାର ବି ଭାବିଲା ସେଇ କଥା...ଅଖିର ଲୁହ ଯେମିତି ଶୁଖୁଛି, ବସି ବସି ସେମିତି ଭାବିବା ବି ଅଲଣା...ତଥାପି ମନ ଉପରେ ଗୀତାର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଲଭି ଲଭି ଆସୁଥିଲା । ତା'ର ମନ ତାକୁ କହୁଥିଲା—ନିଷ୍ଠୁରଙ୍କୁ ଦୟା ଦେଖାଇବା, ଅବହେଳାକୁ ସ୍ନେହ ଦେଖାଇବା, ଦୋଷୀକୁ କ୍ଷମା ଦେବା ସବୁବେଳେ ଠିକ୍...ଅଥା ସେମାନେ ଟିକିଏ ସ୍ନେହ ଆଦର ପାଇଁ କେଡ଼େ ଅଧୀର ।

ସଞ୍ଜୟର ଚିଠି ଆସିଛି । ସେ ଗତ ଅନଦ୍ରାରେ ନିହାରବାଳାର ଚିଠି ପଢ଼ିଛି । ଆସିବ ବୋଲି ଅନୁମତି ମାଗିଛି । ଅନୁମତି ନ ମିଳିଲେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଦେଖା କରିବ । ତା'ର ବନ୍ଧୁମାନେ ନିହାରକୁ ନେଇ କଲେଜର ବାର୍ଷିକୋତ୍ସବରେ ଗୋଟିଏ ସେବିକା ନାଟକ କରିବାକୁ ଚାହିଁ ନିହାରର ଅନୁମତି ମାଗିଛନ୍ତି...ସଞ୍ଜୟ ଲେଖିଛି ଯେ ନିହାର ଯେତେପ୍ରକାରରେ ତାକୁ ଠେଲିଦେଲେ ବି ସେ ଅଉ କୁଆଡ଼େ ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

...ତାକୁ ଭୁଲିବାକୁ ଯେତେପ୍ରକାରରେ ଚେଷ୍ଟା କଲି ହେଲା ନାହିଁ । କଷ୍ଟ ପାଇନାହିଁ କି କଷ୍ଟ ଦେଇନାହିଁ । ତେବେ ବି

ତ ତୋର କ୍ଷୁଣ୍ଣ ନାହିଁ । କ'ଣ କରିବ କୁହ···ଚିଠି ଲେଖି ନ ପାରେ । ଚିଠି ପାଇ ନ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ତମକୁ ଭଲ ନ ପାଇ ରହିପାରିବି ନାହିଁ···ତୁମେ ମୋତେ ଯେଉଁ ସ୍ନେହ ଦେଖାଇଛ, ସେଥିପାଇଁ ଋଣୀ ଆଜି ଚିର ଋଣୀ ହୋଇ ରହିବ ।

ଏମିତି ନାନାପ୍ରକାରର କଥାଗୁଡ଼ାକୁ ନିହାର ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ପଢ଼ିଲେ ସେ ନିଜର ନୂଆ ନୂଆ ରୂପ ଦେଖେ । ସେ ସଂସାରର ସବୁ ସୁନ୍ଦର ଜିନିସ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ··· କୋଣାର୍କ ଦେଉଳ, ପାଚିଲା ଧାନ କ୍ଷେତ, ଶାନ୍ତ ସମୁଦ୍ର ଯେମିତି, ନିହାର ବି ସେମିତି ।

ମଣିଷ ଆଖିରେ ଏହିସବୁ ସୁନ୍ଦର ଓ ଅସୁନ୍ଦର ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ମଣିଷ ସୁନ୍ଦର ଜିନିସକୁ ଚାହିଁ ତୃପ୍ତି ପାଇଛି । ମନଲାଖି ଜିନିସକୁ ମନେ ରଖିଛି । ଏଣୁ ସନ୍ତୋଷ ପରି ଲୋକେ ସଂସାରର ଭଲ ଭଲ ଜିନିସ ଖୋଜି କାଢ଼ିଛନ୍ତି···ସେମିତି ତ ଜଣେ ନିହାରବାଲା ।

ଗୀତା କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଥାଏ । ସେ ଯାହା କହୁଥିଲା ଭୁଲ୍ ବାଃ ବୋଲି—କିଛି ନ ମାଗି, କିଛି ନ ନେଇ ଖାଲି ଦେଇଯିବା । ଦେଇଥିଲା ବୋଲି ଗୀତାକୁ ଯେମାନେ ଠକି ଦେଇଥିଲେ, ଗୀତାର ତ ଅଭିଯୋଗ ସେତକ ।

ଏବେ ସନ୍ତୋଷ ସେହି କଥା କହୁଛି । ତାକୁ ପଛେ ନିହାର ଠକିଦେଉ, ଦୂର କରିଦେଉ, ସେ ଭଲ ପାଉଥିବ । ଛାଡ଼ି ପାରୁନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ କାତର ହୋଇ ରହିଛି···ତାକୁ ନିହାର ଛାଡ଼ିଦେବ । ଜୋର କରି ତାକୁ ଦୂର କରିଦେବ ସେ କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ।

ନାଃ, ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ସନ୍ତୋଷ ଭଲ ପାଉଥିବାଯାଏ ନିହାର ତାକୁ ଠେଲି ଦେବ ନାହିଁ । ସେ ହେଉଛି ସାନ

ହୋଇଥାଉ, ଯେତେ ଅଦରକାରୀ ହୋଇଥାଉ, ଆଜ ତା'ର ପାଇଁ ନିହାରର ଯାହାକ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ହେଉ, ସଞ୍ଜୟର ମାୟା ସେ ତୁଟାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମନ ଚମକ ଉଠୁଥାଏ ଦେଖା ହେବାର ଆନନ୍ଦରେ । ସଞ୍ଜୟ କହୁଛି ଆସିବ ବୋଲି । ଆସିଲେ ନିହାର ତାଙ୍କୁ ତା'ର ଚିଠିର କଠୋରତା ପାଇଁ ଲୁହଭରା ଆଖିରେ କ୍ଷମା ମାଗିବ । କ୍ଷମା ନ ପାଇବା-ଯାଏ ସଞ୍ଜୟକୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଆଜ ତା'ରଠାରୁ ଶପଥ କରାଇ ନେବ ଯେ ନିହାରପାଇଁ ସେ ଯେପରି ସବୁଦିନେ ସେମିତି ହୃଦୟବାନ୍ ହୋଇ ରହିଥିବ । ନିହାରର ସମସ୍ତ ଦୋଷକୁ କ୍ଷମା ଦେବ ।

ଏହି ହେଉଛି ନିହାରର ପରିଚୟ—ନାରୀର ପରିଚୟ । ଭଲମନ୍ଦ ନିର୍ବିଶେଷରେ ନାରୀର କୋମଳ ହୃଦୟ ସବୁବେଳେ ଏମିତି ଆର୍ତ୍ତ, ଦୁଃସ୍ଥ ଓ କାତର ଲୋକପ୍ରତି ସ୍ନେହଶୀଳ । ଘୃଣ୍ୟଠାରୁ ସେ ଦୂରେଇ ଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସ୍ନେହୀଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବା ତା' ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ।

ଘୃଣା କରି ତାଙ୍କୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଲେ ବି ସେ ତା'ର ମନକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । ନିଜର ସ୍ନେହ ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ଆଣି ପକାଏ ସେହି ଘୃଣ୍ୟ ଲୋକର ପାଖରେ । ଘୃଣ୍ୟ ଲୋକପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଅସୀମ ମମତା ।

ମନର ବିଶ୍ୱାସ ଜୀବନରେ ପୁଣି ଥରେ ଜୁଆର ଆଣିଛି । ସ୍ୱଭାବର ବନ୍ଧନ ହେଉଛି ବଡ଼ କ୍ଷଣଶୀଳ । କୌଣସି କାମରେ

ଅତଗଲ ହଏ ନାହିଁ । ଜାଣିଥିବା କଥାଗୁଡ଼ିକ, ଚିହ୍ନିଥିବା ଲୋକଗୁଡ଼ିକ ସବୁବେଳେ ଆସି ବାଟ ଅଗୁଳେଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହନ୍ତି—ଯାହା ଥିଲ ସେତିକ ଭଲ । ଯାହା ଜାଣିଛ ସେତିକ ଠିକ୍ । ଏଥିରୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କଲେ ତୁମେ ଭୁଲ କଲ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିବ ।

ଶ୍ରୀଧର ଆସି ଡାକଥିଲ ସିନେମା ଦେଖିଯିବାପାଇଁ । ସେ ଓ ନିହାରବାଲା ଦୁଇ ଜଣ ଯିବେ । ଟିକଟ କଣା ହୋଇଛି···ପ୍ରଥମେ ଅସିଥିଲ ଚିଠି । ଚିଠିର ଜବାବ ନ ଦେଲରୁ ସେ ନିଜେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରେ ଅନୁରୋଧ···ଯିବା ନିଶ୍ଚୟ ଯିବା ।

ତାକୁ କ'ଣ କହିବ ନିହାର ଭାବିପାରିଲ ନାହିଁ । ଏମିତି କିଛି ତ ବେଶି ପରିଚୟ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀଧର ସାଙ୍ଗରେ ସେ ସିନେମା ଦେଖିଯିବ କାହିଁକି ?

ନିହାରକୁ ନୀରବ ରହିବାର ଦେଖି ଶ୍ରୀଧର କହିଲ—ନାହିଁ କରିଦେବ ?···କ'ଣ ବା କଥା ! ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ ଅପମାନ ଲାଗୁଛି ! ମୁଁ କ'ଣ ଏତେ ଘୃଣ୍ୟ ! ଜାଣିଥିଲେ ମୁଁ କେବେ ତୁମକୁ ଏଇ ଅନୁରୋଧ କରି ନ ଥାନ୍ତି ଅବା ତୁମକୁ ନିଜର ବୋଲି ଭାବି ନ ଥାନ୍ତି ।

ନିହାର ଚାହିଁଲ ଶ୍ରୀଧର ମୁହଁକୁ । ତରୁଣ ମୁହଁଟିରେ ବିପୁଳ ଉତ୍ସାହ । ନିହାରକୁ ଆପଣାର କରିବାପାଇଁ ସେ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ କେତେ ଆଗ୍ରହ···ନିହାର କ'ଣ ନାହିଁ କରିଦେବ ଏହି କ୍ଷଣିକ ଉନ୍ମାଦନାର ନିମନ୍ତ୍ରଣକୁ ? ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ସେ କ'ଣ କହିବ—ହଁ, ତମେ ସବୁ··· ।

ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଦେଖିଲାବେଳେ ତା'ର ମନରେ ଏଇ କଥା ଆସିଛି, ସେ ନିଜର ଲୋକ କି ନୁହଁ । ଶ୍ରୀଧରକୁ ଦେଖି ସେଇ ଧାରଣା ଆସି ନ ଥିଲା । ରୋଗୀଟି ମଲାବେଳେ ଏତେ ଚାହା ମୁହଁ ଭିତରେ ସେ ଶ୍ରୀଧରକୁ ଆପଣାର ବୋଲି ଭାବି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇଥିଲା । ସେଇ ଏବେ ଆସି ପଚାରୁଛନ୍ତି ନିହାରକୁ ସେଇ କଥା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ଆକାଶରେ ଗୋଧୂଳିର କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକ ଲିଭିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଦୂରରେ ଦିଶୁଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ଝୁଣ୍ଟର ଅଳିଅ ପରି ଶ୍ରୀଧର ତାକୁ ଡାକୁଛନ୍ତି—ପୁଣି ଗୋଟାଏ ନୂଆ ବାଟରେ । ନିହାର ଶ୍ରୀଧରର ମୁହଁକୁ ପୁଣି ଚାହିଁଲା—ଇଏ କ'ଣ ଦିଗମ୍ବର, ବଳରାମ ନା ସନ୍ତୋଷ···ଯାଙ୍କର କ'ଣ ଅଭିସନ୍ଧି ଅଛି ?···ଇଏ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନା ନିହାରକୁ ସରଳ, ସହଜ ଆଉ ସୁଲଭ ବୋଲି ଭାବି ଏଇ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଇଛନ୍ତି ?

ଶ୍ରୀଧରର ମୁହଁରେ ଅଧୀରତା । ଭଲ ମନ୍ଦ ଯାହା ହେଉ, ଉତ୍ତରଟି ତା'ର ଦରକାର···ରହିଲା ରହିଲା ପରି ହୋଇ ସେ କହୁଛନ୍ତି—ଅଜାଯାଏ ନିହାର ଦେବୀ, ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ଯେ ତୁମେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କର । ତୁମେ ମୋତେ ନିଜର ଲୋକ ଭିତରେ ଗଣ । ଭାଇ ବୋ'ଲି କହୁଥିଲ ଶ୍ରଦ୍ଧା କର···ତମ ମନରେ ଏତେ ସଙ୍କୋଚ !

ସତେ ତ ! ନିହାରବାଲା ଅନୁଭବ କରୁଛି ଏଇ ସ୍ନେହଟିଆ ସମ୍ବନ୍ଧ । ସେଇ ପ୍ରଥମେ ପରସ୍ପରକୁ ନିବିଡ଼ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ସେତେବେଳେ ତା'ର ମନରେ ବଳ ଥିଲା । ଅଜି ତା'ର ସନ୍ଦେହ ଅସୁଛି ।

ଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାକୁ ଯାଉ ନିହାର କହିଲା —ଗଲେ କ'ଣ ହେବ ?…ହଷ୍ଟେଲରେ କେହି କିଛି କହିବେ ନାହିଁ ?

—ଅନୁମତି ନିଅ । କହ ଯେ ଶ୍ରୀଧର ମୋର ଦୂର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇ ।

ନିହାର ଖୁସି ହୋଇଗଲା । ସଂଧ୍ୟାର ପତଳା ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ଆକାଶରେ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ ଜକ୍ ଜକ୍ ଦିଶିଲେ । ଆଜି ସେ ପୁଣି ଥରେ ଏଇ ଦିଗମ୍ବର, ବିଦ୍ୟାଧର ରହିଥିବା ସହରରେ ଶ୍ରୀଧର ସାଙ୍ଗରେ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ଗଳାପରି ଏକାଠି ଯିବ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ…ଭୁଲ୍ ହେବ ତ । ସେମାନେ ଶୁଣିଲେ କେତେ କଥା ଲଗାଇ କହିବେ ।

କଥା କହିଲାବେଳେ ଶ୍ରୀଧରର ଦେହ ବୋଧହୁଏ ତାତି ଉଠୁଥାଏ କି କ'ଣ । ନିହାରବାଲା ଶ୍ରୀଧରର ଉତ୍ତାପର ଗନ୍ଧ ପାଇପାରୁଥାଏ । ସେ ଯେପରି ତାକୁ ତା'ର ନିମର୍ଜିତା ଭିତରୁ, ତା'ର ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ଭିତରୁ ଟାଣି ବାହାରକୁ ଆଣିବାକୁ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଛି ।

…ସବୁଦିନେ କ'ଣ ନିହାର ଏମିତି କୁଳବୋହୂ ନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ କୁଳବୋହୂର ପରାଧୀନତା ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ବସି ରହିଥିବ ? ସେ କ'ଣ ଦିନେ ହେଲେ କାହାର ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ କରି, ବନ୍ଧୁତା କରି, କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ?

ସେ ତ ନିଜେ ଏକୁଟିଆ ରହିବ ବୋଲି ନିଜର ପ୍ରିୟଲୋକ, ନିଜର ବନ୍ଧୁଲୋକ ଗଢ଼ି ତାଙ୍କର ସମାଜ ଭିତରେ ଚଳିବ ବୋଲି ଏଠି ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି…ହଁ ସେ ଯାଇପାରିବ ।

ସୁବଳ ସୁବେଳ ପଡ଼ି ହୋଇ ନିହାର କହୁଲ—ଯିବା ।...
ଚଲ ଲେ ଅନ୍ତୁ ? ମନେ ରଖିଥାଅନ୍ତୁ ଯଦି ଛବିଟି ଭଲ
ହୋଇ ନ ଥାଏ ତେବେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବ
ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀଧରର ଅଖି ଦୁଇଟି ନିହାରକୁ ଅତ ନୂଆ
ପ୍ରକାରର ଦିଶିଥିଲ । ଅଶଙ୍କା ଲଭିଯାଇଛି, ସନ୍ଦେହ ଗୃଲିଯାଇଛି ।
ତା' ବଦଲରେ ଦେଖା ଦେଇଛି ଅଶାର ସ୍ପଷ୍ଟ ରେଖା । ନିହାର
ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧୁ ହେବାପାଇଁ ଅସୀମ ବ୍ୟାକୁଳତା ।

ଶ୍ରୀଧର କହିଲ—ଡେର ହୋଇଯିବ, ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧ ।
ହଷ୍ଟେଲରେ କହି ଏଇ ଗଛମୂଳକୁ ଆସିବ । ରିକ୍ସା ଅପେକ୍ଷା
କରିଥିବ ।

—ହଉ ।

—ଡେର କରିବ ନାହିଁ । କହି ଶ୍ରୀଧର ଗୋଟିଏ ସିଗାରେଟ
ଲଗାଇଲ । ତା'ର ଦେହର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିରା ଫୁଲି ଉଠିଥିଲେ ।
ମନ ଭିତରର ଅନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରଖର ହୋଇଉଠିଥିଲ...ନିହାର
ଆସିବ ।

ଝାପ୍‌ସା ଆଲୁଅରେ କେବଳ ଦେହରେ ପଡ଼ିଥିବା ଶାଢ଼ୀରୁ
ଦେହର ସୂଚନା ଦେଇ ନିହାରବାଳା ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଗେଇ
ଆସିଲ ରିକ୍‌ସା ପାଖକୁ । ସେ ଦିନ ଫଧାରେ ସେ ଗୋଟିଏ
ଅଭିସାରିକା । ସିନେମା ଯିବାପାଇଁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଲବେଳେ ସେ
ନିଜକୁ ମନେ କରୁଥିଲ ସୁଖୀ ବୋଲି । କେତେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବଦ୍ରୋଧ
ମନରେ ରହି ଶ୍ରୀଧର ତାକୁ ଡାକ ଆସିଥିଲ—ଯିବ କ ନାହିଁ...
ଶ୍ରୀଧର ନିକଟ କ ନୁହେ—ସ୍ୱାର କ୍ଷେପ ଉତ୍ତର ନିହାରବାଳା

ଦେବ । ତା’ର ସେହି କଥା ପଦକରେ ଆଉ ଜଣକ କେତେ ସୁଖ ଅବା ଦୁଃଖ ପାଇବ ।

ଶ୍ରୀଧର ଠିଆ ହୋଇଛି—ଦୂରରୁ ସେ ନିହାରକୁ ଯାଉ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥିଲା । ସେ ଜାଣିବାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକଠାରୁ ସୁନ୍ଦର । ପୁରୁଷର କାମନାର ଉତ୍ସାହ ହେଉଛି ତା’ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ । ମନର ଅଧୀରତା ହେଉଛି ତା’ର ଜ୍ୟୋତି । ନିର୍ଭୀକତା ହେଉଛି ତା’ର ଆକର୍ଷଣ ।

କ’ଣ ଅଛି କ’ଣ ନାହିଁ, କ’ଣ ମିଳିବ କି ନାହିଁ— ସେସବୁର ବିଚାର ନ କରି ଶ୍ରୀଧର ଆସିଥିଲା ନିହାରର ବନ୍ଧୁତା ମାଗି । ନିହାର ମନରେ ବାରମ୍ବାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଜାଗିଥିଲା—ଶ୍ରୀଧର କ’ଣ ଚାହେଁ ?

ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୂଆ ମଣିଷ ଗୋଟିଏ ଆକର୍ଷଣ । ସେହି ଆକର୍ଷଣର ଅନୁଭବ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ ଅନୁଭୂତି । ବାରମ୍ବାର ମଣିଷଙ୍କ ବନ୍ଧୁତା ଓ ଶତ୍ରୁତା, ଅବା ମିଳନ ଓ ବିରହ ଭିତରେ ଏହି ଆକର୍ଷଣ ସବୁବେଳେ ନୂଆ ।

ଶ୍ରୀଧର ପାଖକୁ ଆସିଲାବେଳେ ନିହାରବାଲାର ରକ୍ତ ଚଞ୍ଚଳ ହେଉଥିଲା···ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ପ୍ରଖର । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଧରର ମନେ ହେଉଥିଲା, ଯେପରି ସେ ହଠାତ୍ ଶୀତଳ ପଡ଼ିଯାଇଛି ।

ଡାକ ଆଣିଥିଲା ଦେହର କାମନାପାଇଁ ।···ଯୌବନର ଉପଭୋଗପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ନିହାର ଆସିଲାବେଳେ ସେ ତାକୁ ସେହି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଭଲ ପାଇଥିଲା । ମଣିଷ ଦେହକୁ କାମନା କରେ । କିନ୍ତୁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ଋଷ୍‌ସାରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ନିହାରବାଲା ହସି କହିଲା— ଭେଟ ହୋଇଗଲା ।

—ନାହିଁ, ବେଳ ଅଛି ।

ଶ୍ରୀଧରକୁ ରିକ୍ସାରେ ଅତି ନିକଟରେ ପାଇ ନିହାରବାଳା ଆଉଜି ପଡ଼ିଲା ଶ୍ରୀଧର ଦେହରେ ।

ଶ୍ରୀଧର ଆଉଜି ପଡ଼ିଲା ନିହାରର ମୁହଁ ଉପରେ—କେଡ଼େ ଉଷ୍ମ ! କେଡ଼େ ସ୍ନିଗ୍ଧ ! ନିହାରବାଳା ହାତଟି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ଶ୍ରୀଧରର ହାତ ଭିତରେ । ନିହାରବାଳାର ମନରେ ସେତେବେଳେ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ ସ୍ନେହ ଶ୍ରୀଧରପାଇଁ ।

ସିନେମା ଗଲାବେଳେ ଶ୍ରୀଧର କହିଲା—ମୋର ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ସେଠିକି ନ ଯାଇ ଆମେ ମହାନଦୀ କୂଳେ କୂଳେ ବୁଲନ୍ତେ । କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ରାତିର ବଜୁଲି ଆଲୁଅକୁ ଚୁହିଁ ଚୁହିଁ ଅଧା ଅନ୍ଧାର, ଅଧା ଆଲୁଅରେ ଏମିତି ବୁଲି ଆସନ୍ତେ ।

—ତମ ଇଚ୍ଛା । ତୁମେ ତ ମୋତେ ଡାକି ଆଣିଲ···ସିନେମା ଦେଖିବା ନାହିଁ ?

—ହଁ ଦେଖିବା । ବହୁତ ଥର ଦେଖିବା । କିନ୍ତୁ ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉନାହିଁ । ତମେ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର !

—କେହି ତ ମୋତେ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି କହନ୍ତି ନାହିଁ !··· ନିହାରବାଳାର କଣ୍ଠସ୍ୱର ଥରୁଥାଏ ।

—ତମେ ଖୁବ୍ ଭଲ । ମୋ ପରି ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲାନକୁ ତମେ ଭଲ ପାଇପାରୁଛ !

ହସି ନିହାର କହିଲା—ଗ୍ଲାନ କଣ ? ତମର ହୃଦୟ ଅଛି··· ସବୁଦିନେ ମୋତେ ଭଲ ପାଇପାରିବ ?

ଦୁହିଙ୍କ ମୁହଁ ସତେ ଯେପରି ଦୁହିଙ୍କର କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପରସ୍ପର ନିକଟକୁ ଆସିଥିଲେ । ରାସ୍ତାର ଅବସ୍ଥିତି, ରିକ୍ସାବାଲାର ଉପସ୍ଥିତି ତାଙ୍କୁ ଚେତନା ଦେଇପାରି ନ ଥିଲା । ପରସ୍ପରକୁ

ନିକଟରେ ପାଇବା ସତେ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାର ଚରମ ପରିଣତି !

ଉଦ୍ଦାମ ଉତ୍ତେଜନା ଭରି ପଡ଼ୁଥିଲା ଲହରୀ ପରି ଶ୍ରୀଧର ଦେହରେ । ସେହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ନିହାର ଦେଖିପାରୁଥିଲା ଶ୍ରୀଧର ମୁହଁର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା । ନିହାରକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ଶ୍ରୀଧର ବଡ଼ କି ସାନ···ତା'ର ବିଚାର ନିହାରବାଳା କରିପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ସିନେମା ନ ଯାଇ ସେମାନେ ନଈବାଲିରେ ବସିଲେ । ନିହାରବାଳା ଆଉଜି ଶୋଇଥାଏ ଶ୍ରୀଧରର ଦେହ ଉପରେ । ଶ୍ରୀଧର ତାକୁ ବାରମ୍ବାର କହୁଥାଏ···ମୋତେ ଛାଡ଼ିଯିବ ନାହିଁ··· କାହାରି ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବ ନାହିଁ । କାହାରି ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିବ ନାହିଁ···ଏକା ତମେ ଆଉ ମୁଁ ।

କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲାପରି ନିହାର କହୁଥିଲା—ଅତି ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟର ଧନ । ତୁମକୁ ପାଇଲି । ସମସ୍ତେ ନିହାରକୁ ନିନ୍ଦା ଦେଇ ଛାଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । କେହି ତାକୁ ମନପୂରି ଭଲ ପାଇନାହାନ୍ତି ।··· ଆଗରୁ ହେଲେ ଦେଖା ହୋଇଥାନ୍ତା ! ମୁଁ ଅଉ ଆସି ନ ଥାନ୍ତି ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ···ଏଠିକି ନ ଆସିଥିଲେ କ'ଣ ତମକୁ ପାଇଥାନ୍ତି ? କେଜାଣି କେତେ ଦୂରରେ ରହନ୍ତା ।

ଶ୍ରୀଧରର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଉତ୍ସାହକୁ ବାଧା ଦେଇ ନିହାରବାଳା କହୁଥାଏ—ଭଲ ପାଅ ! ଖରାପ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଅ ନାହିଁ । ଆମର ସମ୍ବନ୍ଧ ହେବ ସବୁବେଳେ ପବିତ୍ର ! ତମେ ହେବ ସ୍ୱାମୀ, ମୁଁ ହେବି ତମର ନିଜର ଲୋକ ।

ନିକଟ ଲୋକର ପ୍ରଧାନ ଆକର୍ଷଣ ହେଉଛି—ତା'ର କଳ୍ପନାମୟୀ ଦୂରତ୍ୱ । ନିହାରବାଳା ନିଜର ଉଷ୍ମତାକୁ ବାରମ୍ବାର

ନିଜର ଚେତନ ମନର ଅଜସ୍ର ଭିତରେ ଚାନ୍ଦରଣି ଶ୍ରୀଧରକୁ ସେହି ଅଜୀବନ ଭଲ ପାଇବା, ଅଜୀବନ ପ୍ରୀତି ମାଗୁଥିଲା । ଆଉ ଶ୍ରୀଧର ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଥିଲା—ସେ ସବୁଦିନେ ନିହାରବାଲାର ।

—ଏମିତି ଦିନେ ଦିନେ ତମର ପରି ଲୋକେ ଆସି କହନ୍ତି, ସବୁଦିନେ ମୁଁ ତମର । ପୁଣି ସେମିତି ଦିନେ ଦିନେ ସେହିମାନେ କହନ୍ତି, ତମେ କେଉଁଦିନ ମୋର ହେବ ନାହିଁ । ନିହାରବାଳାର ଆଖି ଶ୍ରୀଧରର କଂଧକୁ ଓଦା କରିଦେଲା ।

—ମୁଁ ସେମିତି ନୁହେଁ । ମୁଁ ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଏ, ପ୍ରାଣ ଦେଇ ଭଲ ପାଏ ।

ନିହାର ଚାହିଁ ରହିଲା ଶ୍ରୀଧର ମୁହଁକୁ । ଶ୍ରୀଧର ଉତ୍ସାହରେ ଅଜୀବନ ଭଲ ପାଇବା ଦେବ ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି ।

ଉପରର ତାରକୁ ଚାହିଁ ନିହାରବାଲା କହିଲା—ସବୁଦିନେ ଏମିତି କ'ଣ ପାଖରେ ବସାଇ ପାରିବ ? ନିହାରକୁ ଭୁଲିବ ନାହିଁ ବୋଲି ତମେ କ'ଣ ସବୁଦିନେ ଏମିତି ଏକୁଟିଆ ରହିପାରିବ ? ବାହା ହେବ ନାହିଁ ?

—ନା । ତୁମକୁ ମୁଁ ପାଖରେ ରଖିବ ପଢ଼ା ସାରିଲେ ।

—କେବେ ତମର ପଢ଼ା ସରିବ ?

—ଫେଲ ହୋଇଗଲି ପରି ଗୋଟାଏ ବର୍ଷକରେ । ଏଥର ପାସ କରିବ ।

—ତମେ କ'ଣ କାହାକୁ ଭଲ ପାଇନାହଁ ?

—ମିଛିଛୁ ଯେ, କେବେ ତମପରି ଲୋକଙ୍କୁ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲି ।

—ମୁଁ ତ ଗୋଟାଏ କୁଳ-କଳଙ୍କିମା ।

—ସେମିତ ଲୋକେ କହୁଚେ । ଆମେ ଆଜ ଏମିତ ରାତ୍ ସାତରେ ଆସିଛୁ । ଏଠି ବସିଛୁ । ଲୋକେ କ'ଣ ବହୁତ କଥା କହୁବେ ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ତମେ ଆଉ ମୁଁ କ'ଣ କହିପାରିବୁ ନାହିଁ ଯେ ଆମେ ଭଲ ?

ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ ପକାଇ ନିହାର କହିଲା—ଦୁନିଆର କଥା ହେଉଛି ତ ବଡ଼ କଥା । ଆମ କଥାକୁ କାନେଇବ କିଏ ?

—ଦୁନିଆକୁ ଡରିବା ନାହିଁ । ବୁଢ଼ାମାନେ ଡରନ୍ତି । ମୋର ମନ ଖୁବ୍ ଦୃଢ଼ ।

ନିହାରବାଲା ହସି କହିଲା—ହଉ, ଶ୍ରୀଧର ବାବୁ, ପରୀକ୍ଷା ହେଲେ ଜାଣିପାରିବ । ତମେ ବି ଦୁନିଆଁ ଲୋକଙ୍କ କଥାରେ ନିହାରର ନିନ୍ଦା ଶୁଣି ଦିନେ ତାକୁ ନିନ୍ଦା କରିବ ।

ନିହାରକୁ ଭିଡ଼ି ଧରି ଶ୍ରୀଧର କହିଲା—ତେବେ ମୁଁ ହେବି ଅକୃତଜ୍ଞ—ପାଷଣ୍ଡ !

ଏମିତ ଅସୁମାର କଥା, ତରୁଣର ସ୍ୱପ୍ନ-ପ୍ରବଣ କଥା, ନୂଆ ପ୍ରେମିକର ଜସ୍ରାହା ଅର୍ଥହୀନ କଥା ମାଳ ମାଳ ହୋଇ ପରସ୍ପର ମୁଖରୁ ବାହାରି ଅପରର ହୃଦୟରେ ଲମ୍ବି ପାଉଥିଲା । ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର କଥାର ମାଳା ଏକ ଅପରକୁ ପିନ୍ଧାଇଥିଲେ । ତା'ର ଭିତରେ ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କୁ ପରସ୍ପରର ନୂତନ ରୂପରେ ଦେଖୁଥିଲେ ।

ଫେରିଆସିଲେ । ଜଣକ ସାଙ୍ଗରେ ନିହାରବାଳାର ଅକୁଣ୍ଠିତ ସ୍ନେହର ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ନିହାରବାଳାର ଦୁଃଖ କମିଛି । ଆଶ୍ୱାସନା ବଢ଼ିଛି । ସେ ଭାବୁଛି ମନରେ ଶ୍ରୀଧର ଉପରେ ଭରସା ରଖିପାରିବ । ଡାକ୍ତରଖାନାର କଙ୍କାଳ ଭିତରେ

ଦିଗମ୍ବର, ବଳରାମ ଓ ସଞ୍ଜୟ ଆଦି ଲୋକେ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଲୋକଙ୍କର କାମନା-କଳୁଷିତ ଆଖିର ଚାହାଣୀକୁ ଏଡ଼ାଇବାକୁ ବନ୍ଧୁତାର ଦୃଢ଼ତା ନେଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ରୟ ଦରକାର ।

ନିହାରବାଳାକୁ ସେ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାଟି ଭାରି ସଫଳ ଲାଗିଲା । ଦେହକୁ ଉକାଣ୍ଡ ନ ଦେଇ ଖାଲି ମନକୁ ମନ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ବାନ୍ଧି ପାରିଛି । ଉତ୍ତପ୍ତ ମନର ଚଳାପଡ଼ିଥିବା ଉତ୍ତେଜନାକୁ ନିଜେ ନିଜେ ବୁଝାଇଲାବେଳେ ସେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଦେଖୁଥିଲା ଶ୍ରୀଧରକୁ ।

…କେଡ଼େ ଭଲ ! କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ସେ ଭଲ ପାଇ ଜାଣନ୍ତି ! କୌଣସିପ୍ରକାରର ଅନ୍ୟାୟ ନ କରି ସେ ବନ୍ଧୁତାର ଅଧିକାର ରଖିପାରନ୍ତି । ତା'ର ମନେ ହେଲା ଯେ ସେ ଶ୍ରୀଧରକୁ ଭାରି ଭଲ ପାଏ ।

କାମ ସାରି କାଗଜ ଖଣ୍ଡିଏ ଆଣି ଲେଖି ବସିଲା ଶ୍ରୀଧରକୁ ଭଲ ପାଉଥିବାର ନାନାପ୍ରକାରର କଥା । ତା'ର ମନେ ପଡୁଥିଲା ଶ୍ରୀଧରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ପର୍ଶ, ତୁଣ୍ଡର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ୱର, ଚାହାଣୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭଙ୍ଗୀ । ସେ ବାରମ୍ବାର ଲେଖିଲା—ତୁମ ପାଖରୁ ଆସି ପୁଣି ତୁମକୁ ନ ଦେଖିବାଯାଏ ମୋତେ ସବୁ ବିଷ ପରି ଲାଗୁଛି ।

ମନ ଭିତରେ ଲାଜ ସରମ ନାହିଁ । ତୁଣ୍ଡର କଥା, ଲେଖାର ଭାଷା ହୃଦୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ । ଯାହା ବା ସେ କହିପାରିଥିଲା କି ଲେଖିଥିଲା, ତହିଁରୁ ଅଧିକ ଗୋପନ ରହିଯାଇଛି ।

ସେ ସବୁ ପେଯଉ—ଦେଖା ହେବାଯାଏ ସବୁ ବିଷପରି ଲାଗୁଛି—ଏଇ ଶବ୍ଦ କେତୋଟି ଭିତରେ ଛନ୍ଦେ ଛନ୍ଦେ ପୂରି ରହିଛନ୍ତି ।

ଶଟିଛିକୁ ଡକାଅ ତଟଲ ରକ୍ଷି ନିହାରବାଲା ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲ ••ଶ୍ରୀଧରଙ୍କ ତୁଳନା ବଲରାମ ନୁହନ୍ତି । ଯେବେ ସେ ବାଧ୍ୟ ନ ହୋଇ ରହିଯାଇଥାନ୍ତା, ତାହାହେଲେ କ'ଣ ଶ୍ରୀଧରଙ୍କୁ ପାଅନ୍ତା ନାହିଁ ? ବଲରାମ ସେଥିକରେ ଅନ୍ତରାୟ ।

ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲ ବଲରାମଙ୍କୁ ଲେଖିବାକୁ—କହୁଥିଲ ପରା ମୁଁ ଝରାପ, ମୁଁ ଚରିତ୍ରହୀନା । ଥରେ ଏଠିକି ଆସ, ଶ୍ରୀଧରବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରୁ, ସେ ତମକୁ କହିବେ ନିହାରବାଲାର ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ।

ଦିଗମ୍ବର ଟିକିଏ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ବୋଲି ନିଜର କେଡ଼େ ଅସୁନ୍ଦର ଚିତ୍ର ଦେଖାଇଥିଲେ । ସେ ଯଦି ଆସନ୍ତେ, ତାହାହେଲେ ବୁଝିଯାନ୍ତେ ଯେ ନିହାରବାଲାକୁ ସମସ୍ତେ ଚରିତ୍ରହୀନା ମନେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁ ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା ତାକୁ ନିଷ୍କଳଙ୍କ ରୂପେ ଦେଖି ପାରନ୍ତି । ତା'ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ ଜାଣନ୍ତି ।

ହୀନ ଚରିତ୍ରର ଲୋକେ ସବୁବେଳେ ଚରିତ୍ରହୀନତା ଖୋଜି ନେଲାପରି, ଅନ୍ୟମାନେ ଯେପରି ହୋଇଥିଲେ କାହିଁ ଶ୍ରୀଧର ତ ସେପରି ହେଲେ ନାହିଁ ! ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସେହି ଚନ୍ଦନ, ମାଡ, ଅଗୁରୁ ଓ ସମସ୍ତ ପ୍ରିୟ ଜିନିସ ଲୁଚେଇ ଦେବାପାଇଁ ମନରେ ତିଳେମାତ୍ର କୁଣ୍ଠା ନାହିଁ ।

ବାରମ୍ବାର ଆଖି ବୁଜି ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲ୍ ନିହାରବାଲା ତା'ର ଦେହ ଉପରେ ଶ୍ରୀଧରର ତରୁଣ ହାତର ସ୍ପର୍ଶ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲ · କେଡ଼େ ଭଲ ଲୋକ ! ଯାହା ଚାହିଁଥାନ୍ତେ ତାହା ନେଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । ନେଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଧରଙ୍କୁ ଏପରି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଭଲ ପାଇପାରି ନ ଥାନ୍ତା । ସେ ଏମିତି ବୁକୁ ଥରେଇ ନିହାରବାଲାକୁ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚୁମ୍ବକର ଶକ୍ତିପରି ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଟାଣିପାରି ନ ଥାନ୍ତେ ।

ସବୁ ଛାଡ଼ିଯାଇ ସେ ସବୁ ନେଇଯିବାକୁ ଦାବୀଦାର ହୋଇଛନ୍ତି । ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇ କହିବ, ନିହାରର ହୃଦୟ, ମନ ଆଜି ସର୍ବସ୍ୱ ସେ ନିଅନ୍ତୁ ।

ନାନାପ୍ରକାରରେ ଶ୍ରୀଧରକୁ ସେ ଦିନ ସେ କଳ୍ପନା କରିଥିଲା । ସିନେମା ଦେଖାଇବାକୁ ଡାକିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ନିହାରକୁ ତା'ର ମନଟାକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ପ୍ରହେଳିକା, ମାୟା, ବିଚିତ୍ରା ଓ ତୁଷାର ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ନିହାରକୁ ତା'ର ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ କରାଇଥିଲେ ସେମାନେ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ଲୋକ । କେତେ ଶୀଘ୍ର ନିହାର କେତେ ପ୍ରକାର ଜୀବନର ଆସ୍ୱାଦ ପାଇଲାଣି । ପରାଧୀନ ଜୀବନରେ ଏଇ ବିଚିତ୍ର ଅନୁଭବ ନାହିଁ । ସେ ଯଦି ଚିରଦିନ ପରାଧୀନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ନିହାର ତ କେବେ କହିପାରନ୍ତା ନାହିଁ—ସେ ଦୁନିଆକୁ ଚିହ୍ନିଛି । ସେ ନିଜକୁ ଜାଣିଛି ।

ସବୁ ଦିନକୁ ତା'ର ମନରେ ସଙ୍କୋଚ ରହନ୍ତା, ଦୁର୍ବଳତା ରହନ୍ତା । ରହିବା ଘରର ଏରୁଣ୍ଡି ବନ୍ଧ ଆର ପାଖେ, ପରିବାରର ବନ୍ଧନ ସେ ପାଖରେ ନିହାର ହୋଇଥାନ୍ତା ଏକାବେଳକେ ଅସହାୟ ।

ଯାହା ହୋଇଛି ଭଲ ହୋଇଛି । ସେ ଘର ଛାଡ଼ି ଡାକ୍ତର-ଖାନାକୁ ଆସି ଖୁବ୍ ଭଲ କରିଛି । ଜୀବନକୁ ଉପଭୋଗ କରିପାରୁଛି । ଚରିତ୍ରହୀନତା ଓ କଳଙ୍କ କ'ଣ, ତାକୁ ସେ ନିଜର ଧାରଣା ଭିତରକୁ ଆଣି ପାରୁଛି । ନିଜର ସେହି ଦବିପୋଡ଼ା ଜୀବନପାଇଁ ତାହାର ଉତ୍ସାହ ଆସିଛି । ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ସେ ଅପରକୁ ଦେଖାଇ ପାରୁଛି । ସ୍ୱାଧୀନ ମନର ଓ ସ୍ୱାଧୀନ ନାରୀର

ଆକର୍ଷଣ ବିଷୟରେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସଚେତନ ହୋଇଯାଇଛି ।

ସ୍ମୃତିପଟ୍ଟରେ ସେ ନିଜକୁ ଭସାଇ ନେଇଥିଲା ପଛକୁ । ଜୀବନର ସାର୍ଥକତା ସ୍ୱାଧୀନତାରେ—ପରାଧୀନତାରେ ନୁହେଁ । ବନ୍ଧୁ ପରେ ବନ୍ଧୁ ସାଉଁଟି ସେ ପଛକୁ ପଛକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଲୋକ ପାଇଛି । କେବେହେଲେ ଏଇପରି ଗୋଟାଏ ଜୀବନର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ବୋଲି ସେ ଭାବି ନ ଥିଲା ।

ଚରିତ୍ର ସ୍ଖଳନ ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ସେ କହିପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ କ'ଣ ବା ଏମିତି ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତି ହୋଇଛି ? ଖରାପ ଲୋକେ ଖରାପ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଭଲ ଲୋକେ ତାକୁ ବି ଅତି ଭଲ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ସେ କ'ଣ ସେଥିଭିତରେ ନିଜକୁ ସଂଯତ ରଖିପାରି ନାହିଁ ?···ରଖିଛି ତ !

ସଂସାରରେ ଖାଲି ଯଦି ଏଇ ସଞ୍ଜୟ ଓ ଶ୍ରୀଧରଙ୍କ ପରି ଲୋକେ ଦେଖା ପଡ଼ନ୍ତେ, ତାହାହେଲେ ସେ ନିର୍ଭୟରେ, ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ନିଜର ଜୀବନ-ତରୀ ବାହି ଚାଲିଯାନ୍ତା । ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲାବେଳେ ରିକ୍ସାବାଲା ହସିଥିଲା···ଅଜି ହୁଏତ ହସିଥିବ ! କିନ୍ତୁ ଉପରେ ଈଶ୍ୱର ସାକ୍ଷୀ ।

ଯେଉଁ ଦିନ ସେ ଭଲ ମନରେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଭଲ ହେବାକୁ ଡାକି ଡାକି ଯାଇଥିଲା, ସେ ଦିନେ ସେ ଠକେଇରେ ପଡ଼ିଛି ଆଉ ଯେଉଁଦିନ ସେ କୌଣସି ଫଳାଫଳକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ ରଖି ତରୁଣ ଦେହର ସାମୟିକ ଖିଆଲରେ ଯାଇଥିଲା, ସେ ଦିନ ସେ ଫେରିପାଇଛି ଅତି ନିର୍ମଳ ମନ ଓ ଶାନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଧର ପାଖରେ ଠିଆ ହେବାକୁ, ବାସୁଦେବଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବାକୁ ତା'ର ଆଉ ଦ୍ୱିଧା ଆସେ ନାହିଁ । ନିଜର ଛୋଟ ଛୋଟ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ସେ ସେମାନଙ୍କୁ କହେ । ସେମାନଙ୍କର ସହାନୁଭୂତି ଖୋଜେ ।

ସଞ୍ଜୟ ଆସିଥିଲା । ନିହାର ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରିବାର ସାହସ ନ ଥିଲାପରି ତା'ର ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧୁର ଚିକିତ୍ସାପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଆସିଥିଲା । ହଠାତ୍ ନିହାର ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା— ସଞ୍ଜୟ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନେଲା ।

ହସି ନିହାରବାଲା କହିଲା—କ'ଣ ଏଇ କେଇଟା ଦିନରେ ଭୁଲିଗଲେ ?

—ମୁଁ କାହିଁକି ? ଆପଣ ଭୁଲିଛନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ନିହାର କହିଲା—ସେତିକି ଅଧିକାର ଈଶ୍ୱର ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ମୋତେ ଭୁଲନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭୁଲିଗଲେ ଜାଣିବି କେମିତି ଯେ ସେମାନେ ମୋତେ ଭୁଲିଗଲେଣି ବୋଲି ।

ଠିକ୍ ସେମିତି କଥା । ନିହାରବାଲା କଥା ଶୁଣିଲେ ମନର ଗୋଟ ଗୁଳିଯିବ । ସଞ୍ଜୟ ଭାବିଲା ନିହାରକୁ ପଚାରିବ ସେହି ଛଟିରେ କଠୋରତା ବିଷୟରେ । ମନରେ ଦ୍ୱିଧା··କାଳେ ନିହାର କ'ଣ ଭାବିବ ।

ହସି ନିହାର ପଚାରିଲା—ଆପଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଖବର କ'ଣ ? ସେହି ଯେ କହୁଥିଲେ ଗଳ୍ପ ଲେଖିବେ ବୋଲି, ଲେଖିଲେଣି ? ତାଙ୍କୁ କହିବେ, ତୁଷାର ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇଛି ।···

ପୁଣି ବେଦନାର ସ୍ୱରରେ ନିହାର କହିଲା—ସିଏ ତ ଯାହା ପାରିଲେ କହିଲେ । ସିଏ ଯେତିକି ପାରିଲେ ନିଷ୍ଠୁର ପରି ହେଲେ ···ନର୍ସଟାଏ ।

—କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ କହୁଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ ଯେ ଥରେ ଦେଖିବ, ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଥରେ କଥା କହିବ, ସିଏ ତ ବାରମ୍ବାର ଆସୁଥିବ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ।

—ସେ ଭାଗ୍ୟ ମୋର ନାହିଁ···ଲୋକେ ତ ଏଠିକି ଆସି କାଳେ ମୋ ଚିହ୍ନା ବୋଲି କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଲୁଚି ଲୁଚି ରହନ୍ତି ।

ନିହାରର ଆଖିରେ ବିଚିତ୍ର ଆକର୍ଷଣ । ସେହି ଆଖି ଦୁଇଟି ଭିତରୁ ସେ ଯେପରି ଅସୀମ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଢାଳି ଦେଉଛି ସଞ୍ଜୟ ଉପରେ । ସଞ୍ଜୟର ଦେହ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠିଲା ।

ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଥିବାପରି ନିହାର କହିଲା—ଗରିବକୁ ଭୁଲିବେ ନାହିଁ । ମନେ ରଖିଥିବେ ଯେ ନର୍ସମାନଙ୍କର ବି ହୃଦୟ ଅଛି ।

ଅନୁତପ୍ତ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ଅସିପାରି ନ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ କଥା ସବୁବେଳେ ଭାବେ ।

—ସେମିତି ଭାବିଲେ ନିହାରର କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଭାବୁଥିଲି ଯାଇ ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରିବାକୁ । ହଠାତ୍ ଦିନେ ଯିବି ଯେ ।

ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ନା, ନା, ମୁଁ ଆସିବି । ଆପଣ କାହିଁକି କଷ୍ଟ କରି ଯିବେ ?

ଦୁଃଖିତ ହେଲପରି ନିହାର କହିଲା—ଆପଣଙ୍କର ଭୟ ହେଉଥିବ ନିହାରବାଲାକୁ ନିଜର ଲୋକ ବୋଲି ବାହାରେ ପରିଚୟ ଦେବାକୁ...ରହସ୍ୟ କଲାପରି କହିଲା—ଚାହିଁଲେ କହିପାରିବେ । ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ି ନିହାରର ପରିଚୟ କ'ଣ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ ?

ବାକ୍ୟହୀନ ହୋଇ ସଞ୍ଜୟ ଚାହିଁରହିଲା ନିହାରବାଲାକୁ । କବିସୁଲଭ ଭଲ ପାଇବା ତେବେ କ'ଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ? ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ, ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ନିହାର କଥା କ'ଣ ଭାବି ହେବ ନାହିଁ ?

ନିହାର କ୍ଷମା ମାଗିଲା ପରି କହିଲା—ତେବେଣେ ବହୁତ କାମ ଅଛି । ଦୟା ରଖିଥିବେ, ମନେ ରଖିଥିବେ । ଭୁଲ ଥିଲେ କ୍ଷମା ଦେବେ...କହି ହସି ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ନିହାର ଚାଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ତା'ର କଥା କେଇ ପଦ ଅଙ୍କି ଦେଇଥିଲା ଭଲ ପାଇବାର ଗଭୀର ରେଖା । ମନ ଖୋଲି ସେ କହିଛି ଓ ସଞ୍ଜୟର ମନକୁ ନିଜର ଅଧୀନସ୍ଥ କରି ନିହାରବାଲା ଚାଲିଯାଇଛି ।

ନିହାରବାଲା ଗଲାପରେ ସଞ୍ଜୟ ବାରମ୍ବାର ଭାବିଥିଲା—ତା'ର ଦେଖାଶୁଣା ସଂସାର ଭିତରେ ନିହାରବାଲା ପରି ନାରୀ କେହି ନାହିଁ । ଏତେ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି କେହି ସଞ୍ଜୟକୁ ତା'ର ମନର କଥା କହି ନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜୟ ଫେରିଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଏକାବେଳକେ ନିହାରବାଲାର ଅନୁଗତ

ତା'ର ଚିଠିଟି ଖୋଲି ଆଉ ଥରେ ପଢ଼ିଲା । ଚିଠି ଲେଖିଥିବା ନିହାରବାଲା ସେହି କଥା କହିଥିବା ନିହାରବାଳା ନୁହେଁ । ସତେ ଯେପରି ଚିଠି ଲେଖିଦେଲାବେଳେ ତା'ର ମନରେ ବହୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଛି ।

ଘରକୁ ଯାଇ ବାରମ୍ବାର ନିହାର କଥା ଭାବିବା ପରେ ଆଉ କୌଣସି କାମ କରିବା ସଞ୍ଜୀବ ପକ୍ଷରେ ଦୁରୂହ । ସେ ନିହାର ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖେ । ଯେତେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଲେ ବି ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ତା'ର ମନ ଭିତରୁ ଚନ୍ଦ୍ରାର ଗୁରୁଭାର ଖସାଇ ନିଅନ୍ତି । ପ୍ରତିଦିନ ଲେଖେ—ଡାକରେ ଦିଏ, ଆଉ ଚାହିଁରହେ ଉତ୍ତରକୁ ।

ଶ୍ରୀଧର ପଚାରିଥିଲା—ଏତେ ଚିଠି ତୁମର କୁଆଡ଼ୁ ଆସୁଛି ? ପ୍ରତିଦିନ ତ ଡାକବାଲା ପାଖରେ ଏକା ହସ୍ତାକ୍ଷରର ଠିକଣା ଲେଖାଥାଏ ।

—ନାହିଁ ତ ।

—ମୁଁ ଦେଖିଛି । କିଏ ସେ ?

—ସେ ଗୋଟିଏ ପାଗଳ ।

—ପାଗଳ ନ ହେଲେ ଏତେ ଚିଠି ଦିଅନ୍ତା କାହିଁକି ? ନୂଆ ଲୋକଟି କିଏ ?

—ନାହିଁ, ସେ ଗୋଟିଏ ରୋଗୀ । କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇ ଚିଠି ଲେଖିଥିଲା ।

ପ୍ରତିଦାନ ତ କେହି କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବ ନାହିଁ । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତୁମକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ଅଭିମାନ କରି ନିହାର କହିଲା—କ'ଣ ମୁଁ କରିବ ଏ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ । ମୁଁ ତ ତାଙ୍କୁ ଚିଠି ଦିଏ ନାହିଁ । ସେମାନେ ମୋତେ ଏମିତି ଅପଦସ୍ତ କଲେ ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ।

—ତା'ର ଠିକଣା ଦିଅ । ମୁଁ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଥରେ ଦେଖା କରିବି ।

—ଠିକଣା ତ ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ସେ ଲେଖେ, ମୋର ପଢ଼ିବାକୁ ବେଳ କାହିଁ ?

—ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଅ ନାହିଁ ?

—ଛି ! ରୋଗୀଙ୍କୁ କିଏ କ'ଣ ଭଲ ପାଏ ?···ଯାହାର ସେବା କରିଥିବ···

—ସେ ଯାହା ହେଉ, ତୁମେ ଅନ୍ୟ ଲୋକକୁ ଭଲ ପାଇଲେ ଜାଣିଥାଅ, ଆମର ମନାନ୍ତର ହେବ ।

ରହସ୍ୟ କରି ନିହାର ପଚାରିଲା—କାହିଁକି········ ତୁମେ କ'ଣ ମୋତେ ଏତେ ଭଲ ପାଅ ? ଦୁହେଁ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହିଲେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ।

ଶ୍ରୀଧର କଥା ମନେ ପକାଇ ନିହାର ଚାଲା ରୋଗୀମାନଙ୍କର ବିଛଣା ପାଖରେ ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ହେଲାବେଳେ ଭାବୁଥିଲା ନିଜ କଥା—ଶ୍ରୀଧର ମୋତେ ପରାଧୀନ କରି ରଖିଲେଣି । ମୁଁ ଆଉ କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇପାରିବି ନାହିଁ···

···ପରାଧୀନତାରୁ କ'ଣ ନାରୀର ମୁକ୍ତି ନାହିଁ ? ଯେ ତା'ର ବନ୍ଧୁ ହେବେ ସେହି ହେବେ ତା'ର ବଦେକର ମାଲିକ ! ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗୀ ସେହି ଭଲ ପାଇବାର ଉଷ୍ମତା ଟିକକପାଇଁ

ମୁହିଁ ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକର ଆଖିରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ନିବେଦନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷର ମନରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ଅନୁରୋଧ ।

ନା, ଶ୍ରୀଧରଙ୍କ କଥା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତାଙ୍କପାଇଁ ସେ ସଂସାରର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦୂର କରିଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ପରେ ବାସୁଦେବ ଆସି ପଚାରିଲା—ଆଜି କାହିଁକି ଆମକୁ ପଚାରିବ ! ଚାହିଦା ନ ଥିଲାବେଳେ ସିନା ଚାହିଦା କରିବାକୁ ଦିନେ ଇଚ୍ଛା ହୋଇଥିଲା ।

ହସି ନିହାର କହିଲା—ଅଜି କ'ଣ ହଠାତ୍ ଏତେ ଅଭିଯୋଗ ? ଶ୍ରୀଧରବାବୁ କିଛି କହିଛନ୍ତି କି ?

—କ'ଣ ଆଉ କହିବେ ? ସେ ତ ତମର ଚିଠି ପଢୁଛନ୍ତି; ଚିଠି ଲେଖୁଛନ୍ତି ··ଆମେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ଜାଣିବା କଥା ।

ନିହାରବାଳାର ମନ ଭିତରେ ବିଦ୍ରୋହ ଜାଗି ଉଠିଲା । ନିହାରବାଳାର ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ତେବେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ୁଛି ! ନରମ ହୋଇ ପଚାରିଲା—ସେଇ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକରୁ ଏତେ ଅଭିମାନ !

—ଏତେ ବନ୍ଧୁତା ହେଲା କେମିତି···ଶ୍ରୀଧର ପରି ଲୋକ !

—ମୁଁ କ'ଣ କରିବ ? ଚିଠି ନ ଦେଲେ ତ ସେ ମୋତେ ଗାଳି ଦିଅନ୍ତି । ସେଇ ଚିଠିକୁ ସେ ପୁଣି ଦେଖାଇଲେ !

—ଚିଠି ଲେଖି ସାରିଲା ପରେ ଆଉ ଭାବିଲେ କ'ଣ ହେବ···ଭଲ ରୁମାଲଟିଏ ହୋଇଥିଲା । ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ସେ ।

ନିହାରବାଳାର ମୁଣ୍ଡ ଝାଉଁଳିଗଲା । ସେ ଯେପରି ସମସ୍ତଙ୍କର ରଙ୍ଗ-ରହସ୍ୟର ବିଷୟ । ମନ ଭିତରେ ତା'ର ସେହି ବିଚାରହୀନ

ଚିଠିଟି ତାଙ୍କୁ ଲାଜ ଦେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ରାଗ ଦେଖାଇବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଲୋକର ପରିଚିତ ଗୁପ୍ତାରେ କହିଲା—ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ କ'ଣ ସବୁ ଲେଖିଦେଇଥିଲି···ଆଉ ଲେଖିବି ନାହିଁ ।

—ନା, ଲେଖିବ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀଧର ସହିତ ସାବଧାନ ହୋଇ ଚଳିବ । ସେ ମେସ୍‌ଟାକୁ ଗର୍ବ କରି ବୁଲୁଛି ଯେ ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଖୁବ ଭଲ ପାଅ । ଆଉ ତୁମେ ତାର ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଉଛ । ସେ ଭଲ ନ ପାଇଲେ ତମେ ମରିଯିବ ।

ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ୱାସ ପକାଇ ନିହାର କହିଲା—ମୋ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ରଖିଥିବେ । ମୋର ନିନ୍ଦା ହେଉଛି ଆପଣଙ୍କର ନିନ୍ଦା···ହେଲେ ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆଗରୁ ଚିହ୍ନା ହୋଇଥାନ୍ତା ଭଲ କରି !

ଖୁସି ହୋଇ ବାସୁଦେବ କହିଲା—ପୁରୁଣା ଭୁଲକୁ ଧରି କଣ୍ଠାଗ୍ରସ୍ତ ହେଲେ ଲାଭ ନାହିଁ । ତୁମର ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଁ ନେଲି । ସାବଧାନ ହୋଇ ଚଳିବ ।

କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇ ନିନ୍ଦାକୁ ଏଡ଼ାଇବା ଏକାବେଳକେ ଅସମ୍ଭବ । କିଏ ଈର୍ଷାରେ ତାଙ୍କୁ ନିହାର ଭଲ ପାଇଲା ନାହିଁ ବୋଲି ନିନ୍ଦା ଦେଉଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କିଏ ଭଲ ପାଉଛି ବୋଲି ଅହଙ୍କାରରେ ଫୁଲଉଠି ଦାଣ୍ଡରେ ହାଟରେ ଡାକହାକ କହୁଛି—ନିହାର ମୋତେ ଭଲ ପାଏ ।

ମନର ଗୋପନ କଥା ଅପରକୁ ଗୋପନରେ ଜଣାଇବା ହେଉଛି ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରକାଶ ଆଉ ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ହେଉଛି ପ୍ରୀତିର ସଫଳତା । ପ୍ରୀତିର ଦେବତାକୁ କିଛି କହି ନ ପାରିବା ସେମିତି ହେଉଛି ତା'ର ବ୍ୟର୍ଥତା ।

ସେହି ଅଳ୍ପଦିନର ଚହଳାଳୋକ କେତୋଟି ଏମିତି ଯଦି ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଇ ତାକୁ ନେଇ ଦାଣ୍ଡରେ ବସାଇବେ, ତେବେ ସେ ତ ଚହଳଦିଆ ମଣିଷପରି ଦିନେ ନା ଦିନେ ସବୁରିଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇଯିବ । ଏମିତି ଘଟଣା ଘଟିବାର ଆଶଙ୍କା ନିହାର ରଖି ନ ଥିଲା...କେଡ଼େ ଅବିବେକୀ ଲୋକଟିଏ ଏଇ ଶ୍ରୀଧର !...ଏମିତି କ'ଣ କେହି କାହାକୁ କହେ ? ବଳରାମ, ଦିଗମ୍ବର ସେପରି ତ କରି ନ ଥିଲେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଡାକ୍ତର-ଘରର ଓ ଡାକ୍ତରଖାନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକକୁ ଦେଖିଲେ ନିହାରବାଳାର ସେହି କଅଁଳ ମୁହଁ ଉପରେ ନାଲି ଗାର ଦିଶିଯାଏ । ଲାଜ ପିନ୍ଧିଯାଏ ତା'ର ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ଶୀତର ହେମାଳ ପରି । ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ଚାହିଁ ହସୁଛନ୍ତି—ନିହାରବାଳା ଶ୍ରୀଧରର ।

ମନ ଭିତରେ ବିଦ୍ରୋହ ଆସେ । ଏମିତି ଜଣକର ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି, ଜଣକୁ ପାଇ ଦୁନିଆକୁ ଭୁଲିବ ନାହିଁ ବୋଲି ନିହାର ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଏତେ ଦୂର ଆସିଲାଣି । ଫେରେ ବି ସେଇ କଥା ! ଶ୍ରୀଧର ତାକୁ ଆଣି ତାଙ୍କର ଲୋକ ବୋଲି ମୋହର ମାରି ଦେଇ ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେଣି ।

ଛାଡ଼ିଆସିଥିବା ଦୁଇ କୂଳରେ ଏଇ ଖବର ବ୍ୟାପିଲେ ସେମାନେ ପୁଣି ନିନ୍ଦା, କୁତ୍ସା ଗୁଡ଼ାଏ ଠେଲି ପଠେଇ ଦେବେ ନିହାର ପାଖକୁ...ଘର କରି ଥିଲା । ବରକୁ ଭଲ ପାଇଲା ନାହିଁ ।

ସେ ତ ଯାହା ହେବାର ହେଲା । ଏବେ ପୁଣି ପରକୁ ଭଲ ପାଇ କି ନାଟ ଲଗାଉଛ ?

ଶ୍ରୀଧର କେଡ଼େ ଅଡ଼ୁଆ ନ କଲେ ! ଏତେ କରି କହୁଥିଲେ ଜୀବନ ଥିବାଯାକେ ଭଲ ପାଇବେ ବୋଲି ଯେ ଶେଷକୁ ନିହାରବାଲାର ମନରେ ବିରକ୍ତି ଆଣିଲେଣି । ଟିକକର ବିରକ୍ତିରେ ନିହାର ତ କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛି । ଜଣକୁ ଛାଡ଼ି ସେ ଏଠିସେଠି ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବୁଲିଲାଣି ।

ଶ୍ରୀଧରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେଲା । ନିହାରର ଅକୁହା ଦୁଃଖ ତା'ର ମୁହଁଟିକୁ ଫିକା କରି ଦେଇଥାଏ । ସେ ହସି ପଚାରିଲେ —କ'ଣ ବର୍ଷାଦିନଟା ଭଲଆ ଦିଶୁଛ ?

—ହଉ ଥାଉ । ମୋ ଚିଠିକୁ ନେଇ ବୋଡ଼ିଂରେ କାହିଁକି ପ୍ରଚାର କରିଥିଲ ଶୁଣେ ?

—କାହିଁ, ନାହିଁ ତ । ତୁମ ରାଣ !

—ପୁଣି ମିଛ । ମୋ ରାଣ ପକାଉଛ କ'ଣ ବେଶିଗୁଡ଼ାଏ ଭଲ ପାଅ ବୋଲି ? ହଉ ଶୁଣ, ତୁମେ ପିଲାଲୋକ । ବୁଝିନାହିଁ । କଥାକୁ ପ୍ରଚାର କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

—ମୁଁ ପିଲା ନୁହେଁ ।

—ପିଲା ନୁହଁ ତ ଆଉ କ'ଣ ? ଜୀବନର ସଙ୍ଗୀର ଚିଠିକୁ ପଦାରେ ଥୋଇ ଚରିତ୍ର ଉପରେ ନିନ୍ଦା ଆଣିଲେ କ'ଣ ଖୁସି ହେବାର କଥା ?

ଚିଡ଼ି ଉଠି ଶ୍ରୀଧର କହିଲେ—ହଉ ରଖିଦିଅ ତମ ସତୀତ୍ୱ । ଏମିତି ମୁଁ କେତେ ସତୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲିଣି !

ପାଖ ଝିଅଟି କେଉଁଠି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ନିହାରର ଆଖିଗୁଡ଼ିକ କୁହୁଡ଼ିଆ ଦିଶିଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ତ ଭଲ ପାଇବାର ଅପମାନ

ନୁହେଁ···ନିହାରର ଦୁର୍ନାମ । ନିହାର ହାଟବଜାରରେ ସଉଦା ହେବ ।

ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଥିଲା ପରି ସେ ତା'ଉପରେ ପୁଣି ସେମିତି ତିକ୍ତ ଭର୍ତ୍ସନା କରି କହିଲେ—ଜାଣିଥିଲେ ତୁମପାଇଁ ମିନିଟିଏ ବି ସମୟ ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତି ।···

···ସମୁଦାୟ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ନିହାରର ଆଉ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲା । ସେ ନିଜର ବଳିପଡ଼ିଥିବା ମାନ ଇଜ୍ଜତ୍ ଟିକିକ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ସେହି ଜାଗା ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲା ।

ଝମ ଝମ ହୋଇ ଶ୍ରୀଧର ସେହି ବାଟେ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କ ଚାଲି କହିଦେଉଥିଲା—ଏଇ ହେଉଛି ନିହାରର ପୁରସ୍କାର । ଜୀବନ ଭରି ଭଲ ପାଇବା ଖୋଜିବାର ଏତିକି ହେଉଛି ଶେଷ ।

ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ତା'ର ସେହି କାନ୍ଦୁରା ମୁହଁଟିକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ନିହାର ଯାଇଁ କଳ ପାଖରେ ଧୋଇ ପକାଇଲା । ମୁହଁ ଗୋଟାଯାକ ଓଦା ସର ସର ହୋଇଯାଉ, ଆଖିର ଲୁହ ସେହି ପାଣିରେ ମିଶିଯାଉ । କଳଙ୍କ ଭିତରୁ ସିନ୍ଦୂର କାଢୁଥିଲା ଯେ ପିଆଜ କଟା ଝାସ ପରି, ପିପରମେଣ୍ଟର ସୁବାସ ପରି ଆଖି ଫଟେଇ ପାଣି ଗଡ଼ିପଡୁଛି ।

ମୁହଁ ଉପରୁ ସ୍ନୋ, ପାଉଡ଼ର ଓ ଆଖି ଉପରୁ କଜଳଗାର ଲିଭିଯାଇଥିଲା । ଲିଭିଯାଉ । କଳଙ୍କକୁ ନ ଧୋଇଲେ ସେହି ଦାଗ ଆଉ ଲିଭିବ କେମିତି ?

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିବାକୁ ଭାରି ଅସଜ ଲାଗିଲା । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଉଛି ବୋଲି କହିଦେଇ ନିହାରବାଳା ଫେରିଗଲା ହଷ୍ଟେଲକୁ । ନିଜର ଲୋକଙ୍କୁ ପର କରିଦେଇ, ପର ମଣିଷଙ୍କୁ ନିଜର କରିବାକୁ ଟିକିଏ ଚେଷ୍ଟା କରୁ କରୁ ଏତିକି ବିପଦ ।

ହଷ୍ଟେଲକୁ କେହି ଫେର ନାହାନ୍ତି । ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ସେହି ତକିଆକୁ ନିହାର ତା' ଭାବନାର, ଶୋଚନାର ବୋଝ ସବୁ ଲଦିଦେଲା—ଏଡିକି ଶ୍ରୀଧରର ଦାନ ।

ସେ ତେବେ କ'ଣ ସେମିତି ଅଙ୍ଗୁଳି ଦେଖାଇ ସବୁବେଳେ ଏମିତି ଦୁର୍ନାମର, ଅପବାଦର, ଅଚରିତ୍ରର ଯାବତ ବୋଝ ଧରି ନେଇଥିବ ! କୌଣସି ପୁରୁଷ ଆସି ତାକୁ କ'ଣ କେବେହେଲେ ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ ପାଇ ସଂସାରରେ ନିର୍ମଳ, ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଭଲ ପାଇବା ଅଛି ବୋଲି କେବେ କହିବ ନାହିଁ ?

ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭାବିଗଲା—ସମସ୍ତେ କ'ଣ ସମାନ !...ସବୁ ମନର ଗାଢ଼ି ତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟାଇ ପାରନ୍ତି...ସମସ୍ତେ ସମାନ —ସମସ୍ତେ କାଳପୁରୁଷ ।

ସେ ଆଉ କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇବ ନାହିଁ । ଏକୁଟିଆ ହୋଇ ରହିବ । ଏଇ ମନର ଟିକିଏ ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ହେଲେ ସବୁ ଦୁର୍ଘଟଣା । ମନ କଥା ମନରେ ମଲେ, ଦେହ ପଛେ ଶୁଖିଯାଉ, ଯୁବତୀ ଦେହରେ ବୁଢ଼ୀର ଛବି ଦିଶୁ...ଆଉ ଯାହା ହେବାର ହେଉ, ସେଥିରେ ଅପବାଦ ନାହିଁ ।

ଆଶା ଠିକ୍ କହୁଥିଲା । ସେ ଏକୁଟିଆ ଚଳିବାକୁ ସବୁ ଉପାୟ ପାଉଥିଛି । ନିଜକୁ ଭଲ ପାଇବ । ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ ହସଖୁସି ହେବ । ନିଜ ଦେହକୁ ପୋଡ଼ିଜାଳି ଦେବ । ବାହାର ଲୋକଙ୍କ ପାଖ ପଶିବ ନାହିଁ ।

...ତେବେ ବି ତ ସେ ଗୁଡ଼ାଏ ଚିଠି ପାଇଥିଲା ବୋଲି ସେ ଦିନ ମାଟ୍ରନ୍ ଧରି ତାକୁ ଲୋକହସା କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ନ ପାଇ ରହିହେବ ନାହିଁ । ଆଉ ଭଲ ପାଇ ହସଖୁସିରେ ସବୁଦିନେ ଜୀଇହେବ ନାହିଁ । କେଡ଼େ ନିଷ୍ଠୁର ମଣିଷ—ଏଇ

ଶ୍ରୀଧର ! ବଳରାମ ନାଆ ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହୁ ନ ଥିଲେ । ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହି ଶ୍ରୀଧର ଆଣି ଜୁଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଆଉର ଖରାପ କରି ଗୁଡ଼ାଏ ନିନ୍ଦା ।

ବାସୁଦେବ ଆସିଥିଲା ଦେଖାକରିବାକୁ । ବୋର୍ଡିଂରେ ଶ୍ରୀଧର ଯାଇ ବକ୍ତୃତା କରୁଥିଲେ ଚରିତ୍ରହୀନା ନିହାର ବିଷୟରେ । ସେ କେମିତି ତାଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖି, ତୁମାର ସିଲେଇ କରି ଉପହାର ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଫାନ୍ଦରେ ପକାଇବାକୁ ବସିଥିଲା, ଆଉ ସେ ଖସିଯାଇଛନ୍ତି ।

କ'ଣ ନିନ୍ଦା କରୁଛନ୍ତି—ଜାଣିବାକୁ ଅସୀମ କୌତୂହଳ ମନରେ ଧରି ନିହାରବାଲା ବାସୁଦେବ କଥା ଶୁଣିଥିଲା । ସେ ଯେପରି ଏକାବେଳକେ ନିହାରବାଳାର ଦୁଃଖ କଥା ଭାବି ଜୀବନ ଉପରେ ବିତୃଷ୍ଣ ହୋଇଯାଇଛି ! ସମସ୍ତେ ତ ବିରାଗୀ ହେଲାବେଳେ ସଂସାରର ନଶ୍ୱରତା ବିଷୟରେ ନାନାପ୍ରକାରର ବାଣୀ ଶୁଣାନ୍ତି । ବାସୁଦେବ ସେହିପରି ଶ୍ରୀଧରର ଚରିତ୍ରହୀନତା ବିଷୟରେ ଯେମିତି ନିହାରର ଅବିବେକତା ଆଉ ପ୍ରଣୟର ବ୍ୟର୍ଥତା ବିଷୟରେ ବହୁତ କହୁଥିଲା ।

ଆଉ କେତେବେଳ ହୋଇଥିଲେ ନିହାର ବାସୁଦେବଙ୍କୁ କହିଦେଇଥାନ୍ତା—ମଣିଷର ଭଲ ପାଇବା ଏତେ ଗଭୀର ଯେ ଗମ୍ଭୀର କଥାର ଓ ଗୁରୁଙ୍କର ଉପଦେଶରେ ତାକୁ ମାରିଦେଇ ହୁଏ ନାହିଁ । ଜନ୍ମ ମରଣ ସାଙ୍ଗରେ ଭଲ ପାଇବା ଗୁନ୍ଥି ହୋଇ ରହିଛି ।

ଘୋର ଦୁଃଖ ବେଳେ ବହୁତ ଉପଦେଶ ମିଳେ । ସେହି ସାନ୍ତ୍ୱନାବାଣୀ ଦୁଃଖର ସ୍ତରକୁ ଭେଦ କରି ଭିତରକୁ ଯାଇ ନ ପାରିଲେ ବି ସାନ୍ତ୍ୱନାବାଣୀ ମନ ଉପରୁ ଟିକିଏ ବୋଝ ଖସେଇ

ଦଏ । ଲୁହଭରା ଆଖିରେ ନିହାର ପଗୁରନ୍ତ—ମୋର ସେହି ଚିଠି କେଇ ଖଣ୍ଡ ମତେ ଦେଇପାରିବେ ?

ନିହାରର ଭଲ ପାଇବା ଏତିକ ମୂଲ୍ୟ ହେଲେ ବି ବାସୁଦେବ ଜାଣିପାରିବ ନାହିଁ । ତରୁଣସ୍ନାନାର ତରୁଣର ବିବରଣ ତା'ର ନିଜ ହାତଲେଖାରେ କୌତୂହଳୀ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ବଖରା ପରିକ୍ରମା କରୁଛି । ସେଥିରେ ଅଛି ଗୁପ୍ତଚର, କୁତ୍ସା, କଳଙ୍କ ଓ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତିର ଅକାଟ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ।

କୌଣସି ତରୁଣ ଛାତ୍ର ଏହିସବୁ ଦଲିଲ ଦସ୍ତାବିଜ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଯଦି କେବେହେଲେ ନିହାରବାଲା ତା ସେହିପରି କେହି ଲୋକ ଅକୃତ୍ରିମ ଓ ନିଷ୍କପଟ ପ୍ରେମର ଉଦାହରଣ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ସେହି ଚିଠି କେଇ ଖଣ୍ଡ ପଢ଼ି ଦୁନିଆର ବାଟବଣା ତରୁଣମାନଙ୍କୁ ପ୍ରମାଣ କରି ବୁଝେଇ ଦେବେ ଯେ ତରୁଣସ୍ନାନା ନାରୀ ହେଉଛି ନର୍ସ । ତା'ର ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି ବିଷ ।

ଯେ ଜଣକୁ ଭଲ ପାଏ, ସେହି ହେଉଛି ସୁଧାମୟୀ ଓ ଅମୃତବର୍ଷୀ । ଯେ ଜଣକର ଭଲ ପାଇବାର ଦାଗ ମନରେ ଧରି ଆଉ ଜଣକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ସେ ତ ହେଉଛି ବିଷକନ୍ୟା ।

ସବୁ ଦିନକୁ ନିହାରବାଲାକୁ ତା'ର ଏହି ଜ୍ଞୋଟିଆ ବାଟରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆଣି ଠିଆ କରିବାକୁ ସେହି ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଆଉ ଫେରି-ପାରିବ ନାହିଁ । ଦିନକର କଥା କ୍ଷଣିକର ମନ ସବୁ ଦିନକୁ ନିହାରବାଳାର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଅଭିଶାପର ବୋଝ ଓ ପ୍ରମାଣ ପରି ଝୁଲୁଥିବ ।

—ତେବେ କ'ଣ ସେମାନେ ମୋତେ ସବୁ ଦିନକୁ ଏମିତି କଳଙ୍କିମା କରି ରଖିବାପାଇଁ ମୋର ଚଟିକୁ ପାଖରେ ରଖିବେ ?

—ହଁ । ରଖିଲେ ରଖନ୍ତୁ । ଆମର ଆମେ ବାଟରେ ରହିଲେ ଗଲା । ତାଙ୍କ କଥାକୁ କିଏ ପଚାରୁଛି !

ବୁଝି ନ ପାରି ପର ବାସୁଦେବ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ନିହାର ପଚାରିଲା—ଆପଣ ତ ଘୃଣା କରୁଥିବେ ମୋତେ··କରନ୍ତୁ ।

ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚିଆସି ବାସୁଦେବ କହିଲା—ଛି, ନିହାର ଦେବୀ, କ'ଣ ଗୁଡାଏ କହୁଛ ! ମୁଁ ସେପରି ନୁହେଁ ।

କଳଙ୍କିମାକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଏତେ ଲୋକ କ'ଣ ଆଗ୍ରହୀ ! ନିହାରବାଲା ଚାହିଁ ରହିଲା ବାସୁଦେବର ସେହି ଭସ୍ମାଭିତ ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ । ଆଖି ଦୁଇଟିର ଚାହିଁବାର ଇଚ୍ଛା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଚାହିଁବାର ସାହସ ନାହିଁ । ମନ ଭିତରେ ଭଲ ପାଇବାର ଭାଷା ଅଛି କିନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶର ସୁବିଧା ନାହିଁ । ଚରିତ୍ରହୀନା ବୋଲି ଜାଣିବାର ବୁଦ୍ଧି ଅଛି କିନ୍ତୁ ତା'ର ଆକର୍ଷଣ ଏଡ଼ାଇବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ···ସତେ ଯେପରି ଚରିତ୍ରହୀନା ନାରୀ ଦୁର୍ବଳ ଲୋକଙ୍କୁ ଏକାବେଳକେ ଅଧିକାର କରିବସେ ।

ଶୁଣିଲା ହସ ହସି ନିହାର କହିଲା—ମୋତେ ବଡ଼ ଆଘାତ ଦେଲେ ଶ୍ରୀଧର ବାବୁ । ମୁଁ ଆଉ କାହାରିକୁ ଏ ଜୀବନରେ ବିଶ୍ବାସ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

—କାହିଁକି ? ସମସ୍ତେ କ'ଣ ଅବିଶ୍ବାସୀ ? ଶ୍ରୀଧର ପାଇଁ ତମେ ମୋତେ ଭୁଲ୍ ବୁଝୁଛ । ବାସୁଦେବର ଭିତରର ସ୍ବର ଅଭିମାନରେ ନଇଁଯାଇଥାଏ ।···ନିହାରବାଲା ପ୍ରତି ଅଭିମାନ ।

—ଏତେ ମାୟା ଏହ୍ନ ନହାରପାଇଁ !

—ସତରେ ନହାର ଦେଖ ! ମୋତେ ତୁମକୁ ଖୁବ ଭଲ ଲାଗେ । ତୁମର ନେହ୍ନ ନନ୍ଦା କଲେ ମୁଁ ମୋଟେ ସହ୍ନପାରେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ମତେ ସମସ୍ତେ ନାନାପ୍ରକାରରେ ସାଟିଫିକେଟ୍ ଦଅନ୍ତି ।

ସେହ୍ନ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ କେତେ ବ୍ୟଥା ! ନହାରର ମନକୁ ଜାଣିଶୁଏ ପାଇବାପାଇଁ ସେହ୍ନ ଲୋକଟିର କେତେ ପ୍ରୟାସ ! ଶ୍ରୀଧର ଓ ବାସୁଦେବ ଏକାଠି ଆସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନହାରକୁ ଶ୍ରୀଧର ଖୁବ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଦବଲତା, ଜଲଶ୍ଚା ନ ଥିଲା —ଥିଲା ପୁରୁଷର ଆଗ୍ରହ ।

ସେଥିପାଇଁ ସେ ଆଘାତ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଜ ସେହ୍ନ ଆଘାତର ଦୁଃଖ ଦୂର କରିବାକୁ ବାସୁଦେବ ଆସିଛୁ ।

ମନେ ମନେ ନହାର କହ୍ନଲା—ଏଇ ତେବେ ବଧାତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ! ଏଇ ବାସୁଦେବ ପର ଲୋକେ ମୋତେ ଭଲ ପାଇବେ ! ନହାର ଗୋଟିଏ ଦାର୍ଘନଶ୍ୱାସ ପକାଇ କହ୍ନଲା—ହଉ, ଶ୍ରୀଧରଙ୍କୁ କହ୍ନବେ, ତାଙ୍କର ବଡ଼ପଣରେ ଏଇ କଳଙ୍କିମାକୁ କ୍ଷମା ଦେବେ । ଯେଉଁ ଭୁଣ୍ଡରେ ନନ୍ଦା ରଟେଇଛନ୍ତି, ସେହ୍ନ ଭୁଣ୍ଡରେ ଦୋଷକୁ ଦୋଷ ବୋଲି କହ୍ନବେ ନାହିଁ ।

ଦୁହ୍ନଙ୍କର ଶୁଭ୍ରସେଟି ଆଖ ଶ୍ରୀଧରର ଅବଗୁରପାଇଁ ଗୁରୁ ଫୋପା ଲୁହ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥିଲେ । ଏଏ ବ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ବାସୁଦେବ ମୁହଁରୁ କଲଙ୍କିମୀ ନିହାରବାଳାର ସେହି ବୁକୁଅଗ୍ନି କଥା କେଇପଦ ବାରମ୍ବାର ଶୁଣିବାକୁ ଶ୍ରୀଧରର ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ିଥିଲା । ସେତକ ଶୁଣି ସେ ନିଜର ଭୁଲପାଇଁ ଅନୁତାପ କରି ନିହାରବାଳା ପାଖରେ କ୍ଷମା ମାଗିବାକୁ ଅଧୀର ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

କଥା କହିବାକୁ ନିହାର ଅଜ ରାଜି ନୁହେଁ । ଚାଲିଯାଅ ବୋଲି କରିବାକୁ ସାହସ ନାହିଁ । ମନ ଥରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଥିଲେ ଆଉ ସିଧାସଳଖ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ସେହି ଲୋକ ପାଖରେ ।

ଶ୍ରୀଧରର ଆଖି ଦୁଇଟି ଅନୁତାପରେ ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ । ଯିଏ ଦିନେ ଆଗରୁ ବିନା କାରଣରେ ଗୁଡ଼ାଏ କଠୋର ବଚନ ଦାନ କରିଥିଲା, ସେହି ଆସି ପୁଣି ଥରେ କ୍ଷମା ପାଇଛୁ ବୋଲି ଶୁଣିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହିଛୁ ।

ଅଭିମାନରେ ନିହାରବାଳାର ଆଖି ଦୁଇଟି ଭରିଯି ଉଠିଲା । ଅପବାଦ ଦେଇଥିବା ଲୋକଟି ପୁଣିଥରେ ନିହାରର ମନ ନେବାକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛୁ ।

—ମୋତେ କ'ଣ କ୍ଷମା ଦେବ ନାହିଁ···ଏଇ ଥରକ କ୍ଷମା ଦିଅ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଆଉ କେବେ ଭୁଲ୍ ବୁଝିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ସେହି ଏକା ଲୋକର ସେତେବେଳର ସେହି ଥରିଲା ଥରିଲା କଣ୍ଠସ୍ୱର, ନିହାରର ସେହି କଳଙ୍କିମୀ ହୃଦୟର ତନ୍ତ୍ରୀରେ ଝଙ୍କାର

ହୋଇଥିଲା—ଯେ ଥରେ ଆସିଛୁ, ସେ ବାରମ୍ବାର ଆସିପାରିବ । ନାରୀର ପ୍ରୀତି ବୋହିଯାଉଥିବା ପାଣି ପରି ସବୁବେଳେ କ୍ଷମାଶୀଳ । ସେଥିରେ ଯେତେପ୍ରକାରର ଅତ୍ୟାଗ୍ରହ କଲେ ବି କେବେହେଲେ ତୁମକୁ ଫେରାଇ ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ ।

—ଆପଣ ଏପରି କଲେ ନା ?

ସେହି ଶ୍ରୀଧରର ଆଖିରେ ଅନୁତାପର ଅଶ୍ରୁ ନିହାରବାଲା ସହି ପାରିଲ ନାହିଁ

ଦୁ'ଫୋଟ ଲୁହ ତା'ର ମନ ଉପରୁ ଅଭିଯୋଗର ସମସ୍ତ କାଳିମା ପୋଛି ଦେଲା । ଶ୍ରୀଧରକୁ ସେ ଫେରିପାଇଲା—ପୁଣି ପାଖରେ । ଏଥର ଶ୍ରୀଧରର ଅକାଟ୍ୟ ପ୍ରତିଜ୍ଞା । ଆଉ ସେ ବଚନରେ, ଭାବନାରେ କେବେହେଲେ ନିହାର ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରିବ ନାହିଁ । ନିହାର ହସି ଗ୍ରହିଲା ଶ୍ରୀଧରକୁ—ତା'ର ଆଜୀବନ ବନ୍ଧୁକୁ ସେ ଫେରିପାଇଛି ।

ଡାକବାଲା ଆଣି ସେହି ଦିନ ସଞ୍ଜୟର ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶଲ ପହଞ୍ଚାଇଲା । ସଞ୍ଜୟ ଉପହାର ଦେଇଛି ଆଉ ଲେଖିଛି—ଉପହାର ମାଗିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନାହିଁ । ତୁମେ ତ ମାଗି ନାହଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ତମକୁ ମୋର ବହୁତ ବହୁତ ପ୍ରାର୍ଥନା··· ଉପହାରଟି ରଖିବ ।

ସ୍ଲେଟିଆ କଲମଟିଏ । କଲମଟିକୁ ଗ୍ରହିଆଡୁ ପରୀକ୍ଷା କଲାବେଳେ ନିହାରବାଲା ସଞ୍ଜୟର ଛବି ଆଙ୍କୁଥିଲା ମନ ଭିତରେ । ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିବା ପରେ ଏଇଟି ତା'ର ପ୍ରଥମ ଉପହାର । ସଞ୍ଜୟର ସମସ୍ତ କଥା ଅଲଗା ପ୍ରକାରର । ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଥିବା ଲୋକେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଉଛନ୍ତି, ଯେମିତିକା କଥା କହୁଛନ୍ତି, ସେହି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ସଞ୍ଜୟ ଅଲଗା ।

ସେ ଯେପରି ଦୂରରେ ରହି ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଦିନର ଗ୍ରୀଷ୍ମକୁ ମନରୁ କାଢ଼ି ଦେବାକୁ ମଧୁର ଗଳାର କୋଇଲି ପରି ନିସ୍ୱାର୍ଥ ଭାବରେ ଲାଗିପଡ଼ିଛି ।

କିଛି ମାଗି ନାହିଁ ।...ଖାଲି ସେ ଭଲ ପାଇବ । ନିହାର ପଛକେ ଭଲ ନ ପାଉ, ଭଲ ପାଉଛି ବୋଲି କହିଦେଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ବାସୁଦେବଙ୍କର ସେହି ସହାନୁଭୂତି ଓ ଶ୍ରୀଧରଙ୍କ କ୍ଷମା-ପ୍ରାର୍ଥନାଠାରୁ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦ ପାଇଥିଲା ନିହାରବାଲା ସେ ଦିନ ସଞ୍ଜୟଠାରୁ । ସେ ନିହାରକୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲା ଯେ ଦୂରରେ ଥିବା ଲୋକେ କାମକୁ ନ ପାଇଲେ ବି ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ ପାଇ ଜାଣନ୍ତି ।

ସଞ୍ଜୟ ପାଖକୁ ନିହାର ଚିଠି ଦେଇଥିଲା । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଥିବା ତା'ର ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗକୁ ସେ ସଞ୍ଜୟ ପାଖରେ ଖୋଲି ଥୋଇ ଦେଇଥିଲା...ଏଠିକାର ଲୋକେ ଶନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହି ଏଣେ ବ୍ୟବହାରରେ ଅତି କଦର୍ଯ୍ୟ ନିଷ୍ଠୁରତା ଦେଖାନ୍ତି । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ହୃଦୟ ନାହିଁ ।...ସତ କରି କହିବ, ତୁମେ ମୋତେ କାହିଁକି ଭଲ ପାଅ ?

ନିହାରବାଲାଙ୍କୁ ମୋଟେ ସମୟ ନାହିଁ । ସେ ଏଇ ନୂଆ ବନ୍ଧୁଗୁଡ଼ିକଙ୍କ ବିଷୟରେ ନାନାପ୍ରକାରରେ ବିବ୍ରତ ଓ ବ୍ୟସ୍ତ । ନାନାପ୍ରକାରର ରୋଗୀ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନେ ତାଙ୍କର ଦିନଙ୍କର ସରଳ ଓ ସୁସ୍ଥ ପରିଚୟକୁ ଅସୁସ୍ଥ ଓ ଜଟିଳ କରି ଦେଖା ଦେଉଛନ୍ତି ନିହାରବାଲାକୁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସେହି ଗୋଟିଏ ଦରଖାସ୍ତ—ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବ କି ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଳା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଥିବେ । ଆକାଶରେ ଅଗଣିତ ନକ୍ଷତ୍ର ପରି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଆଲୋକ ଅଛି, ଅଥଚ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ଅଛି । ତା'ର ଜୀବନର ଅନ୍ଧାରକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ସେମାନେ ଯେପରି ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆସି ଦେଖା ଦେଇଛନ୍ତି ।

କ'ଣ ନିହାରବାଳାର ଆକର୍ଷଣରେ···ନା ନିଜ ସହାନୁଭୂତିରେ ? ଯେଉଁ କାରଣରୁ ଆସିଥା'ନ୍ତୁ, ଆସିଲବେଳେ ଭଲ ଲାଗେ ତ ! ସ୍ୱାଧୀନ ଓ ସାଥିହୀନ ହୋଇ କୌଣସି ନାରୀ ରହିବା ଏକାବେଳକେ ଅସମ୍ଭବ । ସମସ୍ତେ ଆସି କଥାରେ, ଚାହାଣିରେ ଓ ବ୍ୟବହାରରେ ନିହାରବାଳାକୁ ବିବ୍ରତ କରି ବାରମ୍ବାର ପଚାରନ୍ତି—ମୁଁ କି ତମର ଭଲ ପାଇବାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିବି ନାହିଁ ।

ନିଜେ କାହାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି କରି ଟାଣି ଆଣିବାର କି ଡାକି ଆଣିବାର କଥା ହୋଇଥିଲେ, ନିହାରବାଳା ହୁଏତ ନିଜର ମତାମତ କାମରେ ଲଗାଇ ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ଆସିଛନ୍ତି ନିଜେ । ଆସି ଭଲ ପାଇଛନ୍ତି । ଭଲ ପାଇବାର ଆକର୍ଷଣରେ ବାରମ୍ବାର ଆସୁଛନ୍ତି । ମନ ଅଧୀର, ଆଖି ବ୍ୟାକୁଳ ଓ ତୁଣ୍ଡର କଥା ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ।

ତାହାରକୁ ନିହାରବାଳା ଫେରାଇପାରେ ନାହିଁ । ଚାଲିଯାଅ ବୋଲି କହିବା ଆଗରୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦୋଷ ନ ଦେଖିଲେ ନିହାର ତାଙ୍କୁ ଅବା ଦଣ୍ଡ ଦେବ କେମିତି ? ଦୋଷ କାହିଁ ?

ଦୋଷ ଦିଅନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଲୋକେ । ନାରୀ କେବେ ତା'ର କୌଣସି ପ୍ରେମିକକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେଇ ନିର୍ବାସନ ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । ଯାହା ଶାସ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି ସେତିକ ତା'ର ହିତାକାଙ୍କ୍ଷୀ, ମଙ୍ଗଳକାମୀ, ଆଶାୟୀ ଲୋକେ ଅବା ତା'ର ଗୁରୁଜନମାନେ ।

ନିହାରବାଲାର ଗୁରୁଜନ କେହି ନାହାନ୍ତି । ସେ ଅଛି କେବଳ ପ୍ରିୟଜନଙ୍କର । ବିଭିନ୍ନପ୍ରକାରର ଆକୁଳତା ଓ ପ୍ରୀତି ଭିତରେ କେହି କେହି ନିହାରକୁ ଭଲ ପାଇବା ତାଙ୍କର ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି ଧରି ନେଲେଣି । ବେଳେ ବେଳେ ତାକୁ ଆଣି ବିଷମ ପରିସ୍ଥିତରେ ପକାଉଛନ୍ତି ।

କିଏ କହୁଛି ନିହାର ହେବ ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସର ନାୟିକା ···କାହାର କବିତାର ପ୍ରେୟସୀ···ଅବା ସୌଖୀନ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ଅଭିନେତ୍ରୀ···ସଭା ସମିତିର ଆବାହନ ଗୀତର ଗାୟିକା···କାହାର ଅବା ନିରୋଳା ପଦ୍ମ-ବନ୍ଧୁ···ପୁଣି କଳାକାରଙ୍କର ଛବିର ମଡେ଼ଲ । ଶେଷକୁ ଅଛି ଡାକ୍ତରଖାନାର ଗ୍ଲେଟଠାରୁ ବଡ଼ଯାଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ସସୀମ ଓ ଅସୀମ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ, ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଓ ଅଧିକାର ।

ନିହାର ମନକୁ ମନ ହସେ । ଜଣକ ଉପରେ ଏତେ ଲୋକଙ୍କର ଦାବୀ ! ସେତିକ ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଚରିତ୍ରହୀନା, ଗୌରବହୀନା ଅପରୂପ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟହୀନା ସାମାନ୍ୟ ନାରୀ ଉପରେ ! ସେ ନ ଥିଲେ ଯେପରି ସଂସାର ଚଳିବ ନାହିଁ । ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକଙ୍କର ଜୀବନ ଦୁର୍ବହ ହୋଇଯିବ । ତାଙ୍କର ଆଖିର ତାରକା ନିଷ୍ପ୍ରଭ ହୋଇଯିବେ ।

ଏସବୁ ଭାବିଲେ ନିହାର ସତକୁ ସତ ଦେଖିପାରେ ଯେ ତା'ର ଆଉ ଚରିତ୍ରହୀନା ହେବାର, ଅଭିସାରିକା ସାଜିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରକାରର ପ୍ରେମିକର ଆଖି ଏଡ଼ାଇ ସେ ଆଉ ନିଜକୁ ଅବାଟରେ ନେଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଖରାପ ବାଟରେ ବି ଭଲ ହେବାର ଏତେ ସୁବିଧା ଅଛି । ଗ୍ଲେଟ ଜୀବନରେ ବି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଓ ଧନୀ ହେବାର ଏତେ ସୁଯୋଗ ରହିଛି ବୋଲି ନିହାରବାଳା କେବେ ଭାବି ନ ଥିଲା ।

ନିହାର ହସେ । ଦେଖିଲେ ଚିହ୍ନେ । ଚିଠି ଦେଲେ ଉତ୍ତର ଦିଏ । ରାଗିଲେ କ୍ଷମା ଦିଏ । ଡାକିଲେ ପାଖକୁ ଆସେ । କଥା କହିଲେ ଶୁଣେ । ଦୁଃଖ କହିଲେ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଏ । ଆଉ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହେ ।···ନିହାର ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୋଷା ଓ ଆଦରର କୁକୁର ପରି ।

ନିହାର ଯେ ଶୁଣେ ନାହିଁ, ତାହା ନୁହେଁ । ନିହାର ପାଖରେ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥସାଧନପାଇଁ କହନ୍ତି—ଲୋକ ନ ଚିହ୍ନି ମିଶିବ ନାହିଁ ।

ନିହାର ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ରାଜି ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ରାଜି ହେଲାବେଳେ ବି ଭାବେ, ମଣିଷ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଲେ ସିନା ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ହେବ···ଲୋକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିବ କେମିତି ?

ସବୁ ପ୍ରକାରର ଲୋକେ ତାକୁ ଯେମିତି ନିନ୍ଦା ଦେଇଛନ୍ତି, ସେମିତି ବି ତା'ର ପ୍ରଶଂସା ଗାଇଛନ୍ତି । ନିହାର ଆଉ ନିନ୍ଦାକୁ ଡରେ ନାହିଁ । ସେ ତ କାହାରଠାରୁ କୌଣସି ଦାବି ରଖେ ନାହିଁ । ସେ ଦେଇଛି ବେଶି, କିନ୍ତୁ ନେଇଛି କମ୍ । ତା'ର ଖାଲି ଗୋଟିଏ ନିନ୍ଦା—ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶୁଛି ।···ସେଇଟା ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନତାର ନିନ୍ଦା, ସେଇଟା ତା'ର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ନିନ୍ଦା ।

ନିଜ ବିଷୟରେ ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣା କରିଥିଲା କଳାକାରଙ୍କ ଠରୁ । ସେଇ ତାକୁ କହିଥିଲେ—ନିହାର, ତୋ' ନାଁ ହେଉଛି ସୀମା ।···ତୁ ଅସୀମ ନୋହୁ ।

ପ୍ରେମବନ୍ଧା ଚଷମା ଭିତରେ ସେ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି । ନିହାର ଯାଇଁ ଶୋଇପଡ଼େ ତାଙ୍କର ଖଟ ଉପରେ । ପାଖରେ ବସି ଚୌକି ଉପରୁ ସେ ନିହାରକୁ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି ଅପଲକ ଆଖିରେ । ପଚାରନ୍ତି—ସୀମା କହ, ଏମିତି ଶୋଇବାକୁ ତତେ କ'ଣ ଭଲ ଲାଗେ ?

ନିହାରର ଆଖି କଣରେ ଝଲକି ଉଠେ ଲାଜ । ନାକପୁଡ଼ା ଫୁଲିଉଠେ ପ୍ରଖର ନିଶ୍ୱାସରେ । ସେ ହସି ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ କହନ୍ତି—ରହ, ତୋ'ର ଛବି ଆଙ୍କିବା ।

ଶୋଇଥିବା ନିହାରର ଦେହର ଛବି ସେ ଆଙ୍କି ବସନ୍ତି । ନିହାର ପଡ଼ିରହେ ସେମିତି ଅଚଳ ହୋଇ ।

ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ନାହିଁ । ନିହାରର ମନରେ ଅସୀମ ଦରଦ ଦେଖାଦଏ । ସେ ତାଙ୍କୁ ନିଜର କେତେ ଛୋଟବଡ଼ ଦୁଃଖ ଜଣାଇ ବସେ । ଗେଞ୍ଜେଇ ହୋଇଥିବା ଲୁଗାକୁ ଅଲଗା କରି ପଖାଳ କରେ । ହସି କହେ—କାଲି ଆସି ଖାଇବ । ଘର କରି ଦି'ଟା ପଖାଳ ରଖୁନାହିଁ ?

କଳାକାରଙ୍କ ଘରେ କେହି ନିହାରକୁ କିଛି ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ କଥା କହିଲେ, ନିହାର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଦେଖାଇ କହେ—କ'ଣ ବୋଲି ଭାବୁଛ କି ? ମୁଁ ଏଠିକି ଆସିଛି କଳାକାରଙ୍କ ଖାତିରରେ । ତାଙ୍କର ସେହି ମନର ଗୌରବ ମୋତେ ଏଠିକି ଆଣିଛି । ସେ ଥିବାଯାକେ ତୁମେମାନେ ଏପରି ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ନିହାର ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ିବ । ତାକୁ ପଢ଼ାଇବେ କଳାକାରଙ୍କ ଭାଇ । ନିହାର ବସି ବସି ପଢ଼େ । କେବେ କେମିତି ଉନ୍ମନା ହୁଏ । ସାନ ପିଲା ପରି ନାନାପ୍ରକାରର ଅବାଧ୍ୟତା ଦେଖାଏ ।

କଳାକାରଙ୍କ ଭଳି କବିତା ଲେଖନ୍ତି । ନିହାରର ଛବି ଅଙ୍କିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ନିହାର ଗୃହିଁରହେ ତାଙ୍କର ମୁହଁକୁ, ହସି କହେ—ମୋତେ ସିନା ସେ ଡାକୁଛନ୍ତି ସୀମା ବୋଲି, ତମକୁ ମୁଁ କହିବି, ତମେ ଜଣେ ନଗଣ୍ୟା ।

ନଗଣ୍ୟ ଓ ସୀମା କବିତା ଲେଖା ହୋଇଛି । ନିହାର ପଢ଼ି ହସିଛି । ନଗଣ୍ୟର ମନର ଅଭିନାଦ ସୀମା ଦେବୀଙ୍କ ମନରେ କୋମଳତା ଆଣି ନାହିଁ । ସୀମା ପ୍ରକୃତ ନାରୀ ନୁହେଁ ।

ହସି ସୀମା କହେ—ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀ ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ନଗଣ୍ୟର ସେବା କରିବାକୁ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଭାବିବ, ତାହାହେଲେ ତା'ର ନାରୀତ୍ୱର ଅପମୃତ୍ୟୁ ଘଟିବ···ବିଶେଷ ଯୋଗ୍ୟତା ଦେଖାଇଲେ ଏଇ ନିହାର ତୁମପାଇଁ ଆପଣାଛାଏଁ କାଙ୍ଗାଳ ହୋଇଯିବ । ତୁମେ କବିତା ଲେଖୁଛ । କିନ୍ତୁ ନାରୀର ମନ ବୁଝିନାହିଁ ।

—ଆଉ ବୁଝିଛନ୍ତି କିଏ ? ସେହି ଶିଳ୍ପୀ ?

—ହଁ । ଛବି ଦେଖ, ବୁଝିବ । ଏହି ନିହାରବାଲା ପରି ନଗଣ୍ୟ ନାରୀକୁ ସେ କେମିତି ପ୍ରାଣ ଦେଇ ପାରିଛନ୍ତି ! ତା'ର ସାମାନ୍ୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ସେ କେମିତି ଦେଖାଇ ପାରିଛନ୍ତି । ତା'ରି ପରି ନଗଣ୍ୟକୁ ସେ ଗଣେଇ ପାରିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ଭିତରେ ।

—ସେଗୁଡ଼ାକ ତ ତୁଳିର କବିତା । କିନ୍ତୁ ସେ ତମକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

-ସେହି ଭଲ ନ ପାଇବାରେ ମୋର ଗର୍ବ ଅଛି । ଯେଉଁ ନାରୀକୁ କେହି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରେ, ଆଉ କାଳବେଳେ ଦେଖାଇ ଦିଏ ଯେ ସେହି ପୁରୁଷର ହୃଦୟ ଜୟ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା

ସେହି ନାରୀର ନାହିଁ, ସେହି ନାରୀ ସେହି ପୁରୁଷର ହୁଏ କ୍ରୀତଦାସ ।

କଳାକାରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଗୃହଅଙ୍ଗିଣ ହୋଇ ନିହାର କେତେଥର ବସିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ କେବେହେଲେ ନିହାରବାଲାକୁ ଅସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବାର ଚେଷ୍ଟା କରିନାହାନ୍ତି । ନିହାର ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଛି—ମତେ କ'ଣ କେହି ଭଲ ପାଇବେ ନାହିଁ ଭଲ ପାଉନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଏହି ସହଜ ପ୍ରଶ୍ନପରେ ସେ କିଛି ନ ଭାବି କହନ୍ତି—ଲୋକେ ଯେଉଁ ଦିନ ତୋତେ ଅସୀମ ବୋଲି ଭାବିବେ, ତୋତେ ଯେତେବେଳେ ଖୋଜିଲେ ବି ପାଖରେ ପାଇବେ ନାହିଁ, ସେଇ ଦିନ ବଳେ ବଳେ ତୋତେ ଭଲ ପାଇବେ । ଭଲ ପାଇବା ଖୋଜିଲେ ମିଳେ ନାହିଁ । ନ ଖୋଜିଲେ ଆସେ ।

ନିହାରବାଲା ଚାହିଁରହେ କଳାକାରଙ୍କ ମୁହଁକୁ । ତାଙ୍କର ସୀମା ଏବେ ଅତି ନଗଣ୍ୟ ହୋଇ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ବସିଛି । ମନେ ପଡ଼େ ତାଙ୍କର ଭାଇଙ୍କର ସେହି କବିତା—ନଗଣ୍ୟ ଓ ସୀମା ।

କଳାକାରଙ୍କୁ ପଚାରେ—ନଗଣ୍ୟର କ'ଣ ଭଲ ପାଇବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ ?

—ଅଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଦାନର ଦାବୀ ନାହିଁ ।

—କାହିଁକି ?

—ମାଗୁଥିବା ଲୋକ ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । ଦେଇପାରିବା ଲୋକ ମାଗେ ନାହିଁ ।

ନିହାରର ସାହସ ବଢ଼ିଯାଏ । ସେ ମୁହଁ ଖୋଲି ପଚାରେ—ଠିକ୍ କରି କହନ୍ତୁ, ମୋତେ ଆପଣ କ'ଣ କେବେ ଭଲ ପାଇ ନାହାନ୍ତି ?

—ପାଇଛୁ ତ । ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଇଛୁ ।

ଅଭିମାନ କରି ନିହାର କହେ—ନା, ମିଛ କହୁଛନ୍ତି ।

ଆହତ ହେଲପରି ସେ କହନ୍ତି—ତୋତେ କାହିଁକି ମିଛ କହିବି ସୀମା ! ମିଛ କହିଲେ ଲାଭ କ'ଣ ?

—ଆପଣ ତେବେ ମୋର ଛବି ଆଙ୍କନ୍ତି କାହିଁକି ?

—ତୁ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି ।

—ମୁଁ ତ ଗୋଟାଏ କଳଙ୍କିନୀ···ଚରିତ୍ରହୀନା ।

—ଦୁନିଆର ନଗଣ୍ୟ ଲୋକଙ୍କର ସେଇଟା ନଗଣ୍ୟ ମତ । ସେଇ କଥାକୁ ତୁ ଛଳ କରିଛୁ ? ଦିନେ ଜାଣିବୁ ଯେ ଦୁନିଆର ଲୋକେ ଯାହା କହିଥାନ୍ତି, ସେଥିରେ କେବେହେଲେ ପ୍ରକୃତ କଥା ନ ଥାଏ । ଦୁନିଆର ଚରିତ୍ରହୀନ ଲୋକେ ନାରୀକୁ ଚରିତ୍ରହୀନା କହନ୍ତି । ନିଜର ଚରିତ୍ରର ସେଇଟା ହେଉଛି ଭାଷା ।

—ତେବେ ମୁଁ କ'ଣ ଚରିତ୍ରହୀନା ନୁହେଁ ?

—ନା । ଚରିତ୍ରହୀନା କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇପାରେ ନାହିଁ । କେହି ତାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ତୋ'ର ଗୋଟିଏ ଭଲ ଗୁଣ ଯେ ତୁ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଉ । ତୋ'ର ହୃଦୟ ଉଚ୍ଚ । ଲୋକଙ୍କୁ ଗୁପ୍ତଚର ପରି ନ ଦେଖି ମଣିଷ ପରି ଦେଖୁ । ଆଜି ସେମାନେ ତତେ ଦେଖନ୍ତି ଗୁପ୍ତଚର ପରି ।

ଖୁସି ହୋଇ ନିହାର ପଚାରେ—ଅଚ୍ଛା, ମୁଁ ଯଦି ନ ଆସେ, ଆପଣ କ'ଣ ମୋତେ ଖୋଜନ୍ତେ ?

—ହଁ ।

—କାହିଁ, କେବେ ତ ମୋତେ ଡକାଇ ନାହାନ୍ତି ?

—ସ୍ୱଭବେ, ସୀମାର ମନ କିଛି ଗୋଟାଏ ଖେଳନାରେ ମଜ୍ଜିଯାଇଥିବ । ପିଲାଲୋକ । ଖେଳୁ ।

ନିହାର ନିର୍ଭୟରେ ସେଠି ଚଳପ୍ରଚଳ ହୁଏ । ତାଙ୍କୁ ଯେବେ ଯେବେ ପଚାରେ—ଆଚ୍ଛା, ମୋ ନାଁ ଯଦି ବଡ଼ନାୟିକା ପ୍ରହେଳିକା, ତୁମ୍ଭର ଅବା ମାୟା ଦିଅା ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ କ'ଣ ମୋର ପ୍ରକୃତ ବର୍ଣ୍ଣନା ସେଥିରେ ମିଳନ୍ତା ?

ବହୁତ ଭାବିଲା ପରି ହୋଇ ସେ କହନ୍ତି—ନା ।

—କାହିଁକି ?

—ସେ ସବୁର କୌଣସି ଗୁଣ ତୋ'ଠାରେ ନାହିଁ ।

ନିହାର ତାଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ସେହି ନାଁଗୁଡ଼ାକ ଆଉ ନାଁ ଦେଇଥିବା ଲୋକଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ଠିକ୍ କରି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଆଉ ଖାଲି ଆସି କହିବେ—ଭଲ ପାଅ, ଭଲ ପାଅ ··ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ନଗଣ୍ୟ ।

ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ନିହାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଚାର କରେ । ରିକ୍ସାରେ ବସିଲା ବେଳେ କଳାକାରଙ୍କ ଭାଇଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ ହସି କହେ—ହଉ ନଗଣ୍ୟବାବୁ, ପୁଣି ଦେଖା ହେବ ।

କଳାକାରଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ର ଧାରଣା ଥିଲା, ସେ ନିଜେ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ନାରୀ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ପରିଚିତ ହେବା ପରେ ସେ ନିଜର ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଫେରି-ପାଇଥିଲା । ଲୋକନିନ୍ଦା ବାଧେ ନାହିଁ । ସ୍ନେହୀ ଲୋକଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ତାକୁ ବିବ୍ରତ କରେ ନାହିଁ । ମନେ ମନେ କଳାକାରଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଏ—ସେ ତା'ର ମନର ସାମାନ୍ୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ

ତା'ର ମନର ଚନ୍ଦ୍ରପଟରେ ଅସାମାନ୍ୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ରେଖାରୂପେ ଆଙ୍କି ଦେଇଥିଲେ । ତା'ର ଚରିତ୍ରର ସମସ୍ତ ନ୍ୟୂନତା ସେ ସେଥିରୁ ଲିଭାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ସେ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ—ଚରିତ୍ରହୀନା ନାରୀ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅସାମାନ୍ୟ ନାରୀ ରହିଛି । ଚରିତ୍ର ସହିତ ପ୍ରତିଭାର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ନିହାରବାଲାର ଜୀବିକା ହେଉଛି ଡାକ୍ତରଖାନାର ସେବିକା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ମନ ଯେ କୌଣସି ପବିତ୍ର ଓ ଚରିତ୍ରବାନ୍ ଲୋକର ମନ ସାଙ୍ଗରେ ସମାନ ।

ଶ୍ରୀଧର ଓ ବାସୁଦେବଙ୍କ ପରି ଲୋକେ ଯେଉଁ ମନ ଯେଉଁ ଆଖିରେ ଦେଖନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ସେଇଠା ନିହାରବାଳାର ପରିଚୟ ନୁହେଁ । ଦିଗମ୍ବର ଓ ବଳରାମଙ୍କପରି ଲୋକଙ୍କର ଧାରଣା ତା'ର ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତ କଥା ନୁହେଁ । ଡାକ୍ତର ସାହେବଙ୍କର ମତାମତ ନିହାର ଜୀବନର ବାସ୍ତବ ଜୀବନୀ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି ।

ସେହି କଳାକାରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା ଅତି ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାରେ । ମନର କୌତୂହଳ ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ ନିହାର ଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କ ଘରକୁ । କଳାକାରଙ୍କର ସେହି 'ନଗଣ୍ୟ' ଘର ଡାକ ଆସିଥିଲା—ଶିଳ୍ପୀ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଆସିବାକୁ ଆପତ୍ତି ଅଛି କି ?

—କ'ଣ ଦେଖିବେ ?

—ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଛବି ଆଙ୍କିବେ ବୋଲି । ନିହାରବାଳା ହଷ୍ଟେଲରୁ ଦୁଇଟି ରିକ୍ସାରେ ଚାରିଜଣ ନର୍ସ ଯାଇଥିଲେ—ସେମାନେ ଦେଖିବେ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ସେ ଦେଖିବେ ସେମାନଙ୍କୁ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ସେ କଥା କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ—ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା ଗୋପନ । ଡାକ୍ତରଖାନାର ଲୋକେ ନର୍ସମାନଙ୍କୁ ଅବରୁଦ୍ଧ ଅନ୍ତପୁରରେ ରଖିବାକୁ ଗୃହାନ୍ତ ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଗୁରୁଜନଙ୍କ ପରି । ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରୁ ସବୁ କଥା ଲୁଚାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି । ସବୁ ସୁନ୍ଦର ଜିନିସ ଅଛି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ । ସବୁ ଗୁଣ ରହିଛି ଡାକ୍ତରଖାନା ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ।

ନିହାରବାଲା ଲୁଚି ଲୁଚି ଯାଇଥିଲା । ସେ ସବୁ ପ୍ରକାରର ଜିନିସ ଜାଣିବ । ସବୁ ପ୍ରକାରର ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବ । କିନ୍ତୁ କଳାକାରଙ୍କ ପ୍ରତି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ମମତା ଆସିଥିଲା ।

ନିହାରବାଳା ମନ ଭିତରେ ଶ୍ରେଣୀ-ବିଭାଗ କରେ । ବିଭିନ୍ନ-ପ୍ରକାରର ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ତା'ର ସେହି ଶ୍ରେଣୀ-ବିଭାଗ—ବଳରାମ, ଦିଗମ୍ବର, ସଞ୍ଜୀବ ଓ ବିଦ୍ୟାଧର, ଶ୍ରୀଧର, ବାସୁଦେବ, କଳାକାର ଓ ନଗଣ୍ୟ···ବହୁତ ପ୍ରକାରର ଶ୍ରେଣୀ, ଡାକ୍ତର, ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆସିବା ଲୋକେ । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଥିଲେ ବୟସ୍କ, ତରୁଣ, ବଡ଼ ଓ ସାନ, ବିବେକୀ ଓ ଅବିବେକୀ, ଉଦାର ଓ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଲୋକେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିଛି ।

ସିନେମା ହଲର ଦର୍ପଣ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲେ ଯେମିତି ସେଥିରେ ପଡ଼ୁଥିବା ବିଭିନ୍ନପ୍ରକାରର ରୂପ ଦିଶେ, ନିହାରବାଳା ସେହିପରି ତା'ର ମନ-ଦର୍ପଣରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିଛି । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ମାପିଛି । ମନର ଉଦାରତା ଓ ଗମ୍ଭୀରତା କଳନା କରିଛି । ସେମାନଙ୍କ ସ୍ମୃତି-ଶକ୍ତି ସେ ନାନାପ୍ରକାରର ପରଖି ଦେଖିଛି ।

ପାଠ ସିନା ପଢ଼ିଥିଲା କମ୍, ଗୃହକର୍ମ ଯୋଗୁଁ ହେଉ ଅବା ନିଜର ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ହେଉ, ତା'ର ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦା ବିଶେଷ ନ ଥିଲା । ବହି ପାଠ କମ୍ ଥିବାରୁ ହାତଲେଖା ସୁନ୍ଦର ହୁଏନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମନର ଅନୁଭବ ଗଭୀର ହୋଇଥିବାରୁ ତା'ର ଭିତରର କଥାଗୁଡ଼ିକ ସବୁବେଳେ ରହସ୍ୟମୟ । ମନର ଅସରନ୍ତି କୌତୂହଳ ସେହି କଥାଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ବୁହାଇ ଦିଏ । ଆବେଗର ଲହର ଯିବଲେ ନିହାରବାଲାକୁ ଦେଖିହୁଏ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ନାରୀ ରୂପରେ । କିନ୍ତୁ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଲେ ଜାଣିହୁଏ ଯେ ସେ ଗୋଟିଏ ଅସାଧାରଣ ନାରୀ ।

ଖରାପ ଲୋକଙ୍କୁ ଖରାପ ବୋଲି ଜାଣିମଧ୍ୟ ସେ ତାଙ୍କୁ ଅବଜ୍ଞା କରେନାହିଁ—ଗୃହପାଅ ବୋଲି କହୁନାହିଁ । ଭଲ ଲୋକଙ୍କର ଭଲ ବ୍ୟବହାର ପାଇ ସେ ତାଙ୍କୁ ରହିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇ ନାହିଁ ଅବା ତାଙ୍କୁ ଆସିବାକୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଇନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କପାଇଁ ସେଇ ଏକା ପ୍ରକାରର ହସ, ଏକା ପ୍ରକାରର କଥା । ସେଥିରୁ ସମସ୍ତେ ତାକୁ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଭୁଲ ବୁଝନ୍ତି । ତା'ର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଯାଇ ତା'ର ନିନ୍ଦା କରନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ତା'ର ସେହି ବିପର୍ଣ୍ଣ ମୁହଁର ବାହାର ଦେଖାଣିଆଁ ହସ ଉପରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସେ ନାହିଁ । ମନ ଭିତରେ ସେ ଯେତିକି ବିରାଗୀ ମୁହଁ ଉପରେ ସେ ସେତିକି ଉତ୍ସାହୀ । ସେ ମନକୁ ମନ କହେ—ଲୋକେ ତ ଆଜି ମୋପାଇଁ ବଦଳିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ତାଙ୍କପାଇଁ ବଦଳିବି କାହିଁକି…ମଣିଷଙ୍କର ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ମଣିଷ ଫେରାଇ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁଁ ଅବା ତାଙ୍କୁ ମତ ବଦଳାଇବାକୁ କହିବି କାହିଁକି ?

କିନ୍ତୁ ତା'ର ବେଶି ଅସୁବିଧା ହୁଏ ଲୋକସମାଜରେ ଚଳିଲା ବେଳେ, ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଚଳିଲା ବେଳେ ନୁହେଁ । ଲୋକେ ତାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସମାଜ ତାକୁ ଘୃଣା କରେ । କେତେ-ବେଳେ ସେଥିପାଇଁ ମନରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ପ୍ରତିଶୋଧର ଇଚ୍ଛା ଜାଗି-ଉଠେ । ଭଲ ପାଉଥିବା ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନିହାର ବିଷୟରେ ପଦେ ଭଲ କଥା କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଛଳନା ଦେଖିଲେ ପ୍ରଥମେ ତା'ର ରାଗ ଆସୁଥିଲା । ଅନୁଭବ ଭିତରେ ଦେଖିଚି ସେମାନଙ୍କର ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଓ ପରେ ଭଲ ପାଇବା ଦୁଇପ୍ରକାର ହୋଇ ଦେଖାଦିଏ । ଅବିବାହିତ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ସେ ଯେତିକି ଭୟ କରେ ବିବାହିତ ପୁରୁଷମାନେ ତାକୁ ସେତିକି ଭୟ କରନ୍ତି । ଭୟ ବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମନରେ ରହେ ଜୀବନ ଅଶାନ୍ତିମୟ ହୋଇଯିବ··· ଯେଉଁ ଭଲ ପାଇବା ଶାନ୍ତିସୁଖ ଦେବ ବୋଲି ଭାବିଥା'ନ୍ତି, ସେହି ଭଲ ପାଇବା ସୁଖଶାନ୍ତି କାଢ଼ିନିଏ ।

ଏମିତି ସେ କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲାଣି । ବିଦାୟ ଦେବାପାଇଁ ଆଉ କିଛି ବିଶେଷ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦରକାର ହୁଏ ନାହିଁ । ବ୍ୟବହାରର ସରାଗ, କହିବା କଥାର ଆଦର କମାଇ ଦେଲେ ସେମାନେ ଆପଣାଛାଏଁ ଖସିଯାଆନ୍ତି । ଗଲାବେଳେ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତି କେଇଖଣ୍ଡ ଚିଠି— ଭଗ୍ନ ମନର, ବେତାଳିଆ ଉତ୍ସାହର ନମୁନା । ଆଜି ନେଇଥାଆନ୍ତି ନିହାରବାଲାର ସେମିତି କେତେ ଖଣ୍ଡ ଚିଠି···ତା'ର ତ ଗୋଟିଏ ଚିଠିଲେଖା ଅଫିସ୍ ।

ଚିଠି ନ ଲେଖିଲେ ଯେପରି ନର୍ସର ଜୀବନ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ । ଚିଠି ନ ଆସିଲେ ନିହାରବାଲାର ଜୀବନ ସେମିତି ଦୁଃଖମୟ ।

ନିହାରବାଳାର ଭସ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ନିଜ ଚିଠିପାଇଁ ……. ଲେଖିଛୁ ତ ।

ଭଲ ପାଉଛୁ ବୋଲି ଲେଖିଛୁ । ଭଲ କରି ଲେଖିପାରୁ ନ ଥିବାରୁ ଚିଠିରେ ହୁଏତ ନିହାରବାଳାର ଭଲ ପାଇବା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚିଠିରେ ନୂଆ ନୂଆ କଥା । ନିହାରର ଅସଂଖ୍ୟ ଛଦ୍ମ ନାମ । ନିହାରବାଳା ଛଦ୍ମ ନାମରେ ଚିଠି ପାଏ ନାହିଁ, ଚିଠି ଦିଏ ।

କେହି କେବେବେଳେ ସଂଗ୍ରହ କଲେ ସେଥିରୁ ପାଇବ ନିହାରର ପରିଚୟ—ମନକୁ ମନ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶାଇବାକୁ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ବଳ ସହାୟହୀନ ନାରୀ କେମିତି ଅହରହ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । କିନ୍ତୁ କାହାରି ପାଖରେ କାହାରି କଥା ସେ ଅଭିଯୋଗ କରିନାହିଁ —ସେ ଯେମିତି ଜଣେ ରୋଗୀର ଔଷଧ ଅନ୍ୟ ରୋଗୀକୁ ଦେଇ-ନାହିଁ କି ଜଣକର ରୋଗ ଆଉ ଜଣକୁ ସମର୍ପି ନାହିଁ ।

ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଚିଠି ସଞ୍ଜୟ ଦେଇଥିଲା । ନିହାରବାଳାର ବାକ୍ସ ଭିତରେ ସଞ୍ଜୟର ପରିଚୟ ସବୁଠାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ । ସେଥିରେ ସେ ନିହାରବାଳାର ଜୀବନ ସାଙ୍ଗରେ ନିଜକୁ ଗୁନ୍ଥି ଦେଇଥିଲା । ସଞ୍ଜୟର ଚିଠି ଆସିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଚିଠି ନିହାର ବସି ବସି ପଢ଼େ ।

ସଞ୍ଜୟ ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ ହେଲାବେଳେ ନିହାରବାଳା ତାକୁ କୌଣସି ବିଶେଷ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ନ ଥିଲା । ଯୌବନର

ଯୌବନ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ— ଅତି ସାଧାରଣ କଥା । ସେତିକ ଛାଡ଼ା ଅଧିକ କିଛି ନିହାର ପାଇ ନ ଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଜୟ ଦୂରରେ ରହି ନିହାର ବିଷୟରେ ସବୁ ଖବର ରଖିଛି । ଦୂରରେ ରହୁଥିବାରୁ ନିକର ଉତ୍ସାହ ମଧ ରଖିଥିଲ ।

ସଞ୍ଜୟ ଦେଖା ପଡ଼େ । ନିହାରବାଲା ହସେ । ସଞ୍ଜୟର ସେହି ଚଞ୍ଚଳ ଆଖି ଠିକ୍ ଆଗପରି ଦିଶନ୍ତି । ସଞ୍ଜୟ କହେ— ନିହାର ଦେବୀ, ଅଜଯାଏ ତମେ ଭୁଲ ବାଟରେ ରହିଲ ।

କରୁଣ ସ୍ୱରରେ ନିହାର ପଚାରେ—କ'ଣ କରିବ ? ବାଟ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ମତେ ତ ବାଟ ଛାଡୁ ନାହିଁ । ତମେ ଘୃଣା କରିବ···କର ।

ଟିକଏ ପାଖକୁ ଆସି ସଞ୍ଜୟ ପଚାରେ—ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି ତମେ କ'ଣ ଏବଯାଏ ମଣିଷ ଚିହ୍ନି ପାରିଲ ନାହିଁ ?

—ଆଜି ଏ ଜନ୍ମରେ ଚିହ୍ନି ପାରିବ ନାହିଁ । ମଣିଷ ତ ଆସିଲାବେଳେ ଆସନ୍ତି ଦେବତା ପରି । ଫେରିଲାବେଳେ ଫେରିଯାଆନ୍ତି ମଣିଷ ହୋଇ···ଲହୁ ସଞ୍ଜୟ ଆଖିକୁ ଚାହେଁ ।

ସଞ୍ଜୟ ମନେ ପକାଏ ତା'ର ନିହାରବାଲା ସାଙ୍ଗରେ ଗଢ଼ାହୋଇଥିବା ବନ୍ଧୁତାର ଚିହ୍ନ । ସେଥିରେ ସଞ୍ଜୟ ସେମିତି ମଣିଷ ହୋଇ ଫେରିଛି । ସେ ଆଜ ଚାହିଁପାରେ ନାହିଁ ନିହାରକୁ ।

ଦୁଃଖରେ କହେ— ତୁମକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି ଯେ ନାନାପ୍ରକାରର ବିଘ୍ନ ଆସିଲା ।

କୌଣସି ସଙ୍କୋଚ ନ ରଖି ନିହାର କହେ—କାହିଁ, ମୁଁ ତ ଏବଯାଏ ତୁମକୁ ଭଲ ପାଉଛି ।

ସଞ୍ଜୟର ମନରେ ଉତ୍ତେଜନା ଆସେ । ହସି ନିହାରବାଳା କହେ—ପରେ ଦେଖା ହେବ । ଯାଉଛି ।

ସଞ୍ଜୟ ବୁଝିପାରେ ନିହାରବାଳାର ଅଭିମାନ । ସଞ୍ଜୟର ଘରଲୋକେ ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଳା ବହୁତ ଥର ଆସିଛି । ସଞ୍ଜୟର ଘରଲୋକଙ୍କର ମନରେ ଟିକିଏ ସ୍ନେହ, ଟିକିଏ ସଦିଚ୍ଛା ଅଣାଇବାକୁ···ପାରିନାହିଁ । ସଞ୍ଜୟ ସବୁ ଜାଣେ । ଆଜି ସେଇଥିପାଇଁ ଗଣଦେବତାଙ୍କ ପାଖରେ ମଥା ନୁଆଁଏ । ସେ ନିହାରବାଳାକୁ ନିଜର ବ୍ୟବହାରରେ ଦୂର କରିଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ ମନ ଭିତରେ ନିହାରବାଳା ଯେଉଁଠି ଥିଲା, ଠିକ୍ ସେଇଠି ରହିଛି ।

ନିହାରବାଳା ମନେ ପକାଏ ସଞ୍ଜୟକୁ । ଥରେ ସଞ୍ଜୟ କେମିତି ଅତିରିକ୍ତ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ନିହାରବାଳାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ବାହାର କରିଦେବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା ।

ଅତି ସାଧାରଣ କଥାରୁ ଆରମ୍ଭ । ନିହାରବାଳା ସଞ୍ଜୟକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଲେଖି ଦେଇଥିଲା···ନିହାର ପରି ଚରିତ୍ରହୀନା ଲୋକଙ୍କୁ ସଂସାରରେ ସବୁ ନ ମିଳିପାରେ, କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଜୟ ପରି ଲୋକ ମିଳିବେ ···ସଞ୍ଜୟର ଏତେ ଉପଦେଶ ଦେବା କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ନିହାରବାଳା ଯେପରି ଇଚ୍ଛା ସେପରି ଚଳିବ ।

ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳାର ଚିଠି ଫଟୋ କରି ବିଜ୍ଞାପନ କାଗଜ ପରି ବଣ୍ଟାଇ ଦେଇଥିଲା । ବାଣ୍ଟିଲା ବେଳେ ସଞ୍ଜୟ ନାଁଟିକୁ କଲମରେ ଗାରେଇ ଦେଇ ଖାଲି ନିହାରବାଳା କଥାଟିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେଇଥିଲା ।

ସେ ଦିନ ସକାଳେ ନିହାରବାଳାର ଗୃହଆଡ଼େ ସତେ ଯେପରି ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ତା'ର ଚିଠି···ତା'ର ଅକ୍ଷର ।

ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଆଖିରେ ନିହାର ଦେଖିଛି ସେହି ଘୃଣା, ସେହି ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ—ଘୃଣା ନିହାରବାଲା ପ୍ରତି, ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ ତା'ର ଚରିତ୍ର ପ୍ରତି । ନିହାରବାଲା ବିବ୍ରତ ନ ହୋଇ ପୁଣି ଚିଠି ଲେଖିଥିଲା ।

…ତୁମେ ଜଣେ କାପୁରୁଷ, ଧୂର୍ତ୍ତ । ମନେ କରିଛ ଯେ ମୋର ଚିଠିକୁ ଛପାଇ ଏମିତି କଳଙ୍କ ଲେପିଲେ ମୁଁ ତୁମକୁ ଭଲ ପାଇବି ?…ମନେ କରିଥିବ ଯେ ନିହାର ଗୃକସ୍ତ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଗୃକସ୍ତ ନ କଲେ ସେ ତା'ର ଶାଶୁଘରକୁ ଫେରିଯିବ । କିନ୍ତୁ ତୁମପରି ଲୋକଙ୍କର ସ୍ନେହ ସେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ସାହସ ଥିଲେ ପରୀକ୍ଷା କରିପାର ।

ତା'ର ତିନି ଦିନ ପରେ ପୁଣି ସେମିତି ନିହାରର ଚାରିଆଡ଼େ ତା'ର ସଞ୍ଜାପୃ ପାଖକୁ ଦେଇଥିବା ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ସେମିତି କଣ୍ଠାକଟି ହୋଇ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାର କାନ୍ଥବାଡ଼ରେ ଲୋକେ ପଢ଼ିଥିଲେ ନିହାରର ଚିଠି ।

ଏହି ଦୁରବସ୍ଥା ଦେଖି ନିହାରବାଲା ଫେରିଯାଇଥିଲା ନିଜ ରୁମ୍‌କୁ—ସେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବ । ଆଜି ସେ କାହାରିକୁ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ନିହାରବାଲାର ଚିଠି ପାଇଥିବା ରଖିଥିବା ଲୋକେ ଏହି ସମ୍ବାଦ ପାଇ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଚିରି ଦେଇଥିଲେ…ନିହାର ଗୋଟାଏ ବିଷମ, ବିଷମୟ ପଦାର୍ଥ ।

ନିହାର ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ ବହୁତ ଚିଠି ଦେଇଥିଲା । ସେ ଚିଠି ଦିଏ ବୋଲି ବହୁତ ଲୋକ ଜାଣନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କେହି ଆଖିରେ ନିହାରର ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ ଦେଇଥିବା ଚିଠି ପଡ଼ି ନ ଥିଲେ ।

ଚିଠି ଦେଖିଲେ ନିହାରର ଶେଷ ପରିଚୟ ସ୍ଥାନ, ତାରିଖ ସହ ଦେଖି ନିହାରକୁ ଭଲ ପାଇଥିବାରୁ, ନିହାରର ଚିଠି ସାଇତି ଥିବାରୁ ନିଜକୁ ଘୃଣା କରିଥିଲେ···ନିହାର ସାଙ୍ଗରେ କିଛି ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରଥମ ଚିଠି ଘରୁ ଫେରିଆସିଛି ନିହାର ପାଖକୁ···ସେଥିରେ ଉପଦେଶ ଅଛି ଚିଠି ଲେଖିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ବଳରାମଙ୍କ ଘରୁ, ଦିଗମ୍ବରଙ୍କ ଘରୁ ଫେରିଆସିଛି ନିହାରର ସେହି ଚିଠିର ଫଟୋ ଆଉ ସେହି ଏକାପ୍ରକାରର ଉପଦେଶ—ଏଇଥିରୁ ନିଜ କଥା ବୁଝିବ ।···ଚରିତ୍ରହୀନତାର ସୀମା ଅଛି ··ନିଜକୁ ଭୟ ନ କଲେ ନିଜ ଭୟ ଦେଖାଇବ ।

ଇସ୍, କେଡ଼େ ଖରାପ ଏହି ସଞ୍ଜୟ ! କ'ଣ ପାଇଁ ସେ ଉତ୍କ୍ଷିପ୍ତ ! ନିହାରବାଳାର ସମ୍ବନ୍ଧ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ସଞ୍ଜୟ ସହିତ । ସେହି ସଞ୍ଜୟ ଏବେ ହଠାତ୍ ନିହାରବାଳାକୁ ଆଣି ବାହାରେ ଥୋଇ ଦେଇଛି । ନିହାରବାଳାର ଜୀବନରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଆଘାତ ଦେଇପାରିଛି । ଟିକକର ଖିଆଲରେ ନିହାରବାଳା ଜୀବନରୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଆଶା ପୋଛି ଲିଭାଇ ଦେଇଛି ।

ହଷ୍ଟେଲରେ ନିହାରବାଳା ବିଷୟରେ ଚହଲ ପଡ଼ିଛି । ସମସ୍ତେ ଯେପରି ନିଜର ସମସ୍ତ ଦୋଷଗୁଣ ବୁଝି ନିହାରବାଳାକୁ କହୁଛନ୍ତି—ସେ ଭାରି ଖରାପ । ସେ ଭଲ ପାଏ ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ··· ଚିଠି ଦିଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ସେମାନେ ସେପରି ନୁହନ୍ତି ।

ବହୁତ ପ୍ରକାରର ଉପଦେଶ । ନିହାରବାଳା ଶୁଣେ । ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁରହେ । ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି—ନିହାର ସଞ୍ଜୟ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖିଲା କାହିଁକି ? ସଞ୍ଜୟ କରାଇଛି ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିଲାଣି । ସଞ୍ଜୟ କିଏ ?

କେହି ତାକୁ ଉତ୍ତର କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ନିହାର ପାଖକୁ ଆସିବା ଲୋକ ଭିତରେ ସଞ୍ଜୟ ନ ଥାଏ । ନିହାରବାଲା କେବେ କେମିତି ସଞ୍ଜୟ ସାଙ୍ଗରେ ଏତେ ପରିଚୟ କରିଥିଲା କେହି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ନିହାର ଲୁଚେଇ ଛପେଇ ଏତେ ବନ୍ଧୁ କରିଛି ···ଏବେ ପାଉ ଫଳ !

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ହିଂସା ନିହାର ଉପରେ । ଭାରି ଗର୍ବ ତା'ର । ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଚାହେଁ । ବହୁତ ଲୋକ ତାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଭାବୁଥିଲା ଗୋଟାଏ ଅପ୍ସରା ବୋଲି । ଏବେ ପାଇଲା ଫଳ ।

ସେମାନେ ନିହାରକୁ ଆସି ଭୟ ଦେଖାନ୍ତି । ସଞ୍ଜୟ କୁଆଡ଼େ କହୁଥିଲା—ନିହାରବାଲାକୁ ସେ ଖୁନ୍ କରିଦେବ । ତାକୁ ଡାକ୍ତର-ଖାନାରେ ଆଉ ରଖାଇ ଦେବ ନାହିଁ । ପରୀକ୍ଷା ଅଛି ଅଳ୍ପଦିନ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ରହି ରହି ବହୁତ ସମ୍ବାଦ ସଂଗ୍ରହ କରୁଛି । ବହୁତ ଦିନରୁ ରାଗିଥିଲା ନିହାର ଉପରେ·· ସେଇ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବ ।

ନିଜର ଭୟ ନିହାରକୁ ଡରାଏ । ସତରେ ଯଦି ସଞ୍ଜୟ ନିହାର ଲେଖିଥିବା ସବୁଯାକ ଚିଠିକୁ ଏମିତି ଫଟୋ କରି କାନ୍ଥରେ ବାଡ଼ରେ ଲଗାଏ, ତେବେ ନିହାର ଆଉ ମୁହଁ ଦେଖାଇବ କେମିତି···ନିହାରବାଲା ସଞ୍ଜୟ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖିଲା ।

···ମତେ ଯଦି ଲୋକହସା କରିବା କଥା ଥିଲା, ତେବେ ତମେ ନିଜକୁ କାହିଁକି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯୋଡ଼ିଲ ନାହିଁ । ତମେ ଆସିବ । ତମ ସାଙ୍ଗରେ କଥା ଅଛି । ନ ଆସିଲେ ମୁଁ ତୁମ ପାଖରେ ଦିନେ ପହଞ୍ଚିବ ଆଉ ସେଇଠି ରହିବ···କେଡ଼େ ବଡ଼ କଥାଟାଏ କରିଦେଲ ! ମୋତେ ଭଲ ପାଇ ଶେଷକୁ ମୋତେ ଲୋକହସା

ହେଲେ ମୁଁ କ'ଣ ଆଉ କାହାର ହୋଇପାରିବ ? ମୁଁ ଏକା ତୁମକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ଜାଣେ ତମେ ଏ ଚିଠିକୁ ଛପେଇବ । ଛପାଅ । ମନେ ରଖିଥିବ ଯେ ମୁଁ ମରିବାକୁ ଡରେ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନା ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାକୁ ତିଆର । ତେବେ ଜାଣିଥାଅ ଯେ ମୁଁ ତୁମକୁ ଯେମିତି ଭଲ ପାଏ ଆଉ କାହାକୁ ନୁହେଁ ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିହାର ସେମିତି ଅଶ୍ରୁମୟ ଆଖିରେ ତା'ର ନିଜର ଦୁଃଖ-କାହାଣୀ କହିଥିଲା···ପ୍ରକୃତ ଚିଠି ସେଗୁଡ଼ିକ ନୁହେଁ । ସେଥିରେ ତା'ର ମନର ଭାବ ନ ଥିଲା । ଖାଲି ସଞ୍ଜୟର ପାଗଳାମି ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ସେ ତାକୁ ସେମିତି କେତେଖଣ୍ଡ ଚିଠି ଲେଖି ଦେଇଥିଲା ।

ସଞ୍ଜୟର ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଆଣି ଦେଖାଏ···ହେଇ ଦେଖ··· ମୁଁ ତ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ ଏ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ । ଏଗୁଡ଼ିକ ରଖି ଆଉ ଏଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେଇ ମୁଁ କେଡ଼େ ହଟହଟା ନ ହୋଇଛି !

—ଯେ ତ ବେଶ୍ କଥା । ଯିଏ ଯାହା ଲେଖିଲେ କ'ଣ ତମେ ତା'ର ଜବାବ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ? ଚିଠିକ ଚିରି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲ ନାହିଁ ?

ଆଖିରୁ ଲୁହ ଖସିପଡ଼େ । ନିହାର କହେ—ସେ ଜଣେ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ।

ନିହାରପାଇଁ ବିପଦ ଭିତରକୁ ଡେଇଁବାକୁ ସମସ୍ତେ ତିଆର । ସେମାନେ କହନ୍ତି—ଯାଇ ସଞ୍ଜୟକୁ ଅଣ୍ଡା କରିବେ ।

ନିହାର କହେ—ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ଶାସ୍ତି ପାଇବା ଉଚିତ । କେଡ଼େ ଖରାପ ଲୋକ !

ନିହାରକୁ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇବାପାଇଁ ଆସିଥିବା ସ୍ନେହୀ ଲୋକଗୁଡ଼ିଙ୍କର ଅଖି ନିହାରର ଆଖିର ଲୁହ ଦେଖି ସ୍ୱଗରେ ଜଳ ଜଳ ହୋଇଉଠେ ।

ସେମାନଙ୍କୁ ବାଧା ଦେଇ ନିହାର କହେ—ନାହିଁ ଥାଉ, ସଞ୍ଜୟକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଆଘାତ ଦେବା ମୋର ଇଚ୍ଛା ନୁହେଁ …ତା'ର କିଛି ନାହିଁ । ତାକୁ ଦେଖିଲେ ମନରେ କରୁଣା ଆସେ । ସେ ମୋତେ ବାହାରେ ଅପଦସ୍ତ କଲା—କରୁଛି, କରି-ସାରିଲଣି ।

ତାକୁ ଠାକୁରେ କ୍ଷମା ଦିଅନ୍ତୁ । ତାକୁ ଭଲ ବୁଦ୍ଧି ଦିଅନ୍ତୁ ।

ପ୍ରତିବାଦ କରି ବନ୍ଧୁମାନେ କହନ୍ତି—ନିହାର ଦେବୀ ! ତମେ ଜଣେ ପାଗଳ ! ମଣିଷଠାରୁ ମାଡ଼ ନ ଖାଇଲେ କେହି ଠାକୁରଙ୍କ କଥା ଶୁଣେ ନାହିଁ । ସଞ୍ଜୟ ଯେମିତି ତମପ୍ରତି ଖରାପ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଛି, ତମେ ତା'ପ୍ରତି ସେମିତି ଦୃଢ଼ମନରେ ଖରାପ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବା ଉଚିତ…ତମେ କ'ଣ ତାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଅ ?

—ହିଁ…ରହି ରହି ନିହାର କେତେବେଳକେ କହିଲା ।

—କହୁତ କ'ଣ ମିଶିଛ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ? ଆମେ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ନ ଥିଲୁ ତ !

—ନା, ବେଶି ଦେଖା ହୁଏ ନାହିଁ । କେବେ କେମିତି ସେ ଏଣେ ଆସିଲେ ସେଇ ଡାକ୍ତରଖାନା ହତାରୁ ସେ ଫେରିଯାଏ …ଚିଠି ଲେଖେ ।

—ଆଉ୍ ତେବେ ତାକୁ ତମେ ଭଲ ପାଅ କାହିଁକି ?

—କହିପାରିବି ନାହିଁ । କିଛି ନ ଥିଲେ ବି ତାକୁ କାହିଁକି ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗେ । ଉପାୟ ନାହିଁ । ଜୋର୍ ଜବରଦସ୍ତି ନାହିଁ ।

ବାହାରର ଲୋକପରି ବାହାରୁ ବାହାରୁ ସଞ୍ଜୟ ଫେରିଯାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଚିଠି ମୁଁ କିଛି ବୁଝେ ନାହିଁ ।

ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ଏଇ ସଂସାର ! ଆଜି ସେଥିରେ ନିହାର ଦେବୀ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।...

ନିହାରବାଳାର କଥା ସେମାନେ ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଦେଖାଶୁଣା ନ ଥିଲା କି କୌଣସିପ୍ରକାର ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ଥିଲା । ଏତେ ଲୋକ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ନିହାରବାଳା ଯେ ସଞ୍ଜୟ କଥା ମନରେ ଧରି ରଖିପାରେ, ଏତକ ଶୁଣିଲାବେଳେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ନିହାରକୁ ନିରେଖି ଚାହିଁଥିଲେ ।

ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇପାରିଥିବା ଜଣେ ନାରୀ, ଜଣେ ସାଧାରଣ ସଞ୍ଜୟ ପରି ଲୋକକୁ ଭଲ ପାଉଛି ବୋଲି ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କେମିତି କହିପାରିଲା କେଜାଣି !...

ନିହାରବାଳା ମୁହଁରେ ଲାଜ ଦେଖାଦିଏ—ସଞ୍ଜୟ କଥା ଜଣାପଡ଼ିଯିବାରୁ । ସେ ଦୁଃଖିତ ହୁଏ । ଯେଉଁ ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଏତେ ଦିନ ଧରି ନିହାର ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଥିଲା, ସେତକ ପ୍ରଘଟ ହୋଇଯାଇଛି । ତା'ର ଦୁଃଖ ଆସେ ସଞ୍ଜୟପାଇଁ । ବୁଝି ନ ପାରି ସଞ୍ଜୟ ଏତେ ଅସୁବିଧା କଲା...ସଞ୍ଜୟ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେଲେ ନିହାର ତାକୁ କହିବ—ଏଇ ପୁରସ୍କାର ତମେ ଶେଷକୁ ଦେଲ...କହି ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଫେରାଇ ଦେବ ।

ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳାର ଚିଠିକୁ ଓଲଟପାଲଟ କରି ଦେଖିଥିଲା ...ଆଜି ଶେଷକୁ ଭଲ ପାଇବା ଜଣାଇବାର ଅନ୍ୟ ବାଟ ନ ପାଇ ନିହାରବାଳା ସଞ୍ଜୟକୁ ପାଖକୁ ଡାକିଛି !

ଆଜି ନୁହେଁ । ବଳାତ୍କାରରେ ନିହାରକୁ ପାଇବାପାଇଁ ସଞ୍ଜୟ କୌଣସିପ୍ରକାରର ଇଚ୍ଛା କରି ନ ଥିଲା । ନିହାରକୁ

ଏକାନ୍ତ ମନରେ ଭଲ ପାଇ ସେ ତାକୁ ଚେତେବେଳେ ପାଖକୁ ଆଣିପାରି ନ ଥିଲା···ଶେଷରେ ତାକୁ ସେମିତ ଘୃଣା କରି ସଞ୍ଜୟ ଆଉ ନିହାରକୁ ଫେରାଇଦେବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।

ଅଦ୍ଧାତ କାଗଜରେ ମନରୁ ରାଗ ଖସିଯାଏ । ସଞ୍ଜୟର ମନ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ନିହାରବାଲାକୁ ସେ ମନ ଭିତରେ ଛାଡ଼ି-ଦେଇ ସାରିଥିଲା···ନିହାର ସମସ୍ତଙ୍କର । ସେ ସଞ୍ଜୟର ନୁହେଁ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଠେଲାପେଲା ହୋଇ ସଞ୍ଜୟ ନିହାରକୁ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ, ଦେଖିବାକୁ ଅବା ଧରିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।

ନିହାର ଚିଠିର ଆଉ କୌଣସି ଜବାବ ଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସଞ୍ଜୟ ପ୍ରଥମେ ଭାବିଲା ଚିଠିଟା ଫେରାଇ ଦେବ···ନା, ଥାଉ । ନିହାରବାଲାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚିଠିରେ ସେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ କଥା ଲେଖେ । ଚିଠିଟା ଥିଲେ ଭଲ ।

ନିହାରବାଲା ଚାହିଁ ରହିଲା—ସଞ୍ଜୟ ଆସିବ । ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳୁ ଉଠି ଡାକ୍ତରଖାନାର ପାଚେରିକୁ ଚାହେଁ । ହୁଏତ ତାହାର ଚିଠି ପୁଣି ଫଟୋ ହୋଇ ଆସି କାନ୍ଥରେ ଲଗା ହୋଇଛି···ସଞ୍ଜୟ ଆସି ନାହିଁ, ଚିଠି ଦେଇନାହିଁ କିମ୍ବା ଆଉ କିଛି କରିନାହିଁ । ନିହାର ମନ ଭିତରେ ବାରମ୍ବାର ସଞ୍ଜୟ ନାନାପ୍ରକାରର ପ୍ରଶ୍ନ ଆକାରରେ ଦେଖାଦିଏ ।

ଖରାପ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଦୁର୍ନାମର କଳଙ୍କ ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ପକାଏ ନାହିଁ । କିଛି ଦିନ ଭିତରେ ନିହାର କଥା ପୁଣି ସମସ୍ତେ ଭୁଲିଗଲେ । ନିହାରର ଚରିତ୍ରରେ ଯେପରି କେହି କଳଙ୍କ ଲଗାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେ ସବୁବେଳେ ନିରାପଦ ।

କିନ୍ତୁ ନିହାର ସେହିଦିନୁ ତା'ର ମନର ଗତିକୁ ଅଜାଣତରେ ବଦଳାଇଥିଲା । ତା'ର ସେହି ଗୋଟିଏ ଅଭିଯୋଗ—ସଞ୍ଜୟ ତାକୁ ଲୋକହସା କରୁଛି । ସଞ୍ଜୟ ଏକା ତାକୁ ଅପବାଦ ଦେଉଛି ।

ଯାହା କେହି କରିପାରି ନ ଥିଲେ, ସେତିକ ସଞ୍ଜୟ କରିପାରୁଛି । ସମସ୍ତେ ଅପବାଦ ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଲା ସେଥିରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ନିନ୍ଦାକୁ ନିହାରବାଲା ଯେତିକି ଅଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଖାଇଥିଲା, ସଞ୍ଜୟର ସେହି ଅପବାଦକୁ ସେତିକି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଖାଇ ବାରମ୍ବାର ନିଜକୁ ପଚାରୁଥିଲା ।

ଅବହେଳା କରୁଥିବା ଲୋକ ଅପବାଦ ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । ଭଲ ପାଉଥିବା ଲୋକ ଏକା ସେତିକି କରିପାରେ । ଭଲ ପାଉଥିଲା ବୋଲି କ'ଣ ସଞ୍ଜୟ ଏହି ପ୍ରକାରରେ କଠୋର ଆଘାତ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିଲା ?

ଭାବିଲେ ନିହାରବାଲା କୂଳକିନାରା ପାଏ ନାହିଁ । ନିଜକୁ ଓ ସଞ୍ଜୟକୁ ଅତିକଳ କରିପାରେ ନାହିଁ । ତା'ର ସେହି ଆଖି ଦୁଇଟି ଲୁହରେ ପୂରିଉଠେ । ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ କହେ—ସଞ୍ଜୟ ତାକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ପାଖରେ ସଞ୍ଜୟ ନ ଥାଏ । ସୁଟକେଶ୍ ଖୋଲି ସେହି ଚିଠିଗୁଡ଼ିକୁ ଆଉ ଥରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବୁଝିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରେ ।...ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଯେମିତି ଅବୋଧ୍ୟ, ଚିଠି ଲେଖିଥିବା ଲୋକ ବି ସେମିତି...ଚିଠି ପାଇଥିବା ଲୋକ ବି ସେମିତି ।

ଯେ କେହି ନୁହେଁ, ସେଇ ହେଉଛି ସବୁ । ଯେଉଁମାନେ ସବୁ ପାଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ କେହି ନୁହନ୍ତି ।

ଲାଇବ୍ରେରୀ
ରାଉରକେଲା

ପାଇବା ଜିନିସକୁ ହରାଇ ଓ ନ ପାଇବା ଜିନିସକୁ ଆଶା କରି ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ନିଜର ଭ୍ରମ ପ୍ରମାଦର ଅନୁତାପ ଓ ଆସି ନ ଥିବା ଜିନିସର ଆଶାରେ ବସ୍ତୁବୁଦ୍ଧି-ହୋଇ ବାଟ ଚାଲେ, ସେତେବେଳେ ବୋଧହୁଏ ସେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । ଆଉ ତାହାର ପାଖକୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ଦୁନିଆର ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକ ଆସି ପହଞ୍ଚନ୍ତି ।

କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅଶାନ୍ତି ନ ଥିବା ଜୀବନ ସତେ ଯେପରି ଅସୁନ୍ଦର ଓ ଅପ୍ରିୟ । ଜୀବନକୁ ଅଭିଶପ୍ତ କରିବାରେ ମଣିଷର ଯେପରି ଜନ୍ମଗତ ରୁଚି । ନୂଆ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ନିହାରବାଲା ମନରେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେ । ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ସେହି ଏକାପ୍ରକାରର ଉତ୍ସାହ—ନିହାରବାଲାର ମନ କଥା ଜାଣିବେ ଓ ନିହାରବାଲାକୁ ମନ କଥା କହିବେ ।

ଏଇ ଲୋକଙ୍କର ଆଉ ସଠିକ ପରିଚୟ ରଖିବାର ଦରକାର ହୁଏ ନାହିଁ ନିହାରବାଲାର । ସେ ଭଲ କରି ବୁଝିଲାଣି ଯେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଜୀବନର ଯାତ୍ରାପଥରେ ଏମାନେ ଏମିତି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସାଙ୍ଗରେ ଆସି ପହଞ୍ଚୁଥିବେ ଓ ବିଦାୟ ନେଉଥିବେ ।

ଡାକ୍ତରଖାନା ବଗିଚାର ଫୁଲଗଛର ଫୁଲକୁ ଯେମିତି ଚିହ୍ନି ମନେ ରଖିବାର ଅବା ପାସୋରି ଯିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ ନାହିଁ,

ସେମିତି ଏହି ଦେଖଣାହାରୀ ଲୋକେ କିଏ ସୁବାସ, କିଏ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଦେଇ, କିଏ ମନରେ ଟିକିଏ କଅଁଳ ପରଶ ଆଉ କିଏ ସେମିତି ଟିକିଏ ନିଷ୍ଠୁର ଆଘାତ ଦେଇ ଚାଲିଯିବେ ।

ନିହାରବାଳା ସେମାନଙ୍କୁ ସମଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖେ । ମିଠା କଥା କହେ । କୋମଳ, ଦରଦଭରା ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଏ ଆଉ ଛାଡ଼ିଯାଏ ।

ଛାଡ଼ିଯାଇଥିବା ଲୋକେ ପରିଚୟକୁ ବାରମ୍ବାର ସ୍ମରଣ କରିବାପାଇଁ ନିହାରବାଳାକୁ ଦେଖା ହେଲାବେଳେ ଆଖିରେ, କଥାରେ ଓ ବ୍ୟବହାରରେ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତି ।

କାହାକୁ ସେ ଚହେଁ, କାହାକୁ ଅବା ସେ ଚହିଁପାରେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହସି, ଭଲ ମନ୍ଦର ଖବର ପଚାରି ନିହାରବାଳା ବାଟରେ ଆଗେଇ ଚାଲେ ।

ତାଙ୍କ ଭିତରେ ବି ସେମିତି ସବୁ ପ୍ରକାରର ଲୋକ ଥାନ୍ତି । ଉପରେ ମିଠା ବ୍ୟବହାର, ଭିତରେ ଅବହେଳା; ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ସେହି ଏକା ପ୍ରକାରର ଅବଚାର ଥିବା ଲୋକ, ଆଉ ବି ସନ୍ତାପ ପରି ବାହାରେ ପ୍ରକାଶ ନ କରି ଭିତରେ ଭୋଗୁଥିବା ଲୋକେ ।

ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିସାରି ଲୋକଙ୍କ ବିଷୟରେ ନିହାରବାଳାର ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ ବଢ଼ିଛି । ସେ ଜାଣେ ଯେ ମଣିଷଙ୍କୁ ଆଉ ବେଶି ପ୍ରିୟ କି ଅପ୍ରିୟ କରିବା ଚେଷ୍ଟାର ବୃଥା ଅପଚୟ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିଲାବେଳେ ତା'ର ମନ ଉପରେ ସେହି ପୁରୁଣା ପରିଚିତ ଲୋକେ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତି—ସେମାନେ ତା'ର ମନର ସରିଗକୁ ଅଭିଶପ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ହିଁ ତ । ସମସ୍ତେ କରିଥିଲେ । ବାରମ୍ବାର ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇ ନିହାରବାଲା ସେମାନଙ୍କୁ ଆପଣାର କରିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା । କେହି ଆପଣାର ହେଲେ ନାହିଁ । କେହି ତା'ର ନିଜର ହୋଇ ରହିଲେ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଆଘାତ ଦେଇଥିଲେ, ଆଉ ଯେଉଁମାନେ ଦେବାର ସୁବିଧା ପାଇ ନ ଥିଲେ—ସମସ୍ତେ ଏକାପ୍ରକାରରେ ନିହାରବାଲାକୁ ବୁଝାଇ ଦେଇ ଯାଇଥିଲେ ଯେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର କିନ୍ତୁ କେହି ନିହାରବାଲାର ନୁହନ୍ତି ।

ପଢ଼ା ସରିଛି । ଶୃଙ୍ଖଳା ମିଳିଛି । ସବୁଠାରେ ସେହି ଏକା ସମସ୍ୟା । ଜଣେ ଡାକ୍ତର, କେତେକଜଣ ରୋଗୀ, ଆଉ କେତେଜଣ ରୋଗୀର ନିଜ ଲୋକ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ନ ହେଲେ ବି ବହୁତ ଲୋକଙ୍କର ଆଖି ନିହାରବାଲା ଆଡ଼େ—ତା'ର ସେବା-ପାଇଁ ନୁହେଁ, ତା'ର ଯୌବନ ପାଇଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୂଆ ଲୋକ ହଠାତ୍ ଯେପରି ଭାବି ନିଅନ୍ତି ଯେ ନିହାରବାଲା କାହାରିକୁ ଦେଖିନାହିଁ, ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଦେଖୁଛି । ଆଉ ସେମାନେ, ସେମାନଙ୍କର ବୟସ, ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ଅଧିକାରର ଅହଙ୍କାରରେ ନିହାରବାଲା ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତି । ନିହାରବାଲାକୁ ଅଧିକାର କରିବାପାଇଁ ଲୋଭ ଦେଖାଇ ବିଫଳ ହେଲେ, ଭୟ ଦେଖାଇ ତାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ପୁରୁଣା ଲୋକଙ୍କର ଗତିପଥ କମିଯାଇଥାଏ । ସେମାନେ ଆଉ କାହିଁକି ଲେଖିବେ ? ଯେ ଯାହାର ବଡ଼ ଛୋଟ ଘରସଂସାର

କର ଅପଣା ଅପଣା ବାଟରେ ଚାଲିଲେଣି । ସେଥିଭିତରେ କାହାପାଇଁ ନିହାରବାଳା ଗୋଟିଏ ଆଶୀର୍ବାଦ ନୁହେଁ—ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଏକାପରି ଗୋଟିଏ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ।

ନିହାରବାଳାର ମନ ଦବିଯାଏ । ଦିନକୁ ଦିନ ସେ ଦେଖିଛି ଯେ ବୟସ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ଅନୁଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପିଡ଼ା ହେଉଛି । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନୀରସ ଲୋକେ ବନ୍ଦନା ଜଣାଇବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ।

ଆଜି ତେବେ କ'ଣ ମୁକ୍ତି ନାହିଁ ! ସେ ମନେ ପକାଏ ତା'ର ସ୍ୱାମୀକୁ । ସେ ଚାଲିଗଲେଣି । କିଛି ଦେଇ ନ ଥିଲେ ବୋଲି ଦେଇଥିଲେ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ଅପବାଦ । ଚାଲିଯିବା ପରେ ଦେଇଗଲେ ସେମିତି ଗୋଟିଏ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ଗଭୀର କ୍ଷତ ।

ଛାଡ଼ିଯାଇଥିବା ଲୋକେ ତା'ର ନିଜର ସୁବିଧାପାଇଁ କିଛି ତ ଦେଇଗଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ସ୍ମୃତି ମନକୁ ଚଞ୍ଚଳ କରେ । ଯୌବନ ଯେପରି ବର୍ଷକର ବାର ମାସ ନିହାରବାଳାକୁ ମନେ ପକାଇଦିଏ ଯେ ସେ ନାରୀ ।

ସେ ଏକୁଟିଆ । ମନ ବିଶେଷ ଭାବରେ ବିବ୍ରତ ହୋଇ-ପଡ଼ିଲେ ସେ ପୁରୁଣା ଲୋକଙ୍କୁ ମନେ ପକାଇ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଲେଖେ । ଲେଉଟି ଜବାବପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଏ । କିନ୍ତୁ ପାଏ ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରୁ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ଚିଠି ଆସେ—ଘର କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଇ ସେମାନେ ନିହାରବାଳାକୁ ମନେ ରଖିଥିଲେ ବି ସଙ୍ଗୋଳି ଆସିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ଅଶେଷ ଉଦ୍‌ବେଗରେ ନିହାରବାଳା ଲଫାପା ଉପରୁ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଚିହ୍ନି ଚିଠି ଖୋଲେ । ଖୋଳ ଭିତରେ କିଛି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ଶୂନ୍ୟ ମନ ସେହି ଶୂନ୍ୟତା ନେଇ ଫେରିଆସିଛି ।

ସେଥିରେ ଅଛି ସେମାନଙ୍କର ପରିଚୟ—ଦିନେ ଯାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା, ଆଜି ସେ ଶୂନ୍ୟ । ଦିନେ ଯାହା ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା, ଆଜି ସେ ନିରର୍ଥକ ।

ଯେଉଁମାନେ ତା'ର ପାଖରେ ଅତି ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ, ସେହିମାନେ ଚାଲିଗଲେଣି । ଆଉ ଯେଉଁମାନେ ଆସିପାରି ନ ଥିଲେ, ସେହିମାନେ ଆଜି ଆସିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ସେ ଯେପରି ମଝିରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ।

ପରଖିବାର ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ପହିଁରିଗଲାବେଳେ ମଣିଷ ଯେମିତି ଜୁଆରର ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ପରେ ନଈକୁ ମାପିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଅଟକଳ କରି ଫେରିଯିବାକୁ ଚାହେଁ କୂଳକୁ, ନିହାରବାଳା ସେହିପରି ଫେରିଆସିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ ସେଇଟା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ନିଜର ଅଭ୍ୟାସ, ରୁଚି, ଆଉ ଜୀବନର ଅଦମ୍ୟ ଉତ୍ସାହ ବାଧା ଦିଅନ୍ତି । ନର୍ସ ନିହାରବାଳା ଦେବୀ ପୁଣିଥରେ ଫେରିଯାଇ ବାଲ୍ୟଙ୍କ ଘରେ ବୋହୂ ହୋଇ ରହିପାରିବେ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ଭରସା ରଖି ନିହାରବାଳା ଏତେ ଦୂର ଆସିଥିଲା, ସେମାନେ ଛାଡ଼ିଯାଇଛନ୍ତି ।

ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ, ଆଗେଇ ଦେବାକୁ ଅବା ଫେରାଇ ଦେବାକୁ କି ଆଘାତ କରିବାକୁ ଏକାବେଳକେ ଅସମର୍ଥ । କିନ୍ତୁ ଜୀବନରେ କେହି ସାଙ୍ଗସାଥି ନ ଥାଇ ସବୁବେଳକୁ ସମାନ ଭାବରେ ରହିପାରିବ ନାହିଁ ।

ଭୋକ କଲାବେଳେ ମଣିଷ ଯେମିତି ଭଲ ଜିନିଷ ନ ପାଇଲେ ଖରାପ ଜିନିଷକୁ ଖାଏ, ନିହାରବାଳା ସେହିପରି

ନିଜକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେବାକୁ ନୂଆ ନୂଆ ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧୁତା କରୁଥିଲା ।

ତା'ର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ପୃଥିବୀରେ ପୁରୁଣା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ । ପଚାରିଲେ ସେ କହନ୍ତା—ସମସ୍ତେ ଚାଲିଯିବାରୁ ଏଇ ନୂଆ ଲୋକଟି ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧିଛି ।

କିନ୍ତୁ କାହିଁ, କେହି ତ ଆସି ଈର୍ଷାରେ ଓ ସନ୍ଦେହରେ ନିହାରବାଲାର ସମ୍ବାଦ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜୟ ଚିଠିର ଉତ୍ତର ଦିଏ । ନିହାରବାଲା, ତୁମକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଏ ଠିକ୍ ଆଗପରି···

ସଞ୍ଜୟର ଚିଠିକୁ ନିହାରବାଲା ଭଲ କରି ପଢ଼େ । ତାହାର ବ୍ୟବହାରରେ ନିହାର ଜାଣି ନ ଥିବା କଥା କିଛି ରହିଛି··· କ'ଣ ପାଇଁ ସେ ନିହାରକୁ ଭଲ ପାଏ···ଆଗପରି ?

କିଛି ମାଗି ନାହିଁ ଓ କିଛି ପାଇ ନାହିଁ । ସେତିକ ତ ସଞ୍ଜୟ ବିଷୟରେ ନୂଆ କଥା । କ'ଣପାଇଁ ସେ ନିହାରକୁ ଏବେ ବି ଭଲ ପାଇବ ?

ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲାପରି ନିହାରବାଲା ଲେଖେ—ତମର ଚିଠି ପାଇ ଭାରି ଖୁସି ହେଲି । ତମେ ଆସନ୍ତ କି ଥରେ ଭଲ ଲାଗନ୍ତା । ତମ ସାଙ୍ଗରେ ବହୁତ ଦୁଃଖସୁଖ ହୁଅନ୍ତି ।···ଏଇ ଜୀବନରେ ସବୁ ଭଲ ଜିନିସ ଖୋଜିଥିଲି ଯେ, ପାଇଲି ସଂସାରର ଯାବତ ଖରାପ ଜିନିସ ।

ସେହି ଚିଠି ପାଇଲେ ସଞ୍ଜୟ ବି ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଏ—ନିହାରବାଲା ପାଇଁ ସହାନୁଭୂତିରେ । ଏତେ ଦିନକେ ସେ ନିଜର ଭୁଲ ବୁଝିପାରିଛି । ସଞ୍ଜୟକୁ ପୁଣି ମନେ ପକାଇଛି । ଡାକ ପଠାଇଛି ।

ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଲାକୁ ତଉଲି ବସେ । ମନ ଭିତରେ କ୍ଷମା ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଦିନେ ସେ ତାକୁ ଅପଦସ୍ତ କରି ଶାସ୍ତି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ଏବେ ସେ ତାକୁ ଭୁଲ ନାହିଁ ବୋଲି ଲେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ।

ମନ କଥା ମନରେ ରହେ । ଚିଠି କାଗଜ ଉପରେ କଲମ ଚଳେ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଯେପରି ସଞ୍ଜୟକୁ କହନ୍ତି—ଖରାପ ଲୋକକୁ ଭଲ ପାଇ ହୁଏ ନାହିଁ । ଘୃଣା କରୁଥିବା ଲୋକକୁ ଆଉ ଥରେ ଭଲ ପାଇବା ଭୁଲ୍ ।

ସଞ୍ଜୟର ଆଖି ଆଗରେ ନିହାରବାଲାର ସେହି ଲହୁଭରା ଆଖି ଭାସି ଉଠେ । ବହୁତ ଦିନରୁ ଦେଖା ହୋଇନାହିଁ । ଦେଖା ହେଲେ ସଞ୍ଜୟ ତାକୁ କ'ଣ କହିବ—ସ୍ଥିର କରିପାରି ନାହିଁ ବୋଲି ଦେଖା କରିପାରି ନାହିଁ ।

ବାହାରେ ସିନା ଏତେ ପ୍ରକାରର ବାଧା । ମନ ଭିତରୁ ନିହାରକୁ ତଡ଼ିଦେବା ଭାରି କଷ୍ଟ । ସେ ତା'ର ସମସ୍ତ ଦୋଷ ଦୁର୍ଗୁଣ ଦେଇ ଅଳି ଜଣାଇଲା ପରି ସଞ୍ଜୟକୁ ଲାଗେ—ନିହାର ଖରାପ ହେଲେ ବି ତୁମକୁ ଭଲ ପାଏ ତ ।

ତା'ର ମନ ଆଗରେ ନିହାରବାଲାର ସେହି ଜଣାଶୁଣା ଓ ଶୁଣାଶୁଣିର ଚିହ୍ନ ଅଙ୍କି ହୋଇଯାଏ । ବହୁ ହୃଦୟର ନାୟି ନିହାରବାଲା ସଞ୍ଜୟ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ତାକୁ କ'ଣ

ସଞ୍ଜୟ ଭଲ ପାଇଥାଉ ?—ତା'ର ବ୍ୟବହାର, ତା'ର ଚରିତ୍ର, ତା'ର ଇତିହାସ ।

ହେଲେ ଏସବୁ ନ ଥାନ୍ତା ! ନିହାରବାଳା ଅତି ସୁନ୍ଦର, ସଚ୍ଚରିତ୍ର ଓ ଏକନିଷ୍ଠ ନାରୀଟିଏ ହୋଇଥାନ୍ତା···ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଭାବେ—ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ ତ ।

ନିହାରବାଳାର ଚିଠିର ଜବାବ ପାଇବାପାଇଁ ବାରମ୍ବାର ମନକୁ ଆଘାତ କରନ୍ତି । ସଞ୍ଜୟ ଲେଖିଦିଏ—ଏମିତି ଦୂରରେ ଥାଇ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ଯେମିତି ଭଲ ପାଇପାରୁଛୁ, ପାଖରେ ସେମିତି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ···ଯେତେ ନିଜକୁ ବାରଣ କଲେ ବି ଏଇ ମନ, ଏଇ ହୃଦୟ ତୁମକୁ ଛାଡ଼ିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସବୁ ଦିନେ ମୁଁ ତମର ।

ନିହାରବାଳା ଚିଠିଟି ପାଇଲେ ଅଧୀର ହୋଇପଡ଼େ—ଚିଠିରୁ ଆନନ୍ଦ, କୌତୂହଳ ଓ ସାର୍ଥକତା ବାହାର କରି-ନେଇଯିବାକୁ । ଭଲ ପାଇଥିବା ଲୋକେ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଜୟ ପାଇନାହିଁ ।

ଚିଠିଗୁଡ଼ାଏ ଫଟୋ କରି ଛପାଇ ଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ବୋଧହୁଏ ଲୋକରେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସୁନାହାନ୍ତି—ଦୂରେଇ ଦୂରେଇ ରହୁଛନ୍ତି । ନିହାରବାଳାର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ସଞ୍ଜୟକୁ ଯାଇ ଜୋର କରି ନେଇ ଆସିବାକୁ ।

···କେତେଦିନ ଅବା ଏ ଜୀବନ ! ସରିଆସିଲା ବୋଲି ଲାଗୁଛି । ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ହିସାବ ନିକାଶ ହୋଇଯାଇଛି । ଖାଲି ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ ସଞ୍ଜୟ ସାଙ୍ଗରେ । ନୂଆ ଜୀବନ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳେ ଚିହ୍ନା ହୋଇଥିଲା···ଅଜଣାଏ ସେହି ପ୍ରଥମ ଦେଖାର କୌତୂହଳ

ରହିଛନ୍ତି । ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ସେମିତି ବୁଝି ହେଉନାହିଁ କି ଧରି ହେଉନାହିଁ ।

ନିହାରକୁ କେହି ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି କେତେବେଳେ କିଏ କହିଲେ, ନିହାରବାଳା ଗର୍ବ କରି କହେ —ମିଛ କଥା । ମୋତେ ଭଲ ପାଇ ନାହାନ୍ତି କେହି···ମୋର ଜଣେ ଅତି ନିକଟର ବନ୍ଧୁ ଅଛନ୍ତି । ସେ ମୋତେ ଶାସ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଘାତ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୋର କ୍ଷତି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଅପବାଦ ଦେଇଛନ୍ତି···ସବୁ କରି ସୁଦ୍ଧା ସେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ନାହାନ୍ତି ।

ପଚାରିଥିବା ଲୋକର ଆଖି କୌତୂହଳରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୁଏ । କିଏ ସେହି ଲୋକ ?—ନିହାରବାଳାର କାହା ପାଇଁ ଏତେ ଗର୍ବ ?···ତପସ୍ୱୀ, ସଂସାରୀ ଓ ବିବେକୀ ଲୋକ ହୋଇ କେହି ଜଣେ କ'ଣ ନିହାରବାଳାକୁ ଏତେ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ଭାବରେ ଭଲ ପାଇପାରେ ?

ସନ୍ଦେହରେ ଆଖି ନଚାଇ ପୁଣି ସେ କହନ୍ତି— ନ ହେବ କାହିଁକି ! ଆପଣଙ୍କୁ କେହି କ'ଣ ଭଲ ନ ପାଇ ରହିପାରିବ ?

ମୁହଁ ଗମ୍ଭୀର କରି ନିହାରବାଳା କହେ—ଲାଗିଲା କଥା; ଆଦର ସୋହାଗ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ଏକାପରି ନୁହନ୍ତି । ସବୁ ମଣିଷ ସମାନ ନୁହନ୍ତି ।

—କେମିତି ?

ହସି ନିହାରବାଳା କହେ—ଅସନା, ଅପରିଛନିଆଁ ଗାଁ ବୋଲି ଲୋକେ ମୋରୁସି ଗାଁକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଭଲ ଜାଗାରେ ରହନ୍ତି । ବେଶି ଗରମ ହେଉଛି ବୋଲି ଲୋକେ ଥଣ୍ଡା ଜାଗା

ଖୋଜିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ମୂଳ ମିଳୁ ନାହିଁ ବୋଲି ସେମିତି କିଏ ଦେଶାନ୍ତର ହୁଏ ।...ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ଲୋକ, ନିଜ ମାଟି ଆଉ ନିଜ ଦେଶକୁ ଦୋଷ ଦେଇ ବିଦେଶରେ ନିଜର ମନ ଖୋଲି କହନ୍ତି—ତମକୁ ଭଲ ପାଇ ଆସିଛି ।

...ମୁଁ ବି ତ ସେମିତି ବହୁତ ଦେଖିଛି । ଲୋକେ ନିଜ ଲୋକଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଇ ମୋତେ ଭଲ ପାଇଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ପରି ବହୁତ କହିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯାହା କଥା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହୁଥିଲି, ସେ ଆଉ କାହାରିକୁ ଦୋଷ ନ ଦେଇ ନିର୍ମଳ ମନରେ ମୋତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ମୋର ଦୋଷ ଦେଖିଲେ ସେ କେବେ ଛାଡ଼ିଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ମୋତେ ଶାସ୍ତି ଦେଲେ ବି ସେମିତି ତ ଭଲ ପାଇଛନ୍ତି ।...ନିହାରବାଳା ଯେପରି ବହୁତ କଥା କହିବ ।

ଶୁଣିଲେ ଗୋଟାଏ ରକମର ଲାଗେ—ଖରାପ ଲୋକକୁ ବି ଲୋକ ନିଷ୍ଠାରେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭାବିଲେ ଖରାପ ଲାଗେ ଯେ ଅସତ୍ ଚରିତ୍ର ଲୋକକୁ ଜଣେ ଭଲ ପାଇପାରୁଛି । କେଜାଣି ଅବା ପିଲାବେଳେ ସବୁ କଥା ସମ୍ଭବ ।

ପଚାରୁଥିବା ଲୋକଟି ଦୁନିଆର ମାପକାଠିରେ କେହି ନୁହେଁ । ତା'ର ଅଛି ଗୋଟିଏ ଗହଣା ଦୋକାନ । ଭାଳେ ନିହାରବାଳାର ସୁନା ରୁପା ପ୍ରତି ଲୋଭ ଥିବ ବୋଲି ସେ ଆସି ପଚାରୁଥିଲା ନିହାରବାଳାକୁ ।

ହସି ନିହାରବାଳା ତାଙ୍କର କଥା ଶୁଣୁଥିଲା । ଧନ ଦେଇ ମନ ନେବାକୁ, କ୍ଷମତା ଦେଖାଇ ହୃଦୟ ଜୟ କରିବାକୁ, ଚକ୍ରାନ୍ତ କରି ଭକ୍ତି ନେବାକୁ, ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇ ମନ୍ତ୍ରଆଳ କରିବାକୁ ଏକା ସେ କାହିଁକି, ବହୁତ ଲୋକ ବହୁତ ବେଳେ ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ...ଇଏ ବି ତ ଜଣେ ।

ତାଙ୍କର ମୁହଁକୁ ନିହାରବାଳା ଚାହିଁ ରହେ । ସେ ମୁହଁରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ସାଧାରଣ ପୁରୁଷର ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଛବି । ...ତାଙ୍କ ନାଁ ମକର । ମକର ବାବୁଙ୍କର ତାଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ ମହିମା ଅଛି । ଏହି ମକରବାବୁଙ୍କ ନାଁ ମନେ ରଖି ଲାଭ କ'ଣ ?

ତା'ର ବୃତ୍ତିକଷ୍ଟ ଜୀବନରେ ଏମିତି କେତେ ମକର ଦେଖାଦେଇଛନ୍ତି । ଆସିଥାନ୍ତି ବାବୁ ହୋଇ, ଫେରିଯାଆନ୍ତି ଭାଇ ହିସାବରେ । ନିହାରବାଳା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାନ ଭାଇ ପରି ଦେଖେ । ସେମାନେ ଚଞ୍ଚଳ ହେଲେ ନିହାର ତାଙ୍କର ଚଞ୍ଚଳତାକୁ କ୍ଷମା ଦେଇ ଆବେଗରେ ତାଙ୍କୁ କହେ—ମୋତେ ଭଲ ଆଖିରେ ଦେଖିଲେ, ନିଜର ଲୋକ ପରି ମୋତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଖାଇଲେ ମୁଁ ସବୁଦିନେ ତୁମର ...ସେହି କଥା କେଇ ପଦ ଭିତରେ ଚପଳ ମନ ଆପଣାଛାଏଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଶୋଇପଡ଼େ । ଟିକିଏ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଲୋକକୁ ବହୁତ ପାଖକୁ ନେଇଆସିଲେ ସେ ଆପଣାମନକୁ ଭଲ ହୋଇଯାଏ ।

ଅସଂଖ୍ୟ ଭାଇ କରି ନିହାରବାଳା ତା'ର ସେହି କଳୁଷିତ ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ସଫା, ଚକ୍‌ଚକ୍ ରାସ୍ତା ଖୋଜି ପାଇଥିଲା । ସେହି ରାସ୍ତାରେ ଖରାପ ଲୋକ ଭଲ ହୁଅନ୍ତି । ମକର ଭାଇ ସେମିତି ପ୍ରେମିକରୁ ବନ୍ଧୁ ହୋଇଥିଲେ । ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ଜୀବନର କାହାଣୀ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ସେତିକରେ ତାଙ୍କର ମନ ଶାନ୍ତ ହୁଏ । ନିହାରପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଆସେ ।

ନିହାରବାଳା ଦେଖିଛି ଯେ ପୁରୁଷ ମନରେ ସହାନୁଭୂତି ଜଗାଇପାରିଲେ ସେ ଭଲ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ତାକୁ ନିଜର ନ କରି ଦୂର କରିଦେଲେ ସେ ନାନାପ୍ରକାରର ପ୍ରତିଶୋଧ କରେ—ତା'ର ମନ ବିଦ୍ରୋହୀ ହୁଏ । ପର କରିଦେଲେ ସେ ଚାହେଁ

ଶତ୍ରୁ ରୂପେ ତୁମର କ୍ଷତି କରିବାକୁ । ନିଜର କରି ରଖିଲେ, ସେ ହିତାକାଙ୍କ୍ଷୀ ରୂପେ ଭଲ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ଦୁନିଆର ଲୋକେ ନିହାରବାଲାର ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଗଣନ୍ତି । ତାକୁ କହନ୍ତି ଯେ ସେ ଅସଂଖ୍ୟ ହୃଦୟର ଦେବୀ, ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକର ଖେଳଣା । ନିହାରବାଲାର ପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କୁ ନିହାରବାଲା ସାଙ୍ଗରେ ଗୁଣ୍ଡି ଦେଇ ଦେଖାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯେ ଚରିତ୍ରହୀନା ନାରୀ ସବୁ ବିଷୟରେ ଘୃଣ୍ୟ ।

ନାନାପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଜୀବିକା ସତେ ଯେପରି ନିହାରବାଲାକୁ ଭାରି କୌତୂହଳୀ କରିଛି । ନ ହେଲେ ସେ ଏଡ଼େ ନିର୍ଭୟରେ ଏତେ ପ୍ରକାରର ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅତି ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଚଳିପାରନ୍ତା କେମିତି ?

ପାଠପଢ଼ୁଆ ଲୋକେ ଚାକିରି ଓ ହାକିମିକୁ ଭାରି ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମନ କଥା ହେଲା ଯେ ହାକିମମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଲେ ନିହାରବାଲାର ଚରିତ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରହିବ । କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ଜୀବିକା ଓ ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାର ଲୋକେ ନିହାରକୁ ଚରିତ୍ରହୀନା କରିଦେବେ ।

ତା'ର ଜୀବନର ଦୁଃଖ, ଜୀବନର ଇତିହାସ ଅପରକୁ ଶୁଣାଇଲା ବେଳେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଥାଏ—ଭଲ ନ ପାଇବା ଲୋକେ ଭଲ ପାଇବାର ଅଭିନୟ ଦେଖାଇ ତାକୁ ଠେଲିଛନ୍ତି ତଳକୁ ।

କିନ୍ତୁ ତମେ ମଙ୍କର ଭାଇ, ମୋର ସାଙ୍ଗରେ ରିକ୍ସା ଚଢ଼ି ଯାଇଛ । ମୋ ପାଖରେ ବସିଛ । ମୋ କଥା ଜାଣିଛ । କାହିଁ କେବେହେଲେ ତ ତୁମେ ମୋତେ ନିନ୍ଦା କରିନାହଁ । ଓଲଟି ସବୁ କଥା ଜାଣି ମୋର ନିନ୍ଦାକୁ ଲୁଚାଇଛ ।

—କଏ ତୁମକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଉଥିଲା ?

ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ନିହାରବାଲା କହେ—ସେ ବି ତ ଜଣେ ତମରି ପରି ମଣିଷ । ସରଳ ମନ । ନାନା କଥା କହି ଭୁଲାଇ-ପାରେ ନାହିଁ । ମନ କଥା ଖୋଲି କହିପାରେ ନାହିଁ । ତା'ର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ଏଇ ନିହାରର ମନଟା ସତରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରୁ ଛାଡ଼ିଯାଏ ।

—ମୋଠାରୁ କ'ଣ ସେ ବଡ଼ ?

—ନାହିଁ ଭାଇ, ତମର ମହାନତପଣିଆଁ ତାଙ୍କଠାରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମନ ତମଠାରୁ ସରଳ । ତୁମେ ତ ନ ଆସି ରହିପାରିବ ନାହିଁ···ସେ ରହିପାରୁଛନ୍ତି ।

ମକର ନିହାରକୁ ଚାହିଁ ଆପଣାକୁ କହେ—ନିହାର ଗୋଟାଏ ଅଦ୍‌ଭୁତ ଲୋକ ! ଭାରି ଏକବାଗିଆ, ଭାରି ଖିଆଲି··· ନିହାରବାଲାର ସେହି ଆଖି ଓ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ମକର ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼େ । ତା'ର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ସ୍ତ୍ରୀ ମରିଯାନ୍ତା, ପିଲାମାନେ ପଳାନ୍ତେ, ଆଜି ସେ ନେଇଯାଆନ୍ତା ନିହାରବାଲାକୁ ଘରକୁ ।

—କ'ଣ ଭାବୁଛ କି ଭାଇ ?

—ଭାବୁଥିଲି, ମୁଁ ହେଲେ ସେହି ଲୋକପରି ତୁମକୁ ଭଲ ପାଇପାରନ୍ତି !···ତୁମେ କ'ଣ ମୋତେ ସେହିପରି ବଡ଼ କରି ଦେଖିପାରିବ ?

—ନା, ତମକୁ ସେମିତି ତାଙ୍କପରି ମନରେ ଭାବିପାରିବି ନାହିଁ । ସେ ସବୁ ବିଷୟରେ ତମଠାରୁ ନ୍ୟୂନ···ସେମିତିଆ ଲୋକ ତ କେମିତି କାହିଁକି ମନଟାକୁ ବାନ୍ଧି ଦିଅନ୍ତି ।

ମକର ବାବୁ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି ନିଜର ସୁନାରୁପା ଦୋକାନ । ତାଙ୍କର ମନେ ହୁଏ ଯେପରି ସେ ଜଣେ ଅତି ନଗଣ୍ୟ ମଣିଷ ।

ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ ଭାଇ ବୋଲି ଡାକି ଏତେ ସ୍ନେହ କରେ ।
ସେଇ ଏବେ କହୁଛି···ଆଉ ଜଣେ ତା' ପାଖରେ ବଡ଼ ।

ଅଭିମାନ କରି ସେ କହନ୍ତି—ହଉ, ଆମେ ତ ନଗଣ୍ୟ ଲୋକ ! ଆମକୁ କାହିଁକି ତମେ ଭଲ ପାଇବ !

କରୁଣ ଆଖିରେ ଅନୁତାପ ଝଟକି ଉଠେ । ହସି ନିହାରବାଲା କହେ—ତୁମକୁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲି । ମିଛରେ ସେମିତି କହୁଥିଲି । ତମଠାରୁ ବଡ଼ ଆଉ କିଏ ଅଛି ମୋ ପାଖରେ ?···ମୁଁ ଜାଣେ, ତମେ କେବେହେଲେ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଯିବ ନାହିଁ ।

ତଥାପି ମକର ବାବୁଙ୍କ ମନରୁ ସନ୍ଦେହ ପୂରାପୂରି ଯାଏ ନାହିଁ । ସେ ସନ୍ଦେହ ଦୂର କରିବାକୁ ପୁଣି ପଚାରନ୍ତି—କୁହ, ସେ କିଏ ! କ'ଣ କରୁଛନ୍ତି ସେ ।

—ମିଛ କଥା । କେହି ସେମିତି ନାହାନ୍ତି । କାହା କଥା ତମକୁ କହିବି ? ତମର ମନକୁ ପରଖିବାକୁ ମୁଁ ଗୁଡ଼ାଏ ମନଗଢ଼ା କଥା କହୁଥିଲି ।

—ମିଛ କଥା ।

—ଆଉ ତେବେ ମତେ କିଏ ଜଣେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଏ ବୋଲି କହିଲେ ତମେ କ'ଣ ଖୁସି ହେବ ?

—ଆଉଟି ନାହିଁ ତ ।

—ମୋତେ ଯଦି କିଏ ନେଇଯାଏ, ଆଉ ତମ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବାକୁ ମନା କରିଦିଏ, ତେବେ କ'ଣ ତମେ ସହି ପାରିବ ?

—ନା ।

—ମୁଁ ଯଦି ତମକୁ କହେ ଭଲ ପାଏ ନାହିଁ ବୋଲି, ତେବେ କ'ଣ ତମକୁ ଭଲ ଲାଗିବ ?

ମକର ବାବୁଙ୍କ ଆଖି ଦୁଇଟି ପୁଣି ଅହଙ୍କାର ଓ ଆତ୍ମହର୍ଷରେ ଉଜ୍ଜଳ ଦିଶିଲା । ନ ବୁଝିପାରିଲା ପରି ନିହାରବାଲା ପଚାରିଲା— ଆଉ ଶୁଣିବ ?

—ହଁ ।

—ଯାହାକୁ କିଛି ନ ମିଳିଲେ ବି ଭଲ ପାଇପାରେ, ଯିଏ ନିଜର ନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ନିଜର ବୋଲି ମନକୁ ବୁଝାଇପାରେ, ସେଇ ଲୋକ ଖାଲି ଭଲ ଲାଗେ ଆମକୁ···ସେମିତିକା ଲୋକକୁ ଖୋଜୁଥାଉ···ତମେ ତ ସେମିତି ଜଣେ !

—ମିଛ କହୁଛ ।

—ସତକୁ ମିଛ ଆଉ ମିଛକୁ ସତ ବୋଲି ଯେ ନ ଭାବେ, ଆପଣା ଲୋକର ଚଗଲା ମନକୁ ଯେ ସବୁବେଳେ କ୍ଷମା ଦିଏ, ସେହି ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରକୃତ ମଣିଷ···ଧନ, ବିଦ୍ୟା, ମାନ କି ରୂପ କିଛି ନୁହେଁ···ତମେ ଭାଇ ବଡ଼ ପିଲାକିଆ ।

ମକର ବାବୁଙ୍କ ଆଖି ହସି ଉଠେ । ସେ ନିହାରବାଲାକୁ ନିଜର କରିଛନ୍ତି । ତା'ର ମନକୁ ଜୟ କରିଛନ୍ତି ।

କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା ପରି ନିହାରବାଲା ଉଠିଯାଏ । ମନ ଭୁଲାଇବାକୁ, ମକର ବାବୁଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଭଲ ପାଇବାର ଅଭିନୟ କରେ । ରହି ରହି ନ ଜାଣିଲାପରି କହେ—ତମେ ମୋର ରୂପଗୁଣ ଦେଖି ମତେ ଭଲ ପାଇନାହଁ । ତମକୁ ଭଲ ଲାଗିଛି ବୋଲି ତମେ ମୋତେ ଭଲ ପାଉଛ ।

—ହଁ । ଠିକ୍ କଥା ।

—ଏଠୁ ଚାଲିଗଲେ ତମେ ଦୁଃଖ କରିବ ।···ଯାଇପାରିବ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ?

—ହଁ ।

ହସି ନହାରବାଲା କହେ—ଏମିତ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହନ୍ତି । କେହି କାହା ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଗଛ ପରି ସମସ୍ତେ ଯେ ଯାହାର ଚକଡ଼ାରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଗଛରେ ଫୁଲ ଫୁଟିଲେ, ଫଳ ଫଳିଲେ ପଶୁପକ୍ଷୀ, କୀଟପତଙ୍ଗ ଆସି ଚହଳନ୍ତି ।…ସେ କେତୋଟା ଦୁଇଦନିଆ । କେହି କାହାର ନୁହନ୍ତି ।

—ତମ ମନ ଆଜ ଖରାପ ଅଛି ।

ହସି ନହାର କହେ—ନାହିଁ, ନାହିଁ ତ ! ମନ ଆଜ କାହିଁକି ଖରାପ ହେବ ? ଘର ଛାଡ଼ିଲା ଦିନୁ ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣେ ନାହିଁ ଯେ ମୋର ଆଉ ଘର ହେବ ନାହିଁ…ହେଲା ନାହିଁ ତ…କେଜାଣି ତୁମେ ଅବା ମୋତେ ସବୁ ଦିନକୁ ଭଲ ପାଇପାରିବ !

—ନିଶ୍ଚୟ ପାଇବ !

ବଗଳିତ ସ୍ୱରରେ ନହାରବାଲା କହେ…ଏଇ ରଙ୍କୁଣୀ ମନକୁ ଟିକେ ଜାଗା ଦେବ ବୋଲି ଗୁରିଆଡ଼େ ବୁଲୁଛି । କେହି ତ ତାକୁ ଧରି ରଖିଲେ ନାହିଁ । ମୋର ରଙ୍କଧଣିଆକୁ ମୋର ଦୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ବୋଲି କହିଲେ । ମନର ସବୁ ସୋହାଗ ଆଦରକୁ କହିଲେ—କୁଳଟାର ପ୍ରୀତ ।…ସମସ୍ତେ କହିଲେ—ନର୍ସର ହୃଦୟ ନାହିଁ । ଚରିତ୍ରହୀନାର ହୃଦୟ ନାହିଁ । ତେବେ ବି ତ ମନକୁ ବଦଳାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

—ମୋତେ ପରୀକ୍ଷା କର ।

—ପରୀକ୍ଷା କରି ସାରିଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ତମକୁ ମନ ଖୋଲି କହିଲି । ମନେ ରଖିବ । ନହାରକୁ ଭୁଲିବ ନାହିଁ ।

କେହ୍ୱ ନାହାରକୁ ଦୋଷ ଦେବାର ଶୁଣିଲେ ସଦେ ଭଲ କଥା ନାହାରପାଇଁ କହିବ ।

ମକର ବାବୁ ଚାଲିଗଲା ପରେ ନାହାରବାଲା ହସି ନିଜକୁ କହିଥିଲା—କେତେ ଆଉ ଲୋକଙ୍କୁ ଠକିବ ? ମନରଖା କଥା ନ କହିଲେ ସମସ୍ତେ ରୁଷି ଯାଉଛନ୍ତି । ମନ ରଖି କଥା କହିଲେ ଅସଲ କଥା କହି ହେଉନାହିଁ ।···ଏତେ ମନ ଲଗାଇଲେ ଟିକିଏ ମିଳୁଛି ।

ବାରମ୍ବାର ତା'ର ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ବାହାରି ଆସେ । ମନରେ ବହୁତ ପ୍ରକାରର ଆଶଙ୍କା ଖେଳିଯାଏ । ସେ ବୁଝିପାରେ ଯେ ସେ ଘର ଏକୁଟିଆ । ହସଖେଳକୁ ସମସ୍ତେ ଭାଗିଦାର । ଖରନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲା ବେଳକୁ ଏକା ସେ ନିଜେ ।

ମନ କଥା କାହାରିକୁ କହିପାରେ ନାହିଁ । ମନେ ପଡ଼େ ତା'ର ପିଲାଟି କଥା । ସେ ଅଛି ବୋଲି କାହାରିକି ସେ କହେ ନାହିଁ । କିଏ କେମିତି ଜଣେ ସେ କଥା ପଚାରିଲେ ନାହାରବାଲା ହସି କହେ—ତମର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି, ମୋର କ'ଣ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଅଛି ?

ତା'ର ସେହି ସପନଦେଖା ଆଖି ଦୁଇଟି ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ହଟେଇ ଦିଏ । ପଚାରିଲେ ଲୋକ ଭାବେ—ମିଛ କଥା । ନାହାର ସାଙ୍ଗରେ ଅହନା କରି ଖରାପ ଲୋକେ ଏହିସବୁ ପ୍ରଚାର କରୁଛନ୍ତି ।

କନ୍ତୁ ନିହାର ମଝିରେ ମଝିରେ ଯାଇ ପିଲାକୁ ଦେଖିଆସେ । ତାକୁ ବ କହେ ନାହିଁ ନିହାର ହେଉଛି ତା'ର ମା । ସେ ଜାଣେ ନିହାରକୁ ମାଉସୀ ବୋଲି ।

ସେହି ପିଲାଟିକୁ ଆଣି ପାଖରେ ରଖିଲେ ଭଲ ହେବ କି ନାହିଁ ନିହାର ବହୁତ ଥର ଭାବିଛି । ତା'ର ଗ୍ଣତ ପତା ଏ ନାହିଁ । ଲୋକେ ନାରୀକୁ ସବୁବେଳେ ନିସଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ତାକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ତା'ର ବନ୍ଧନକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ହେଲାବେଳେ ନିହାରବାଲା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ସାନ ପିଲାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇଛି—ଅନ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପିଲାକୁ ଦେଖାଇ ପାରୁଛନ୍ତି ବାହାରେ । ନିହାରବାଲା ଲୁଚାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି ।

ତା'ର ସେହି ଅଭିଶପ୍ତ ଯାତ୍ରାପଥରେ କେତେଥର ମାତୃତ୍ୱର ଆଶଙ୍କା ଜାଗିଲାଣି । ଲୋକେ ଆସନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ନେବାକୁ···ନେଲା ବେଳେ ଦେଇଯିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଦୁଃଖ ।

କେହି ତ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ ନିହାରକୁ ମା ହିସାବରେ ଦେଖିବାକୁ ! କେହି ତା'ର ସନ୍ତାନର କୁଟଲ ବୁଝିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ନର୍ସକୁ କେହି ମା ହେବାକୁ ଖୋଜନ୍ତି ନାହିଁ·· ତଥାପି ଆଶଙ୍କା ଆସିଛି—ସାଥିହୀନ ଜୀବନର ଆଶଙ୍କା ।

ସ୍ୱାଧୀନ ନାରୀ କେବେହେଲେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଜୀବନରେ ଉନ୍ନତ କରିବାକୁ ସାମାନ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ତା'ର ଅନ୍ତରାୟ । ସମସ୍ତେ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାର ସୁବିଧା ନେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।

ସେ ତ ଏକାବେଳକେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ନୁହେଁ । ତା'ର ବି ମନ ଚମକେ । ଦେହ ଜଳିଉଠେ । କାହାକୁ ଭଲ ପାଇ ପୁଣି ତାକୁ ଘୃଣା କରିବା କଷ୍ଟ—ଘୃଣା ହେଉଛି ଦୂରତ୍ୱ । ନିହାର ଦୂରତ୍ୱ ରଖିପାରେ ନାହିଁ ।

ପାଖରେ ରହିଲେ ହାତରେ ହାତ ବାଜେ । ଧୀରେ କଥା କହି ଆନନ୍ଦ ଦେବାକୁ ଲୋକେ ମୁହଁକୁ ପାଖକୁ ପାଖ ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ନିହାର ଭୁଲିଯାଏ । ଭୁଲ ନାହିଁ କାହିଁକି, ଭୁଲୁଛି—ଥରେ ନୁହେଁ, ବହୁତ ଥର ।

ଯେ ଭୁଲାଇଲା ତାକୁ ଭୁଲ ହୁଏ ନା । ତାକୁ ଦୂରରେ ରଖି ହୁଏ ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ଭୁଲ୍ ନ କଲେ ବି ବେଳେ ବେଳେ ଭୁଲ ହୁଏ । ନିହାର ମନ ପୁଣି ସେମିତି ଅଙ୍କୋରେ ହଲିଲା ପାଣି ପରି ଥରିଉଠେ—ଝୁଲୁଝୁଲିଆ ପବନରେ ଝାଉଁଗଛ ଥରିଲା ପରି ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ବଳରାମ, ଦିଗମ୍ବର ଆଉ ଶ୍ରୀଧରଙ୍କ ପରି ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତଉଲୁଛି । ସେମାନେ କେହି ନିହାରକୁ ନିଜର କରି ରଖି ନାହାନ୍ତି । ନିହାର କାହାରି ହେଲା ନାହିଁ ।

ଦି'ଦିନର ଖେଳର ସାଥି, କେଇଟି ଦିନର ଆନନ୍ଦର ସାଥି । ସେମାନେ ଖେଳ ସାରି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି—ଏମାନେ ବି ଚାଲିଗଲେ । ମକର ବାବୁ ଆସିଛନ୍ତି । ମକର ବାବୁ ଫେରିଯିବେ ।

କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଆସିଲା ନାହିଁ । ଦୂରରୁ ଦୂରକୁ ଯାଇ ସେଇଠୁ ସେ ମନରୁ ନିଷ୍କାମ ସଦିଚ୍ଛା ଜଣାଇଛି···ସେ ହେଲେ ଆସିଥାନ୍ତା ! ···ସନ୍ତୋଷ ଖେଳିବୁଲି ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତା !

ସନ୍ତୋଷ ଆସିଲା ନାହିଁ କାହିଁକି—ଘୃଣାରେ, ଅବଜ୍ଞାରେ, ଅଭିମାନରେ । ଏକାନ୍ତ ମନରେ ନିହାରବାଲା ସନ୍ତୋଷ ବିଷୟରେ

ସବୁବେଳେ ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ କାମନା କରେ । କଳ୍ପନାରେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରେ—ସମସ୍ତେ ଅତିଥି ହୋଇଛନ୍ତି । ଆଦର ସମ୍ଭାଷଣ ନ ଥିଲେ ବି ଅତିଥି ହେବାକୁ ଆଗଭର···ସେ ଆସିଲେ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ଖରାପ ଲୋକଙ୍କୁ ଯଦି ଭଲ ପାଇ ହୁଏ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ତ ମୋଟେ ଘୃଣା କି ଅବଜ୍ଞା କରିବା କଥା ନୁହେଁ । ଆଉ ତେବେ ସଞ୍ଜୟ କ'ଣ ଆସି ନାହାନ୍ତି ଅଭିମାନ କରି···କରିଥିଲେ କରିଥାଇ-ପାରନ୍ତି ।

ପୁଣି ନିହାରବାଲା ମନକୁ ମନ କହେ—ଆସିବାକୁ ଆଗଭର ହେଉ ନ ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକି ବା ଲାଭ କ'ଣ ? ସଞ୍ଜୟ ଯେଉଁଠି ଅଛନ୍ତି ସେଇଠି ଥାଆନ୍ତୁ । ତାଙ୍କର ସେହି ମନର ସୋହାଗ ତାଙ୍କରି ପାଖରେ ରହିଥାଉ ।

ନା, ନା । ନିହାରବାଳାର ଭିତର ଯେପରି ପ୍ରତିବାଦ କରେ । ସେ ନିଜକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରିଦିଏ ସଞ୍ଜୟ ପାଖରେ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମଣିଷର, ଖରାପ ମଣିଷର ନୈବେଦ୍ୟ ସବୁ ଠାକୁର ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଡାକିବାକୁ ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ।

ମନରେ କୌତୂହଳ ବଢ଼େ । ସୁବିଧା ହେଲେ ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତା, ସଞ୍ଜୟର ସେହି ଆଖି ଦିଓଟିକୁ ଚାହିଁ କହନ୍ତା—ମତେ ନେଇପାରିବ ସଞ୍ଜୟ ବାବୁ···ମୋତେ ଆଉ ମୋର ସମସ୍ତ···

ସଞ୍ଜୟ ବହୁତ ଦୂରରେ । ନିହାରବାଳାର ସେହି ଅହେତୁକ ପ୍ରଶ୍ନ ତା'ର ମନ ଭିତରେ ସେମିତି ଉଠି ମିଳେଇଯାଏ । ପାଖରେ ଥିବା ଲୋକେ ଦୂର ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ନିକଟକୁ ଆସିଥିବା ଲୋକେ ହଠାତ୍ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହଅନ୍ତି ।

ନିହାରବାଲା ତା'ର ମନକୁ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ । ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରେ ହୁଏ—ଚଉଦବର୍ଷର ନାରୀର ମନ କ'ଣ ଏକାବେଳକେ ତୁଚ୍ଛ···ସେ କ'ଣ ବଦଳିଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ମନର ମଣିଷ ପାଇଲେ ?

ତା'ର ନିଜ ଉପରେ ଘୃଣା ଆସେ । ପବିତ୍ର ରହିପାରିଲା ନାହିଁ । ଦେହ ଅପବିତ୍ର ହୋଇ ମନ ବି କଳୁଷିତ । ସେଇଥିପାଇଁ ନ ପାଇବା ଲୋକଙ୍କୁ ଝୁରି ହୋଇ ସେ ଶାସ୍ତି ଭୋଗୁଛି ।

ଏମିତି ବେଳରେ ନିହାରବାଲା ଆଗକୁ ଓ ପଛକୁ ବହୁତ ବିଷୟ ଭାବେ । ତାକୁ ସେତେବେଳେ ସ୍ୱର ଏକୁଟିଆ ଲାଗେ । ମନର ହାହାକାର ଭୟ ଦେଖାଏ । ସେତେବେଳେ ଯେ ଆସନ୍ତି··· ନିହାରବାଲାକୁ ଅପୂର୍ବ ଲାଗନ୍ତି ।

ଏମିତି ମନ ଦବି ଯାଇଥିଲାବେଳେ ନିହାରବାଲାର ଦେହ ଏଣେ ତେଣେ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇପଡୁଛି । ସେତିକିବେଳେ ତା'ର ମନର ଅନ୍ତର୍ ଯୋଗୁଁ ସେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ବାହାରେ । ସେତିକି-ବେଳେ ନିହାରବାଲା ମନର କଥା କହୁଛି ।

·· ମୋର କେହି ନାହାନ୍ତି ।

ସେମିତି ଜସ୍ତି ଉତ୍ତର ଫେରିଆସିଛି—କେମିତ, ମୁଁ ଅଛି ତ !

ସେତିକିବେଳେ ଗୁରିଆଖି·· ସେତିକିବେଳେ ନିହାରବାଲା ନିଜଠାରୁ ଦୂରକୁ ଯାଇଛି । ସେଇଠା ତା'ର ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥା ନୁହେଁ, ସେଇଠା ତା'ର ଗାଢ଼ ନିଦ୍ରା । ସେତିକିବେଳେ ସେ ନିଜକୁ ଭୁଲିଛି । ତା'ର ଜଣାଶୁଣା, ଦେଖାପରଖା ସଂସାରକୁ ଭୁଲିଛି । ନ୍ୟାୟ, ନୀତି, ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଆକାଙ୍କ୍ଷା ସବୁ ଭୁଲିଛି । ସେତେବେଳେ ତା'ର ମନରେ ଗୋଟିଏ ହାହାକାର—ମୋର କେହି ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳର ବନ୍ଧୁତା ଡାକ୍ତରଖାନା ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଳାପ-ପର । ସେତେବେଳର ବନ୍ଧୁତା ସେବକାର ସେବାପର । ସେତେବେଳେ ନିହାରବାଳା ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ । ଅନ୍ୟମାନେ ତା'ର ସେବାକାରୀ ।

ସମସ୍ତେ ଶ୍ରେଣୀକୁ କ୍ଷମା ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଳା କ୍ଷମା ପାଇନାହିଁ । ସବୁ ଦିନକୁ ତା'ର ମନର ବିକାର, ତା'ର କ୍ଷଣିକର ଅସାବଧାନତା, ଟିକିକର ଖିଆଲ, ସ୍ୱାଧୀନତାର ଉନ୍ମାଦ ପୁଣି ଲେଉଟିଆସି ତାକୁ ଅଭିଯୋଗ କରିଛି—ନିହାରବାଳା ଚରିତ୍ରହୀନା ନାରୀ ।

ସେ ବିଷୟରେ ଭାବିଲେ ନିହାରବାଳା ଟଳକୂଳ ପାଏନାହିଁ । ବଡ଼ ମଣିଷଙ୍କୁ ସନ୍ତୋଷ କରିବାକୁ, ତା'ର ଜାଣିବାରେ କେତେ ଲୋକ ଭଲ ମନରେ ଭାବିଛନ୍ତି ନିଜର ପ୍ରିୟ ପ୍ରତିମାମାନଙ୍କୁ ବଜାରରେ ବୁଲେଇ ଆଣନ୍ତି—ସବୁ ଯାଉ । ଟିକିଏ ସୁଖସମ୍ପଦ ଆସୁ···କାହିଁ ନିହାରବାଳା କିନ୍ତୁ ତ କରି ନାହିଁ । ଜାଣି ଜାଣି ନିଜକୁ ବିକିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହିଁ ।

ଠିକ୍ ତାଙ୍କର ପରି, ନିହାରବାଳା ପରି ନାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେତିକି ଆଘାତ ଦେଇପାରିବା କଥା ଦେଇଛନ୍ତି । ବେଶି କୁହା କହିଛନ୍ତି ତା'ର ନାରୀବନ୍ଧୁମାନେ । ଖରାପ ଲୋକଙ୍କୁ ଉତ୍ତେଜନା ଦେବାକୁ ନିହାରବାଳା ଚରିତ୍ରରେ ବାରମ୍ବାର କଳଙ୍କ ଲଗାଇଛନ୍ତି ।

ନିହାରବାଳା ପହଞ୍ଚିଥିଲା ସଞ୍ଜୟ ଘରେ । ସଞ୍ଜୟ ଚାଲିଯିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା । ନିହାରବାଳାକୁ ସେ ସିନା ଦୂରରୁ ଭଲ ପାଏ । ଇଏ କ'ଣ, ଏତେ ପାଖରୁ…ଏତେ ନିକଟରେ ।

—ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲି । ଚିହ୍ନି ପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଏତେ ଦିନ ଡେରି ହୋଇଛି…ନିହାରବାଳାର ମୁହଁରେ ହସ । ସେଠି କୌଣସି ଲାଜ ସଙ୍କୋଚ ନାହିଁ । ସେ ଯେପରି ବହୁତ ଦିନର ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁ ।

—ମୋ ପାଖରେ !

—ହଁ । ଅନେକ ଦିନରୁ ଚିଠିର ଉତ୍ତର ନ ପାଇ ଭାବିଲି ଆପଣ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି…ଥିଲେ କ'ଣ ଆପଣ ଚିଠିର ଜବାବ ଦିଅନ୍ତେ ନାହିଁ ?

ସଞ୍ଜୟର ମୁହଁ ମଉଳିଗଲା । ତାର ଘରେ ନିହାରବାଳା ଅଭିଯୋଗ କରୁଛି । ତା'ର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ନିହାରବାଳାକୁ କହିବାକୁ—ଆମର ବନ୍ଧୁତା ଆମର ମନର କଥା ।

ସଞ୍ଜୟର ଘରଲୋକେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେଣି । ସଞ୍ଜୟ ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ନିହାରବାଳା କହିଲା—ମୋର ଟିକିଏ ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା ଅଛି ।…କହି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁଲା ।

ତା'ର କଥାର ଦୃଢ଼ତାରେ ସଞ୍ଜୟର ଘରଲୋକେ ଖାଲି କଣ୍ଠାସରେ ସଞ୍ଜୟକୁ ଚାହିଁ ଚାଲିଗଲେ ।

ସଞ୍ଜୟକୁ ବିବ୍ରତ ଦେଖି ନିହାରବାଳା ପଚାରିଲା—କାହିଁ, ମୁଁ ତ ଏତେ ଦିନ ପରେ ଆସିଲି ଟିକିଏ ଦେଖା କରିବାପାଇଁ । ଆଜି ଆପଣ ଏମିତି ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲାପରି ହେଉଛନ୍ତି !

—ହଁ, କାମରେ ଟିକିଏ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲି ।

—ମୋତେ ତଡୁଛନ୍ତି ନା ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର କହିବାକୁ ?

ସଞ୍ଜୟ ଚୁପ୍ ରହିଲା ।

ନିହାରବାଳା ହସି କହିଲା—ଏତେ ଦିନର ଅପେକ୍ଷା ଏମିତି ଦିନେ ଛିଣ୍ଡିପାଏ । କିଛି ମନକୁ ବୁଝାଇଲା ପରି ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଆରମ୍ଭ କଲା—ମୋ ଚିଠିର କାହିଁକି ଜବାବ ପାଇଲି ନାହିଁ ?

ଦୃଢ଼ ସ୍ୱରରେ କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ଚିଠି ପାଇନାହିଁ ତ ।

—ମିଛ । ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଚିଠି ପାଇଛନ୍ତି । ମୋ ଠୋଉଁ ଜବାବ ନ ପାଇଲେ ଆପଣ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ପରା ।···ମୋ ମନ କଥା ବୁଝିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ?

—ମୁଁ ତ ଚିଠି ପାଇ ନାହିଁ ।

—ହଉ ଜବାବ ନ ଦେଲେ ନାହିଁ, ଚିଠି ଫେରାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ରଖିଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ମୋତେ ଅପଦସ୍ତ କରିବେ ବୋଲି ?

ନିରୁପାୟ ହୋଇ ସଞ୍ଜୟ ଅନୁରୋଧ କଲା—ଧୀରେ କହନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଶୁଣିବେ ।

ଧୀର ଗଳାରେ ନିହାର କହିଲା—ସେମାନେ ଶୁଣନ୍ତୁ । ମୁଁ କ'ଣ ଆପଣଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଭଲପାଏ ନାହିଁ କି ··ଆପଣ କ'ଣ

ମୋତେ ଜୀବନ୍ମୃତ କରି ଦେଇନାହାନ୍ତି କି ? ବାରମ୍ବାର ମୋର ଗତିକୁ ଫେଷ୍ଟ କରି ରଖିଥିଲେ । ମୋତେ ସାରା ଦୁନିଆରେ ଲୋକହସା କରାଇବାକୁ ଚାହିଁଥିଲେ···

—ମୋତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ନିହାର ଦେବୀ !

ଅତ୍ୟନ୍ତ ତରଳ କଣ୍ଠରେ ନିହାର କହିଲା—ଥିବା ଲୋକ ସିନା କ୍ଷମା ଦିଏ ।···ମୋର ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅନେକ କଥା ଅଛି । ଦେଖା ହେବ ?

—କେଉଁଠି ?

ଅହତ ଅଭିମାନ ସ୍ୱରରେ ନିହାର କହିଲା—ଚିଠି ଦେଲି । ଉତ୍ତର ପାଇଲି ନାହିଁ । ଏଠିକି ଆସିଥିଲି । କଥା କହିବାକୁ ମନା କରୁଛନ୍ତି··ଆମ ଘରକୁ ଆସିବେ ।

—ଅଛନ୍ତି କେଉଁଠି ?

—ମୋ'ର ଭାଇ ଘରେ । ଠିକଣା ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି । ଭାଇକୁ ଆପଣ ଚିହ୍ନନ୍ତି । ଆସିବେ ଦୁ'ଘଣ୍ଟା ରହି । କେବଳ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଦୁ'ଘଣ୍ଟା କଥା କହିବେ । ରାଜି ହେଲେ ମୁଁ ଯିବ ।

ମୃଦୁ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ କହିଲା—ଛି, ଆପଣଙ୍କ ଭାଇ କ'ଣ କହିବେ ! ଭଲ ଦେଖିବ ନାହିଁ । ଭଲ ଲାଗିବ ନାହିଁ···ମୁଁ ଚିଠି ଦେବି । ଆପଣଙ୍କ ଚାକରୀ ଜାଗାକୁ ଯିବି । କେମିତି ଭଲ ଅଛନ୍ତି ?

—ଆଶା କରି ବହୁତ ଦିନରୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି···ମୋର ନିଜ ଲୋକଙ୍କୁ ମୋଠାରୁ ଆପଣ ବେଶି ଡରନ୍ତି···ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ! କାହିଁକି, ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ଆପଣ କହିପାରିବେ ନାହିଁ ମୋତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ବୋଲି ?···ସେମାନେ କିଛି କହିବେ ନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜୟଙ୍କର ମୁହଁରେ ଆତଙ୍କ । ନିହାରବାଲା ଜୋର କରି ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ଅଟକାଇବାକୁ ଚାହେଁ—ସେ ନିହାରର ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ।···ଏ ତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜୟଙ୍କର ଆଖିକୁ ଚାହିଁ ନିହାର କହିଲା—ସବୁଆଡୁ ହତାଶ ହୋଇ ଫେରିବା ବୋଧହୁଏ ଏଇ ପୋଡ଼ା କପାଳରେ ଲେଖା ହୋଇଛି । କାହାର ବନ୍ଧୁତାର ଆଶୀର୍ବାଦ ନେଇ ମୁଁ ଏଇ କେଇଟି ଦିନ ପୁହାଇ ଦେବ ବୋଲି ଭାବିଥିଲି ଯେ, ଦେଖୁଛି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

—ଯାଆନ୍ତୁ । ମୁଁ ଯିବି ।

—ନିଶ୍ଚୟ ଅସିବେ । ରାତି ଦଶଟାରେ ମୁଁ ଗାଡ଼ି ଚଢ଼ିବ । ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବ ।

କହି ନିହାରବାଲା ତା'ର ଦେହ ଦୋହଲାଇ ଦୋହଲାଇ ଉଠି ଚାଲିଗଲା । ଆସିଥିଲା ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ଦେଖିବାପାଇଁ—ଯେ କେହି ନୁହେଁ, ଯେ ଭାଇହାର ନୁହେଁ, ଯେ ତାର ଶତ୍ରୁ, ଯେ ତା'ର ପ୍ରେମିକ —ସେହି ପୁରୁଣା ପରିଚିତ ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲା ।

ଘରକୁ ଯାଇ ଏକାବେଳେ ଅବସନ୍ନ ହୋଇ ସେ ଶୋଇ-ପଡ଼ିଲା । କହିପାରି ନ ଥିବା କଥାର ବୋଝ, ଅସମ୍ଭବକୁ ସମ୍ଭବ କରିବାର କଳ୍ପନା ତାକୁ ଏକାବେଳକେ ଚାପି ଦେଇଥିଲେ ।

ବିଛଣା ଉପରେ ପଡ଼ିରହିଲାବେଳେ ମୁଦା ହୋଇଥିବା ଆଖିପତା ଭିତରେ କେତେ ଆଶା ମୁଣ୍ଡ ଟେକୁଥିଲା । ଏତେ ଦିନର ଚାହାଁ ସଞ୍ଜୟ । ଆସିବେ, ଆଜି ନିହାର ତାଙ୍କୁ ତା'ର ଜୀବନର ସବୁ କଥା କହିବ ।

ଘଣ୍ଟାକୁ ଚାହିଁ, ଆକାଶର ତାରକୁ ଗଣି, ଦୁଆର ଆଡ଼େ କାନ ରଖି ସେ ସେହି ସଂଧ୍ୟାଟା କଟାଇ ଦେଇଥିଲା । ସଞ୍ଜୟଙ୍କର

ପାଦଗଢ଼ ସେଠି ଶୁଭିଲା ନାହିଁ । ଗାଡ଼ି ବେଳ ହେବାରୁ ଭାବିଲା, କେଜାଣି ଅବା ସଙ୍କୋଚ କରି ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଷ୍ଟେସନରେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖା ହେବ । ଦେଖା ହେଲେ ସେ ସଞ୍ଜୟକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବ । ବାଟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ହୋଇ ସେ ନିଜର ସବୁ ଦୁଃଖସୁଖ ଖୋଲି ଦେବ ।

ଜୀବନର କାହାଣୀ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଲୋକ ବହୁତ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ କହି ହୁଏ ନାହିଁ । ସେମାନେ ମାଗି ଆସିଥାନ୍ତି ବହୁତ ଜିନିଷ । ଶୁଣିଲାବେଳେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ହୃଦୟର ଆବେଗକୁ ସହାନୁଭୂତି ସହିତ ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ ।

ତା'ର ମନ କହୁଥିଲା ଯେ ସଞ୍ଜୟ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା । ସଞ୍ଜୟ ଶୁଣିବ । ଶୁଣି ନ ବୁଝିଲେ ବି କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ମନ ହାଲୁକା ହୋଇଯିବ । ପୁଣିଥରେ ସେ ଆପଣା ବାଟରେ ଚାଲିପାରିବ ।

କହିପାରି ନ ଥିବା କଥାର ବୋଝରେ ଛାତି ଭାରି ହୋଇଯାଇଛି । ନେବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିବା ବ୍ୟବହାରର ବୋଝରେ ମନ ଭାରି ।

ଗାଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ଉଠିଲାବେଳେ ରେଲଡବାର ଝରକା ବାଟେ ବାହାରକୁ ଚାହିଁ ନିହାରବାଳାର ଦୃଷ୍ଟି କଳ୍ପନାରେ ଧରିଯାଇଥିଲା ସଞ୍ଜୟର ଧରକ—ନିହାରବାଳାର ଆକର୍ଷଣ ନାହିଁ, ତା'ର କଥାର ଗୁରୁତ୍ୱ ନାହିଁ ।···ସଞ୍ଜୟ ଆସିଲା ନାହିଁ ! ନିହାରକୁ ଅପେକ୍ଷା କରାଇ ଦେଇଥିଲା ।

କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ନିହାର ନିଜକୁ ନିଜେ ବୁଝାଇଥିଲା—କେହି ଆସି ନିଜକୁ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧାରେ ରଖି

ତୋତେ ବୁଝାଇବେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ କହୁଥିବେ ନିହାରବାଲା ଖରାପ—କଥାରେ, କାମରେ ଓ ବ୍ୟବହାରରେ ।

ସନ୍ତୋଷ ଆସିଲା ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେ ଚିଠି ଦେବ । ଚିଠି ଦେବାକୁ ସୁଖ ପାଏ । ଆପଣା ମନକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ କାଗଜ ଉପରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଲେଖେ ।

ସେ ବି ତ ନିହାରବାଲାକୁ ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ପାଖକୁ ଆସିଲା ନାହିଁ···ନିହାରବାଲା ଏଥର ଯାଉଛି—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକୁଟିଆ ।

ତା'ର କେହି ନାହିଁ । ତା'ର କିଛି ନାହିଁ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଛି । କାହାଠାରୁ କିଛି ମୂଲେଇ ନାହିଁ । କାହାଠାରୁ ସେ ଋଣ କରିନାହିଁ । ହୁଏତ ଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ କିଛି ନେଇ-ନାହିଁ ।

ତେବେ ସେ ଏଥର ସ୍ୱାଧୀନ ହେବ । ମନକୁ ବଦଳାଇବ । ବ୍ୟବହାରକୁ ଏଇ ଲୋକଙ୍କର ଚଳନ ଅନୁସାରେ ଅଲଗା ପ୍ରକାର କରିବ । ସେ ଏଣିକି ଅସୁଲ କରିବ ତା'ର ପାଉଣା ଗଣ୍ଡାକ ।

ଫେରିଯାଇ ନିହାରବାଲା ମନକୁ ଦୃଢ଼ କରି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଥିଲା । ଏଥର ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଚରିବହୀନାର ସହଜ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବ । ସେ ଚିକିଏ ଯିବ ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଦୂରକୁ ।

ରହୁଅ ଦୁଃଖ ଥିଲାପରି ଲୋକେ ଆସି ତାଙ୍କୁ ନିଜର ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣାନ୍ତି—ତାଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ । ଜୀବନ ବୃଥା । ଜୀବନ ଅଭିଶପ୍ତ । ନିଜ ଲୋକେ ହୃଦୟହୀନ ।

ନିହାରବାଲା ହସି କହେ—ତା' ନ ହେଲେ କ'ଣ ସଂସାରକୁ ଲୋକେ ସଂସାର ବୋଲି କହନ୍ତେ । ଯାହାର ଯେଉଁ ଦୁଃଖ ହେଲା, ତାକୁ ଯୋଗ୍ଯ ଲଭ଼ିର ଦେବାକୁ ଆମେ ଅଛୁ···ଏଇ ଡାକ୍ତରଖାନା ଆଜି ମୋର ଘର ଲୋକେ, ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଘର ଲୋକ ।

ଭାରି ଉତ୍ସାହ ପାଇଲାପରି ସମସ୍ତେ ନିହାରବାଲାକୁ ହସି ଚାହାନ୍ତି । କିଛି ନ ଜାଣିଲାପରି ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ ହସି ଚାହେଁ । ସେମାନଙ୍କର ଆଖି ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠେ । ତାଙ୍କର ଭାଷା ଥିଲେ ସେମାନେ କହନ୍ତେ ନିହାରବାଲା ଗୋଟିଏ ଅପୂର୍ବ ନାରୀ ।

ସେମିତି ହସି ନିହାରବାଲା ତାଙ୍କୁ କହେ—ମୋତେ ଭାରି ଏକୁଟିଆ ଲାଗୁଛି । କାହା ସାଙ୍ଗରେ ମନ ଖୋଲି ଦ'ପଦ କଥା କହିବାକୁ ଲୋକଟିଏ ମିଳୁ ନାହିଁ । ମଣିଷମାନେ ଭାରି ସ୍ୱାର୍ଥପର ।

—ସତେ ତ । ଭାରି ଖରାପ ସେମାନେ । ମୁଁ କାହାର ଦୁଃଖ ସହିପାରେ ନାହିଁ । ମୋର ବି ଏଣେତେଣେ ବୁଲିବାକୁ, ବାଜେ ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସମୟ କଟାଇବାକୁ ଭାରି ଅନିଚ୍ଛା ।

ହସି ନିହାରବାଲା ଚାହେଁ । ବୁଝିଲାପରି କହେ—ଆପଣଙ୍କ ପରି ଲୋକଟିଏ ଦେଖିବା ଭାରି କଷ୍ଟ । ଆପଣଙ୍କ ମନ ଭାରି କଅଁଳ । ·· ଆମକୁ ଦୟା ରଖିଥିବେ । ଭୁଲିବେ ନାହିଁ ।

ଭୁଲି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ ଆସନ୍ତି । ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ନିହାରବାଲା କହେ—ଛୁଟି ନେଇଛି । ଦାର୍ଜିଲିଂ ଯିବା ।···ଯିବା

କ'ଣ ? ମୁଁ ଏକା ଯାଉଛି । ଏତେ ଦୂରକୁ କିଏ ଯିବ ? ଯିବା ଆସିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଦୁଇ ଶହ ଟଙ୍କା···ଯିବେ କି ?

—ନାହିଁ, ମୋର ବହୁତ କାମ ଅଛି । ଏବେ ଯାଇହେବ ନାହିଁ ।

କପଟ ଦୁଃଖରେ ନିହାରବାଲା କହେ—ଖରା ଗଲେ ଆସିବ ଶୀତ । ସେତେବେଳେ ଡାର୍ଜିଲିଂ ଯାଇହେବ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ପୁଣି ଖରାଦିନକୁ. ମୁଁ କ'ଣ ଥିବ ଏତେ ଦିନଯାଏ ?

—କାହିଁକି ? ଆପଣଙ୍କୁ ବଦଳି କରିବା କଥା ହେଲେ ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ବଡ ହାକିମଙ୍କୁ କହିବି । ରଜା, ମନ୍ତ୍ରୀ, ଲାଟ ଓ ସେକ୍ରେଟେରୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିବି । ଆପଣ ଏଥର ଯାଆନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆସନ୍ତା ବର୍ଷକୁ ଯିବା ।

ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଛଳନା କରି ନିହାର କହେ—ବର୍ଷକ ପରେ ଆପଣଙ୍କ ମନ କ'ଣ ସେମିତି କଅଁଳ ଥିବ ? ଏଇ ନିହାରବାଲାର ସ୍ନେହଟିଆ ଅନୁରୋଧଟି କ'ଣ ମନେ ରଖିପାରିବେ ? ଆପଣଙ୍କର କେତେ କାମ !

ଦୃଢ଼ ଓ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ସେ କହନ୍ତି—ମୋର ସବୁ କାମ ···ଅତି ତୁଚ୍ଛ କଥା । ମୋତେ ଆପଣଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ । ଏତେ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ମୁଁ କାହାରିଠାରେ ଦେଖିନାହିଁ ।

ନିହାରବାଲା ଆଖି ବୁଲାଇନିଏ । କେବେ କେବେ କହେ ସବୁ ଖରାପ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ଏମିତି ମଧୁର ଆଉ କଅଁଳ ।

—ଆପଣ କ'ଣ ଖରାପ ?

—ହଁ, ମୋର ବହୁତ ଦୋଷ । ଆପଣଙ୍କପରି ଲୋକ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବାକୁ ମୁଁ ଅଯୋଗ୍ୟ ।

ଭରି ଉତ୍ସାହରେ କହନ୍ତି—ମୋ କଥା ମନେ ରଖନ୍ତୁ ନିହାର ଦେବୀ, ଆପଣ ଖରାପ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ କରିପାରିବେ । ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ପାରିବେ—ନିର୍ମଳ ପ୍ରୀତି କି ପବିତ୍ର ଜିନିଷ ।

କାମର ନମୁନା ଦେଖାଇ ନିହାରବାଲା ହଠାତ୍ ଛୁଟିଯାଏ । ତା'ର ଚରିତ୍ରହୀନତା'ର ମଧ୍ୟ କୈଫିୟତ ଅଛି । ସେ ଖରାପ ମଣିଷଙ୍କୁ ଭଲ କରିପାରିବ । ··ଭଲ ମଣିଷକୁ ଖରାପ କରିପାରନ୍ତି ଯେ, ବିଧାତାଙ୍କ ଅସୀମ ଦୟା ଯୋଗୁଁ ଭଲ ମଣିଷ ଦେଖା ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ନିହାରବାଲାଠାରୁ ଦୂରରେ ରହି, ତାଙ୍କୁ ଘୃଣା କରି, ଆପଣାର ଭଲ ବାଟରେ ଆଗେଇ ଯାଆନ୍ତି ।

ଡାକ୍ତରବାବୁ ରାଗ କରନ୍ତି । ନିହାରବାଲା ନ ଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ । ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅସୀମ ସ୍ନେହ ଯୋଗୁଁ ସେ ଘରେ ରହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ବେଶି ବେଳ । ଘରେ ନିହାରଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଭଲ ପାଇପାରେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ଖଡ୍ଗ-ହସ୍ତ । ଏଣେ ନିହାରବାଲା କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ଗୁଡ଼ାଏ ଅବାନ୍ତର ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇ ତାଙ୍କରି ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହୁଛି ।

ତାଙ୍କର ବି ନିହାରପାଇଁ ବହୁତ କୌତୂହଳ । ସେ ବୁଝିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନିହାରର ମନ କଥା । ଡାକ୍ତରୀ ପଢ଼ିଲାଦିନୁ ସେ ନର୍ସମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଛନ୍ତି । ତେବେ ବି ନିହାର ତାଙ୍କୁ ନୂଆ ଲାଗୁଛି । ତାଙ୍କର ବୁଝିବାପାଇଁ ସତେ ଚଲକା ରହିଯାଇଥିଲା । ହୁଏତ ମନବୋଳକୁ କାମରେ ଲଗିବ ।

—ଏ ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ କେମିତି ଲାଗୁଛନ୍ତି ନିହାର ?

—ପରିତୁଷ୍ଟଚନ୍ଦ୍ର କାହିଁକି ? ଅନ୍ୟ ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ତ ଆମକୁ ମିଳିବ ନାହିଁ । ମିଳିଲେ ବି ଆଉ କରିହେବନି ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲା ।

—ଡାକ୍ତର ହୋଇଥିଲେ ତମକୁ କ'ଣ ଭଲ ଲାଗନ୍ତା ?

—କେମିତି କହିବି ? ତେବେ ଏମିତି ଦୁନିଆଯାକର ସମସ୍ତେ ଆସି ମୁଣ୍ଡ କଣିଥିଲାପରି କଥା କହନ୍ତେ ନାହିଁ ।

ରହସ୍ୟ କରି କହିଲେ—ମନ କଣିବାକୁ ଆମ ପରି ଲୋକ କ'ଣ ଆସି ନାହାନ୍ତି ? ତମେ ତ ବେଳକୁ ବେଳ ବଦଳି ଯାଉଛ !

—ବଦଳିବା ଛଡ଼ା ଆଉ ବାଟ କ'ଣ ଅଛି ? ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ଅବା କଏ କେତେବେଳେ ଭାବେ ନର୍ସର ଗୋଟାଏ ମନ ବା ହୃଦୟ ବୋଲି କଥା ଅଛି···ଏବେ ସମସ୍ତେ ଭାବୁଛନ୍ତି ନର୍ସର ଖାଲି ଦେହ ଅଛି । ଶୁଣିଲେ···

—କ'ଣ କହୁଥିଲ ବନ୍ଦ କଲ କାହିଁକି ?

ଥରିଲା ଗଳାରେ ନିହାର କହିଲା—ଏବେ ସେ କଥା ଭାବିଲେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରେ । ଏତେ ଡେରିରେ ଝରୁଛି ବୋଲି ସେ ଲୁହରେ ବି ଲାଭ ନାହିଁ । ଜାଣିଛ ତ—ଏମିତି ଏକା ଏକା ଦିନେ ମାଟି କଣିବାକୁ ହବ । ସେତେବେଳକୁ କେହି ଦେଖା ଦେବେ ନାହିଁ ।

ତା'ର ଦୁଃଖରେ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ ଡାକ୍ତର କହିଲେ—ତୁମେ ପରା ଘର ଛାଡ଼ିଦେଲ ରାଗରେ !

—ଘର ଛାଡ଼ିଲେ ବି ତ ମନଟାକୁ ବୁଝାଇ ହୁଏ ନାହିଁ । ସେ ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ ଘର ଖୋଜେ । ଜଣେ ନିଜର ଲୋକ ଖୋଜେ ।

ନିହାରବାଲାକୁ ନିଜ ଉପରକୁ ଆଉଜାଇ ନେଇ ଡାକ୍ତର କହିଲେ—ମୁଁ ଅଛି ନିହାର । ତମେ ଏମିତି ଗୁଡ଼ାଏ କଥା ଭାବି ଆଖି ଓଦା କରୁଛ !

—ଛାଡ଼ନ୍ତୁ । ମନକଥା ପଚାରିଥିଲେ ଯେ ଏତିକି କହିଲି । ମୋର କେହି ନାହାନ୍ତି । ପିଲାବେଳେ ଭାବୁଥିଲି, ଦୁନିଆଟା ମୋର । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିଲି । ଆଜି କାହିଁକି ଛାତି ଥରୁଛି, ସେ କଥା ଭାବିଲେ ? ସମସ୍ତେ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ନିହାର ରହିଛି ଏକୁଟିଆ ।

—ଏକୁଟିଆ ବୋଲି ଭାବିଲେ ଏକୁଟିଆ ଲାଗିବ । ମୋତେ ଚାହିଁଲ···କହି ନିହାରବାଲାର ଓଠଟି ଉପରକୁ ଟେକି ଦେଲେ ।

ବିଦଗ୍ଧ ସ୍ୱରରେ ନିହାରବାଳା କହିଲା—କାହିଁକି ମୋତେ ମନେ ପକାଇଦେଲେ ? ସବୁ ସହି ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଜୀବନକୁ ଦୁଃଖ ବୋଲି ଭାବି ଛାଡ଼ି ଆସିଥିଲି, ସେହି ଜୀବନକୁ ଛାଡ଼ି ଆସିବା ଭୁଲ ବୋଲି ଭାବିଲେ ଆଉ ମୁଁ ନିଜେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରେ-ନାହିଁ ।

—ତୁମେ ଜାଣ ନାହିଁ ଯେ ବାହାରେ ସବୁ ଦେଶରେ ସେବିକାର ସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ । ସେମାନେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଆନ୍ତି ।

—ସେ କଥା ଭାବି ଲାଭ କ'ଣ ? ସେଠି ଭାବିଲା ଲୋକେ ହୁଏତ ଉଚ୍ଚ ହୋଇଥିବେ । ଆଉ ଏଠି ସବୁ ହାକିମଙ୍କର

ଅନ୍ଧ୍ୟାଗୃହର ଓ ଉତ୍ପାତ ସହିବା ପରେ ନିଜକୁ ମଣିଷ ବୋଲି ଭାବିବା ଗୋଟାଏ ବିଡ଼ମ୍ବନା···ଗୋଟାଏ ଜୀବନ ପାଣିରେ ପଡ଼ୁଛି । ବୋଉ ଦିନ ଭଲ ଥିଲା ସେ !

—ତୁମେ କ'ଣ ବାହା ହୋଇଥାନ୍ତ ନିହାରବାଲା ?

—କିଏ ହବ ?···ଚାହିଁ ରହିଲା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମୁହଁକୁ ।

ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମନରେ ଭୟ ଆସିଲା । ସେ ହସି କହିଲେ—ତୁମେ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ଅବୁଝା ଲୋକ । ଆଗ୍ଗ ହଉ, କାମ ସାରିଲେ ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

ଡାକ୍ତର ଉଠିଗଲେ । ଭାବିଥିଲେ କହିବାକୁ···ଆଶାର ଅସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ବଢ଼ାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ନିହାରବାଲା ଭାବିଥିଲା କହିବ ବୋଲି— ସେ ତ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଊଣା ନୁହେଁ ।

କେହି କାହାରିକୁ କହି ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦିହେଁ ଦିହିଁଙ୍କୁ ଭାବିଥିଲେ—ଆର ଜଣକର ହୃଦୟ ନାହିଁ, ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ ।

ଆଲୋଚନା ହୋଇନାହିଁ । ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀର ଆଲୋଚନା ହୃଦୟର ଆଲୋଚନା ନୁହେଁ । କେବେ କେମିତି ସେଇଟା ହେଉ ହେଉ ହୋଇଥାଏ । ସେ ପରିଚୟ ହେଉଛି ଦେହର—ଆତ୍ମାର ନୁହେଁ ।

ସମସ୍ତେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ନିର୍ମଳ ଚରିତ୍ର । କିନ୍ତୁ ନିର୍ମଳ ଚରିତ୍ରର ଲୋକେ ମୂକ । ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ଚରିତ୍ର ମାଝରେ ବନ୍ଦୀ । ଦାର୍ଜିଲିଂ ପାହାଡ଼ର ବରଫପରି ଯେମିତି ଶୁଭ୍ର, ସେମିତି ଶୀତଳ ।

ସେଥିରେ ଗଛ କଅଁଳେ ନାହିଁ । ଫୁଲ ଫୁଟେ ନାହିଁ । ଦୂରରୁ ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ।

ତେବେ ବି ଲୋକେ ଗୋଡ଼ ପାଖର ଘାସକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ସେହି ଅଗମ୍ୟ ପାହାଡ଼ ଚୂଡ଼ାକୁ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି ତନ୍ମୟ ହୋଇ । ନିହାରବାଲା ବି ଚାହିଁଛି ।

ତା'ର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ—ସଂସାରର ସମସ୍ତେ ଯଦି ଚରିତ୍ରବାନ୍ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ତାହାହେଲେ ସଂସାରରେ ରହିଥାନ୍ତା କ'ଣ ?

ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିହିଂସା ନେବାକୁ ମନ ଅଧୀର ହୁଏ । ଅନ୍ୟର କ୍ଷତି କରିବାକୁ, ନିଜର କ୍ଷତି କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ମନ ପଛାଏ ନାହିଁ । କୌଣସି ଜିନିଷରେ ପୋକ ଲାଗିଲେ ଆଉ ସେ ଜିନିଷକୁ ସମ୍ଭାଳି ରଖିବାକୁ କେହି ଚାହେଁ ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ତେବେ କାହିଁକି ନାନାପ୍ରକାରର ବାଧାବନ୍ଧନ ଭିତରେ ନିଜକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବ ?

ଦୁନିଆର ଦାଣ୍ଡରେ ହୁରି ପଡ଼ୁଛି—ନର୍ସମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ନ ଥାଏ । ନିହାରବାଲାର ଯାହା ହୋଇଥାଉ, ସେ ତ ଘର ଘର ବୁଲି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରମାଣ କରିଛି ଯେ ଏହି ମିଠା ହସ ଓ କଅଁଳ ବ୍ୟବହାର ଭିତରେ ନାରୀମାନେ ଯେ ଖାଲି ଚରିତ୍ର ହରାନ୍ତି, ଏଇଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତେବେ ବି ତ କେହି ଜଣେ ତା'ର ହେଲା ନାହିଁ ।

ଦେହର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଣ୍ଠି ପସ୍ରଣ ହୁଏ । ମୁହଁ ଫିକା ଦିଶେ । ଆଖି ଯେତିକି କୋରଡ଼ରେ ପଶେ, ଅଣ୍ଟା ସେତିକି ମୋଠା ହୁଏ । ଦେହ ଯେତିକି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ହରାଏ, ବ୍ୟବହାରର ତୀକ୍ଷ୍ଣତା ସେତିକି ବଢ଼େ ।

ନିହାରବାଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହୁଛି—ସେ ବେଶି ଦିନ ବଞ୍ଚିବ ନାହିଁ । ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ଲୋକେ ଧାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି । ସତେ ଯେପରି ତା'ର ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହେବା ଅଗରୁ ତା'ଠାରୁ ଯାହା ମିଳିପାରିବ ସେତିକି କାଢ଼ି ନେବେ ।

ନିହାରବାଲା ଏବେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ—ମରିବାର ଘଣ୍ଟାକ ଅଗରୁ ତାକୁ କ'ଣ କେହି ଅବଜ୍ଞା କରିବ କି ?

ପଚାରିପାରେ ନାହିଁ । ମଣିଷକୁ ସେହି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ଶୁଣିବା ଲୋକ ପଚାରିବା ଲୋକକୁ କହିବ ପାଗଳ । କିନ୍ତୁ ଶୁଣିବା ଲୋକ ସେହି ପାଗଳ ପରି ଧାଇଁ ଆସିବ ।

ମରିବାକୁ ଯଦି ନିହାତି ଦରକାର ପଡ଼ୁଛି, ତାହାହେଲେ ମୋତେ ଲେଖିଦିଅ ଗୋଟିଏ ଦାନପତ୍ର ଯେ ମୋତେ ତୁମ ଶେଷ ଭଲ ପାଇବା ଦେଇଯାଇଛ । ଆଜି ସେଥିରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଅ— ଚିରସ୍ଥାନା ହେଲେ ବି ନିହାରବାଲା ମୋତେ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଭଲ ପାଏ ।…ସେ କିଛି ମାଗି ନାହିଁ ।

ନିହାରବାଲା ସତେ ଯେପରି ଜନ୍ମ ପାଇଛି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେବାକୁ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେବା କରିବାକୁ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ । କିନ୍ତୁ ବଦଳରେ ସେ ପାଇବ ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ତରଭରା କୃତଜ୍ଞତା ।

ଅରେ ନିହାରବାଲା ଷ୍ଟେସନରେ ଦେଖିଲା ସଞ୍ଜୟକୁ । ସେ ପାନ କିଣୁଛି ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ । ଡାକିଲା—ସଞ୍ଜୟ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ।

ରେଲଡବାର ଅନ୍ଧାରିଆ କବାଟ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ନିହାରବାଲା ପଚାରିଲା—ଏଇ ଗାଡିରେ ଯାଉଛ ? ଆସ ।

—ମୋର ତ ଟିକଟ ନାହିଁ । ତଲ କ୍ଲାସର ଟିକଟ ନେଇଛି ।

—ହଉ ଆସ । ମୋ ଟିକଟ୍ଟା ତମକୁ ଦେବ ।

ସଞ୍ଜୟ କ'ଣ ଭାବିବାର ଦେଖି ନିହାରବାଲା ହସି କହିଲା —ଆଜି ଠକି ପାରିବ ନାହିଁ, ଆସ । କହି ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ସଞ୍ଜୟକୁ ଟାଣିଲା ।

ସଞ୍ଜୟର ମନ ଉପରେ ସେହି ହାତର ସ୍ପର୍ଶ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଖେଳାଇ ଦେଲା···ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଆନନ୍ଦ କ'ଣ ସମ୍ଭବ !

ଡବା ଭିତରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲୋକ । ସଞ୍ଜୟ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ବାଧା ଦେଇ ନିହାରବାଲା କହିଲା—ସେ ମୋର ଗୋଟିଏ ଭାଇ···ଆଜି ସେ ଜଞ୍ଜାଳ ! ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖାହେବ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲେ ତାକୁ ମୁଁ ଆଣି ନ ଥାନ୍ତି ସାଙ୍ଗରେ ।

ରେଲଡବାରେ ଗୋଟିଏ କଣକୁ ପାଖ ପାଖ ହୋଇ ବସି, ସେ ଲୋକଟିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଦୂର କରିଦେଇ, ନିହାରବାଲା ସଞ୍ଜୟର ଦୁଇ ହାତକୁ ତା'ର ହାତରେ ଚିପି ଧରି ପଚାରିଲା—

ଆଜ ଏତେ ଦିନ ପରେ ଏମିତ ଦେଖା ହେବ ବୋଲି କେବେ ଭାବିଥିଲ କି ?

ଆବେଗରେ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ନା ।

—ସବୁ ଭଲ ? ଆଉ ଚିଠି ଦେଲ ନାହିଁ, ନା ।

—ଦେଇଛି ତ । ଡାକରେ ହଜିଥିବ ।

—ମିଛ କୁହ ନାହିଁ । ତମେ ବି ମୋତେ ଭୁଲିଗଲ ! ସମସ୍ତେ ଯେମିତ ଦିନେ ନା ଦିନେ ମୋତେ ଘୃଣା କରିଥିଲେ, ତମେ ବି ଶେଷକୁ ସେମିତ କଲ ?

ଗାଡ଼ି ଚକର ଶବ୍ଦରେ ନିହାରବାଳାର ସ୍ୱର ଥରି ଉଠୁଥାଏ। ସଞ୍ଜୟ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥାଏ ସେହି ଆର ଲୋକଟିର କଥା ଭାବି । ଆଉ ଜଣେ ଲୋକ ଆଗରେ ବି ନିହାରବାଳା କେମିତ ସରଳ ଭାବରେ କହିଯାଇ ପାରୁଛି !

ସଞ୍ଜୟର ହାତ ପାପୁଲି ହଲେଇ ଦେଇ ନିହାରବାଳା— କହିଲା—ତମେ ସବୁ ଦିନେ ପିଲା ରହିଗଲ । ମନେ କରୁଛ କି କେହି ଦେଖୁ ନ ଥିବେ, କେହି ଶୁଣୁ ନ ଥିବେ, ପାଖରେ କେହି ନ ଥିବେ, କେହି ଜାଣୁ ନ ଥିବେ—ଆଉ ଆମେ କଥାଭାଷା ହୋଇପାରିବା ! ଏଇ ହୃଷ୍ଟିଛଡ଼ା ମାଟି ଉପରେ ସେ କଥା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କୁହ, ତୁମେ ମୋତେ କ'ଣ ଘୃଣା କର ?

ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ନାହିଁ, ତୁମକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଏ ।

—ମୋତେ ବିଭା ହୋଇପାରିବ ?

—ନିଶ୍ଚୟ ।

—ତେବେ ଚାଲ ଅଜି ଯିବା । ତମର କ'ଣ କାମ ଅଛି ବାହରେ ?

—ଯାଃ, ଏମିତି କ'ଣ କହୁଛ ! ନିହାରବାଲାର ମୁଣ୍ଡ ଲଗି-ଆସୁଥାଏ ସଞ୍ଜୟ ପାଖକୁ, ନିହାରବାଲାର ଟିକଏ ବି ଦ୍ୱିଧା ନାହିଁ ।

—ମନା କାହିଁକି କରୁଛ ?···ଆଜି ଥରେ ଠକିବ କି ?

—ଠକିବ କ'ଣ ? ତମପାଇଁ ଲୋକେ ମୋତେ ବହୁତ କଥା କହନ୍ତି ।

—ତମକୁ କହନ୍ତି ! ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ମୋତେ କହନ୍ତି ବୋଲି । ଡାକ୍ତରଖାନାର ସବୁ ସାଙ୍ଗ ଦେଖା ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ତମର କଥା ପଚାରନ୍ତି ।···ତମେ ମୋର ଗୋଟିଏ କଳଙ୍କ ।

—ମୁଁ !

—ହଁ । କେହି ମୋତେ ଭଲ ପାଇ ନ ଥିଲେ । ଯେ ଭଲ ପାଏ, ସେ ତ ଭଲ ପାଇବାର କଳଙ୍କ ଲଗାଏ । ତୁମେ ଏକା ମୋତେ ଭଲ ପାଇ ମୋତେ କଳଙ୍କିତ କରିଛ ।

ଗର୍ବରେ ଓ ଭୟରେ ସଞ୍ଜୟ ଚାହିଁରହିଲା ନିହାରବାଳାକୁ । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ବୁଝିଲା ଯେ ସେହି ଏକା ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଏ—ଏ କଥା ନିହାରବାଳା କହୁଛି ।

—ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଛି ଆଜି ।

—ଛାଡ଼ ସେ କଥା । କୁହ, ମୋତେ ବାହା ହେବ କି ନାହିଁ ? ···କେହି କ'ଣ ବାହା ହେବେ ନାହିଁ ?

ମଝିରେ ମଝିରେ ଗାଡ଼ି ରହେ ଷ୍ଟେସନରେ । ନିହାରବାଳା ଉଠିଯାଏ ଦୁଆର ପାଖକୁ । ଚାହିଁରହେ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଆଡ଼େ । ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲେ ପୁଣି ଆସି ବସେ । ଆସିଲାବେଳେ ଓ ଗଲାବେଳେ ସଞ୍ଜୟକୁ ଛୁଇଁ ଦେଇଯାଏ ।

ସଞ୍ଜୟ ଭାବେ—ନିହାରର ସେହି ପ୍ରଥମ ଦେଖା । ତା' ନାଁ ଡାକ୍ତରବାବୁ ପ୍ରଥମେ ଦେଇଥିଲେ 'ପ୍ରହେଳିକା' ।

ମଧୁର ସ୍ୱରରେ କହିଲା—ପ୍ରହେଳିକା ! ତମେ ଠିକ୍ ଆଗପରି ଅଦ୍ଭୁତ ରହିଛ । ଆଜି ବି ତମକୁ ବୁଝି ହୁଏ ନାହିଁ ।

—ମୋତେ ?···ଆଉ କ'ଣ ବୁଝିବ ? ଥିଲି ମୁଁ ତମ ପାଖରେ ଭିକ୍ଷାର୍ଥୀ । ଆସ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ । ଚାଲିଯିବା ।··· ଲେଖିଥିଲି ଚିଠିରେ । ଭୁଲିଯିବଣି । ଏବେ ସିନା ଚିଠି ଦେଉନାହିଁ ।

—ନା, ଥିଲି ନୁହେଁ ।

— ମୋତେ ଠକୁଛ ସଞ୍ଜୟ ! କାହିଁକି ଠକୁଛ ? ମୋତେ କ'ଣ କେହି ବିଭା ହେବେ ନାହିଁ ? ବାହାରର ଜଣେ ବାଜେ ଲୋକ ବି ହେବ ନାହିଁ ?···ମୁଁ କ'ଣ ସତରେ ଏତେ ଅଭିଶପ୍ତ !

—କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ କହୁଛ ?

—କହିବାକୁ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ବଞ୍ଚିଥିବାଯାଏ ଏମିତି କହିବି । ମରିଗଲା ପରେ ଚିଠିମାନେ କହିବେ—ଥିଲା ଯାହା କହିପାରୁ ନାହିଁ, ସେ କଥା ବି କହିବ ।

ଷ୍ଟେସନ ପଡ଼ିଲା । ସଞ୍ଜୟ ଓହ୍ଲାଇଯିବ । ନିହାରବାଳା ହାତ ମୁଠାରୁ ନିଜକୁ ଖସେଇ ନେଇ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା—ଯାଉଛି, ଚିଠି ଦେବି ।

—ଯେତେବେଳକୁ ଯଦି ମୁଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥାଏ, ମୁଁ ଯଦି ମରିଯାଇଥାଏ, ଆଉ ଚିଠି ଦେବ କାହାକୁ ?

ନିହାରବାଳାର ସେହି ଆଖି, ସେହି ନିଶ୍ୱାସ, ସେହି ଦେହର ସ୍ପନ୍ଦନ ସତେ ଯେପରି ତା'ର ସବୁ ଛନ୍ଦ ହରାଇଛି । ସଞ୍ଜୟ ପଳାଇଯିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ସେ ଯେପରି ଛନ୍ଦି ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା ।

ଓହ୍ଲାଇ ଗଲା ପରେ ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳାକୁ ଝିଡ଼କି ପାଖରୁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା—ଶେଷ ଦି'ପଦ କଥା । କିନ୍ତୁ ନିହାରବାଳା

ମୁହଁ ପୋତି ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ କାନ୍ଦୁଥିଲା—କୌଣସି ଅଙ୍ଗକୁ ତା'ର ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ ।

ଡାକବଙ୍ଗଲାକୁ ଯାଇ ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳାକୁ ଅତି ନିକଟରେ ଦେଖିପାରୁଥିଲା । ସେ ଯେପରି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶରୀରରେ ଅସି ପହଞ୍ଚିଛି । ସଞ୍ଜୟ ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏ ଭଳିଆ ଭଲ ପାଇବା ସେ କେବେ କଳ୍ପନା କରିପାରି ନ ଥିଲା । ତା'ର ଦେହ ନିହାରବାଳାର ସ୍ପର୍ଶରେ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ନିହାରବାଳା ଯେପରି ତା'ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋମକୂପରେ ଭଲ ପାଇବାର ଫୁଆରା ଖୋଲି ଦେଇ ଯାଇଛି । ସେ ଦିନ ତା'ର ସେହି ଆକସ୍ମିକ ବ୍ୟବହାର ସତେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ଅଧ୍ୟାୟର ଶେଷ ଚିହ୍ନ ।

ନିହାରବାଳାର ପ୍ରଶ୍ନ ଆସି ମନରେ ବାଜୁଥିଲା—ମୋତେ ଅଳି ବନ୍ଧୁ ହୋଇପାରିବ କି ?

ହୋଇଥିଲେ···ସେ କ'ଣ ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା ?···ମନ ଭିତରେ ଖଟକା ରହୁଥିଲା ନିହାରବାଳା ବିଷୟରେ । ସେ ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଏ । ତାକୁ କ'ଣ ଭଲ ପାଇ ହେବ ?

ନିଜ କଥା ମନେ ପକାଉଥିଲା । ମନେ ପକାଇ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଅଜାଣତରେ ସଞ୍ଜୟ ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରିଥିଲା ବୋଲି —ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କର, ସେ ଜଣକର ହୋଇପାରେ ନା ।

ନିଜର ଦ୍ୱିଧାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ନିହାରବାଳାର ସେହି ଚୁକୁଟିଆ କଥାଟୁକୁ ସଞ୍ଜୟକୁ ବିବ୍ରତ କରୁଥିଲା । ସଞ୍ଜୟ ଭାବିଲା— ସେ ସିନା ଜୀବନ୍ତ ଶରୀରରେ, ଅନ୍ତତଃ ବି ଜୀବନ୍ତ ସଂସାରରେ ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଏ ବୋଲି କହିପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏକାଠି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିପାଏ, ତାହାହେଲେ ସଂସାରର ମାପକାଠି

ସଂସାର ବନ୍ଧନର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିବେନ । ଆଜି ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇ ଦେବ ।

ଅତୀତକୁ ଭୁଲା ଦେବାକୁ ସଞ୍ଜୟ ସେଇ କଥା ନିହାରକୁ ଲେଖିଥିଲା—ମୁଁ ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ଏକାଠି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ସେହି ହେବ ଆମର ବିବାହ ।

କାମ ସାରି ଫେରିବା ପରେ ସଞ୍ଜୟ ନିଜର କଳ୍ପନାରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ରହିଲା…ସେ ନିହାରବାଳାକୁ ଭଲ ପାଏ । ନିହାରବାଳାର ଜବାବକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଲା ।

ହଠାତ୍ ଶୁଣି ଚମକ ପଡ଼ିଲା—ନିହାରବାଳା ଆସି ଡାକ୍ତର-ଖାନାରେ ବୁଲୁଥିଲା ତା'ର ଦେହ ପରୀକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ । ଆଜି ଡାକ୍ତର କୁଆଡ଼େ କହୁଥିଲେ—ନିହାର ଏବେଯାଏ ସଂଯତ ହୋଇ ରହିପାରୁ ନାହିଁ ।

ନିହାରର ଚରିତ୍ରରେ ପୁଣି ଆଘାତ ।…ସଞ୍ଜୟ ମନେ ପକାଇଲା ନିଜର ଚିଠି କଥା…ନିହାର କହିଥିଲା ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବ ବୋଲି । ସେ କ'ଣ ତେବେ ମା ହେବାକୁ ଯାଉଛି !

ଚରିତ୍ରର କଳଙ୍କ ଲୁଚାଇବାକୁ ସେ କ'ଣ ନିଜକୁ ଶେଷରେ ଗମ୍ଭୀରଅ ପାଣି, କଡ଼ା ବିଷ, ଝାଣ ଦଉଡ଼ି ପାଖରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇଛି ?…ୟାକୁ ସଞ୍ଜୟ ଭଲ ପାଏ ! ୟାର ସାଙ୍ଗରେ ସେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବ ।

ଗାଡ଼ି ଭିତରର ଦେଖା ତାକୁ ଲାଗିଲା ଗୋଟିଏ ଅଭିଶାପ ପରି । ନିହାରବାଳାର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା କେତେ କପଟତା ଓ କେତେ ଛଳନାରେ ପୂରି ରହିଥିଲା ! ସେ ଚାହିଁଥିଲା, ସଞ୍ଜୟକୁ ନେଇ ନିଜର ଦେହର କଳଙ୍କ ଲୁଚାଇବ । ନିଜକୁ କଳଙ୍କଶୂନ୍ୟ କରିବ ।

ସମସ୍ତ ଅତୀତ ସଞ୍ଜୟର ଆଖି ଆଗରେ ବଶାକ୍ତ ହୋଇ-ଉଠିଥିଲା । ନିହାରବାଲା ସତେ ଯେପରି ଚକ୍ରାନ୍ତ କରି ପବିତ୍ର ସଞ୍ଜୟର ସରଳ ଜୀବନକୁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ନିଜର କଳଙ୍କ ଭିତରେ ।

ନିହାର ଯଦି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରେ, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ପୋଲିସ୍ ତା'ର ସୁଟ୍‌କେଶ୍ ଭିତରୁ ସଞ୍ଜୟର ଚିଠିକୁ ଧରି ତାକୁ ଟାଣିବ ଜେଲଖାନା ଭିତରକୁ । କେହି ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ ନାହିଁ—ଦିନକର ଦେଖା ଆଜି ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି । ବହୁତ ଦିନ ପରେ···ନିହାରକୁ ଛାଡ଼ି-ଦେବାର ଦୀର୍ଘ ବ୍ୟବଧାନରେ । ସଞ୍ଜୟ ଏକାବେଳକେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ।

ଲାଞ୍ଛନା, ଅପମାନ···ସେ କଳଙ୍କ ଧୁଆଯିବ ନାହିଁ । ସଞ୍ଜୟ ମନରେ ବାରମ୍ବାର ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ଆସୁଥିଲା । ସେହି ଆଶଙ୍କା—ନିହାରବାଲା କେଉଁଠି, ସେ କ'ଣ କରୁଛି ? ସତେ କ'ଣ ସେ ସଞ୍ଜୟକୁ ଲୋକହସା କରେଇବ ?

ଭଲପାଉଥିଲା ବେଳେ ସଞ୍ଜୟ ଏତେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କେବେ ନିହାର କଥା ଭାବି ନ ଥିଲା ।

ପ୍ରତିଦିନ ଡାକବାଲାକୁ ଚାହିଁରହେ—ଚିଠିର ଜବାବପାଇଁ ନୁହେଁ, ନିହାରବାଲାର ଟିକିଏ ସମ୍ବାଦ ପାଇବାପାଇଁ ।

ତା'ର ସବୁ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଦୂର କରି ଚିଠି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ରୋଗୀର ପରୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ । ଆଉ ସେହି ବାଲି କାଗଜର ଅରି ପାଖେ ନିହାରବାଲା ଅଳ୍ପ କରି ଲେଖିଛି । ନିହାରକୁ କାଗଜ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

···ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ବାଟରେ ଦେଖି ମନର ଆବେଗରେ ଗୁଡ଼ିଏ କଥା କହି ପକାଇଲେ କିଛି

ଭୁଲ୍ ହୁଏ ନାହିଁ । ତୁମେ ମୋତେ ଭଲ ପାଉଛ ଜାଣି ଖୁସି ହେଲି । ଯାହା ଭାବିଥିଲି ଭୁଲିଯାଇଥିବ । ଧନ୍ୟବାଦ ।

ସଞ୍ଜୟ ଚିଠିଟି ପଢ଼ିଲା—ବେଶ୍ ଭଲ । ନିହାର ଏମିତି ଚିଠିଟିଏ ଲେଖିଛି ଯେ ନ ପଢ଼ିବାକୁ ବାଟ ନାହିଁ । କାହାରିକୁ ବି ଦେଖାଇ ହେବ ନାହିଁ । ଆଗରୁ ଭାବୁଥିଲା ଯେ ସେ ନିହାରବାଲାକୁ ଭଲ ପାଏ । ଏବେ ଭାବିଲା—ଅକାରଣେ ତାକୁ ଚିହ୍ନିଛି ବୋଲି ।

ନିହାରବାଲାର ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ସଞ୍ଜୟ କାଢ଼ି ପଢ଼ିଲା । ସତରେ ତ ନିହାରବାଲା ଆଦ୍ୟରୁ ସେଇ କଥା ଲେଖିଛି—ସେ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ନାରୀ । ତା'ର ଭଲ ପାଇବା ଖାଲି ମୁହଁର କଥାରେ, କଲମର ଲେଖାରେ । ସେ ତ କେବେ କହି ନ ଥିଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସଞ୍ଜୟକୁ ଭଲ ପାଇଛି ବୋଲି ।

ଯାହାହେଉ, ଆଉ ନିହାରପାଇଁ ଜେଲଖାନା ଯିବା ଦରକାର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ନିହାର ଆଉ କାହାରିକୁ ବଡ଼ ହେବାକୁ କହିବ ନାହିଁ । ଆଉ ଥରେ ସଞ୍ଜୟ ଆସି ଫାଶରେ ଧରା ଦେବ ନାହିଁ । ନିହାରବାଲା ଛୁଟି ଦେଇଛି । ସଞ୍ଜୟକୁ କହୁଛି ଯେ ସେ ତା'ର ସାଙ୍ଗରେ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖିବ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନାର ଇତର ରୋଗୀଙ୍କର ମଳମୂତ୍ର ପରୀକ୍ଷାର ରିପୋର୍ଟର ପଛପାଖ ହେଉଛି ତା'ର ଚିଠି କାଗଜ । ଆଉ ସେହି କାଗଜର ଆକାର ହେଉଛି ତା'ର ମନର ସୀମାନ୍ତ ।

ଦୂରରୁ ସଞ୍ଜୟ ତାକୁ ଦେଖିଥିଲା । ଏବେ ଅତି ନିକଟରେ ତା'ର ନଗ୍ନରୂପ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଇଛି । ସଞ୍ଜୟ ବୁଝିଛି ଯେ ନିହାରବାଲା ସବୁ ଦିନକୁ ମନେ ରଖିବାପରି ଦାଗ ଦେଇପାରେ ।

ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଯେ ନିହାରକୁ ଆଉ ଦେଖିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମନେମନେ ସ୍ଥିର କଲାବେଳେ ନିହାର ଆସି ଦେଖାଦିଏ । ଭେଟାଭେଟି ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ସତ, କିନ୍ତୁ ବଜାରରେ ନିହାର ଦେଖାପଡ଼େ ।

ତା'ର ଚାଲିଚଳନ ସ୍ୱାଧୀନ ଓ ମୁକ୍ତ । ତା'ର ସାଙ୍ଗରେ ଯାଉଥିବା ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଅସଂଖ୍ୟ । କାହା ସାଙ୍ଗରେ ରିକ୍ସାରେ, ଆଉ କାହା ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲି ଚାଲି ନିହାରବାଲା ବୁଲେ ।

ଏଇ ହେଉଛି ସଞ୍ଜୟର ଦିନକର ମନର ପ୍ରତିମା । ତାକୁ ସଞ୍ଜୟ ଉପଦେଶ ଦେଉଥିଲା—ସେ କାହାରି ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିବ ନାହିଁ ବୋଲି । ସତେ ଯେପରି ସଞ୍ଜୟକୁ ତା'ର ଭୁଲ ବୁଝାଇବାକୁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶୁଛି । ଆଗ ବେଳର ସଙ୍କୋଚ ଆଉ ନାହିଁ ।

ଆଉ ସଙ୍କୋଚ କାହିଁକି ଆସିବ ? ମନ ଭିତରେ ଦୁର୍ବଳତା ଥିଲେ ସିନା ସଙ୍କୋଚ ଆସେ । ବାରମ୍ବାର ଆଘାତ ପାଇ ଦୁର୍ବଳତା ଚାଲିଗଲାଣି । ନାରୀ ହୋଇ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ସେ ଜିଣି ସାରିଲାଣି । ପୁରୁଷମାନେ ଆସନ୍ତି ଖେଳିବାପାଇଁ । ଖେଳରେ ଜିଣିଲେ ଜେତା ପରି ଅତ୍ୟାଚାର କରନ୍ତି । ଆଉ ସେଥିରେ ହାରିଗଲେ ନିଜକୁ ଦୋଷ ନ ଦେଇ ପରକୁ ନିନ୍ଦା କରନ୍ତି ।

ବାରମ୍ବାର ଧକ୍କା ଖାଇ ନିହାରବାଲା ଆଉ ସଞ୍ଜୟ ପରି ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି ବିଚଳିତ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହିଁ । କ'ଣ ବା ସେମାନେ କରିବେ ! ସଞ୍ଜୟ ଓ ଆଉ ଜଣେ ନୂଆଲୋକ ଭିତରେ ତଫାତ୍ କ'ଣ ? ସମସ୍ତେ ତ ଆସନ୍ତି କଥାରେ ମଜାଇ, କଥାରେ ଭୁଲାଇ ମନ କିଣିବାକୁ । ମନ କିଣନ୍ତି କି ନାହିଁ କେଜାଣି, ଦେହଟା ଉପରେ ଆଖି ଥାଏ ।

ଯେତେ ଦିନଯାଏ ନିହାରବାଳା ଦେହକୁ ଆଉ ଦେହ ଯୋଗୁଁ ନିଜର ଚରିତ୍ରକୁ ଜଗି ବସିଥିଲା, ସେତିକି ଦିନ ଅବା ନିହାରବାଳା ଯାହା କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ ଭୟ କରୁଥିଲା । ଏବେ ଆଉ ସେ ଭୟର ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ । ସେ ଭୟର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥିତି ନାହିଁ ।

କ୍ଷୟଶୀଳ, ମରଣଶୀଳ ଦେହର ଜଗାରଖା କରିବାପାଇଁ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତାର ସହଜ ଗତି ଉପରେ ନାନା ବାଧା ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇବା ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ବୃଥା ପ୍ରହସନ । ନଷ୍ଟ ହୋଇ-ଯାଉଥିବା ଚେତନକୁ ଧରି ରଖିବାକୁ ଲୋକନିନ୍ଦାର ଶାସନକୁ ଡରି ନିହାରବାଳା ନିଜେ କ'ଣ ବହୁତପ୍ରକାରେ ନିଜକୁ ସନ୍ତାପ ଦେଇନାହିଁ ? ସମାଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାଧା, ଜଣାଶୁଣା ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାୟାର ଡୋରି ବାନ୍ଧିବାର ଆଶୀର୍ବାଦ ନୁହେଁ— ଅଭିଶାପ ।

ସେ ଆଜି ମୁକ୍ତ । ଜଣାଶୁଣା ମଣିଷଙ୍କର ଆଉ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କର ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଅତ୍ୟାଚାରରୁ ବି ମୁକ୍ତ । କେହି ତା'ର ନିଜର ନୁହନ୍ତି । କେହି ତା'ର ପର ନୁହନ୍ତି ।

ମଣିଷ ମାନେ ସମାନ । ତେଣୁ ମଣିଷକୁ ମଣିଷଠାରୁ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ବୋଲି ଭାବିଲେ ସେଥିରେ ଲାଭ କ'ଣ ? ନିଜ ଲୋକେ ଭଲ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କହୁଥିଲେ । ସେହି ଭଲ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇ ସେ ତା'ର ସେହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବନ ଭିତରେ କାହାରଠାରୁ ପଦେ ଚିରସ୍ଥାୟୀ କଥା ନେଇପାରି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ନିଜର ଖିଆଲରେ ଯେମିତି ଆସି ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ, ସେମିତି ପୁଣି ଦୂରେଇଯାଇଛନ୍ତି ଦୂରକୁ । ନିହାରବାଳାକୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବାକୁ

ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ତା'ରି ଉପରେ ଦୋଷର ଅଲଙ୍ଘ ଦାଗ ଲଗାଇ-ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ।

ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି—ମଣିଷ ଏକୁଟିଆ । ଏଇ ଏକୁଟିଆ ମଣିଷ-ଗୁଡ଼ିକଙ୍କର ସମାଜ ଗଢ଼ା ହୋଇଥାଏ ଭଲପାଇବା ଉପରେ—ବନ୍ଧା ହୋଇଥାଏ ପ୍ରୀତିର ଖିଅରେ, ସ୍ନେହର ଡୋରରେ ମମତାର ବନ୍ଧନରେ । ତେଣୁ ଭଲ ପାଇବା ଉପରେ ମଣିଷର ପରଖ କଲେ ମଣିଷର ବଡ଼ ସାନ କଳନା କରି ହୁଏ, ତା'ର ରୂପରେଖ ଜାଣି ହୁଏ ।

ସମସ୍ତେ ତାକୁ କହୁଥିଲେ କଳଙ୍କିନୀ । ସେହି ଅପବାଦ ଘୁଞ୍ଚାଇବାକୁ ସେ ଦୁଆର ଦୁଆର ବୁଲୁଛି । ଧ'ଧନିଆ ସଂସାରରେ ଜଣେ ହେଲେ ଲୋକ ତା'ରି ହେଉ । ତା'ର ସବୁ ଦୋଷକୁ କ୍ଷମା ଦେଉ । ସବୁ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଘୃଣା ପତାଉ । କାହିଁ, ଜଣେ ତ ମିଳିଲା ନାହିଁ !

ଭଲ ପାଇବାର ଖେଳ ଖେଳିବାକୁ ସମସ୍ତେ ଆଗଭର ହୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ କେହି ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି ବରଂ ଘୃଣା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ।

ସଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ସେହି କାହାଣୀ ଟିକି ଲେଖିଲା ପରେ ନିହାରବାବୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଥିରେ ସମାନ ଭାବରେ ମିଶୁଥିଲେ । ଲୁଗା ଦୋକାନୀ ଫଳ ଦୋକାନୀ, ଗହଣା ଦୋକାନୀ, ଓକିଲ, ମାଷ୍ଟର, ଡାକ୍ତର, ଇଞ୍ଜିନିୟର, ଗାଉଁଲି ଅଭ ସହରୀ ଲୋକେ—ସମସ୍ତଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶି ସେ ନିଜର ଅନୁଭବ-ଦିଦ୍ଧ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ପରଖ କରୁଥିଲେ ।

ସେଥିରୁ ସେ ପାଇଥିଲା ତା'ର ନହକା ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ସତ କଥା—ଅଳ୍ପ ଜାଣିଥିବା ଲୋକେ, ଅଳ୍ପ ବୁଝିଥିବା ଲୋକେ ବେଶି ହୃଦୟବାନ୍। ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ ବୋଲି ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକେ ଗଣନ୍ତି ନାହିଁ, ସେହିମାନେ କେବଳ ବ୍ୟବହାରରେ ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ଅଛି। ଅବୋଧା ଲୋକେ ସବୁବେଳେ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ମଣିଷ ମନରୁ କେବେହେଲେ ସ୍ନେହ-ସୋହାଗର ଝର ଶୁଖିଯାଏ ନାହିଁ।

ଆଉ ଜାଣିଥିବା ଲୋକେ ଓ ନାଗର ଲୋକେ ସବୁବେଳେ ଚେତାଇ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ନିହାରବାଲା ଦିନକୁ ଦିନ ତଳକୁ ଖସି-ଯାଉଛି। ସେମାନେ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ଯେ ନିହାରବାଲାର ଜୀବନ ବୃଥା—ସେହି ଜୀବନ ଅଭିଶପ୍ତ ଓ ବିଷମୟ।

ନିହାରବାଲା ମରିଯାଉ। ସେତେବେଳେ ନ ଜାଣିଥିବା ଲୋକେ ମିଛ। ତାଙ୍କର ଏହି କାମନା ନାହିଁ। ସେମାନେ ନିହାରବାଲା ବିଷୟରେ ନିର୍ବିକାର। ଆଉ ସବୁଠାରୁ ସଚେତନ ହେଉଛନ୍ତି ତାକୁ ଜାଣିଥିବା ଲୋକେ—ସେମାନେ ତାକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଥରେ ହେଲେ ହାତ ନ ଦେଖାଇ ତଳକୁ ଠେଲି ଦେବାକୁ ବାରମ୍ବାର ଗୋଇଠା ଦେଇଛନ୍ତି।

ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଆଘାତ ପାଇଲେ ସେହି ପରିଚିତ ଲୋକ୍ସମାଜରୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯିବା ଛଡ଼ା ଆଉ କ'ଣ ବାଟ ଅଛି? ତେଣୁ ଚହଳା ଲୋକଙ୍କ ମେଳରେ ନିହାରବାଲା ଅଲଗା ହୋଇ-ଯାଇଥିଲା।

ସେ ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନ କଟାଉଛି ବୋଲି ଏବେ ସମସ୍ତଙ୍କର ।ଭିଯୋଗ । ନିହାରବାଲା ଖବର ପାଏ । ଶୁଣିଲେ ଘାବେ ଯପର ସେ ଗୋଟାଏ ଭୁଲ କରିଛି । ସେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ।ବନ କଟାଉଛି ।

ମନକୁ ପରଖ କରେ । ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନତା କାହିଁ ? ଲୋକଙ୍କ ।ାଙ୍ଗରେ ମିଶିବା ଛଡ଼ା ଅଉ ତ କୌଣସିଥିରେ ସ୍ୱାଧୀନ ନୁହେଁ । ।ରାଧୀନ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଏତେ ଦୂର ଅସିଛି । ସବୁଆଡ଼େ ।ମସ୍ତେ ତାକୁ ପରାଧୀନ କରିଛନ୍ତି । ସେ ନିଜର ମନର ଅଧୀନ । ।ଲ ପାଇବାର ଅଧୀନ ।·· ଭଲ ପାଇବା ତାହାର ବି କଳଙ୍କ ।

* * * *

କଳଙ୍କର ଦାଗ ଧରି ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ପହଁରି ।ାଉଛି । କଳଙ୍କ ଗତିରୋଧ କରିପାରି ନାହିଁ ।

ବଢ଼େ । ଛୁଟେ । ପୁଣି ବଢ଼େ ।

ଅଷ୍ଟମୀ ତିଥିରେ ଥରେ ପୁନେଇ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼େ ଅଉ ଥରେ ।ମାସିଆ ଆଡ଼କୁ ଛୁଟେ ।

ନିହାରର ଜୀବନ କ'ଣ ଏତିକରେ ଶେଷ ?

ଶେଷ ପରି ତ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

ତାକୁ ନିଜକୁ । ଅଉ ତାର ଜଣାଶୁଣା ଲୋକଙ୍କୁ— ।

———